MANUSCRIPTA
INSTITUTI OSSOLINIANI
III. 308

2A

Ex Libris F. M. Ducis de Tenczyn
Ossolinski. Lunevillae d. 12 7bris 1741.

K 24 – 3 × 11 nie zapisane
48 – 2 × 11 " "
53 – 2 × 11 "
62 – 3 × 11 " "
111 – 3 × 11 " "
124 – 3 × 11 " "
137 – 2 × 11
179 – 2 × 11 " "
189 – 3 × 11 " "
193 – 2 × 11 " "
194 – 2 × 11 " "

Sprawdzono poprawność 19.11.68 Lang

1. nro 308

TOM. DRVGI.

Rożnych Papierow, Manuscriptow, Copij Listow,
y Niektorych oryginalnych. Zebrany ab Anno
1734. Osobliwie pod czas Rezydencyi Gdanskiey
y Królewieckiey przy Boku N. Krola Jmci Polskiego.
Stanisława Pierwszego, Wielkiego Xięcia Lo-
thareńskiego y Barskiego. Tu w Lunewillu
Zebrany y Zintreligowany. Ao 1. Marty 1741 Ao

#.

Conclusum.

Najaśw. Krola Jmci Augusta III. P.N.M.Mć. Stanow Koronnych, y W. X. Litt. na Radzie przy Boku Panskim Generalna tędże Stanow Konfederacyą postanowionej w Obozie Dnia 21 Maja Roku Panskiego 1734. pod Continuacyą pomienionej Konfederacyi, expedyowane, przy Bytności Jch Senatorskich Mciow Exc. Egzystri Ordine sacro.

August III. &c.

Gdzie wobec y Każdemu Zosobna Komu o tym wiedzieć będzie należało. Jż wdzięczny maiąc Panu Bogu Oboyrzałe Nasze, przez Autoresmyślę ad invicem z Stanami Rzpltey, po Krakowie na Szczęśliwey Koronacyi Naszey, y na reassumpcyi Generalney Konfederacyi Warszawskiey, dla utrzymania y pomnożenia Wiary S. Katolickiey Rzymskiey, Jedności Kościoła Naszego, Praw y Swobod Szlacheckich, Ziednoczyłi: iakośmy na to tu Miejsce, w tym czasie, wielkim Bog wszechmogący, coraz bardziey y skuteczniey wezbawna Osoby Naszey do Tronu Polskiego, wokł Lwowi Swiata całemu chwalebne Swiatu, y przez to Ostatnim Oktawa Jubileusza, utwierdza Panowanie Nasze, pospieszyć niemieszkali, mianowicie tym sposobem abysmy teraznieyszey Konjunktury użyli, na Osmierzenie Sąsiadow Ojczyznie naszey nieprzyiacioł, y na Ugruntowanie Zupełnego bezpieczeństwa, tak in Fundamento Reassumpcyi Rzeczypospolitey, która w Celu Naszym pozwolenie provisionalis Conclusi Lwowskiego, tu wolnie radzie osobie pozwoliliśmy, y to collusionek też Stany Rzpltey Konfederowane, co indispensabili necessitate do postanowienia, Powagą Naszą Szczerze zapewnione, y wraz Konenim do Exekucyi promowować deklarowawszy, nihil quidquam derogando Authorytati Sejmow y Konstytucyi Anno 1717. odkładaniu onych naznaczonej.

A naprzod oświadczamy się przed Panem Bogiem y całem Swiatem, iż wszystkie Służenie y Affectowanie Nasze, na powszechney Szczęśliwości & in Salute Populorum Zasadzałe, wszelkiego insze bardziey pragniemy, iako we wszystkiego, a zwłaszcza onego, przez Ziednoczenie rozdwojonych Serc, Uspokojenia. Które po Capitulacyi poczynionej Stronie przeciwney w Warszawie y Krakowie, przez Generalna Stanow Rzpltey Konfederacyą ad recipiscentiam czasu, lubo też Stany Konfederowane, domawiaiąc się Extendowania Rygorow w prawach opisanego, natych, Autorzy Affectowanie y W. X. Litt. dosyć coraz bardziey w Zapamiętałości Swoiey postępuiąc, Spiski partykularne, prawu y Dobru pospolitemu przeciwne, rygorami nadzwyczaynemi napędzone po czynili y czynią, Kobylitatem na Zgubę Ojczyzny buntuią, Ludowi niewinnemu Oczywistey Dystynkcyi, rożnemi Podatkami uciemiężaią, winowcy obracaią Dwory Szlacheckie, Wsi y Miasta nacierżaią, Szlachtę w domach y po Drogach gwałtownie Labirynią, uniią y niepochodzącemi prawdziwie Zaszłościami, iakoś Lub. Nomine Kapturow Zakładaią, iednakże przy Łasce y Pomocy Bożey, przy Zera Zniszczey.

308

INSTYTUT OSSOLIŃSKICH

Znieyszey oraz Konfiskaturze, nie tracąc nadzieii o uprzeimianiu ich onych, niechcem
powrot Znaychwalebnieyszego Regnantis Roscinca Laskiewską, Złotą każdemu zabiega
im chymka verecundiam peccandi, y wpuszcza ostęp do Zguby leżących: Teszkoteży ad n
dum Czasu Niedziel Szesc, á Data Presentis pozwalamy, Miłością oraz Boga ay Oyc
zdego obowiązuiemy, aby nieprzedłużaiąc, y niepomnażaiąc publicas calamitates,
do Jednosci, a zgodnosci do Społnego Z Nami Bycia Kazdego. Ktoby zas tego
y. Ofiarowaney sobie Clemencyi Kassey, niechciał sobie Łaski, ale trwaiąc w zł
uporze, zwykł się Internam et Externam Tranquillitem turbować, publicę Felicit
mowie, na Zadnego Czasu, ay Jego Społecznikow ay Pomocnikow, Rygory Praw dawny
nadzwyczayney Generalney Konfederacyi, extendere pozwolemy, dla tego Trudnosci, dla Z
tym przedtym y Ulterius nieyszego, rozpasaney ad omne nefas, in animositate Lu
dzy Konfederackie według Konstytucyi Anno 1717. ay Konfederacyi Generalney w
reassumowanej przez Osobne Vniwersały Nasze intymowac deklaruiemy, no
gidgwam Inpunitatom, Grodom, ay Rozbiom, wktorych każdy dochodzic krzywdy swoiey m
Ponieważ Zas na Terminie teraznieyszey Obrady, Wielebny w Bogu Andrzey Zal
Biskup Włocki, y Wielm Stanisław Sanguszki Mazowiecki Piotr Drzewiendowski
ski, Piotr Czapski Pomorski, Marszałek Inflantski, Woiewodowie, Mazow
Oszczinski Podskarbi W Koronny, Franciszek Bielinski Marszałek Nadwor. K
Woiewodzi Rozdrazewski, Jagoszinski, Wołczkowski, Krzywinski, Wesel. Warszaw
tellanowie. Adam Rostkowski Starosta Wiski, Stanisław Kazimierz Sapiezyno
dzy WXLitt. Inszey Woiewodzicowie Brzescy Kuiawscy y inni, ay Senatorowie
ment, według tey, która się niżey Stadzie Przyszłey, do Nastepuiącey Stano
dzyszłey Konfederacyi Generalney przystąpili. Gdy przypatrzywszy się in Num
wdzięcznych Oyczyźnie Synow, do wszystkich Obrad Naszych przy pustczamy
Le Zas Regna sine Iustitia, sunt mera Latrocinia, przeto dla prost
nia wszelkich postępkow, rigore et authoritate teraznieyszey Rady, Sa
cie po Woiewodztwach, Miastach iusta denuntiationes Sprawiedliwey Korona
Ziemian y Continuowane rozciągaiąc, Sądzieiow y Sędziow Ziemskich Grodz
wami y Konstytucyami dawnymi ostrzegamy y przestrzegamy.
Acie Woyska Koronne Zostaią dotąd bez należytey, tak iak prawo ma
Ewiętchności, dla czego ani Rzpta gruntownie wypłacić się ani Woyska
Regularney, według Konstytucyi Anno 1717. mieć niemoże. Acie dawszy
Kommenda nad tymże Woyskiem nitrium authoramenti, Urodz. Michała
wskiemu, Krayczemu Koron. iako Pierwszemu Sekretarzowi Koronnemu,
go Ich Oyczyźnie Zaufaniu, y ku Nam Wierności, dobrze iest approbowane
mus Zlecamy, aby pomienione Woyska do Powinnego Nam ay Rzpltey pos
stwa sprowadzał, Kupy Luzowne, ktore się bardzo Zagęściły, azeby według
tucyi Anno 1609. 1655. 1717. y innych wielu gromił y Znosił, ktore
do Woyska Koron. oraz y WXLitt gdy przyidzie do należytego, Nam y
posłuszeństwa, pułtorecznią Płacą z Millionow per Pacta Conventa Dekla
niedowłoczenie Zapłacie deklarujemy.
Jako Zas Skonfederowane przy Postanowieniu Naszym Stany, Koron y WXLitt
Reassumpcyi Królewskiey, Imporzycia Stanisława, y Łaski Jego Prywatne po U
y Z

y Ziemiach actus et Conventicula, Manifesty, Protestacye y Lauda poczynione, skassowały y eliminować nakazały, Co y My teraz approbuiemy, y rozkazuiemy, tak pariter appellue Scripta, Osobie Naszey et Juribus Rzpltey skonfederowaney, prejudicissa, w Skrzinie Naszym Gdańsku deponowane, y do Akt pod Jurisdikcyą Magistratu Gdańskiego. Dzieyes podane, kassuiemy, y anihiluiemy, Nadto aby Ex actis niewdrukownie eliminowane były. Reskrypt Nasz ad eum finem wydany.

Kontentuiąc prozby y Vota skonfederowanych Stanow, Miasto Gdańsk, w ktorey teraz iest prasidium Nasze, Za asekurowania Ich tu Luiemy y przy tu od wszelakich Insultow, Lub gwałt prasidio Nasze, do Zupełney Rzpltey uspokoienia trzymać będziemy.

Ponieważ Wielmożny Podskarbi Wielki Koronny ad Eremum Rzpltey skonfederowaney przystąpił, a zatym ad Exercitum Ministerij Jui według opisania Reassumpcyi Krakowskiey, przychodzi tey to co iest do wypełnienia pomienioną Reassumpcyą naznaczono, aby Prowentow Rzpltey iaknayprędzey wypłacał, Onegoż obligueiemy, Dyspozycyą Jas Skarbu Wielkiego przez skonfederowane stany Rzpltey uczynioną na ten czas approbuiąc, Wielmu Wdzie Trockiemu, wypłacenie assygnacyi od Urodzonego Marszałka Generalney Konfederacyi wydanych Zlecamy.

Co czego tamtejszey teraźnieyszey okoliczności, y sprawy publiczne expedyowawszy, nieodwłoczny Nasz ad Regiam et Metropolitanam Rzpltey prosperk, a zatym pozwolenie Zdrowey Rady, y Zaszcie Sądow Konfederackich, przy Bolu Naszym, Stanom Rzpltey skonfederowanym przybyć Lecamy, Które to Conclusum, aby wszystkim czynem przodey innotescat, po Grodach rozesłać y publikowáć Zlecamy.

Rotha Juramenti.

Ja NN. przysięgam P. Bogu w Troycy Swiętey Jedynemu, iż Jego Krolewskiey Mci Panu memu miłościwemu y naturalnemu Panu, uznawszy Nayasn. Krola Jmci Augusta III. wolnem Obiorem Krolestwa Polskiego, y iuż Szczęśliwie Koronowanego, Za Krola Polskiego y Pana mego, Onemuż nienaruszoną wiarę, y przyzwoite według prawa posłuszeństwo, Lwiadczyć y oddawać będę. Attentowanej przeciwko wielu Constytucyom proklamacyi Stanislawa, y Osoby Jego, ktorego Rzplta według praw dawnych, y Sejmu Lubelskiego, przez Konfederacyą Sandomirską wygnaney Ley y przez Radę Walną Warszawską y dwa Sejmy 1717 etan 1718. kondemnowaną, et prohibita Patria deklarowaną, raz nadawszy odstępuię, y anathemacyą Ley wpełnie Jawne Jego poczynione actus Kassuię kondemnuię,

y annihilitie; a dobrowolnie przysterpuiąc, do Jeneralney Stanow Konfederacyi
Dostoienstwie Jego Pańskim Zawżdy, y w Krakowie reasumowaney, chętnie
bie przyimuię y utrzymywać społnie z Rzpltą będę wszystko, co ku
ad Fidelitatem Curiæ Świętey Katolickiey Rzymskiey, Patriæ, Legi et Li
należy, y ezedi miałem to nieszczęście bydź wciągnionym od tych, ktorzy
przyłożyli ad Executandą in Repub. animositten, tedy do uśmierzenia o
szczerze y skutecznie przez wszelkie sposoby, wedle lit możności moiey
gać, y iako o nayprętsze Rzpltey Uspokoienie Starać się będę. Wszelkie
Mu Augustowi III. directe aut indirecte nigdy malitii niemyślę, y
anie przeciwnego in recessu serca mego niezostawuię, ale przytym
swoim Sobie szczerze Sprawać, y pobudzać Życia y Substancyi stanie, bronić
szczęścia będę. Ładnych Sztuk Prakticy, Curiositeyi, y ko
spondencyi czynić niebędę, y owszem przeciwko każdemu, kto by chciał co
uiszy tentare, iako przeciwko Nieprzyiacielowi Oyczyzny, na Skarze Jego
ustawę, y w tym obowiązku stanowczie, tam in prosperis, quam in adve
niczego się przy Pomocy Boskiey nie będąc, ani żadney Respektu,
Prywata nieuważaiąc, póty trwać y zostawać będę, poki się Rzpltą ab
et abextra nieis polowy. Jak mi P. Boże dopomoż y niewinna Skała
na Jego. My tedy niżey wyrażeni, ten Juramentu akt przed
przed Nayasn Krolem Jmcią Augustem III. PN. Mtą uczyniwszy, o
ussim Klasztorze pod Dankim, dnia XXIX. Miesiąca Lipca Roku
1734. onże Rękami Naszymi dla większey wagi tey aktu podpisu

Andrzey Załuski Biskup Płocki.
Stanisław C. Poniatowski Wda Mazow.
P. J. Przebendowski Wda Malborsk.
P. J. Czapski Wda Pomorski.
Mieszkow Wda Inflantski.
Maxymilian Ossolinski Podst. Wk.
Franc. Bielinski Marsz. Nadw. Kor.
Rozdrazewski Kasztell. Kr. Gnieznski.
Krzysztof Wessel. Kasztel. Warszawski.
Adam Rostkowski Stad Orlski.
Stan. Kaiet. Czartoryski Ch. Wschlit.
Joseph z L. Dąbski Wdzie. Brz. Kujawsk.
F. M. B. Jezowicki.
M. Kawiecki.
Ign. Trębicki.
J. Karczynski.

Jozef Cyrinski.
Jan Krzysz. Wessel.
Js. Likowski.
F. Miaskowski.
Albrycht Slaptowski.
F. Kiszewski.
A. Mirzewynski.
Jozef Drutynski.
Samuel Swieykowski Cast. Krak.
K. J. Lubiez Kanc. Wiel. Cast. Krak.
Alexander Miaskowski Cast. Pozn.
J. M. Swinski.
F. Gzitowski.
Stanisław Iwanski. manu.

Reskrypt na Instrukcyą. WW: Jchmć Panom Zygmuntowi Karolowi Pecie Stolnikowi Łucznickiemu Pułkownikowi Woysk JKMci. Stanisława Pierwszego. P.N.M. y Rzpltey, Bogusławowi Błonskiemu Czesnikowi Podolskiemu, Towarzyszowi Znaku Ułańskiego Jcia Jmci Wdy Ruskiego, Joachimowi Moszczynskiemu Obersztlejtnantowi od Leyb Regimentu Gwardyi Konney od Woyska utriusq; Authoramenth Koron do Stanow Skonfederowanej Rzpltey Delegowanym. w Jarosławiu d. 7. Przezma Mca Aby P. 1735to dany.

Daroniecznych Domu JW Imtana Potockiego WK. LG. WK. Ordob, zasług, etgrid grid pisca testa
ter Secula nieuspokoinaustz (bo temi napełnione Annales) Sufficient dla zaszczytu wteraźnieg
szym wieku copioso Numero dla Oyczyzny y publicznego Dobra subiadczone vestefactorum dowody.
Nayuprzed Jcścia Jmci Xiędza Prymasa Ktory niebyło Sub Interregno szczęśliwie y spokoynie, Regimen
Krolestwa Sprawował, wszystko provide et circumspecte uwarował, pod ktorego bystrym względem Prawa
Swobod y wolności reflorescere et tale perennare mogły, ale też Bogu Panu y Oyczyznie Sakrysi
towanej dobrzymuiąc wiernosci woli Nieprzyiacielskiej. Za co Rzplta Skonfederowana przy szczy
szney Kompassyi niezmazaną nigdy profitebur wdzięczność, y cierpieć niewoly Niz Juratam temera
re fidem, A zatym iako teraz Strictor inter receptus Annius fuit et Krzeczo tak gdy to Acta
referent Sera Posteritah zostanie wiecznemu Jmieniowi Swemu, nieśmiertelną Sławę y chwalebny
przykład do Należytey zawsze Oyczyzny wzbudzaiąc wdzięczności Samego także JW Imtana Re
gimentarza Gen Wielkie Oyczy. głosi Conscia Orbi fama Stany tak Rzpltey Skonfederowane wie
ią Zdrowia y Fortuny dla tey Oyczyzny uczynione Azardy, nieustanne prace, y fatygi ktore Nay:
Krolowi Jmci Stanisławowi Pierwszemu P.N.M. przez Jchmć Panow Posłow Instrukcyą Jchme dany
Sufficienter et Amplissime Stany Rzpltey Skonfederowane remonstrowanuszy y zaleciuszy niewątpi
że Jmtan Regimentarz Jenerał Statecznym Sercem cunctis immobilis fasibus perseverabit przy Dosto
ieństwie tegoż Krola Jmci Stanisława Pierwszego P.N.M. y wolney w Osobie Jego Elekcyey hedzieszo
za Prawa Swobod wolności y Stanow Skonfederowanych Rzpltey Woyskiem Kommendzie swoią powie
rzonym heroice innata fortitudine et Animositate bronic będzie. A iako oto wszelkiemi sposob
mi (nil intactum relinquendo) Stany Skonfederowaney Rzpltey instabant, tak Spodziewaią się
że Jcść Jmć Regimentarz Jen. do tey Generalney Konfederacyi Accessum uczyniuszy adimplebit San
ctum Jey bo Jako Magni Operis Consumatio iest publica felicitatis elogium, tak Jgnme pe
wnie nierecha retardare ea quae Sunt iusta JW. Imtan Xiąże Wołynski meruit od populi
y rekoy nieyą wdzięczność od Stanow Rzpltey Skonfederowaney kiedy dla obrony Dostoieństwa Nay.
Krola Jmci Stanisława Pier. P.N.M. w Woiewodztwie Wołynskim primus stafficum Celinit y nie
parcendo Veneranda Senectuti nieustannie pracuie Armis et Consilijs Zaszczyca Oyczyznę Le
gni Studio concurrit ad Salvandam Patriam et libertatem Tyey Dyiednoczy Animum et Vires z Stana
mi Skonfederowaney Rzpltey, Oświadczaią przy tym też Stany y innym Jchmć tegoż Imienia
dulcem recordationem et gratitudinem pro Uniformitate Sensuum z Rzpltą Skonfederowaną
ście Rycerstwo Zniesie Cum dolorem kiedy panibus wszyscy w Akt Generalney Konfederacyi gdzie
Stany Skonfederowaney Rzpltey tribuerunt Wotyku ea quae Sunt honoris et gratitudinis, kiedy w Ko
rze Krzyżęgi dla Jcś Jmć Marszałka Generał. Skonfederowaney Rzpltey uformowany dotrzyma
aby tenże Jmć Marszałek post Accessum do tey że Konfederacyi et exhibitum przez Jmtana Regrm
tarza Generał. Juramentem znosił się z Jmcią Consilia Communikował y na Imprezy wojenne z Oyz
czyznę dodawał, Miesiące Zolnierskie distributive iuxtha Krola Jmci P.N.M. przez tęż Kon
federacyą Zalecone in Super w Instrukcyi do Krola Jmci wierność y Statecznosć walecznie Dzieła pra
ce y Straty Zalegty Zołd exactissime wyrażone et Supplicibus Votis Zalecone Jchmć P.P. Pułkownicy
Generałowie y w Woysku Utriusq Authoramenti Zasłużeni Zołnierze Oboźnemu respektowi Panskie
mu recommendowani, Wie bowiem dobrze Rzpltа że Dostoieństwo Panskie całość Praw Swobod y
Wolności consistunt na Walecznosci Cnego Rycerstwa, wie że granice Krolestwa tego siłami Woysk
Koron rozprzestrzenione, niemiż do tych utrzymywane, przynaią że wtym Woysku Pars magna
Exercitus, A zatym cne Rycerstwo niech będzie pewne należytey siebie Estymacyi, Prace fatyg

dotych

rum Lita relicyniey, od Rzpltey Skonfederowaney wdzięczności, y sprawiedliwey od Krola Jmci Pana
pistawa Pierw. PNM. (ktoremu wiernosc ustronnee poprzysięgło) Imentorum suorum dystinkcyi
3tio Prowentow z Dobr adherenckich na Wyprawy Dyspozycya niepodobna przeciw Rycerstwu czynic antiadwersa
bo iustissima ratio Stanu Skonfederowaney Rzpltey compulit do tey dyspozycyi, gdyż Woysko computowe
ma illum fundum, y choc ktorego czasu propter Hostilitatem nieworzie Zołdu swego, utracic go iednak
nigdy niemoże y buszem go tamże odbiene, Wyprawy zas y Nowozaciezne Chorągwie y Regimenty ich
że teraz iak Nayuiszey Woyska potrzeba niemaią Innego Fundum tylko z tych Prowentow Konserwowac
Sustentowanie ich potrzeba, ale że z tych Prowentow Wdztw y Ziemie maią Importancyą, y ouszem z
Woysko Kompatowe uiszcz profitue kiedy z tych Prowentow Summy znaczne na Kilkakroc sto Tysięcy bl
Milliona pobrała, iako to z Starostwa Bieckiego y Przemyskiego z Biskupstwa Przemyskiego z Kluczow
Biskupstwa Krakowskiego niektorych z Zupp Solnych uszły niz sto Tysięcy z Gefell Krolewskich y Rzp
z Krolewszczyzn po Jmcpanu Kuchmistrzu pozostałych z Ekonomij Sandomier y Samborskiey z Ziemi
uskiey sto Tysięcy z Ziemi Halickiey sto Tysięcy z Lwowa, Jarosławia od JW Jmcpana Wdy Wołyn
go za Assygnacyami sto kilkadziesiąt Tysięcy, z Starostwa Stryiskiego y Kałuskiego znaczne summy
z Szerszaszczyzny Sasdziesiąt Tysięcy od JW Jmcpana Wdy Wołynskiego za Lenicyi dla Gwardyi Trzy
dzieści Tysięcy, z Starostwa Krzywinskiego Dwanascie Tysięcy, Item Prowanty Ziemie Przemyskiey tak
znaczne Hic pensatis Woysko niemoże tych prowentow spodziewac pokoiem Inych partycypuie porth
nem
4to Kraiu dla Subsystencyi swoiey Stany Skonfederowaney Rzpltey uszły niebyt: zabrali nad trzy Mile ale
w tey Szczupłey circumferencyi niebyło Łokcia bo Woysko w Niektorych Miescach Prowianty brało maią
rzeny iako to w Radzymiu zabladaw,
5to Respektem Kommendy nad Wyprawami taka referuie Informacya to iest ponieważ Niektore Wdztwa y
Ziemie per Lauda nigdy Wypraw swoich niedyspanowali pod Komendą JW Jmcpana Regimen Generał
Niektore zas tylko do czasu (Num Stanetą Generalnego Marszałka czekaią) tey Kommendy potrzebuią
dzieie ponieważ te wyprawy directe et immediate ad Naturam sui materiały do Kommend Marszałk
swoich uize gdy Stanela Generalna Konfederacya Visum tym że Marszałkowi Wdztwom y Ziemiom
wraz wszystkie oddac pod Kommendą JW Jmcpana Marszałka Gen, ile gdy Rzplta pro defensione s
niemiała innych Ludzi, a Regimenta nabyć nastepował y teraz następuie, Jako to tedy od własney woli
tey Rzpltey dependebat ta Kommenda, iako przeszłych Konfederacyi niebyło tego Specyfic aby Wypr
wy do Kommendy Wdztw materiały, Tak gdy teraz Rzplta pro Libitu suo uczyniła, Tedy Nil derog
rem Authentiae Władzy Jmcpana Regimentarza, Anito powinno było dyspensuie czynic ani disuungebat
Sitia et Arma ile w ostatnim opisanym Rozrzadzie.
6to Jmcpana Rostockiego Zwoiego Ziemie y pisana Prod Zydaczowskiego Delegata Ziemie Wołoskiey, y Relyden
ad Latus Regimen Jako Listy Jmcpana Regimen Generalw testantur niemogła Rzplta Skonfederowana
repudiare a sonsorhio sui gdyż by była Ziemia Wołoska Lesionem sobie z tey Informacyi, ile że na ten cza
illa Obiectione non arcebatur od Przysięgi, za dowodem iednak obiectorum Rzplta dogodzi Sprawiedl
sci et Voho Jmci Pana Regimentarza
Ad 4tum et 5tum Punctum w Instrukcyi Woyskowey ex profluum Znacznym Zastugom Onego Rycerstwa add
dit Pondus wiernosc y Stateczność przy Dostoieństwie Nay. Krola Jmci Stanisława Pierw. PNM. Ad
tym nieubliża Rzplta Sprawiedliwości y wdzięczność Onemu Rycerstwu in desiderio Zaległey Zapłaty
y gdy by był JW Jmcpan Reg. mentarz Generalny dawno wypełnił Stanela Generalney Konfederacyi
Ktorych sam Krol Jmć et Senat Ordines Reg. uieuhikaty, y gdy by był z Woyskiem przystąpił do tey
Konfederacyi pewnie by iuż było Woysko miało swoie Satysfakcyą, iednak Ktore kolwiek Chorągwie
Regimenty na swoich reparacyach ochoty prawa demonstrabone Rzplta meritorowac debetur, n
ieże iuż denuncyacyą od Krola Jmci Stanisława Pierwszego PNM. że na Zapłatę Woyska Sg. iuż pie
dze w rękach JW Jmci Podskarbiego W. K. Posidia takie w Fortecach mieć będą Swoie Satysfakc
Ad Punctum de Armistitio.
Armistitium ile wteraźnieyszych Konieiunkturach Rzpltey iest Nayuiszą Matką Stabilis propozycyą
przez Jeia Jmci Kasztelana Krakowskiego Nuncyuszego na Konfederacyą Rzpltey, y Traktowanie Ary

przez Xcia Jmci Michała Wiśniowieckiego z Sanguszka pro Hostibus Patria deklarowanych, iest Stanu
Rzpltey Skonfederowaney Suspecta tym bardziey że niechętko od publica fama ale wyraźnie z rosk[azu] Kro
la Jmci Stanisława KPM. miśmy przestrogi przez List Jmcpana Podskarbiego W[ielkiego] Ko[ronnego] (Orygina
li prześ Jmcpana Kasztelana Lubelskiego posłaliśmy) że to Armistitium in fraudem et dolum miało być
proponowane, A zatym iako Stanom Skonfederowaney Rzpltey wcale do Akceptacyi się nie zdało, tak
niewątpiemy o tym że JW Jmcpan Regimentarz Jenerał Woysko Onego[ż] akceptować nie będzie, y nie powinie
ale de Medijo z Rzpltą Salwowanią się znieść y u siebie dyskursa Zastąpi ut Supra deklarowanych ali
modum mieć będzie; Wszak przeszłych rewolucyi pokilkanaście lat Woysko nieptane bywało, a Rzeczp
pretedio in Operationibus belicis z langwebat bronito Oyczyzny z deserebat dulce Natale Solum, Za
szczycało się Braterstwem Życia te Wolności Które się porodzili y Którą dla Successorow Iuramento Zostanie pow
ni potrzymywało Panow y Królow Swoich na Tronie tey za Wiarność y Ezerciwość y Jenerozyi Nayiaśn Kro
Jmci Stanisław Pier KPM. po Cnym Rycerstwie spodziewać się, bierze się być od de Ofibus będzie woko
wany ad Salvandas et Redimendas od Szkodliwey Sudrożności Stanu Opieki libertates, Bo Ochowany Boże dy
bysmy teraz pozwolili Odkluzyi Indigene pewnie bysmy na Wieki Wolnej Elekcyi utracili; gdyż by Kaz
te dwie Zaszłe Potencye Cesarska y Moskiewska Królow dawali Utracenia Zas Wolności ocbyuista racya
że Xże Elektor Saski tak blisko z Domem Austryackim Skollegowany y Interessami przyięzdany cią
de na Nas przyciężki.

Wyrażaią przy tym Stany Rzpltey Skonfederowane iustiores do JW Jmcpana Regimentarza Jenerał dolorio[sas]
rationes, to iest imo że JW Jmcpan Regimentarz Jeneralny będzie Ochowany Uniwersałem od Kro
la Jmci nie ściągał, na Jeneralną Konfederacyą ani Posłow od Woyska nie przysyłał Ktoryby się mogł
domowie in Suis desideriis Konstytucyą Anno 1717 Zabronita Hetmanem tylko bywać na Elekcyach Mar
szałkow in Subsellijs Sandicis ale nie publicznych Radach gdzie Uniwersi de Jenere Publico consulere tenen
Że po Elekcyi Jeneralney Konfederacyi est post tot per Delegatos repetitiones Jmć do tych Acastum
mum do tey Konfederacyi retardat,
3tio Że Communicationem Consilio rum z Stanami Rzpltey niema przez co incerta Rzpltą gdzie Magnatus
suos dirigere, y potrzebne Materias Status differre ex praemissis rationibus mutata, przez co Ojczyzna
Summum pahter detrimentum.
Że JW Jmć Regimentarz Jeneralny, inscia Rzplta rewokował od Wisły Partyą Jmcpana Kasztelana Szer
skiego która tak wiele wybranszy Pomiarow Zostawiła one praedefurendua odkrytą Kray Ludzmi Lubel
skiego y Mazowieckiego Podlaskiego y Ziemie Chełmskiey.
5to Że odkryt Jmć Kray ten w którym Consilia Sua Rzplta odprawuie nierosząc się w tym Rzpltą gdzie
iuż y Communicationem z Podola może zagrodzić Nieprzyiaciel. et in periculo Piechoty y Armaty Zo
staią, które Ordynowane Ku Kamieńcowi, Na ostatek teraz cała Rzplta in periculo Zostaie kiedy zaus zy
zbliżaiącysię Nieprzyiaciel może się circumdare a te ani praesidium od Woyska ani ad Securitatem Zupet
nych Sposobow niema ani na reprzytaye per Delegatos finalney rezolucyi mieć od Jmci Regimentarza niemo
że.

In reliquo Jw Jmcpan Marszałek Jeneralny za powinszowanie Sobie funkcyi JW Jmcpanu Regimen
tarzowi Jeneralnemu y Całemu Rycerstwu podziękowawszy o prawdziwey Cohymacyi y przyiaźni upewnia.

Respons na Uwagi
Ctg Sub L. 16.
m 2.80

Ad Manifestum Rossiensium.

Copia Manifestu Pocciwych y kochaiących Oyczyzny ~~Synow~~ Synow Unitarskich Warszawskiey drogi aby tam popełnione y gwałtem za Nich Cyrkumsione Iniquitates Contempto Prawy Oyczystych y mogło zdarzyć Perpetuum, nie ~~było~~ potrzebne Zdrke ~~A~~ negue disputatione nęzybe spore. ~~ekam spece~~ Voluntary Actionis Actus.

Iż Manifest Rossiyski y kochaiących Oyczyzny ~~Synow~~ Synow Unitarskich Warszawskiey drogi aby tam popełnione y gwałtem za Nich Cyrkumsione Iniquitates Contempto Prawy Oyczystych y mogło zdarzyć Perpetuum, nie ~~było~~ potrzebne Zdrke ~~A~~ negue disputatione nęzybe spore. ~~ekam spece~~ Voluntary Actionis Actus. Iżesmy stanęli in hoc puncto Nieszczęśliwości, że nie trzeba przestrzegać we: dług obligacyi Naszey gołdgoid nociwi ścivero, albowiem wszystko co się dzieie w Polszcze, dosc iest iawnym y publicznym Manifestem, kiedy do tego iuż przychodzi, że się nayskrycie ułożone na zgubę naszą wyiawiaią imprezy, naygrubsze ktam: stwa rzetelną obiaśniaią się prawdą Same nawet preteksty w swym fałszu wydaią się.

Lubo za nas nieślychana krzywda woła pomsty do Boga, wolność rozumu, Oyczyzna gwałtu, niech iednak ysto, co się stało w osobach naszych nayznaczniey szym będzie dowodem nieprakty kowaney nigdy do tąd w wolnym narodzie oppressyi. Zamknęliśmy się w oblężonym Gdańsku, nie w wałach y obronie tego Miasta zakładaiąc sobie bespieczeństwo, ale w tey wolności, w ktorey esmy się porodzili, y nad ktorą sam tylko Bog ma władzą, w tych prawach, ktore naylychszego człowieka, od nayprzestu: szniey szey powinny zasłaniać napaści, w tey niewinności, ktora sama sobie bespiecznym warunkiem, a dopiero w tym obowiązku sumnienia, ktorego żadna Chrześciańska potencya, wszyst: kiemi siłami ludzkiemi gwałcić nie mo: że. Nie znalazło to respektu ani kon: syderacyi, ktorą nas z poddanym się Miastem, confundimur z Garnizonem y stajemy się Niewolnikami. Przez co lubo pure inigo pismo Belli, Mo: skiewska Potencya fundnie swoie Do:

minium nad nami; ta Sors iako po:
spolita woiuiącym, y nam była by in
particulari znosnieysza ile in Publicum
Rzpltey żadnego nie przynosząca prejy:
dicium, ktora przy łasce Boskiey ieszcze
do tąd nie zawoiowana, ani się da za:
woiowac, ale quod magis nefandum
że będąc iako Iasyr bo Bazarach wło:
czony, oddano nas prędko po tym iak
wzdobyczy illegitime usurpatae potes:
stati; y tu Sinopsem zebrano, dolentis
Status Rzpltey, każdy poznac może.
Na ostatek co ieszcze polityka y interes
Cudzoziemski, Specie tuendae Libertatis
ukrywac mogł, ipso interitu oney ia:
wnie wydało się. kazano nam reko:
gnoskowac za Pana, tego, ktoregosmy
nie obierali; kazano praestare Servilem
Obedientiam Temu, ktoregosmy się
przez Prawo powszechne wyrzekli; ka:
zano poprzysiąc fidelitatem w termi:
nach nigdy w Wolnym Narodzie nie
praktykowanych, Temu, ktoregosmy się
Solennie, et sine ulla restrictione wy:
przysięgli: Wycisnione na Nas Suffra:
gia, ktore in tantum valida, in quan:
tum libera, z iedney strony Ministro:
wie Cudzoziemscy nakazuią ie, z dru:
giey Generałowie Nieprzyiacielscy arma:
tim do tego przymuszaią, z trzeciey bezbo:
żni y zapamiętali Concives ad consor:
tium iniquitatis gwałtem przywodzą, żeby
Nas na slady swoie przyprowadziwszy,
zatarli wszystkie takowe gressus, ktore:
mi prowadzą Oyczyznę do zguby, y żeby
oraz accessu nostro tanto criminis sta:
tus uczynili quamcunque authoritatem.
Owożgła nie było żadnego względu in

facultatem sentiendi, prawem y przysię:
gą stwierdzoną, zadnego respektu na zaslu:
bioną przez nas Bogu wiarę, na przyro:
dzoną ku własney Oyczyznie miłosc, na
powinną wiadomych Całemu swiatu prero:
gatyw wolnosci obserwancyą, z ktorych
iuz teraz do szczętu wyzuci, staliśmy się
mancipia wynoszącego się po karkach
Naszych Thronu. Jakoz iuz post tot ge:
nera calamitatum tę przynaymniey od:
nosiemy konsolacyą, ze się kazdy ~~[illegible]~~ tan:
quam in Speculo w nas przezrec moze y
widzieć co kazdego za sors manet z repre:
zentuiącego się zywo, przykładu naszego.
Wydaie się Pseudo Elekcya y koronacya
kiedy ią utwierdzić chciano, nie przez Na:
sze wolne Suffragia; ale przez Niewolni:
cze homagia, wydaie się Stracone Jus
Liberae Electionis przez Tyranską impo:
zycyą Sąsiedzkiey Potencyi; wydaie się Jus
usurpatum Successionis omnem formam
guberniy nostri znoszące, wydaią się na
Ostatek założone fundamenta absoluti Do:
miniy na ruinę Praw, Swobod, y Wolno: NB.
sci naszych. A za tym znalazszy sposob
z osobliwey Opatrznosci Boskiey z tey
się Salwowac przepasci, et amissam sentien:
di rekuperowawszy Facultatem Manife:
stuiemy się naprzod przed Samym Panem
Bogiem Skrutatorem Serc Naszych, zesmy
Nigdy voluntarium Assensum do tego nie
przykładali, do czego Nas przymuszano;
Manifestuiemy się przed Miłą Oyczyzną
Naszą, zesmy się e gremio Nieprzyiacioł
Iey, nie inszym koncem wydobyli, tylko
abysmy ią do ostatniego tchu y zycia Na:
szego bronili: Manifestuiemy ~~na ostatek~~
przed Bracią Naszą, ktorzy per extrema
przy Obronie Wolnosci constanti et intre:

pido

pido zelo stawaią, że z Niemi do teyże wspolney Obrony łączemy vota et suspiria Nostra, ufaiąc Staropolskiey cnocie, że iako ich ta rezolucya Nasza w tak Swiętych utwierdzi intencyach, tak odszczepionym a Corpore Rzpltey bedzie nieochybnym powabem, do złączenia się z nami, aby dalszemi przestali bydz ginącey Oyczyzny Instrumentami. Manifestuiemy się na ostatek przed Całym Swiatem, że za nic sobie fortuny Nasze, decora Przodkow Naszych, y Same zycia maiąc, to wszystko postradać gotowismy, ktore nam zawzięta Nieprzyiacielska Potencya wydrzeć może. ale do odstąmpienia Wiary Bogu, wiernosci Rzpltey, utrzymania sprawiedliwosci, żadna Nas nie przełamie Potencya, ~~tey~~ że Boskiey mocno dufaiąc ludzkiey się nie boiemy. &c:

Stanislaus Primus DEI Gratia, Rex Poloniae Magnus Dux Lithvaniae, Russiae, Prussiae Masoviae Samogitiae, Kijoviae Volhyniae, Podoliae, Podlachiae, Livoniae Smolenskiae Severiae Bernechoviaeq. &c.

Persvasi Sumus Scaenam Traicam, quae Ludit hodie in Polonia, dare Satis Spectaculi, toti Europae, et impressionem facere, etiam maxime indifferentibus, ut cognoscant. Nimis repraesentat ut etiam ignorantissimi cognoscant, causam Operis quod cum multis interest Judice carere nequit.

Et quamvis Justitia non egeat Apollogia, Veritas Patrocinio, ratio probatione, crederemus nos tamen Culpae Conscios, coram DEO. si non exponeremus, Ipsius causam Orbi Christiano, coram Patria Nostra, Si per Nostrum Silentium, videremur insensibiles, Suarum afflictionum, coram Publico, si Ipsi non daremus Cognitionem Sufficientem, ex qua sit Capax bene judicandi, sine praeventione, hoc quod facit Suam attentionem. Est ergo muneris Nostri ut in hoc tempore in quo Nos cooperit Situatio Nostra re assumamus Vocem Nostram non ad retinendum torrentem, iniquitatis quae arripuit Suum Cursum Violentum non ad deposcendam aliquam assistentiam, nec ad invocandum Succursum contra inauditas Persecutiones quia hos caelitus tantum expectamus, sed interessandi causa ad infelicem Sortem, Poloniae et Nostram, hunc quicunq non renuntiavit Sentimentis, bonae Conscientiae, honoris et probitatis. Notum est quod circa mortem Regis Augusti, non usi Sumus valore Jurium antiquorum, Nostrorum, ad Coronam Poloniae Subiecti toto Tractu exilij Nostri, potestati libertatis Gentis, Nostrae, cum non essemus in Statu defendendi illam, nec vivendi Sub Legibus non minus tamen Observavimus illas. Expectavimus congressum Omnibus Negotiis Suis, restitutae Reipublicae, ut Nos illi praesentes sisteremus, Suaq Oracula Super Sortem Nostram audiremus. Vix ergo pedem fiximus Statim vidimus Nos Throno restitutos. Aier sub quo nati Sumus et quem respirare cepimus, non implebat nisi acclamationibus nihil vidimus in Congregato totius Generosae Gentis caetu, nisi unum Cor, Nos desiderans, unam nisi audivimus Vocem, quae Nos Regem Suum esse declarabat. Sed uti hic non est diarij horum Omnium quae peracta Sunt tempore Electionis Nostrae non repetimus ea, quae iam hac de re dicta Sunt, qui vult instrui de veritate Omnium Circumstantiarum conferat se ad centum Millium Testium, ut ab illis edoceat quod hic Solennis Actus rite et Legittime sit peractus, authoritate Illius, qui eum convocavit, tempore Illo pro quo erat determinatus, loco illo, in quo erat Consumatus, Libertate Sensus uniuscuiusq nec non uniformitate votorum. Si ergo adhuc Vestigium formae aliquod liberi regiminis Nostri extat quo tantum modo nimium audax impostura, contrarias non veret formare obiectiones, et per Suas falsitates in Conspectu Caeli et Terrae imponere conat quod ea quae Legittimam Regis electionem Constituunt, in Nostra non sint Observata.

Quantum attinet Personam Nostram cui vis dissolutissima Coronam disputat praeponimus illum laudabilem, modum quo eam adepti Sumus, Amorem nimirum Gentis Nostrae, reliquis totius Mundi, gloriariq possumus, non Nobis eam eripiendam, nisi totius Gentis Nostrae ereptis Cordibus, quae est unicum Tutorum Throni, Incrementum Imperij, et Certitudo Dominij Nostri praeterea nullae etsi potentissimae Vires, contra Justitiam belligerantes possunt illam adumbrare nec quidquam, falsi obicere Juri Nostro quod Omni Supereminebit Fortitudini, bene enim Legibus Regni vallatum est, ut a Tormentorum beatu, unquam vacillare possit.

Non deberemus respicere Obiectiones quas Nobis degeneres Patriae Filij faciunt, Incapaces Nos Throni reputando vigore Constitutionis 1717mi nihilominus huius calumniae illustrandae,

Lectus

Causa, Omnem Sana ratione praeditum ad legendam allegatam remittimus Constitutionem, ubi pr
tendimus comprehendi inter adhaerentes Sueciae contra quos extendit vigor Legis, verum non cogn
scimus Nos Subesse huic Titulo. Sumpsimus enim Arma contra Regem Augustum indep
denter a Suecia uti bonus Cives et protunc Senator, Iure jurando Obligatus opponere se Viola
tori Legum, deinde Ipsa Suecia, adhaesit Reipublicae Confederatae quae Sustinens Leges liberta
tis Suae inijt Pactum cum illa, in cuius fundamento fuimus quidem illius colligati adhaeren
tes tamen non nisi bono Patriae Nostrae. Pax Nobis cum inijt Rex Augustus, Sat expr
se denotat, differentiam huius Obiectionis etsi per pactu cum Suecis, potest aliquis devenire Su
ciae adhaerens, ergo defunctus Rex Augustus devenit etiam talis per Tractatum Altransstadien
sem demum haec quaestio nunquam fuit decisa nisi modo violento uter Nostrum, iuxta Leges
Nostras meruit declarari hostis Patriae an ille qui adhaerebat protunc Suecia an qui Regi Augu
sto et in quo consistebat crimen Status, an fuisse bonus Suecus ad se opponendum, bello inchoato,
ne participatione Reipublicae an fuisse bonus Saxo, et Legis cardinalis Regni transgressionem
tollerare. Verum demus hoc, quod haec Sententia fuerit lata, contra Nos praecessit n
illam aliquod Iudicium quod nunquam formari potuit per illum Regem, qui Regno abdicau
rit, cuius Abdicatio fuit authorisata mediante publicatione interregni per Primatem protunc
Patris illius per Illum Regem qui unquam et ullo actu Throno fuit restitutus. Solummodo in
gentia Reipublicae tolleratus. Per Illum adextremum Regem, qui me Verum Regem Polonia
esse agnovit. Secundo membra Reipublicae in majori parte complices, ut praetendit crimin
Nostri, poterant ne competentes agere Tribunalis Iudices, Sed non est hic occasio, reddendae ra
onis, anteactorum Nostrorum, facile Nobis esset, clare illa demonstrare; et deducere Zelum, Sa
crificium et Obsequium Nostrum erga dilectam Patriam Nostram Si hac dere iam non fuisset
certior facta etsi hoc documentaliter non demonstrasset per iustitiam Nobis factam, dum se v
disset in Plena libertate, recognoscens quod propter illam passi sumus tunc dum coacta fuit Ju
gum ferre Suum, Non est ergo hic quaestio nisi examinandi hos duos articulos essentiales Nam
Utrum Illi qui se Segregarunt a Corpore Reipublicae, habeant Ius faciendi aliquam Obiectionem
qui non se Sisterunt in Campo Electorali unico loco Susceptibili, oppositionem, cum sint praeterea
abjudicati non modo Iudicio communi totius liberae et a nemine dependentis Reipublicae Sed etiam
per se Ipsos pronunciata in se Sententia, per se se oponendi Nostrae Electioni, multo fortiori ratio
instituendi aliam Suo modo. 2dus Articulus est differentia Proscriptionis Nostrae, quamvis s
Supposita cum hac Electoris Saxoniae. Respublica domina absoluta Iurium Suorum per El
ctionem quam facit Nostrae Personae, Suscipiens Nos in Sinum Suum, et constituens Nos Caput
Suum reddit Crimen Nostrum meritorium et punitionem Nostram Suavem ac gloriosam
incontrarium abjurat Electorem Saxoniae praecludendo in illo viam ad Solium Omni extra
neo facta Exclusione, per Novam constitutionem quae trasgredi non potest, sine violatione Div
nae Humanaeq Legis. Interea in conspectu totius mundi viginti ad Summum Person
arrogant Sibi Nomen Reipublicae, usurpant illius authoritatem contemnunt Sua Statuta, introdu
cunt externas Copias, Sub quorum Favore annihilant pro Semper formam Regiminis et de
dati per se Ipsos a Privilegio Electorum Regum, uti abscissa membra a Republica, procedun
ad Novam Electionem; Si quaerit quando postquam Omnes Status agnoverunt Regem legi

time Rectum, Si quod rich ubi in Castris fere hostilibus. Si quorich qui Electus, ille Princeps
quem Res Publica. Et una cum illo Ri Ipsimet qui Illum elegerunt? iurarit non eligendum
Remittimus in reliqvo hos quos Judices Causa Nostra facimus ad Acta Publica quæ sunt sat
notaria ut Nos dispensent ab amplior Relatione hoc etiam non debet admirationem Publicam
facere quod in tam Penero Sed etiam Numeroso Nobilitatis Cætu, inveniant tales qui libertes
tem conformibus rationi, circumscriptam, Legibus indispolutipimam, transformant Licentiam
Suis Satisfaciendo Lapsionibus, qui præferunt Sordidum interesse Suum, Saluti Publicæ, qui Vio:
lato Dbb; per execrabile perjurium Fide? Patriæ illam servare nonpossunt. Sed quod est
sine exemplo et Stupore Dignum, tunc agendi modus vicinarum Potentiarum. Scil
ne infractionem Pacis ut Sibi bellum attraheret, est ne tributaria, ut Regem Abactio recipiat
Est ne debellatum ut Decretis et mandatis Obediat, victori, et tamen Corona Ejus disponitur con
tra Illius etiLitatem evertit ex fundamentis formæ Illius Reiminis, circumscribit Potestas
Libertatis Suffragiorum, irruitur in totum Regnum ed Omni parte, Coguntur Provinciæ ad
confirmationem Violentiarl Juri illatorum, nulla Observantia Ecclesijs Nullus respectus Sexui
Nulla Securitas Innocuis, Omnia Devastationi et Igni Subiacent. Non Sufficit desolatio totius Re
gni nec esse adhuc erat ut Urbi Pedanensi, in Singulare illius Ornamentum, Sentiret maximæ
Belli Crudelitates, tractat tanquam rebellis ob fidem illi Servatam Regi quem Dominum
suum esse agnovit. tunc, quando neq audivit neq cogitare potuit quod aliquem Libertas sit
Punitur ob Strenuam Sui contra oppugnatores sine indulgentiæ? defensionem, quatis
excepis etormentis glandibus, globisq candentibus, consumitur incendio, Pars territorij, Illius
immensa estimat Peculii impositione, Cuius pars pro Nostra illius evasione, quasi sub custo
diam illius Urbis redditi fuisemus, et ars Urbs obsesa teneret pro illo puniri, qui ei præest
Inaudditus procedendi modus, novaq Belligerandi Regula nunquam Practicata. Respectus
Regni Primatis non ne demonstrat, quam parvi consideral Res Publica quod est insultata
læsa, et contemptu tractata. in Persona eius Vir Natalib, Clarus, Ætate Venerabilis,
Meritis æstimabilis, Sacro Charactere respectabilis ob Dignitatem Primatialem honorabilis
Innocens per Suas actiones factus est Victima gloriosa furori immolata, pro integritate
Patriæ Sui Sustentans Leges, Constantia imprecticata ferens cruenta pro conservande
Libertate Sua cum patientia. Quid adhuc agit cum legato magno Gallia est continue
atio Violentiarl quod patrant, quas nec Jus Gentium ubicis Terrarum religiose Observatum
retinet, etsi illius character non illum tutatur a Simili dutitie in quacung qualitate ejus
Sola Persona mereret aliter tractari, quam tam nudi captivitate deberet eripi etiamsi post
captus Sicut manupium Bellicum, quid dicemus de injustitia facta Omnibus Senatoribus
et Alijs Personis distinctis in Natione, Obligant recipere Regem hunc quem non elegerunt,
et quem iuravent non eligere, tractantur ut rebelles et cum quam fuissent Subditi et
criminalistel status, quamvis nullum commiserunt Crimen, et ut manupia etsi non sunt
Subjecti. Prevaleant ut placet. Jure Belli non videbis exemplum in Historia ut Sic ex
tendatur usq ad vocationem Conscientiarum Liberd Gentis, quod tamen videmus per terribile
Juramentum ad quod Obligant Vi Armorum, relinqvo Casualistis ad judicandum Casum et
faciendam differentiam inter Juramentum Voluntarium et factum in plena Libertate cum

Loc

hoc ad quod Obligantur mortis minis, Si ultimarium est factum cum intentione recta, est eiden
Perjurium, per infractionem Primi, et hoc Perjurium potest ne Securam reddere fidelitatem, quae DEO non
est Servata, Si in contrarium Valor primi Subsistentis reddit nullum et invalidum, Secundum factum
sine intentione tenendi illud, ut quod facienda Profanatio Nominis Sanctissimi DEI. et invocatio inv
Potest Sperari quod DEUS per Suam misericordiam quae non considerat tantum Puritatem et Sincer
tem Cordium Nostrorum, respiciet Violentem Statum, ad quem minae et Terror reducere possunt,
sed Sua Justitia formidabilis, ne Sacrilegium Coactum recidat, in hos qui illud committere faciun
et qui immolant Suae Ambitioni usq ad Salutem Animarum. Finaliter non contenti manu
Personarum distinctissimarum, inviculatione Sentimentorum illorum imponitur Jugum insupp
tabile Conscienciis ne Vestigium quidem relinquatur alicui Speciei libertatis. Hic ergo Sta
tus Poloniae qui demonstrat Omnibus Regibus Terrae Studentibus Jus legitimitatis Coronarum
quomodo disponunt intuitu Falsae Politicae Populo et Nationibus Zelantibus pro Conservatione Jur
Suorum quae Servari nequeunt ab injustitia et Omnibus Christianis quia nulla Fidelitas, Tractatu
um, nulla Regula Religionis, nullum motivum Conscientiae tutatur amplius Societas civilis ex
plum inauditum Saeculi praeteriti, triste monumentum Posteritati. Scimus quod Supremi Principe
non reddant Rationem nisi DEO actionum Suarum ad Illius etiam Terribile apello Tribunal et
Protestor contra Omnes has Violentias cum fiducia quia Sua Omnipotentia confundet fortem
Sua Sanctitas puniet Impium et Sua Justitia proteget innocentem.

Monseigneur

Je Suis bien content de l'honneur, que Votre Excellence m'a fait par ses Lettres, du 8me de ce mois, et ayant reçu en Suite par Son Excelle Monsr de Wallenrodt, de la part de Votre Excelle la Somme, de huit mille quatre cent écus, pour le bien d'Hongrie, que j'ai encore à Varsovie et dont j'ai eu l'honneur d'ecrire a Votre Excelle, premierement je Suis bien obligé pour le prompte payement, et ayant en Suite l'honneur d'envoyer a Votre Excelle le Contrait, je l'asure de la plus grande Consideration, avec laquelle je Suis.

a Dantzik
le 17. d'Octobre
1734

Pro Memoria

Nous cy dessus, mentiones Donnons cet Revers a Son Excelle Mr le Comte de Tęczyn Ossolinski, Grand Thresorier de la Couronne, que quoyque entre nous, et Luy, il se fit par des certines raisons une certine convention en ~~esp~~ espece du contract, signe des Nos mains, et munits des Nos cachets sur la dat a Dantzik du 12. 8ctobre et C'est sur une certine quantite des Tonnaux, de son Vin, D. Hongrée qu'il souchait de placer dans les Caves du Palais Rojale de Varsovie de Sa Mtte le Roy de Prusse notre Maitre, Cependeut nous L'asseurons et Guarantons, que le dit Contract, se fit in condicto; et que nous ne luy en auons coaté, aveun argent, et que la quantite du vin, qu'il ~~y~~ sera remis dans les dits Caues, sera ~~toujour~~ toujours a luy, et luy; son proprietaire, et que le meme vin restera seurement sur son cachet, dependra, de sa libre disposition, et son Cautier, Nomme Sr Josef Jankiewicz, qui en doit avoir soins, en aura les ~~y~~ cleffs, et la permission, de venir dans les memes Caues quan il voudra; pour veuiller qu'il n'y en aje point aucun ~~D~~ Dommage C'est sur quoj que nous donnons ~~Notre ver~~ Notre revers, et le signons, des Nos propres mains et y mettons Notre cache donne &c:

)

Jasnie Wielmożny Woiewodo Mazowiecki.

Z łaski wiecznej dobroci Przeiaśnieyszey Mci y Swiętey Pamięci Imperatorskie Prodkowie Nasi, ku Krolestwu y Rzpltey Polskiey, zawsze przychylnemi byli, y zachowuiącemi się między oboyga Państwy Sąsiada y Traktaty, y potrzebney dobroci Contelligencyą zachowywać starali się, y we wszystkim tym co do utrzymania Praw y Wolności Rzeczypospolitey, y dobrym Sukcessom onego służyło, samym skutkiem dopomagali, odymta powstanie Superfluum czyli to by, gdyż, y całemu Światu iawno iest.

Albowiem nie zapomnieliśmy po nieszczęśliwym z tego Świata zeyściu, Swiętey Pamięci Jego Krolewskiego Wielmożności Augusta Wtorego nayuprzeymiey nad przyiaźni pilnieysze o tym wcześnie prowidili mieli starańce, aby przy tak nieszczęśliwym przypadku Rzeczpospolita, przy naydroższey Wolności, woley, y przy Prawach Wolney Elekcyi od wielkiego zawsze y ciężkiego gwałtu y ucisku w zupełney całości zachowana y na wahaiącey Tron Polski przez wolny y nie przymuszony wszystkich Praw prowadzony Elekcyą tali Krol Polski był wybrany który by Sąsiadom Swoim zadnego prawdziwego umbrage podać nie mogł, ale nayuprzeymiey ku zachowaniu z nimi wzaiemney Sąsiedzkiey Przyiaźni y znaydującym się między oneml y Rzpltą Traktatow y Sojuszow, wiele skłonny y sposobny był, et consequenter Prawa y Wolności Rzpltey w całości zostawał y wszelkie niespokoyności y zamieszania w Krolestwie Polskim uprzedzone y oddalone być mogły. Całemu Światu nadzwyczaydomo, iak wielkie niepokoyności Krolestwu y Rzpltey Polskiey z tego przedtym wynikały, kiedy niektórym zawziętym duchem Stanisława Leszczyńskiego y gwałtem za krolа inaugurować chcieli. Wiadomo zas iakie on Stanisław przeciwko Nam y Państwu Naszemu szkodliwe y wcale krzywdzące Traktaty y obowiązki uczynił y od tego czasu ku Nam y Państwu Naszemu iawnym nieprzyiacielem zawsze deklarowanym był.

Nadto y otym wiadomo, że on przez rożne Solenne od Rzpltey uczynione y przysięgą stwierdzone konstytucyi za nieprzyiaciela być czytany obiawiony y wieczystemi czasy od korony Exkludowany, y że consequenter gwałtow

na Jego in Regem praeguracya, Rzpltey przy iawney Ewersyi Jey W
nosci y konstytucyi, koncza nie maiąc niespokoystwa y bieszczeń
ci inevitabiliter przynieść miała.
Czema zabiegać staraiąc się, niczego niezaniechalismy, a zeby Pan
nie uważaiąc na to wszystko z zadnie dbanem dobrzel sukcesow y po
ju własney oczywistey swoiey to podobaiące uciszenia od tak rozlicz
dworcow Intencyi, oczym wiadomie nasze y rożne do Prymasa Jmci
y Rzpltey expedyowane Stamoty, oraz przez naszych Ministrow ustn
ne ustne et in scripto deklaracyi y publikowane manifesty iawnie d
świadczenie.
y Jeszcze my potym kiedy wszystkie woyey mianowane Dobrodzyne y
bne sprzyiaiące perswazye in casum obrocily się, y bez wszelkiego skutku
uczynnosci annihilowane były, do drugich sposobow z wielką kondole
cyą naszą przystąpili, y Boga y Woysk zaryli. Tedy Cały rozsądny
świat przyznaie że My inevitabiliter według woyey mianowany d
przyczyn nietylko do tego przymuszeni byli, ale oraz według asikey wiel
dobrych sprzyiaiących Patryotow Rzeczypltey, w tym naszym wspomnia
niu woyne Traktatow do naszego Zelusiuiącym, referowac nie
my.
Deklarowanego swoiego nieprzyiaciela, do siebie w sąsiedzkie pasci nie ch
rzecz naturalna, y dozwolić aby Wolnosc, Prawa y konstytucyi Rzpltey
nie wywrocone y naruszone y ten in Regem Polonia inaugurowany
ktory za nieprzyiaciela Ojczyzny prohibitowany, y wiecznemi czasy d
rony exkludowany; nasze zachowuiąc się z Rzpltą Traktaty y Pacyzc
nie porzucaiąc, według ktorych powinnismy przy wszelkiey okazyi, Pra
y Wolnosci Rzpltey nay mocniey zaszczycac, y nasze sąsiedzkie interes
potrzebuią, aby wreszcie tema wszystkiema zabiegaiąc, z tego nietylko wy
razniejsze lecz y w potomne czasy dalszych Consekwencyi wielkie nies
szczęścia y nieboszczęścia wynikac mogą.
W tey iedynej, a nie w żadney innej Intencyi Jey Woysko nasze ma do
nie wstępuie, y do tych czas zaszłe Operacyi probalowac rozkazalismy, ab
wiem iedyne nasze Zdanie iest, aby Krolestwo y Rzpltą Polska, przy
ciu Wolnosci y Prawach Sub legitimo Electo Rege suo, Jego Krolewsk
Wielmożnością Augustem Trecim, bez wszelkiego Naruszenia y ch
Wdzenia na zawsze zostawiły. Cała Rzpltą y wszystkie Obywatele Jey za
niechawszy wszelkich swoich partyalnych y ad omnimodam Ojczyz
swoiey ruinam stosuiących się przeciwnych Intencyi, pod taskawą y sz
liwą Dyrekcyą woyey mianowanego Jego Krolewskiego Wielmożnosci, do Jedn
y Kointelligencyi przyprowadzeni, y takim sposobem Jedność z nami Rzpltą do pow

sionych od Przeciwney Partyi do tych czas ujętych acta wcale uwolniona, Po-
koy zas y dobre Sukcessa, jako nayprędzey w Oney restabilitowane y ugrunto-
wane były.

Woysko Nasze szczegulnie zatym w Potrzebie radzimy, że jako My z Iedney strony
do tey Nasey mocney Intencyi nigdy nie odstępiemy, y przez zadne postronne Prop-
ozycyi Inowe y dla czego one były odstąpić, skłonić się nie dopuscimy. Tak z dru-
giey strony na przeciw tego przez publiczne Manifesty Nasze czynić Declarowalismy
et praesentibus declarujemy Nasym Imperatorskim Słowem Declarujemy
że My nigdy żadney Intencyi nie mieliśmy y teraz nie mamy, aby Rzpltą we
wszystkich Jey Prawach y Wolnościach, nayminiejszy uszczerbek, albo krzyw-
dzicy mogł, ale owszem My ich przy wszystkim tym jako nayuroczyściey
od wszystkich y do każdego zawsze zasłonić Chcemy, y że My do Spo-
kojnego y do każdego zawsze zasłonić Chcemy, y że My do Spo-
kojnego y do Rzpltey Polskiey, ani iedney nigdy Ziemi dotrzeć y sobie przy-
właszczyć nigdy pod żadnym pretextem nie pragnęliśmy y nie pragniemy.
Za doznane zaś Nasze w teraźnieyszych konjunkturach tak znaczne y mo-
że uszczęśliwiające żadney y nayminiejszey nadgrody sobie nie potrzebuiemy, y jak
przeto Rzplta pod wyż pomienionym prawdziwym swoim Kroiem Swey Spo-
kojnościom Wolnościom Augustem Swoim do Jedności przystąpi, et consequa-
ter przeciwne Zamieszania przekroczone y uspokoione będą; Woysko Nasze
Woysko bez ostatku, nie zostawiwszy tam ani iednego człowieka, y jako już
wyżey namieniono, bez reduty y ani żadney nadgrody z Polskiey uprowadzi-
my.

Jakoweż zawsze była, y teraz iest mocna y prawdziwie dobre sprzyiaiąca Intencya
Nasza, y lubo Wam y bez tego o tym dostatecznie nie bez wątpienia iest wiadomo, Je-
dnakże za potrzebę rozsądzimy przez teraźnieyszy Uniwersał Nasz Wam ob-
szerzey w tym Rzeczy daley uczynić, tym Raytarciey ponieważ według uczy-
nionych Nam Raportow do niedawna do Dworu Naszego powracaiących się Na-
szych Jenerała Feld Marszałka Hrabi Von Minicha y Wielkiego Koniuszego
Hrabi Von Lewenwolda My o Waszych prawdziwych Patryotskich sentymentach
y Intencyach dostatecznie uwiadomieni.

A ponieważ ta Nasza dobrze sprzyiaiąca Intencya iedynie do Restabilitowania
dobrych Sukcessow y pokoiu własney Ojczyzny Waszey stosuie się; w czym każdy
wierny Ojczyzny Syn zaniechawszy wszelkie partialitates, y tak szkodliwe
postronne Interessa wzgardziwszy na Nay wyższego Boga y sumienie wzię-
kiemi Sitami dopomagać powinien.
Ponieważ My także upewnieni że My według Nadanej Swoiey łaski Ojczyznie Na-
szey y dobrze sprzyiaiącey Intencyi z Swoiey strony niczego nie zaniechamy
y wszystkie Swoie wierne prace y starania do tego przykładać będziemy, aby tak
dobra y Ojczyznie Waszey tak potrzebna Intencya do skutku przyszła, Konstelli-
gerya y Jedność w Rzpltey restabilitowana, y Generalna Pacyfikacya jako nay-
prędzey produkcyi effectu mogła, tym bardziey, ponieważ My według tey Naszey Jaw-

ney Klarigacyi, o Naszey Wierney y dobrze sprzyiaiącey Intencyi dostatecznie będąc upewnieni, in Statu znayduiecie się, wszystkich drugich, y całe Krolestwo Polskie o tym upewniać y kiedykolwiek tam czyniące się fałszywie, wzięte y przeciwne Insynuacye, od wszystkich odwracać y według sprawiedliwości annihilować.

Wasze w tey Sprawie przykładane Pracy y pokazywane Usługi w Oyczyznie Waszey zawsze w wdzięczney zostaną Pamięci. Co zaś do Nas należy, to jako o Nam nie Inaczey jako wdzięczne y przyiemne być mogą, tak y samym Skutkiem pokażemy, iaką Łaskawą My o wszystkich tych recognicye Mamy, ktorzy w takowey Naszey dobrze sprzyiaiącey Intencyi wiernie wspomagali Jako y Wy, y Ci wszyscy przy wszystkich y wszelkich Okazyach jakoweby oni były o Naszey Imperatorskiey Protekcyi y Łaskawey Benewolencyi stateczni y mocno upewnieni bydź możecie. Albowiem My o dobrych Sukcessach Rzpltey niemniey jako o Własnych Swoich pieczałowanie Mamy, Życzę aby Wy y Cała Oyczyzna Wasza fructibus horum Laborum vestrorum w restabilitowaniu tak potrzebnego Generalnego wnętrznego y zewnętrznego Pokoju, ku powszechnemu Ukontentowaniu pożytkować mogli. Do czego My z Swoiey Strony według wszelkiey Możności dopomagać zawsze skłonnemi y gotowemi będziemy y zostaiemy Wam na zawsze Naszą Imperatorską Łaską bene propensi. Dan w Sanct Peterburgu Octobris 28. d. 1734. Roku.

ANNA.

Pour Monseg.r le Palatin de Mazzouie

Je puis me rendre temojage à moi même que je n'aij jamais rien oublié pour plaire a V. Ex et pour lui marquer mon veritable attachement à ses interess, je suis touiours dans les mêmes sentimens quoi que elloigne, je croioris manquer a un de mes deuoirs les plus essentiels, si je ne faisois scauoir a V. E. le veritable situation des affaires de sa Patrie, et en quel etat se trouue actuellement S. M. pour deliurer son Royaume des afflictions sous les quelles il gemit Ce Segnieurs, et des deputes augmentent ici tous-les iours. Un Secours considerable est certain, l'argent ne manque point etant a la disposition du Roij, celui de Prusse nous fauorise ouuertement, et ce que V. E. scaij depuis long-temps les Puissances le plus redoutables emploient tous leurs efforts a soutenir la iuste Cause, Ici on ne respire qu'un air doux et serein, le poison de la jalousie, et de la mefience n'y enfecte point le Coeurs, on y uit dans une perfecte union. Tout ce que je l'honneur d'auancer ici a V. E. est au pied de la lettre, et elle me connoit incapable de mentir; au nom de dieu Monseg.r reprennes cette enciene route où vous aues marche iusques ici auec tant de Gloire, Tous vos amis, tous nos seruiteurs ne souhaitent rien auec tent d'ardeur. le Maitre vous aime toujours et il ne vous perd point de vue. Consoles nous encor une fois. Soies le liberateur de vostre Patrie, elle attend de vous le mêmes marques d'amour que vous lui aues toujours donnes.

aurest Monseg.r le Palatin de Lublin a fait sauuer ici que lui et toute l'Armée sonts disposés à vous tendre les bras, et que vous etes toujours egalement cheri, et delui, et destous les autres. Si je n'etois seur de ce que je dis, je me croiois indigne et de vos bontées, et de vôtre estime, fies vous en a moi icapable de vous tromper, et qui n'ay rien plus à Coeur que vôtre gloire et vôtre felicité qui ne peuuent se soutenir que vous ne soutenies selon vos inclinations le parti de la justice. Pour preuue de ce que j'auance ici on consent de bon Coeur que V. E. ne prenne point la resolution ou son penchant incline sans doute, que le Secours attendu ne soit entre en Pologne, mais alors monseg.r ne retenes plus esclaues les sentiments de vôtre Coeur, et soyes seur qu'on ratifiera ici auec plaisir tout ce que V. E. conuiendra alors auec monseg.r le Palatin de Lublin — Je l'hon.

Pour Monseg.r l'Eueque de Plesko

Quel parti prendrai-je? celui de me taire ou celui de vous faire sauuer le veritable etat des affaires de vôtre Patrie? Je suis trop de vos Seruiteurs pour garder le silence dans une occasion si importante, et je crois manquer essentiellement aux deuoir d'une juste reconnoissance si je ne vous marquois fidellement tout ce qui se passe ici. Notre Roy toujours cheri de sa Nation, se voit a present en etat de se faire craindre a tous ses ennemis, la situation

des affaires est si auantageuse pour S. M. et pour son Roijaume que nous auons tout lieu de nous attendre, à un heureuseux succes dans l'Ete prochain; le Concours de Segnie.ce et des Deputes est ui d'autant plus grand que c'est le zele seul qui les y mene, le secours est certain. l'Argent ne manque point, il est bien diffi:cile de faire changer par la force meme notre heureuse situation, je prend la liberté monseig.r de dire en peu de mots a V. E. tout ce que je scai de vraij. le Roy est fort sensible à notre perte, et en temoigne quelque fois du regret mais il se flate tousours de notre fermeté. Receues d'un sincere et fidel seruiteur ce qui vien apprendre a V. E. trop heureux si cette lettre pouuoit faire un bon effet sur elle, et lui être une preuue eternelle du profond respect et du sincere attachement auec le quel je me ferai tousours gloire d'etre —

Rekapitulacya Punctatim Paskwilu wiadomego, et in Oppositum Racye, Fatszow tamze y Stanstw wyraonych.

1mo Tak rusz ze mnie a manu WcPana dochodzi Skrypt, ktorym Authoriare pragnie oddalenie sie swoie do krolewca, bo lubo mi go WcPan przysłał anonime, Cyfra iednak ktora iest zapiecrentowany; iereli sie nie myle iest WcPana; - - - - - - - - - - -

2do Przyznac ia chetnie ze y przyiazni y iedneyse adhereneyi commertio et sorte intrigva w oblereniu Gdanskim bytem z WcPanem, zlączony, ale iednak teraz hunc papum precipitatum WcPani segui ani, approbowac nie mogę #

3ti Dotąd gdzieskolwiek ucho puszcze, iedni sie dziwuią, drudzy sie, naśmiewaią a nikt nie chwali, wszyscy mowią ze WcPan z desperacyi abys Rzpltey nie dawał rationes, nie tylko reperendarium z Proventow Skarbowych = = = = - - -

4 Ale rex z unieżenia koron, et Cenobiorum Reipltca, zwłodszy wprzod dextre suo modo tych, ktorym nie miło by było = popsuc w oczy potrec. # # # #

5 Mowią ieszcze ze nie darmo WcPan Vide Inflandzkiego Mortyna Ypromento = wał, aby tosem Podskarbiego z Jegoz Imienia pokazał WcPanu drogę do Paryża. =

6 Ale kiedys WcPan myslał wrocic sie ad antiquam adherentiam: Zktorą, nexu Parentelae gloriaris, cos miał prosze = Za maxymę w listach swoich, ktore mi = wielu Pilios prezentowało; Sustinere cum tanto zelo wziętą niby cum Summa re: Sigismunde rewolucya, przy krolu Augu: sce

Ad 1mum. Ni do tego nie pisał dalej znac oddaleniu sie moim, aniom zadney Authoryzacyi nie potrzebował w tym punkcie, ktory ma przed sie wzięt deliberate, y unikaiąc drogi Warszawskiej, gdziebysmy dopiero, pewne Authoryzowac musieli. Omnes violentos passus nostros, ktore na nas wymuszone w Oliwie, po redclypei miasta Gdanska. Notandum zas, ze do niego skryptu zadnego nie posyłałem tylko Proiekt Manifestu mego iednemu pewnemu Bpu Biskupowi Płockiemu, ysiako mam relacyą ze Gdanska, ze ten Paskwil reformowany przez pewnego Vide Chetminskiego, a do niego miał sie przystoyne motivis secretis y Jmć X. Biskup Płocki. Rozsyła zas te Paskwile Pan Unrug Podkomorzy Saski ktory sie ozenił we Gdansku, y ktorego Synowi per Decretum Tribunalitium konfirmowany in Secta Atheismi extra Regnum bannizowany &c.

Ad 2dum Ta przyiazn nie mogła bydz tylko fałszywa y pokrywką Zdrady zdraiona. Zdrady falsa reperta abym miał kogo reprezentować, ut approbet papum meum bo ten sam przez siebie w dobrey intencyi perfectus et gloriosus, ale co pociągnęło za sobą Zyrzyn był był kardego pocciwego.

Ad 3tium. Dziwuią sie ignorantes finem et intentionem meam, naśmiewaią sie głupi, nie chwalą invidi: y ci falsa proferent, abym hunc papum miał uczynic z desperacyi, abym nie oddawał rachunkow Rzpltey bom na te zawsze iest gotow, a do tego nie zebrawszy żadnych Skarbow za Ministerio meo, nieodebrawszy go dopiero in Anno 1729. Nie miałbym sie z takowey racyi obawiac reperenda z proventow Skarbowych, ieszcze pokarze (dat. Deo) in plena Republica, z czego cnotą Przodkow moich

scie, tak dalece że w niektórych czytaten
sposoby które WPan podawać iakoby mo-
gła debilitari Partya Stanisławowska,
którą znowu amplectenis. - -

7 Pamięta wielu yto co teraz exprobrant
iakoś WPan gadał na Samego K. Stani-
sława, że iest lekkomyślny inconstans
w obietnicach, że królewskich prymiotow
nie ma, resmy do niego tyle mieli kon-
fidencyi że per representationes zawo-
dnych od Francyi obietnic, wymogliśmy
na Nim iż nas uwolnił a nexu vinculi,
którym byśmy mu obstricti.

8 Teraz risum non compapionen WPan
dzaś WPan we wszystkich, zepo takich
Kryptach, do których nikt nie przymu-
szał WPana, znowu mitrecią patac za-
czynasz, ku temu którego był wzgardził,
y znowu conscientica resumis vincula,
od których res Rzpl woley na Sumnieniu,
Smieli iactabas w Olivie. - - = - - -

9 Wzakres WPan po przystąpieniu
In Partes króla Augusta smieli nad in-
nych exagerował zawod, który z nami y
z królem Stanisławem uczyniła Francya,
y mowiles nie raz że Dzieciom w Testa-
mencie zostawisz aby nigdy Takiey Fran-
cuskiey nie wierzyły, a zkądże to zno-
wu ranta w niey fiducia. - - -

10 Co masz WPan za fundament dalszey
vtetelności Jey, gdy oczywiście palpamy,
że nie nam dogodzi, ale interessa swo-
ie diversione Armorum y skrus Nasze
podrzucaiąc usiłuie. - - - - - - -

11 Ale y teraz koniecznie usiłuie, y Sol-
licytuie, aby Wda Kijowski albo Lubelski
wpadli do Szląska, iakby nam nie do-
syć było na tych których my zordra-
zili Sąsiadow.

Cor.

#) pocrcanie tym Skarbem Szafował
chociaż in infelicissimo Statu Rzpltey bo-
żącego (zapożyczywszy się) naddać na Pub-
czne potrzeby znaczne summy, a będąc te
extra Regnum blisko pułtora lata, też sa
prowenta popły ci prądzej po wiślney czyś
Moskwy, drugie in usum Woysk Koronny
per privatas dispositiones Jakoś PPi Woy
skorych, Jan pod ten czas y Szelęga nie
partycypował.

Ad 4tum. Ubezpieczenie Insignionum stał
się practicato exemplo Antecessorow mo
ich Stanie Scissione Rzpltey a przytym
ex consensu totius Reipublicæ. Ale co su
loco et tempore demonstrabuntur dowod
We Gdańsku kiedy mnie rekurrowano o
wydanie tychże Insignionum per exotica
personas, obawiaiąc się zguby Onych m
siałem pomiędzy tem Jch nie miał pr
Sobie, y patrzał na Siebie Aprekuracyą, że
Za przybyciem do Warszawy powrocę ci
y pewnie, tego dotrzymam po uspokoieniu
Rzpltey abintra et ab extra, y tymże Sa
tym Zdraycom Ojczyzny, którym mnie
do tey aprekuracyi przyiechali pewnie na
ten czas śmiele w oczy zairzę, y powie
Żem to powinien był uczynić per omnia
rationes status, com uczynił.

Ad 5tum. Jto nie słuszna Suppozycya a
Jmć P. Wda Inflandzki Godny y Zacny
Senator, był przeremnie zpomentowan
Co własnym instynktem wrodzoney pod
rzności swoiey y miłości ku Ojczyznie po
siedł drogą Staropolską, aby uniknął
Warszawskiey Similitudinis czytności. Z Pro
tem Jego godnych intentionata fides, nie
powinna była bydź pociągniona ad falsu
pasum, Caterorum z niższey rzeczy linij
cyi &c. A zacrym złośliwy Zoilus y
wzrok swoy wzgl nazad powinien.

Ad 6tum. Wrocił się ad quæstan Caus
(non ad adhærentiam) zawsze miał pr
cyą bo mi tak Sumnienie y pocz
wość karało, y pewnie gdybym nie był

12. Coż y teraz prosię Mass. WPan za Mu:
stenia, ktoremi w typ Skryptcie relevas
Partes suas. Ja ich u Siebie nie poymuie
y rozumieiąc że im nikt dufać nie będzie.

13. Ja zaś abym się Ich miał chwytać albo
innych nieimi dementować miałbym sobie
in hoc rerum statu pro praeculo. Naprzod
żebym Siebie y Innych Zawodł, a potym że
bym mogł dać okazyą do przedłużenia
nieszczęśliwości Publicznych.

14. Skrypt ten który odbieram, widzę more
Solito Ideis et scommatibus napełniony,
tak iako y ow Manifest Gdański: na ktorym
my się podpisać propter enormitatem expres:
ni nie chcieli; dochodzęc prosząc mente
res: my nie mieli czym poprzeć vanam si:
ne viribus iram.

15 Desztalismy ustawicznie, takiako y te:
raz WPan w typ Skryptcie czynisz, groziliśmy,
dekretowaliśmy, Floty Sukkursy Phalanges
Danaum et dona ferentes bezprzestannie
wystawialismy, a gdy przyszło na orzech, de:
fecimus tanquam parturiens. —

16 Szlachtę nieświadomą po Woiewodztwach
Zwodziliśmy niemi, pociągaiąc ich do nay:
częszych Jakie tylko excogitari mogą
przysięgą. ——————

17 A z tych wszystkich wspaniałych Obie:
cnic; nicesmy Im nie dotrzymali; y sami
sami wpadliśmy w tapkę

18 Jusby czas postrzedz się z temi pogroz
kami; temi słowy iadu pełnemi irrita:
vimus tylko non debellavimus adver:
sarios nostros, o których ycz tradidit
Nos Dominus; A postaremu nie odpo:
wiedziano, ciężko tego gniewać
którego kiedyszkolwiek przepraszać
trzeba.

19 Inter precipua motiva wziętey rezolucyi
gwałtem przymuszony, nigdy bym był od niey
nie odstępował, ani też nie przysięgał, gdy:
by w Nas wszystkich we Gdańsku będących
znaydował się była uniformitas Sensuum,
ale gdy pierwsi przedemną (nie wiem czy
Spirytu) do teyże przysięgi praecipitanter
skłonili się musiałem y ia będąc pod are:
strem, do momentu teyże samey przysię
gi segri torrentem, ale zawsze z tym o:
świadczeniem się że do tey przysięgi byłem
violenter przymuszony; y dysputowałem y
kontradykuiąc tey mieszkańcy przeciwney, przeciwney godziny całe, tandem odstąpić dał:
szy Niewoli, wykonałem y wzmocniłem, bo iak
rzeczą bydła zaprowadzeni, in facie wrogą:
cych się Cudzoziemców, do tegoż Iura:
mentu. Nexu Parentelae nigdy gloriari
nie mogłem wiedząc bardzo dobrze Regułę
Jednostajną całego Świata, że krwawe od
Boga destynowani krewnych nigdy nie
mają. I to fałsz rzeczywisty aby kto mo:
głby prezentować w których by cum fe:
lo utrzymywał wziętą rezolucyą przy
Auguście, a to rzecz większy fałsz abym
w nich podawał sposoby, iakoby mogło de
Cibitari Partya krwi Jmci Stanisława
Krzywego vite et legitime z całą Rzpltą
obrad za krwi Swoiego. Jeremim przed za
kowe listy od Ministrow Moskiewskich
do tego przyciśnioney, to bardzo dystrette
persvadendo tylko unionem integram Rzpltey
ale niesprawiedliwą Electeya zawsze mente
et corde spurabam y nie rzeczy nie pra:
gnąłem, tylko momentu szczęśliwego uni:
knienia dalszey niewoli która znaczy pa:
rabatur.

Ad 2mum. Jto fałsz nad fałszami et Cra:
ssissimum mendacium obciążaiące su:
mnienie złośliwego Authora Paskwilu
abym kiedy nie tylko ex typicum krwawy ni:
gdym nikomu szkodzić nie umiał, ale
etiam mente et cogitatione miał offende:
re Wojewodzę Kiiaus: krwi Jmci Stanisława, Pan
to w cnotach Swoich z niskim nie zkom
parowany, godnością, rozumem, doskona
łością superemineus cunctis, y własnie
od Boga dany, ad regimen dobrego Kraiu.

Da

oddalenia się do Kolewca, kładnieje wkan
przymuszenie do przysięgi krolow Augu:
stow, y opisuiey to dosyć patetico stylo
a Ja zas mowię: y wkan gdybys był si:
ne partialitate, przyznał bys to sam,
że ta nasza przysięga obszerna, była wol:
niejsza, aniżeli owa inter Confratres
krotszemy na konwokacyi; nolenter vo:
lenter wypełnić musieli:

20 Przykaymniey w Obrzędzie koronacyi:
tocano nam się widzi, y mielismy czas
y dozwolenie examinować ią, y poprawić
wszystko się nam terminy ostre nie podo:
baią, Byli; y tacy którzy prorsus przy:
sięgi recusarunt, a postarano im libertate
donati; y passportami gdzie chcą iechać
ubespieczeni; - - - - - -

21 Ale, na konwokacyi czyli była komu
wprzod zadana przysięga! czyli dano
gdzie otworzyć przeciwko niey? przysięgi
musielismy In verba Magistri. Jak iako
w konwokacyi będzie opisano, y dopiero
po przysiędze praeliminariter uczyniо:
ney konstytucye poprawiono et ad in:
stantiam Suum nakazano.

22 Jakoż kościoł ieszcze ieszcze z
wdanemtą przysięgą konwokacyiną
uważałem się bydź obowiązanym, et se:
cutus sum sortem Electa, Naszego, do
Gdanska, spodziewaiąc się iakom miał
Zaraz hurę finem, et intentionem przy:
sięgi mojey.

23 Że to będzie z dobrym Oyczyzny y kos:
rosci Naszych, ale pokym kiedym uznał że:
drey Stony wszczęcie na szkach naszych, po:
targanie pokoiu, y przyiazni z Sąsiada:
mi a niepodobne ich przy Elekcie Na:
szym porozumienie.

24 Z drugiey Strony zawod we wszyst:
kich

du, Nauka, rozum. judicium. doskonałosc,
Sekret, owozgota omnes virtutes Regum
nim się znayduią, y kto inaczey rozumie
y gada, ipse sibi mendax. Temu zas Pan
nigdy nikt krzywdy nie uczyni tak złosl
wą interpretacyą, gdy Go cały świat pro exa
plo bierze y sądzi, wszystkim panuiącym M
narchom. Prawda że byli y tacy co wyuz
danym na ludzkie honory i przykre dosięgali
Tego Pana między nami we Gdansku rezydu
iącemi; y którzy in contrarium pierwszey przy
sięgi, y listy pisali na zdradę Jego, y niepo
rządkiem podawali sposoby na poniżenie Par
tyi Jego, na umnieyszenie Przyiaciół y obro
ców wolności przy wolney Jego Elekcyi.
A kto nie ieden mi tenże sam nayprzewrot
Zdrayca Oyczyzny y Jego, który iest Auth
Paskwilu, albo suscitator onego, kiedy się
ogłasza że się znaydował między nami w
Niewoli Gdanskiey, bardziey podobno na
ten czas z pięścią, kłamcą y zdraycą zost
ąć pusta causa, a nie Obrońcą Jey, co się
teraz nayiawniey z tychże samych pod
ćno wydaie, który non secuti vrat Ro
stram, y teraz nayprzeciwszey deboszuią nie
ney Szlachty sub specie przestrzegania usp
krzenia Oyczyzny ad Absurdum et ignomin
osam Augustowskiey strony partialitatem
przywodzą Ich. I to Zdradzieckie na Cał
Naród insynuuią, aby tenże krol Jmć mo
Nas kiedy uwolnił a vinculo juramenti,
od uzyskania Sprawiedliwey Sprawy Swo
y Całey Rzpltey. Wszakże tego iest dowo
dem list Jego Oryginalny, przy retirad
Jego ze Gdanska, od samego P. Boga Ospy
stowany. Wtych Nowych Zwyczaiach
kiedy Inaczey bydź nie mogło za Woiny
Wolność Wasza w osobie mojey, Szukaiąc
bespieczeństwa mego, puszczam się na
Wolą P. Boga, która gdzie kolwiek mnie
Zaprowadzi, O Oyczyznie mojey y Was
Wszystkich nie Zapomnię. Wiat zas mi
łością reyse Oyczyzny Zaklinam iednoc
cie się teraz iako naylepiey możecie
zatrudu Was Samych, y Oyczyznę Wasz
Mieycie tu teraz Bardy Zwary ieżeli to

kich obietnicach, periculum Avulsionum kraiu Rzpltey, ktore Francya koynie offiarnie y drieli, kroby chciał partibus Jey succurrere, takoż docemur z tych kon: dycyi ktore Dworowi Berlinskiemu y Porcie podała. Pierwszemu Prusy koron: ne, y warmią, drugiey kamienieii z Lo: dzkiem offerendo. —

25 Przyznam się genuine rem ryglydab Zutrzeniem takiey konjunktury, kto: raby nam znowu antiquum statum Reipca przywrocić mogła, y postrzegbym się teraz, wracam się y ja (co niech W:Pana nie- gorszy) do nayprzewszey przysięgi mojey- Ś. gnd nocitt scivero avertam et ne fi:- at me opponam. — — — — — — — —

26 Widzę przy stronie Króla Augusta Se: curitatem Legum, et Libertatum Nostra: rum, widzę go mocno związanego Pactis conventis et Juramento expleto, widzę Salvatam Liberam Electionem in poste: rum, widzę legum Observantiam, widzę bogacego się P. Boga że nam przysięgi do: trzyma, widzę go łaskawego że się na nikim nie mści, nikogo przy nim nie- destruuie, nikomu Dobr nie konfiskuie mozniejszy przy nim nad Slabszym nie= przewodzi, każdemu y nayuboższemu Szlachcicowi Sua Servantur Privilegia. —

27 Widzę, że dla niego Ogmsredzkie Po: tencye bez arendy y żadney pretensyi pokoy nam offiaruią, widzę y to żeby mu ter Potencye Absolutem zrobić się albo wolności naszych Zadosyc. nie do: puscity. A za cor has Partes, ktore z dobrym rozmysłem Legem zacrgsten, y gdzie Dobro Ojczyzny moiey widzę nie Zawodne, mam deserere.

28 Gdy Pan desertuie Swoiey tak ne- cessi: czyt: widział y w Syberyi, gdyby samo nie fałszywa Illacya, ktora in contrarium do iedney ze stron Jmć miał dyspensować z Obowiązku naszego, y z Assystencyi w sprawiedliwey Sprawie Całey Rzpltey.

Ad Deum Compassionem nigdy wzbudzał w nikim nad sobą nie chciałem z chwale: nieyakcyi mowiy, nie umbym ten nigdy nie cierpiał, gdybym go mogł znać z tym fał: szywym Przyiacielem moim, ktory mi za: dale zem nie był przymuszony do Skry: ptow, a to nie przymuszanie? kiedy tak listy do Oyca Swiętego, iako też do Ca: rzey Jmci Elektora Saskiego y Innych Jmci takze y Sam Juramentt, podpisa: ne od nas gwałtownym sposobem, bo kiedy do nas te Projekta przynoszono, to nam tak potrzebano, życzą podpisać, bo ieżeli się to nie stanie, pessime nastempuią Con: sequentia &c. Jakom tedy y Serca dla szczęścia Ojczyzny moiey, y słuszności y przysięgi sine restrictione był przyra: żony do Króla Jmci Stanisława, z pocztku do Saney Konwokacyi, tak y teraz inter= rupte iestem, nie mogę być nigdy ab hoc Sensu do dalony, gwałtownie przymu: szoną przysięgą, przeciwko dobrowolnie wypełnioney. I to fałsz abym kiedy w Oliwie miał przeciwne iakiekolwiek zdanie mowić, bo iakosmy tam żadnego słowa od Elektora Saxonii nie słyszeli, tak nigdy do niego gębyśmy nie otworzyli, y owszem com za: wsze mowił y teraz mowię, że ten Pan ani Nas, ani siebie szczęśliwemi nigdy uczynić nie może, dobiiaiąc się tym oppressione Całego Narodu Panowania wolnego, y gdy by miał tę inwencyą panować nam se: cundum Leges et instituta nostra, to by nas był do przysięgi nie przymiewał, ani nas w Niewolą braćby był nie kazał, przybywszy do Oliwy, widząc mieszność Na się w Statecznym opponowaniu się przy wol: nej Elekcyi N:o Króla Jmci Stanisława. Jmć Pan Feldmarszałek Munnich, Sam to przyznał że kiedy Nas powtornie osadzono, w niewolą, to z instynktu Dworu Saskie: go, y ieszczeby podobno ten Sam radby Nas był widział y w Syberyi, gdyby samo

telnych racyi non producis, Ja go tez Sequi w tym nie myslę.

29 Niewola nasza gdysmy się znaydowali w ręku Victricis Militiæ, przyznaię że była insupportabilis w Wolnosci urodzonym, ale ktoż temu winien ieżeli nie Sami Sobie.

30 Postaremu nie mogę mowic bysmy mieli cierpiec taki traktament, iako WcPan w tym Skrypcie swoim exagerujesz.

31. Skoro zas krol August przybył pode Gdansk, tak zaraz wolni iako y Jnni zostalismy

32 I gdybym to inaczey udawał kłamstwo bym oczywiste popełnił.

33 Ad visionem tylko nie bylismy przypuszczeni asz do przysięgi.

34 Czy takze bysmy byli traktowali Partyzantow Augustowskich, gdybysmy byli victores, musiszci WcPan pamiętac iakiesmy Dekreta, iakie peny konfiskacye exilia &c: na nich układali iak gdybysmy byli exempti: a pœna talionis.

35 Wracam się ieszcze trochę do przysięgi o ktorey WcPan namieniasz że cięszkiemi niezwyczaynemi nigdy terminami była ułozona. Prawda że y mnie się Samemu tak się widziała bydz, primo intuitu, y wziąłem smiałosc expostulowac o to, ale mi na oko pokazano, że słowa w niey nie masz, ktoreby albo z konstytucyi, albo z dawnieyszych przysiąg nie było wzięto.

36 Wolno y WcPanu toz samo investigare, osobliwie ze Actis konfederacyi Sandomirskiey, y przysięgi tamże wyrazoney, gdzie się Stany Rzpltey wyprzysięgały Elekcyi y Elekta na

Ow

Ministerium Moskiewskie nie przenikaiące Statum Nostrum, przez rozumne demonstracye swoie temu było nie zabiegło.

Ad 9num. Przystąmpienie moie in Partem Augusta, nie było nigdy dobrowolne tylko przyniewolone, kiedy nam ogłoszono Edyktem do Miasta Gdanska, wydanym przez JmćPana Poninskiego Areszt iako zdraycom y Rebelizantom Rzpltey, na ten czas unikaiąc tyrannidem Saxonicam, udalismy się do Protekcyi Ministrow Rossyiskich, y uchodząc dalszego nieszczęscia, kiedy nas takze Zdradziecko uwiedziono, że gdy przyznacie Augusta za krola, wolni we wszystkim bedziecie, y kazdy poiedzie w swą stronę gdzie bedzie chciał, y gdy byli tacy z między nas, ktorzy cæco impetu tę rekognicyą wykonac wszystkim perswadowali; etiam extra scitum Xcia Jmći Prymasa, Jam sam prawie iedem utrzymywał fortissimis rationibus, aby w tey Rekognicyi non præcipitetur, y abysmy Xcia Jmći Prymasa nie odstempowali, da mi testimonium w tym Cała kompania Gdanska. Tandem na Ostatek nie wiem quo Astu niektory Jmć z kompanij Naszey Gdanskiey (quorum parco nominibus) zfomentowali tę rekognicyą odstąmpiwszy iniquissime Xcia Jmći Prymasa, y iadła roznych moich konsyderacyi, a naybardziey dla Sarwowania Insigniorum, będąc po kilka razy rekwirowany, musiałem przystąmpic do tey ze rekognicyi, ale nigdy benevole tylko gwałtownie, Ale to wszytko pochodziło od iedney ze skrytey y zdradzieckiey fakcyi y od Authorow tegoz Samego Paskwilu in publicum teraz wydanego. Z Francyi to pewna, a bardziey ex Ministerio Panstwa tego, nie miał nikt racyi na ten czas bydz kontentem, kiedy mogąc nas y Rzpltą Solidioribus ratowac Auxilijs, opoźniła się we wszystkim, ależ to na ten czas zdradliwe y we Gdansku samym niektorych Consilia, siła do tego contribuerant, a podobno y tychże Samych wydanego Paskwilu Authorow (kiedy się z tym oswiadczaią że Consortio et iniqua Sorte w teyże Obsydyi z Nami zostawali.) skryta malitia

była

ow czas Szwedzkiego.

37 Inne Contenta Skryptu tego wybacz mi WcPan że tylko verbis Magnificą, że inania, y ia z WcPanem in eadem naui nauigaui, bytem takze we Gdańsku wzię ty, lubij na ten czas Victoni Leges, ale mer to Ani się mieszkaniem, ani pre: danym iako WcPan exagerowiesz nie znayduię, y choc mi zrazu było przy: kro że się na Napym nie stało.

38 Stodze to iednak sobie Sacrificio vo: luntario dla Dobra Oyczyzny, oraz y na: dziei restituendæ Salutis et tranquil: litatis Reipłcæ, co gdy nastąpi przy tasce Boskiey, kładę się tu cyth dale: ko wolnieyszym, niżeli pod Subordy: nacyą Francuską która iuż mer mer Ministra swego, choc w Obrotach y ber Lity despotice rządzi zacnego Obserwuge Starze y honory, y formuige Supplicia ante Iudicia wpak Scienti togwor.

39 Xdz Inc Prymas że do tych czas ob: servatur od Woyska Ruskiego sibi im: putare possznich, y tym relacyom które o Nim do Petersburga czyn observato: res donoszą.

40 Mnie zas pro certo constat, że iak się począt odzywać do Clemencyi krola Au: gusta, tak zaraz ten Pan zamoist Instan: cye swoie do Carowey, aby był wolen, et in spe przyszłego uwolnienia.

41 Dyle go Pan Sobie nie przedłużył.

42 Inuitauit go listem krol Jmć do Do: ku swego a zatym exageracya wcsa wtym punkcie duro się uniosła.

43 Rad bym był ciekawe abym WcPan nie wyiechał był precz krolowi Augustowi

Byta nie mniejsza pomoca, ktorey teraz plurima postrzegamy vestigia. Alez gdy iuż tak Francya prawdziwsze mie o wypadkach et de Statu Reipłtey relacye, wypadko to czyni co powinna pocciwa y nie inte: resowana Aliansa pro iusta Causa, y w Bogu nadzieia że przyszłe tego pokaże dowody, że N. krola Jmci Stanisława nie dla swych prywatnych pretextow, ale szczegul nie dla Salwowania Wolności Praw y prze: rogatyw Naszych, przy wolney Elekcyi te go, chce utrzymać na Throme.

Ad 10mum. I to wieczny fatsz aby Francya w tey woynie ze tylko iedyne miała obiectum, aby pogodzić Interesso: wanie, bo cokolwiek czyni, czyni dla Nas dla Wolności Naszey, y czas to krotki pokaże Nie mogła Nas inaczey vindicare oppressa Libertatem Nostram, tylko począt przez po: gromienie Potencyi, ktorą iest suscitatrix Malorum Nostrorum, a kiedy ta nas za pomocą Boską victoriosis armis z Koligowanych swych fauorem Nostri Potencyi zaraz znacznie obarczona y przyprzniona, czas to krotki pokaże co za skutki będą tey Naszey Assistencyi, ktorey nie podobna aby Bog nie miał pobłogosławić przy tak despotycznej y cu: dzey narodu Naszego oppressyi.

Ad 11mum. Jak sama aby Sollicytowała Regimentarzow naszych o wpadnienie w Polskie y to wyrzut złośliwego Authora, niby na wy: tłumienie co raz większego ex his medyis za mieszania Polski. Ale Francya swoie Stro: ski daleko fundamentalnieysze zamierze: nia się za krzywdę nasze całego nie iest nie: go narodu. Ale to pewna gdyby Polskie woyska z drogi swey znieszkowy przez nie pocznioney Imprezy Nieprzyiaciol swoich chciały poprzez Stany swoiey, y tu: taj sposobem dalszego wkroczenia zmierzowa: nego woyska, a przy tym bez się po staropol: sku, nie pozwoliły inaczey uczynić tylko per repraesalia wpaść w Granice Szlezkie, to zaraz Polak na Cudzym gruncie Smiel: szy y bitnieyszy.

Ad 12mum Mistena Mowie nie ma inne

Z tym terminem Usurpator Thronu
bo to mogą tłumaczyć pro crimine
læsæ Majestatis. Ato z tey racyi U-
surpator ten tylko iest, ktory pod pa-
nuiącym krolem usurpat regalia.
Tu zas po smierci krola Augusta
wtorego Diuisa Respublica intra
terminum Electionis przepisum dwoch
Obrata mowic się nie mogą, aby ieden
nad drugim miał usurpare Regnum.
44 Ryba ze WCPan krolowania Electi
Sui Zakładaią ab Anno 1704. co nie
wiem iak pogodzić cum Legibus no-
stris, ktore tu wprzod in plena Republi-
ca ten tytuł usurpatora Publico
Senatus przyznały.
45 Co zas WCPan finalitey wywodzisz
profanationes kościołow Sacrilegia
Zabóystwa Xięży Stupra Dziewcząt
radbym abys to był specifice dotknął
gdzie się co stało, bo ia ten motivo
Conscientiæ pytać się mocno o to a,
dopytać całe nie mogę. Powiadaią
prawda że Zabito Benedyktyna Pro-
kuratora klasztoru Krzyżtopolskiego ob-
riniony że wziął listy, przy ktorym
iednak nie znaleziono tylko trochę
grosza na skupowanie zboża do Folwar-
ku y pasek rzadny na ciele, ale to
sprawili ludzie Kommendy Jx Pana
Xięcia Jasielskiego, aby się Mnisi nie
skarżyli pogrożono Im spaleniem
Wsioseck.
46 Pan Pocieiu też Zrabował kościoł
Ratynski, y zabrał z niego depozyta,
Similiter Dyrektya Jego wyrabowała
kościoł w Gorkach na Podlasiu, y za-
brała Depozyta Szlacheckie.
47 Ale tak to y Pan Zebrzydowski
y

Ktorem Tylhy te: Imo że Elektora Elekcya y Koronac
per oppressionem wolności Naszey uczyniona
po przez wprowadzoną gwałtem in hanc przez
exoticam Potentiam. Zdo Gdyśmy obliwie
per violentiam całemu Światu dawna przy-
szedł do Absurda gdy nam y Syberya
ujarzmiona niewolą a mnie osobliwie (w czym
był od moich przyiaciół przestrzeżony) pu-
blicanissime grożono. Iże abym to Światu
ogłosił resolwowałem się do wyiazdu
przymuszony, y ten przez Warszawską bytność
Authorizowałem hos actus per consientiam nie
mogąc, wiedząc przy tym plus quam certa me
dla reindukowania przez Potencyą y Protekcyą
N. Kelligatora Naszych N. Króla Jmci Stanisła-
wa na Thron Polski, a przez to Salutis Li-
bertatis Nostræ, abolicyą tych utrapionych Pro-
wincyą sine oppositionem dawno na nas zawziętey
tey Niemieckiey Potencyi ktora y teraz Ros-
syiską zawsze nam przedtym przyiaciołą, non
alio fine wprowadzoną, tylko ut facilius op-
primat innocentem populum. Bo w żadney pewnie
rzeczy in Europa nie znayduiemy, na ktorejby
my fundować Salutem nostram et Publicam
mogli:
Ad 13tium Naylepiey tak było aby to
złemu Samowładcy wszelkiemi z nich na
szych gloriam et spolium zawsze gotowi poddać
pod iarzmo niewoli: Tegoż by Jx potrzeba
y natym oni pewne fundamencie znaleźli między
nami perfidos dla własney pyszy mnie płos,
tronych adherencyą chcąc za przedmur Obrony
Wolności. Gdy te wyrzuty są fomento do oma-
wiania Chrześciańskiey Polski, y przyiaciół
rzeczy w Niey niewinney Szlachty. Gdzie zaś
poczciwych Oyczyzny Synow, że lepiey trochę
dłużey przyiaciół a honorem Gentis, & Liberæ
Electionis et Fortunarum publicarum Salwować
Ad 14tum. Skrypt a racyey Manifest Rap
nie ma ullas Ideas et scommata, tylko
prawdziwą prawdę y prawdziwe Ogłoszenie
całey Europie Oppressyi wolności, y tak Ja:
Gdy Polak ktory nie iest interessowany pro
privato; czynić powinien, idąc za tą Pro-
tow swoich in desperatis Casibus iuż nie
zar

y Jnni robią nabożnie nie odstempuiąc przysięgi, tak y Pana Tyzentrauza Podkomorzego Wilenskiego w Wilnie na Cmentarzu rozsiekano. Takze Pan Boreyko naiezdza Domy Szlacheckie y rabuie, ale iest na to Authorisatus per Laudum konfederacyi Przemyskiey titulo examinis prawdziwego Szlachectwa, y naypierwey zaczyna ab executione Spoliando z Fortun, a drugich y z Zycia ad deductionem Szlachectwa remittit do Sądnego dnia.

48. Jnnych Jmciow Accusare o Naiazdy Zaiazdy, konfiskacye, rozstrzelania, wieszania, kowania w kaydany Szlachty y o Jnnych kryminały, wiolencye, rabunki nie smiem, bo y ci są Authorisati na to albo od Marszałkow, albo od Regimentarzow swoich.

49. To tylko z waleczney prawdy namieniam, festucam vides in oculis alienis, in suis trabem occultas. Mci Panie Podskarbi coz się tu lepiey podoba WcPu czyto Jus datum Sceleri, czy tez uspokoienie oyczyzny, y uprzątnienie tak wielkich wiolencyi, pod ktoremi ięczą Immunitates kościelne, ięczą wolności swobody, y fortuny Szlacheckie mowić się własnie może, Nunc quisq Libertatem suam, ex libera opprimendi Alios facultate metitur.

50 Gdybym WcPa tak daleko nie widział uwiedzionego, radziłbym prosił bym abyś chciał, aliam mentem induere, a nie czynić z siebie Protheum mutabilem.

51 Ale iuz teraz nie wiem co rzec albo pisać, w tym tylko upomnieć mogę że WcPa

raz w Polszcze practicata, Manifest Gdanski nie miał takze nic w sobie zdroznego, tylko vivam expressionem fałszow y niesprawiedliwosci Adversae Partis. A kiedy Author iuz się tu z tym wydaie, ze był między temi ktory go podpisać nie chcieli, łacna konsequencya ze są z między tych, ktory zawsze zagradzali drogę y we Gdansku ad Mutuam unionem, y do zwazwey a odważney tey tam Fortecy Obrony, et per consequens ad hunc tendebant finem zeby deprimere pistam Causam, a tandem na ostatek siebie wystawić, Interessa swoie, y skrytą przeciwko wolnosci wyiawić zawzięłosc, co czas iako naywiększy Manifestant wolnosci wkrotce demonstrabit.

Ad 15tum W tym ze Manifescie ktory iuz in Publicum wydany fałsz aby iakowe besztanie grozenie exprimi miało, szczegulnie tylko prawdziwa justyfikacya dana, dla czego uczyniony, y aby tą drogą kazdy prawdziwy Polak udać się mogł, wczesna przestroga, non enormitas expressyi.

Ad 16tum I tego bezbozny y w sercu swoim zdradliwy Authore zadać nikomu nie mozesz, abysmy zwodzili po Woiewodztwach niewinną Szlachtę, owszem zelus poczciwey Szlachty instinctu prawie Spiritus S. w nich wszczęty wszystkim Nam do tego był motivo, abysmy Polaka a Niecudzoziemca za krola Obrali, et factum universaliter, Gdyby złosc, emulacya, a przytym chciwosc y zawziętosc złych Synow Oyczyzny, podszywaiących się pod Fakcye Moskiewskie y Saskie tego prawie daru Boskiego, sami dobrowolnie na zgubę swoię nie obrocili. byli.

Ad 17mum Obietnic inszych nie było tylko przywrocenie Gloriae Gentis przez obranie tak poczciwego Pana Statum Nostrum, Nas samych, intus et in cute znaiącego przez N. kolligacye swoie mocnego, y Nam przychylnego, przytym szczęsliwe panowanie Sąsiadow, y nieprzyiaciołom Naszym straszne, a nam ze wszystkich miar pożyteczne

W Pana nikt nie zatnie, ba y nie
wiem iereli kto wiecey nad tych dwoch
Zwiedzionych nastadowac bedzie
52 Ator ter per pokrywki y poczon
stow maja we Pan Sentymenta moie
ktore res cheiab wiedzieć nie wątpię
gdys mi Skrypt swoy adresowab.
53. Ten zas respons moy caden Ignoti Methodo odsyłaiąc Ztym się po
staremu oswiadczam, że iereli dal-
sza Przyiazn moia, bydź tu może
utilis W[asz]P[anu], chętnie służyć et Par-
tes Jego tuteri nie omieszkam
będąc po dawnemu

W[asz]P[ana] Życzliwym
Bratem y Uniżonym
Sługą.

Znaiomy in Prosperis & Adversis.

erne, ale złośliwa interpretacya z Krotkey y Pan Bog na potumienie odwodow naszych mit się permissive, ex cryptodoto wrzody nogami nie wrocita, y iaden swoim tak omamiło że mię prawdę y postrzeżenie tak tylko in die dyscernere, który Sumnienien y miłością Oyczyzny prze-
valet, omnes tentationes et figmenta fopny-
szących na zgubę nieprzyiaciół Naszych.

Ad 18vd. Kiedy kie przyiaciela zawsze tego
go, debellare trudno, y ciężko razem przez za
grzebione w Oyczyznie fakcye, nie ch się tym
czasem godzi Im y pogrzebu y przy słuszności,
y prawdę wypisać, aby ysta ich cum tempore
y w przyszłym do Boga szczęścia Naszym po-
stomie mogła. Wspakrze y ten Pan nad Pany
który nas traktuie iż kce na ukaranie Nasze
cum tempore krzywdy y sprawiedliwości Nasey
odsrympie nie może, dniem ten kto się odwa-
ży prawdę pisać przeprasza nigdy nie
potrzebuie. Exempla my Senatorowie nato
przyszłe gredgrid nocivi scivero me oppo
nam, et pro posse meo defendam Ut Jomy
tym exvindicamus Conscientiam nostram.

Ad 19nd. Jako fałsz Zacryptowane przez fał-
cye fałszu zaślepienie, aby przyszłe Oliwskie
Pacta wolnego aniżeli inter Confratres na
Conwokacyi bo w Oliwie więzieniem aktualnym, grozbą odesłania do Syberyi, do
Lieynigsztynu y innemi hyperbolami przez Ex. Posłow Cudzoziemskich Ewakuowa-
na y Legenswolda przez pułtrzecia godzinne Tychże znami przymuszona była.
Na Conwokacyi zaś między Szlachtą y Dworzanami równą Solatysko immaginacione
Ulyek zdała się być przymuszona Strony w Sercu nec Deum nec Conscientiam
nec Amorem Patrie in intimis secum, mieli; tylko pozorną attentacyą utrzymania
liberi veto, bo iuż in Antecessum na zniesienie onego udowodnili byli skrzyp
mi fakcyami Swoiemi gwałtowne do Polski er in oppressionem Nas wszystkich
Wesele Woysk Cudzoziemskich.

Ad 20mum. Jestże Mendacium super Mendacia aby Oliwska rotha przysię
gi była kommunikowana komu prędzej, a osobliwie mnie Stronie byłem przez
dziami in Antecessum do niewoli do Prus[z]ca zaprowadzony, y dopiero z niey
tenże San dzień zwolniony Cyten od J[ego] Ex[cellencyi] Feldmarszałka, kiedy nas z Ar-
cyi swoiey wszystkich do pozdrowienia Elektora zaprowadził do Oliwy. Prawda w
J[ego] Ex[cellencyi] Feldmarszałek Munnich zwoławszy nas wszystkich do siebie w Ogrodzie
in puncto wyiazdu do Oliwy przecytał nam tę rotę. Alesmy razem wszyscy
okrzyknęli: że to gwałtowna tey przysięgi Imposycya, a on nam odpowiedział, że
że ciż W[asz]P[anowie] tam się o tym domowi gdzie siedzieć. y molestkowali serdecznie

krose się Xiążęciu nie podobać będą. Postrzegł ten Jā że X. Prześ. Biskup Płocki y Jm Pan Woiewoda Mazowiecki po Stronach Ogrodu z Sekretarzami chodzący cryptaki iakowes skrzętnie, y postrzegszy się domyślił że to był ten proiekt przymierza nowego, ale iak oni nam o tym nic nie wspominali tak fide iuratā czynność to rzecz onim nigdy nie słyszał, ani wiedział, anim go anticipative nie czytał, Et insuper teraz poznał że Author tego Paszkwilu musiał być ieden z tych stron y te factye z Moskwy wchodził. Do tego proiektu dawał ma consilia, y ieżeli się potym onemu opponował, to to podobno było ut alios secum pericli in quem deducat. Jm X. P. Stá Mereckí że się na ten czas optima fide principale intentione opposuit, czywarł był na niego złość swoią Ministrowę Cudzoziemscy et oppressorum to fałszywemi obiekcyami, całoby sam miał kiedyś używać na obronę wolności y z obcego gruntu potencyi Moskiewskiey. Ale gdy ten generose y na to odpowiedział, nie zgryzł na niego zembami? adversantes Oppressorowie Cudzoziemscy, et irriden. tes Niewolą naszą. y był taki ieden, który publicznie powiedział gdzieś by aby się pado na cyrkuł był uderzony, zerwania auder na Apparamentach Panskich. Ale potym X. Biskup krakowski pokrywaiący zdradę swoią ku Oyczyźnie subiecta miłości Swey, pobiegłszy do Elektora Jmci y pana Machiawelskiego instygatora Jmcych konfratrow swoich zaraz przy zdrady powiedział po swoiemu, że krol Jmć August całemu światu pokazuiąc że się tu nie pomiarkuie nie dzieie, y teraz dobrotliwie decydował rzeczy, że ci co przysięgać nie chcą przymuszeni do tego bydź nie powinni, y oszczędzić nie chcą gdzie chcą iadą. czy do Wdy krakowskiego czy do Sā Polocia wolno Jmdanie Jm paszporty będą, ale ad instantiam Senatu Jmć przyspa szeni bydź nie mogą, y tak teraz Jmć Sā starosta prawie iak wypchnięto z pokoiow, y ieszcze do stancyi Gdańskiey nie zaiechał a iuż mu warta przy dana była y pokoy do Stroni na gwałcie Jmci Sā Hetmanskie Mazowieckie zaprowadzony, ale potym z kilka dni znowu wypuszczony ad remonstrationes Jmci X. Biskupa krak. y innych tamecznych konsyliarzow na pobudzenie Zdradliwey politycki swoiey, ale temu że potym takie dawane były po groźki y takie od tego samego fałszywego Przyiaciela, a podobno Autora, czyli Suscytatora tego Paszkwilu pogróżenia y złośliwe interpretacye, Niech się sam teraz interne Bogdki kiedy widzi bonam intentionem Jego.

Ad 21. ma. Że fałsz aby przysięga na konwokacyi nie była przed wiadomą bo układana była per Deputatos do konstytucyi: blisko dni pięciu a potym in publico przeczytana y od wszystkich approbowana, tylko od niektorych Sadeyantow potaiemnie reklamowana, Jmć Pan Woiewoda Podlaski: Caput factionis w Litwie Saxonico, obrzydzony y konwikcyany w uporze swoim nie powiedział że publice? Byłem contrarius potym nie zkonwikcowany consensu universali na tę przysięgę A teraz teraz przysięgam pacifice et sine restrictione wypuszczaiąc się Cudzoziemca. Jmć X. Biskup krakowski kiedy Xię Jmć Prymas zaczął o przysiędze mowić zachowawszy się tacite aby Xię Jmć nie przysięgał, tandem Xię Jmć sonora voce odpowiedział mu, posłuchaj rady, proszę o przysięgę in publico, dla czego; tandem Jemu X. Biskup krakowski rzekł: Summe

mien

in corde suo,
mieć obmyślił, y zaraz potym dobrowolnie nayprzedszy przysiągł, y wszystkich
przysięgaiących rotę wydał. Pan Juski P. Grabowski et religiosa venalia Subiecta
nadętą takową łaską, odrywali się in contrarium teyże przysięgi, aby potym ony
posłuszeństwo dobrowolnie do wykonania oney. Nie dopuścił sumnienie obciążone
tradykować ani teyże przysięgi publicznej, ale skrycie gdzie mogł dementował
nadgię swoią przeciw perfidią pod assystencyą woyska exhortacyą &c..

Ad 22. Musiałeś tedy y ty Authore tego Pasquilu być unus ex illis, którzy secuty
byłeś fatszywe sensa sprawiedliwego Elekta naszego, y mieszkałeś podobno z
Nami we Gdańsku, bardziej aby stan szkodzić nim pomagał.

Ad 23. Że byłoby było z Elekcyi naszey sprawiedliwey ani wojny, ani potar-
gania pokoiu, y przytarni z Sąsiadami, bo to Xięstwo dosyć mocno ugruntowane
było, y w konstytucyi konwokacyjney, et in pactis conventis P. Króla Jmci
Stanisława, gdyby zdradzieckiey tymowie Cyprjany, nie usunowali byli in contra-
ventionem, a przez to nie dali byli bezpieczeństwa Nieprzyiaciołom Oyczyzny.

Ad 24tum. Fałsz y to a fałsz tykaiący się Conscientiae et integritatem Elec-
aby Francuza miał kiedy offarować awulsionem kraiu, y dzielić Państwa
Krzyżowego. Zaiedrzeć się z Koroną Szwedzką aby kiedy y z Dworem Berlińskim, z Ko-
penhagą, y z Państwem Moskiewskim w takowe z Strony tey wchodzono propozycyą, do-
datkiem skutkami samemi opacznego tey od Boga danej Alianszy naszey, za two-
rzeniem y nieinnowaniem naszą interesowania się, a ty Bogu y Oyczyźnie ciągle bę-
dziesz dawać rachunek, że tak Subdole in partem oney postępuiesz, tamuiąc
skutki tey Alianszy in rem Rzpltey, gdy pewnie z Koroną Szwedzką takowe twoie Projekta etiam in Scripto dane. Ministrom Nieprzyiacielskim,
przynaymniey 11. takowe Consilia, które
dodane Audacian do tey tak szkodliwey przysięgi. adey

Ad 25tum. A toż to Sconiunktura z tey Synu Oyczyzny! którey czyhałeś po-
wrocenia ad antiquum Statum Reipłtej. Zniesienie Elekcyi y koronacyi gwałt-
ownej Electora Saskiego, takowe tyrańskie do rządzenia Jego per vim nas for-
Nasych, per cedes Patrum nostrorum, przymuszenie. Że zaś tłomaczysz
tosnku Oyczyzny przysięgę twoią, że gdyż nowi niewiernego &c. oczym iak ciż
znam innus es in cute to wszystko przeciwko przysiędze robisz, kiedy Consyliu-
dasz do utrzymania interregna, kiedy opponujesz wolności Nieprzyiaciołom
apistis, y iesteś pomocą do generalney zguby oney.

Ad 26tum. Sąd to Sam "Cytacyą" pod Augusteo III Securitas Legum et Libertatum Rzpl-
tako, gwałtowne Jego "teraz" do Panowania wolnemu Narodowi Zabieranie się, nie po-
że tak Iuramentum Pactorum Conventorum, gdy nie Masz sprawiedliwey y Se-
ad injustitiam animadwersyi, Libera Electio nie Salwowana ale pogrzebiona
in æternum una cum Legum observantia, przez takowy iego proceder, a gdy ty
się bał szczerze P. Boga, nie powinieneś był pretendować injustum bellum, et
exinanitionem krwi Całego. Że stałeś y na nikim się nie mścisz, dosyć iuż
y nadto mściwych Aktyi Jego. Że nikogo nie dobrodzisz nikomu Dobr-

Konf-

konfiskuie, alek daleko to gorzey czyni; kiedy iednych, iuż niesłusznie wźli za wolny głos, drugim przez kontrybucye y prowianty niezmierne Dobra niszczy y gubi Fundacye Bogu poświęcone depauperat, y co może bydź exorbitancyi, że wszystkie exercere pozwala nad wolnym Narodem, Woyskom Swoim. kray pustoszy niszczy, Szlachtę opprimit, aequaliter tak mocniejszą iako y słabszą. Owo: Zgoła ta to iest w Nim Skryta Zawziętosc, że pod postrzępką Sumienia Słuszności, y Sprawiedliwości, non quaerit nisi ruinam innocentis populi, a by Ks. Prymasa incarcerari

Ad 27mum Znamy cie po tym Zdaniu, y po tych twoich Sentymentach fałszywey Republikancie, że na tym zawsze fundamencie Skryte swoie wyrabiałeś in favorem Elektora Saskiego, Machinacye, alek Zapamiętały Synu, a żeś to nie gorzey niż awulsyą kraiu; osrarnia Jego ruina. Iuż ci to bydź absolutem iuż to zadusić wiecznie wolnosc, kiedy odiąć wszystkie miecza Obrony w nim. a kiedy na ostatek odrazisz od siebie Francuską Potencyą, ktora teraz szczegulnie przy wolności naszey dobyła miecza, a gdzie znaydziesz drugiego Monarchę, gdy podobna nastąpi osprzepyaj do Obrony Naszey. Wybacz mi Stratyście bardziey niż niedoskonały ufundowanys na potaiemnych drogach twoich, iakiemis zawsze szedł do wyrabiania przy Panu Cudzoziemcu Interesow twoich prywatnych, aniżeli zebys miał Salvare Libertatem et aequalitatem &c.

Ad 28vum. Ostąpienie moie, od Stużney Partyi, nie może mieć słusznieyszych racyi, iako ta, abym był całemu Światu, pokazał, że przysięga Oliwska przymuszona, y inne wszystkie skrypta na nas wymuszone, y przez Warszawską bydność nie mogłem ich ullatenus authorysować sine onere Conscientiae et sine contemptu Zdania Całey Rzpltey, ktora pod Dzikowem deklarowała niesłuszną niesprawiedliwą, Elektora Jmci Elekcyą.

Ad 29num Nie chcem Zdradliwy Republikancie, ieżeli to miał za niewolą że nas w Areszta brano, strzeżone pod wartami trzymano, do przysięgi niesprawiedliwey Całemu Narodowi, niewolono. Ja to miał za prawdziwą, y za niesprawiedliwą, kiedy mnie za to wsadzono w Areszt, ieżem obrał Polaka według przysięgi moiey, y żem go vrzymywał według Zdania Całey Rzpltey, a na ostatek żem przysiągszy musiał przez przymus Ich Mościow Cudzoziemskich Lewenwolda, y Szratyslawa, ktorym według Praw Naszych, nigdy się ich Maiestas Statuą vdawać nie powinni. Nie myślmy tedy tey niewoli czasu, ale ci, co poczciwość Swoią Naszą własney Oyczyznie za grzech złomaczyli.

Ad 30mum Tys pewnie nie cierpiał takiego traktamentu, kiedyś iuż w Sercu y myśli swoiey, miał Zdradę tu własney Oyczyznie y Panu legitime obranemu, iako się Sam tym pasterzem swoim, w tym punkcie manifestuiesz.

Ad 31mum Ito fałszywie przez, ukryty pod specie Libertatis, Przyiacielu bos my wszyscy, przed przyiazdem Augusta iuż byli z Aresztu wypuszczeni y za remonstracyą Jmci Feldmarszałka, mianowicie Nas łaskawie y bez naymnieyszey przysięgi przypuscił do pozdrowienia Elektora, ale zaraz gdy ten Stanął w

Oliwie; cum Suis Assedis, wzgł to był za nayprzykszy resentyment, że Nas wszyst
kich uwolniono bez Iego wiadomości, y dla tego znowu powtornie pod Areszt da
nismy były, y Ia sam zaprowadzony był pod Muszkietami w Areszt o Milę za Gdań
sk do Prusca.

Ad 32 dz. A zacny Statystwo nad Statystwami popełnites w tym wszystkim
co napisales.

Ad 33 tiu. A yto piękna że nas wprzody do przysięgi przymieć wolno, niż do pos
tania przypuszczono, znać że to było twoie Skryte consilium bo nie pocznie
a to pewna, gdyby Elektor przyjął nas był, melioni gratia, iako Cale nie nie isz
nych, tylko krola swego pocznie utrzymuiących, mogłby był mieć lepsze Sek
cepa, a dalszych progressach swoich! Ale ta przysięga niesprawiedliwa do Sk
bey es my przymuszeni, konsirkowała nas wszystkich interne, że nie ma Abs
finem tylko się utrzymać per potentiam et oppressionem na wolnym Throme Sk
Skim.

Ad 34 tiu. To rzecz iest pewna, że traktament twoy, przedtym Skryty, a teraz
iuż otwarty Partyzancie Augustowski, poznieć był dalako surowszy Zes cz
Moskwą y Sasow przez Scyssyą swoię wprowadzili y Polskę y z honoru, y
z dobrego mienia, y ze wszystkich splendorow wypuli. Aniżeli My co Stan
stawa krola, zgodnemi głosami obranego, własnemi siłami, y przez punkt dom
ru Rzpltey, z ostatnim hazardem nazyp, utrzymuiemy. Jestżeby to na Was
mało było, odbyć tę zdradę Oyczyzny, przez iakową karę docześną, wiekpa be
dzie na tamtym Swiecie, pro restituzione tak wielu Ztupionych Ozdob Szlach
ckich, y ludzi Ubogich do zebranego chleba, a dnigich do śmierci przywro
dzonych. co wszystko pewnie na Waszey duszy Zostało.

Ad 35 tiu. Jako to ta; Skryby zdrayco Oyczyzny, fals Zyprie interpretowana kon
stytucya y Cudzoziemców; ktorzy nas oppressunt smielszych uczynita, y
bie dali pozor, do utrzymywania teraz Elektora Saskiego na Throme Polsk
kiego się dobrowolnie był wyprzysiągł. ale gdyż ta konstytucya uczmiep
in reflexionem non pasionatam konsirkowany Zostanie że to iest wyzut
prawdziwie diabelski, na zamiesanie Oyczyzny, y na danie wiekszey potrzeb
ad Oppressendum Regnum Nostrum. Inwazorom teraźniejszym. Że to pod
bno wspominaną konstytucyą, na ktorey się P. Lewenwold y P. Wratysław we
wszelkich dyskursach swoich Zasadzali: Jakoby N. krol Imć Stanisław w
przeszłym Rzpltey zamieszaniu, miał był sprzysiąkł z nieprzyiacielem Scyp
a Corona. Ale zapamiętały Neutralisto, wesmo dobrze in tractatu tę kons
tucyą Wielkiey Rady Warszawskiey (iako ią nazywaią) Anno 1710. co tam
napisano. Wszakże tam odłożono było wszystko do Sądu Generalnego Rzpl
gdyby in certo termino non satis fieret Legi; tandem czy Sądu teraźniejszego, czy
Expiskowano forthuią Dziedziczną N. krola Jmci Stanisława, co by było po
mo koniecznie subsegui per panam talionis; Zostało to wszystko in susp
so, y na tey Ostatniey Elekcyi zarzucił że to tę konstytucyą in oppositum

Ray.

Nay: Krolowi Jmci Stanislawowi publicznym Dyskursem, Zaden bo nie miał racyi fundamentu, Jeden Xżę. Jmć Kasztelan Krakowski, przez Skrytą swoię zawziętość, a oraz przez ambicyą y emulacyą do Korony przebyiwał o tym w potaiemnych konferencyach z Saskiemi Adherentami, y ten nową in perniciem Ojczyzny nabył głowę, malevolis, y dał pozwolę do takowey Jey Ojczyznie Zdrady iako się stało. ale chociby dato non concesso, tąż konstytucyą mogła była mieć y walor swoy, a zaś to nie zniesienie Jey było Zupełne, przez tak zgodną Krola Jmci Stanisława Elekcyą, która się stała nie legitime na mieyscu prawem opisanym, nemine in Campo Electorali contradicente. Wpakce Rzplta Jurisui Domina, chociaż kogo condemnavit, tego y relevare może, A Krol Nieboszczyk Jmć P. M. August wtory, nie abdykował że Korony przez Traktat Altranstadzki; nie pisał że sam listow do Krola Jmci Stanisława, teraz Nam panuiącego, Exinstruuie Mu korony, y przyznaie Go za Krola legitime obranego, na tym fundamencie, czy nie proklamowała Rzplta po Abdykacyi Jego Interregnum we Lwowie przez Xcia Jmci Szembeka Prymasa, in Ao 1707. Rada Lubelska, potym nie potwierdzała tego samego: Krol Jmć August wtory, nie pisał że do wszystkich, uwalniaiąc a fidelitate et obedientia, przestrzegaiąc aby się nie w rzeczy na Jego nie zapatrywali Panowanie: Ale tamden, co na potym nastąpiło, po Patkańskiey Adcyi, y zupełney nad Szwedami Victoryi, krol Jmć Animatus przez swoich wiernych Przyiaciół, wyszedł do Polski z Woyskami, y naznaczył radę Warszawską wielką, przez którą wiadomo na Thron, bez naymnieyszey wzmianki cyrkumskrypcyi Jego in Antecessum uczynionej. Jeden tylko S. P. Jmć Tarło Woda Lubelski odezwał się był w Senacie, Antiqua Generositate Polona pytaiąc się na Authoritate wydziału krola na Throne zasiadaiącego y Rzpltą przy nim zgromadzoną na takim fundamencie te wszystkie zaczęte były formalitates, Wolnego Panowania post vacuum legitime filium Dominationis Jego. Wszczął się był na ten czas, nie mały rozruch w Izbie Senatorskiey, ad hanc vocem Generosi Sermonis reflexionem, ale Ministerium na ten czas mierzone, y krotka Jmć P. Słuszne, super hanc Objectionem rozerwanie, wszystko to uspiło, bez dalszey konsequencyi. Trzy rada Warszawska Sub Confoederatione Zakończona Nay mnieyszey o tym nie uczyniła wzmianki, tylko wyparła wszystek impet swoy na potrzycie kupis illiciti papus, na P. krola Jmci Szwedzkiego.

Ad 36 tw. Similiter ut ad 35 tw.

Ad 37 mw. Dierr ~~co~~ Sobie iako chces, zuchwały Authorze Paskwilu wydany in Publicum Manifest moy, pro Magnifico in verbis, niani in re ipsa. Ja Zas mowie, et in Judicium Całey Rzpltey zdaie się, ieżeli to co tam napisałeś, motivo Unico Amoris Patriae, y uwolnienia Sumnienia Moiego, nie iest wszystko, licz

tam

tum, honestum et non interrepatur.

Ad 38um. Zaszczyca się w Swoim Manifescie Zdradliwy Lyno Cyryzny Ze Sobie stodzisz, Sacrificio voluntario dla Dobra Ojczyzny, y nadzieią restituendæ Salutis et tranquillitatis Publicæ, a wszyscy to Zakładaią sobie Salutem et tranquillitatē Publicą, pewnie w deklaracyiach P. Grassa Lewenwolda, y w Universałach N. Sarowey, iako gruntu Zrzemi nie pragnie od Polski pierwey wszystkiey iako Wolności y Prawa Nasze chce utrzymać in Statu Antiquo, zaden chciał Elektorowi, choćby się chciał uczynić Absolutem tego nigdy nie dopuści. Ale wybacz mi mity Republikancie, Fistula dulce canit, volucrem sic decipit Aucupis. Zac to iest frantostwo, ta polityka, tych P.P. Sąsiadow na zgubę Naszą zprzysięzonych, Obiecowac opystko, byle by swego dokazali. Oiusep to powiedto się raz im, natey Nieszczęśliwey Polszcze, porozumieli siły, nie zgody, emulacye Nasze, teraz depauperarunt Rempublicam, inermem reddiderunt, potym dokazawszy swego, tak nas opasą y przyciszną, że nam głowy podnieść nie pozwolą, y choćbysmy nateń czas chcieli resentire ma la nostra, to nie będziem umieli, y nie będziem mogli; Aty mity Passerilancie y onie na ten czas będziesz nayszczęśliwszy, bo zaraz wszystkie pochlebstwo Ze to przystoienie się do zguby naszey, za te Consilia pernitiosa et fraudulenta Legibus et Prerogativis Status Nobilitaris, będziesz miał Zaszpe

w tych Potencyi łacniey by wstąpił, pewniejszy krescytywe, ubespieczenia honorow Swoich, ale postaremu w Serce Jak zawsze za Zdrayce Ojczyzny reputowany będziesz. Wyrzucasz tu ne zartuimienie Sprawiedliwey Sprawy Naszey, iakego y Subordynacyą Francuską, y obiecuiesz sobie Cyli wstrzymuią Sub Dominatione Elektora, et Sub Absoluta potestate P. Wrzyszowskiego y Lewenwolda Ministrow Despotycznych, niż pod nią, ale wprzod pocrzyżuią Sumnemeni, co cita Subordynacya Francuska winna, ktora podobno przypisuiesz J.P. Margrys de Monty Postowi Monarchiy Francuskiey; nie wiem w czym ta Cyta [redacted] Despotycznym Imperiu żaczęta, komu honory iakie odebrała, bo ieżeli to obracasz do mutacyi Regimentarstwa Woysk koronnych, to podobno ten Minister mogł się dawać persuasive w tę Commutacyą dla pomiarkowania Emulacyi, y zawziętości między Domami y Familiami, natenczas zaggrzrony ale imposittive nigdy, a podobno w tey odmianie benevole akceptowany, Za Strona, zpalarta Sumnem finem et Suam Consolationem, ale Supplicia ante Oczia aby Siedzkobrek, z ust tego Ministra proferri miały, securra consciencyą to mogę, ten tego nigdy nie stypsat, ale y ruchwały Authora ieżeli to prawda co piszesz, żes się z nami w Obydwi Gdanskiey znaydował, y żes Manifestu uformowanego na Pseudo koronacyą Elektora Saskiego, podpisał na ów czas nie chciał, domyślam się łatwo, żes to ty iest, ktoryś nayprzod z tych Sanyz Ministrow miał korespondencyą, w nayscretnieyszą z Nimes w

Dziś

dźiś consilia, Szanu honory konpiskowates, wiele Wakansow, et pro naiplatszi podobro na Siebie zamawiates, Elektora Jmci Saskiego ius po Olszkiej przysędze, bakwanem, Statuq naiwates, in capacem Regiminis Nostri promulgowates, a teraz iak się zasadzaiq na Jego progresach, na Jego Wolnym panowaniu, boysz się Boga. aby cie nie skarał, bo inaczey myslites pro Salute Publica, teraz inaczey mowisz ad perditionem onej. Ustrakte czyli ytacy z Nami, y nie wiem czy nie Ty Sam, Mily Posluszancie, kroysz w ocziach Nasych a czystosz ij in privato, mawiates przed krolem Jmcią Stanislawem, et toties quoties proponowali hac verba: Gdyby się krol Jmć Stanislaw według Prawa y słuszności, utrzymac na Throncie nie mogł, wolałbym przy Nim za granicą z całą Familią y o kawałku chleba et in quacunque fortuna dokończyć Życia swego, aniżeli zapatrywać się na tak despotyczne Elektora Jmci Saskiego in Libero Regno panowanie, usparte niepryiacielemi Wolnosci Naszey Potencyami.

Ad 39um Xię Jmć Prymas [illegible] iniquissime et in contemptum całego narodu Polskiego, in deprecionem Primatialis Potestatis, sfałszowany, iako to iuż obszernie, wydanym deductum manifestem, sed hanc violentum actum Cały Swiat chwalić nie może, Ani Carowa Jmć, ani Elektor Jmć Saski, nie mieli hanc potestatem, ani karcerowania Go, [illegible] tak clementye y instancye Ich, in hoc passu minime observari powinny, bo kto nie ma nad sobą prawa nie ma et potestatem, tak opprimendi Go iako y consolandi; Ale mamy w Bogu nadzieię, że ysta innocens Servitus Jego Godnego y wielkiego nie wystawionego w Kościele Naszym Prymasa, obroci się w nieśmiertelną Jego Stawę y P. Bog mu za nię przyczyni wieku ad Centenas ad ales.

Ad 40. Similiter ut ad 39um.

Ad 41. et 42dum. To iest pewna że ta Servitus musi być nie znosną temu Wielkiemu Prymasowi, przy nieznosci Jego, ale in najdłuższa, tym dla Niego nayciężarebnieysza, y Ojczyznie Jego nayszkodliwnieysza, bo niepodobna aby Caly Swiat, w tey Violencyi przeciwko nie mu uczynionej, nie sąsiadował ex integro oppressan Libertatem Nostram, Nie widzi przeto wymawiaią tyranstwa y Okrucieństwa, mily Posłuszancie w oppressowanej Jeyze Godności Prymacyalney, że iest listem inwitowany do Boku Elektora Jmci Saskiego, Jest to inwitowanie takie iak rozkaz w niewoli będącemu postrzechowi.

Ad 43tium. W Manifescie moim prawdziwym y rzetelnym ułożone termimy in Justitia, et ipsa rei veritate, a zatym qui veritatem dicit neminem offendit, a tym tysko zamilczeć nie mogę na ten punkt odpowiedzenia; Jestes praeventus mily Posłuszancie, in facto tuo, a zatym in facinore contra Rempublicam peracto, [illegible] ze Twoią Elekcyą

cryfi ter prer reraz nieyszą Akcepyą, tworzi Authoryzowana, nor Sapit Ussu
patorem Thron:; Ja zas constans iestem, y nie porusrony in Supposito mea
Imo. Że Elekcya krola Jmci Stanisława, rite et legitime facta, nemine contradi
cente, in Campo Electorali; ~~[illegible]~~ y po zakończoney Audyencyi in eod en Camp
Nuntij Apostolici; y oraz odebranej od Niego Nomine Sčmi, Benedictyi
peracta, voto universali Całey Rpltey, nie może ullatenus vocari in dubium
per hanc Obiectionem, że per Divisam Remplcan, et invra terminum Electio
ni praefixum Obrany Elektor Jmci, y dla tego żeden nad drugim usurpare Re
gnum nie może, haec Suppositio fałsa per Omnia negatur, bo zaś Elekcya
Elektora Saskiego, Sub Armis exercitus proklamowana, nie w Seypsyi Zadney
uczyniona, bo tey in Campo Electorali naymnieyszey nie było, Insuper że vio
lenter z fakcyowana prer prenigdze Sastic et tohesgwohes per legitimam Re
publicam reklamowana, do tego Scrwą Nierzną Szlachecką obłana, popio
łami y ruinami Całey Rpltey obsypana, nie może ullatenus wchodzić w
paragon; wolney krola Jmci Stanisława/bo prer Samych tylko Compatro
tow oy cryspry do tych czas uzurpowaney wchodzie Elekcyi, per consequens
nie może nigdy Habere, tylko pro illegitime usurpata Potestate. Jakoż y
konfederacya Generalna Rpltey, pod Dribowen Zakończona, et in Publicum
ius wydana toż samo maioribus et Solidioribus demonstravit rationibus.
Ad 44tum. Similiter usq ad 35tum.

Ad 45tum. Quo ad Profanationem Kościołow, Sacrilegia, Zaboystwa
Xięży, Stupra Dziatychgtow, y tych nieszczęśliwych Cyrkumstancyach,
nie mogę nic Luchwały Pastorskiey, inaczey konserwować, tylko tyl
ko Scripsi, Scripsi, et quo promulgavi; to teraz przydanemi extraktami z
listow Xięży Jmci Biskupow Wileńskiego y Smoleńskiego do Oyca S.
pisanemi, Comprobo, y konserwuię; nie w fałszywych twoich explikacyach.

Ad 46tum. Co Pan Poczej zrobił y Jego Dyrekcya, Super Depopulatione
et Indigenam, żaden może cydr, czyli to prer prawo, czyli ter prer wolne
Sam na Sam upomnienie się. Ale co robią Sasi, co moskwa, co Pan Depo
zyta gwałtownie zabierają, Szlachtę niszczą y gubią, fundacye Ubogie de
pauperant, Całą Rpltą w ciężary wprowadzaią dyshonor, y w wieczną zgu
bę na ktą tego dochodzić będziemy, swego czasu. Chyba Super Authores
et Fautores wprowadzenia in viscera Totius Rpltey, nieszczęśliwych po
sad, a naybardziey ieszcze na Was manutentores tych Oppressyi Nasyłu
iący prer pospiech Wasz do Warszawy, Authoryzuiące Omnia Crimi
Omnem licentiam tychże Inwazorow, y za to pewnie y Bogu y Oyczyznie
odpowiedzieć potrzeba, y my iuż tak to zyscy mowiemy. Sanguis noster, ru
et desolationes Patriae Nostrae, Super vos et filios vestros.

ad

Ad 47. Similiter uti ad 45. et 46. tus.

Ad 48um. Tu ci nie wiecey nie zarzucę złosliwy Paskusiancie, tylko że torvo zapatrzisz się oculo, na to co się accidentaliter et in hoc fatali Casu Na Cyckrzyę, bez Prawa, bez Sprawiedliwosci, Sine legitimis poreſtatibus Woiennych Ministrowiow, zostaiącey dzieci. To prawda my przyznaiemy że to wszystko nie dobre, y gdybysmy nie mieli exoticas w Domu Militias, krora Ca: tę Polskę opanowała, znalazłaby się między swoiemi y na to prędka sprawiedliwosć, ale co mowisz, nato Zdradliwy Synu Cyckrzyny? Że Sub hac Absoluta Dominandi poreſtate, Jmć P. Poninski Stolnik Poznanski, Civis ex Republica Omni exceptione Major, ementitus, zawsze prawdę mowiący, innocens et Mundo corde, że się tylko odważył wymowić że Elektor Jmć Saski Innocen: ten oppressuet Respublicam, do Korony nullo pure, y gwałtownie zabiera się y ią opanować hoſtili praxi forma et methodo, Aż zaraz na własny Dom nastany, tiranicissime w Domu własnym traktowany, z torbą zabrany non sine evidenti periculo vitæ y Jego, y Saméy Jmci Pani Stolnikowey, y tandem wrzucony do Kiszkiego y Smrodnego więzienia; Woley Szlachcic ni: komu nic winien będący, y że tak Elektora za krola przyznać nie chciał prawie Dragonska Laska na dzień mu pozwolona.

Ad 49um. Nie mogę nigdy Scrycyu, że tym abys miał walecznym w Bobie Swoiey prawdę złosliwy Paskusiancie, kiedy nie tylko temu San Paskusi wierutnemi napełniłes fałszami, ad dementationem innocentis populi, ale ieszcze tych słow do nas zarzywaß, omamicielu prawdy, krorymi Cyß się San w Sobie Konwikcować powinien, prze Ciebie to datum lus ścieżki, że oppreſſa Saską y Moskiewską, ztądziß w Sobie za uspokoienie Cyckrzyny y uprzątnie nie Violencyi. Ale zaslepiony a odsdawnych czasow skryty w Sobie, Saskiey Faktcyi, Partyzancie, porachuy się Zdrowemu mnieniu Swoiemu przypomnij Sobie Cos gadał we Gdańsku, ierekto nie ci, krory wprowadził Moskwę w począt: ku wpełnich violencyi, zguby, y zamieszania Rzpey, że w tey konfuzyi na ostatek zostaną, nie mamy Alterum Cognitionem Salutis Nostræ, bo ty Sami odszczepieńcy, nie dawni od nas Emicie wypysznich, mieszacie, y zbiegie z pocznie przedsięwziętey drogi, w szczęściu Nieprzyiacielowi per omnia extrema: poki P. Bog wkrotce destynowaney dla nas non absistet obronie Ad 50. mum Nie pornales Serca Mego fałszywy Przyiacielu, że się y wspo: mnieć odważaß, takowe mi perswadowanie, żebym z przedsięwziętey drogi mowey, aliam chciał induere mentem, dopiero by to było pokarać Protheus takosty sam Continue czynił, prze wszystkie akcye twoie skryte, ale kto recedit od fałszywey y gwałtownej myśli, w utrzymaniu pierwszy dobrowolnie wystanowiey, kto się do Pana wraca, krotemu Sine restrictione przysięgł, non Protheus demonstrat, ale pocciwego y kochaiącego Cyprya

Ten

zny Swoiey Syna, y Bogu Samemu dotrzymuiącego wiary, demonstrat virum et Civem honestatem amantem.

Ad 51. mu. Nie bądź że y tey Nadziei miły, ale nigdy nikomu nie szczery Przyiacielu, Ani mi daway takowych Admonicyi, ktoreby tobie Samemu raczey służyć powinny. Nie żałuy mnie w tym uczynku ktorym uczynił et ex dictamine Conscientiae, y przez miłość wolności Moiey, Ani w tey nie zostaway fałszywey Suppozycyi, żeby Godni koledzy Moi, mieli takową racyą żałowania mnie ex hoc glorioso passu. Cieszemy się wszyscy, y Bogu dziękuiemy, że Nam tę pokazał drogę, do zbawienia Dusz naszych y do pokazania Całemu Swiatu, że nie mamy nic u Siebie milszego, nad dotrzymanie Bogu y Oyczyznie wiary, ten passus zawsze dla Nas chwalebny. Choćby ten y w Naywiększych Nieszczęściach Naszych będzie nam consolabilis, ale na Ostatek augeantur y te nieszczęśliwości Nasze, byleśmy w krotce widzieli felicem et gloriosam Patriam Nostram.

Ad 52 dw. Dziękuiąc na Ostatek moy miły Paskwilancie żeś bez pokrywki y pozoru Słow wyraził te fałszywe sentymenta swoie; bo te nigdy nic złego na mnie pociągnąć nie mogą, chyba przyczynić Sławy y dobrey reputacyi u Swiata, a w Sercu moim co raz większey circa justam Causam rezolucyi.

Ad 53. w. Za respons twoy ignote dany odbieray ten respons pod takowym że tytułem odemnie, ktorym iest z natury Moiey y niewinności ludzkiey obroncą, y przyiaźni takiey fałszywey wiecznym kontemptorem, y dla tego się tylko odważam bronić zacnego Ministra, y Przyiaciela mego ad Aras poprzysiężonego, żebyś był w sobie konwinkowany że z tego Paskwila nec apprehensionem mereris, ani profitu żadnego Innego mieć nie możesz chyba ten żeś Obłudny, zazdrosny, fałszywy, y Oyczyznie twoiey Własney przez takowe zdradliwe Sentymenta zawsze iestes fatalis et injurius.

Replika Sprawiedliwa, na Paskwil pod Tytułem Remanifestu wydany Anonime przez zdradzieckiego Przyiaciela y Syna Oyczyzny, na zatłumienie Sprawiedliwey y chwalebney; Godnych tey Oyczyzny Synow, z niewoli Gdanskiey ad Legitimum Principem powroconych; Rezolucyi.

Rozrzucony po Polszcze Paskwil, dostał się tez y do rąk moich, y lubo nie godzien żadney konsyderacyi; dopieroż responsu; żeby iednak ten, co go pisał, nie rozumiał, że przez złośliwe scommata, zaszkodzi cnocie, że przez kłamstwa zatłumi prawdę, że przez Hardosc, zahuka poczciwą modestyą, y że przez swoie scelera, zatrze wspaniałosc y niewinnosc Godnych Oyczyzny swoiey, Synow; reflektuiąc wcześnie, Judicium Publicum, umyśliłem odpisac na pomieniony Paskwil, aby super absurda Jego obiecta, rozumny sprawiedliwie Sądził, Poczciwy się niemi brzydził, a Prostak się nie dementował.

Dziwuię się tedy naprzod; że miasto mnie, (i Jmć ktorych ten bezecny Skrypt Authorami (prawie iak palcem pokazuie) nie odzywaią się przeciwko niemu, trzy Cyrkumstancye manifestando, ile że ieden z tych, iest authorem tego Skryptu ktorzy, że Gdanska przenieśli się do Warszawy.

Iako to: 1mo klaryguiąc się, że był w Obsydyi Gdanskiey Adherentem Krola Jmci Stanisława, 2do Że iest Senator, y deklaruie, że się pierwszey przysięgi trzyma, Quidquid nocivi scivero &c: 3tio. Że się na manifest przeciwko Pseudo koronacyi, podpisac nie chciał; A że pamiętam, że na ten czas czterech się tylko na nim podpisac nie chciało, toc by, snadno domacac się, z czyiey kuźni, ta Piekielna wyszła Fabryka, gdyby można sobie imaginowac, żeby tak zacni ludzie, mieli wziąc na się, Infame Nomen Paskwilantow, pod ktorym wychodzi ten Skrypt, y pod ktorym perennabit pewnie, ieżeli Ci Jmć, non reclamabunt authoritatem Jego, w ktorą Ich involvit ten pies niewidomy, za drzwiami szczekaiący, y przez głos swoy tylko, wściekłą złosc wydaiący; lubo w samey rzeczy Słoncu nie szkodzi; choc na niego wyie. Ale iakoszkolwiek iest, nie pytam się Ja kto iestes; kiedy tak ignotus Author, że się sam nawet na sobie poznac nie mogłes. Poznayże się propria Oris tui confessione, y niech Swiat cały sądzi o tobie, z tego samego Paskwilu, ktorys smiał in Publicum wydac, co w nim napisałes. Naucz się naprzod; że in hac infami Arte Paskwilow, gdybys chciał był excellere, trzeba było naypierwey Zachowac, Speciem przynaymniey iakieykolwiek prawdy y dowcipu; a nie poka-

Zac

zać oczywiście, żeś teraz stał się głupim y Szalbierzem. A to z tych racyi:

1mo. Iż wiem pewnie, że Jmć P. Podskarbi W.K. do nikogo nie adressował skryptu swego, dla iakowey rady, albo approbacyi, bo gdy ten iuż był in Publicum wyd[illegible] nie potrzebował żadnego partykularnego adressu; per consequens iawne iuż w tym punkcie kłamstwo y szalbierstwo.

2do. Jeżeliś był we Gdańsku, in eodem sensu, et commertio przyiaźni; (ia[illegible]ko Sam wyrażasz) toś iuż albo w ten czas był zdrayca, albo potym; bez żadney ra[illegible] z Przyiaciela, Stałeś się kalumniatorem. Że zaś Approbować nie możesz ani sequi przenosin ze Gdańska do Krolewca, nikt twoiey approbacyi na ten czas nie potrzebował ani twoiey zaraźliwey kompanij nie pragnął. A zatym et tantum praesumere, oczywiste głupstwo.

3tio Że się tym przenosinom, iedni z was dziwuią, nic w tym nowego, bo między Wami Stupidorum, qui stupent, plena sunt omnia. Że nie chwalą, bardzom z[illegible]go kontent, bo kto na wasze pochwały chce sobie zarobić, trzeba się wprzód wyrzec [illegible]ty y poczciwości. Że się na ostatek nasmiewaią, znak y w tym oczywisty Szale[illegible]stwa, Smiać się tam, gdzie nie masz nic smiesznego.

4to. Mylisz się y w tym złośliwie, żeby Jmć P. Podskarbi W.K. maiąc conscientiam et honestatem, (iako Go znam od młodości Iego, pro primo u Siebie Obiecto) unikał dawać rachunkow. Unika pewnie generosâ mente, aby Ich nie oddawał tym, ktorzy rachować się z nim nie maią, ullam potestatem; y dla tego y Skarbowych, y Oyczystych własnych, odstąmpił pro interim prowentow, z ktorych (przy łasce Boskiey) wy owszem sami, w krotce dacie calculum, tam gdzie będzie należało. Koron zaś et Insignia Regni, pewnie dotrzyma Legitimae Rzeczypospolitey Potestati.

5to. Nie staie Ci widzę Prostaku Argumentow, na żywych, kiedy wygrzebuiesz ex Cineribus, zacne Jmię Morztynow, co tu cale nie służy, y nie godno żadney attencyi. Tego iednak bądź pewien, że gdyby Wasza przeklęta Fakcya utrzymać się miała, za większe bym sobie nie szczęście poczytał bydź w Warszawie niż w Paryżu.

6to. Jeżeli Jmć P. Podskarbi W.K. gloriatur Parentellą swoią, gloriatur z Nim pewnie y Cała Oyczyzna, że po tak wielu, zkolligowanych Familyi Żyłach, ta zacna y wspaniała krew się rozlewa; W tobie zaś, znać po twoich sentymentach, że y kropli iedney dobrey nie masz. W tym zaś co exprobruiesz o iakowychsi Jmć P. Podskarbiego W.K. listach y Skryptach, z Niewoli Moskiewskiey pisanych, czy możesz to w czyiey Inszey opinij, chyba w twoiey iakową formare intaminatae Iego fidei, dubietatem, ktora cię bardziey dla tego podobno bodzie. Że two

ią

ią condemnat, y iasniey; popełnione wydaie Wiarołomstwo.

7mo. Aby zas miał co gadac, o krolu Jmsci Stanisławie, Tenże Jmo Pan Podskarbi WK. y to fałsz wierutny, y iad iaszczurcy, złosliwego Serca twego, bo wiem zapewne, że od wyscia Pana tego ze Gdanska, nie przestanną z Nim miał Sekretną koinsellienciyą, y że Go myslą, Sercem, y wspaniałym umysłem swoim na ieden moment, nigdy nie odstempował. Że zas przez tę zuchwałosc, y Samego z Jego Nayiasnieyszego Pana (z niskim w cnotach nie zkomparowanego) dosięgasz zdradzieckim piorem twoim, Sam się tym nieboze hanbisz, & mendacium hoc Super te & Filios tuos. I to szalbierstwo w oczach całego Swiata, zeby miał kogo krol Jmć Stanisław, a nexu vinculi eliberare, y iezeli chcesz zebym Ci tą prawdą oczy wykłuł to uznasz, czyby się był Sam naypierwszy non eliberasset, gdyby miał takowe u Siebie ułozone propositum, Przypomnij sobie fałszywy Przyiacielu owe Jego listowne in puncto; rozdzielenia się z nami pozegnanie; iezeli tam nie naypierwszy był ~~punkt~~ oblig ten położony: Zaklinam Was kochani Przyiaciele, abyscie iezeli kiedy, to teraz, chcieli się iednoczyc, dla ratunku Wolnosci y Oyczyzny Waszey. Pytayże się y teraz na Ostatku gdzie iest, co robi; a dowiesz się, ze bespieczniey w Sercach Naszych panuie, nisz Wasz Elektor w Warszawie.

8vo. Do kompassyi nad Sobą, nie myslił nikogo commovere Jmć P. Podskarbi WK., ani Jego zacna y wybrana w poczciwosci kompania; nie bedąc wcale in hoc Statu politowania, Jzeby Ich Załowac, Jest im bardziey czego zazdroscic, tym, ktorzy nie maią dosyc cnoty, y statku, nasladowac heroicum tych Panow et exemplarem pro Patria Actum; Vincula sumnienia iako piszesz non reassumunt, ale trwaią w nich, z ktorych się nigdy y dobrowolnie nie wyłamywały.

9no. Jezeli Francya zawiodła w Sukkursach; moze miec y mogł kazdy Pracya Narzekac, na ten zawod, ale non sequitur inde, zeby zawodzic dla tego Sumnienie y Oyczyzny &c: Albozesmy to naiemnicy Francuscy, y dla tego niechay Ci to Samo otworzy Oczy, złosliwy Paskwilancie, ze choc Nas Francya nie ratowała w potrzebie, my ratowac Oyczyzny ile sił Naszych nie przestaiemy, kiedy Jey prawdziwe Interessa, nie Francuskie utrzymuiemy. To nas Samo wydaie, co piszesz; ze nie maiąc ullam fiduciam w Posiłkach Francuskich, perseveramus w Intencyach Naszych, ze nie iestesmy Zadnemi Jey adherentami; iże nasza Fakcya nie inszą, tylko stawac circa legitimam N. krola Jmsci Stanisława, y Rzpltey potestatem.

10mo. Sprawowac ci się nie należy co mamy za dowody rzetelnosci Francuskiey, ale cie nauczę iako wielkiego Idiotę w rzeczach politycznych, ze głupie y fałszywie sądzisz, iakoby Francya Interessa swoie wystawowała diver

sione.

sione armorum nostrorum, y krwi Naszey wyssaniem. Pytam cie zasiepiony Idioto, co ma ta za interess (oprocz szczegulney Sławy y przyiaźni ku nam) fundowac Interessa Monarchij swoiey, na Osobie krola Jmść Stanisława? Z ktorego zyiemy (ia, ko nie maiącego żadnego Sukcessora) wszystkie obiecta, ktoreby mogła mieć Francya upadaią: a przytym co z nas za diversio Armorum, et per consequens, co za emolumentum Francyi, chyba kto z rozumu obrany iako ty, temu wierzyć może co zarzucasz. Ten zas kto z uwagą sądzi, y szczerze ratować pragnie wolnosc swoią, uzna wkrotce, Dzieło Prowidencyi Boskiey, zeten ieden chamulec Potencyi Francuskiey utrzymuie; y daley Samym Skutkiem przy tasce Boskiey pokaże, ze Nas Niemiecka y Moskiewska Potencya tak iako sobie zamierzyła nie posiędzie.

Mmo. Na expedycyą Szl.gp.tą Iako wielkiemu Prostakowi nic ci nie odpisuie tylko iż wierzę, ze ta nie do twego Smaku, bobys chciał zeby Rpita razem z cc ystym sposoby do Salwowania siępuscila.

Rmo. Misteria ktore nie poymuiesz w Skryptce Jmść Pa Podskarbiego WK. wyiawią się y te, przy tasce Boskiey, wkrotce, przyznaię iednak ze nie są tak iawne iako Wasze publica crimina. I w tym, ta ieszcze dyfferencya, ze my choc płonnemy według Woli Bozey, uwodzimy się do tych czas nadzieiami; wy zas ież w Samey rozpaczy Waszey, Zatozyliscie Vestram et Publicam salutem.

IIdo. A Węi Ani się spodziewam, ani sobie życzę, żebys się tych Misteria chciał, dosyć ze nas P. Bog tak iuż teraz, przebrakował, ze absolute nie chcemy, y nie życzemy, aby co Coinquinatum intret in Societatem Nostram.

IIIcio. Skrypt Jmść Pa Podskarbiego WK. żeby miał bydź scommatibus et Spiculis napełniony, ytd. Fałsz, ale to prawda ze nie masz Was czego chwalić, y u Poczciwych ludzi; wszystko to abominabile, co się Wam zda bydź głosnosum.

IVto. Zadaiesz y Sam się comprehendis, zesmy w naszey Partyi Bezprawi, grozili dekretowali; Babskie ytd plotki, lubo iest co beszrac, iest chwała Bogu, y bedzie czego grozić, y za co słusznie dekretowac, Ale kiedys to stypczał y sam czynił, to było o na ten czas mowić, nie teraz to wszystko połykac y brac w Swoię gębę.

Vto. Zesmy Szlachtę po Woiewodztwach zwodzili y do przysięgi prowadzili. O iakie y to bezwstydu głupstwo! obijcie nam, to, co sami czynicie. Iakie Szlachcierstwo na ostatek, kiedym y Ja sam od Samey Elekcyi będąc, przy krolu naszym, innszey przysięgi nie widział, tylko tę ktorą sam Pan wykonał, na Pacta Conventa. A iezeli Woiewodztwa Sponte et benevole przysięgały, ktoż Jm stał na Szyię z mieczem! żeby ie przysięgowali!

VImo. A zaś y te Woiewodztwa ako entiutu przysięgały, tylko szczegulne

gubnie amore Boni publici. A zaś prętko inszych obietnic iakowych, tylko tych które sobie każdy poczciwy, przy Oyczyznie stawaiący, obiecywać może, to iest integritatem Salutis Publicæ.

10mo. Mowisz tu to, że ciężko tego gniewać, którego przestrzegać potrzeba. Odile et turpe servitutis subiectum, Znam cię iuż po twoim stylu; To to zowiesz gniewać! kiedy się kto nie chce w niewolą dobrowolnie poddać, y aby ieszcze przestrzegał za wszystkie piekielne krzywdy, które nam szkodzą. A dla Boga! czyż to iuż porodzili poddanemi! czyśmy się stali niewolnikami! y czyli takim Prawem iesteśmy rebelles? A zacnym nie miarkuy nas po sobie Servile mancipium.

11mo. Co pisząc ratione przysięgi, że Oliwska była wolniejsza niż Warszawska, na konwokacyi: Excitat to każdego, nie tylko ad nauseam, ale ter et ad vomitum, tak dalece żeby ci plunąć trzeba w oczy, miasto ~~[illegible]~~ in faciem całego świata.

12mo. Jeżeli extollis Libertatem przysięgi Oliwskiej, tos iuż dobrowolnie stał się krzywoprzysięzcą, ani to cię przed Bogiem y przed ludźmi nie broni, że sponte inviadiasti Datę swoię.

21mo. Aggrawacye które zarzucasz nieprzeszłej konwokacyi pytam cię od kogo! y ta, bydź mogły na ten czas, kiedy Rzplta in plena zasiadała Libertate, Jeżeli od niey? temu ja, uwierzę, bo dawno to iuż u Was w umyśle statutum, wyjąć się ex ejus potestate, y Statuta Jey nie obserwować.

22do. Kto ci tandem wierzy teraz more, po deklaracyi, którą sam czynisz, że sam był obwarzany przysięgą konwokacyalną, y że vigore Jey adhasisti przeciwko Królowi Jmci Stanisławowi, a potym powiedasz, że odrzucił wtym pensa by: czyny, tos tedy iuż teraz iawnie krzywoprzysiężnik, bo co za racya Status, może dać, żeby krowiany Bogu, nie dotrzymał. Awięc teraz iuż się nie dziwuię, że Jey y pla: cney Oyczyznie nie dotrzymuiesz.

23tio. Uważaż z iedney strony Wojnę y potarganie Pokoiu, z sąsiadami; z drugiey nie podobne ich, przy R. Elekcie Napym poiednanie, a cremur y z Swo: iey strony, nie uważaż, iakie y z temi sąsiadami, ktorych wezwano na bp: przysięgę Oyczyzny Nasey. Integritatis Rzpltey y wolności Naszych bedzie poiednanie.

24to. Z trzeciey strony Uważaż zawod w Obietnicach, Pensulum Auxilio: rum, które niby Francya Offiaruie. A zły człowieku, albo cię to kontraktował o Dobro Oyczyzny, którego sam bronić powinien z obligacyi swoiey. Wszakże to casuale, co przyiazna Potencya ex generositate czyni dla Nas, y nie powin: nosz to bydź essentiale motivum, w tobie do ratunku Oyczyzny; y dla tego to

podo:

podobno konkludujesz, że ci Francya nie dotrzymuie, ty też onej odstempujesz. Jakoby to Jey był Interess, nie nasz własny, podać rękę upadaiącey Teyże Cyrcyrmie, yżali by Francya zginęła bez Polski, a Polska bez niey Salwować się nie mogła. Każ nas kalumnij sromotną, że Francya Dworowi Berlinskiemu Prusy z Warmią, a Porcie kamieniec Obiecała, odpowiedam po prostu, że to iest głupstwo y kłamstwo, ani temu nikt rozumny wierzyć nie może, y Sam, ieżeliś cale z rozumu nie obrzuty poymiesz to łatwo, że Francya; szczególną stanu nie żadeń pożytek w utrzymaniu nas zakładaiąc, ani teyże stanu, ani pożytku żadnego nie bytaby godna, gdyby takim sromotnym handlem nas obarczyła: Na co ci iuż przysięgam, przysięgą szczerą nie Oliwską, że krol Stanisław nigdyby hoc pretio panować nie chciał, Wolnemu Narodowi; A w ostatku wierz temu, ieżeli chcesz, mniey oto dbam, w dzy że y w Samego Boga po swym wiarotomstwie wierzyć nigdy nie możesz.

25to, żekałeś pomyślney koniunktury, aby Antiquum statum przywrócić mogła, Rytamcie się berborny Cyrcyrny Synu, na iakimże to fundamencie widzi go restaurarum. Wracaj się do pierwszey przysięgi gdzie gdzie nocivi sui vero & Amaj że przy Swojey ślepocie w Sercu Boga, Cyrcyrnę y pocerciwość.

26to. Zakładaj przy swoim Auguście Securitatem Libertatum, Zakładaj Salvatam in posterum, liberam electionem, y tam dalszą litanią krorą wywodzisz Szczęścia y bespieczeństwa Rzpltey. Obacz się w tey ślepocie człowieku, a nakoniec takowy punkt, powinieneś obstać do Boga, a tak cogitationes libera nos Domine Exagieruiesz nam że twoie Sprzeczne Potencye, pokoy nam Ofiaruią bez awuls syi. O wielkaż to awulsya! co nam iuż wydarto Amicam veniendi Libertatem, y czego iuż przez naywiększy pokoy w takowey niewoli non recuperabimus

27mo. Kładziesz pro mento że Moskwa Waszemu Augustowi nie dopuści być Absolutem, głupie swey sprawy popierasz, bo przez takowe Zdanie, wydaiesz się iuż cum evidenti periculo absolut Dominij, kiedyś się na takowey Zasadzie opie Istotnie to iuż u Was decisum, że trzeba będzie zawsze bydź pod tą opieką, która s przez zgubę całey Cyrcyrny, rowna tyrańskiemu, y naywiększemu Panowaniu.

28vo Przecz na ostatek żeby ci producere rationes przenosił, że Gdańska do Królewca, ale y to na nic ci się nie przyda, bo bym się obawiał przystąpić, abym Cu mieni tamże nie zwabił, gdzie iuż nam całe nie po tobie.

29no. Kłamasz y wkpiasz że ci niewola była insupportabilis, kiedyś się mniey tak prędko przyucrył.

30mo. A że przyznaiesz że y na potym nie może bydź cierpka, całko to

Skrzyp.

Skrypt JmPa Podskarbiego W.K. exagienuie, y temu tacno wierzam, bo iak ci nie
wola zasmakowała, tak wygasł wszystek w sercu twoim Amor Libertatis.

31.mo Jterum popełnisz zdradzieckie kłamstwo, "gdy utrzymujesz ze za przybyciem Elektora
~~gdy przybycie Elektora~~ ~~do Gdańska było~~ ~~dowolne~~ ~~za wolne~~ ~~ale~~ ~~przez~~ ~~za~~ ~~przez~~ ~~Elektorskie~~ ~~tego~~ ~~wy~~
Gdańsk byliśmy wolni; owszem ci to, gdy strangt w Oliwie y gdy za afekt wiary Jmpana
Feltmarszałka Munnicha, mieliśmy będz wszyscy przypuszczeni Taffawił ad Visionem Jego, na tych
~~straconey, czy że przyszłe~~, ~~obawiey~~ ~~dawszy~~ ~~Electorowi~~
miedz znowu powtorney przez rady y reprezentacye Jego, byliśmy złożywie Arestowani y
Bdo. Ale to znacney idaiesz, osądz że się sam zeredzie dobrowolne
y oczywiste na zdementowanie poczciwey strony Napey popełniasz kłamstwo.

33.tio. To prawda, że ad visionem Augusta nie byliśmy przypuszczeni
tylko ~~Deputati~~ ~~wymuszony~~ przez cudzoziemskich Ministrow przy ~~tym~~ Polakom trzeba
było, na kolana nach przystępować, im vigntum servitis homagij, et sacrilegas
pole obowiązac się Mu, tamige wiarę prawdziwemu Bogu.

34.to. Komparacya facti, ktorą czynisz cum supposito, sladdicat wrożąc
sobie my czynili z wami, gdybyście się nam dostali: Pewnie tę Suppozycyą nie
iest fundowaną na tym, coście nas turyli y czego się obawiali powinnisce.

35.to. Przydaiesz authoritatem przysięgi Elekcyi, że rest extracta z konsty-
tucyi koronney; Polak mi tę konstytucyą dobrowolną, ktora znosi przysięgę pierwszą
A zatym non agitur tu determinis przysięgi, ale o to, co cie mogło dyspensowała
od pierwszego obowiązku.

36.to. Ubiem Ja dobre rotham przysięgi, y konfederacyi Sandomirskiey, czym
się ta Elekcyi y dotknęła, bo ani panował ani nam panuie JK. Mość Pan
igzor pierwszey Elekcyi, ale co powtorna, to ta go constituit Krolem y Panem Naszym
ani nam go pewnie żadna zruchwata z serc naszych Swiatowa nie wydrze potencya.

37.mo. Contenta Skryptu JmPa Podskarbiego W.K. ze zydzisz verbis magnalia, ze
autem inemia, nie wątpię o tym bynaymniey, kiedy przyznaiesz, ze za nie sobie masz
Krewią y traktament, ktory cie potkał z drugiemi we Gdansku. Ten Skrypt daie ten
tym tylko uczynić powinien impressyą, ktory wstrzymuie rowno z Tymże sobie
Sławę.

38.vo. Obiecki heroizmus z tego, że sobie stodaiesz wszystko sacrificio dla Oy-
czyzny, owszemci to podaiesz ią na Ofiarę, tak Ci, co Actum religionis popełniaią
dzieci cnotu z ochotą poświęcaią. Subordynacyą Francuską bez wstydu allegiuiesz
wszakże to w oczach całego Swiata, y poczar temu, abyśmy żaden przykład odebranej
do tąd komu gwatten, albo Karty, albo honoru iakiego.

39.no. Xy Jmć Prymas ze observatur od Woyska Ruskiego, przez że sam so-
bie zamnien, o gdyby cie tknęła cząstka ta infamia Rzpltey w Osobie Jego popeł-
niona, czy nie powinien był uważyć, za co go wzięto, za co trzymaią, alec ta Ma-
teryą wyższey konsyderacyi godna niż twoiey.

III. z tych Kirchow, nie wypuszczeni, ale pod samym Gdańskiem, pomimo przysięgi swoiey.

4to mo Clemencya twego Augusta, ze za Nim instancyą wnosił do Carowey, nie zniesie nigdy tirannidem, bez przykładu w Wolnym Narodzie wykonaną, y przez niewolą tego Xcia Jmci Prymasa nie zmazaną.

41mo. Ze Xę Jmć Prymas, czyli sam sobie niewoli męczeńskiey, czyli mu ią męczeńskie, czyli go z niey wypuszczenie nie zgoi się ta blizna nigdy na karku Rzpltey, od Szarzma Saskiego y Moskiewskiego wyrytą zdrapana.

42do. Ze go tenże Wasp August do boku swego listem inwitauit, gdy iuż Kare się rekognoskował y prawie w Stryerku Prymasa do siebie pociągał, nie nabyszy tego Prawa które tenże Prymas ma, Nominacyi swoiey na Thron go wolny Łokiewiat.

43tio. Ze się gorszysz z zmienia, ktorego daią usurpatora, Twemu Augustowi, wiedz ze o tym ze iest prawdziwy usurpator, bo naprzod illo pure, a potym stante iuris legitimo Regimine Xcia Jmci Stanisława, a per duellum y pod Mustkietami Moskiewskiemi obrany.

44to. Koronowanie Xcia Naszego Stanisława Pierwszego zakładam pewnie ab Aō 1733. Wszego a nulla data, bo ani czasu, ani miesyca iego prestrzegasz w Prawach Rzpltey, ktore dyscrete tibenius po uwolnieniu Rzpltey, ab exorta manu et oppressione, będą sub loco et tempore rozstrzygnione.

45to. Rabunki Kościołow, Domow Szlacheckich, Prowianty, Contrybucye, zaboystwa, zabrania in depositorijs Splendorow szlacheckich, y nie znosne impedimenta ieżeli zapierasz, y dopytasz się o nie mogesz, [illegible] w P. Bogu, ze sprawiedliwość Jego swięta, iako vindex niewinności, nie samym tobie w krotce się manifestabit. Aterar z relacyi zacnych Biskupow, Vilenskiego, Żmudzkiego y Smoleńskiego, ktorą uczynili Rzymowi, tych wszystkich facinorum w Dyecezyach Ich popełnych y wykonanych, y ktore za tobie przydaią in scriptis, sufficienter et documentaliter informował się może.

46to. Co P. Pocieiu iako allegujesz zrobił, powinnoś to authorisare, Wasze scelera Ten się sprawi Rzpltey swego czasu, ale wy, Wasze akcye tak czynicie, iakobyście za nie dać nigdy nie powinni rachunku ani Bogu ani Rzpltey.

47mo. Tosz się marzy mieć y o P. Zebrzydowskim y o Borcyszku, nie tamuycie ieno sposobow do restaurandam formam Rzpltey, a wznacie że ta sama zagrodzi drogę et providebit opportune curitati suo.

48vo. Owoż to wszystkie crimina ktore (iako mowisz) ze są authorisata, albo od Regimentarzow, albo od Marszałkow, nie pochodzą tylko od Was Samych, tanquam ab Authoribus omnis mali.

49no. Pytasz się Jmci Pana Podskarbiego W. K. co mu się bardziey podoba, czyiż damnum scelerum, uspokoienie Oyczyzny pod Augustem przy Moskiewskiey Potencyi. Odpowiedam ze Scelus sub per scelera, takie uspokoienie, racziey to iest zagrzebienie in perpetuum cięzarach Niewoli, bez Wolności y Oyczyzny Nazwy.

50mo. Protheum Mistabilem, zowiesz tych, ktorzy się w cnocie y poczciwości nie poruszeni trzymaią u siebie Sam Adherencii y Zmiennika Moskiewski, iezeli sam w tym tylko iestes niemienny za całe życie, Z tym, zardzewszym y nic dobrego być nie przestaiesz.

51mo. Na tym końcu przydaiesz ze nie wiem co Sam pisał, y mowi. Poznałem ia to z Samego początku, y pak konkludue ze w tworzu Paszkwilu, ani Sensu, ani racyi, ani żadnego pozoru prawdy nie znayduie. A przeto nie ratuy nikogo, bardziey siebie samego, ze głupie y nic do rzeczy pisze, co y cię Sami godni Senatorowie Approbować będą, ktorych poczytasz za zuredzion y stroży Cnoty staropolskiey, miłością Oyczyzny, y ustawnym dobrowolnym y wiecznym Sprzeniem im utorowali sobie drogę na to mieysce, gdzie teraz cieszą się spe infallibili vindicande Libertatis, y honoru Całego Narodu Polskiego.

Ad Edict. emanowałem krotkie y pokorne Exkuzatt, ktore ale ten przeciwnik Wszystkiego Dobrego nie chce przyiąć, ale ten Edict ostrzega, że ieżeli się nie stawię in Castris, to mam być Contemptor, y Rebellis Regni, ktorego Edictu ia nie uznaię, bo nie tylko in Absentia od Wszego Dworu

Już mnie to wszem list dochodzi, z łaski
Wmci Pa Dobá, aten ostatni datowany ut
Lyppono z Warszawy d 11. Jani. Z powinszowa-
niem Nowego w Domu Napyn Łoscia, y Vdzie
leniem Pasterskiego łaskawego nań Dobrodzie-
ństwa, Alias iuż to trzeciey Zwłoki ostatniey
Ludowika in Sto Spiritu exhibet pod.
Choyża Lanzi Sukcesorowie nas aui Ojczyz
Zacnego roku y w Innych Nas temporibus,
nie dochodzą się szczęśliwszych nad nas Wieków.
kiedy iak w Nas samych tak y w Przodkach nie
znamy ani miłości Oyczyzny = ani Cnoty Starożytney. ani heroicznego serca
Szczęścia naszego, ani chrześciaństwa na ostatek
Charitatem - Wszystko to zdrie in deterius
przez iakąś osobliwą P. Boga nad nami
karę ostatnie w mieszanych Dziejach praktyi-
kowaną między Narodem Napyn Inwidyą,
złość Jednych mieszkańców drugiemu y dysydencyą
nie pohamowaną.

Korespondencya wmci Dobá y u mnie bywała
plus quam desiderabilis, ale z tey, też samey mam
u siebie dla wmci Pana co y sam wmci Pan
konsyderacyą, com się tego wszystkiego na-
patrzył zapnieszłego Interregni szczęśliwe-
mego Panowania, które durante Regi-
minie naybardziey się tym nie podobało
stronę teraz adherent Moskiewskiey Par-
tyi, a teraz ci sami są authores et fau-
tores malorum Rozpruciu, a na ostat-
ek własney Oyczyzny Swojey zagubienia
mi, przez co raz głębsze zawziętości swo
ie rozlepienie. Exrakuto krótki czas
pokaże quo nomine sint, quas artes exer-
ceant, w takowym Procedere który konfu-
nuią ad perditionem sui. et Libertatis.
Ja kochany Mci Dobá wiem wmci Pan
kochasz korespondować z wmć. punctualis-
sime będę, Jeżeli czas miał przez to.

* day Boże aby się to wszystko, ziściło, czego nam
a mi Pan Dźy Szczęścia, y Nabawienia Serca
Swego.

Korespondencya wmci Dobá w tych nie-
szczęśliwych Oyczyzny Napey konsiun-
kturach, gdy tak u mnie y iest
plus quam desiderabilis, gdyby ex rațio-
ne Osoby tylko Samey nie
miał u siebie konsyderacyi, któ-
rą mi nam[illegible]. Napatrzyłem
się tego wszystkiego durante præ-
tento, externo Dominationis Cur-
su, Melisony się wszystkim Stanom
takowych w Nastę-
puiącym Panowaniu konsequen-
cyi, ale nas zaślepiły tak ciężko w
tym punkcie nieszczęśliwe emulacye
y niezgody, że miasto naturalnej ostro-
ności Napiych, præcipitavimus się sami
in pejus fata Nostra.

Ex publicis rozumiem że y u Nas co się tu
dzieie; z gazet także; plusquam publicum.
ale że y w tych teraz niesłychane zagę-
ściły się fałsze, więc ~~y~~ nie masz czemu
Absolute wierzyć. Sekretnych zas
między sobą żadnych Jnszych nie ma
my tylko te, 1mo. Abysmy wolną Elek
cyą, torem y cnotą Przodkow Naszych,
in Antiquis utwierdzili prærogativis.
2do Aby Woyska exotyczne Susdeque
niewinną Polskę wywracaiące, (y ktorych
Inundacya Nas Samych, w nieskonczo
ną wprowadziła konfuzyą) iako nay-
prędzey, et quacunque arte za stara-
niem prawdziwym N. kolligacyi Na-
szych, y od Samego P. Boga sporządzo-
nych iako ~~nayprędzey~~ zagranicą wi-
dzieć mogliśmy. 3tio. Aby zdeptaną
Sławę y honor Jmienia Polskiego,
w Sprawiedliwey Elekcyi N. Krola Jmci
Stanisława Salwować mogliśmy, y
P. Bog z nami; że nam w tym dopo-
może. Wiemże y WmcPan z Sliczego
Serca Swego tey zawsze byłes Jntencyi,
et firmiter credo że do tych czas ie-
stes, ale żebys iuż nam (quod dolendum,
z tego mieysca gdzie ~~iestes~~ zostaiesz, do tego do-
pomogł tak skutecznie, iak bys ~~do~~ po-
~~mogł~~ winien plus opto quam spero. O Na-
dzieiach Naszych z kąd ie ~~w tym punkcie~~ to chcesz czas
mieć możemy że się WmcPan pytasz
Sub secreto, y Ja non erubesco sub con-
scientia onych kommunikować, że te
są nayprawdziwsze. 1mo. Że Pan Bog
Sprawiedliwey Strony naszey odstąpić
Absolute nie może. 2do za N. kolli-
gacye Nasze utrzymanie Krola Jmci
Stanisława na Thronie Polskim wzię-
li

sobie nie za pretext wystawienia przy-
watne swoie interessa, ale prawdziwie zprzy-
sięgły się utrzymać go na Thronie Polskim,
że inaczey, ani Woyna zakonczona, ani
pokoy przywrocony bydz w Europie nie
może, y mamy na to wszystko tak iasne
u siebie dowody, że nas nigdy zawiesc
nie mogą. #

Co się we Gdansku ~~dział~~ na ten czas działo
kiedysmy wszyscy w kupie byli. Przy-
znaię y ia że na ten czas wszystkie con-
silia były wielce zawodne y obłudne
A naybardziey diffidencya inter Certa
Nomina, zagradzały na ten czas Panu
do tego wszystkiego drogę. Co teraz iedy-
nie widząc nas wszystkich przy sobie
Uno spiritu et amore ku Oyczyznie
Swoiey ~~zgromadzonych~~ thronących, ~~unicum~~ ma cu-
ra et Cordi; y także w ratunku upada-
iącey Oyczyzny wolności Naszey wziął
Mensuras, że gloriosum exitum uchy-
bić przy łasce Bożey nie mogą.

Aby Krol Jmć Francuski miał pisać
żeby w Polszcze utrzymywać ogień tak
długo, iako można, fałsz to wierutny,
ieszcze to we Gdansku pamiętam zło-
sliwa wyniknęła takowa relacya, na po-
tłumienie dobrych Intencyi tego Dworu;
Były terminy w listach podobne. ale ~~nie~~
tak zdradziesko per conscientiam nikt ich
tłumaczyć nie powinien bo Cale mają
sobie Alium finem. wszystka Essencya
tych listow iest ta; aby Polacy trzymali się
w iedności, y zawsze iednostayną ~~oppo-~~
~~no~~ rezolucyą opponowali się gwałtowney
Wolności Swoiey Oppressyi. poki też same
N. kolligacye nie znaydą Securam viam
Succurrendi ginącemu wolnemu Narodowi.

y to

mogły byte bydz WMćPanu kommuniko-
wane gdyby się dufało poczciwy gdybym
się nie obawiał wdać WMćPanu in aliquod
periculum.

y to wzerutny fasz, ~~aby~~ Jeżeli by Dwor Francuski miał
kiedy perswadować aby Woysko Polskie wpa-
dło w Szląsk dla iakoweyśi dywersyi; bo nie
wiem na co by tey z nas potrzebował dywersyi,
kiedy szczegulnie dla ratunku naszego dobył
miecza, y teraz po całey Francyi nakazane
Supplikacye do Boga aby pobłogosławił pi-
stis armis Jego, w windykowaniu krzywdy
Rzpltey. Ale choćby Polacy y ten wzięli
przed się sposob, kiedy Ich z własney Oyczy-
zny wypędzaią; et ultimum vitae alimentum
odbieraią Woyska exotyczne, czy mogłże
by się kto temu dziwować żeby sobie chleba
w tym Panstwie szukali; z ktorego Origo
omnium malorum nostrorum. Co ja
to się temu nie dziwuię, że się to stronie
Moskiewskiey y Saskiey podobać nie
może, boby ta rada, żeby Polska całe
ręce opuściła, y żadnych sposobow do ratun-
ku swego nie szukała, y gdyby ~~się~~ Polacy
tak generose chcieli bronić Oyczyzny y
Wolności swoiey, nie byłby pewnie dla
nich, gloriosior actus, iak ten. y Węgrzy
sami sub Jugo zostaiący pewnie by Polakom
w tym razie nie szkodzili, owszem salwu-
iąc siebie y Ich, pomocby Im mogli.
Nie wiem kochany Dziu, iak WMPan
przy tych talentach ktore Ci Bog dał
możesz y tak argumentować aby Fran-
cya swoy tylko interes miała na pie-
czy, a Polskie aby visibiliter sakry-
fikowała ~~[illegible]~~ Impressya P.P. Ministrow
Cudzoziemskich qui volunt nobis mala,
y ktorzyby pernitiosa consilia sua
w zaczętey niesprawiedliwey Woynie
przeciwko Polszcze, ten chcieli dać po-
zor y zasłonę. Ale się to wkrotce przy
łasce Bożey inaczey pokaże, y że N. Krol
Jmć Francuski palca ziemi z tey Woyny
na awantarz swoy nie pretenduie

~~[illegible]~~ go [illegible]

~~[illegible]~~ wiemy że i kąd takowe rozdawa-
[illegible] swoy początek. ale [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

y gotow by dzisiay uczynić pokoy, byle by Salva Libera Electione Nostra, y pewnie w tym punkcie wkrotce Mu Bog dopomoze, że z Jego dobrych intencyi, wyniknie Salutare in Israel.

A ieżeli supponitur że ~~[illegible]~~ Les Conquetes d'Italie, były mu początkiem do tey woyny, to y to per omnia negatur, ale to bydz może aby Hiszpanią y krola Sardynskiego pociągnął w tym bespiecznieyszą aliansę swoię, miał się permissive y w pretensyach tych ~~pretensyi~~ [illegible]

O Dworze Peterburskim bynaymniey także nie wątpiemy, że to iest Jego polityka, aby nas kłocił, y żeby głosił, że swoiey rezolucyi nie odmieni. Jeżeli się kłotnia Polska przewlecze że albo Całe krolestwo Polskie spustoszy, albo że wyniszczone, na podział poda. ale ~~et~~ ~~[illegible]~~ facilius dicuntur qm fiunt, czas to krotki pokaże, Jeżeli mu P. Bog w tym pobłogosławi: Może to bydz że nas ta Potencya zgubi, y zniszczy bo się na to zawzięła, consentientibus, consulentibus, et conniventibus fratribus nostris, y te gosmy godni, bosmy za grzechy nasze na to zasłużyli, ale nas pewnie tasz Potencya Moskiewska nie zawoiuie przy łasce P. Boga. Będzie więcey tych Potencyi, co tego nie dopuszczą, y co takowe Proiekta Moskiewskie, maią za szczegulną zuchwałość.

Warszawska WCPa Dr Rezydencya, wybacz kochany Dziu, że prawdę piszę nie może nie dobrego zrobić pro publico, bo naypierwey że tam śpiewać mu isz, iak ci każą, wszakżey te Sentymenta ktoremis iuż napełniony, iest to Instrumen-

mentum tych Potencyi, aby Nas cale zde-
mentowali y zaslepili, w staro polskiey Cno-
cie Naszey y Obronie Oyczyzny własney.
Insuper Samo to przybycie WcPana do
Warszawy siła dało potuchy, tymże Nie-
przyiaciołom Naszym że tym śmieley y
odważniey dokonywaią wolności Naszey
co ia zostawuię Samego WmPa Dia de-
licata Conscientia.
Rzplta zkonfederowana Universaliter
Circa Naturalem sui Defensionem, ieżeli
WcPPu odio prosequitur, ma racyą boscie
Contra Universalem Sensum Iey, poszli in
Applausum. Scelerum et Criminum ~~[illegible]~~ Externi potentiae
choćbyś WmcPan y nie poiechał był do
Warszawy, Biskupstwo Iego zostałoby
było Biskupstwem, ubodzy ludzie Iego
non opprimerentur Magis, uti oppri-
muntur, a całemu Swiatu byłbyś po-
kazał, że sprawiedliwość et justa Causa
vim patitur, konserwacya Osoby
WcPa, zostałaby była in tuto & Securo,
Adijcerentur & reliqua omnia in Susten-
tamentum Iego, a honor et conscien-
tia ~~byłyby zawsze in Securo~~ [illegible] by cenzurze y [illegible] bene [illegible]. Ja
miałem zawsze Intencyą otworzyć się WcPu
z tą rezolucyą ktorym przedsię wziął, [illegible]
ale widząc go troszeczkę praeoccupatum
~~[illegible]~~ a [illegible] consilys, potym że Nam zawsze gro-
żono konwoiem po Nas ordynowanym,
ut in hoc Casu non praeveniamur, mie-
lismy iustum Metum et consideratio-
nem. # Ale gdybyś WmcP. ktorys mniey
zawsze miał do Apprehensyi, niż my wszy-
scy, in plena Confidentia o ktorym się
Ja zawsze starał spytał mnie był o
zdanie moie, otworzył bym te szczerze
y rzetelnie.
Piszesz WmcPan że Salutem populi pro
Suprema Lege u siebie Magi y to co
Masz y siebie Samego dla niey konsekro-
iąc

my mac [illegible]

vocates [illegible] hac via w ktorey zostaiesz

~~vdolor vd~~
~~vae q[uo]ves~~ Nie wien kochany Dobro-
dzieiu, takie Samym Skutkiem probuie
bedzie, bo Ja w tym inconvincibilis ceteris
alys Mi Panu ciezka tantam Oppressionem Raro-
du Nassego, przez exotyczne potencye miat
tak wyprobi Salutem Popul; Jezeli gwat-
tem Rzplta y Woysko pocznie wiedz
ad recognitionem Augusta, nie iest to Sa-
lus populi; Lgo ieszcze tym nie spe zna-
ki y Dowody ad opprimendam na Caty wiek
Libertatem Nostram. Staremym sposobem
Ani Woyska Saskie ani Moskiewskie
odstąpic Polski nigdy nie bedą mogły.
Universały Carowey Jmci y Electora Jmci,
wydane, ~~Nt~~ o swobodzenie Krecypibey nie to falsz
Fistula dulce canens, volucrem sic deci-
pit Auceps, Niechay Moskwa y Elektor do-
kąd tego czego pragną nie nabędą tak
się rozrządzą in futurum ze Polszcze nasze
mizerney, Day Boże kochany Dni alystan
y tego dopilnować ~~[illegible]~~, ne
alter in alterum saviat, et ne Rplca detri-
mentum patiatur, Ale wybaczmi kochany Dobro-
dzieiu tego pod Augustem nigdy nie dokarecie
bo ta zawziętość powstałych Braci na Bracią
potomnie de Generatione in generationem, ani
Pan Cudzoziemski temu zabiegai nie będzie
bo kiedy się między sobą Narod kłoci, to Jego
Interesa utrzone ad opprimendam Libertatem
=Rpltą adz
między mogą mieć ~~[illegible]~~ Rzeczpta zawsze
nie może pati maius detrimentum iakiego od
nioste y zawsze pewnie pod tym strychulcem
trzymać nas będą. Zeby zaś Ministerium
może nie odniosło in Funibus siłą zaciągać
ani y temu Dobrodzieiu nie zabierzą pere-
unte Patriæ et libertate, penitri et Prærogativa
Missionis Regni, wszystko to dependo.
zdaie będzie ab Arbitrio Brictonis, et Usurpato
ris Wolnego żeglestwa.
Alys Mi Pan mnie y u Boga y u ludzi ma-
jącego Campum ad benemerendum des pozie
chać do Warszawy, nie ci co się Edadzą otiosi
Siedzieć za Granicą, ieszcze y w tym punkcie ko-
chany

chany Dobru prowentu in favorem Sui. Wpadze
Abairemy co bedzie miało zakonnej ta fmyslu
ga ustrá Nasza Siedzących za Granicą
circa integram sentiendi libertatem, to iest nay
cyfsze mieniuie że libere a my tym sprawdoli
wie Całemu Swiatu ogłaszaiemy tę kny
wdę y Oppressye Narodu Naszego, ktorą cier
pimy. Ochydno cesarze kochany Dziś kuru
pasum gloriosum ierebi morem, abys się etgacy
z nami znaydziesz tu Całe insze figury u Nas
Salvande Libertatis nisi ią mieć tym widzieć
mogłes.
Konfederacya Generalna Dzikowska nie
mogła nigdy poyść inszym rygorem, tylko
tym, ktory w Lublinie Narodzie Naszym w
Saeculi prawie practicabatur, y kiedy nie fmyslne
le Oyczyzny wszystkich prawie zatęb prowa
dzą, y ostatnią fortuny Szlacheckich ruina
przymuszaią do wyboranią Imprezy swoiey,
nie może Krolestwo tylko ultimis rigoribus
między swoiemi, impedire hunc Astum Jch.
Wpadze my między sobą chcemy kłocicmy
wadzicmy rugnuiemy, swego czasu kiedy
Oyczyzna Salvabitur, wszystko się to wdo
mu znaydzie a co niefmyslnie wydzie, co
go zgub; iuż to wszystko extra media Salu
tis et consolationis. y na papierze się to
wszystko zakonczyć będzie musiało.
Bo ieżeli Sakcyfikować fortunę y życie
swoie, co tylko w oczach mocb dla Dobra
pospolitego pewnie tylko mieniuie y w Oyczy
znie y w Całego Kuiatu perenlasset, ale
kochany Dobrodzieiu. kiedy iuż zboczyć
ex via pristina, pretendować tego illaten
nie może ani tey Sprzeczności na nikim
nie wymierzyć, kiedy iuż teraz zdaie
się adherere Sentymentom niefmyślnie
ktori arystokracya gdy iuż tym zakonczyła Ge
neralna konfederacya zdaniem ich non est
Nobiscum est contra Nos. Inszą kiedy to
kto poniewolnie odstempure sensum com
munem, kiedy zednych z Domow za tęb ciąg, dru
gich zguby ostatnią własnych fortun, przyciąga
ią ad absurda, o spodziewanie się ś. mogą
Uniknąć ostatnich rygorow, ktore nibi Respu

blica

blica in hostes Patriae et in adhaerentes Onych.
Ale benevole accedentes, a ieszcze niby applau-
dentes, illicitis actibus, Nieprzyiaciół Oyczyzny
aby się spodziewać mieli tego beneficium, Ży-
czemy ale się obawiamy, ne contraria eveniant.
Relacye Rzymskie przez gazety Hollenderskie
y owe o Faustynie z Drezna wiadomości wszyst-
kie te były tristia praesagia, Tego WCPa Dia do
Warszawy pospiechu, ktory teraz wszystkie
te fałszywe gazety, zda się umacniać w opini-
ach ludzkich. lubo my tu wszyscy będący, a
serce WCPa Dia poczciwe znaiący, nigdyśmy
temu nie wierzyli y nie wierzemy. Na ostat-
ek day Boże abyś WCPan Dzey od Mło-
dości swoiey utrzymuiąc charakter poczci-
wego Patryoty, nie podał go sub Censuram y kraz
gdy się przy tamtey stronie zasadziłeś
chociaż z poczciwemi Intencyami swoie-
mi.
Coś WMcP. Pisał do JmcXa Referendarza
koronnego Rodzonego swego, więcey to
znalazło iakoś wyczytał z relacyi sobie ode-
mnie kommunikowaney podziwienia apud
exteros. aniżeli między nami cośmy wiedzie-
li żeś miał nie ktore do tego Motiva ex
Suggestu niewoli Gdańskiey, ale ~~rozumiem~~
~~choćbyś WCPan był y tego nie pisał, to byś~~
~~był gorzey się nie znaydował~~ to pewna że-
by było daleko gloriosius dla WMcPa, żebyś
się był w te prywatnieysze, z JmcX. Refe-
rendarzem nie wdawał korespondencye,
Samemu przymuszonemu będąc, trzeba
było sentire co kazano, ale drugim na
wolności będącym, trzeba też było zostawić li-
berum Arbitrium circa Salutem Oyczyzny
swoiey. Ja się spodziewam że JmcX. Refe-
rendarz koronny iako poszedł śliczną dro-
gą, tak nią pewnie trafi ad perennem glo-
riam Imienia swoiego. y iakokolwiek się
Nasze rzeczy obrocą, volente desuper Numine
On iuż pewien fortuny swoiey y życia
chwalebnieyszego y spokoynieyszego niż w Pol-
szcze

szcze; Pamiętaią to tu bardzo, iakos WcPan
mowił za sobą, y często tu przedemną wspo-
minaią, ale nie możesz tego mowic kocha-
ny Diu, że non erat auditus, chyba że
non erat tempus przywiedzenia tego do
wszakże byłeś w cadker
exekucyi, iako ci życzono, y iako cię ko-
chano. y teraz ieszcze dobrze życzą, tylko
razem y żałuią że praeclusa via do dobrych
uczynkow, ktorych nie mogł bydz nikt
pewnieyszym nad WcPana. Nie rozu-
mieni zas aby było iakowe na JmćXa
Referendarza tam gdzie zostaie niebespie-
czenstwo, y żeby się miał obawiać longas
Principum esse manus, wszakże ~~[illegible]~~ nie niewolnik nie zawsze
Non rebellis; ieżeli Oyczyzny y wolności
swoiey exemplariter broni, ~~wszakże~~ natu-
rali huic defensioni nie tylko swiat,
ale y sam Bog przeciwnym bydz nie
może.

Pałace wsie oddałem Boskiey Opiece
y teraz mowię z tym wszystkim fiat vo-
luntas Dei. wszystko to transitorium, ho-
nor y sumnienie grunt, et haec sunt quae
in vita et post vitam
Nos beatos reddunt.

Wina moie dawnom sprzedał, aby było czym
żyć in hoc exilio. ktore cierpiemy salwu-
iąc wolność naszą. JmćP. Podskarbi Na-
dworny, ieżeli cokolwiek dla mnie czy-
nił, per compassionem oppressae w Oso-
bie moiey Libertatis, niech Mu P. Bog
będzie nadgrodą & benedicet ~~[illegible]~~ in
Semine suo. O tęż łaskę proszę y WmćPa
Si quae e in vobis pietas, si Socialis Amor,
Succurrite Sabenti Patriae y Nam z nią
gingcym ieżeli możecie.

JmćX. Biskup krak. nie może mieć
żadney do mnie pretensyi, Vacante
Sede wypłacałem z klucza Złockiego
punktualnie należące contingens. Na
rok rachuiąc pięć tysięcy Tynfow a potym

JmćP.

JMć pożyczyłem tysiąca czerwonych złotych
na Sakrę y mam nato dokumenta, kto:
rych mi JMć nie oddał, per consequens
ieżeli nie mnie Xżę JMć, to ia żemu pe:
wnie nic nie winien. bo y z tego klucza
nicem nie profitował, stante hoc Civili bello.
y teraz od Arendy onego, cale superseduję.
Ratione rzeczy moich u JmPa Grata Laccego
będących, iako mi są iniustissime zabrane bo
in depositorio securo, tak kto mi w tym krzy
wdę uczynił niech się nią cieszy, wszakże
y mnie P. Bog nie opuści y życie moie iuż
nie naydłuższe, aby haec mundana tangere
mnie miały.
Papiery moie similiter będące, u JmPa Kizer:
linga, są u mnie wszystkie tak zregestrowa
ne że porządniey bydź nigdy nie mogą. y te sa:
me oddaię iuż cale na wolę P. Boga.
karety moie kiedy tam ieszcze ocalały pod
Protekcyą WMcPana miey usum onych ~~iako~~
~~Swoich własnych kochany Dobrodzieiu~~ y kon
serwuy ie iako swoie własne; Za podzięko
wawszy za wszelkie łaski Jego &c.

Patrasiusky casualiter Baszpargat, Pietatem nunctis,
Jako Junatio Rubus, Lewiatha ofko nadziany, Od O-
dob Las, do ktorych Applikowany, Jako folia sine
Fructu Cadentia, Mnime apprehendowany, Ktmy
Sie Teon go, kuroise Animam advertere, y Cale nun
ex puritate ratiocinij, Animadzo Inprasti Calamis
Acutum, Szebogutne tylko, duclus antiendo, Sidi
In dissectione prudentiae, et Zelo erga Patriam, Od
pisac postanowiliem; Jakoby Nieprzemiany Nieiewiedo
My prudney Doany Autor Rz, Zebym ad motivo te
Eaby nat Dziela, tylko, abym a Obligatoryk Wyexpli
kowania Incuam Mentem, Kthie Las, do ktorey nassa
Cnoty Ktesy nie Perfekcyi; Nestangas dijte Solem
et Ignoe Rz Mysteris lit Lunae. A Zes na zasiska Sw
go Wyrok Swiekuig, By Li Sassiuide dotkliwym, te
bie Wiecey do Sumnienia, Niz Nie do Szlachetnego
Sumnienia y Cnoty do Honoru Chomens
Jonowna Mendacia nidet) Nie dalo Ty I. Wiz Zebys
Nie Dziat Nacu Odpisuie Swe moze Wiecey podobnych
powydawat Sassiuitow) Do prelnie Laboris, twoy
Wlasny Skrypt, Kby dawszy Nie Interesowano
repti Ig, Odsylano.

Anno Nieuiem Jakto, po Cstrach macass Mky Annonim,
Suspicionis Allaborando, przeciwko Nieomazanej
Owcu Jodnych Ministrow y Senatorow, Zapomnia
uszy rezultie, errand grieuand, Sgdkss Skrypt
Salis Od Gl. Imc. Lodzkiego Kwownego pisany,
Ale Sam Twoy ex lumine rationis, Ky mogt tey pisa
Bez Wyiscia Obwin Ze Iglandia Otymy Jouni-
dzige Potkeyi, Ad reparandam fidem et Libertatem,
Ucsy nie trzeba byto Sedrat nie, Bo Inaczey pew
Nieby, Nolens Volens, Zdwoczyst podobno Obkarze
nid, Musiat, extra Gerdum Stanowiszy W Warsza
wie, Albo gdzie Za Granicz, Attoniare Violentos
et despoticos actus et coacta Woliwie, Legi Zmo
wac Juramenta. Jezeli Las Manifest In oppresio
ne Libert Gentis, Ky Niezdaszli Sercu protesta
Ji, prefis et gementibus, Niesq Dzie Cstty Or
Nim, Sbo Za Sgdkie Musze Otbie, Ze cudzi Cadulo
Allaborantii, Wdowrespond cya ad Anteriores Cuon
Inimicis Patriae, Jak Cstry Wyzwy Nabity, Zeiie
remordus Conscientiae, Ustawiczni Nie Daszy
Spania y Kby powrocna

Ad Kby Znaiesz Retnie prayiazn, Odlegty Zkym sciz
et bona mente, Nietylko Mieyscem Obyiazielu.
Ktora In gestis twoich, Musiata thoge Zdrady, Nie
dy Obarzass Fal Pysnie, aby Gw Imc. Lodzkiego
Kowanny

koronny, Miat Ego Na mawiac, de iure ciś ki ed mapu
potenti, Wsakze Lat Dego prodimus et Patruel amor
y Zyste Summe nie, do tego mow ad Zie Musiato.
Ieby Zas In accasu Cadkis, Zyosy I Wsy tkie on Ego
dwgo; Niemogtby Demereri; Bu cyaritie Inter
bauen et Malum Nie Interesow wana, Mogtaby
cie Samego pocigzneg, Risi In mm, Fandum Venenis,
et Smi Feris Faraonem, Ia Zas twoig Steby w de
y Soby iarn Sotnaig, Ie Iest Nakaz Wall Cwego
naiszyria, g dzie Fotis Aureg Tituli, In tus Vene
no.

3tio Musisz Mice Cidawy alienel Domel Stuchaeu,
Falsos pridicatores, Ktorzy In ad mirationibus
Ignorant, iznem, In Illusionibus vident ut Stul
ti, Alienel Laudis Invidi, Loquunt Falsa detre
mendacij; Aby Desperacya Drachmi ie we tem
pore Skarbow, I Wy wietrzenie Insigiatorem Reg
publicd, Miata Gdanska do Prus Commovere
Ku Imu Pana Podstarościego, Czy mogtzes dac temu
Wiare, Zeby Importancya Skarbowa, Od Roku
1729, Stysiasnych y Wiadr myck expensach
Rzeczypltey, Mogta Tostanie Wiekie, nad Walor
Tego Fortuny, albo colodnick Wskarbie cetor
tow, Ktora Rosa, tempore hostilitatis, g dzie
gotgvot hostes Patriae, Tot Numerantzed actores,
Wotpisce y Wzitwig edukca Dotentia, Konsultan
Sy Camerae. Mogecig cpewnig, Ze Miasto red
Tot Caduum, Kon Skarbi Podskarbiowa swego,
tempore Pacis, Nieprzed Casami y Mocarstwy, Iewe
Bych do Skarbu Importancyi, I pro dobno prod
Numerabit percepte. Ale kto Oddaie co Mos
kwa z Casami; na Stachy Innych mow ontach
Zabrata, Riba Sam Violente Causa Dalancie,
Loiedzisz na Stolice, Gdy dobrow sine o cumpora
Lione et regressu, Insignia Zas Ze Wyniesio
ne, Albo Ze sierszy rad practicaber, Wsak In ho
stico, Przy Stasupstych Stach dobrowny Kesto
cig Wyiscie, A do tego Bys Zapomniat, Fidem
Operans Dat Sam Dobrie perhibes testimoni
Iesbyt Eius Dom Cordicij) Ze Rzecz pltey consen
sit Nato, Aby W Im P. Podskarbi Koronny,
na bieszpiegs nicy Sym Dobrowad Mieyscu; Portem
Gdańsku Gdańsku Sak Mam Relacyą)
byt Recyrsitus, Non pellicibus sed armis, per-
cdoticos terrores, Ze Sok Wtendas Rzuy, iunt,
non Scribat admiratio nis Nota, do tego cij Ze W
Tego Tostanig rzeku, Secundum Munus eius, Rzeki
y Miaty Sum Pana Sandc et Illus cine gentis,
Oyca Swtowne Na Stolicy Mo skiewskiey, I Zeby
Iusta Optum Imperium Opus Monarchia Rec
Spolita, Inta Podskiego, Secundum Vetus Sauu,
konnewata. Dat Wsak Gw. Im P. Podskarbi,
Seductus et Coactus Malevolor persuasione,
apecuracyą, Ze In pacata republica intus
et foris, restituet Do Warszawy, Tak Wiersey
Wiersye Tyose Peto efficiet, I Dobrow Wten
Sas, g dzie Sami Tylko se motis potentijs Zaig
dziemy Solacy, Iustitia de terra prospiciet, et Pat
a remunerabit Wnicuigs, Secundum Opera
eius.

4to Wybaczysz Wierny Sat Pow Stuchaeu, ze sig
Gwsse z Ciebie; czyniss sig bye Stat is to et Mal
tis eius

Malitiosus, a Niemnie tes tey Cnoty, Zebyś się Bronił
nastadował Nieutszuiczy Sprzyka, by to Falsa ra-
ratio, Odpuwie Dzie: Mentiris in Caput tuum,
nec curat Satranton, sed ta Dianna Cabren, ko-
pieś ecineribus, W Dobrym Smiecniu, falsa Co:
monia, Amarty m Nieda ieś Sokwie, Ozy wyd Nie
umieś dobrze Mowie, Amb. Worieur da Inflanth
Sir pry prij Arbitrij a Nemine dependens, priuata
non curans, Omn. neuo W Wasney Cwbie y fami
Ij Swiey carens, Non Scientes perwadi neuo,
ale Mnitaige Ztey, Ktora ad Interitum Oyczyzne
Wiedzie drogi; et foueam Violentiæ, Melira Eli
gis In fide et Corde Suo.

5to Jest Ze to Kryminał wroca się ad primum Juris
iurandum Obiectum, Ktore Nazywaś Hereti
cia, Zarliwy peruerij Obrunco. cuppo nieś Ze
nemus Parentelæ, Narmaw id reditum, a Zapomnie
Jes przy swoiey Polityce Ze Lex es In dominio sua,
Parent Consanguinitate, Czulaś prywat Cam bydz
Niemu Nieuziany, Jeśli Znales Nietraficś, bowiem;
Wnijż sam Cwłasne Serce, ieśliś Wnim Nie
chował przed Zdanstw traicdio astucia on, Ktoby
Zwas podscwzy on Zaboby cały cyć Charakteren,
Miał Odwazyć się beneuole, In Iuramenta Ecclesiæ
gnitiones, Vi: Coactę, Zytaton Diarnieś Obsidyć
Gdanskiey, et Adoriam Electora Imci Saskiey,
Miatem tey Odbych, qui Nulli ad Reserunt partia
litati, reclacyć Zewszyscy Violenter, a Im Lan Ird
Marbi y Zmim Niektory Violentius by Trakt owa
ny, y gdyby Was Vsyskich przy Lomnych na Ow
czas, Uniformis Sensus et Zelus, przy Wolnosci, Miał
Konsekwencyć, Zostali by scy bez przyiąz, ale gdy pier
wsze Nim, Seducente Spiritu Swiętym, Inclinati ad
Mala, Niemogł Sam Sedon, Sub potenti Manu, Dal
pito go Dzinowo disputa, declinare a Malo, y tak
Sequebatur Cum Omnibus Kigoldaten, Sromot nie
cum Illusione Populi, y Samych za Niepryiacioł
(Bo ci byli Velut Pecora ad Stabulum Sapę Dzen:)
Wyłowiony przyszłyć. Wyłuczaś na Oby Listy
Sadies, ktore podobno Salze Cy nie pod Ossw, Sed
Jatś Zeby Miał dawac Sprzoby, do Elmnieyszenia
Party Cnota Imci Stanisława, ad ultima Ma-
ria Electora Imci Saskiego, (: Na ktorego Słowie
Vdis Cwnam Libertatem Sacrum Patrui Spinowiana:)
Bo Sercdi Zdrzyś Lunatum Familią, Sed y Nienzie
mia, Zeby ią Miał In tam Magna, przeciwne de
primere. Choby Sey y pisał, Ilemkć Nun tam ab
surda Methodo, (to mię dostata Lepia Jednego
Listu do Cytania:) Tamtym do pisc Incitando ad
Unionem integram Reipublicæ, y to barzo dishret
nie, Non Invitando in parcialitatem, Tego zaś Listu
data Informuię, że in detencione pisany. y mus
bycz Ante, Sed antea et post, Non inuenitur In eo
de Cuius dolus.

6to Tedumialem teraz że Ipsem Zay Drogi Napotnio
ny Optimel Famę Szarpacze, Zaczy naś perter
dias perswnas Sanbic Cyob, Ktorego Sed wos gwałt
uspomnicz, Wielu tu razem Stanliwym, Bogu y lu
dzim Obrzydłym, dotykaś Sprzeciw. Stawo Szay
pierwiey tych, Od Ktorych Wyratowaś Jes Syssad
ed probaciones, Powtore Imci Pana Podstarzego,
że Sadby Miał to Mowic, a Sa wzumiem że wza
dnych Podsciwych Vstaw, Sadu Słowa, a W Chrze
ścianskim

Presciansium Sorcu, tata Myśl, prawstac Niepowinna.
Znaß Sam dobrze (Panowie Rzeczy) Zw. Imć Pańskie
bieżą, Sed diter Stybates ecore eius Contemnian:
Panto Munięć Onim bez prawney chwały, y bez Inde
resu Mundus Incurde, Lmatus in Lingua, Formus
in proprijs, Constans in fidelitate, Fidelis Inobse-
gwijs, y Ey mugł Krola Imci Stanisława dostaw
wae, Niedy go cały Swiat za exempło brobe y szcze-
Wytkim Panuią ayon Monarchiem, albo Stamieß
Tego Znaß, albo fantazma dicis, podobno Fridri
ana Incurde, Augustum In Capicte tegoż. Kogoż
Prescięp Narratiwę, z drad liwym, bez usty dnym, U
Bezyślnym, dotykaß piórem, Nayiśnieyßego
Krola Imci Stanisława, który Wprotach Swiad
Znikim Nieskumpanowany, Co Dnościa Rzeczney
Dosko natorcięgo Supremum Genatis, y Praw Dzi
wie Od Boga dany, ad Regimen Wolnego narodu,
nauka, Rozum, Sudicium, dosko natose, Sedret, uda
dnose In prosperis, dzielnose In aduersis, Wstydli
wose In prodentibus, Obezwnose In futuris, Our
Zgoła Omnes Virtutes Regum, Tako żyli Wnim o
Manowinea, d quod Omnibus Impartit, Illi Soli
In toto Os sublime datum, Panto bez Dzietony,
Nie myślący do Tronu Osukcesorße, Polak praw
dziwy ab antecesoribus, Woyst Waszych nie
maiący, Ut nos opprimat, y Kłoby Onim Sinistrè
Wierzył y szydził. Ipse sibi mendax et anathe-
ma esto. Bylic wprawdzie Fakcyia Sama Moskwa
Zaßłyca? Jacy We Gdańsku, Kłoby Wyuzda
nym In Optimam famam Ethnicy Contumeliosa
Loquebantur, et Scripserunt falsa testimonia, Nie
ciwko Convocationi? przy tey Exc. y podawali Media
dolusa Napowzięcie Sprawiedliwey Etedzey Jego, na
umnicy Bene przyiacioł y Obywatelow Wolnosci, Ale
day Nicty, Si Defraged Partis Republicanci, Ktoz
Skrypt Iwego Autorße, Albo ten gnite Sociauit et
Suscitauit ad Dolum, Kiedy się oglądaß Zesby Na
Ow Pas, Subtilis Omnes Arcani We Gdańsku przy
tomnięj, bo się Non Secuti Viam Salutis publicæ,
ale Zapomniawßy do Swobodney pierßey przyda
ni, Namawiaeił y przymuszaeił Szlachtę, prod
Testatose Stulo przeciwko Uspokoieniu Obycza
ny, pod którym przestße y Niewdzięcz Salet So
Fricdicien Libertatis, y to Salsissimum aby mi ał
kto, a particularis Zdrowiu Pana Bodzanty, przy
muszać K.W.L.St Imć Stanisława, do edzenia Sułazi
Surata fidei, per Consequens a manutentione Spra
wiedliwey Sprawy Boga y Całey Rzeczy pospolitey
Bo ani Imć P. Podstarości Mogł Illicitas Schze,
ani Krul Imć Stanisław approbare propositiones,
do uwodzące Całe Omnia Illa Oppositionis tuas, Lidz.
K. Mć Zostawiony We Gdańsku, przy Swym In
aspectantia Angeli przed uwrotnich Reytana
dzie, We Słowa Wyrazony: Salwuięc Wolność
Waszą Wrochic Moięj, Stułam biespieczeństwa
Mego, Puszczam się Na Wolą Pana Boga, Która
Gdzię Mnie Kolwiek Zapowiedzi, Obyczaynik
Moięj y Was Uspokoiwszy Niezapomnę, Was
Całe Miłością tey te Obywatelow Zakliman, Jednoś
ciącą Jako Nayściśnięj Mowcą, dla ratunku Was
Samych y Obywatelow Waszych. Niech że tu Lozdy
Gdzię, Jeżeli to Niefalszywa Wieyza, która, Ja

Contrarie

Contrarium OO Jednoczesnie, Jadcy Ulowiana, aby
Krol, Krul Jmść, Miał tego dispensowac, Zbo
wiązku y Zasypiecy Wyprawiel Luscy Sprawie
Wolnego Nandu, Abzadrebyć Niemanifestował,
Wkuidzinie, ani czy Jasz Miał Wiernym Swoim, Że
Wyrwał go Ruz de manu Inimica, ad Salvan
das Leges Nostras.

7mo Chwalebne abeyż morentur Law Dem Nasz Compassio
nem, ty Zas Nasze Niepraweść, Jes nikt Cordis Lui,
Za Laiąc, Jesuż Jadnego We Gdansku, Niemiec
sby musz enią, z Al. Sama Obsidio, Kapitela
cya, Listami Listow Contra Jestliwa do Monar
chi Katholickiey, collaudando Violenta acta, de
fenczą Wasz od Starostwa Sasiego, przeczą
Impetycya, a Zaliss te bity dobrowolne, Possess
Ze Wolnie, Słuchało Jaz Miał Jmć Pan Bodskar
bi, Jnrezolwencis Inimicis Conscientiis, ty to Co
dobno Mass prywatz Za Skodliwa, Która ci Jn
retolucione Argumenta do Ucha Stepcse, Wolnie
Jak Niewiem Kto by Jaz Miał Zelowac, gdzie do
minabat, Invicentiis Potentia, et Necessitate
predoces, Nec audioe Oracula, mowić miał. y dla
tego podobno, Jak wiecy y ty autorze Calumnuidi Ope
ris, Sos Luchabes Derewatzi Cohey, ale gwałtow
nie, Jeeś Twoy Jeroz, Jeroli Starosta Jmć Sas ki,
Moze Siebie y Was uczynić Respublicami, przez
take Wolności Jestrzwanie, y Zepsowanie, Nando,
dobrego Wolnego Panowania. Gdyby Miał Ki
tego y Panowac, secundum Leges et Statuta Re
publicae, Toby przycecy Niepretendowac, Arresz
towac y Więzicby Niedarał przyby Jaby do Kluczy, ale
Roc przeciwne Wolności, Contentowac by tego Sul
miczą, Pana Jmć Pertonassa Starosty Mieniszowi,
Który Jasus, Gdyby przez Kozumne demonstracye
Swoiz, Niezabiegał, Oparłby sie Jak Wszyscy, a
przez nannicy Constancires Jn primo Obicelo, tam,
gdzieby sie bycz Nigdy Nieczuł.

8vo Exageracya Nadzwyczay Dem w Subsursach Francyi,
Mogłaby o Zatesma, Ale do tego Opuszczenia sie,
by to Wiele Od Naszych chze Capo dobno Cynicznie
Jen twnice Niesłuszenie, Do Zdradliwey Rady, y
Zatse Cowiek Ostrzbye Consiliorum Regiorum
dumpym, Muzles y Sam do tego Contribuit
to postrzone Patebit ad Testigi, Store, nawiel
ma Rzecz pospolita, Lecz Zeby sie był spuscił Na
Wole Pana Boga, et In Virtute eius Na Starzpot
Mocz, Jactis per proprijs Viribus et Consilijs,
hanc Sustinere Molem, Jak do tego Rzecz pokazuie
et Symuie, y pewnieysz dwiono Auxilio Ulbyma, że
Zas, Store, Jakby mane, dla Uchamienia Nassego
powitki, Sparget Sholbus Meliore, Coma. Zdrady
Opasznyy Nikty Jako Wtestamencie Nepotibus Zaka
zesz, ale y Sam Seram Deuteronomium czes, Zes Nie
do cierpiał Naznaczonego Adsupremo Mendacio
re Kary Smierci, y Naznaczonej Zastaty (Która
Nigdy Niemyli Wiernych) Rekompensy.

9no Niedoyzałes podobno, albo boiaznią Swoiey Oso
by, albo Prywatą Zacnieniy Autorze, Monarchy
Francuskiey Rzeczowsci, Fundamentowy Drogi,

Kiedy

Kiedy Sg Dziś, Że Znamy, Francyą Obserwuię aby
Sey Przez diuersiuem armorum, propria curandę
Sentias Contra: Onaczto Onas diuerdit Wyaią-gnio
no na zubą Wolnowci Rząd, et Suscitatricis dotta
nowiwania Wolnego Państwa distrahit Sensus,
Gdyby nie Monarchia Francuska, przy niey my
my; Sessie ante Convocatiuem postanowionych
na Sraniey Naszey, ab Imperio gosci, y W Bogu na
dzieią Że Ustanowiony Zawsze Że, Contra Innocen
tiam mostan, Sprawiedliwo Elekcyą, Walecznó
rządu, Wiarę cerdby mae do pomoc. Syste Sgadnąć
Niemogą) Komu diuersyą Cży nieli, Gdy maią cześć
Cum Numerosa Mi Lte obstacu In Visceribus Pa
triae, Z Polski, Z Polskę, bella, ferentes Pacis
habitura Triumphos, Zeby Pas y Zolnierz Rzeczy
pospolitey, Niepoby i accidentalnego Zdrowia ab Obe
ba, y Captacut sobie, Stipendia Fabriane aliena
manu, Niedy Zeby Dwoy, Zwiąsabą, y dy Mosława
y Sasi, Imperiosissima exinanitione, Patriam
Matuerę.

Imo Pytaszę Ministeria, a Sa Paiątby mdę iżbaie
mae Spytae, Coby masz, Misticae Laudis, Im-
portunissima Prawde, odpowiedzieć. Za Misterium,
Gdy maestę tych, Mocby, Oppressionde Naszo
Wolnosci, Armis prosequuntur Za Swoią wolą,
Czas Sessiętę Napaść, Za Pakey rozumiem, dano
odpowiedzią. Imo Że Elektor Imperii Sasiey, Illi
citè, Contra Consuetam Curiae Pacis,
sub apistentia Militis cautiey, non In solito
Loco, Obrany, In Simil. et Convocatus, Bez Nadzoru
Komnaczy, Zaganiano Sąd do Sieci Posłów
Wmałey Liśbie, Roc przy Wielkim Staraniu
y forteś do Krakowa, Edo Violentam actio

Item We Gdańsku y Elbingu, Regie Celsitudo remen
stowae, Nieustrasony Sercem Minister, Że
chciał Celsitudo pokazać, y Że pierwey Gdańsk chowa
ięc Boguc y Oyczyznę, Niechciał Warszawie
approbować, Gdyż bytności, cesta Illicita. Zkąd
Że opposuit się, dawno nanaś Zawsze Jey Szkody
Niemieckiey, Ztąd za pretextuo, Nam spiby iaią
cą antica Monarchią despotisko, co Pane nakło
nia, Ut magis Oppressat Innocentem populum,
Vże Wszędzy Europie, Że Nayczyste In hoc Statu
rerum, dla Obrony Wolności; Militarney Fran
cuskiey, non receipit, et non sequitur pozo
stam deprimenten, dla wiadomości, Że hoc non no
vist Misterium.

Id Widzę Że Wielki Szczęściat, Wnas Sądowanie
Ventatis, Że a Nieba Nawet cudzą, a Że pługa
do rosci, per Salsam et dulcia In Scelerone
Orientem, festulam, Niechcesz, bo cię po dobrowol
Illicita prodeminationis Inclinatio, albo
Inclinantia potentiae, ad Interitum Wolno
ści Naszey, per suasibilis Timor, Niepotrzeba.
Niechce Tedy Ex Obduratum Sangene Chalibe,
aż eby Wiązy Zawsze Że Ściął Nie Stracił Oczu
ad pulveres domesticos, ale daią Exut Że Re
Tedyą, Wiesz Że Zaydrzewią Sąsiąd contra

Liberam

Liberam gentem, Wszystkey Oyczyzny nasz, y rządz
by w cum Iuribus moiis coeyware, y ten Sprzed
nasladuiesz, Zebyśmy Wszyscy In Republica pod
dali, Metu dłuzieyo Zamieszania, apuszin Zaspie
wali reyvsem, subdula Reyimine tweyo puzgdania,
Wolnosci Poslicy, Zeby pomni sone sobie, Wielekroć
mielismy iniuriam, Conwulsionem praw Naszych,
Instituti et armis Vicinorum, Cyniące podaczy,
Na Absolutne Panowanie, Albo awuldy z Prowincz
arum, Tamte przybrawszy sobie Tuteratore w, sub
apumpto titulo, Obrony swobod Oyczystych, trwa
ła Woyna Pokilka krwa, y Zawsze smy Chuo potrac
iwszy, Orteny, substancyę, Wyszli Na Swiat, y
poznaliśmy przy swey sludzy, Struetą Inuidio
sub protextu Omicidi, et Rune Run Omnes vi
tavimus Rarib dim, Niezgancze y teraz tego, Zeze
Sam Jestes y naszey perswadus, Ze Wiemi Oyczyzny
Synowie, Wtey dobrze pocierpiel, Zeby nasz tey
Swoiey gloriam gentis, y Wolney Oyczyzny krwi
poprawic y ustroyonae Exulcyi praw.

12 Na Skrypt Autory deuiruiesz, secundum Impia a
menton, Zebyś Obbliwił pisany, od Im. P. Podsta
biczy, Sutem to Odpisał, Ześ In tam dignis
mo Senatu, Niesnay duio Vanitatyci, Na Manifest
Jas, Ze go Oklarzasz byc Napełniony m scomatybus,
et enormi adprehine, dla Czego Ten Bem gliech
ciał go popisał. Czemu Ten Manifest Cy
tałem, y Nieznalazłem Niczego matyczn ego, tylko
Solam Veritatem, In oppressione Ubtinendi, Senato
rij et dignitatis Ordinis. Cyszgz to scommata
Kto prawde pisze, y dyby byty Chwalebne abeyze
wzdy eby dla nich pisano pochwaly, ale Ze oppres
sya praw, swobod, Wolnosci honoru, fortuny
Loe Contra Vim Napisano Sprawiedliwie, et alata
tionis Metam, Zeby etiam Sortonni Stypendi oppre
sionem Nostram, y dzieci nasz potomney Nassentropie
nie, pogodzenie In Republica Cieszy, Ubym Impu
dentere Zamy dlacze Oczy. Cy zaś Ktory tak
Zby tnie Wpolitycze Wyuieszony, podobno potrz
ebnie Wedanie, ad Mutiam Unionem, y dowod
waney Obrony, przeszkadzałes, et per consequens
iusta depressa Causa, Jakbys Mogł swoie Interes
sa, y chtey ad Libitychu, Lubo Wolnosci prze
ciwne, Ktby mac prywatę procurabat; Leb czes
Ktory Wszystko to nieby, odkrya rewellabit.

15 Pisesz Tetam Legos Laiabicil: In sa rzecz Laiac, in
sa Okartyce li Nabsprzeszyz, et Manifestare quot
tongit et angit, Obiegwal Zaszkie, In cau sa Ec
clesiastica, Innocenter Capulantibus, Skoszuie,
Y Wyzwolonie, Nie test to Cantu meliorum, ale to
Jadowita Solityka, Obwiadczy Niepolityczne
Zgarstwo, Oswiadczaczli Malefactis, y Ktore
Zesobo drugich In numero plurali, Zes Zwrzyt
Szlachte Legibus Zgrzesz, Na Obronę Polake, Szla
chta Olym Niewczyniła, ale Sama Gmby Krzyw
by sobie Cudzoziemskie Zarowanie, Naturali
na Sey mieloch przysięgę, Chcąc rozsiarzać, li
Moszno equalitatem Caste, przez Cudzoziem
skie prawa, awy Bezli Cudzoziemca, y Secclis
Przystawszy Nate przysięgę, Obiegwał bonum Cud
zeszum, Morawiczli Nobiebnicy fac spes in

Dzu

Dei et Regina Regni Polonie, Te da nam to, ue
dług Naßey przysługi, ale samey łaski ich ku
mnie ich ław Oyß, ku Oney tey rectos et
simplices Corde po Oteuwrocławsku y Sowiatsku,
arte dolosa, et Marte accumulato, Nazdrade na
mawiaß Stachte, ale Jeßcze nigdy ßta godi
na, ktorey by się Wyp etRita Wola Boza, że Stanel
Pan Bog na ßwiecie dopusciß, Moy annotacye, że
Wolno ßprzeciwiać ßnosby e przez Subiekcyą, niżeli
po cierpieć dla Wolności; ießt dobrze etiam lu
crare de donis Oppressorentibus, ostemu ac inclu
sa Sordidi albo Manifesti ießt.

14 Kaczyß się potrzeby, ażeby Królowie Angielscy, że
Stracky prywatę Wrzuciły za Argument, Ministrow, Senatorow, Wiadomych praw a Starca ni
publici; albo Lepiey, albo ruinę Stolic, (ktemu że
Wiersz wzięli y Miarę et Capite parturiente)
namawiaß, aby się podali na despotyczne rzą
dy, koreli potych się gnotes, ktoby ich ubie y z
dalbiorstwa Znacznie ubozie, (ich Statky, armis,
pawdubus, Donis et promißionibus, Statuo Dzies,
y zwodzieß. Stadzieß Prywatę procuranckich
Ideacyonę, że przegrałbe tu Bebe y gniewać się
Pięknie; a Dla Boga! Stolu kogo gniewać się
ten ktory chcący się przed wiatem, Fayrat ubo
wstwu, (y ten ktory Ulndegnat premit et opprimit.
Ulter alergo Deus, Thaabi y postumi Vanato
gentes, et Corde Superbi, y powyßtym Basie
moby Pan Jndecydis, Okrucießtwo, dawßy na Zor
ße Oppressorow, potem, ktora, Dwoch Babinga
ręka, albo ci Sami, (ci przeciw ßwoim Stronę
et dictatura et Societate Vestra, Oppressorat,
Was samych, ßwe morito, to Nie nie wolno Tobarde.

15 Ingeßcze to Zbytek partialitatis, żadnego przy
zaiść, że by Widzieli y kogo przyiąć, przełożyć
przy ßię Oświadczyć, nadtę, ktory, Cała Rzecz pos
polita, Statuit et beneficia ad ßpectat, Sytamich
Jnych Sobie ßamych ßonowdaiąc, attakowali albo
Stuban Comitorum, Cy gnieźdź albo Siberią, albo
Kiemich Ußteinem, albo Chodzieża Zakin War
ta, przy nay mniey kogo, prędzej albo prędzej,
Cy przy mußanu, Wolnych Jnaczey Castrorum, z
Potentia, z Terrorę Promißionibus perpetui
Carceris, Mandatorum, Wdarßawych Ławy, Chiba
Wolny do mu Wolnego Sprawanego y godnego, przy
ciwko Stanom; y uniwersalnę Zgodzieć się
nuży e Story, y Zakamienialego Serca, Oppi
ący, Zabranić Wolności, Ußłuß, że prędzej da
na do Terrestr przysługa, ale po dobrym tym
Ktoby ich pro nouo ali, y by ich pro prędzej pro
curowali, Albo tym Ktoby procurabant,
Ieby Ich naylepiey była Ekonomią Wiary
Boga y Oyczyzny Ubogiego, Drudzy Zabo
rum Scandalistes, alonge Mirabant do bun,
et Scandali Relatores ad occisionem ducti, In
nocenter, Albo by Ig y Kościoła Ich Zelo mi do
konsi Poraczy Pana, Contra Nudißß non especi
dißputacyo Ich, Ktoby portu tum gloriu

Ipsime

Gloriosissime przykłady W. Dzierżonelisie, pozta
stano Imnicè, Obiecuię Sas Wstay Wszędy,
apotym Imć Sana Stanisł. Mereclego, do
Stanej Nicdo pussclono, et strictissime inca
cerabant. Sspess ze konstytucyę ad Intentum
nadzcone, Wkonwokacyi, Nicwedług przykłady,
ale apumniadas, ze przykłada, Wentkowa
na na Sessiach Sbuiney alnych, y przyięta
Universaliter, Nacsym Jest Wszystkie Obiceto,
Ze mamy Obrae Stałka, as Utrog Catolico Sa
rente, Woyst Zagranicznych Niemaiących.

16 Gloriaris ses deutus Juramentum as Rzecz
do Gdanska, Jakes byt Jaesb apparcyą spi
towaney fidei, Legi, Magestat. et Libertati,
gdybys byt Wstrzymuie y stat ze persewera
wat, godzienbys byt, Od Boga Nagrody, Od
Ludzi pochwały, ale Ze Sdolno circumspi
ciebos Innowacya stała, ut In Jaw dzis fer
tur, Jacubyc Sg Rzeczy Wtey Sprawie, bardzey
aspołogiom Nie Stabisto, bo dzy Bawsy ustra
szeny perspektywa, Marsa Wsmoczym Ogo
nie, Zrzd promanantes Seditiones, Bella,
Regitum Oppressiones, Jawdes, discordiam,
dla Siebies Wypunktowat, Maligna cura
Fenelica Hipokondria, Ze Francya, Obie
cuie Nasse Dominia, In Sortem adiuvantiw,
Miedzy Portę Otomanską y Dwor Berlinski,
Wsakrzę Krol Imć Francuski, gdyby prawdziwo
non Justitia Miat Kogo Sobie Jawołac in adiu
torium, Miałby co dac Swego, tym Panstwom,
Wyległego, y te Same Dominia Wolałby y
wzięc Consultuie pewnego, a Nizeli prawno
Nie Rzeczy Intentowacsę Wobiektnieyą, a
Jeszcze pudobno instrumentacyą po mylił, bo
Moskwa, Juz Rus Cało, Część Prus y Ukra
ine, Zboże Nowo Jawiązowane Ziemie, Ktorzy
sę Respektorem Systim anticipatorę iey O
biceal.

17 Wyglądałes konwinktury, y postrzegłes, co-
lem indomo aliena, Nobilitatem Indomo-
rtis, Zeszłe Wracasz do Nieyą, Nikogo to
Niegorszy, bo In foveam Cadis gwamparast,
Darmo apamistitulum Senatorium, Bo Jacu
ex factis et Scriptis, Senatorem bycnie
Sgdzę, Bowiem gwiazd gwiazd nowini Vides hoc
fromones, et Contra equitatem te Opponis, Tu
Moskwa y Sad, prawą Wnet Wnodzi, Nietyl
ko Substancyą Stracheedo Wy Dzierząco, aty
approbas actus, y Towiesz Nostros Invasores,
Libertatis defensores.

18 Widziss przez tez perspektywę, przyszłowiecz Ro
zym Electicą Boga Antea cuirasti et Solemn
Libere Electis adorasti Regem Securita
tem et Libertatem Legum; a Nieuważałes

Zeta

Jeta Securitas dlatego Secura że pod Worto.
Widziss go pactis Conventis Związanego
et Iuramento expleto; a Niewidziss Zelby
sla Jego y Mosciewskiey Nawięce nabrew
y fortuny Szlacheckie rozwiązanie y Niedo
bates przeciwko Niemu Iuramento expie-
tu, Bech Prowincyi Generalney, konfederacyi,
y Niewidziss że Mosciwa z Pospolstwa,
Insub
sectionem, Nietylko Wdomach Siedzą-
cy Szlachte, ale Generaliter Woiewodstwa
y Powiaty, [illegible] attahuie. Wi-
dziss Salvadam Liberam sectionem Impos te
rum; atacmites Oko Nato że Mosciewska
Potęgya, Ewsse Nam Krolow prdscribere et
eligere Mochiebe, et per partem Wieta, Nis.
dominus gri Kegi, et astris et astris Salvabit
nos punctis, Widziss Legum Observantiam
a Niewidziss że Rue Illicite, Observari musz
ubi lex Summa potentia et Voluntas, Musiny
nawsy tko że Krewdal, y dlay Nietylko Slowa,
ale Myśli Observuie, y dyby etiam Lex te
ne quidquam Licet dicete Contra Voluntate
Jeon, bo alias na Sybiryg albo do Kinikt
Szteyow. Widziss bogacego się Bo za
że przy siey dobry ma; a Niewidziss przi
mam Salvam, że Iuravit Dominus Imper
Niebem Izrael; Widziss Laskawego za na
Nikim Niemsci; a Niewidziss Zeton Pan in
bono Ludicio, awobis sdueties, Niema się na
sim Mieć bo Wie że kuley bronigey Nasow
sc, et Vera dicens, Niwlzym go Nie Obrazić.
Widziss że Nikogo przy nim nie debrecie, Ieb
Obne perspektywy, Jezeli Niesłuszywa, albo
Zdym Zostaną z Fawzietych Obu, Obaby ss Sole
bey Debrecie, Oswby y Substancyą Spoliant,
Wiele, a nie Ludzia Supliia forentes.
Widziss że Nikomu dobr Nie konfiskuie, ani
widziss chiba że swego Domu Niema ss, za
da Defolacya, Ewdomach Nietylko Ludzi,
Jest Nam Obscuri tined frumento. Widziss
że Mochiey ss by nad Stabssym Nie ss cwoli;
a Osteples Nato że Stabsi Wwasny Szlach,
w Matey Iwsci, y to Potęgą Fabrycyą przy
ciągnioney Nad Wesz Pospolito przewoz-
ciu, Podobno Zeby Woyska Rossyi sie Szły
In abstracto, a Nie Pospolita Niedzwo
Posła na Kresy, do Natarcia y to bie Ludzi
dzie, Officiose, et publice Rossia: Ze-
Jawiles, że Nat Domu y Nayubosc Jemu

Cudze

Sua Servat, prærogativa, bo y ubogi y bo
gaty, Wdzierstwo y kontrybucyaek y wso
Mym Zhanbieniu Stanu Szlacheckiego, raw
nie dźwigaiąc Oyczyzny, Cocgvatj: Widziss Ze Na
Niego Potęcyę Sąsiedzkie, bez awantuiy y żadney
Potęcyy Pokoy Ofiaruią; A Niewidziss Rzeczwe
go Dokazawszy, y pozdawszy wzięcie, Wydru
y co Rzecz in Oppressis Wybawienia, Widziss
y to Że Skoby Xciąt Elektor Saski bycab
solutem, Jedy mu Moskwa Niedopusca; a tak
tyc Oby Hachmatem, y mozy cizie Zpekuła
cyi Zawrocił, Że Moskwe Polska Obawae Nato
wolnosc potrzeba Ustawicznie, Zeby dwa
Wolne Stany Od Siebie Zawsze, abysdy cyo
w Sąsiedztwie bywszy, y Zeby się Za nas Ty
muiąc, Z Cesarzem y Sasami, U Nas Sądem bili
perpetuam Zato Żyli: Ale Moskwa Za nas
Z Cesarzem Nieskutkiem tego Niedowie
dziss Niedostempuy tedy, Lieczyc gorszości
Oyczyzny, Partia Sobie Zastodziat, Oyczyznie
Jey y Kukowi Nic Dobrych, Ktoby Im prospons
Vultpedes astutos, in adversis Lepores timid.
Jacyc Zal da Bog Pokazdy, a sety ich pod
bno Słuchac Rzeczecheciss, Non Novisti Patri
am tuam, Patria te Ignorabit

19 Winuiciss Siebie Samego y drugich, de causa
In Supportabilis Maneipatus, Moze to bye Zesty
byt przyczyno Przeciwstawienia, bo ieżeli Niedo
wspominass, a le Innocentes Corde Zniesc ey
Niemogli, y podczas Sawnego gwałtu, Joly was
Wodzono Od Anossa do Kaiassa, y teraz, bowie
ty Sąstobye rozumiess Ktowiesz, Comuiss ro
bic Rzeczaehu, Albo ley non Sentis aliena, Zeco
stawcy Machiawelistiey gtowy, Fałszy nabity
Wyssedss, tego Nuchac Obyczay zpowiedss,
Slu con powinni, Falsum Contra libet Malo
Dicio Suo Sentientes, ne Saluum velis mendato
(bo Jak Wenss y tu im Jak Wtym Rzeczach)
Zeby cie Niechcieli W Wątpliwości. Poiest
Samo Wątpienie, y Opinacyą Senatorow Mi
strow Niepewnac ad Visionem Ostarsa Swego,
ale Pewnyąiże, Jak powiedzi do tommu
nij

20 Pakales powinno Wszechmocny Bog
Dradę, Wtesbas, Lieczyc Rzeczpospolita pro
saga Mente prowidź Swą, Jeruwada Dekretu,
przez Manifest Generalny, Niepryiaciol Swoy
y Od prawdziwego Episkopu Spodziany, Ktoryc Rzes
cz Zlomaly Porządku, Samiąc teraz Dekretuie
cią, a Bog Sprawiedliwy Jak czyc, beneficiorum
bres pomoże, Że Bos pryiaciel Super de Inimi
cos exhuc, quo niam Vicit Dominus qui est to
di Leges Nostras, Ac eruet nos de manu Po
tentes

Potenti, et prosthabit pedibus Inimicos, qui se
quuntur Vana, et Esperantur Mendacia.

21 Wracaß ſię do przyſięgi, bo ią podobno Wewnąß
Zbroy nobat gryzie Sumnienie, ale Wtym Zawru
ceniu Chorucieß Nagłowę, Ißeß ze Zołnierzu ſię
zdoła Sobie Cześcią Wtorzna terminami, ale
potym Abadyußy słowa, Dawnyß Konſtytu
cyi Zebrane, Zeby nidzieß, tylko Nowien Zdrowia
potwierdzaiąc ygrzeß, Boznay Drueß Wtorzenia
perpetuos Foederes, Capitis pleetentiam, Confir
cationes, Juramenta, Eterne Subiectionis, Ze
to Podobno doyßaußy, ale wasi Volanten Chanty,
ales perswazyą Zagrzeć Swoię y Dowcieb
Sumnienie, Aze Wßyßmnaß Konfederacyą
Sdomirskę Alia Methodus botambabyła do
Waßey potrzebna konfederacyi.

22 Inne Contenta y ewßystkię manifeßta, NN.
Im S. Rzeczarbiczy, Valem Oyczatßą pan
Dorotißima, ze et Verò Magnißea, atyż mieß
Nie contenti, et Lugubris Manster, bo Sam Sz
dziß za byt Oppreßus In Libertate, Zeby gdyß
ſię Ouierpiał Nie obuiceß Nieuroli: pawlatan
Multa Sustineat. Cytuzto Wolnoße, kiedy
ią Zgwałciw By raz, miałbey Niepewnoße,
tylko Iusta Armatam Voluntatem. Sędziß
Jednak pro Sacrificio Voluntario Swoią
zbroią Desperacyą, Akturyß Desperat
Chagę Wtch sobie Strzelię, nie Sz Dzięcy
Exyminatu pro Sacrificio Voluntario: Se
cator Dum In profundum Venont Omnia
Contemnuty Diabeł co Sam Cerpi mieß,
Niechwali dobrych uchyn tow, Zwß Dzę du
Pe Cyßte Zeby mu do powiazy Kompanij
Kormcatis. Subordinacyą Francuska
Niepanuią Vlnas In potrzebie, et non Invo
vit In Eis Nostrum, bo Niemamy Ubyßk
Francuskich, Ani Subordinowany Od
Francij, ale Własnem Sidamy broniemyß
y Bronić będziemy, do Ostatniey Krwi
ße, ab antecessoribus Sanguine Sorytas
Libertates.

23 Dzięcuię Imć Panu za Ryß, mnie ß. ze Sam
Sobie Winien, Zedotąd alienis et Strelius
Obrowowany: Mendacem Oportet eße
Memoriem, Wierßyć pumbbach piatos
Ze Kilego Niepßyiaciel, ale Brzmas za
Rezni Zgromiciel Stanu Duchownego y Świe
ckiego Vice Regem Nostrum, Fato, Ze non Sen
ficat In porucznik Sumnienia Electorowi
Imci Saßkiemu, Ze Niemienia Seratorow
ßtwa Reipublicę, Fato dzięcy In carcere

Tuto

Incarceratum, Pissess Że Sobie Wolnosc Iosparte
cui adhesita, Smakuiesz, a Ruiwezuz skryptu, Sz
dtie mogł, Że Elektor Wass Sam Nieuwiny, bo mus
Instare do Monarchij Rozpysiley, Insciu Suc
cesu Czybsdzie Instancya Wysłuchana, Ztu,
Czytam Historie, Odebrae Primus Elektor Niemoże bez
woli Monarchij Rozpysiley, tym Razem Inu
sat do Boku Swego, podobno sg to Indel in
Dilemmate Że Jezeli Ustucha Elektora, Mosz
ur ot, Że bez ich powtwierdzenia, Jorchi remanebit
pod Kabanem Contra non prędzandam Obed en
tiam, ktorz Nacwingacz Elektorowi Imci, Sz
dtie go bz Przeiął, pod awsz by primatum (Jako to
Nietrudno) provocant.

24 Lubyz byt Zeby Niewyiorzano cum titulo usur
patoris troni, Inay dze mu Insz tytuł Oprocz Elk
tora Sskiego, ponieważ grzesz Crimine Lae
Magestatis, bo Ja Niewy nayde, Krol Imść Sta
Nisław, nie ob tezitimę, dekret ob tempore
ato Ja Republica, bez kontradikcyi Strany, Ele
ktor Imść Saski postreme, pod Protekcyą, in
Assistencia Militij Rospysiley, In Violentia
coactę Nobilitatis, ap aw cipimo Numer, de
pendenter Od mocy Lwy, mocz y grzbz (Jak same
Listy Imść Pana Generała Lessego hwe testant)
Proclamatus.

25 Studasz Arnalese y dobadaczę Niemoześz, bez Pad
Bogu y Oyczyznię, per Militem electionis pe
Cry nie ny ch, Nie Dziwuię dię, bo Obduratus in
Cde Non Sentis, Obcecatus Iniusto amore,
Czyli potencyą Non Vides, y prawdzi na
Zbrę Ewangielios ne Danie, Oculos habent
et non Vident. Aures et non audiunt. Kaczę
Specifice Wyrazae, Czasu Nato Mato Appacy
Wiele, Inwentowae Zdrzedzego Zrabowane,
Jestto nie, Zgwałcono, bo prawą Cała Rzecz pos
polita cierpi. Niebezpiecznie ale tym czasem
pozytam a Listy Schmeuzligy Biskupow,
Pisane do Oyca Swętego, Reporcuige Lo, ce
do kosciołow y duchowieństwa należy, et ce
teris, quanta Stupra et Insolentie, Czas
do Swieckiego Stanu, tyle Szlachty Obydwoch
do Ryzy, Wolno ią Zdowinow pobrać by Inno ch
Czasie, pozwolono, Nie Ktorzy Cycerowi Lepsze,
Jako to Imść X. Marcinkowic ex Societa Jesu
picdi et alij, Na Imię Dziwy Że Inowierow a
Ryą, y po Kilkoch Wiekach do tych Szlachty,
vix Spirant et Sepe moriuntur. et alia ho
renda Stupra, Odzwyą Quo Certius Verba
Conatur Dolor, Ktorych Impotor Zgromadzenia
Domowe Zatrzymuię pierwo.

26 Imć X. Societa Odzwykł Po Sacrilegio, Spowi
adam Kosciołow, ales Że to Nigdy Niepowinno Bo

Nigdy

Nigdy żadney Oto Nieb y lo Starzy nie, sama
Volabat, Riba ze Zoił Sadis, aliend Virtuti Invidus,
Osłoił go Columnioſe, Gen Swego Casu dabit
rationes, et ed pone se Columnialoribus, In
plena republica, Wtym Schanc Nebrzydow
skiey Boreyko, et alij, quos non numeras, qui
nec scis nec Vides, puyd Wszey despana Stalo
wid Zładowitym honoru Starpaesen, Numquid
dum Optime Consej sibi, Non cavant Labran
tes. Sed quis restituet Lachrimas Oppressis,
y kto Sędzic Oyzwe Woyska tagranicznie, nie
by Dzieś podobno forum et modus Wnassey
Rzeczypltey, ad extendendum rigorem, Chiba
na wassey Kompanij, klora tym aspiskuie Oppres

27 Woyskabes podobno przez gruby Mistrostop, trabes
Inoculo Wsm P. Podkarbiego, pod cuie Sta
wy Złotkowy tragarzu, y kto Dzieś in hac
trabe dilemma, Rzytepiey uis datum Sceleri, aby
uspokoienie, przewaly tes Nieprawosc, Obron
Wolnosci Oyczyzny, Nieuchronne, Nieodwołane, Wid
przedsie na Subiekcyi uspokoienie, prawda
by Dzieiny popsuiacie isku Zyli, Woyska Saskie
y Moskiewskie Wdomach Szlacheckich, Zawsze
taigie Obrony. Cuti protector Wolnosci, Conserve,
Boty ostrzeżcie Wsteczny by Sami Nieuwinili
sami, kiedy ich upsydzby, mutato nine hostis,
Indiscretus hospes, Obieray sobie Rzeczpltey
Stolicę Za Krzydlecyą do Wygody y upodoby
nosci, et non eligimus meliora quam priora

28 Niewiesz wsze y psae, boci ich Niewy star
czaio contra Ventat en falsa testimonia,
Nieztaiesz Imsana Pod Zabrzegu, podobno
bo Dziesz Zazdrosci, kiedy y Gombodo Wy
zysz w Serce, sorticest Wnim dno pla dni
Oyczystey, a tey Zacnie Zatenie, bo ubi
Omnes carti non intrat Coinquinatus, se
Idiby z ostrowie, Leon pani Zabrzezny
Sendzy y Stu maiscenia Oyczyzny Miat drzwas
nastado wac, Nie pewien, bo Inter Reetos
non stabit perversus, Nie'm Verisima con
versione.

29 Pobudytat em dotkliwe Sumnienie twe,
anie schod Zgy podkcia y m Sentymente,
Złosliwy passkuisanek, ktore nieszczę
liwego Inapprehendione, Respons Zas na
nie Mey Ben Deonej, Zedarmo chcesz
Stu tki Senatora, Bez Wytrwanie pod dzcon
ney do Kresy. y Wpowaszny Ludzkiey, Ni
gdy sie takie Znaydowac niemogo, ani
Wychodzic ad Lucem Dawna, Nie ocal
Nicht ani Za Nie Kar, y co do Luciek Ni
Labes

Pisałes Słowa twoie Wiatru Wagę Ważą Bo
dey Baney Arianizmem trącącey Wiary Mi
hi adversa tibi prospera Wkrutce się Odmie
nio, Zyi Impernicielm tuam, Jak ci się podoba,
a Ja Semel Juravi Domino et Non Confun
dar, Upewniam cię że Im P. Podskarbi Koron
ny, Spernit Mentem et linguam tuam, y Ja
go Wtym Nasladuię, Zyczęci doskonalszey
perfekcyi, diffamare Cave Nam revoca
re grave y piszę się Zło apprekacyą

Dostało mi się casualiter czytał
list WMPana ac ab si anonimo pisa-
ny, ale zrozumiawszy od kogo y do
kogo nan hæsitavi w Opinij moiey
Oynaymniey, y miarkuiąc wszystkie
dawnieysze y poźnieysze Cyrkum
stancye łatwo iak po nici Kłębka
doszedłem ~~zes WMPan iniquissi-~~
~~mi Operis Author~~, czemu się Oynay-
mniey nie dziwuię, przypomniawszy
sobie żeś nigdy nie szedł via trita
et recta, tam in Cursu toto vitæ,
iako tesz w dostompieniu honoru
y fortuny ktora was była przez Upo-
dobane przeszłemu panowaniu
podchlebstwa, Chytrości et Semina-
tiones dissensionum na to tak wyso-
ko wyniosła ut casu graviore ruatis
Jawnie się to pokazuie, kiedy sobie
żadney ad reconciliationem Rzpltey
nie zostawuiesz drogi ale y owszem
præcipiti et irreflexo passu nie
tylko sua lecz całey Oyczyzny a scele-
rare usiłuiesz fata. Czego oczywistym
dowodem, krytyczna y skommatyczna
Chwalebnego godnego y nie poszlakowanego, w życzli-
wości y wwiernosci ku Rzpltey Mini-
stra ~~[illegible]~~ rezolucyi, censura, z kto-
rym złączeniu WMP. tyleście zakopczyniaiąc
ktoryś z nich sorte iniqua, to pewna dla siebie
bo się ta teraz pokazuie, że z niskim
szczerze nie żyli, y o nieżyią się przyiaźni
niedbali tylko o tych ktorzy by ~~[illegible]~~
ad pernitiosas ~~[illegible]~~
Consilia compillatas machinationes zażyć dali,
kogo kolwiek zas poznałeś że nie
chciał przez sumnienie y przez punkt
honoru sequi semitas Jesum via
iniquitatis zaraz wyrugowałeś iego
z twoiey przyiaźni y konfidencyi, et
convertisti amorem in odium, amicitiam
in calumnias

+ ad anonimum

...e ten iniquissimus partus wy-
...szedł ex Consilio illo WMPan præter quod
...nil solidum censetur

...nay podufalszych y naydawnieys-
...szych exacerbando przyiaciół

Chwalebnego

ktoryś z nich

+ Ich

Calumnias ac Opprobria, na fosz większych na to dowodow, nad ten paszkwil ktoryście napoiony iadem zazdrości, y tey ktorą przypisuiecie JMCPu Podskarbiemu WK desperacyi napisali, wydaią się w nim iasnie iak w zwierciedle wszystkie sentymenta et pernitiosi sensus in publicum WPnie rozumieyąc WP. żeby się wzdrygał JMCP Podskarbi WK. rachunkow oddania Rzpltey ze skarbu ko bo ten zawsze in fundore conscientiae administrował, ani się z niego zbogacił tak iak ~~WP~~ inni z Litto, y z pranych injustissime przez lat siedm dwoch pensyi Hetmańskich za to żeby w tak małym kompucie y złym porządku zostawił Woysko, podobno WPnie ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ dyrektorka Magni Consilij JWK insynuowała nie tum okorony y klynoty Rzpltey bo to się bynaymniey JMCPana Wdy Inflant nie oycze ktory dał y daie dowody rectitudinis sui et amoris erga Patriam wyrzucacze WPnie y imputare chcecie drugim to co się iudaszowskim sercem sami mowili y rozumieli o W. Krolu JMci Stanisławie, ktorego znaiąc niektorzy Authorem szczęścia swego że wiele de stercore prawie produxit na swiat mogliby się amordaci et canino abstinere stylo, nie pokażecie WP ani nikt żadnego listu JMCP Pod. WK w ktorym by dawał sposoby do osłabienia Partyi Krola JMci Stanisława, bo iako tę zawsze znał ~~tak~~ co y skutkiem pokazał sprawiedliwą tak nigdy nie przyglnął ani się sercem przywiązał parti adversae, lubo na czas wyuzdaney cedere musiał potendze nieprzyiacielskiey. Nie wiem quae fronte możecie WPnie asserere że ~~[illegible]~~ Krol JMC uwolnił a nexu fidelitatis Rzpltey

teraz

bo nato

y bardziey by babce iak Dziadowi tey Naywyższey Konsyliarki WPnie przypisać tę kalumnią Domu ktora przez spalenie dokumentow przeszkodziła demonstracyi niewinności Męża swego.

bo na to ani WPwie ani żaden żyiący nie
pokaże dowodu, y owszem przypomniey
cie Sobie WPwie iako, ~~[illegible]~~ amore Patriae obligo:
wszystkich pozostałych we ~~Gdańs~~ wał żebyś ~~[illegible]~~ iak nayściśleyszą konfi:
dencyą y miłością łączyli ad salvandam
eandem ~~[illegible]~~ et libertatem, iakoż była by ta
Pańska przestroga y Oycowska insyma:
cya miała mieysce y nie przyszła by była
Rzpta adhaec infelicem crisim gdybyś:
cie WPwie byli nie pospieszyli się z swoie:
mi rezolucyami, y nie przyprowadzili ad
effectum oknowaney ieszcze podobno za
bytności Pańskiey kapitulacyi gdybyś ~~[illegible]~~
byli wszyscy stanęli przy Xciu JMci Prymasie
z chwalebną rezolucyą, podobno by
byli y zwycięzcy sami ambarasowani y
elektor JMć Saski zmiękczony, żeby ~~[illegible]~~
gwałtu nie czyniono wolnościom naszym
ani by ~~[illegible]~~ było pociągane ad perjuria et
infames Prographos. ~~[illegible]~~ Scrutatis
WP. fiduciam JMP. Podskarbiego we Francyi
o tym nie wiem, ale tak suppono że nay:
większą ma w tym per quem Reges Re:
gnant et Regna reguntur, a po tym in
justitia causae ktora kiedyż kolwiek
triumphabit. y uczyni separationem
ovium ab haedis. Spodziewacie się WP że ni:
kogo nie pociągną reflexye albo rezolucya
JMP. Podskarbiego WK. rozumiem że
więcey in publicum commodi przyniosą,
niżeli scandalosae et seductoriae WPa
Circulares, ktore iuż raz po kapitulacyi
rozpisał, ale że z nich każdy poznał
falsas Prophetas dla tego pożądanego
y obiecanego nie uczyniły skutku.
Skrypt o ktorym WPwie namieniacie że iest
more solito Ideis et Scommatibus napeł:
niony, iako ow Manifest Gdański, ktorego
~~[illegible]~~ WPw familia sacra z swoim Arcyka
płonem podpisać nie chciała propter
enormitatem iako WPwie wyrażacie expressyi
iest dowod oczywisty rectitudinis
sentymentow tego Wo Ministra ktory
fortunę y zdrowie własne azardował
et immolavit in hollocaustum Patriae.

tu dopiero oczywiście wydaliście się W.
P.wie quia vos esse nec alios expectamus
authores iniquissimi operis. Słusznie
WP.wie wyrażacie y zażywacie tego termin
beształiśmy ustawicznie, bo to iest
qualitas Jego y całego ~~[illegible]~~
Domu przypomniycie sobie iakoście
sine ullo respektu Pana in praesentia
Jego Cicinanikim nie zostawili a
zawsze szelmowali, Hunc fotowali,
naliowali, tak dalece zgdyż ~~WP~~
evomebat na X. Biskupa Krakow wszy
stko co karczmy lub kurdyjardy mogą
mieć nayrubszego admonebatur a Pri
cipum Sacerdote fidissimo Achate od
JmCi X. Biskupa Płockiego aby na Ka
płański pamiętał Charakter. Wyrzuci
cie WPwie zawod Sukkursow, byś
byśmy y Pana, y siebie, y Miasto
obronili, gdybyście WPwie byli ~~[illegible]~~
szczerzey applikowaliście do obron
iako dawni Głowie y Woiownicy,
y gdybyście przykładem swoim
animowali dość żarliwe do defen
Miasta. Krytykuiecie WPwie odda
nie się JmP. Pod. Wk. do Kolewca
ex motivo przymuszoney przysięgi
udaiecie malitiosissima falsitate
że ta była wolnieysza nadwypeł
niony na konwokacyi Juramen
a dla Boga wspomniycie kto był
neywiększym do tey przysięgi mot
prie czytayuc sobie podpisy swoie na tey
konfederacyi Seymu konwokacyine
iako in toto one manutenere sine
ulla restrictione obiecaliście, a
tym możnaż to nazwać przysięgo
browolno kiedy nam niektorym o
gaiącym się do wykonania oney
sorowie Adherentow Partis adve
groźili uszykowanemi Moskiew
skiemi y Saskiemi Woyskami.

ktoryś z WMPanow

achoćby tesz kto na konwokacyi y
oderwał się z oppozycyą, wiecie WWie
methodum konfederacyi że w niey
pluralitas concludit, a na koniec
przypomnycie ~~ktorzy~~ ktorzy byli
Deputatami do tey że konstytucyi
poznacie że maxima pars vestri.
Jakim sumnieniem możecie WPwie
imputare N^ru Krolowi JMci Francu:
skiemu ażeby miał rawulsyi
Prowincyi Rptey y myslić, ktory
dla konserwacyi Jey y utrzymania
wolności Jey tak krwawą y tak ko:
sztowną zaczął Woynę, y z tym się
Oświadczył wdaiącym się w Medyac:
cyą Potencyom, że nie wprzod do po:
koiu przystąpi, asz Rzptą Polska
in juribus, libertatibus, et praerogati:
vis suis totaliter restauraretur
a do tego dał iuż ten N. Monarcha
tyle dowodow Waleczności swoiey
y nadzieia w BOGU w krotce po:
każe przy wiktoryzuiących za spra:
wiedliwą sprawą Woyskach swoich
że mu się nie trzeba okupować tak
iak Pryncypałowi WSwo ktory dla
nie pewney korony Polskiey, pewną
y słuszną sukcessyą Domus Austria:
cae sakryfikował y Państwo własne
exposuit in Mille pericula. etc:

Si Votre Excellence vaut differer
la chose a la poste prochaine
je tacherai de finir mais a
presant il est impossible
parcequ'on m'attende.

otosz to gratitudo et recognitio za
tak Oczywiste y Skuteczne około do:
bra naszego Usiłowanie

Kopia Memoryału własną ręką pisanego Jrli Mci Pa Ewdy Mazowieckiego. 46

Spomotnie Zawiedzeni Nadzieją Sukkursu Francuskiego y Szwedzkiego, przez oppressyą Posła Francuskiego kiedy iuż o nim naymnieyszey niebostało otuchy, na ostatek Zguba Nasza przyszła Flotę Francuzka, iak na fakt dwa Tysiące Ludzi, które Nas Salwować miały, ktorzy niemogąc się przebrać od onindy, gdzie byli wysiedli, do Gdanska podiachali Szpetnie, y Swoim tak długawym Przykładem pokazowali y Minde Że Sobo, Że się y ta bez Żadney nawałności, Dalsza na dysskrecyą, dyskretnego Swoie Jmć Pana Starosty Minicha, Miasto Nas Gdansk przez ale Swe Bezemieszczne Oblężenie, dziewięcdziesięcioletnie Bombardowanie y Attaki, Straszne, Niesłowa pi, wielko w Ludziach y domach, codzienne ponoszone Szkody, bez naymnieyszey nadzei Posiłku Widząc ostatnie Zguby, przez wszystkie te konsequencye, do kapitulacyey przymuszone, kie dy o nie traktowano poczęto, Król Jmć Stanisław, widząc się in Summo periculo, Sine ulla Spe rezgressus, niepowiedziawszy anibi Furierzowi, nikomu, osobliwym Salwowatsie Ludem, Że stu rezgressus, nam na pożegnanie, list Żebysmy O Sobie mysleli, przez co Nas et a Fidelitate dyspen sowat, Nad czym mocno usdysey uszyniwszy rezolucyą wyznaliśmy w tym wszystkim widoczne Prowidencye Boskie, nad Królem Jmcią Augustem Drugim, ktorego uznawszy Za Króla, y Pana Naszego, do tegoż Ebaurienney rzeczypospolitey, dla iako nayprędszego uspokoienia, Za prasamy wszystkich wem Mci. bez czego nulla Aycznie Salus. Ja w dawney konfidencyey y Szczerey vfności, candide Serce moie wam otwieram, Że Król Jmć Stanisław, ilem mogł z niego wywnimie, byleśćie Bambonu dobrał, gdyby y Oka w Sobie Zapomniał, pewnie ie pozie nieczuci. Widziemy to wszystcy, Że Promocya Jego na Tron Polski, był to tylko Pretext, a Interes Francuzki, w Wtrzech et in imperio, Cardo rei, Jak Szpetne Zapomnieniconim w Gdan sku, w iakim Zostaie y my wszyscy, y to mierne Miasto niebespieczeństwie, mimo tak Sta agsekuracyey, y dziesięcioletniego, do Salwowania Basu, pewnie nieczyni reputacyey, Fraszcy, y chybaby był mente Captus, Żeby kto dalej na nieznie Spuszczał, y Zasadzał. Widzieemy przez esperyencyą, Że posiłkow Żadnych był niemoże, Swoia dla Nas Woyny nieżadnie, kto ma tu na teraźniejszym Seymie Swoim neutralitatem deklarowała, Turcy Z delikatnym Woyskiem Swoim, przez dzikie Pola pewnie do Mostwy niepuszczą, y Z Persami cieszkiey Że cżety Woyny, Siła Bye niemogą, na drugą nigdy rezsalwowanie nieodważą, Tatarow, przez fortyfikowanie Kraiu, pozabijane Linie y Forteca, oprocz Że iest komu, y od tamtey Strony re: zystencyą, czynić, Zamknięte do irrupcyey wrota, Jeżeliby Nas kto uchowaj Boże, Zaprosił ich do Polski, na Sukkurs, ten chyba Ostatnie całemu Narodowi naszemu, uczyni despotwo Jeż naymnieyszego dobrego, in rem boni Publici Skutku, Woyska wyprawy, konfederacyą Naszę, nie nieczynio pro Publico, Samiśćtylko nieszemy, y giniemy inceptaes Zrobienia Jego, dobrego Jeż popsuciła y ieżeli do iedności Sentymentow, iako nayprędszey nie przyszemy, widoczna konsequencya, Ostatniey Zguby Naszey, kiedy Nas tak Fastaur, Jmć Pan Imperatryca, przez Jpa Jelte Starostę Minicha odbieramy deklaracyą, Że nas przy wszelkiey konserwacyey Swobod, Praw y Wolności in toto konserwować chce, y Protekcyą

Swoią

Suvia contra oppressores Obiecuie, bylesmysie Sami przy recognicyey Krola JGmci Augusta
między Sobo o Uspokoienie iako nayprędsze Starali, Za ktorego nastompieniem wszytkie
Rossyiskie, Z Panstw Naszych wynisc maią Woyska, ktore iedynie per rationem Status, Pan
Ich, weszły, Zeby Krolowi Stanisławowi, iak dawnemu ich Nieprzyiacielowi, Z Turkami
telienciye maiącemu, panowac niedopuscity. Niemamy nad czym więcey deliberowac ale p
perando ad Unionem, Serio myslic należy, o prędkim y Zbawiennym uspokoieniu, Pokazano
przez JPa Feltmarszałka, Generositas, y desinteresowanie, poddanemu Miastu Zachowuie
ich circa Omnes immunitates prærogativas et Privilegia utwierdza Nas mocno o dobrych
y Szczyrych, Imperatorowey JmciJ in Favorem konserwacyey Oyczyzny, y wolnosci, Senty
mentach, Zaczym Kozdemu Z WcPPow. nim do Szczętu Zginiemy, potrzeba tego kredytu, k
iaki ma, Zażyc, abysmy iako nayprędzey Z tego nieszczęscia Cało Rzeczpospolite eliberow
mogli

Sire.

Les Sieurs de Xammes et de Brassac Capitaines, Et Descoudrelles Lieutenant; Etant venus l'vn de France, l'autre ayant quitté le Service de Saxe, et le troisieme Setant rendu de Warsovie a Dantzig, apres avoir appris qu'on pouvoit trouver des occasions favorables a donner des preuves de nôtre attachement et Zele pour Le

service de Vôtre Majesté; nous nous trouvon
en ce jour obligés de nous jetter a Ses pieds pour
implorer sa Clemence, nous trouvant hors d'Etat
de pouvoir fournir au necessaire avec Douze Ecus
les Capitaines, et Neuf les Lieutenants; joint a cel
que nous Sommes Eloigné de France nôtre pat
Dou nous ne pouvons recevoir aucun Secours, et aya
consumé Soit Dans nôtre voyage, Soit Dans nos
arrets le peu dont nous Etions pourvus, et n'ayant
receû nulle gratification a Dantzig: tout cela no
amis Dans une Situation Dont nous ne pouvons
Sortir, si Vôtre Majesté ne regarde d'un oë
favorable des Orphelins qui ne cessent de dres
leurs vœux au Ciel, et qui ne respirent qu'après

les occasions ou nous puissions continuer a donner

des marques de Nôtre attachement inviolable.

Kopia Listu pewnego Korespondenta Warszawskiego tu do Gdańska pisanego Dato 25a 9bris 1734. Anno.

Król Jmć miał być przyiazdu do Warszawy d 22 praesentis, non frustra tak pe adventus Jego, bo jeszcze ten dzień anticipavit Oboie Majestates, kiedy w Niedzielę, pridie Festi Presentationis B. V. M. o godzinie trzeciey z południa, do Pałacu na Krakowskim Przedmieściu zawitali, et prosecutari voluerunt omni populo et plebi: w Dziedzińcu Pałacowym, przed Pałac ad boatum 24. Sztuk armaty po trzykroć congregatis, exclamantibus: Vivat Augustus. Koniwojewat Krolestwo Jchmć, tu do Jamey Warszawy, Jenerał Zagrayski z Ludźmi Swemi od Piotrkowa, obwiam którym przyiechali. Zkąd o mile Residentes tuteysi, expectantes adventum Domini, Biskup Poznanski, Suffragan Płocki, Kasztellan Radomski, Poninski Marszałek Konfederacyi z Kollegami Swemi y Konsyliarzami. Jenerał Solentz z Pułkownikami y Innemi Officyerami, Ludźmi y Drabami, Starosta Wyszogrodzki, Chorąży Warszawski, Starosta Zakroczymski, Chorąży Nadworny Koronny, Kawaler Dąbrowski. Assistebant w tey podróży Krolestwu, Biskup Krakowski, Xże Sanguszko, JP. Mostynski Podskarbi Nadworny Koronny, Sułkowski, Graff Brühle, y innych wielu Officyerow. Z Pań Polskich z Krolestwem przyiechały Branicka Chorążyna Koron. Małachowska Stolnikowa Koron. Grafowa Brühlowa, Graff Siedlnicki. Mułow bene onustus wprowadzono do Zamku N. 38. Inny Equipaż powoli się ciągnął. Die 22 w Poniedziałek była Zuyczayna Antykamera na Pałacu, Krolestwo słuchali Mszy S. publice w Kaplicy Pałacowey, którym Biskup Krakowski, dawał oscultum Evangelij y Patyny. Wyszedszego z Kaplicy, Graff de Argvin kompliementował od Strony Pani Kanclerzyny Koron. Krolestwo obiadowali na Sali Pałacowey, y z niemi Panowie Polscy y Jenerał Zagrayski; przed Wieczorem iezdzili privatim do Zamku.

Graff Kleyzerling Poseł Moskiewski stanął w Warszawie d 23. praesentis, d 24. Zuyczayne była Antykamera na Pałacu, ale Krol niebył visibilis, ato podobno dla dyspozycyi, do Solennego wiazdu swego, ad quem finem Brama Triumfalna przed Bernardyny extructa, et Emblematibus adornata. Frontispicium ab ingressu Pałacu Krolewskiego talis: Supra Majorem Arcum Bramy, Arma Regni et M. D. Litt, in medio którym Arma Saxonica, na Chełmie

Diadema Regium, nad ktoremi Herbami takie Elogium, sub armis order-
aquilae albae:

Attolite Portas Cives
Introibit Rex, quem clementia praecedit.
Pax Publica comitatur et felicitas
Sed ne tanto ingressui Angusta videatur Porta ad Regnum.

Principi Ter Augusto.

In multiplices sinuatur arcus
Per quos et in Cor Regni aditus patet
Et in Corda Regnicolarum.

Haec nempe Sarmatiae Regum Felicitas est.
Ut eodem Passu et Urbes ingrediantur
Et Pectora Subditorum.

Nad tym Elogium in vertice et Sumitate Bramy, Orzeł expansis-
alis, maiąc in Pectore Snopek Jagielonski cum Lemmate:

Panem non Fulmina adfert.

Ab ingressu po prawey Ręce arcus minor, nad ktorym takie Emblem
Orbis Polonus odmalowany, na nim Korona Krolewska cum Le

Corona inclyta proteget Te.

A Sinistris drugi arcus minor, alias forta, nad ktorym takie Em
blema: Sphaera Caelestis z Kompassem, Ręka ex Nubibus Bertem
Zuiąca Godziny cum Lemmate.

Aurea Saecla Lecho, pretiosis indicat horis.

In meditullio Bramy, dwa Wielkie scianne w ramach pozłoc
stych Portrety, na iednym Geniusz Miasta Warszawy, trzyma
na Wezgłowiu Klucze od Miasta. Syren insigne Warsza
na Cytrze gra; Drugi Geniusz cum expanso Vexillo, inni
Geny kwiaty rzucaią cum Lemmate.

Cor Auguste Tibi Regni, Varsavia pandit
Alludit Syren, Noster es, ingredere.

E diametro podobny Portret, Neptun Wiste rozlewa, po ktorey
Galer płynie, konchy na piaskach, obłoki casne z inskrypcyą

Mitto Tibi navem prorâ puppiq carentem
Rex Elector ave, Pacis et Author ave.

Ex Egressu Bramy ku Miastu, takiesz supra arcum Majorem
arma, raczey insignia Regni et M.D. Litt et in medio Saxon

cum

cum Regio Diademate na Wierzchu, nad ktorymi Elogium takie.

Planctus verte in applausus Varsavia
Augustus, quem Tui raptum gemuêre Cives
Non obierat, sed abierat.
Brevi secundus in Tertio, Pater, Filio rediturus
Principem igitur non Hospitem venerare, sed reducem
Quiet in propria venit, et Sui eum recipiunt
Haec enim vel nomen in eo Patris desideras vel virtutes
imo Divum tuum, vivum recipis.
Et Regem et Augustum.
Amissum vero ne fleveris
Quem non mutatum vides, nisi ut Pœnicem.
O Te felicem Sarmatia!
Cui etiamnum non nascuntur Reges,
Sed fiunt et renascuntur.

Supra minorem Arcum, alias Fortą na prawey Ręce Emblema:
Dwa Miecze położone na Krzyż cum Lemmate:
Hic vindex Legis et Ulror, at Ille Greis.

Nad drugą polewey Ręce fortą takie Emblema: Pomum Regium na Stoliku leżące cum Lemmate:

Gustus in Augusto.

In sumitte Portae Triumphalis, versus Palatium Czterech Orłow siedzących, versus Miasta Czterech trzymaiących insignia, Dwoch ex utraq Parte Korony Krolewskie, Dwoch Mitry Elektorskie, Dwoch Sceptra, Dwoch poma Regalia.

Wiazd Krolewski do Warszawy dzisia expedyowany: Naprzod Zrana Krolowa o dziewiątey prywatnie z Pałacu przyiachała do Zamku, in assistentia kilkudziesiąt Drabantow. Przed publicznym wiazdem Krola Gwardya Saxońska od Pałacu Krolewskiego paradowała przez Krakowskie Przedmiescie, aż do Kollegiaty S. Jana, dwiema Liniami, potym Krol o dziesiątey ruszył konno z Pałacu, Assistentibus sobie Senatoribus et Ministris iako tez y Dignitarijs Konfederacyi tuteyszey, y niektorych Urzędnikow Ziemskich, nawet y Biskupi konno, żadney absolute Karocy niebyło.
Praecedebant Krola Trzy kompanie konne Dragony kommendy Sybil-

skiego

skiego, Za niemi praeibant Cechy in armis Z Chorągwiami pieszo, Zatym
trzy Kompanie Konne, kupieckie, Item trzy kompanie Dragonij, Kal
wakata Polska, potey trzy kompanie Drabantow Z Sztandarami y M
Zyką Za Drabantami Ziemianie y Urzędnicy, Marszałek Konfederacy
Z Kollegami y Konsyliarzami; Ministri: iako to Sekretarz koron
Referendarz, Podskarbi, Chorąży Nadw. koron, Biskupi, Sanguszko
Marszałek WWX Litt Z Laską Zatym Krol, Za Krolem proxime
zachali: Poseł Moskiewski, Z Rezydentem, Graff Brülle, y Ministri
Sascy, Generałowie y Officyerowie wyższego Rangu; Gdy wyiezdz
Z Pałacu, rzęsisto Z armat bito, ad Portam triumphalem, Magi-
strat Klucze od Miasta oddawał, Prezydent Loupia Oratorem
egit, ktoremu Biskup Krakowski odpowiedział, y tu dano Ogn
Z armat. W Collegiacie S. Jana Clerus Saecularis cum Canonicis
przyimowali Pana, y iuż pod Beldekinem będącego, witał nom
ne Capituli Xiądz Roberson, Gnieznienski y Poznanski Kanonik
eleganti Sermone, ktoremu Biskup Krakowski odpowiedział,
trzeci raz Ognia dano Z armat Za Zamkiem. Krolowa od trz
Godzin w Lozi była aż do konca; Tandem Biskup Poznanski
miał Mszą czytaną Litania na Chorze Kapella grała, Grandm
Szkieterow 24. Z Dwiema Officyerami, Z allabardami assistebant
Krolowi wiezdzaiącemu, iako y w Kosciele. Po Mszy S. spiewan
TE DEUM Laudamus, tu czwarty raz dano Ognia. Po nabożeń
stwie Krol poszedł Gankami na Zamek, a tym czasem JW. Podsk
bi Nadworny inter acclamationem vivat, rzucał Z Ganku Numizm
ta Srebrne, Generał Zagrayski assystował także. Wieczor będzie
minacya po Miescie.

P.S. Co się namieniło przeszłą Pocztą, o Posłaniku Tureckim, iako
tu u dawano, falsum est, iest to Zyd Szambulski, y ten sam b
w Dreźnie.

Kopia Listu Xiążęcia JmCi Wiśniowieckiego Regimentarza Wo X. Litto do J. O. XCia JmCi Primasa ię 10 Januarij 1735 Ao.

Nieszczęśliwa w Oyczyznie rewolucya, niepomyślna złotych czasow w żelazny wiek zamiana, lubo zatamowała cursum dawney y każdego momentu pożądaney z WXMCią Dobrodzieiem Korrespondencyi, nie przerwała iednak nexum serca mego teneris ab annis z WXMCią arctius złączonego, ktore za teraznieyszym przybyciem moim do Warszawy, nadgrodziło by zaraz przydłuższe milczenie moie, głośną y nieodmienną ani odwłoczną renovati amoris et Officiorum Kontestacyą, gdyby mi nie związała była rąk chiragriczna przy podagrze affekcya, od ktorey będąc trochę wolnieyszym, biorę pioro ad Cultus Primacyalney Godności przyuczone, y nim constantes choc przy odmianie zepsowanego wieku, wyrażaiąc y oświadczaiąc WXMCi tenerritudines, idę zaraz ad amaritudines nietylko tey Oyczyzny Powszechney Matki Naszey, ale też et ad communes tak chwalebnych w niey struktur, y własnych pro publico bono fabryk Naszych jacturas, ktore teraz by naylepiey y nayzręczniey imploratis na pomoc Dijs, dzwigac y podnieść, kiedy waleczna Nayiasnieyszego Regnanta Augusta Trzeciego ręka, Nieprzyiaciołom Swoim straszna, libere zaś Poddanym miła y łaskawa zabiera się szczęśliwie potiori ipso Atlantis labore, zmocnić famosum Staropolskiey cnoty colossum, y podać praesentibus fulcra ruinis. Do czego gdy WXMć iako Primus in Ordine medio Dignitate sua Celsaq; Curuli zawsze w tey Oyczyznie non postrema curarum maiący, y pożytecznie we wszelkiey Rzplitey Sprawy ipso penetrabilius Argo wglądaiący, własney Swoiey przyłożysz Kooperacyi. Wątpić nietrzeba, że ad motum primi mobilis zechcą y Subalterna Sphera moveri, y dążyć w raz ad eundem publicznego uspokoienia finem, ktora cichość y niedawna sub quovis lare spokoyność, teraz á suis aedibus Exul, niemoże reinduci prosperius, iako per accessum do tego Pana, ktory przykładem Niesmiertelnego w Sławie Oyca á Monarchy Naszego, szczęśliwym daleko z Imienia swego nad Neptuna Tridentem potrafi łatwo, nietylko motos componere fluctus, ale też et inflare Serenum Contractis in Nubem Animis.

Niechcę ia w teraznieyszey nieszczęśliwey burzy wytykać nikogo

palcem

palcem, quis turbo procella, ani też remonstrować Przezorno
na wszystkie koniunktury WXMści oku abominabilem Kraiu
czystego desolationem, Poddaństwa Naszego exviscerationem, y
nych nieliczonych ultra fas et aquum exorbitancyi, które wyk
mić y wyprowadzić in orbitam recti nunc tempus, nunc hor
venit, przy destynowanym Z Przedwieczney do Tronu Polskiego o
nacyi Regnancie Naszym, zgodnie y dobrowolnie od Rzpltey c
nym, pomyślnie ad vota Populi ukoronowanym, y szczęśliwie r
tymże Tronie Zasiadaiącym, którego że Sam Bog umacnia y n
dopuszcza Nikomu prowalere adversus Eum, codziennie w Oso
Jego Omnipotentia Swa pokazuię dowody, Stroskaney Oyczyzn
ad Solatia, tym zaś którym vanus iejrzące rerum illudit eventus,
ad motivum, ażeby poznali wcześnie iniqui na Sobie ferociam
fati, y uznali Armati Cives Dominum Exercituum, Filij Patrem
Cives Regem, Leges Matrem, Universi Scutum et prasidium, ile
kiedy omylna iest o Sullursach Nadzieia, o których nie ziscily
w niwczym do tych czas verba loquentium et promittentium y dalsz
badać się prawdy nie trzeba, dedipum resuscita et dicet: że na trzin
y powietrzu wspierać się et asopeo nisu fabrykę zakładać, przeczc
nych Sullursow, kiedy ich Same nawet, choc nader potrzebne niem
poczatki, quis Sponsor o nich w tym czasie? kiedy iedne Potencye n
czętymi Woynami roztargnione, drugie morzem y nieprzebitemi
mi otoczone, odleglejsze neutralitatem trzymaiące, poblisrsze też
raznieyszemu Regnantowi Naszemu sprzyiaiące. O wszystko że
zaz WXMść maturius, iakbym patrzał na Serce Jego, insigni am
ku Oyczyznie pełne: że skłoniss go in adorationem Majestatis, in c
dunationem tanto w Oyczyznie diversitatis, et tuitionem pristin
tranquillitatis, na wzor Godnego Swego S.p. Antecessora Primasa
Kardynała Radzieiowskiego, który utrzymuiąc delita Swego gw
potuit et voluit, na koniec do tey przystąpił Strony, za którą da
Bog y szczęście zdali się interesować. Nie rozszerzam więcey refl
moich na poratowanie Oyczyzny dużo potrzebnych, bo te, y inne d
doskonalsze vastissima mente comprehendis WXMść, y znasz bar
dobrze quod cura, et quod curationi Zepsowanego wielu expedia
Ja, o to tylko proszę a zebys mi po dawnemu raczył communic
głębokich et communi bono pożytecznych Sentimentow Swoich,
rych ex Thesauris Sapientia WXMści tanquam pretiosa metall
wygładaiąc, zapisuię mu Zawsze Censum Officiosi nec desinent
cultus, przy tym prawdziwym y nieodmiennym etiam Calo
tate wyznaniu Zem iest &c.

1mo
2do
3tio.
4to
5to
6to
7mo
8vo
9no

Kalkulacya uczyniona z Wielmożnym JMcią Panem Graffem Schlibenem Generałem Majorem Woyska JKMci uczyniona przed Nami Kommissarzami od JW JMci Pana Podskarbiego Wielkiego Koronnego deputowanemi in Anno 1735 die 10 Junij z Summ dwoiakich.

	A naprzod z Summy Pierwszey ktora ex documentis pokazuie się że doszła rąk JMPa Szlibena Czerwonych Złotych	Czerwone Złote 12121 y gros. 14
	Z tych takie były Expensa.	
1mo	W JMci Panu Generałowi Szteinflichtowi ktory miał Assygnacyą Krola JMci: & verificatum Quietatione tegoż JMci Pana Generała wypłacił — " — " — " —	500
2do	W JMci Panu Staroście Buskiemu iako Quit JMci edocet cum sponsione dany że to approbabitur od Krola JMci: inquantum by zas non approbaretur a Maiestate, eodem Scripto restitutio declaratur: wypłacił — " — " — " —	200
3tio	JMci Panu Pułkownikowi Ropowi pod Kargową dwarazy postrzelonemu za wiadomością JPana Generała Szteinflichta, na co tegoż JMci Pana Pułkownika Quit produkowany wypłacił — " — " — " — " — " — " — " — " — " —	200
4to	JMci Panu Obersztelejtnantowi Kirchbachowi za wiadomością JMci Pana Generała Szteinflichta, y Quit tegoż Obersztelejtnanta produkowany; wypłacił — " — "	50
5to	Na Expensa rożne iako to na Sztaffety, na Passporty y inne potrzeby JMci Panu Generałowi Szteinflichtowi; co partykularnemi Listami y Quitami tegoż JPa Generała verificatum; wypłacił — " — " — " — " — " — " — " —	100
6to	Za wiadomością JMci Pana Generała Szteinflichta; JP. Mokranowskiemu Generał Adjutantowi tegoż JMci Pana Generała in Vim Gaży dwu Letniey (salva approbatione JKMci) alias w Quicie produkowanym spondet restitutionem. wypłacił — " — " — " — " — " — " — " — " —	100
7mo	Na naięcie okrętu, tudzież na Provizyą victualiorum; y na Amunicyą y broń, ktorych maxima pars poszła do Zieloney Puszczy z Ordynansu JMci Pana Generała Szteinflichta. Co auscugami, reliquum Regestrami Expensowemi verificatum, wypłacił — " — " — " — " — " — " —	100
8vo	JMci Panu Rosnowskiemu Stolnikowi Sanockiemu cum praecautione in Scripto od JMci tegoż dato restitutionis; Co potym z Łaski JKMci, z Wiadomością JW JMci Pana Podskarbiego Koronnego na Pensyą Konsyliarską cessit deductum JPa Rosnowskiego Skryptem. wypłacił.	100
9no	JMci Panu Kommissarzowi de Lippe rekommendowanemu przez List Osobliwy Krola JMci Pruskiego, a dla przysługi Krola JMci Pana naszego, na Zawerbowanie Ludzi rosłych. wydał Czerwonych Złotych. — " — " — " — " —	30
	Summa summarum efficit	1380

Czerwone Złoty

Transport - - - - - 138

10mo	Z Woli Nayiaśnieyszego Krola JMci Posłanemu Porucznikowi Woyska Pruskiego JMci Panu Ogińskiemu, na co Regestra y Qvit tegoż JMci Pana Ogińskiego produkowany, wypłacił na Czerwone Złote redukuiąc - - -	112
11mo	Za pewną Usługę Ministra Pruskiego że pozwolono Armatę z Kargowa zakopać na Brandeburskiey granicy kupił Sztapaka dla tegoż Ministra - - Za	15
12mo	Na Ordynans JKMci P.N.M. za dwoma Qvitami JMci Pana Tourvilla y żony JMci wypłacił - - - -	1040
	Wypłaconey Summy Efficit Summa	1190
	Restant przy JMci Panu Schliebenie	21
	Z tey Restancyi Na Podróżą do Krolewca, na Poczty, y inne Expensa będąc razem z JMcią Panem Generałem Szteinflichtem y JMcią Panem Rosnowskim tudzież na kupienie Kolaski dla Sposobnieyszego przewiezienia pieniędzy wydał Czerwonych Złotych - - - Ttt	0
	Na własne Expensa y Potrzeby swoie będąc zruynowany w Woysku wziął JMc Pan Szlieben Czerwonych Złotych ktore Expensa Auscugami y Regestrami in maiori parte reproducendo podaię to łasce JKMci Submittuiąc się tymże Sposobem iako y JMc Pan Rosnowski Stolnik Sanocki	134

W Expensie Publiczney	11907
W Expensie Pryvatney	80
W Expensie Partykularney	134
Efficit Summam:	12121

desiderant ieszcze groszy 14

Ja nizey podpisany z nam tym skryptem moim, Jz odbieram od JW. JMci Pana Graffa z Tęczyna Ossolinskiego Podskarbiego Wo Ko. pewne rachunki do Siebie należące, także karty Obligacye ktorem był dał do rewizyi y wyexaminowania z woli J.K.Mci Stanisława I. Temuz JMci Panu Podskarbiemu Wu Ku. a to ex Summa dwoch kroc sto tysięcy Złotych Polskich w Czerwonych złotych na Woysko koronne destynowanych, ktore papiery lubo są Zapieczentowane pieczątką JMci, przecięz to sobie pracaveo że mi Je zawsze według potrzeby odpieczentowac bedzie wolno, y na to się dla lepszey wiary y wagi własną ręką podpisuię. Działo się w Krolewcu d. 25 Febr. Ao 1736.

Jan Wilhelm Graff de Schlieben

53.

Kalkulacya z Powtorney Summy wzgledy w Frankworcie
Ktora ex documentis pokazała że wzgl JMC Pan Gene-
rat Schlieben Czerwonych Złotych. — " — " — " — 5555 ½

Z tych także Expensa.

		.
1mo	JW JMci Panu Woiewodzie Lubelskiemu przez JW Capitana Bombeka postat Czerwonych Złotych — " — " —	5000
2do	Temuż JMci Panu Bombekowi na drogę — " — " — " — " —	20
3tio	Mieszczaninowi Cyllichowskiemu co przeprowadzał JW Bombeka	7
4to	Panu Lekarskiemu Studze ordynowanemu z JMcią Panem Bombekiem do przewrzeczenia Pieniędzy na Mondur Brandeburski y na drogę — " — " — " — " — " —	14
5to	Od Passportu dla JPana Bombeka — " — " — " — " —	2
6to	JW JMci Panu Marszałkowi Generalnemu dał JMć Pan Schlieben Czerwonych Złotych trzysta; ktoremu Scripto suo deklarował JW JMć Pan Marszałek oddać z tego zaś iuż requisitus żadney nie oddał; Ztąd ym że jeżeli nie będą oddane do Woli JKMci to podaię JPan Schlieben insecuż obrone tedy do Skarbu JKMci importować submittuie	300
7mo	Za Siano Zabrane od Żołnierzy Polskich na Granicy Brandeburskiey; Zapłacił JKMci Pani Schenkendorffowey Woiewodzinie y JKMci Pożądanym za wiadomością JPana Generała Steinflichta. Czerwonych Złotych — " — " —	30
8vo	Na Proch z Ordynansu JW JPana Pana Woiewody Lubelskiego na Partyę JPana Grodzińskiego; Na co produkowany Auscug Supeł Gloxina z Frankfortu. — " — " — " —	16
9no	Za Siodło y Iudu pod Tę Pieniędze do wożenia na co Auscug produkowany Siodlana. — " — " — " —	7
10mo	JMci Panu Gurskiemu Kapitanowi żadącemu expressy interessie od JKMci Pana Generała Steinflichta y do JPana Schlieben do Berlina dodat — " — " — " — " —	
11mo	Na trzy Staffety do Cyllichowa, Drzezna, y Berlina	4
12mo	Na prezent JKMci Panu Krigs Rahtowi w Cyllichowie po ster respectum za Sprzęg barette, y za Pudro Woddi Gdanskiey wydat — " — " — " — " — " — " —	6
13tio	Na Pułkanow dwoch Ktorych był przyiął JP Generał Schlieben za wiadomością JKMci Pana Generała Steinflichta	9
14to	Na Poczte ze Zbąszyna do Frankfurtu, na Straw dla Ludzi y dlakoni pozostałych na Granicy wydat — " —	4
15to	Za ustnym Ordynansem JW JMci Pana Marszałka Generalnego na Skupienie broni dat — " — " —	16
16to	Ordynowanemu Kurjerowi ze Zdunow Kapcowi do JW JMci Pana Woiewody Lubelskiego y nazad powracaiącemu z Listami dat — " — " — " — " — " —	6
		3
	Facit Summa	5444

17mo	Simili modo JP Hornowi Szwedowi wyprawione, mu z Listami do JoMci Pana Weywody Lubelskiego y na Szpiegi do Sląska — " — " — " — " — " — "	7
18vo	Na trzy Passporty wysłanym Kuryerom z Listami	6
19no	Unter Officyerowi pilnuiącemu Granic Brandeburskich aby o zakopanych Armatach wiedział dał	2
20mo	Na Gazety Francuskie ktore miały do Krakowa przez rok chodzić z dyspozycyi JW JoMci Pana Wdy Lubelskiego, na co Qvit produkowany Postmeystra dał.	4
21mo	Za dwa Wozy do Wiezienia Pieniędzy Prochu y innych rzeczy z Frankwortu na poczcie zapłacił.	11
22do	Na wykupienie z Gospod Officyerow Szwedzkich iako y na drogę idącym JP Gradzinskim wydał JPan Schleben	59
23tio	W Gospodzie w Cyllichowie; y za lekarstwa opatruiącemu Cyrulikowi wydał — " — " — " — "	10
	Summa Expendowaney Summy facit y Monety Pruskiey Złotych No. 6	554
	Restał przy JPanu Schlibenie ktore wydał na swoią potrzebę y Monety Pruskiey Złotych No. 6	11
	A tak Efficiet Summa wszytka —	555

NB: Widzielismy u tegoż JoMci Pana Schliebena Qvit za zapłacone siano in rem JPa Wdy Lubelskiego służący.

Sanctissime ac Beatissime Pater
Dne Dne Colendissime.

Post oscula Beatorum pedum Sanctitatis Vestræ, mei Regnorumq; meorum humillimam Commendationem, pro quibus Apostolicam eamq; benignam impertiendam exorans benedictionem, dum id a benignitate Apca assequuturum me non despero, animum meum simulq; sinceram applicationem et studium quibus ad augendum Cultum Divinum flagrantissimé ferror coram Sanctitate Vestra fideliter aperio, Quod primam præcipuamq; Curam & Sollicitudinem in id continuo intendere consuevi, ut Ecclesiarum Regni mei Conservationi & indemnitati, qm maximé prospicere et consulere possim et valeam, ejusmodi semper beneficiorum Prælatos & Rectores substituere satagendo, Qui Religionis ac Fidei Orthodoxæ Incrementum promovere, tum et Ecclesiarum Commodis ac emolumentis assiduâ curâ, studeant invigilare. Et hinc est quod cum Ecclesia Cathedralis et Epptus N.N. morte & obitu Rndi olim in Christo Patris NN., vel post assecutionem alterius Beneficij sui ultimi et immediati Possessoris extra Curiam Romanam decedentis hactenus vacet ne in Spiritualibus et temporalibus, aliquod patiatur detrimentum et suo stabili Pastore orbata diutius non existat, Rndum in Christo Patrem NN. vel Vblem (: si non est Eppus:) NN: Virum antiqua Generis Nobilitate eximiarum Virtutum doctrinâ et eruditionê Conspicuum, ac præstanti erga Me et Rempcam fide Constantissimum magnisq; meritis in Patria apprimé Commendatum summâ pietate ac morum probitate laudabilissimum, atq; inprimis ardenti erga Domum Dei et decorem ipsius Zelo præditum in Eppum et Pastorem ejusdem Ecclesiæ & Epptus N: pro Iure Patronatus mei, quod mihi in præmissis Compellit assignandum & nominandum esse censui, prout nomino & assigno hisce literis meis obnixé itaq; a Sanctte Vestra expetendo, ut hanc nominationem meam ratam habere, et nominatum a Me prædictum Rndum in Christo Patrem N.N: in Eppum prælibati Epptus N:, per gratiosam Concessionem bularum Sanctæ Sedis Suæ dignetur confirmare. Quod iterum atq; iterum a Sanctte Vestra majorem in modum flagrantissimé exposcendo, Eidem integrum valetudinis robur fortunatissimumq; ac diuturnum Rpblicæ Christianæ Regimen sincero voto exopto. Dabantur N:

Mensis N. Anno N: Regni vero nostri N:

Sanctitatis Vestræ

Obedientissimus Filius

Stani: Rex Poloniæ

Planta in Presenti Extremitate Ratowania Oyczyzny
Supremo Poddana Arbitrio

Ponieważ Prezentuie się Łaski Boskiey pogodna chwila gdy Nieprzyiacielskie kupy znaczney liczbie przemorzyć Nietylko ad imperi Valetes y do swego państwa Małoś cosunas zostało zapewnie Wiadomości że ordy iuż nieomylnie grasuie w Kobodach gdzie y Cudrezyn Jeneralny wypowiedział Woynę y Armaty, Amunicye nad Dunay sprowadzili y pierwszego dnia Marca maią się Kuzbyć pod Orow y Potrakach na Pozady y nanocleg za Arie stanęli gdzie Maią przez dziesci dni stanąć Janczarowie y Ufaryia Turecka pod Orowem. A Moskwa część Woyska swego w całey Polszcze y w Litwie zostawiwszy dosc nagłem Marszem spieszy się granice pospieszyć. Z drugiey strony mianuiąc że seym primis diebus Maij nastąpuiący Pacyfik: sprowadzi wielu tych ktoryby nam mogli bydź prosobie do wykonania Zawiennego Dzieła. Że ubezpieczenie przeciwnej strony na ten seym takby tuż w doskonałym pokoiu może nas przyłascie Boskiey wprzędzie więtych za mystach bezpieczniejszemy Bynic

Abysmy szczegulnie gorliwością obrony Wiary S. Dzięcy- no
prawdziwą strapionej Oyczyzny Miłością wyciereni. Mniey apprehenduiąc. Nieprzyiacielskiey Potencyi bechdc est potestas tenebrarum Ale wiąwszy Imie Boskie napomoc nie dla radnych Prywatami Emulacyi nec propter Convivia nec alio privati Luckri fine tylko in rectę uszłości serca Intentione dla wydźwignienia ostatniey toni labentis Patriæ Juxta Arcanum Compactw Znoszysie secretissime na czasy mieysce naznaczone wiednym tże dniu powszytkich distinctim Woiewodstwach y Ziemiach wiakiey kto może pro Amore Patriæ huocie poselstwo y Ludzi in Virtutę Staty Naszey Dzikowskiey konfederacyi ad fanżita onej stanowiąc się we wszytkim zgromadziwszy się zauwiadomieniem W. K. Mci P. M. Nec quidquw prędjudicando dispositionibg Rejpublicæ Confederatæ Soobzierać voce Populi kogo Bogdoserca poda po Woiewodztwach y Ziemiach Substitutos Mareschalcow Tollendo moras.

o Ciż JMc Substituci Rotmistrow y innyc Officerow in dilate pod adzio Aktoryby byli Z JMciow Substitutow Byli Rotmistrzow y Przednieyszych Officerow do tąd nie przysięgły Aby nate Rotę konfederacyi postanowiona przysięgli Bego Mci Podani W. K. Mci do tąd się utrzymuiemy y utrzymywać będziemy się do ostatniego tu Pat Natanskie Confederowalismy Życie y Fortuny Nasze przy-

Stoięstwie W. K. Mci Pana Naszego Miłosciwego utrzymywali
gdzie z całem Sercem ochoczą wyglądamij Lubo Gazetami Z tamtey
Stronij Jako im się Podoba Piszą Temu wiarij Niedaiemij. Per p
sentem Supplikuiemij u Wiadomie Nas Podanych swoich Degressu
suis

Sive.

Si jusqu'à present nous avons
gardé un profond silence dans
nos malheurs universels, et dans
des oppressions, quasi inoüis, dans
nôtre patrie innocente, et une
Republique libre, que nous soutfrons
jusqu'à ce moment, par l'invasion
violente, tant de troupes Russiennes
que Saxonnes. Ce n'estoit que par
le grand respect que nous devons
à la Personne Sacrée de V.M.
comme unique Protecteur de nos
libertés opprimées, et par une
grande patience que nous sommes
obligés d'avoir dans ces tristes
conjonctures; Nous voulant
conformer en tout à la Volonté
De Dieu: Mais comme depuis
la malheureuse prise de Dantzig
: Devant la qu'elle Nôtre Cher
Maître, et Roy, Stanislas Pr
esleu d'une voix universelle du
Royaume, fut obligé de se retirer
à nôtre regret inexprimable
et non sans un danger, et sans
hazard particulier, voulant
sauver son honneur, et celuy d'un
peuple libre que Dieu luy a confié:
Nous devinsmes bientost apres

Prisonniers de Guerre, et on nous
declara comme les plus grands
Criminels, pour auoir tenus nôtre
foy à Dieu, à la Patrie, et à nôtre
Roy legitime; On nous a enfin
forcé par plusieures menaces, et
les prisons actueles, non seulement
contre l'interest de nôtre Patrie
au prejudice de nos loix, mais
encore contre nôtre propre
conscience; de laquelle nous
n'en deuons rendre compte qu'à
Dieu seul: / en premier; à la
reconnoissance de l'Electeur de Saxe
pour Roy de Pologne; et apres à un
enorme et execrable serment, qui
n'a jamais esté pratiqué dans
une libre Republique; et au surplus
encore a ecrire des lettres, d'un
style, et d'une forme tres despotique
dont nous ne pouuons point nous
souuenir sans horreur: / tant à Sa
Sainteté, qu'à S.M. Cza.e consçeuses
et inuantées par M.rs les Ministres
Estrangers, M.rs les Comtes de
Wratislau et de Löwenwolde
au prejudice de nos Serments;
et de nos dignités du Caractere
de Ministres et Senateurs, dont

nous sommes revenus. L'oppression
d'un peuple libre, ne s'arreta pas
sur ce point; apresent on pretend
encore de nous forcer d'aller à Varsovie,
où la Cour de Saxe doit se rendre
dans peu de jours, pour tenir
quelques conseils auec ce peu de
monde de ses adherans confoederés
par les quels, apparement on
souhaiteroit de legitimer tous
nos actes, cy dessus mentionnés,
illiates, et intollerables, que
nous fusmes obligés, pendant le
premier Conseil tenû à Olina
en presence de l'Electeur de Saxe,
de souscrire à contre coeur, et
comme nous venons de dire,
contre toute justice, et à la
confusion de nôtre propre Patrie:
C'est pourquoy Sire voulant eviter
cette dernière infamie, et ce crime
attentée contre l'Etat de la dite
Patrie; pendant que toute la
Pologne la deffendant est sous les
Armes, et dans une generalle
resolution, plustôt de mourir
que de permettre de nous
arracher par force, le sceptre
et la couronne du Royaume et
à la fin la chere Liberté, que

Nos Ancestres ~~acquirerent~~ outs acquis au pris
de leur sang et de leur vie; —
Pour cette raison Sire, abandonons
le reste de nos biens, nôtre fortune
~~dignités desquelles nous en sommes rectés~~
et ~~toutes~~ nos charges, ~~dignités nos propres honneurs~~; Nous nous
sommes retirés du Royaume par le
Conseil, et par le genereux sentiment
de nos confreres, bien intentionés pour
le salut de leur ditte Patrie et de
leur liberté: Dans l'unique esperance
prem.t que Dieu Juste et tout puissant
que nous avons pris à notre aide,
et VM. comme ~~le~~ unique protecteur de
nôtre Liberté, et de nous tous, en
particulier, qui sommes opprimés, ne
nous ~~abandonnera~~ delaissera point, non plus
que nôtre Republique; Nous
implorons ~~[illegible]~~ nous mesmes, ainsi
qu'au nom de nos Confreres ~~de~~ cette puissante
assistance de VM. que Dieu à peut
estre prevû depuis longtems, et pour
toujours, pour le soutiens et pour le
~~protecteur~~ Rapuy de nos loix et de nos
libertés. × Dieu Tout puissant benira
infailliblement comme il fait jusqu'à
present les Armes de VM. et comble
de mille benedictions son Roy.me et
sa Sacrée ~~[illegible]~~ Posterité, ainsi qu'augmente
sa gloire; dont nous voulons prier
toute notre vie tres ardemment sa toute
puissance; et en mesme temps nous
prosternants aux pieds de VM.te

× Au reste Sire Nous Sacrifiant a la perte jnevitable
des nos biens, pour Manifester a toutte L'Europe
La Violence avec la quelle L'Electeur de Saxe
s'empare du trosne de Pologne, pour qu'en brisant nos
Chaines Chacun soit persvadé qu'avec toutte
sa puyssance jl ne Subjuguera jamais La liberte des
nos Sentiments, et tandis qu'elle agit tyra-
niquement nous preferons L'Exil a sa jlle-
gitime domination dans le qu'elle de pourveu
de tout moyen de Subsister avec nos fami-
lles Nous abandonons Le Soings de nostre
Vie a la generosité de Vostre Majesté ne voul-
lans la conserver que pour L'jmmoler aux
Ordres et Aux Services de V.re M.té et pour qu'elle
soit vne vive temoignage a toutte nostre
Nation de la Confience qu'elle doit avoir en
puyssante protection ~~de V.re M.té~~.

restons avec le plus profond respect
et attachement inviolable
Sire De Vôtre Sacrée Majesté

Puncta pro supplemento Tractatûs cum Serenma Corona Gallica a Statibus Reipublicæ Confœderatæ porrecta; Regiomonti d. 22 8bris 1735 an.

Summa qua par est Srmo Regi Galliarum /: pro singulari propensissimaq; erga Rempblicam Nostram benevolentia :/ exprimenda est Gratitudo, qua premissa, serio et instantissimè expostulandum cum Ministerio Gallico, ut in Desiderijs Nostris, adjunctisq; inferiùs Articulis, plenaria subsequatur satisfactio, Eademq; Puncta in supplementum præsentis inserantur Tractatûs.

Punctum 1.

Ultra diversionem armorum per Colligatas Potentias, petendæ omnino et instantissimè requirendæ Auxiliares Copiæ pro Manutentione Srmi Regis Nri Stanislai I. circa pacificam Possessionem Throni Sui, tum pro Hostibus propulsandis ac profligandis, evacuandaq; ab Exotico Milite Polonia, sine adminiculo enim realium & inditatorum Subsidiorum, modica restaret spes salvandæ Patriæ.

Quoniam verò Viennensi Aulæ à Moschovitica stipulata sunt 30. Millia pro continuando adpsens cum Gallia, vel in posterum resuscitando, aut attentando Bello, transitumq; Eorum, /: in hoc rerum Statu :/ absolutè impedire non potest Respblica, proprijs Viribus destituta et funditùs devastata, proinde remonstratâ patetice, summâ hoc in puncto necessitate, in pari adminimum numero, ad proportionem Hostilium Copiarum exposienda sunt Subsidia, nimirùm: 20. Peditum et 10m Equitum, primô verè subministranda, & tamdiu in Polonia permansura, quousq; totaliter tam Internè, quam Externè pacificata Respublica, augmentatô Exercitu non erit in Statu defensionis, et impediendi Transitûs Moschorum, in Imperium cum Manifestô exinde Galliæ præiudiciô.

In Casu vero Impossibilitatis succurrendi Nobis militaribus Subsidijs, ut instantaneè proporcionata Summa pecuniaria transmittatur ad eadem erienda in pari quantitate et qualitate.

Notoria toti Orbi & vix Sæculis reparabilis est præsens Poloniæ ruina, non solum per insupportabiles Contributionum Extorsiones, totalemq; devastationem; sed etiam per barbaricam Depopulationem, vix non Centenis Millibus Hominum, in Moschoviam abactis, plurimis ad applectendæ Saxonicam Militiam violenter adactis, innumerisq; Alijs, Qui Imperatori In Succursum, ad augmentandum Ejusdem Exercitum missi sunt, et in dies mittuntur, per quod Nos continuo redimur debiliores, ex ratione diminutorum Proventuum Reipblicæ, tum ex defectu Populi, ad Arma gerenda Capacis; iam verò Vicinæ Potentiæ Hostiles, deveveniunt semper fortiores, et formidabiliores armatis Incolis Nostris, Qui Loco colendæ agriculturæ, eâdem ne-

glectâ, contra nos militare cogunt. In hac itaq; /: ex praeallegatis rationi-
bus:/ impossibilitate, sustentandi auxiliares Copias, omnino expostulandum
ut hae toto tempore permansionis suae in Provincijs Reipbcae Nostrae, Propri-
ere Galliae sustententur, sine ulla aggravatione Reipublicae, et vel minima
ad eandem praetensione tam erogatorum hucusq; quam insubsequens erogan-
dorum sumptuum. Fatali anteactis saeculis experimentô pluribus p
Tractatus, quamp Bella amissis Provincijs, Juribusq; ac Libertatibus in-
ctis, ad dandam juremeritò in praesenti Tractatu censemus praecusto-
tionem; ut circa universalem Pacificationem Europae, terminata pre-
senti revolutione, sive per victricia /. uti auguramur :/ Galliae Arm
sivè per Tractatum Gnalem, nullum Reipublicae Nostrae in quocunq; p
cto sequatur praejudicium, vel diminutio Limitum, vel avulsio Anne-
rum Provinciarum, ac Fundorum Reipbcae Nostrae, quinimò ut eodem Tr
ctatu, libera Electio Srmi Regis Stanislai sancita, Statuum
Reipublicae Confoederatorum Dzikoviae anno 1734°. d. 5. 9bris, Jura,
bertates, nullum detrimentum patiantur, Damna per hostiles Poten
Causata, Reipubcae ab ijsdem refundantur, ac inpraesenti et in futur
prospiciatur, Juribus et Libertatibus Reipubcae Polonae, quatenus e
dem liberô omnium praerogativarum suarum frui possit Exerci

Punctum II.

Quandoquidem ad communes hostes profligandos, cum Robore A
xiliarium Copiarum Exercitûs Reipubcae Nostrae probantur esse
apprimè et plusquam necessarij, iam verò pro Ejusdem Exercitûs
erectione ac sustentatione, in tam calamitoso Reipublicae Nr
Statu, sumptus non suppetunt; Instabit ad Sacram Regiam
Mtem Galliarum, Illris Statuum Reipublicae Confoederatorum Mini
Plenipotentiarius, quatenus publica declaratio per Illrem Dn
De Monti Legatum Galliarum, in Comitijs Electionis stipulata
Pactisq; Conventis Srmi Stanislai I. Regis ratificata, ra
ne solutionis stipendiorum biennalium, pro Exercitu Polonico
usq; Gentis, realem sorciatur effectum.

Punctum III.

Srmi Regis Poloniae Stanislai I°. D. N. Clem, anonimè in Tract
tu positi, nomen patetice exprimatur, nec non Titulus Potentiss
pro Regibus Poloniae obtineatur, in perpetuum monumentum

&

& Gloriosam futuris Saeculis memoriam, hunc honorem meruisse Rempublicam Nostram pro Heroica resolutione, quod non attentis minis conjuratarum Potentiarum /: in exclusionem Srmi Stanislai 1mi Soceri Christianissimi Regis :/, neq actuali irruptione /: tempore Electionis :/ hostilium Copiarum, Eundem in Regem Suum unanimi Voto elegerit, cum dispendio Vitae, ac fortunarum propriarum, Eidemq extra Patrios Limites, in hoc Exilio constanter adhaeret, non solum ex motivo erga Electum suum tenerrimae propensionis & debitae fidelitatis, sed etiam ex consideratione manutenendi in salvo Honoris Christmi Regis Galliarum.

Punctum IV.

Assistentibus ad Latus Srmi Regis Nostri ad praesens Residentibus circa Manutentionem Mttis et Libertatis persistentibus, ut honesta Subsistentia provideatur, pro Dignitate Personarum & qualitate meritorum, certaq quantitas Pensionum assignetur, serio & indilate instabit Mris Mficus Minister Noster.

Punctum V.

Ratione Subsidiorum tam Militarium, quam Pecuniariorum, à Colligatis Potentijs Subministrandorum, tum Restitutionis Summae Neapolitanae, Legitimo Jure Reipublicae debitae, pro praesenti Ejusdem necessitate, una cum retentis provisionibus, fortiter insitet.

Punctum. VI.

Vsi tot Declarationes Christmi Regis praecesserunt, quod Bellum respectu manutentionis Srmi Regis, Jurium et Libertatum Nrarum assumpserit, itaq ut pro primo sint obiecto Negotia Reipublicae Nrae, et ut minister Plenipotentiarius Noster ad Negotia tractanda admittatur, et sine Ejus assensu, nihilquidquam concludatur. Quod si ante Gnalem Tractatum darentur Media Pacificationis internae Reipublicae, ut Chrmus Rex per Ministros suos, omnem adhibeat operam, ad restabiliendam Tranquillitatem Publicam, assistatq Statibus Reipublicae; non derogando alijs Articulis, tam in Gnali Confoederatione, quam in Particulari Instructione praescriptis, vel ulterius ex circumstantijs rerum, ad particularem cum Gallia, vel Gnalem cum Potentijs

Europæ Tractatum præscribendis, quarum favorabilis resolutio, ut datâ opportunitate optineatur, enixe curandum.

Puncta hæc supra specificata, ut omnia ad effectum deducantur omni possibili conatu procurabit, et tantis per Ipsam ratificationem Tractatûs, penes se retineat, quousq; de optenta plenaria Desideriorum Nrorum Satisfactione ex Parte Galliæ, Nos non reddiderit certiores. Nihilominus si fortè propter distantiam Loci in occurrentibus difficultatibus, præpostera resolutio Nra, præjudicare posset negotijs Nostris et si Urgens necessitas exposceret, ut quantocius tam Colligati Nri, quam mediatrices Potentiæ et Hostiles certiores reddantur de inito et ratificato præsenti Tractatu, committitur Prudentiæ, Fidelitati, et activitati Legati Nostri, ut pro opportunitate circumstantiarum judicet Ipse, si ante vel post Exraditionem Ratificationis, Desideria Reipublicæ facilius optineri poterunt, dum modo Respublica secura esse queat, de illis optinendis, sine quibus, nec umbra Salutis Nostræ aparet, omnesq; Conatus et Sumptus Srmi ac Christmi Regis, nullum effectum sortirent in Salvanda Republica Nra. Datum ut supra.

Adamus Comes in Melsztyn Tarto, Jasleng Drohobicen Dothynens Capitaneus. Mareschalcus Gnatis Confœderatorum Reipublicæ Ordinum. mpp.

L. S.

Puncta quædam concertata a Provincia M. D. Lith. ad Tractatum inter Pattiam et Poloniam, Magnumq; Ducatum Lithuaniæ per Designatos ab utriq; Ministros Plenipotentiarios constitutum, / qui in omnibus Clausulis et Paragrafis ratificatur / super adduntur et Paterna S. Regiæ Majestatis cura et probata Ejusdem sollicitudine / qua Summopere invitus et consummatus est Tractatus / cum Reverentissima Submissione et Ingenua Paternorum Beneficiorum recognitione, Insinuantur.

Amo.

Summa quâ par est Serenissimo Regi Pattiarum pro Singulari propensimaq; erga Patriam Nostram teneritudine Experimenda est gratitudo, penes quam Expostulandi, quantotius Exercitus Auxiliaris, in quantitate hac, ut sint pares et Sufficientes ad prosternendum hostem, sine aggravatione Reipublicæ, et sine prætensione in futurum, tam Erogatorum, quam Erogandorum Sumptuum, cum hac cautione qua sive per Tractatus, sive per Jus Belli modernæ Conjuncturæ concludendur ne aliqua fiat præjudicium

et

Et diminutio Limitum, multo mag
avulsio Annexarum Provinciarum.

2do.

Quandoquidem ad Communes hostes pr
fligandos, cum robore Auxiliarium
Copiarum Exercitus Reipublicæ Nostr
probantur esse apprime, et plusquam
pernecessarij, et cum vero pro Ejusdem
Exercitus erectione in tam calamitos
Regni Nostri Statu, Sumptus non
Suppetant, Nihilominus recurrendum
est per Illustr Legatum Nostrum
ad S. Regiam Magestatem Galli
arum, ut pote facta vi in Commitijs Ele
ctionis per Illustr Dnum Legatum
Dementi, declaratio circa persolven
da Giannalia pro Exercitu Utriusq
Gentis, Stipendia, realem sorciatur
effectum.

Puncta hæc supra Specificata Illustr Legatus Noster omni
mo, ad Effectum perducenda exposcat, et tantisper Ipsum Ratifi
catum Tractatum penes se retineat, donec perfecta in his
punctis subsequetur Satisfactio. Nihilominus ne per aliquam

moram

Moram negotia Publica aliquid præjudicium patiantur, in communicandis Nobiscum consilijs propter distantiam Loci, urgens necessitas expostulanda, ut quantocitius, tam hostes Nostri quam Mediatrices Potentiæ sint certi de innito et concluso Nostro Fœdere cum Serenissimo Rege Galliæ, et Potentijs Belligerantibus, pro communi nostra causa datur potestas, Legato Nostro extradendi Ratificationem præsentis Tractatus secundum exigentiam temporis, et Opportunitatem, ut cum majori Authoritate et Efficacitate promoveri possint Desideria nostra, quæ Singulari prudentiæ et Activitati Illustris Legati Nostri committimus ut ipse iudicet si facilius ante vel post Extraditionem Ratificationis, per Articulos Separatos, obtineri possunt.

Marcianus de Kozielski Ogiński
Palatinus Witepscensis
Marschalcus Generalis Confoederationis Magni Ducatus Lithuaniæ

Nôtre ambassadeur auprés
de S.M.T.C. nous ayant communiqué
le Traitté qu'il a signé au nom du
Roy et de la Republique le 28me 7bre
Nous l'avons reçu avec tout le
respect, et la reconnoissance qu'exige
de nous un gage aussi precieux
del'interest que S.M.T.C. continue
de prendre à nôtre conservation; et
comme c'est un acte, sur lequel est
fondé le soutien sur le throne
inseparable de nos droits et libertés
du Roy nôtre legitime Seigneur,
le retablissement des nos loix
opprimer et l'integrité de nôtre
Republique, Nous avons deliberé
sur le contenu de tous les articles,
et du consentement unanime des
nôtre Confoderation Generalle,
Nous Sommes charger d'assurer,
S.M.T.C. del'honneur, et de la
gloire que nous ressentons de
Sa Puissante Alliance; et en
mesme temps de vepresenter
tres humblement, que nos Ennemis

seduisant

seduisant nos Confreres, en leurs
faisant pas esperer aucun secours,
pourroient estre authorises, au-
grand prejudice de la cause commune
ne le voyant pas stipulé dans
ledit traité; Ils font tant de
progrés, par d'aussi fausses impres-
=sions, dans ce temps d'iniquité,
que la plus grande confience des
bienintentionés n'en pourra jamais
arrester le cours, sans avoir en
main de quoy leurs donner le
dementy; Cette confiance des
bienintentionés les persuade
suffisament que S.M.I.L. employe
touts les soins, pour nous procurer
des secours reelles des nos Voisins;
Mais les succes des Negotiations
auce des Princes, qui menagent
leurs interests particuliers, ne nous
permettent pas encore de s'en
flatter; Nous ne sommes pas
moins persuadés que les Armes
victorieuse de S.M.I.L.

reduisent

reduisent ses Ennemis, et les nôtres
à la necessité de faire la Paix
et qu'au congrés generale le pre-
=mier motif de la guerre du re-
tablissement de nôtre Roy, et de nôtre
Republique, faira le principal
Objet des Soins de S.M.T.C.
Mais si contre toute attente,
le succés de ce congrés ne respondit
pas au desir de l'Europe, pour
la paix, et que la Guerre, soit
prolongée. La Puissance de S.M.T.C.
la peut egallement soutenir avec
la même gloire, par tout, où ses
Armes se presenteront. Mais
pour Nous, Il n'est pas possible,
que nôtre violente situation
puisse durer davantage, tel grand
Zele qui nous anime, telle fermeté
qui nous retient, il faudra
succomber, ne pouvant absolument
pas estre plus longtems au but de
nos cruels Ennemis, sans pouvoir
espere de quoy parer les coups
mortels dont ils nous frapent de
plus en plus

plus en plus; C'est pourquoy sans
donner rien au hazard des negociat
douteuses auec nos Voisins, ny à
l'esperance incertaine de la Paix.
Nous Suplions S.M.T.C. que par
un Article Separé, il soit convenu
de la quantité des subsides qu'Elle
voudra nous donner à proportion
des quels nous puissions lever des
troupes Nationaux, et agir par
nous mêmes la Campagne qui vient
tant pour secôuer le joug de nos
Ennemis, qu'en mesmes temps par
quelque diversion contribuer aux
avantages communs de nos Alliés,
et surtout pour estre en Estat de
nôtre costé de temoigner, en nous
rendant utiles, la reconnoissance
que nous devons à la France; Ne
doutant nullement qu'Elle ne
veüille employer ces tresors, pour
nos propres forces, qu'Elle a
generensement offert, pour nous
procurer des Estrangeres, en cas qu'
ne puisse

ne puissez pas les obtenir. -
J'assure V.E. qu'une assurance
Authentique des secours reelles,
reuniras tous nos Amis, et contien=
=dra en respect nos Ennemis, qui
ne discontinuent pas de nous -
accabler, et comme nous esperons
une gracieuse et indispensable
resolution de V.M.I. sur ce
sujet, si important; Nous esperons
qu'elle nous sera asseurée par
un Article separé, auant le terme
prescris, pour la Ratification, -
Affin que dans un ouvrage dont
depend tout nôtre salut, Nos -
Adversaires ayent lieu de nous -
apprehender, et les bienintentionés
à ne plus rien desirer, qu'à soutenir
auec vigueur autant ses droits,
et libertés, que la Gloire de la
France qui les protege;
Nous attendons toute nôtre
Assistance des bons offices de
V.E. aus quels nous reponderons -
en toute occasion

avec une parfaite reconnoissance
qui luy prouvera combien nous
sommes. ——

Le Serenissime Roy Tres Chretien et Le Serenissime Roy de Pologne tant en son nom, qu'au nom de la Republique Confederée, ayant cru de leur interest, de se lier par un traité particulier, qui put être à tous, et un chacun, un nouveau gage des sentimens de S. M. T. C. Sa d.te M.té a donné ses Pouvoirs au S.r Chauvelin Garde des Sceaux de france, Ministre et Secretaire d'Etat des Affaires Etrangeres, et le Serenissime Roy, et la Serenissime Republique de Pologne au S.r Ozarowski Mareschal du Palatinat Confederé de Cracovie, Grand Mareschal des logis de la Couronne, Gouverneur de Neocorcin et Drugnen. Lesquels aprés avoir murement reflechi sur les circonstances presentes, Sont convenus des Articles Suivants, Lesquels subsisteront à Perpetuité et à toujours.

Article 1.

Il y aura entre S. M. T. C. et Le Roy et la Republique de Pologne une Amitié parfaite, et vne vnion intime, ensorte que les Interêts

de l'un soient regardez comme ceux
de l'autre, et que l'on agisse
toûjours d'un parfait concert pour
leur soutien, et pour prevenir tout
ce qui pourroit être fait, tenté, ou
entrepris de Contraire.

Article 2.

S.M.T.C. ayant entrepris la
presente Guerre pour l'Election
libre et Unanime du Roy sone
Beau Pere, et pour la Defense
des droits, Privileges, et Libertez de la
Sme Republique, Elle s'engage
envers ledit Sme Roy et la Sme
Serenissime Republique à ne point
quitter les armes, sans pouvoir à ces
deux Objets, et sans faire en sorte,
que la Sme Republique jouisse
toûjours du libre Exercice de ses
droits, particulierement en ce qui regar
l'Election de ses Rois, et ce sans
pouvoir être troublée, ou inquietée
à cette occasion, par quelque nation
que ce soit.

Article 3.

Et si pareil malheur venoit à
arriver S.M.T.C. declare d'avance

que ce seroit le cas de la presente
Alliance, et qu'alors Elle feroit
tout ce que la Srme Republique
est en droit d'attendre d'un Allié
fidele, et qui s'interesse sincerem.t
à son bonheur, et à sa tranquillité.
S'Promettant de convenir, le cas
existant, des moyens à employer
de part et d'autre, et que l'incerti-
tude des circonstances ne permet
pas de fixer d'avance.

Article 4.

Declare S.M.I. que tant que
la Presente guerre durera, Elle
continuera d'employer ses plus
grands efforts, et tout ce qui
dependra de sa Puissance, pour
delivrer la Pologne le plus tot
qu'il sera possible, de la presente
oppression, et pour faire reussir les
vües, qui luy ont mis les armes
à la main, ainsi qu'il est plus
au long exprimé à l'Arti. 2.
du Present traitté, et Elle engagera
pareillement ses Alliés, à persister

dans les mêmes principes qui les ont portés à unir leurs efforts aux Siens.

Article 5.

Et Comme le Succés momentané des violences exercées en Pologne a déterminé non seulement le S.r Roy de Pologne, a prendre son sejour dans la Prusse, mais même un grand nombre des Seigneurs et Familles Polonoises à se retirer, soit dans la d.te Prusse, où dans d'autres Païs voisins de la Pologne; S.M.T.C. continuera à employer ses soins, pour que tous continuent de joüir d'une Entiere sureté, et liberté, dans le lieu de leur sejour, jusqu'à ce que la Situation des affaires interieures permette de prendre des mesures differentes.

Article 6.e

Declare S.M.T.C. que dans le Congrés pour la Paix Générale, Elle et ses Alliés insisteront, sans s'en departir, à ce qu'il soit statué de la maniere la plus claire sur les Privileges et libertez de la Republique.

Article 7.

En attendant que soit le Succes de Guerre, ou la Pacification generale, permette à un chacun de rentrer en Pologne. S.M.J. fera donner à ceux qui seront restez fideles à leur Roy legitime, les secours personels et necessaires, jusqu'à ce qu'ils rentrent dans la jouissance de leurs biens. S.M.J. s'engageant à y faire statuer lors de la Pacification Generale.

Article 8.

S.M.J. Continuera ses demarches à la Cour de Rome, et auprés des autres Puissances, pour tout ce qui peut concerner les interêts du Roy de Pologne, et de la Republique Confœderée ainsi qu'elle a fait jusqu'à present, avec toute l'Activité possible.

Article 9.

L'on conviendra des Puissances qui devront estre invitées a acceder au Present Traitté.

Les Ratifications en seront echangées dans l'Espace de deux Mois ou plustost si faire se peut. En foy de quoy. Nous Soussignez munis des Plein pouvoirs qui ont été communiquez de part et d'autre, et dont les Copies collationnées par nous et trouvées conformes aux Originaux, sont inserées de mot en mot à la fin du present Traitté. L'avons signé, et y avons fait apposer le Cachet de nos Armes. Fait à Versailles le Vingt huit Septembre Mil Sept Cent trente cinq

Chamelin. Zarowski

In Nomine Sᵐæ & Individuæ Trinitatis.

Serenissimus Rex & Serenus Rex Poloniæ, tam suus, quàm Reipublicæ Confœderato Nine, iudicantes conducere Eorũ causæ communi, ut fœdus inter se particulari Tractatu inirent, quod esset omnibus & Linguelis novũ pignus, exhibens Sereum Animi, quo Christmus Mttas fertur erga Regem & Reipubl: Poloniæ, Eadem Christmus Mttas Illustrissimũ ac Excellmũ Dnum Chauvelin Præfectum Sigillorũ Regni, Ministrum & Secretarium Status a Negotijs cum Cæteris Potentijs, & Serenus Rex Poloniæ, atq; Serena Respublica Poloniæ, Illustrissimũ ac Excellmũ Dnum Ozarowski, Marschalcum Curiæ Supremum Confœderati, Supremum Castrorũ Regni Metatorem, Necnon Eminentiss & Illustrissimũ Primatem, Potentijs, Loci munera deliberatione adhibita, super presenti rerum Statu convenerunt circa Sequentes Articulos, perpetuis temporibus duraturos.

Articulus I.

Perfecta ac intima amicitia et unio permanebit inter Christmum Regem, ac Respublicã Poloniæ, Ita ut una pars commoda alterius partis, tanquam sua respiciat, et utraq; in perfecta harmonia tendant ad mutuã Sui conservationem, et ad aventenda ea omnia, quæ contra earũ alterutram, fieri aut attentari possent.

Articulus II.

Quando quidem Christma Majestas pro defensione Libera ac unanimis Electionis Serni Regis Soceri Sui, atq; Iuris Privilegiorũ Libertatumq; Sermæ Reipublicæ Bellũ presens cepit, Proinde spondet Eidem Sermo Regi & Sermæ Reipbcæ, quod Bene Bellum, eoq; prosequetur, quousq; utriq; fini proposito non fuerit satisfactum, et quousq; non effecerit, ut Sermæ Respubl: fruatur semper Libertate Suorum Exercitio, singulariter in eo, quod concernit Liberã Regum Poloniæ Electionem, ita ut non possit ea occasione Electionis perturbari aut impediri ab ulla potentia.

Articulus III.

Si iungam tale aliquid contigerit, Serenus Rex anticipando Declarat, presens fœdus in tali gravis casu, Loco habitum, et quod in tali occasione Christmus Rex, id omnibus præstiturus sit, quod quod Respublica promittere sibi jure queritq; potest, a Suo Fœderato, qui tuicere quod habet omnem Quietq; prosperitatem et Tranquillitatem. Promittitq; Christmus Rex quod tali casus evenerit, convenietur inter utramq; Partem, de modis adhibendis, quos incerto futuri temporis circumstantia, nunc definire non permittunt.

Articulus IV.

Declarat Christma Majestas, quod quamdiu presens Bellũ duraverit, continuabit impendere omnes Suas quas potest vires, atq; totum id quod alia dependet Potentia: Et ad eliberandam quantocius, quod adhuc opprimitur Poloniã, et ad optinendos felicites eos fines, Per articulo II. presentis Tractatus, suprà expressi, Bello huic Causam præbuerunt. Inducet pa-

riter Fœderatos suos, ad has ipsas Causas Bello prosequendas, quæ eosdem ad uniendas secum vires promoverunt.

Articulus V.

Et quemadmodum ob præsentaneos successus, violentiarum quæ exercentur in Polonia, non tantum Serenissimus Rex Poloniæ, commorandum sibi duxit in Prussia, sed etiam ingens numerus Magnatum et Familiarum Regni Poloniæ sese receperunt, tam in Dictam Prussiam, quam in alias Regiones Reipublicæ vicinas, Christmus Rex continuabit suas impendere curas, ut omnes pergant frui omni Securitate et Libertate asylli, in ijs, in quibus persistunt Locis, quousq Status Regni Poloniæ, aliud non permittat.

Articulus VI.

Declarat Christmus Rex, quod in Congressu pro restabilienda pace Gnati, sua Christma Mttas Ejusq fœderati insistent ita, ut nulla tenus ab hoc puncto recedant, ut scilicet, quam evidentissime prospiciatur Privilegijs et Libertatibus Reipub: Polonæ.

Articulus VII.

Antequam aut Belli successus, aut Pax Gnatis permittant Cuivis reditum in Poloniam, Christianissimus Rex suppeditabit his, qui Regi Eorum legitimo fideles permanserint, subsidia personalia et necessaria, quousq non revertantur ad actualem usum suarum Facultatum. Cui rei prospectum iri in Pacificatione Gnati Christmus Rex in se recipit.

Articulus VIII.

Christmus Rex continuabit sua Officia apud Romanam Curiam, et apud alias Potentias circa eadem Omnia, quæ possunt concernere Negotia Regis et Reipublicæ Confœderatæ, cum ea, quâ hucusq egit activitate Possibili.

Articulus IX.

De alijs Articulis convenietur, quæ invitandæ sunt ut accedant ad præsentem Tractatum.

Ratificationes commutabuntur in spatio duorum Mensium, aut citius si fieri potest.

In quarum rerum fidem Nos infrascripti muniti Plenipotentijs, Nobis invicem exhibitis, et quarum copiæ collatæ per Nos, repertæq conformes earum Literis originalibus de Verbo ad Verbum, ad finem præsentis Tractatus insertæ sunt; Præsens fœdus subscripsimus, et Sigillis Nostris communivimus. Datum versalijs die 28 7mbris An. 1735.

Chauvelin.
(L. S.) mp.

Czarowski mpp
(L. S.)

L'Etat du Roy Stanislas à la nouvelle Recuë des Preliminaires signés à Vienne. —

Il se pourroit trouver que des Gens des plus attachés à la Personne du Roy Stanislas pensent que ce Prince, perdant la Couronne qui lui est dûë si legitimement, n'ayant plus rien à menager, auroit pu conserver ses droits en plein, soit pour ne leur donner aucune atteinte, sans meme aucune esperance de regner, soit pour les reserver à quelque favorable evenement qui l'auroit encore pu faire remonter sur le Trône.

On doit considerer là dessus, que si la Signature des Preliminaires a eté fatale au Roy Stanislas et à la Republique de Pologne, rien ne l'est plus que ce qui rend l'execution de ces Preliminaires difficille; Si bien que ce mal est devenu si necessaire qu'on doit le suivre pour eviter l'extreme.

Car si le Roy Stanislas avoit eté consulté avant la Signature des Preliminaires et que les Puissances negociantes la paix Generale l'auroient requis d'abdiquer la couronne, pour la faciliter, la Conscience, l'honneur, et la fidelité qu'il doit à sa Republique l'auroient seurement retenu à ne pas concourir à sa perte. Il auroit même dû preferer à se voir arracher la Couronne, que de l'abandonner volontairement; Et si quelqu'un croit un outrage fait à ce Prince, de ce qu'on a disposé de Son Sort à Son insçu; C'est une faveur pour lui de n'avoir eu aucune part à ce que la force Superieure à decidé.

A la premiere nouvelle de la Signature des Preliminaires, le Roy Stanislas ayant d'abord jugé que pour sa Couronne et Son interêt personnel la Sentence etoit irrevocable qu'il falloit y renoncer: Il s'est retranché sur le bien qu'auroit dû produire son abdication à sa Patrie. Sans la rejetter, il a cru qu'il convenoit préalablement faire agréer les justes desirs de la Confederation et asseurer ses droits et libertés; C'est avec quoi le prem.r Courrier a eté expedié. Il a Sçu depuis que la Cour de Varsovie bien loin de se preter à satisfaire la Confederation sur ses justes demandes au prix de l'abdication, et de la rechercher, n'en a pas seulement voulu entendre parler, pour autoriser Son usurpation, dont cette abdication devient une preuve manifeste à la Posterité. D'un autre coté etant instruit de la Cour de France,

par le Second Courrier, que cette abdication ayant été Stipulée pour la base de la Pacification Generale, et qu'on n'y pouvoit proceder sans l'avoir, ni procurer par consequent aucune Seureté aux affaires de la Confederation, dont la Situation violente ne Souffre aucun delay.

Dans cet Etat on demande ce que pouvoient exiger du Roy Stanislas Son propre honneur, l'amour de Sa Patrie et la deference pour la france. Quant au premier, Il a dû examiner Si armé de toute la fermeté et patience, il pouvoit esperer quelque revolution favorable à Sauver Sa Patrie, soit en maintenant Sa Confederation, qui n'ayant plus aucune Esperance dans Son Soutien et aucune confiance dans Son credit, n'a d'autre objet que de Se concilier un favorable accés auprés de Son nouveau maitre; Soit par des Secours des Puissances voisines, dont les unes ont contribué à faire une conquete de la Pologne à l'Electeur de Saxe, et les autres à tolerer Son usurpation; Soit enfin encore par la protection de la france, en la Sollicitant qu'elle ne remit point l'épée dans le fourreau, avant que la Confederation eut été reconnüe pour le Corps indisputable et legitime de la Republique. Mais doit-on Se flatter que la france derange les vuës qu'elle peut avoir eu de precipiter la paix, pour les Seuls interets de la Pologne, et qu'elle reprenne les armes en Sa faveur, aprés qu'ayant indisposé Ses alliés, Elle Seroit obligée de reprendre Seule le fardeau de la Guerre. ainsi on ne disconviendra pas qu'aucune resource ne Sest presentée pour avoir quelque raison de temporiser; et qu'au contraire celle de l'honneur etoit trés pressante, puisque ne pouvant eviter l'abdication, Elle Seule constate aujourd'hui la Royauté du Roy Stanislas, la legitimité de Sa Republique, en donnant meme à l'Electeur de Saxe le droit de regner. Cela n'est donc pas Seulement indispensable, mais necessaire de remettre l'abdication entre les mains du Roy T. C. l'honneur du Roy Stanislas interessant Si fortement ce Prince, ne peut être dans un plus Seur depôt.

Quant à l'amour du Roy Stanislas pour Sa Patrie, destitué de tous les moyens humains de la Secourir, il n'en voit point de plus prompt, qu'en abregeant Ses malheurs, et de plus essentiel qu'en Se tenant aux Preliminaires, d'epeurer les loix et les libertés de Sa Patrie par la

Garantie de la Pacification generale de l'Europe, seure te seule et unique, et que jamais la Pologne n'a eu jusqu'á present, et dont jamais elle n'a eu plus de besoin, se trouvant sous le pouvoir de Ses Ennemis, sans aucun allié au dehors et sans aucune defense au dedans, et dans le temps que le nouveau maitre, en ternissant tous les vestiges de la liberté, leur offre par clemence une reception, non de Sujets, mais de veritables Esclaves. Si bien que le Roy Stanislas doit en faisant l'abdication surmonter l'attachement des uns des — Confederés qui y contreviennent par le desir de le conserver: — La Complaisance des autres pour l'Electeur de Saxe á qui ils croyent faire leur Cour par cette opposition: Et le Zele indiscret pour les loix de leur Patrie de ceux qui ne comprennent pas — d'oú depend presentement leur integrité.

á l'Egard du menagement de la france, le Roy Stanislas quant á Sa Personne Sçait fort bien, que ce Sont plutot Ses — affaires que les Siennes, et que rien ne lui est plus avantageux dans la conjoncture presente, que de s'abandonner á sa totale disposition. Quant á la Pologne qui doit toujours etre chere au Roy Stanislas, ce seroit precipiter Ses malheurs et l'abismer, en aigrissant la france et en ne menageant pas Sa protection dont jamais la Pologne ne se pourra passer, surtout dans le present cas; Si l'abdication du Roy Stanislas doit encore produire quelque fruit pour la Confederation, Il est necessaire que le Roy T. C. l'ait entre Ses mains pour en faire, ou l'usage Salutaire en faveur de la Confederation, ou la Supprimer si elle devient inutille.

Je conclus qu'autant par honneur que par l'amour pour — Sa nation, le Roy Stanislas doit Se conformer á ce qui a été prescrit dans les Preliminaires, pour se garentir du plus grand de Ses malheurs. Si on lui reputé la cause des troubles prolongés de l'Europe, et la raison qu'on pourroit avoir par la de Separer la Pologne de la pacification generale, de rejetter entierement Ses interets et de l'abandonner á Son propre mauvais destin.

In Nomine Sanctissimæ & Individuæ Trinitatis.

Serenissimus Christianissimus Rex et Srmus Rex Poloniæ, tam suo quam Reiplcæ Confœderatæ nomine judicantes conducere, Eorum Causæ communi, ut Fœdus inter se, particulari Tractatu inirent, quod esset omnibus et singulis novum Pignus, exhibens sensum Animi, quo Chrstma Majestas fertur, erga Regem et Remplcam Poloniæ; Eadem Chrtma Majestas, Illrum et Excellmum Dnum Chauvelin, Præfectum Sigillorum Galliæ, Ministrum et Secretarium Status a Negotijs cum externis Potentijs; et Srmus Rex Poloniæ atque Srma Resplca Poloniæ Illrmum et Excellmum Dnum Ozarowski, Mareschalcum Palatinatus Cracovien Confœderati, Supremum Castrorum Regni Metatorem, Neocorcinen et Drugnen Præfectum, debitis ad Id muniverunt Plenipotentijs, Qui matura deliberatione adhibita Super præsenti rerum Statu convenerunt, circa Sequentes Articulos, perpetuis temporibus duraturos.

Articulus I.

Perfecta ac intima amicitia et unio permanebit inter Chrstmum Regem, ac inter Regem, ac Remplcam Poloniæ, ita; ut una Pars commoda Alterius Partis, tanquam sua respiciat, et utraque in perfecta harmonia, tendant ad mutuam sui conservationem, et ad avertenda ea omnia, quæ contra Earum alterutram, fieri aut Attentari possent.

Articulus II.

Quandoquidem Christma Mltas, pro defensione Liberæ ac unanimis Electionis Srmi Regis Soceri Sui; atque Jurium, Privilegiorum, libertatumq Srmæ Reiplcæ, bellum præsens cœpit, proinde spondet Eidem Srmo Poloniæ Regi, et Srmæ Reiplcæ, quod Idem Bellum eousque prosequetur, quousq utrique fini proposito non fuerit satisfactum, et quousque non effecerit, ut Srma Resplca fruatur semper libero Jurium suorum Exercitio, singulariter in eo, quod Concernit liberam Regum Poloniæ Electionem, ita ut n possit ex occasione Electionum, perturbari aut impeti ab ulla Potentia.

Articulus III.

Et si unquam tale aliquid contigerit, Christmus Rex Anticipando declarat, præsens fœdus, in tali quovis casu, locum habiturum, et quod in tali occasione Christmus Rex id omne præstiturus sit, quidquid Resplca promittere sibi jure merito potest, a Suo fideli Fœderato, qui Sincere Cordi habet, omnem Ejusdem prosperitatem et tranquillitatem. Promittitque Christmus Rex, quod si talis Casus evenerit, convenietur inter utramque Partem de modis ab utrinque adhibendis, quos incertæ futuri temporis circumstantiæ, nunc definire non permittunt.

Articulus IV.

Declarat Christma Mltas, quod quamdiu bellum præsens duraverit, continuabit impendere omnes suas, quas potest vires, atque totum id quod a Sua dependet potentia; et ad eliberandam quantotius quo adfieri potest a præsenti oppressione Poloniam, et ad obtinendos feliciter eos fines, qui Articulo 2do, præsentis Tractatus fusius expressi, bello huic Causam præbuerunt. Inducet pariter fœderatos suos ad has ipsas causas, bello prosequendas, quæ Eosdem ad uniendas secum vires promoverunt.

Articulus V.

Et quemadmodum ob præsentaneos Successus violentiarum, quæ exercentur in Polonia, non tantum Srmus Rex Poloniæ commorandum sibi duxit in Prussia, sed etiam ingens Numerus Magnatum

et Familiarum Regni Poloniæ sese receperunt, tam in dictam Prussiam, quam in Alias Regiones Reipublicæ vicinas. Christmus Rex continuabit suas impendere curas, ut omnes pergant frui omni Securitate et libertate Asiylli; in ijs in quibus persistunt locis, quousque status Regni Poloniæ aliud non permittat.

Articulus VI.

Declarat Christmus Rex, quod in Congressu pro restabilienda Pace Generali, Sua Christma Mttas Ejusque Fœderati insistent ita, ut nullatenus ab hoc puncto recedant, ut scilicet quam evidentissime, prospiciatur Privilegijs et Libertatibus Reipublicæ Polonæ.

Articulus VII.

Antequam Aut Belli successus, aut pax generalis permittant civivis reditum in Poloniam, Christmus Rex Suppeditabit his, qui Regi eorum legitimo fideles permanserint, Subsidia personalia & necessaria quousque non revertantur ad actualem Usum Suarum Facultatum, Cui Rei, prospectum iri in Pacificatione Generali Christmus Rex in se recipit.

Articulus VIII.

Christmus Rex continuabit sua Officia apud Romanam Curiam et Apud Alias Potentias, circa ea omnia, quæ possunt, concernere negotia Regis et Reipblicæ Confœderatæ, cum ea, qua huc usque egit activitate possibili.

Articulus IX.

De Alijs Potentijs, convenietur, quæ invitandæ sunt, ut accedant ad præsentem Tractatum. Ratificationes commutabuntur in Spatio Duorum Mensium, aut citius si fieri poterit.

In quarum Rerum fidem, Nos infrascripti muniti Plenipotentijs, nobis invicem exhibitis, et quarum Copiæ collatæ per Nos repertæque, conformes earum literis Originalibus de Verbo ad Verbum ad finem præsentis Tractatus insertæ sunt, præsens fœdus Subscripsimus, et Sigillis Nostris Communivimus. Datum Versallijs d. 28. 7bris Ao. 1735.

Chauvelin mpp (L.S.)

J. Ozarowski mpp (L.S.)

2 Ixbr

Relacya

Orda w Liczbie Czterdziestu Tysięcy w Tydzien po Zielonych Swiątkach poszła Kobodami Moskiewskiemu po Nieprzyiacielsku wielkie Szkody robiąc.

Arnautow alias Szpachow miedzy Otakami y Choecimem Stoi Czm Tysięcy

Turkow swieżo przyszło w Liczbie pięćdziesiąt Tysięcy stanęli od Dniestru małą mil co dalej robić będą usłyszemy

Jasnie Wielmożny Jm Pan Podskarbi W.X.Lit na Niedzwiedź trzy przed Zielonemi Swiątkami z obozow przeprawił się za Dniestr do Kobeżyn. Przysłali Mościwi Jm Pana Brzeźka do Jm.P Podskarbiego aby do Tryderycha przyjechał bo inguantum nie Dobra wszystkie zruinowane dekarowali. z Obietnicą Woiewodztwa Troczkiego tego Humoru y Statecznosci był Jm Pan Podskarbi Woiewodztwa niechcą Dobra choćby zruinowali Ziemię tylko zostawiwszy Augusta za Pana y Króla nie przyznam żadnego y Statecznego Serca tam mysłał sam y tak sie Jmć tey samo wydzieli

My z całą Dywizyą z Niedźwiadku na Worek w Zielone Swiątki przez Dniestr przeprawili się y Jm.P Pułkownik Tyminski tegoż roku przeprawił się pod Choecimem z Pułkiem y Dragonią Armatki co miał z sobą wzięto do Zamku Choecimskiego Stoimy nad Kobeżynami gdzie Jm.P Podskarbi stoi

Jasnie Wielm Jm.P Woiewoda Podolski posłał Posła Jm.P Krokowskiego do Porty Jmci aby nam nie dawał protekcyi na co odebrał rezolucyą iak dalem protekcya tak ich nie odstąpię

Generał Stein poszedł z nami do Dwuch Tysięcy Niedźwiedzia Orliba y Sawkę na Ukraine

Tenże Generał Stein z nami po podole chodził Niedźwiedź trzy z którym mielismy potyczek dwie iedną pod Sokopkowcami z naymnieyszą Strata Ludzi bo y ieden Znakowych nie zginął drugą pod Satanowem gdzie naszych czternasto Siedm dragonii Jm.P Podskarbiego Chorągiew wzięty w Niewolę Sześć Koczkow Towarzysz ieden pod Sokopkowcami pod Jm.P Chełstowskim Moskal konia postrzelił w Nogę ale też y sam został Zabity od ręki Jm.Pana Chełstowskiego drugiego pod Satanowem drugą przebito. Jm.P Chełstowskiemu

Nigdy Ejemburg stoi w Pałacu Jm.P Woiewody Kijowskiego w Lwowie Granadyerowie Monkiewscy y Kozacy ruszyli się z Lwowa ku swoiey Ziemi tylko Pieczora została dla przy Ejemburgu leżący w komendzie Hetmana Pałagana pod Brata podkalem czterey Pułki Kozakow Pułk Moskiewski Ziemianski Duński y Kodacki Szli na Pinsk ku Kijowu powiadaią że Panowie

wie Polscy Supplikowali Jmperatorki Zebysmy ztąd poszli y iuz do swoiey Ziemi idziemy

JmPan Kołontay w Piątek po Zielonych Swiątkach z dyspozycyi Jasnie Wielmożnego JmPana Podskarbiego do Stambułu poszedł w iakiey materyi niewiem

Jasnie Wielł JmP Woiewoda Podolski w dwie Niedzieli po Wielkiey Nocy złożył Seymik w Kamiencu aby przyznali Jchmć Obywatele Woiewodztwa tego Augusta za Pana y Krola Pod czemu kontrował JmPan Pisarz Koronny. a JmPan Głębocki Podczaszy Lwowski ten Seymik zerwał powtornie złożył Seymik y ten dla kontradykcyi JmP Głębockiego zalimitował do dwoch Niedziel. a tym czasem JmP Woiewoda dał znac do Warszawy iako ma przeszkody od JmP Głębockiego po ktorego Moskwę zaraz Ordynowano ledwie uszedł Dobra zruinowano y iuz na trzecim Seymiku bydz niemogł y tak wszyscy przyznali Augusta za Krola

Uniwersały powychodziły na Seymiki do Seymu Pacificationis ktoremu ultro trzeba przeszkodzic aby niedoszedł

JW Jeym Pani Woiewodzina Bełska w Rokszynach y JmP Pułkownik Tyminski

JW Jeym P Woiewodzina Wołynska w Dankowcach Starosta Krasnostawski z Jeym swoią

JW JmP Starosta Bełski z Jeymoscią swoią JmP Szumlanski JmP Bekierski za Dniestrem

JW JmP Pisarz koronny zapuscił się z Jeymć swoią do Warszawy niewiem dla iakiey racyi zatrzymał się y iest w Podhorcach był u niego Xżę Essemburg

Moskwy blisko Sta w Niewolą wziętych od Nas y do Kamienca oddanych JmP Woiewoda Podolski wypuscic kazał a Kozakow tyle drugie napoili Wodą Dniestrową JmP Halecki Rotmirsz miał tego dyspozycyą

Zielinski Rotmistrz w Dywizyi JW JmP Woiewody Wołynskiego chodził potym z nami się złączył ze wszystkim do Moskwy poszedł pod Satanowem z Chorągwią kompanią Zoną Dziećmi y Sotnickostwo wziął nazywa się teraz Mielniczenko

Jasnie Wielmożny JmPan Podskarbi na Dywizyą dał Pieniędzy utrzymuiąc Ludzi bo by się dawno roziechali gdyż wszystko do Żywności kupić potrzeba. y JmPan Pułkownik Medeksza prowiduie ile możności y utrzymuie Dywizyą. Jeżeli nie będzie Łaskawego respektu Jasnie Wielmożnego WMMPana Dobrodzieja przybycia do Woyska dla uczynienia dobrey komendy Obmyślenia nam płacy roziechać się nam przyidzie po niewoli do Ostatniego się Azarduiemy y JmPan Podskarbi Ostatnich Sposobow Zażywa gdyż y on ma Expensę wielką na swoy Dwor Dragunią &c

Dla JmPana Głębockiego Podczaszego Lwowskiego iako Virum recte Sentientem Supplikuię o List przypowiedni dla Syna Antoniego Głębockiego (służył z Woiewodą Mazowieckim w wszystkich Okazyach był teraz iak poszło Woysko na tamtę Stronę podziękował y wyiechał;) y Ordynans do Dywizyi z Chorągwią złączenia się

JeymPani Staroscina Czechrynska iest na Pokuciu JeymPani Staroscina Bracławska w Tysmieniey u JeymPani Kasztelanowey Wołynskiey

w Tłomaczu Moskwa stoi przysyłano do JmP Starosty Grabowieckiego aby przyznał Augusta za Krola Poll y do Warszawy przyiechał niechciał na to pozwolić daiąc tę racyą ktorego będę widział na Tronie ufundowanego tego za Pana y Krola przyznam

74. Copia Responsu naIJ.ᵐᵒ X.ᵈᶻᶤᵃ Jmć Kasztelana Krakowskiego do ~~apo. poznań~~ 74.

Leyie we mnie ustawicznie ta mocna y niezalterowana wiara, iz W.ą.ᵗᵉ miedzy innemi ~~cnotami~~ bonis Principi Vito należącemi własnościami, maIJ tę godna cnotę, ze kogo zacznieIJ kochać, stateczNie kochaIJ. Doświadczam się teraz ~~Jemendato~~ cos w tym nieszczęściu w którym iestem nauszgardę urodzenia charakteru y honoru całego kolwiek mocego położony fatô, gdy nie odmienną mnieIJscią W.ᵗᵉ M.ci nawiedzaIJ życzliwoscią, łaskawoscią, y dobrą pamięcią nie tylko iako niewolnika, ale też iako szczerego inter morbos Animi et Corporis Chyragrą, Podogrą, y katarem oppressi ięczącego. Czym gdy mizerne dni y życie moie cieszę, zaraz nadz zawołaniem mię od W.X.mśi verbis nie kiedyś do Kolomeum accomodatis. do ratunku Oyczyzny z tey strony, w którey utonęła Wolnosci moiey Szlacheckiey Godnosci Prymacyalney Prærogatywa omnisq. Potestas nie wyrodzignionego, y nie wyratowanego zadumienia mię. MaIJ W.X.M.ć świadka, iz wszystkie Jego Actus et Conatus publici były nie interesowane, y zawsze ad bonum Communem całey Rzpltey mens & Consilium tendebat kierowane tak, iakos y na ostatnim akcie Jey publicznym pokazał w Rzeczy moie oddawszy Sensum et Apensum suum na to, co się stało. Potym że Rzpta wpadła w Woynę, quod detestandum y mię do dziś dnia agitatur, turbatur, et premitur, zgadzam się z W.X.mśią, iz ią ratować potrzeba, ale tak ostrożnie, przezornie, y delikatnie, azeby znowu do nas ze samych oratunek nie wołała. Nie zbywało do tego ochoty y woli prawdziwey moiey zaraz po wzięciu Gdańska, y mnie w Niewolą: iako wiedobrze X. Jmć Biskup Krakowski mm Pan, gdy ofiarowałem wszystkie sposoby y siły moie ktore pro Reunione Animorum, pro coadunatione civium, et pro moderatione wszelkich przeciwnosci, o iednem tylko Wolność prosił, abym ns adversa Pars nie wyrzuciła albo coactionem iako Niewolnikowi, albo partialitatem gdybym był przystąpił y rekognoszował Krola Jmći, iako adherentowi, dla czego nie był bym nigdy słuchany, dopiero wysłuchany a liberis, ale mi to denegatum, y wkrótce potym poporowadzono mię do Thorunka z Elblągą Municipium suum, gdzie wyiadaiąc tristes horas, crudaq. momenta, wołałem zawsze iak z Czyscca o Eliberacyą, to pisząc to posyłaiąc y ouppozobienie mię procesu tey strapionej Oyczyznie, ale dowodu y doprosić się nie mogłem y owszem od X.ᵈᶻᶤᵃ Jmći Biskupa Krakowskiego mm Pana, podwakroć tę odebrałem Rezolucyą iz uwolnienie moie nie iest in arbitrio Krola Jmći ani in potestate wszystkich, a miałem tę szczerą intencyą znieść się z W.X.mśią velut cum nostro w Senacie Decano, znieść się z innemi, których ta Oyczyzna numerat Consules, Fabios, Scypiony Catones, y radzieć serio iak by sweuwrerę ginącey prawie Polszcze. Już tedy widząc możesz W.X.M. nullas ex me emissiones od Oyczyzny ale crudelitatem solam fati. Rekognoskować mu Krola Pana, iako bym tą Rekognicyą iuż pokoy zrobił y nią Oyczyznę uwolnił a furentibus armis, y zostatnich ią exodu depopulantibus. ~~Naprzod~~ ieżeli dla samego Krola Jmći gloriosum et dignum było by, abym przez drzwi nie wolnicze przychodził ad compagem Fidelium Jego, potym dla Rzpltey czy securum et prosperum było by, aby Jey Prymas Rekognicyą Pana Kupował sobie wolność, na ostatek czy by mi samemu kiedyż kolwiek nie wszło in fastum et scandalosum czimen, ze porzuciwszy tyle Pragi, od których ślą należy ad Tranquillitatem publicam, nie uczyniwszy im Reflexyi, nie przełożywszy przed oczy bonum et malum y samey Woli Bożey poszedłem, y przystąpiłem do tego, do czego iść y przystępować powinienem cum omnibus. Mowię do Waszey X.M.ci velut ad Patrem Patriæ, y pytam się go czyli iuż dosyć na moim akcie y czyli chcesz tego po mnie abym nic nie zyskawszy pro Regia et Legibus cey tak ciężko congvaspatis nic nie ziednawszy pro Primatiali Dignitate tak strasznie w mocy Osobie despecta et contumeliata, nie osłodziwszy amarum exemplum we mnie dla inszych następuiących Prymasow przystępował do Krola, y dał zwycięzyć w sobie generosos et pustos sensus, nad którymi tylko Bog władzą ma. Pytam się y oto ieżeli chcoby przyszło do iakiego uspokoienia, by tby mogły Pokoy Trwałe Panowanie, nigdy nie uzruszone, y kiedyż kolwiek znowu na naymnieyszą Fortuny odmianę niedysputowane, gdy by od Naypierwszego do ostatniego intra liberum Populum na nieszczęście nie pisano y nie zezwolano, ze tedy ieszcze takie nie iest zezwolenie, bo non postrema Pars wolnego Narodu tak w Polszcze iako y w Litwie contrariat, nie może być ubezpieczenie y stałe uspokoienie. Zaczym hic modus hic saltus aby wprzod się porozumieć wszystkim zgodnie złączyć y zostać in fraterna Charitate, a potym czynić y pracować pro tali et incubotata Tranquillitate, nie zażywaiąc, zatym Herburta, y nie wartuiąc o prawa dawne Codicem Legum, mamy Prawo ledwie oschłe, y przykład na kieodzałowanym urzędzie P. Krola Augustcie wtorym, który będąc obrany ~~Cesarzem~~ będąc przyznany a Parte adversa za Krola Rokoszem, bo tenże tylko się u nas przeciwko Krolom podnosi, y w czym nocere videbatur proderat będąc ukoronowany solennissime in omni forma, przecież traktował digne Prymasa sobie

nayprzeciwniejszego, y niebrat mu Wolności ani go przed innemi do Recognicyi trahebat, chociaż
wzgl tak że Armatus Princeps, dlatego, aby to co leszcze nie dostawało przez Prymasowską powagę
y iego perswazyą compleatur. Za cóż tedy nie isc tym torem y wzorem ich praesenta Casu, gdy co mi
podobieństwa przeszłemu, Zaso mnie Prymasa przymuszde wprzod ad Recognitionem ante de
tam iednosci procurationem, Vasci proszę Jmci W. X. Mci per amorem Patriae & Iustitia o pozw
czynienie się Kuteczne abym był ante omnia wolny, abym został extra observatores et Censores
wolnego zdania mego, a ja zbliżę się y w Łowiczu do Domu moim zaraz osiędę. Tam samego
W. X. Mci do siebie uprasza y czekać będę abym się nauczył co iak mam czynić pro congre-
gatione, et Coniunctione fordium w tylu Braciach naszych przeciwnych, czyniąc zas wszystko
będę przezrzc ex dictamine Conscientiae et Charitatis erga Patriam, Wszystkie u mnie kon-
derdeye y nadzieie prosperante. Dla tey wolności mogły nie takiego rodzaju molias, coby szkodliwe
ziednoczeniu y uspokoieniu Universalnemu mogło się W. X. Mci bezpiecznie paroleм swoim
sekundować. Przypominam W. X. Mci na ostatek co się działo za panowania S. P. Króla
Jmci Michała, od którego w W. X. Mci pęknie wyzdanie nam lucet Principes Sanguis, y
którego reprezentatur memorabile et adorabile Nomen. Nie wprzod pomieszanie Status
Rzpltey ustało, y uspokoiło się, aż Prymas Prazmowski Konfederacyą Gołębską z Domem
swoim Census et Judicatus został ukontentowany, y ubłagany, mediatione inter Majestatem
& Libertatem, Ktorey Głowę ratencz as reprezentował S. P. Trębickiego Biskupa Inflanckiego
y Chrapowieckiego Woy Smoleńskiego interveniente. Gdy tedy nam Bóg pozwala ze,
wszystkich zgromadzemy, y ze wszystkiemi razem bonum operabor, będziesz W. X. Mci
dopiero Author et Angelus Pacis, y Ja w Testamencie moim to zostawię dla W. X. Mci, iż
liberato me liberasti Patriam de lacu Calamitatum, aby go Posteritas moia czytaiąc
y z a mnie y za Oyczyznę swoie wielbiła Heroicos actus W. X. Mci. Nie wstępuię tedy zaraz
myśli y Ofiary moie na fundament zapatrzywszy się, podobaią się W. X. Mci, tak bowiem
idzie do Ratunku nachylonych ad Casum Praw naszych, do wydźwignienia zostatniey
niepewności Oyczyzny, do Uwolnienia iey z tey Wojny, y ruin, ktore sam wszędzie
w Dobrach zniszczony y zrabowany, a tu w drzcie z gotowego Grosza wyzuty experior,
do niezostawienia pretextu na zatrzymanie Woysk Exoty cznych, ktore poty nie odchną
będą u nas, poki Lada przeciwność pokazywać się będzie, a potym do pokoju securissima via est.
Co maturissimis W. X. Mci oddaiąc penetratorum Zostawam

Kopia Responsu na list Jmci Pana Woyewody Kijowskiego. Dat

Że nie miałem od W. M. Pana dotąd, po responsie na list moy z Elbląga in
materia widzę mu memorabilu pisany, teraz iuż odbieram mutatum stylum et mutata to teraźniey
Kondycyi moiey niewolniczey opinionem, iż co bym w niey uczynił, to magis reverenter quam libere
uczynił bym y bez estymacyi uczynku, ktych, Ktorym leszcze non ladempta Libertas, gdy
mię W. M. Pan zachęcasz y wołasz quemadmodum fecisti, ita et ego faciam, to iest abym
rekognoskował Krola Jmci, a wtym zem ieszcze Niewolnik. Rozumiałem y spodziewałem
się zawsze iż W. M. Pan zachowuiąc Amorem Ku Jmieniowi y Krwi swoiey we mnie
utrzymuiąc chwalebną iednosc w Domu, maiąc względ nato iżem Prymas, nieprzedemną
y bezemnie nie zrobisz, wiedząc że Ja nie robię nie mogłem in Captivitate et Custodia
dalszej nie tylko uzudes przed siebie rezolucyą wprzod do Traktatu, lecz ieszcze moie
uwolnienie, które powinno było capite libri położyles inter posteriora pugneta proprzyczyę swoią
do niego, Nieszczęśliwego Oyczyzny Zamieszania, Ktoby nie doznawał na sobie, nietrafi
podobno w Polszcze tego, doznasz y Ja wszędzie w Dobrach moich zrujnowany z Intrat
z Sprzętow, y wszelkiego Gospodarstwa wyzuty, nawet z ruchomości po Kościołach zebra
nionych zrabowany, z Grosza za pieniądze tu żyiąc wyiskrzony, ale aby zatamowa
hoc malum ieszcze z mocy Osoby nie widzę podobieństwa, gdy nie iestem zdania y Woli
moiey panem siedząc pod Flintami. Dokonisz mi W. M. Pan iż inconvenientia
iest dla mnie stipulata Libertas, Jazaś co inszego mam od Xcia Jmci Biskupa
Krakowskiego W. M. Pana, iż uwolnić mię nie iest in Arbitrio Krola Jmci y in pote
state wszystkich, w czym concidit y Jmć Pan Marszałek W. X. M. Pan pisze
iż dopiero maią mi procurare Liberationem, gdy uczynię Recognitionem. Patrzay
że W. M. Pan ieżeli ad hunc clementer trahor Actum, y ieżeli go wymierzyć y wym
sić nie chcą na mnie mortificatione mea w Niewoli, A do tego czy mogę być z
pewien wolności y po Rekognicyi, gdy dopiero starać się maią onia. Patrzay W.
M. Pan vigilijnie to Oculo, co by sprawiła niewolnicza Rekognicya moja, dla
Oyczyzny, y ieżeli by iey praw y Wolności nie popchnęła ad ultimum interitum
Gdy by miała praecedere Correctionem et Conciliationem onych. Co bym był za honor
Samego Krola Jmci gdy by go Niewolnik wyznawał et manu scripturn adoraret, Co za

za

Skaza na Prymacyalną Powagę, y konsequencya straszna byłaby na Prymasow, gdy by in
Contumelia et oppressione sua nie ułagodzona y od rownego tak strasznego przykładu nie
preservata, była odemnie oddana in Obsequium. Alboz to ia ieden zostaie ktory powi:
nienem complere accessum et concordiam, Jeszcze numerosum tak w koronie iako y w
Litwie pokazuie sie przeciwnych agmen, od WMM Pana Regimentarskiey Władzy
odstrychnionych, Co podobno by było się nie stało, gdy bys był WMM Pan wprzod nie
uwolnienie ziednał, y z uwolnionym czynic zatrzymał się, ktoz to iednoczyc, kto reflektowac
y kto ułagodzic potrafi. Jezeli nie ten, kto nie będzie nec de coacto nec de partiali sensu
suspectus, Zaczym gdy WMM Pan to z affektu swego dla mnie zostawiłes przynay:
mniey (ze) iadąc do Warszawy, chcesz się ze mną widziec, wyrob ze mi wprzod uwol:
nienie y ab observatoribus zdania y Akcyi moich oddalenie, A dopiero ziadę do Łowicz
tam in Residentia Primatiali osiądę, y WMM Pana iuz wolny we wszystkim
rady y perswazyi słuchac będę. To zas mu deklaruię szczerze y WMM Pan mozesz
mię w tym parolem swoim sekundowac ze iako nic przeciwnego bron Boze non moliar
tak wszystkich sił y sposobow juxta dictamen conscientiae zazyię, aby w tych w ktorych
ieszcze nie stygnie Animositas reunire coadunare ku Dobru Narodu Polskiego, ktorego
we mnie miłosc praesuperat wszelkie Charitates y alium non subministrat Zelum, tylko
ut bene sit Patriae. Wiesz WMM Pan dobrze iako dawny Senator et Heros iz Scyssye
wszelkie w tey Rzptey praktykowane, zawsze przez Prymasa iednały się y spałały
iako Evo nostro za S.P. N. Krola JMci Augusta wtorego, ten Pan iak solenniter
ukoronowany, iak mocny y z Domowych y z Kolligackich sił, a przecie nie zapa:
miętywał się w szczęsciu swoim, nie ufał Posessyi Tronu swego puty, poki cała zupełnie
non amplexa Respublica, Na co Prymasa trzymał liberum et indifferentem, choc go
mogł y captivare, y za Rokosz condemnare, y in adorationem sui gwałtownie trahere
Co iak się stało y zakonczyło iest in volumine Legum, Ja gotow tak wszystko czynic
iak moy Antecessor, gotowem kozdego do iednosci prowadzic z kozdym czynic quae
ad Rempublicam, bylem miał Wolnosc ante omnia, y mogł kozdego assekurowac
iz tym skuteczniey o zdeptane y popsowane swobody nasze Polskie domowię się, im
do tego będę liberior et activior in Libertate. A tak y Dominium wezmie swoy Fun:
dament, ktore za lada konjunkturą y odmianą Fortuny esset disputabile, albo ztąd
ze nie wszyscy uiednani y ziednani clementer, albo ztąd ze do Akcessu tracti violenter
y nasze uspokoienie będzie na zawsze trwałe, a teraz predkie, bo poki wszyscy non
concurremus in Unum, będzie ratio et Causa zatrzymac te Woyska na ktore
wszyscy płaczemy, y puty płakac będziemy, poki non evacuabuntur. Gdy tedy tak
otwieram mysli moie prawdziwie ad bonum et fundamentalem finem WMM
Panu, nie wątpię ze Mię przy nich utrzyma Samego Jego Amor Oyczyzny et
Confederatio takiego pokoju, ktorego abysmy się wszyscy nemine excepto trzymali
y onego unita Virtute bronili. A teraz na same obaczenie Zdrowia WM Pana
całego, ktorego mu zyczę ad multos annos, pragnąc Wolnosci millenis desiderio
Zostawam.

Copia Responsu na list JMci Pana Marszałka W.K. Lit.

Dotrzymuiesz mi WMM Pan zyczliwych affektow swoich tak in adversis, iakos
ie swiadczyc był zwykł in prosperis, gdy tandem w tey nieszczesliwey moiey Sytuacyi
dla wszystkich iestem położony ad despectum raczysz mię WM Pan rupto silentio łaska:
wą convenire Korrespondencyą, a w niey non mutati ku mnie animi, na ktorego dobre
officia zawszem sobie zarabiał zawszem sobie zarabiał wzaiemnie kochaiąc WMM
Pana y wielkie Jmie Jego wielbiąc reprezentacyą. Za co unizenie dziekuię.
Nad Oyczyzną naszą sub Interregno szczesliwą, az ad hunc actum ktory WMM Pan
pro Munere suo Mareschalcali ogłoszeniem authorysowałes, y onego legitimitatem
zaszczyciłes, teraz tak skołataną, nad Wolnosciami y Prawami Polskiemi tak
ex Cardinibus poruszonemi y ku Upadkowi ostatniemu nakłonionemi, nad usta:
wiczną ruiną Kraju, ktoby nie płakał, nie masz podobno tego inter amicos et
et Fratres nostros. Bolcię y Ja, nie tylko słuchaiąc zewsząd gemitus planctusq

Populi, na oppressye Emunkcye, rabunki y inne gravaminum genera ale tez
sobie Crudelitatem Fati, praktykuiąc w Dobrach zruynowany, zrabowany y zniszczony
w Osobie zas własney zelzony, y ad opprobrium Seculorum podany przez wiezienie
mię mimo Konsyderacyą, zem Szlachcic wolny, mimo obserwancyą zem Xdz y P
y zem Prymas Wolnego Narodu. Boleię zas nad tym, przez dziesięć Miesięcy, a
by mię w tym bolu ratował y cieszył, y przez zmiłowanie się nademną, ktory
Oyczyzna się zmiłował non erat ille, ile ze pragnąłem dawno być Wolny dla te
iedynie abym Scyssye y dyssensye ktore Rzptey viscera rodunt iednoczył, y
dził ku uspokoieniu y uszczęśliwieniu oney, Nie uwodzę Ja się zadnemi n
iami nie zasadzam się na niczym, bo tez nie wiem o niczym, zadnych ta
woli nie odbieraiąc Wiadomości, y nic nie maiąc, czego by wprzod nie wi
y nie inwestygowali y nie czytali custodes mei, Unico tylko ferveo voto, a
Kiedyz kolwiek obaczyć evictam et redemptam, z tych Nieszczesliwosci, y
Woyny, Patriam przed Smiercią moią do ktorey mię Starosc, turbacya, nad
zal serca, Corporis Simptomata, to iest Chiragra, Pedogra, y Katar cięszki
nakłania y zbliza. Puki zas Duchu y sił w ciele stawać będzie, puki zycz
y czynić dobrze tey Oyczyznie pro posse nie przestanę. Oto y teraz rad bym z
dzielące się ieszcze, Serca y Sentimenta iednoczył rad bym im dulcedinem et
uspokoienia przekładał, rad bym wszystkich ad Unionem prowadził, y z N
razem przystępował, ad Osculum pacis, ale coz gdym Niewolnik, wszystkie
moie reputarentur za przymuszone, y nigdzie nie miały by y Kredytu y Ko
racyi. Piszesz WMM Pan iz ma mi procurari wolnosc, ale precedente re
tione, a dla Boga co by o tey rozumiano wolnosci, gdy bym ią sobie wyrab
kupował illo Actu, do ktorego przystępować nikt nie powinien, y nie mo
dopieroz Ja Prymas az wolny, az przeyrzawszy y obaczywszy co się dzieie w Oy
teraz nic nie wiedząc y tylko słuchaiąc ubi fletur et querulatur, y ieżeli by ba
nie wyszła ad ludibrium, anizeli ad exemplum u tych ktorzy by nie byli ie
ze mną unius sensus; A nie przypadło by to z samym Krola Jmci Honore
aby go wyznawał ten, ktory a proprio nie dependuie Arbitrio, y będąc in
tate, nie ma nic in sua potestate, nie uspokoiło by to Oyczyzny, gdy by
zarzuciwszy y spoźponowawszy tyle w Polszcze y u Litwie ktorym ieszcze
stat in Manu Libertas, przeciwnych, nie ułagodziwszy ich y nie sprow
ad unum Sensum et Actum, miał bez nich co czynić, y zostawiać ich
przeciwko sobie samemu, ad illusionem et Vindictam z tego co bym uczy
ze iako magno Ministro WMM Panu przekładać nie potrzeba, nic wp
mozemy się ubespieczać y ubespieczyć, poki wszyscy nie zostaniemy od
wiekszego in Unione et Charitate non ficta, bo pod pretextem iedneg
nego Szlachcica, pod pretextem nie uspokoioney Kontradykcyi Jego z
Konjunkturą fortuny odmianą, mogą się znowu formować Woyny et
iak teraz funestus status. Prymacyalney zas Powadze siła obesset, y
Prymasom prejudicaret, gdy bym Jey we mnie Vulnera nie ugoione y
uliczone poprzędził, iaką moią Rezolucyą. Zaczym upraszam WMM
chcieymi w tym efficaciter dopomodz, abym był ante omnia wolny, a
ziadę do Łowicza, do Resydencyi moiey Prymacyalney, y tam słuchać
WMM Pana wielkiey rady będę, iak bym miał convolare et Cooper
uszczesliwienia Oyczyzny, Przyłoze starania szczerego ad reunionem
ad Congregationem wszystkich ut videant et decidant o tym co im in p

Epistola familiaris Amici ad Amicum, Authorem scripti, cujus titulus talis est: Resolutio Theologica ad objectiones R. D. Secretarij Regni turpi diffugio, se publico congressui Patriæ subducentis ad privata conventi: cuda Regiomontana, iniquitatem operantia.

Incidit tua Theologica resolutio in fidelis amici manus et judicium: placet mihi venustas et bene librata styli concinnitas: gratulationis exorsit officium, Theologicum à te assumptum munus, quo te exornatum, cum in medio Theologorum conspicor versari, tanquam Saul inter Prophetas recognosco.
Dubitandum hic mihi venit cuinam ex vobis, an videlicet prætenso Romano Resolutori, an tibi deferre debeam in qualitate Theologicæ resolutionis primatum? non difficulter tamen concludo feliciorem te esse expresso Resolutore, cum ille sit à tergo jam jam finitus Orestes. Jam enim ipsi per ultimam refutationem operis sui patetibus demonstratum est argumentis, nec reverenter illum egisse cum citatis à se Doctoribus (sensum ipsorum in devios à veritate Theologica tramites detorquendo) nec sincere, utpote contraria causæ sucæ in ijsdem Doctoribus reperta omittendo. Tu verò dilecte amice immunis adhuc es à plaga, quam Sapientiores dicunt tua Theologica resolutione meruisse.
Accedit quoq ad tuæ felicitatis auctarium (quæ te fortunatiorem reddit prætenso Romano Resolutore) quod ille Romani Theologi personatus authoritate, nomini suo jam effecit, immortali vero Romanorum Theologorum gloriæ efficere voluit ignominiam, ast id præstare non potuit, cum in sua deprehensus calliditate, reclamantibus à se citatis Doctoribus, quod contraria dicti resolutoris sensibus docuissent, missus est in coævum sibi infamiæ supplicium.
Tu vero innatæ prudentiæ ductu, quæ jam residua in tuam resolutionem immigravit, cautior eras, nam cum solide rem tuam præ argumenti vitio resolvere non potuisses, non arbitrabaris resolutionem tuam venditandam, ac si esset alicujus ex celebri cœtu Doctorum, Theologi. Tibi igitur amande Socie censebas, tibi errabas.
Approbare prætensam Romanam resolutionem observaris, luctare probando, quod ea sit Romana, id efficies, ut oculatissima neget Roma, quod tu studueris affirmare. Instaura perditam causam tui corresolutoris, et non dubita tuam perdendam.
Tria præcipui momenti videntur esse in tua resolutione puncta, cætera vero cum prætensi Romani Resolutoris expositis, jam per ultimam refutationem sunt castigata.
Primum punctum est. Si qua opus fuerat relaxatione à parte (ut barbare dicis) Stanislai pro tollendo juramento convocationis, constat id jam sublatum per literas sectis suis Gedanum demandatas. Videris mi amande, non entia vidisse, si aliquæ dicti argumenti datæ fuissent literæ, certe recapitulare non omisisses, qui etiam commenta contra eum, quem odio tibi placet prosequi, proferre non vereris. Legas epistolam, quam pono.

Dato etiam non concesso, quod dicti argumenti literæ à Serenissimo Rege Stanislao fuerint demandatæ, jam ne tibi erat usq ad plaudite, procedendum? quandoquidem non ignoras, quod abdicatio Regni non possit esse sine Comitijs, et in ijs sine consensu universorum. Si vero reponere cupis id sentiendum esse de Rege legitime electo. revolve ãmo parallelam candido animo concinnatam. 2dó epistolam familiarem de prospera electione. 3tió refutationem prætensæ resolutionis Romanæ. 4tó epistolam ãmam cujusdam non adeo docti, sed doctissimi alicujus viri sensum referentem, et recognosces te chare Socie, non in prima parte errorum versari, cum labaris et graviter, et frequenter.
Præterea ad renuntiationem Dignitatis vel beneficij requiritur consensus eligentium. Clement. 1. de renunciat. Et à paritate rationis loquendo. Renuntians beneficio non prout debuit, habetur pro non renuntiante, et ideo repetere potest illud. Can. 1. et ibid. glos. 1. 17. q. 1. renuntians beneficium per metum, non indiget nova collatione, sed per actionem quod metus causa, restituitur in pristinum statum. c. si vero. de jurejur. Qui sunt hi sermones modo dicti amantissime sodalis, nonne legum Ecclesiasticarum? contra quas, veluti contra stimulum, durum est tibi calcitrare.
Addendum est, quod renuntiatio illa Regni, si fuisset facta, foret in summum præjudicium Reip. nam præjudiciosissima ei exceptio convalesceret, periculum esset certum Religionis et libertatis / lege mi amice de hoc ãmam epistolam cujusdam versam ex Polonico idiomate in Latinum / talis autem renuntiatio quomodo potest esse valida? nisi tu vides, quem multi dicunt in perspicienda veritate cæcutire. at ego contravenio, cum dico te videntem esse, sed non multum.
Urgent me quidam ad poscendum ut ignoscas placidus tandem, flatusq remittas, et verum tibi pandendum. ast siquidem tu amice perchare non arbitraberis mihi succensendum, dum quod sentio, dicam, etiam non petita venia, quæ judico dicenda, judicabo.
Quod fieri optabas, hoc factum esse citius quam fuerit necesse, credidisti. Missurus eras mentem pedissequam post Serenissimum singulari Divina Providentia e faucibus draconis ereptum Regem Stanislaum, et tunc aliter, quam concludis, sentires. Nonne audivisti, quod jus suum legitimissime acquisitum conservaverit, et conservet: nonne observasti quod legitimis gradibus, et juxta leges Patrias, post prælaudati Serenissimi Regis Stanislai Divina protectione liberati, in tutioribus locis fixam residentiam, gloriosissima Dzikoviensis Generalis Confœderatio sancte, quia pro servando juramento, coaluit; quod Magnus Ducatus Litvaniæ totus (exceptis paucis perjuris et hostibus Patriæ) glorioso vinculo dictæ confœderationi sit sociatus. hocne apud te argumentum erat literarum illarum, quas tu datas confinxisti.
Asseris datas literas à Rdsmo Secretario Regni, tibi ni fidelis amice placiti argumenti, cur illas (si tuæ rei suffragari poterant) non citasti, plurimi non credendum tibi existimant, cum non semel convictum te esse dicant, quod non visa fingere non verearis. De Rdsmo vero Regni Secretario tua repugnante invidia, homines à pravis passionibus liberi sanctiora asserunt, quam tibi libeat cogitare.
Loquemur cum prælaudato Rdsmo Secretario, postquam tu chare amice, gallinæ filius albæ securus inter Moschorum, Saxonum et Kozakorum manubias constitutus, viam recessu tuo cum prædictis phalangibus patefeceris, et tunc patebit te sinistram de Optimo Prælato suspicionem, ut noceres illi, commovisse. Veniemus ad terminos literarum prædicti optimi Prælati, sed tibi necesse erit descendere ad rasuram à te scriptorum.
Secundum punctum tuum est dilecte amice: Juramentum, quod est de re intrinsece mala, non obligat, sed de tali fuit juramentum convocationis. E. non obligat. major per se patet. probatur minor. Juramentum in Convocatione Varsaviensi factum directe infregit obligationem intrinsece contractam ab Ordinibus Regni per prius præstitum juramentum in Generali Confœderatione Sendomiriensi contra ineligibilitatem Stanislai ad thronum Regni Polonicæ, sed hujusmodi fractio fuit (considerantî patet) est intrinsece mala. E. etc.

Hoc tuum

Hoc tuum argumentum mi chare Amice dum relegi, tantum deprædicavi, quantum sensi valere. observavi tamen simul quendam doctissimum virum mihi astantem, corrugare frontem et extendere labellum, quæsivi ex ipso quid displiceret? reposuit ille, non consuluisse te mi Amice bonos Theologos, et si consuluisses, non dubium erat non responsuros, cum nullus ausus fuisset perquirere occasionem, ut tecum, in hac materia, frustra luctante, erubesceret.
Instandum judicavi postulando, an non male promotum sit argumentum? qui diu obluctatus velut per oracula daturus voces, mente aliquantisper suspensa constitit, ac tandem dixit de non pridem dicto tuo argumento: Nec id est, quod sapiat, nec id est, quod capiat.
Quod sapiat nihil est, nam hic, qui se jactat esse Theologum, et ut apparet, in forma seputat loqui, minime in forma procedit. etenim formato argumento (ut etiam formavit) hoc: juramentum quod est de re intrinsece mala non obligat, sed juramentum Convocationis erat de re intrinsece mala. E. non obligat. minorem sic debuisset probare: juramentum de eligendo Polono ex Patre et Matre Polonis Catholicis in Polonia nato, excludendo omnem extraneum, dominia et exercitus extra regnum habentem, est de re intrinsece mala. sed juramentum Convocationis erat tale. E. erat de re intrinsece mala. Ubi est major falsa juxta omnes, juxta te forsan est vera. sed liceat, cum venia tua fidem tibi non adhibere. Tu vero sic præmissam minorem probasti: Juramentum in Convocatione Varsaviensi etc ut supra. Ubi negandum duplex suppositum putatitiæ majoris. Imum, quod juramentum Convocationis erat de eligendo Serenissimo Rege Stanislao: erat enim de eligendo Polono statim in formula juramenti circumstantiando. Ut condiscas taliter loqui, qualiter res se habet, pono formulam juramenti.
Ego N.N.

Ubi hic sunt termini, qui judicent juramentum factum in favorem solius Serenissimi Regis Stanislai? Replicabis forte, quod intentio in juramento dirigebatur ad eligendum Regem Stanislaum. Ad quod repono: adesse aliquos, qui tibi parum adscribant scientiæ, sed falluntur, cum scire potueris et possis plusquam ducentorum millium (qui variis temporibus jurarunt de eligendo Polono, excludendo extraneum dominia habentem extra regnum) internas intentiones, sed cognitione falsa.
Secundum suppositum tuæ putatitiæ majoris negatur, videlicet, quod electio illius, de quo non eligendo factum esset juramentum, foret intrinsece mala; nam esset mala extrinsece tantum, propter juramentum prædictum.
Quod etiam non capiat nos illud tuum ratiocinium positum n. brevi credere debebis: hoc ut clare demonstrem, duco te veluti ad tabulam, á qua quia nimis tempestive recessisti, prodidit te tua informis argumentatio.
Si aliquod erat juramentum, de quo ignoro (nam inter Moschos et Saxones constitutus timeo evolvere leges Patrias, pro quibus tollendis illi venere) si inquam aliquod erat abjudicans Serenissimum Stanislaum in ævum ejus, cur formulæ punctum ad tuam materiam faciens non allegasti. Facile norunt docti te cum parte Pragensi, postquam revulsa est per solidam refutationem resolutio prætensa Romana, tanquam dextra, necessitatum fuisse tua resolutione tanquam sinistra, uti.
Asseveris pro certo mi perchare amice juramentum esse factum in Confœderatione Sendomiriensi, quo Serenissimus Stanislaus proscriptus est in omne ævum á Corona Polonicæ.

meminisse te oportebat ejusdem temporis, Confœderationis Majoris Polonicæ, et postea Confœderationis Varsaviensis, quæ contra acta Confœderationis Sendomiriensis reclamarunt. Nunquid igitur Confœderatio Sendomiriensis, habens oppositam aliam in pari numero Polonorum constitutam, reclamante illa, potuit aliquid vim legis habens statuisse?
Dato non concesso, quod Serenissimus Rex Stanislaus per juramentum Sendomiriense proscriptus sit (ut dicis) in omne ævum à Regno Polonicæ, non tamen asserere potes proscriptum pro omni ævo Reip. vel pro omni ævo suo, sed pro omni ævo Serenissimi p. m. Augusti II. nimirum inhabilis est redditus (si tamen hoc cum veritate dici potest) ad regnum, quousq; viveret Ser. Augustus II. Videtur hæc tibi intorta ac affectata explicatio, verum cum relegeris secuturas rationes, veluti fulmine percussus, et valido percussus ictu, manum tuam impones super plagam tuam.
Prima est ratio finis illius (si quod abjudicans erat Serenissimum Stanislaum in ævum) juramenti, non fuit animadvertere in aliqua delicta Serenissimi Stanislai? nulla enim erant in Principe illo Serenissimo, ut optime probarunt epistolæ familiares. Ea enumeres crimina dilecte Frater, et totus orbis pronuntiabit te mentiri. Hinc intentum dictæ Confœderationis erat retinere in throno p.m. Sereniss. Augustum II. promovente ad eum Varsaviensi Confœderatione Serenissimum Stanislaum, ad quem finem certe sufficiebat declarare dictum Serenissimum Stanislaum inhabilem ad thronum Polonicæ in ævum Serenissimi Augusti II. Scis perdilecte Amice, vel potius discis, quod odia restringi, et favores convenit ampliari. in c. Si gratiose. 5. de rescript. l. 6. et gloss. restringi. in c. statutum. 22. de election. l. 6. gloss. facenda. in reg. in pœnis. eod. non ne autem odiosum est terminos exclusivos Serenissimi Stanislai, in ævum ejus subintelligere, cum illi explicite non ponantur. Suarez tom. 2. de relig. l. 2. de juramento promissor. c. 23. n. 7. dicit: Obligatio juramenti valde onerosa est, et ideo, quo levior fieri potuerit per benignam interpretationem (quando illa locum habet) lenienda est. Hic vero habet locum ob non appositos terminos taliter (prout tu Amice vis) exclusivos.
2da. Ad inhabilitatem electi ponderandam, oportet quod detur inhabilitas secundum tempus electionis. c. dudum. §. verum. et ibid. gloss. electionis. de election. Jam vero demortuo Ser. Augusto, tempore electionis, clarum ~~etatem~~ est, quod fuerit habilis Serenissimus Stanislaus ad Regnum. per consequens si quo casu declaratus fuerat inhabilis, recte intelligendum de inhabilitate ante mortem sui Antecessoris.
3tia. Per triginta prope annos non audiebatur de juramento exclusivo Sereniss. Regis Stanislai in ævum suum, unde omnes addicti Reip. optabant prælaudatum Serenissimum suum Regem post fata Serenissimi Antecessoris sui.
4ta. Illmus Palatinus Cracoviensis vir usq ad tempora fatorum p.m. Serenissimi Augusti II. addictus Reip. eximiâ cultura et circumspectione, legumq; peritia clarus, dum statim post fata ejusdem Ser. Augusti, cum multis ex Palatinatu Cracoviensi explevit juramentum de Polono nato in Polonia ex Patre et Matre Polonis Catholicis eligendo, excludendo omnem extraneum, licet honesto ambitu impulsus exceperat etiam Serenissimum Regem Stanislaum à Throno Polonicæ, per additam clausulam hanc: juro me Polonum in æqualitate nobiscum constitutum, et inter nos actualiter habitantem, electurum. nihil tamen addidit de Serenissimo Stanislao in ævum ejus excluso: cum alioquin magnæ circumspectionis Vir ille Illmus, suum robur additurus præmissæ exceptioni, non prætermisisset tale jusjurandum, si illud fuisset expletum.
5ta. Idem Vir Illmus in prolixo satis sermone habito tum in Senatus consilio ante Comitia Convocationis, tum in dictis Comitijs absolute non meminit à te mi chare Amice descripti juramenti. habentur hi eruditi sermones apud multos præ manibus.
6ta. In ijsdem Convocationis Comitijs cum tractaretur de juramento in ordine ad Polonum eligendum in Regem, à nullo mentio facta descripti à te juramenti de non

eligendo

eligendo Serenissimo Stanislao in dvum ejus.
3ma. Literæ universales tum Il. Episcopi Losnamiensis, tum D. Loninski inpracticato modo per Palatinatus dimissæ nihil absolute innuerunt de allegato à te juramento Sendomiriensi, cum tamen ad eos aculeos, quos avide armarunt ad puncturas Serenissimi Regis Stanislai, etiam aculeus de juramento dicto adnectendus placuisset.
3va. Multa instrumenta à parte Pragensi fabricata prodierunt contra prælaudatum Regem Serenissimum, nullum tamen quidquam habuit de illo Sendomiriensi juramento.
3ta. Il. Episcopus Losnamiensis in scripto suo agens contra anonymum scriptorem, dum etiam Serenissimo Regi Stanislao non pepercit, non meminit dicti juramenti.
4ma. Processus ejusdem Ill. Episcopi contra Confessarios nolentes absolvere pœnitentes à juramento Convocationis facto, nullam mentionem injecit Sendomiriensis juris jurandi.
5ma confirmativa omnium rationum. Juramento alicujus, ubi ex aliqua dispositione standum est illi, non creditur, si ex adverso contrarium probetur. c. proposuisti. de prob. In nostra autem materia stant in contrarium rationes modo prælmissæ: nec agere potes mi Amice contra eas, nisi aperte velis convinci, siquidem multorum manibus teruntur scripta impressa, et dictorum possunt adesse millena testimonia.
Ex his constat habuisse te optime amice lucidum intervallum, dum tali modo factum, quali asseris expletum, occurrit tibi Sendomiriense juramentum, cum olim nec tibi, nec alijs innumeris venerit in memoriam. Gaudeo te chare amice adeo felici præditum memoria, ut etiam ejus, quod nunquam percepisti, recorderis! gratulor, quod cunctos et universos Polonos fortunata tua superes reminiscentia: nam illis omnibus, species juramenti (quod nunquam erat) exclusivi Serenissimi Stanislai in dvum ejus (ut ex tuo judicio deduco) excideruntj, tu eas, quas non habebas revocasti. Damnant à te factam allegationem prædicti Sendomiriensis juramenti judicia plurimorum, at ego te excuso. nam cum adverteres resolutionem prætensam Romanam per ultima refutationis argumenta prorsus eversam, et nullius fuisse momenti cogereris agnoscere, necessitas te impulit ad quærendas rationes, quibus collapsam rem posses erigere, ne perjurus (ut es) vocareris. hinc in promptu tibi ratio fuit: quia foramen erat in prætensa Romana resolutione, quam sic adjuvisti, ac si negationes negationibus suffulcires.
Tertium punctum tuum est: dato non concesso, quod jurare in Personam Stanislai nonnullis in Convocatione Varsaviensi visum fuisset bonum, attamen illud sic rebus stantibus adimplere, omnino illicitum est ob circumstantias adimpletioni tali juramenti undiq obicem ponentes. Inter quas nota 1mo. ruinam Patriæ et eversionem libertatis ex occasione pseudo electionis Stanislai consecutam. 2do proscriptionem Stanislai sub Guarantia Russiæ. 3tio contradictiones maximorum in Rep. virorum illegitimæ et imperiosæ electioni Stanislai sese opponentium. 4to salutem periclitantis libertatis. 5to continuam publicæ inter Principes vicinos tranquillitatis perturbationem, si Stanislaus Polonæ Reip. præesset.
Magnam hæc à te prælmissa reperirent considerationem: si essent vera.
1mo. falsissimum est, quod juratum sit præcise in Personam Ser. Regis Stanislai, nam juramentum illud Convocationis erat in Personam cujuscunq Poloni digni throno, nullum excludendo. Lege formulam juramenti! revolve universales datas à Celsissimo Gloriosissimo Primate! certe comperies, falsum te asseruisse.
2do. Scias mi dilecte amice Ordines Reip. non teneri in conscientia ob allatas à te circumstantias, deserere juramentum. Ut comperias te in tuo errasse judicio, illumino te per exemplum. Habet v.g. Respublica Holandorum, Helvetiorum

independentiam à vicinis Monarchis, evocent cives ejus aliqui, factionum contra Patriam architecti, et suæ Reip. proditores, exercitum vicini potentioris Monarchæ, vel advenienti, quocunq prætextu statim adjungantur, certe defendente se Republica, fient cædes, despoliationes, consurrectiones fratris contra fratrem etc. obligata ne erit in conscientia Respublica illa, etiamsi non sufficiat resistendo, jam victas manus dare? an non licebit illi eludere conatus hostis? præstolari: an non aliquis Monarcha contra injustitiam luctanti succurret? an non diversione facta alicujus Principis armorum, cogetur inimicus deserere terras Reip. illius? Replicabis mi perchare amice: sed sequuntur cædes, despoliationes, templorum ruinæ. Repono: sequi ista, ast ex hostium et proditorum Patriæ malitia. unde propterea non tenetur in conscientia illa Respublica à jure suo tuendo recedere. Quod enim fiant cædes despoliationes etc. peccatum hostium est, et Patriæ proditorum; quod vero Resp. illa tueatur sua jura, illius est magnanimitas in suo jure conservando. Habes tu amice bonum depositum in quodam tuo prædio, si aliquis potentior vicinus te aggrederetur, et ex tuis hominibus occiderentur aliqui, reliqui despoliarentur, ex tuis vero subditis aliqui pro te, quidam pro impetente te vicino consurgerent, caderentq non pauci hinc et inde: an tenereris in conscientia illud depositum ad hostem ablegare? an non judicares te ad id in conscientia adstrictum non esse? cum ille vicinus ex sua, non tua malitia id perquireret, quod sibi non deberetur. Hoc tuæ materiæ velis applicare et recognoscere, quod propter evadendum aliorum peccatum, non debet Respublica admittere suum, frangendo juramentum, et eripiendo jus legitime acquisitum à Ser. Rege Stanislao, illo non cedente, nec valente, cum ratione præjudiciosissimæ periculosissimæq, Reip. Polonæ, exceptionis factæ ab Augustissimo Cæsare, bellum sit susceptum à Serenissimo Galliæ Rege, in hoc calamitosissimo statu Poloniæ, ejus Protectore.

Audi dilecte Socie quid lex dicat: Ab initio contractus sunt voluntatis, ex post facto necessitatis, quia non licet resilire. l. sicut ab initio 5. C. de actionibus et oblig. l. in commod. 17. §. sicut ff. commod. Nonne Resp. quendam inijt contractum cum Electo sibi Rege, ut ille Reip. immunia jura, Respublica ipsi debeat reverentiam et fidelitatem, quomodo igitur licebit resilire?

Quidam relecta non pridem dicta tua, negarunt te esse sapientem, sed malitiose rudem appellarunt. Ast ego tanquam amicus impetravi, ut saltem te sciolum nominarent. Vides chare Sodalis, quam industriè conservo tuum honorem! non prohibeor tamen, quin possim vera loqui.

Non fueras tu dilectissime amice tempore belli, Regnante Joanne Casimiro exorti, quando una parte Polonorum pro Rege cum Republica, altera parte contra Regem cum hostibus stante, similes cædes, devastationes etc. etc. factæ sunt: quodsi te fuisse tunc contigisset, certe (si tuis præsentibus institisses principijs) consilium suppeditasses ad agnoscendum pro Rege Poloniæ, Sveciæ Regem, argumentatus enim fuisses (ut nunc argumentaris) quod licet fuerit bonum eligere Joannem Casimirum in Regem, et ipsi jurare fidelitatem, malum tamen esset illis mutationibus evenientibus, in throno retinere. Verum licet fuisses protunc, et cum tuis dictis sensibus volitasses, nihil effecisses. Nam tunc rectioris sensus Poloni, licet perditis fortunis, fratribus, amicis, per longe lateq grassantes cædes, et expilationes, ratum tamen fixumq habuerunt Auxilium Dei, in sua innocentia patientes, præstolari, et sic sperantes salvi facti sunt.

Nunquid

Nunquid et nunc abbreviata est manus Domini, ut nos erigat, sine eo (quod tu suades) peccato. Hoc etiam gratia tui puto addendum: cur tempore belli Suetici similibus occurrentibus circumstantijs non suadebas recedendum à Ser. Augusto, et propter pacificandam Remp. accedendum ad Serenissimum Stanislaum?
Adnectendum est hic dictum Ciceronis: ceteros nosti, qui ita stulti sunt, ut amissa Rep. piscinas suas fore salvas sperare videantur.
3tio. Proscriptionem allegas Serenissimi Regis Stanislai sub guarantia Russiæ: Legas Zatuscium de hac re ita loquentem: Agendum in eo consilio (videlicet Varsaviensi) erat de summa rei, scilicet de colligatione cum Moscho, et alijs Principibus externis. Ita magna à parvo consilio quinq personarum, stante pede Ujazdovij tractata, colligationes conclusæ, legationes expeditæ. et post alia non pauca subdit de contrarijs huic consilio: admirabundæ erumpebant voces lamentis similes, præsertim à Jaruzalscio Vexillifero Bielscensi, et à Skorzewscio Succamerario Lencicciensi. quid est hoc! jam ne hoc dominium absolutum!
Vide dilecte amice! an valida erat guarantia sic potentiæ invitatæ!
2do. adducis contradictiones magnorum in republica virorum: Revoca an suo loco et tempore contradixerunt. Jam de hoc scripsit anonymus in epistola ima versa ex Polonico idiomate in Latinum, uti et de libertate, quam tu asseris periclitantem, ac de quiete perfecta conservanda, Regnante Serenissimo Rege Stanislao.
Reliqua, quæ tu in tua resolutione affers, animadvertes, et jam forte animadvertis per ultimam refutationem prætensæ resolutionis Romanæ, et per epistolam non pridem dictam castigata: habeas patientiam, dum suas partes debet agere Justitia!
His de substantia tuæ scripturæ expeditis, de modo ejus restat agendum, quem dum quidam majoris considerationis Viri perlustrarunt, non theologicam te scripsisse resolutionem, sed famosum libellum, pronuntiarunt. Defendendum tamen te putavi, asserendo: libellum te scripsisse non famosum, sed infamem. Non licebat tibi Socie amande Rdmum Secretarium Regni, Virum conscientiæ delicatæ, scientiæ exquisitæ, dissimilem tibi, quia optimum, plusquam satyrica lacessere mordacitate, dignissimumq omni veneratione Ministrum, cognominare Apostatam, transfugam, impium, impudentem, flagitiosum, temerarium, habentem spiritualia requitiæ, conscientiam malam, fæditragam. Certe eos, qui tuam legunt scripturam, oportet, si naturæ motui parendum est: indignari: si Christianæ charitatis impulsui est cedendum: condolere debilitati animi tui, in devia à moribus Christianis lapsi, exorareq Numen, ne te diu talem esse patiatur, quales esse Gloriosissimos Viros, adstites Regio honori Serenissimi Stanislai Poloniæ Regis tuo graphio depinxisti. Barbarum te quidam esse judicarunt, ast ego mi dilecte Amice non consensi, ne similia tecum (male de bonis sentiente) de te pronuntiarem, licet plures asserant non prohibere actus tuos, quin sis pejor illis, quos malos effigiasti. Ego tamen mi perchare Amice, idem non asserо, sed cogito. Loquor bene de te propter antiquam Viri confidentiam, qui male de alijs loqui didicisti, memor moniti illius: Amicos privatim admone, lauda palam. Quid

tibi Amice erat necesse contra veritatem Orbi notam Dignissimum Reip. Ministrum, Secretarium Regni vocare Episcopum et Bellatorem, quod causa urgebat? ut addores: Quid Mitrâ cum galea, quid Sacro Pallio cum lorica mavortia, quid benedictionibus cum bombardis, quid Pastori cum armato grege? Nimis videbaris delectari stylo tuo, et licet in conscientia judicasti non esse verum, quod asserebas, quia tamen complacuit tibi hujusmodi in falsis energia, offendere graviter eminentioris dignitatis Virum maluisti, quam omittere tritum alias conceptum. Hic ne mi Amande est Episcopus et Bellator: hicne est inter galeas, loricas, bombardas, qui Moschorum et Saxonum armatas bombardis, Kozakorum hastis instructas evitaturus turbas, ingratissimo Patriæ spectaculo coactos Magnates, et Nobiles Viros ad agnitionem tui et sui Regis non tam ducentes, quam trahentes; ac funestissima Reip. portendentes, coactus est quærere, et reperit Deo auxiliante pacatam et non minacem armis Regionem, ut suæ, jam olim obligatus juramento (tuæ, et prætensi Romani resolutoris cum summa levitate in gravissimo negotio animarum procedentis, non insistens sententiæ) consuleret conscientiæ, et non transfuga (ut tu dicis) fieret, sed redux à vexante justitiam, vi et iniquitate armorum.

Reflecte te dilecte Amice! forte in aliquam raptus extasim (sed secundum plurium judicium non sanctam) de alio Episcopo, tecum Varsaviæ inter Moschos, Kozakos et Saxones commorante, ea, quæ Rdsmo Secretario applicabas, debueras enuntiare, et si id de illo alio dixisses, omnes deberent (utpote verissima te fatente) enarrata approbare. Nunc vero cum tam enormiter falsa de Rdsmo Secretario asserre non erubescis, sensus omnium est, quod totus te Orbis proclamat impostorem. Absit tamen hoc á me, ut idem asseram de meo Amico, sufficit enim hoc idem cogitare.

Addunt quidam tuæ Scripturæ lectores, te scelestè in Theologica resolutione processisse, nomen resolutionis Theologicæ satyrico stylo profanando. Ast ego te amande Amice excusando dico: honesta quædam scelera successus facit, præsertim cum tu tibi veniam tribuas, sicut ille, qui ter parricida factus, ignovit tamen sibi

Etiam Rdsmo Referendario Regni, factiosum eum malevolo titulo cognominando, injurius esse voluisti, cujus tamen et rectitudinem intaminatæ conscientiæ, et eximiæ scientiæ sublimitatem siquidem imitatione assequi non potes, debuisses et debes colere veneratione. Non invideas mi chare socie prælaudato Rdsmo Dño Referendario à Serenissimo Rege Gallicæ oblatum donarium quatuor millium Scutatorum! accipies mi Amande tu quoq, pro tua resolutione Theologica, tomacula (quæ in eadem resolutione tua offerre velle videbaris Rdsmo Regni Secretario) sed forte medietate istius edulij contentus esse debebis, cum asserant aliqui integrum edulium tomaculorum tuam dictam resolutionem non mereri.

Verum tamen non admiror quod non parcas alijs, cum tibi et tuæ conscientiæ non indulgeas, contumelioso vivos optimos taxando, neq consulas animabus aliorum, qui tuæ norbene consuluisti, complures tua sinistra resolutione (præsertim simplices) seducendo. * vid. ad marginem

Appellas eos Gallomachos, qui de eligendo Rege, ex Patre et Matre Polonis Catholicis in Polonia nato, excludendo extraneum dominia propria et exercitus habentem extra regnum, juramentum expleverunt. Turpiter lapsus es mi perdilecte: sic enim ex præmissis in re concludis, quod imprimis Illmus Palatinus Cracovienſis, primus est tibi factus Gallomachus, qui libere ac sponte statim post fata p. m. Ser: Augusti supra dictum fecit juramentum. Sic etiam tibi Gallomachi sunt Illmi Episcopi Cujavienſis, Varmienſis, Plocenſis etc. Palatinus Kijovienſis, Marschallus Magnus Regni etc. qui sponte ac libere dictum juramentum fecerunt. Dicunt quidam te supra posita loquentem egisse impudenter: verum sufficit dicere te imprudenter locutum.

Vale Amice cordialissime! me ama, te amabo. Si tamen alteram similem scripturam dandam judicaveris, quali Rdsmum Secretarium, dignissimum Ministrum Regni perstrinxisti, et in angulo aliquo Poloniæ latitans nanciscar illam, credas mi dilectissime Amice, non evicturum id apud me, ut abstineam deinceps à tali rescripto, quod (quemadmodum scripsisti de Rdsmo Regni Secretario) cogat te in aliquo angulo, sicut vulpem delitescere præ pudore. Ut vis valeas, nec semel tamen deinceps calumnieris, dico 2da vice, vale!

Datum in exilio, servantibus Moschis, Saxonibus, Kozacis, Kalmuccis, libertatem (cum succursu quorundam Patriotarum) usq ad exitium. Anno dolorum non primo. Mense gemituum prioribus simili. Die lachrymarum à cæteris indistincta.

* Etiam Primatem Celsissimum (quantumvis acutiore acumine perstringere tibi placuit, atque nomen illustre ludicant esse rectum) quod summe pravus injurium effectus, et extrema malitiæ genius perhibet. Erit tempus, quo, vepreto procellosæ exactionis velamine, judicave nec pitabimini talem vos habuisse et habere Primatem, qui major, imo cui par in gloria, accuratior in bono Patriæ promovendo, tolerantior etiam in gravissimis malis pro bono Reip. sustinendis, inter omnes retro et ante Primates Regni, non reperiet. Vel si malevolentia tua, et tibi similium, mi Frater, ultima obstinationis pervicacia et futurum, quoadusq vixerit Gloriosissimum Te vero, similiq tibi servos fuisse et esse fudicabuerit, non prohibebit: quin sint tales futuri, qui remota cortina, partem tuam notanda, Compatriotarum, Saxonum, Kozakorum præsidio securi, sic est nunc: non sic erit ad loca quando, summa ferentur res interiora caput.

Desideria w Instrukcyach przyszłych na Seym następuiący in rem Boni Publici tysko per gressum inserenda.

1mo. Iako nic zbawiennieyszego y szczęśliwosci powszechney pomocnieyszego być niemoże nad ziednoczone zdania y umysłow; tak unicè et nedestario na przyszłym da Bog Seymie, swoy skutek dla Publicznego uspokoienia y dobrego Rzeczy odbymac powinno: Ktory to Seym Unionis et obstaculorum, ktore, ta generalna Dopulorum zgody, accend et propulsand) animositi intrinsecz zo-zony, aby tanden Rzplta odetchnąć y wydźwignąć się ex pressura malorum mogła.

Dla tego, J.K.M. P.N.M. przez Jchmć PP. Ministrow Swych, subveniendo necessitatibus Rzpltey trzy milliony deklarowali; tak gdy teraz ac-cendentibus militaribus oboyga narodow Signis, Publicznich Stacy z Skarbu J.K.mci płacono, tuboby utilitati et maiori emolumento Rzpltey, ta Ich deklarowana taska mogła być dyspenowana; iednak gdy divertij in Cen-trum Brauri Civium sensus, swobodnego y pomyślnieyszego Jey, niepozwolily applikowania y zażycia; tedy słuszna rzecz, aby ta Woysku wypłacona quantitas, ktora z kurtow w Kassie Skarbu J.K.M. znayduiących się potrebit w tych trzech milionach Skarbowi J.K.mci akceptowana y Woysku oboyga narodow w Stany Publiczney 1717 ustanowionej, in levamen gubitey Zniszczonych Dobr potrącona była. Wszyscy, aby Dobra wszystkie fulcrum, y Skarb J.K.mci indemnita-tem odbymał, Seymowego potrzeba warunku.

2do Jezeliby zaś invida fatalitate Seym przyszły miał periclitari, a per consequens być zerwany; tedy eadem methodo, mała, a Kto wie? iezeli nie cum auctori continuarentur, indemnitat Skarbu J.K.mci disservetur, Krajom levamen / ktoreby teraz przy Zmy-nowaniu było milsze y pomocnieysze, provogaretur. Dla tego, trzebaby, dopiscia tego Seymu proxime Securitatem, ktorąby hoc me-dio expedirowana być mogła, żeby Woiewodztwa, Ziemie y Powiaty, wie-dzące, że tyskie dare materye Unionis et obstaculorum, animositis, na tym Seymie maią być traktowane, w Instrukcyą Posłom od siebie dele-gowanym, tę, plenę Potestatis władzy przekładowali; iż ktoby z Panow Posłow zapamiętały, hoc salutare opus chciał swoie chęci na prze-szkodzie, ktory, według porządku Seymowania, pierwszego dnia powinien być obrany; chyli też z iakiey innej potaignej przyczyny, prze-szkadzaiąc Unioni et obstaculorum animositi; oraz władzy zaufa-tości w Woiewodzie będących, sprzeciwiąc, a tym samym Rzpltą involvendo w zamięszania y od Portu Securitati odepchnienie, tenże-by też delegujących siebie Intentionem w otrzymaniu y utrzymaniu Unionis et obstaculorum animositis zawieraiącą się: a przeto, aby ten Charakter Posłski

Iako tedy nieprzyiaciołym y za granicą lub iezcze w Polsce siedzącym y ubliżaiące Dobru Rzpltey Consilia formuiącym, chęci iak pokro-tone było ad recipiscendum Interesse, a teraz ukmanie Pięć do prze-szłych da Bog Seymu; Tak ci wszyscy, iezeli przed Seymem nieupamię-taią się y niezgodzą z Rzpltą, et non vestigend Bonum integritatem, optatam tranquillitatem, staną się Sorti Legis et Poenae, et eadem methodo

y Ci-

y Ci, ktorzyby ten Seym rwac chcieli, iawnie in Complicitatem tey Zarazy
Zapamiętałosci padną, et pro non accedentibus, pelle ovina pokryci, rep
tari powinni, kiedy temu obstant, co universaliter exoptatur: A zatym
iako Servi Legis ac Poenae et Incapaces Charakteru Poselskiego, rugowa
bydz powinni, y kontradykcya Ich niepowinna bydz attendibilis.
Jakozby to sanè mogło supponi, że Urodztwa, Ziemie y Powiaty, per taedium
zamięszania, et per desiderium Pokoiu, y dla uchronienia się extorsyi na
dalsze wyprawy, mogłyby się na tę prekustodycyą w Instrukcyach rezolu
wac, iezeliby niewszystkie włożyły, to przynaymniey maior Pars; Dwo
zas ma na upor media in paratis, żeby podczas Seymu przeciwnych
ad assensum przyprowadził.
Mogł sobie kto imaginowac, że toby saperet laesionem Liberi veto? ale ieżeli
assensus et beneplacitum Delegantium et Delegatorum przystąpi; tedy
in salvo liberum veto zostanie, y byłaby pewnosc doyiscia Seymu, kto
rymby przeciwna machina zburzona była: Tak własnie, iak 1717.
ex beneplacito Rzpltey był Seym Niemy, a tym się wszystko uspokoiło,
y rigor Articulo 10mo. Paragrapho 5to super Transgressores, Contradi
centes et renitentes ułożony, ktoremu Ci, ktorzyby ten Seym rwac mieli
y chcieli, iako assecla Szwedzkiego Stanisława Leszczynskiego subesse po
winniby; Tedy y teraz à Simili w tak cięszkiey Rzpltey potrzebie, mogłaby
oppositio y niepozwalam poniekąd restringi; a iezeliby miały vulnera
iakie Prawu remonstrari; tedy na tymże Seymie, może to przez Consti
tucyą sanari: bo iako Rzplta Jurium suorum Domina; tak pretiô uspo
koienia y dalszego całosci Praw utrzymania, wolno się Jey dyspensowac
Krotko zas mowiąc, że tam, gdzie idzie de Salute Publica, nihil intentatum
relinquendum, y trzeba do ratowania siebie y Oyczyzny szukac sposobow

Sanctissime ac Beatissime Pater

Post Oscula Beatorum Pedum Sanctitatis Vestrae, Mei Regnorumq meorum humillimam Commendationem, pro quibus Apostolicam eamq benignam impertiendam exorans benedictionem, dum id a Benignitate Apostolica assequuturum me non despero, Animum meum simulq sinceram applicationem, et Studium, quibus ad augendum Cultum Divinum flagrantissimè fervor, coram Sanctitate Vestra fideliter Aperio. Quod primam præcipuamq curam & sollicitudinem in id continuò intendere consuevi, ut Ecclesiarum Regni Mei conservationi et indemnitati, quam maximè prospicere et consulere possim et valeam; eiusmodi semper Beneficiorum Prælatos et Rectores substituere satagendo, qui Religionis ac Fidei Orthodoxæ incrementum promovere, tum et Ecclesiarum commodis et emolumentis assidua cura Studeant invigilare. Et hinc est, quod cum Ecclesia Cathedralis et Episcopatus Culmensis, morte et Obitu olim Reverendi in Christo Patris Thomæ Franciſci Czapski. cui ultimi et immediati Possessoris extra Curiam Romanam decedentis hactenus Vacet, ne in Spiritualibus et temporalibus aliquod patiatur detrimentum, et Suo stabili Pastore orbata diutius non existat, Venerabilem Josephum Zatuski Canonicum Ecclesiæ Cathedralis Cracoviensis et Referendarium Regni Nostri, Virum Antiqua Generis Nobilitate, eximijs Virtutibus, doctrina & eruditione conspicuum, ac præstanti erga Me et Rempublicam

Fide constantissimum, magnisq; meritis in Patria. apprimè com-
mendatum, Summa pietate ac morum probitate Laudabilissi-
mum, atq in primis Ardenti erga Domum Dei et decorem Ipsius
Zelo præditum, in Episcopum et Pastorem eiusdem Eccles'd
et Episcopatus Culmensis pro Iure Patronatûs mei quod
mihi in prædmissis competit, assignandum et Nominandum es-
censui, prout Nomino et assigno hisce Litteris meis. Omnixè à
Sanctitate Vestra expetendo, ut hanc Nominationem meam
ratam habere, et Nominatum a me prædictum Venerabilem
Josephum Zatuski Canonicum Cracoviensem Regni nostri
Referendarium in Episcopum prælibati Episcopatûs Culmen-
sis per gratiosam concessionem Bullarum Sanctæ Sedis Apo-
dignetur confirmare. Quoditerum atq iterum a Sanctitate
Vestra majorem in modum flagrantissimè exposcendo, Eidem
integrum Valetudinis Robur fortunatissimum ac diuturnum
Reipublicæ Christianæ Regimen sincero Voto exopto.
Dabantur

Manifest. Jm. X. Marcina Załuskiego Suffraganowskiego, Sekretarza Koronnego, w Krolewcu d. 18. Junij 1725 anno uczyniony.

Nie teraz dopiero, Nieprzyiaciele Rzpltey Naszey, podaią Nas na Nienawiść, przez Pisma fałszywe, na Zuiedzenie tak wiele Ludzi poczciwych, ktorzy samym do Sprawiedliwości przywiązaniem Nam dyszą. Jakby niedosyć było chcieć Nas sobie okrutnie, awyrwarta Woyna podbić, ale ieszcze nadto, extendunt Swoie Jubernium, kiedy inszym skrytym sposobem, niemniey niesprawiedliwą Woyną, chcą pervertere Ideam, nayuięlszey części Reciprocitatem, ktora Ich do Naszych nieszczęśliwości interesuie.

Ten iednak modus agendi, iest tak przeciwny cnocie y poczciwości, że tym samym, Znosi opera, ktore nam calumniose attribuunt, fałszywie Authorow, y utwierdza im daley tym bardziey, rozsądnych poczciwość kochaiących do politowania nad Naszą Oyczyzną, ozobliwie, gdy rozważą, że dotąd przeciwko tym nowym szturmom, non opponimus, tylko prudens et modestum silentium, y że pewni pomocy Bozkiey, Obrony Anielskiey, Zgwałconey Niewinności, Cesarskiey sprawiedliwości, z cierpliwością powsty, nad Nieprzyiacioł Naszymi, a bardziey, żeby Ich Złe Serce odmienił, niżeli zgubą Ich Złości.

Zostali bysmy ieszcze w tey nieczułey obojętności, gdy by Nieprzyiaciele Nasi perseverando, rozstydliwemi sposobami Nas prowokowali, niedali Nam poznać, żeby to było authorisare Ich złe intencye, y uczynieli conniventes Ich niesprawiedliwości, ktora Caesarem nad Nami, Cały Swiat świadkiem, że my nic nie wzięli nad siłami Recognitionis, ktore przysłusza Prymasowi, y gdzie pełno Dekretow, y Expressyi niepodnych, a fałszywych, iako to potym pokazało, per innumerabilem constantiam, Cesarskiey Głowy Rzpltey Naszey, y tak przeciwnych Jego naturalnej Roli, iako przystoiących Genio tych, ktorzy Go zgubili, bydź Ich capacem. Odrzucilismy także cum contemptu, inisze Scripta, pod Cesarskim Jmieniem fabrykowane, niezdało nam się nawet demittere Cesarskiey wzpaniałości, ktora Zdobi niewinność, aby Zalamowali cursum Scriptorum, pełnych zadu pod Cesarskim Jmieniem Kaiasz Pana Naszego, Stanisława Siewskiego, ale tandem czas wyiawi calumnią, nieprzyiaciol naszych coram Publico, exacto & Serupulose,

pulos, ktorey omamic chcą oppressus Tenebrarum, że te, ktore Nam przypisuią, cale Ią dopiero nieznany, a nieprzyiacielskie; co wydrukowano w Gazecie Amsterdamskiey, de Data 7. Junij, Lub Titulo Manifestu Krola Naszego, wydanego do Woyska Koronnego, y Chorągwi wypłacanych po Woiewodztwach. Za własnym tedy Krolewskim Krola Jmci P.N.M. całemu Światu obiawiam, że ten Manifest iest fałszywy, y że nigdy w myśli Jego nie postało, takowe wydać ordynanse do wiernych poddanych Woiewodztw; Niechay zatym przy tym Ztey obłudzy, y Ztych ktore mogą Lubiego kazdy Ladzy y uzna co iest za charakter, Nieprzyiaciol Naszych, ponieważ w intencyi zdradzić Krolewskiego Jmci y Rzpltey nieprzyiacielskie wydaie y przyznaie działaczynią, tym lub fałszywym skryptem, dilloże y przysiązanie, ktore całe Krolestwo Lubelskie, immediate Throno vacante, Zyde iednostaynie, ktora Krol Jmci Zastał in ipso Status, y obowiązki Lolennitey, ktore mu la poczynione, inviolabilis fidelitatis: ktoby wierzył, że te Stowa Studio Piora Nieprzyiacielskiego wyrazaią, ale że Lamią prawdą, chcą Lubo Stanu swa popierać, y nieustydzą Ią wyznać, choć Im nie la favorabiles, byle fałszow dać mogli, w ktorym Interes, y pożytek Lwoy Zalecaią.

Ten skutek ktorego Ią ex suppositione tego Manifestu spodziewaią, iest aby Braci Naszych Woiewodztw ktorzy dotąd przy Woinie obstawali, aby Ią tym Rece y pod. Jarzmo poddali, tego, ktoby ią przestawac nieiednią, aby zdradzić Krola y Oyczyznę, Lubo pretextu Nieiakiego Jego ordynansow, y aby nayuroczyscy wzięli, że tym samym contribuunt ad Eius prosperitatem.

Drugie motivum, aby dać poznać całemu Światu, że Nasze Woyska na Ruinę Kraiu, nie na odpor dania Nieprzyiacielowi służyły, y że ta ruina, do ktorey Oyczyzna przyniedziona, nie pochodzi z Oppressyi Lacow y Moskwy, ktorzy Ią od dwoch lat spustoszą, tylko od Nas samych, Niedziw że o tym Enygmatyczym Manifescie, maią Ią za Prawo-dawcow, ale według Ich opinij, iako mogą dawać Prawa, pod Imieniem Tego Krola, ktorego non recognoscunt Władzy. Ktoby nie wyszedł, gdy by nie wiedział, że wpośrzod Europy w naszym Kraiu, tak zupełnie rozumnym w obyczaiach, znayduią Ią takie grube Lubiecta, ktore

re

re mogą imputare taki Skrypt Naszemu Monarsze, ktory sami wymyślili, aby uszczerbić Sławę y reputacyą, ktorey nabył u całego Swiata.

Zostawuię Publico, Iusto Censori, aby sądził de alijs motivis, ktore były do tego zmyślonego Manifestu, sufficiat mi go tu proscribere, iako fałszywy y niegodny Najaśn. Pana Naszego, y w ktorym niemogł by się poznać, tylko przez tę Dobroć, ktorą Mu przypisuią, y ktorą umie szafować w okkazyach, ktore są convenientes, y opportuniores Sławie Jego, et prosperitati Całego Narodu.

Ad Mandatum Sacræ Regiæ Majestatis

Martinus Załuski Episcopus Drasnensis Supremus Regni Poloniæ Secretarius

Le Ceremonial, que i'ay essuyé icy, en recevant les visites, et les vendant en mesme temps, tenant même les conferences necessaires icy, avec les Ministres des Puissances Estrangeres, ont surpassé quasi toutes les ~~[illegible]~~ Politique Italiennes, et ne m'ont point permis par la poste d'avanthyer, d'achever la lettre que j'avois ecrit à V.E.; pour apresent en estant un peu deliuré, et restant icy depuis le Dimanche jusqu'au Vendredy, d'aujourd'huy; Je prends la plaisir de continuer ma susditte lettre, en luy donnant part qu'il survint icy un certain scrupule sur mon passage dangereux, par les païs bas, appartenant à l'Empr. par la raison, que quoyque ledit païs, observe une exacte neutralité, cependant n'en ayant ~~aus~~ pas aucune approbation, par l'Empr. on apprehendoit qu'il n'en survient quelque attentat, et c'est par laditte raison attendant le passeport, de la Gouvernante de ce païs la pour le quel les premiers Seigneurs de ses Etats ~~[illegible]~~ se sont interesses et Mr. l'Amb. de france allant à Paris, estoit obligé de même de s'en servir / Je me suis arresté comme ~~je dis~~ j'ay fais mention, jusqu'au Vendredy, Jour d'aujourd'huy, et quoyque je ne suis pas encore certain, de l'avoir, car la poste pour la Pologne part plustost, que celle de Bruxelles arrive icy, cependant si ~~on me~~ je l'obtiens ou non, non obstant, je parts aujourd'huy pour Rotterdam, si je reçois le passeport, et je serais asseuré de ma seureté j'iray ~~par terre echevin~~ droit par terre, et j'espere par l'aide de Dieu me rendre dans quatre jours, au terme destiné; mais en cas le passeport, ne me sois accordé, je serois obligé d'entreprendre la maudite routte pour moy par Mer, m'embarquant à Rotterdam, jusqu'à Dunkerque offrant à Dieu toutes mes incommodités, car non seulement, quoyque je me porte asses mal, mais encore vôtre situation dans la qu'elle vous vous trouvés pour le present, me donne une peine incomprehensible, et je souhaiterois d'y remedier par mes soins autant qu'il me sera possible. Vous pouves estre assurés, que je ne manqueray point du lieu assigné de vous en donner des avertissemens necessaires, et des nouvelles aus qu'elles vous deves vous attendre avec patience

Ce qui regarde, cet endroit icy, d'ou je ~~part~~, parts, je ne peus point que rendre justice à Mr L'Ambas. de france, que par ses soins, son application, et par sa politesse inexprimable, m'a beaucoup aidé pour soutenir, la cause commune; mais d'une autre costé comme je vous aves deja avertis, par ma premiere, j'ay trouvé fortement prevenus ~~a tout le an~~ quelques uns des Seigneurs et Principalement le Grand Pensionnaire, de tout le contraire, mais à la fin les ayant informés solidement de nôtre Etat present, ~~et en ord~~ et leur ayant exposé tout a fait d'autres idées, j'espere qu'en cas qu'il voulussent pour apresent former un nouveau plan, de pacification, il estimeroit tout a fait autrement le fondement de notre liberté, et nôtre libre Election, d'ailleurs estant tres convaincus, que c'est une raison ~~sine qua nihil~~ sans laquelle il n'en est rien, prenant même congé du susdit Grand Pensionnaire Je luy inspiray fortement, que la libre Election ches nous, s'est une prunelle de l'oeil qui ne doit estre jamais touchée et même le fondament et la basse de la liberté et ~~même~~ luy ~~dit~~ dis nettement que si on nous avoit donné la condition que S. M. Le Roy nôtre gracieux Maître se devoit soutenir sur le trone, et qu'au Contraire si l'Electeur de Saxe, apres ~~la~~ une legitimation de son Election, devoit abdiquer le trône, allors quoyque pour ~~a~~ soutenir sur le trône ~~notre~~ Sa ditte Mté Le Roy Nôtre Maître Nous avons hazardées, nos vies, nos biens, nos fortunes, cependant pour convaincre, que l'Election de l'Electeur estoit illicite et illegitime nous n'aurions pû jamais accepter une telle pacification, et qu'il faut absolument s'otter de la teste que nous pouvions ~~quelque fois~~ un jour abandonner Nôtre Roy d'l'ayant elû ~~dans~~ d'une union presque jamais comparable et ~~entendüe~~ entendüe de tant des siecles, La Republique a resolüe de la soutenir avec la derniere patience, et ~~la~~ a même formée pour cela, une Confederation Gnle qui est ches nous un lien indissoluble, car même si le Gnal Mareschal l'a devoit abandonner, c'est qu'il n'arrivera jamais, neantmoins qu'apres sa mort un de ses Conseillers, pour soutenir jusqu'au der. homme cette forme de la Republique qui s'est confederée et pour en attendre une conjoncture

favorable pour secouër le joug Saxon ~~au~~ au quel ont nous ~~sommes~~ forcent, et par consequent continuant mon discours au Grand Pensio j'ai dit qu'il n'espere jamais de nôtre costé une paix gnle, jusqu'à ce qu'on nous remette sur le fondement de nôtre liberté, et de nôtre libre Election. Quiquonque vous inspire le contraire vous trompe, vous même m'avouës, que vous me connoisses par les gazettes imprimées, que je suis un Republicain impartial, et c'est pourquoy je vous prie d'ajoutter foy à ce que je dis, que puisque l'interest de Pologne et l'occasion de tout le trouble de l'Europe, et ainsi il faut absolument tacher de la tranquilliser finalement, pour ne point renouveller les mêmes troubles à la ~~même~~ moindre conjoncture favorable NB ut non recrudescat idem malum. A la fin il est impossible de vous raconter toutes les raisons d'un costé et d'autre repliquées et alleguées la dessus, il suffit que ledit Ministre de france m'a temoigné un contentement d'inconcevable de toutes ces dissertations, ayant bien pensé, la force et la valeur de mes fortes raisons, mais quoyqu'il en soit, je suis tres consterné par un tel delay de mon depart qui se traine jusqu'à ce moment, j'attends mon passeport, et la dre resolution de Bruxelles, desirant s'il sera necessaire non seulement par mer mais s'il est possible par le feu et voller même par l'air, pour parvenir au plustost aux sources de nos esperances, et estant la une fois S. M. Le Roy No: Mre peut estre asseurée, que de même que son Conseil confederé, que je ne manqueray pas de vous avertir de tout ce que nous devons esperer; à la fin je proteste devant Dieu, mon Roy et ma Patrie que je feray tout cela, avec mon dernier soin et application ce qui m'a esté prescrit par vous, ayant à coeur et en teste, premierement attirer, les Puissances Protectrices, qui surviennent a nos secours, et nos malheurs, J'avois aussi l'honneur de saluer M. Le Pce d'Orange, et la Psse où j'ay esté receû avec toutes la distinction possible, je n'ay pas manqué aussi d'aller rendre les mêmes honneurs aux principaux de ces Etats

de même qu'aux Ministres des Puissances Amies, par tout soutenant avec la derniere vigueur, nôtre juste cause, et j'espere en Dieu tres Puissant ~~qu'il~~ que ma presence ne fera pas un mauvais effet in amicis obsequijs de ces dits Etats, de même que chez les Puissances Collateralles, ~~Dieu~~ Ce même Dieu puissant m'assiste seulement que je puisse me rend au lieu destiné, et là prendre des justes mesures sur nos bons succes; En mesme temps Je ne peux me taire quels honneurs, et qu'elles civilités, j'ay receu dans ~~cette~~ cet endroit par une application et l'aide inexprimable, de Mr L'Amb.r de france. Le P.ce d'orange m'a rendu visite, ayant rendu hyer à sa Princesse, Je l'ay trouvé tres digne et tres obligeante, Elle s'est informée avec beaucoup de soin de la santé de S.M.L.R. N.M.e de même que plusieurs Seigneurs de ce pais cy, Je n'ay pas trouvé que quelqu'uns dans ce ministere icy qui estoit prevenus par des contraires insinuations, y mais pour apresent je les ay laissés ~~tout~~ a fait desabusés, et ils sont pour le present de tout autre sentiment, ils aiment et estiment veritablement nôtre Maître, et quand je leurs ay presenté le petit portrait du Roy duquel ~~que~~ Me. La Pala.r de Pomeranie à mon depart m'en a honnoré, ils ~~l'ont tellement~~ se sont tellement amussés avec, qu'a peine j'ay pu le ravoir de ces caresses; Aujourd'huy Mr. L'Amb.r d'Espagne ensemble avec mon digne hôte, Mr L'Amb.r de france, me conduis=sent à deux lieux d'icy, Je voulus eviter par toute force ce ceremonial mais il m'a esté impossible, de ~~me~~ faire changer la resolution de ces deux dignes Ministres, Non obstant que je leur dis que je ~~n~~ suis sans aucun caractere, et que Je ne suis qu'un fidel serviteur de S.M.L.R. Mon Me. et de ma Repu: et que je vais comme un particulier pour voir le païs de france, cependant ces Seigneurs sachant par une renommée publique ma commission m'ont rendu icy les honneurs, aus quels je ne m'estois jamais attendu.

Kopia Listu Jmci Xcia Jana Kazimierza Krakow. d 26 Marty pisanego

Gdybym niewątpił w sercu wspaniałym W:Mci rzetelnose moia ten kredyt zeniemasz W:M: yniemiałbo prawdziwsze Godności y Osoby Swoiey nademnie Elymatora, a Zgoda yney misiy przychodzi odezwac W:Mci z naleźytą Submissyą niechciałbym obszernymi Edawaczy słowy Publica deplorando fata, moią tylko wyraziwszy W:M: Wekera cyą Mieć Expressac abym podał W:M: expadaiącey Oyczyznie Rady: Ile Salomee potes Magnis fulcire ruinis Subgna Gomaiacz. Daymi supplikuię W:M: Swiadectwo ten był y iestem ab omni ambitione remotus w czym Samego Boga wzywam, przedtoze y gdzieindziey nizeli dalcy Stanę, a przed całym światem z tym się oświadczam ze y kroplo od nikogo niewziętem, ani wzięć chciałem y pretendowałem podczas złotego Zalu tego Do ze zebyt: dleżeru, bespieczney potym zdanie moie rzuty pod Wagę łaskawey W:M: Interpretacyey. Zdarzaie Dobre Boska pożądane Uspokoienia Drogę przy zupełnym Zaiskowaniu Wiary y Wolności reintegracyi, czyli to tak, iak Herburt pag: 159 w druk: owanym w Zamoyscie Statucie pisze, czyli innym zaki: sposobem utrzymania bespieczeństwa Cardinalium Illyrid, niewątpię że pięćdziesiąt W:Mci tym Sobraniem abyśmy nay pomyślniey ynaydrzey Upadaiącey ratować Polski mogli my. Nie bezchodzi w zadne Gruntowne, nad tym co się stało, bez trudno Niecofnienia za Stanem Zlot: Alk: Interregnis na Koronacyi wpisanoney konstytucyi gdzie do Praw y Wolności pospolitey Konfederacye stosować się maią, że Zamiast inne aczaz niedawny temi niezieść od dawne Swiatu odwiedzey Hetmańskiey osobliwie Anno 1648 pag: 21. niedawy niepostrzegnymi y tak wiele obostrzonych, trudno oraz nieuspomnieć Samey Ewanoely prawdy innym sensem wtozoney: qui non est Mecum est contra me, co Chrystus Pan na Nieprzyiacioł swoie Zarzuty maiąc rzekł: Qui nie iest mnie, contra me iest, ale przez wzięcie wzgląd szy za pretext niewinnych approbowano, bo Via Indifferentiae, czy innocentiae, istotnie do Nieprzyiacioł Niemyślących y Zadney w przod niepodległych Censurze partyi, y Sam Chrystus o tym mowi, Qui non est adversus vos, pro vobis est, ale dla pokoy dalszy Zalecaia czynią, prawy tylko Anno 1588 pag: 472. na Sessyi: ani choć przeciwni sentencyi nam byli a spokojnie siedzieli od pozwan Uwolnieni a dotrzymuiąc W:M: Stanowney przyiazni czyli tobie w przod nie chcieli być w Warszawie widzieccy z W:M: y Ustawy wszelkie Swobodzie bespieczeństwo wyznania przy Sey konserwacyi tego które Nam Bog dał Pana Nungm libertas conscientiae gwałtu Sub Jugo pus. Zatem nie bez tez na Publiczne Niebezpieczeństwa z prywatne Ceremie bez dzie wolny choć z Niewiernosci ab incredibile y hideą wydoza czyli Polski uczynić za Pana Nayz Augusta III. J: K: Pana y Dobrodzieia M: Sodne Oica, godne Wielkich Cnot Syna którego z Grodzkie wspomniałeo W:M: drżkuiąc za Prymasowskie które to Wiadczone sobie Zdrowie, zdawać się dobrowac nie pozwala Opatrznosć Dzieło Salbis za toto fundamentalibus Legibus, takiego w tym W:M: imieniu Listy wzywaiąc Prymacalney powagi, przez to publiczne przywrócenie Uspokoienie Salbis Populi Suprema Lex, Wiarę S: Zachowana Wolność starożytna nakto rey więcey y bardziey konserwacyi należy Sąsiedzkim nizeli odległym Narodom Utrzymania Wszelkie Mnie były y stosuie W:M: Panowie. Wzięcy niemowię absentium sermone Oręzami basiy Spodziewam z Jak Woły Swoim Regimentarzem Woyska Kor: Gdzie Głos, rior przed W:M: Zdaią y Affektem cum Utema reminiscentia y Jo: Mci Marszałkiem W:M. zawsze dobrze Oyczyznie Swoiey sprzyiaiącymi, postępuiąc z W:Mcią rozmowie Życzliwosciq y uniżonosciq, Zamiast Zatym pióro ale wam Wyciągam Listy moie na Polecenie Pasterskiey W:M: Dobrodzieia Zycia, które zawsze Poznawałem Łaskawe Affekta dowody ypewnian. zem iest z Szczerą zchodzącą y obligacyą pokiś Życia.

Kopia Listu Jmci Pana Marszałka W: Kor: d 26 Marty 1735 z Dukli pisanego.

Wyprobowana tonyo temporis usa Statecznych obrwacyi Głosek ku W:M: Dobrowi życzliwa perseverantia, y przy mutacyach variat inspirat Feradrenbiystych Konyunktur nieodmieniona, owszem gruntowniey intimuiąc, w obowiązanym sercu inscia, rumpit Addia silenty zatamowanej obstaculis Calamitatis Korrespondencyi Morey, prezentuiąc mię per Gentes znaymi się przed W:P:M:Cią Dobrod: veneracyą. Alibi niewątpię, że kochaiąc Oyczyznę y Głosek Serce W: M: Dobrod: Sentit Culmen Matris. ile dopomagaiąc się Methodam ferre Crucis, w czym wtorym się W:M: znayduiesz Sytuacyi nad czym effusis in Compassionem intimis Cordis Ubolewam, iednak iako zawsze inseperabilis bytem od Godnych W:M: Dobrod: Sentymentow, tak inplena fiducia taski Jo: Imieniu oddam Affecti Status prudentis exponere W:M:ci: ale to ze wzmagaiącey się Codziennie in pejus niebezpieczeństwach Communis augeh ruina, Mat Abszi sprzęgu pod Lipawą nieznosnych Affektuie venitu et planeta Nieba przebija et Omne venus Malorum, Czyż Pisać niepodobna szczerze się nieprzestaie a przyobiecane złotych dla Szczęścia protekcye y Łaskawsza przeciągnione bez Skutku dotąd exponere penculis publicae sortis nieprzestaią owszem zadusiałych gnębyo ochotnanych tey Oyczyzny Synow Impresyami przyszłych Akcesow niepewnych, sawnie prostrudunt in abyssum Zatoni. Doznaiąc tego przez domowe Dyssensye y Diffidencye rozerwana w partes Oyczyzna, aterar cur Zrzodeł swoich wyzuta, Quicquid tymy wszystey ledwie nie addittina ka spiria przyiaźniami continuis Drummis kiedy przez tak długi czas tatarzę się Veryi za Oris aniodzie pre maiąc Securae Mansionis, ferar powracaiący ad desolata rudera Zwoich Zortun Nadzieyth zadnych nieswidziemy, czuż nieprodzewamyoś per vahanes Status od dalszey od Was potencyi, Consolacyi tylko sami Siebie Mysłie Musiemy, doświadczaiąc sawsze ze salware Was sine Nobis nie mozemy.

Dysponuiąca zaś P. Boża znać że flagellatos nos conservare ieszcze nos perdere uscitan, kiedy podaie sposoby publicznego przystępu Aspohorenia Oyczyzny per Allesus do Nayś Oca Jm Allyusta 1.1. ktory nas mansoetudine et gratiis Alliis do siebie traktuiąc peterne przez Podany Ch Pottor Woich, securitatis et marketenpione Illrius Ich Pch Ecce Wolnobci y stanbod naszy, tudzież Ochronem praw Zdeptanych ekstarenige y ewakuacyą Woysk Rossyiskich przyrzekaige. Ktore skody zwio per motus Jmci Oca Pijo Illi z Woyskiem Korr. iuz agnovit Libere et adoravit Allyustan P.P. P. P. M. Majestaten et solenni plausu armozus ogłosił patam Gentibus tą swoią rezolucyą. Ważne przy rehorsederacyach Pastor Swoich do Ich Pcji delegowanych, tor Ulrzymaty yza ich Zawałą P. Boża y zaemsłynkten, ktorymi indijitat salwowanie per kune pastus Oyczyzny sancto cum Corde vibus Corde Ker. Jmci. Allyusta III. przyrzeatsm y przyrzeaj za Pana Nasze Salwis Libertatibus et Iuribus antiquis, do Nato Sallenne Mamy od Ycjo Dobrotliwe Pcji Ochraneye y Assekuraye ypre swasthienst bydge ze P. Jm P. M. idge Jorem Wrellisc Oyca Stwc Aspohoi w prystep terazniejsze za Misyia asia, y nam partnm złonnosci Conatibus Patris przynosci Szczęśliwie Inauguratam, a Ycjo przez Oyco Jskie Swoie Starania y Wspaniałote Serca Ulrzymi metuendam Hostibus, venerandam bliznis. Mam Zdaiey ze P. Jmci o Deberacyy W Kmc. Dá Pcjas suas interponit Sollicitudiny przez przez Pantlisc y Dobrotliwe Zadaneye Swoie do Dworu Rossyiskiego, ktore Rozumiem ze Consabunt vota Nostra ad satisfactionem W Kmci Dá bytebys W Kmć uczynikowe bez Pana dopomog Sancti Sobie. amy wszyscy Serccm prawdziwym staramysie y starac sy o to nieprzestaniemy. Za przyczyn sy W Kmci D. ze miathiem dowcip Moim niewdzięczny rayi y fundamentu Traktare dtuczey Calamitates Nasze Oyczyzny, Kiedy P. Bog per gn Ycjeś regnant y stuteznie bez Alternaty szczęśliwe interesuiesz zatym Pane Utrzymuige in solio bez Kaymniejszey ab Amata Potentia przeszkody, Tak Dlugi Czas Ycjestia exercentem Adoratiosi Kid wystawia, oczywiscie to pokazuige, ze sam Pan to ten Pan Pokoiu raym nam pacis decora et Bellorum amovere pericula moze, przez przyiazn y Traktaty z Sąsiedzkiemi Potencyami. Nieszczęsnej zaiturzey wtym całym Stanie dzięki dobre ich W Kmci D. Ktory Divinas gens humano in Corpore dotes, wyprobowany wszystkich konjunktura Mądrosciq y przezornosciq przeniknąt doskonałey prudentia et futura, nie za wyrazic tumien. Kiemozer tedy W Kmć D. wyiąść z ręki Oyczyznie wyswiadczye Dobrotwa taka tiedy ropoczęli conbrabere zechcesz do Aspokoyenia publiczne per Allesus do P. Pch Allyusta III. Ktory zaś skompanowaney Dobroci Stworcy wszystko quod Cives pretendunt charitate Paterna et Benevolentia indulgere approbitit. My w krotce wyprodzamy Ich Kasztelanem krakt pracuiący exemplan ychron et studio Ciężkiego pacis calkowitego Traktu, et Indemnitate Illrius Cardinalitus Orde z Pch tedy Kapitu y Janem Ichmci Prezyiaciotami do Warszawy, Zyczę sobie ziechac sy w drodze Blisko Artzawy W Kmci D. y witac Ie in plena libertate, oraz Kurye mu y Assystowac ad Ycjes iako Primatu, ze ychron Ycjestey, ale ystere Nasztyta ad Impendo Numerem Duchowne y swieckiego Senatu Actuatiter prey Pch Jmci. Pch. Z Wszystkiego tey, bykbysmy yprzedzonej W Kmć Dá informowani byli. Realitate condicis wyraźnie tey nieodmiennej My W Kmć Dá oddalay Zdaie zapewnige sy cultu et obseys in Ycjo.

Kopia Listu Pmci Pá Ody Kijowskiey z 17 Marty a 1735. w Zakterzyniu pisanego.

Przedtym Korrespondencya z W Kmć D trudnieysza bytą, bo kilka Postanow mocą przez Ichmć Pmć et Assistatą Oyczyzny Situationę Monicie Skiate, wracaiących sy nieboiechawszy ponownawa ad Ovcas diversa Belliverantiis Ratio Skichpima w zabranianiu odnowicz Communikacyi Pisma diligenter Jen mi tytko List od W Kmci doszedt, w ktorym Acmutatio za Pch Marszałkowq K. Kor. proponebat, na ktory mam Jem Honor odpisac, quantę interesat ea re tam Pcji Czasu Nadzieiami rzeczy Sukkursow y Posiłkow Francuskich Karmiącey. Teraz yesta fortuna Pota z przeznaczoną Pcji Super wyiscrowania y Nabiorowania ydy Obrane y dane Ipsa Inclinitatione et Dispositione Divina Plena bonitat Kay Pch Allyusta 3. Pcjego yz Woyskie pod władzq mocq Stanq bydącym. Felicitye W Pcji wrodzona Dobroc y Wspaniała Fatkawość ron attenta superioritate Armor Swoi, ale extensa Clementia Pad tak Ciężkq Oyczyzny Naszey Dolegliwq Sestendo Nachrimat Populi raczyła dysponere drogq Pratio et Benevolentiei suis Pcjestatibus ustanq; bo remota Spinosci mocitamentis przez delegowane Palatare ex Speciali ad Tractandy Pacem y z Woyskiem pod Stanq władzq mocq bydącym Plenipotentia poprzed Pch Pozdrokiego Kanclerza Korm. Teraz Pch Matacko Pcji Sekretarka Korm. opene Immunitate et Conservatione Cardinalitus Patris libertatisq; Pch zachowac dobro Pcjwic przyrzeka y racy. Gdy mtaj: cs bytor w inter potrzeba Pastk Consentkowe Pcjmacyalney Powadze y Godności W Kmć Dá fato adversante przez wprowadzoną Nowość Nachyloney obiata pcjna Authority et Libris restitutis, bo te ma w Mocy Swoiey Petro Imperij Poset Kayś. Monar, Polskiey Pch Pierzeling w Warszawie adhaerentiis oyklosy. Stawsak y staiq mocą Dnia tych kilku linicach Sprawiedliwą y Szczęśliwą Kemostrakyą Swoią, że tako przy Dobroci Pantkiey W Pch Allyusta 3. Pkm. affulget prowina Pokoiu Szczęścia, od wszystkich dwuletnich Bliskich Pewolucyą Zonymowanych, zdezolowanych, z nizczonych, na wet Modus vivendi Wielu Niemaigących porządkowego Pokoiu tak Azebys W Kmć D. reiecto Zelo Sapsd et ią mierść expectationis rzeczy Accedere do tey Szczęścia y Uspokoienia Publicznego, Ktore z Woli y Wyroku Samey Pcji Boga ad Abstergendas Lachrimas Populi Montbatur et datur. Kikt bogacy, nie mogł Gnic Milości y Nikt biedny przedtym y teraz Niemoże ponieść Azardow Życia y fortuny nadewszystko Kayśtwo, Kayścy, Krolowey Pkci Francuskiey Oyca: Mogę powiedzieć, ze z Kabeo ab retione Kayjąt. Ale trudno Miatem przyrzec Zaslepiony in Aperta publica fata Carpere: trudno Miatem bezdzietny Obcecanym Lekkursom Desperato Aliquo Zelo Drahen post Me Cunctos in Gleps. Powiemiemy bytz tak Sir Nato, respicere finę penetrabone prefunctivos: ide zely prspaniałe y dobrotliwe Serce Kay Pch Jmci Allyusta 3. Pkm. Olrzyma Turbo od Samey Pcji Boga dispositi et Destinatę Zabe expectis wanny en Deo Solito w Drahowie Koronacyi firmato, admittet Posłuchanie Corrigenda Respektu Respondenda Co tytko Nakazy do Kalinia Staropolskiey Wolności Naszey. Niemozes te Wszystkie go Wiedzieć y pisdzieć W Kmć D. Quanta patiebamur et quota patiebant Cives et Conpatres Nri. Ktorzy Za Imianiem sey Ipsa Astra zostrzebaty: a takze zostali Cadu Nienatezey ad mirbbery Medow et Corpow ronis et expectationig Pubcy. Nicoż y tkędy Nane Optata Votis Communibg nieopisanem ab Manu Engrossatney y Arcykasterskiey W Kmć D. Benedykcyi. Supplikuiąc z Uniżonością, ażebys Cu Plena Do Ii Bbskiey resignacyą raczył allegere ad Unionę et Pokoiu Pcjo, Mtio P. P. Pcji Allyusta 3. Pkm Przez. Wybieramy sy in Adoratione et ad Latus Principis, Tedy me Kazał: Krakt Pcji Marszałkowi

M.

W. K. y Ja z Woyskiem, a Rurni także z Nami JchMc Senatorowie Urzędnicy y Szlachta
posadzą. My zas. in Triade w Obligacyach y Usługach dla W. K. Mci Da perfecta Życzylibyśmy gdzie
z Milkilka od Warszawy Ziechać się z W. K. Mcią D. y dla dystyngwowanego distinctionis Primaeq
w Oyczyznie Dignitatis, Authoritatis et Praerogativae W. K. Mci Da Honoru Jego Associari et Assistere
mu ad Regiam Zbliżaiącemu się; Ażebyśmy wraz z Nim Te Duce, Te Auspice Primoq Principe
Regni Nayś. Pa Debitum fidelitatis oddali y złożyli Homagium. Wyglądać zatym będą z Nie
cierpliwością Kathegoryczney y Day Boże pomyślney rezolucyi od W. K. Mci Da, oraz determinacyi
Czasu y Mieysca kiedy y gdzie Ziechać się mamy do Służenia Jemu. In reliquis z tym się oświad
czam że póki żyię, Jestem wrodzoną Obligacyą y z powinną Adoracyą etc.

Stanisław Pierwszy z Bożey Łaski Król Polski, Wielki Xiąże Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołhyńsk Podolski, Podlaski, Inflantski, Smoleński, Siewierski y Czernie=chowski.

Wszem w obec y każdemu z osobna, Komu o tym wiedzieć należy. Mianowicie iednak Wielmożnemu Regimentarzowi, tudzież Urodzonym=ialuey bolwiek Rangi Officyerom, y całemu Rycerstwu utriusq; Auditamenti Woysk Naszych Koronnych, Uprzeymie y wiernie Nam Miłym. Po Zaleceniu Łaski Naszey Krolewskiey, do wiadomości=podaiemy. Iż maiąc Za nayprzyneyspalnieyszą Majestatu Naszego Ozdobę y Za nay=gruntowniejszy Panowania Naszego Fundament, Zasłużonych Tey Oyczyzny Synow, w Dziełach Rycerskich, Zawsze Łaskawą Naszą recollere Pamięcią, tak niemniey y w tym Oycowskie Nasze Zakładamy Staranie, aby onychże Respektami Naszymi, ad=ulteriores heroicas Actiones, y do nieustaiącey ku Majestatowi Naszemu y Rzpltey przychylności Życzliwości. Jak gdy teraz Wiadome Nam są Insignia Merita y nie=poruszona nigdy przy Dostoieństwie Naszym Serca Wspaniałość, tudzież Zdrowia y Własney Fortuny nieustaiące Hazardy: Urodzon: Jana Zagwoyskiego, Towarzysza Panciernego Znaku Urodzon: Strażnika Polnie Koron: Clara Propaginis swey Rzeczypospolitey Sukcessora; Nimiż Nam Dalsza do Zawdzięczenia tey Ilgo erga Nas Gliscum Życzliwości poda okazya, Wymyśliliśmy Mu adiuxterim Krolewskiey Naszey oświadczyć Teseram Munificencyi; Konferuiąc mu w Woysku Naszym Koron: Vrząd Pułkownikowstwa, wraz Z Zaciągnieniem nowey Chorągwi Lekkiey 50 Konney, ato in locum Zdesertowaney Pułkownika Dobrowolskiego z całą Chorągwią Swoią, od Usługi Rzpltey, ay teraz actu adversa hostili Parti adherentis, Aby vigore niniejszego Listu Przyporuczniey Naszey, pomieniona Chorągiew=Lekka odtąd pod Imieniem Tegoż Urodz: Jana Zagwoyskiego Pułkownika Naszego, w dalszey Służbie Naszey y Rzpltey, z drugiemi Chorągwiami Komput=owymi, przy Dostoieństwie Naszym kontynuowała Dalszą Usługę Rzpltey, y partycypowała ze Wszelkiey Płacy, która na otrzymanie Tegoż Woyska Destynowana będzie, tak Zkąsk y Munificencyi Naszey, iako też z dawnych na tęż Chorągiew przynależących, od Rzpltey naznaczonych Repartycyi. Które to Łaskawą naszą Deklaracyą dla lepszey Wiary y Wagi, Ręką Naszą podpisawszy, Pieczęć Koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan dnia Miesiąca Roku Pańskiego MDCCXXXV. Panowania Naszego 11. Roku

Stanisław Król.

Liść Przyporuczniey na Pułkownik. z Chorągiew Lekką post Degertiure Pułk: Dobrowolskiego Urodz: Janowi Zagwoyskiemu, Towarzyszowi Pana Urodz Strażnika Polnego Koron:

89.

JOANNES ADOLPHUS DEI Gratia Dux Saxoniæ Juliæ Cliviæ

Bergiæ, Engriæ, Vestphaliæ, atq; Serenissimi Augusti III. Regis Poloniarum, Magni Ducis Lithuaniæ, Russiæ, Prussiæ, Mazoviæ, Samogitiæ, Kijoviæ, Volhiniæ Podoliæ Podlachiæ Smolenciæ Livoniæ Severiæ Czerniechoviæq; Nec non hæreditarii Ducis Saxoniæ et Principis Electoris Exercitum Saxonicorum Generalis;

Vniversis et Singulis quorum interest, præcipue tamen Magnificis ac Generosis Dominis Superintendenti, Notariis Revisoribus, et omnibus in genere Officialibus Camerarum Thelonei, Sacræ Regiæ Maj^tis et Reipublicæ Provinciæ Majoris Poloniæ; Nec non Mercatoribus cujuscunque Status et Conditionis hominibus, interesse commerciorum habentibus, Ad communem notitiam deducimus: Quoniam non tantum circumstantia rerum ad præsens se se agitantium. Verum et necessitas boni publici, in Regno Poloniæ conservandi et manutenendi id exposcit. Ut omnes proventus pecuniarios Theloneorum, tam pro parte Serenissimi Regis Poloniarum, quam etiam Inclyte Reipublicæ, à die Prima Octobris immediati Quartualis computando, provenientes, et per Generosos Dominos Officiales ejusdem Thesauri legitime perceptos in dispositione Nostra retineremus. Proinde Magnificis Generositatibus Vestris amicè intimamus. Quatenus eosdem proventus, neq; ad Assignationes, vel Commissa aliqua /: quæ præsentibus Literis cassantur:/ cuipiam extradere vel persolvere audeant, sine Scitu et Consensu Nostro Sub Solutione de Suo et privatione Officii, atq; juramento præstando; Nec non ad liquidationem elabentis Quartualis, cum parata pecunia realiter percepta, tum Regestris Originalibus, Membranis, attestationibus legitimis quietationibus ad locum seorsivo Universali designandum comparere non graventur, sub Speciali Nostra animadversione. In quorum fidem hasce Universales Literas, manu Nostra Subscripsimus, Sigillum usitatum apponi mandavimus, et per cursoriam usitatam transmittere curavimus. Datum Posnaniæ Die 20 Novembris. 1733. Anno

Johann Adolph
H. Ehgen

Copie de lettre de Rome du 28 Maÿ 1735 ecritte par Mr Le Referendaire de la Cour.ne

Monseigneur.

Je preuois d'auance que les nouuelles de Rome, seront aussi peu consolantes pour V.E. que celles de Pologne le sont à moy; Nos actions de la bas, faisant hausser furieusement les inactions de Cette cour cy. Nos Ennemis ne cessent de repandre, que la Pologne est sur le point de se pacifier, et que le party du Roy est abbatu, a ne pouuoir plus se releuer, par la dispersion de l'Armée de la Couronne, et par la defection des principaux Chefs; cette persvasion roidit extraordinairement les Esprits de cette Cour, asses mal disposée d'ailleurs, et pour comble des malheurs, nos amis trop chauds, et trop emportés, en se plaignant hautement contre la France (qu'Elle laisse paisiblement accabler la Pologne, sans vouloir luy donner aucun secours) ont auec la meilleure intention du monde; si bien contribué a gâter nos affaires; qu'aussitôt qu'on commence à reprocher à ceux de cette Cour, l'inaction sur les affaires de Pologne, ils nous ferment la bouche en disant = Eh pourquoy la France qui y est la plus interessée, ne nous montre t'elle pas l'Exemple, Pourquoy voules vous, que nous nous auancions trop en auant, tandis que la france; nonobstant qu'Elle a pris les griefs de Pologne pour motif de la presente Guerre paroit reculer. C'est a peu pres en ces termes ou Equivalent, que le Pape m'a repondu, dans mon auant derniere Audience; Et le Cardinal Firrao Secret.re d'Etat, et Davia, m'ont parlé sur le même ton, quand je me suis plaint devant eux auec aigreur du Resultat peu satisfaisant de la congregation. À l'Egard de cette congregation je prends la liberté d'enuoyer à V.E. l'extrait d'un Bref tres energique du Pape à l'Empereur, pour la delivrance de Mgr. Le Primat, qui est une suite du Resultat de cette Congregation, Je l'ai obtenuë cette Copie auec beaucoup de peine, et à condition, qu'on ne le fairoit pas imprimer, n'y repandre; Ainsi Je vous suplie Mgr. de ne le montrer qu'auec cette reserve, les raisons de ce procedé etant aparemment, que si les instances du Pape reiterées pour la 3.me fois n'ont pas lieu, on ne soit pas scandalisé de voir un refus fait au tres S.t Pere, mais pour moy Je pense qu'on deuroit être infiniment plus scandalisé, de voir que Cette Cour qui ne deuroit se conduire que par de vuës spirituelles fait mistere des demarches en faveur d'un Legat né du s.t Siege; Pour ce qui est du nouueau Nonce, j'avouë à V.E. que nous sommes fort embarassés a en presser la destination et le depart, voyant bien qu'on ne voudroit, ni ne pourroit l'enuoyer au Roy à Conigsberg La Cour de Prusse pouvant et deuant naturellement s'y opposer, et s'il ne se

INSTYTUT OSSOLINSKICH

vendoit auprés du Roy, sa mission paroitroit equivoque; et il vaudroit autant, qu'il n'allat pas, de crainte que le Parti de l'Electeur ne s'en attribuë la destination, s'il demeuroit à Varsovie, Cracovie, &c. ou autre endroit du Royaume, inondé des troupes ennemies; Le Ministere de france sent fort bien cette perplexité; et Mr. le Garde des Sceaux, ainsi qu'il paroit par sa lettre, que Mr. le Duc de S.t Aignan m'a montrée est d'avis de ne pas insister sur son depart, que lors que la situations du Roy deviendra plus favorable. Pour tous les autres articles de nos demandes, ils restent suspendus au croc, à cause des mauvais succés de nôtre Armée, mais je vous asseure V.E. et j'engage ma tête; que pour peu que les affaires prennent un meilleur ply, le tout nous sera accordé sans difficulté, qui ne vient, que de la mauvaise situation de nos affaires; Au reste on nous chante toûjours la même chanson, que nous n'avons pas lieu, de nous plaindre du tout, et qu'on nous accorde beaucoup, en n'accordant rien à l'Electeur. Malgré ses succés rapides et suivies. Depuis les dernieres nouvelles que le Cl. Lagnasco a repandues icy, de la dispersion de nôtre Armée, le Card.l Camerlingue a paru au Palais d'un air satisfait, et triomphant, disant hautement, que tout estoit finy, qu'il alloit commencer les fonctions de sa Protection, et qu'il ne falloit pas douter, que si ces nouvelles se verifioient pleinement, le Pape ne reconnut l'Electeur dans le Prochain consistoire. S'il vouloit parler de celuy du Mercredy passé; dussitôt que j'eus sçu cette eminente Gasconade; j'ai couru, à l'audience du Pape, et des Cardinaux Ministres, et j'en ai obtenu une declaration positive; qu'on ne feroit absolument rien en faveur de l'Electeur, quel succés qu'il puisse avoir, à moins qu'il n'y eût de Diette de Pacification; J'ai dit la dessus, que cette Diette estoit chimerique, et qu'il estoit absurde de croire, qu'une Diette tenuë par l'Usurpateur avec ses partisans, pouvoit meriter ce nom; que pour faire en effet cette Diette de Pacification, il faudroit que les Chefs à sçavoir les Mareschaux et les Conseillers de Confederation particuliers, de tous les Palatinats, qui sont aujourd'huy les seuls caractersés de la Nation, et Representans de l'ordre Equestre, y concourussent, et y donnassent les mains, mais que Le Roy Mon Maître, y avoit donné bon ordre, et pourvû, les ayant fait tous venir à Königsberg, où ils se trouvent actuellement, si la suite des deux Mareschaux Generaux des Confederations Universelles du Royaume et de Lithuanie, que sans eux la Pacification ne pourroit jamais se faire, et qu'il n'estoit pas à craindre, que tous ces braves heros de la Patrie, quitassent jamais le Roy. Pour en convaincre davantage, j'ai jugé à propos de publier en Latin une traduction de la Confederation de Dirkow, qu'on n'avoit vû icy, que par un petit extrait de cinq Articles; afin que l'on y vit, que tous les Palatinats,

auoient concourrû à cette confederation, et qu'on se detrompat, en voyant les signatures; De l'jdée que Mr Grabowski en a donné icy, au Cardinal Camerlingue, et celuy cy, au ministere, en disant Zechało się kilkanastu piwaszow, y popiwszy się popisali, co im się marzyło = A propos du Cardinal Camerlingue j'ai esté auertys sous main qu'il venoit de receuoir en present de la Czarine un Portrait garny des diamants; Je l'ai dit d'abord au Pape, pour le preuenir contre ce qu'il pourra avancer en faveur de l'Electeur; par cet echantillon, de son desinteressement, y drogiey przyiazni. Le Card.l en a senti la consequence, et il dit aujourd'huy, que c'est un present de l'Electeur, et non de la Czarine; Le Public cependant sçait à quoy s'en tenir, et dit constamment, Que c'est un present de la Czar.ne fait par Bricole, et les plus caustiques ajoutent, que puisque ce Card.l s'affiche en Protection de Moscouie, il faudra s'attendre bientost à en voir un de la Porte Ottomane. Le Cardinal Aquaviua est de nouueau embrouillée auec ce Ministere, pour la dispense de Tolede, ainsi me voila tout de nouueau depourvû de l'appuy des Couronnes alliées, ainsi que je le marquay deuierement. Le Courier d'Espagne de cet Ordinaire vient d'estre deualisé par des Personnes Masquées. Des raissoneurs de Caffé pretendent, que ce n'est pas une bande des voleurs; qui a fait cette manoeuvre, mais que c'estoit une embuscade: Ordonnée par le Card.l Aquaviua luy même, afin de suspendre la publicité de la nouuelle de la Mort du Roy d'Esp.ne qu'il croioit estre annoncée par les depeches de ce Courier; Ce raisonnement se trouue evidemment faux, puisqu'il n'a esté question que d'une indisposition du Roy d'Esp.ne tres legere. La Declaration du Roy de france sur la suspension d'hostilités proposée par Mr Walpole a fait beaucoup de bruit icy; beaucoup des lettres particulieres l'ont portée; Mais comme Mr Le Duc de St Aignan ne l'a pas encore eû en termes exprés, cela a diminué le degres d'authorité qu'elle trouuoit, et l'impression fauorable qu'elle alloit faire sans cela. Le Pape n'a pas songé à ecrire à l'Electeur, et encore moins à le qualifier de Roy / ainsi que me le mande S.M La Reine de Pologne / ainsi je crois que c'est un auis donné par nos Ennemis; et par consequent faux; On dit icy hautement que l'on ne pourra plus sauver la Pologne, qu'en envoiant sans autre delay Mr Le Comte de Bel Isle auec $\frac{25}{m}$ h. en Saxe, afin de contraindre l'Electeur d'abandonner la Pologne, et l'entreprise sur ce Royaume; La nouuelle de la Revolte d'hongrie se confirme icy de plus en plus, et ce qu'il y a de plaisant,

C'est que le Card.l Cienfuegos est le premier à la debiter, et l'Assurer, et cela pour cause afin d'obtenir par la du Pape; plus facilement l'Indult (: demandé et sollicité depuis tant de temps) sur les dixmes du Clergé des Etats hereditaires de l'Empereur, en faisant acroire le prochain peril, et l'invasion des turcs en hongrie.

A l'Egard de l'expedition des bulles pour l'evêché de Culm, j'y trouve des difficultés insurmontables, non pas de la part du Pape, qui a montré toute la facilité imaginable Mais du Card.l Passeri Auditeur du Pape, dont les expeditions dependent, et qui estant vendû aux Allemands, et tout devoüé au Card.l Cienfuegos s'y oppose, avec inflexibilité. Si cela n'avoit depandu que du Pape, la chose se seroit faite, dans le consistoire passé du Mecredy; Słowem żeby się nie szerzec jako miarkuie, niepodobna widzę będzie przełomac, Oppozycji Card.lwi Passeri który chcąc placere Carmerling. Protectorowi Grabowskiego niedozwoli żadną miarą na expeditią Chełmską. quam maxime à zatym radzono mi tu, żeby odmienić tę Nominatią na insze Biskupstwo Wakuiące? Albosz tym sposobem łatwiey by się udało? Dosyc by było do tego; aby Krol JMC PNM napisał volanti sigillo list do Oyca Sgo rekommenduiąc mnie usilnie, y odmieniaiąc moią Nominatią z Chełm. na N.N. z Okienkiem, żeby się zapisało Przemyskim, lub inszym Vacuiącym. Nietylko żeby przez to otrzymała się implicite nominatio Recognitij Krola JMC PNM, ale tesz circa defectum Biskupa Kor.go Ktorego teras nie masz żadnego ad latus Pana,) mogłbym data necessitate przybyc swe czasu ad gremium Rzeczypos. zgromadzoney; in hoc novo charactere; à tym samym augere numerum adhaerentow Pana; à zatym czekam pro omni eventu takiego listu; ja tym czasem nowe coraz przypuszczac będę szturmy; żeby Passeri przerobic; w czym mi deklarowali służyc skutecznie Card.lwie Ottoboni, Aquavina, Corsini, Nepos, więcy tą pocztą nie fatiguiąc scielę się pod stopy Pańskie. Ecce

Copia Listu Xcia JMci Kasztellana Krakowskiego d. 26 Maiy pisanego.

Znaydzie niewątpię w Sercu awspaniałym WXMci Szczerość moia z Credyt, że niemasz WXMć, y niemałes, prawdziwszego Jednosci y Oboiętności, nade mnie Estymatora, a ztąd gdy mi się przychodzi odezwać WXMci z należytą submissyą, niechciał bym obszernymi udawać się Retorykami, Rublica Deplorando Fata; moię tylko wprowadziwszy WXMci Wenerację, mieni upraszam, abyś podał WXMci upadaiącey Oyczyznie Rękę Iu Stolomee potes magnis fulcire ruinam, sub qua Roma iacet. Day mi Supplikuię WXMci świadectwo, Żem był y iestem, ab omni ambitione remotus, wezym Samego Boga wzywam, przed Ktorego Sądem blizey mi, niżeli daley Stanąć, a przed całym Swiatem, Tym się oświadczam, że y kropli od Nikogo nieważiłem, ani wziąć chciałem y pretendowałem, podczas Złotego /: Żal się tego Boże Zebyt :/ Deszczu, bespieczney Zatym Zdanie moie niosę, pod wagę Łaskawey WXMci Interpretacyi. Pokazuie Dobroć Boska pożądanego uspokoienia drogę przy Zupełnym Zachowaniu Aiany y Wolności reintegracyi, czyli to tak iak Herburt pag. 159. w drukowanym w Zamosciu Statucie pisze, czyli innym iakim Sposobem, utrzymania bespieczeństwa, Cardinalium furium, niewątpię że poydziesz WXMci tym Sposobem, abyś iakowaymi mianowicie y naymędzey, upadaiącą ratować Polskę mogliśmy. Nie wchodzę w Zadne racyocynacye nad tym, co się Stało, lecz trudno niedotrącaiąc Za Stefana Litt Acta Interregni na Koronacyi wniesioney Konstytucyi, gdzie do Praw y Wolności Rzpltey, Konfederacye Stanowić się maią, że Zamieszki inne, azaż między temi nie iest od dawnego Articu? Władzy Hetmańskiey, osobliwie Anni 1646. pag. 22. Między niepoślednymi y tak wiele obostrzonych, trudno wraz niewspomnicć Samey Ewangelij, prawdy innym Sensem ułożoney: qui non est mecum, contra me est, abo pierwsze wziąwszy Za pretekst, niewinnych opprymowano, bo via Indifferentiæ, via Innocentiæ, istotnie do niczego się nie mieszaiących y Żadney wprzod niepodległych censurze Partyi, y Sam Christus o tym mowi, Qui non est adversum Vos, pro Vobis est, ale dam pokoy dalszey Zalu exaggeracyi, Praw tylko ad 1588. Pag. 423. nadmienię, ad choc przeciwni Sentencyi Nam byli, iednak Koyne Siedzieli, od Pozwow uwalnieni, a dotrzymuiąc WXMci Statutowey Przyiazni, Zyskę Sobie wprzod, niżeli będę w Warszawie, awdzięczam się WXMci, y ułożyć wszelkiey Swobodzie bespieczeństwo, w uznaniu, przy iey konserwacyi, Tego, Ktorego Sam Bog daie Pana, nonquam Libertas gratior extat, quam sub Rege pio. Pozwalem nie-

bez łez na publiczne nieszczęścia, z prywatnego Cienia, niebędąc wolny, choć w niewinności, ab invidia Telo, y kiedy, zniższa części Polski, uznane Za Pana Nayasn Augusta III. S.P. Pana y Dobrodzieja Mego, godnego Oyca, godnego wielkich Cnot Syna, którego w Grobie wzpomniałes W.X.M. Dziękuiąc Za Prymasowskie Krzesło, Łaskawczone Sobie Laski, całosz niedosrowai niepoznte opatrznosci Dzieło, Salvis in toto fundamentalibus legibus, Samego wtym W.X.M. uniżoną Literą wzywaiąc, Prymacyalney Powagi, przez co publiczne przyroczenie, aspolwienie Salvis Populi Suprema lex, Vrzad Swięta Zachowana, Wolnosć staroZytna, na Ktorey więcey y bardziey Konserwacyi należy, Sąsiedzkim, niżeli do Lecyym narodom, utrzymania uiczną mieć będą y stądsa W.X.M. Panuie. Więcey niemowię absentium Sermone, ore calami, bo się spodziewam Z Jmcią Panem Woiewodą Kijowskim, Regimentarzem Woysk Koron Jenerałnym, Ktorego glorior przed W.X.M. Laską y affektem, cum certa reminiscentia y Jmć. Marszałkiem W Koron Zawsze dobrze Oyczyznie Swoiey Życzącymi, podufała Z W.X.M. rozmowić Życzliwszą y uniżonoscią; Pamuie Latyn pioro ale wnim wyiąrzam Vczamowienie na pocałowanie Pasterskiey W.X.M. Dobrodzieią Mego, Ktorego Zawsze do Znawałem Łaskawe affektu dowody, y upewniam Sem ieff Stateczną relignicyą y obligacyą poki Życ.

Kopia Responsu na List Xięcia Jmci Kasztellana Krakowskiego d. 8. Aprilis pisanego 1735 ad.

Życie we mnie ustawicznie Za mocną y niezałterowaną wiarą, iż W.X.M. między innemi chwalebnymi Principi Viro należącymi Własnosciami, masz y tę godną Cnotę, że kogo Łaskniesz kochaz, Statecznie kochasz. Doswiadczam się teraz tego emendato coś w tym nieszczęściu, w ktorym iestem na wzgardę Vrodzenia, Charakteru y honoru całuiąc Swoiek moiego pobożny Fato, gdy niedmienną Mnie Swoią W.X.M., nawiedzasz Życzliwością, Łaskawością y dobrą pamięcią, nietylko iako Niewolnika, ale też iako Łazarza, inter morbos animi & corporis, chyragrą, podagrą, y katharem oppressi ięczącego. Czym gdy mi Zerne, dni y Życie moie cieszę, Zaraz nad Zawołaniem Mnie od W.X.M., Vellis nolliedyś ad Ptolomæum accommodatis, do ratunku Oyczyzny Z tey Zemi, w ktorey utonęła Wolności moiey Szlachetney, godności Prymacyalney Prerogatywa, omnisq; potestas nieuydźwignionego y nieuyprzatowanego Zadumywania się. Maysz W.X.M. Mnie Swiadka, iż wszystkie Ego actus et Conatus — publici.

publici, były nieinteressowane, y zawsze ad hunc Scopum, do którego całey Rzpltey meas et Consilium tendebat, kierowane żak iakoś y na ostatnim Alnie Dy, publicznym pokazał, w Ręce moie oddawszy Sensum & assensum Suum nato, co się stało. Potym Rzpltá wpadła w Woyny, quod dolendum, y mią do dziś dnia agitatur, turbatur, et promitur, Zgadzam się Z WM Mią iż ią ratować potrzeba, ale tak ostrożnie, prześpornie, y delikatnie, ażeby Znowu do Naszé Samych o ratunek nie wołała. Nieżbywało dotego z ochoty y woli prawdziwey mocy, Zaraz powzięcia Gdańska, y Mnie w Woiewodą, iako się dobrze Ktoś Imć Biskup Krakowski Mći Pan, gdy ofiarowałem wszystkie sposoby, y siły moie Złożyć pro Reunione animorum, pro coadunatione Civium, et pro moderatione wszelkich przeciwności, y o iednym tylko Woznoś prosił, aby mi adversa Pars nieimputowała, albo coactionem iako Nieprzyiacielowi, albo partialitatem, gdy bym był podejrzany y religionczkował Krolá Jmci, iako Adherentowi, dla czego niebyłbym nigdy słuchany, dopiero z wysłuchany à libertis, ale Mito denegatum y wkrotce potym, ~~quando~~ poprowadzono Mię do Torunia, z Elbląga Manipulum Suum, gdzie wypisawszy trzy Listy Króla Jmci, Cudzey, Moiey, wołałem Zawsze iak z Szczypca o Liberacyą, to pisząc to posyłaiąc y o usposobienie mię prodesse tey Skrapionej Oyczyźnie, ale dowodząc, y doprosić się niemogłem, y owszem od Króla Jmci Biskupa Krakowskiego Mći Pana, podwaliwość tę odebrałem rezolucyą, iż uwolnienie moie, nie iest in arbitrio Krola Jmci, ani in potestate wszystkich, a miałem tę szczerą intencyą Znieść się Z WM Mią, velut cum nostro w Senacie Decano, Znieść się Z ~~Cyceronem~~ innymi Catonych ta Oyczyzna numerat Censores, Fabios, teneść Catones, y radzić się Seris, iakby Succurere ginącey prawie Polszcze. Już tedy widzisz może WM Mi nullas ex me omissiones dla Oyczyzny, ale crudelitatem Losu Fati na de Mną. Religionczkowac Mi Krola każą, iakobym tą religionczyą iuż Polską zrobił, y nią Oyczyznę uwolnił, à furentibus armis, y Ostatnich Ią ozdob depopulantibus. Nayprzod ieżeli dla Samego Krola Jmci gloriosum & dignum było by, abym przez Drzwi niewolnicze przychodził ad compagines fidelium Jego, potym dla Rzpltey, czy securum et prosperum

bytby

byłoby, abyś Prymas Relognitia Pana kupował sobie Wolności, nawstrek
czy bym Samemu Kiedyszkodzick nieuyszło in fadum et scandalosum
crimen, że porzuciwszy tyle Braci, od których ciła należy ad tranquillita-
tem publicam, nieuczyniwszy in reflexyi, niepostrzegszy przed
oczy bonum & malum, y Samey woli Bożey poszedłem, y przy-
stąpiłem do tego, do czego iść y przystępować powinienem-
cum omnibus. Mowię do Was Mci velut ad Patres Patria, y
pytam się Po, czyli iuż dosyć na moim akcessie, y czyli chcesz
tego po Mnie, abym nic nie czyniąwszy pro Republica & Legibus,
by tak ciężko congressatis, nic nie Kiedrawszy, pro Primatiali Digni-
tate tak Straszne w mojey Osobie despecta, et contumeliata, nieo-
słodziwszy Amarum Exemplum we Mnie, dla insszych następu-
iących Prymasow, przystępował do Krola, y dał Zuyścizyć w
sobie Generosos et pistos Sensus, nad którymi tylko Bog władza
ma. Pytam się y oto, iżeli choć by przyszło do iakiego uspoko-
ienia, był by mocny Soboy, trwałe Panowanie, nigdy niewzru-
szone, y Kiedyszkodzick Znowu na naymnieysza fortuny odmia-
nę, niedysputowane, gdy by od nayprzedszego, do ostatniego intra
Liberum Populum, na nic się niepisano y niezezwalano; Jeżeliby
ieszcze takie niezezwolenie, bo non postrema Pars wolnego Naro-
du, tak w Polszcze iako y w Liturie contrariat, niemoże bydz
absque periculo, y stałe uspokoienie. Zatym hic modus hic saltus,
aby wprzod się porozumieć, wszystkim Kiednoczyć, złączyć, y Zo-
stać in fraterna charitate, a potym czynić y pracować pro re-
ali, et indubitata Tranquillitate, niezażywaiąc Zatym Herbarta,
y niewartuiąc o Prawa dawne, Codicem Legum; Mamy Prawo-
Ledure ochte y Przykład na Niedzałowanym Vrchani S.P.
Krolu Jmci Auguscie II. Ktory będąc obrany, będąc przyzna-
ny, a Parte adversa za Krola Rokoszem, bo ten tylko się
u Nas przeciwko Krolom podnosi, y wczym mu nocere
debebatur, proderat; będąc ukoronowany solennissime in
omni forma, przecięż traktował digne Prymasa Sobie
Nayprzeciwniczszego, y niebrał mu Wolności, ani go przed in-
renu do relognicyi trahebat, choć mogł Zatże armatus Prin-
ceps, dla tego aby to, co ieszcze niedostawało przez Prymasowską
Powagę, y Jego Perswazyą, compleatur. Za czym tedy nie iść
tym Torem y wzorem in presenti Casu, gdy coś ma podobien

stwa

stwa przeszłemu, za co mnie Prymasa przymuszać, wprzod ad recognitionem, ante debitam Jedności procurationem; więc proszę Samego WX. Mci per amorem Patriæ et Justitiæ o przyczynienie się skuteczne, abym był ante omnia wolny, abym został extra observatores et censores Wolnego Zdania mego, a Ja zbliżę się y w Łowiczu w Domu moim zaraz osiędzę. Tam Samego WX. Mci do Siebie upraszać y czekać będę, abyś mię nauczył, co y iak mam czynić pro congregatione et conjunctione Cordium, w tylu Braciach Naszych przeciwnych, czynić zas wszystko będę szczerze ex dictamine conscientiæ et charitate erga Patriam, wszystkie u mnie konsyderacye y nadzieie præsuperante, a że w tey Wolności moiey, nic takiego non moliar, coby szkodziło Ziednoczeniu y uspokoieniu uniwersalnemu, możesz Mię WX. Mci bespiecznie parolem swoim sekundować. Przypominam WX. Mci naostatek co się działo za Panowania S. P. Krola JEmci Michała, od ktorego w WX. Mci pięknie y zacnie Nam lucet princeps Sanguis, y w mnie ktorego repræsentatur memorabile et adorabile nomen. Niewprzod pomięszanie Status Rzpltey ustało, y uspokoiło się, aż Prymas Prazmowski, Konfederacyą Gołębską z Domem swoim læsus et judicatus został ukontentowany, y ubłagany, mediatione inter Majestatem et Libertatem, ktory głowę natenczas reprezentował S. P. Trzebickiego, Biskupa Krakowskiego, y Chrapowieckiego Wdy Smolenskiego interveniente. Gdy tedy Nam Bog poszczęści ze wszystkich zgromadzeniy, y ze wszystkiemi razem bonum operabor, będziesz WX. Mci dopiero Author et Angelus Pacis, y Ja w Testamencie moim to zostawię dla WX. Mci, iż liberato me liberasti Patriam de lacu calamitatum, aby Go Posteritas moia czytaiąc, y za Mnie y za Oyczyznę swoię, wielbiła heroicos actus WX. Mci. Niewątpię tedy, że te mysli y offiary moie, na fundament zapatruiące się WX. Mci tak bowiem iść do Ratunku nachylonych ad casum Praw Naszych, do wydźwignienia zostatniey nieszczęśliwości Oyczyzny, do uwolnienia Jey z tey Woyny, y Ruiny, ktore są wszędzie w Dobrach zniszczony y zrabowany, a tu w Areszcie zgotowego Grosza wyzuty, experior do niezostawienia Pretextu na zatrzymanie Woysk Exotycznych, ktore

poty nieochybne będą u Nas, poki Laska przemiany pokazywać się będzie, a potym do Stanu Senatorskiego via ff. C. maturissimes W. W. Mci Dadzą Penetrationibus Zostawam.

Kopia Listu Jmci Pana Marszałka W. Koronnego, pisanego d. 26. 29. Decembr. Anno 1735.

Wyprobowana longo temporis usu Stateczney obligacyi Mich Mci W. Mci Dobrodzieiowi Życzliwa perseveranya, y przy mutacyach varias in figuras teraźnieyszych konjunktur niedmienna, owszem gruntowniey intimiusq; w obowiązanym Serca zafida, rumpit tacita silentij, Zatamowaney obstaculis Calamitatum Korrespondencyi mocy, prezentuiąc Wmci per presentes Znayomość przed W. Mcią Wenerando. Abo niewątpię, że kochaiąc Oyczyznę y Wolność, Serce W. Mci Dobrodzieia Sentit vulnera Matris, że dopomagaiąc Jey luctuosem ferre cruem, wtey aktorey się W. Mci Znayduiesz Sytuacyi, nad czym cum Christo in compassionem intimis cordis ubolewam, iednak, iako zawsze inseperabilis bytem od Godnych W. Mci Sentymentow, tak in plena fiducia Laski Jego, Smiem Jdeam afflicti Status presentis exponere W. Mci Dobrodzieiowi. Ato że wzmagaiących się codziennie in pejus nieszczęściach, communis augetur ruina, Lud ubogi ięczący pod ciężarem nieznośnych exactionij gemitu et planctu nieba przebija, et omne Genus Malorum, czego opisać niepodobna, szerzyć się nieprzestaie, a przyobiecane tobie dla Ojczyzny Protekcyę y Sukcursa przemagnione, bez Skutku dotąd exponere periculis publicam Sortem nie przestaią. Owszem Zadumiałych y niby Oluczonych Czy Ojczyzny Synow przyszłych niepewnych Jmpressyami, iawnie protrudunt in abyssum Fatorum. Doznaię tego przez domowe Dyssensye y Dyffidencye, rozerwaną in Partes Ojczyznę, a teraz już Zdobiwoich auxiata; chcieny y My wszyscy ledwie nie ad ultima respiria przyimnieni continuis drummis, kiedy przez tak długi czas tułaiąc się vanis in oris, a nigdzie niemaiąc securam Mansionem, teraz powracaiąc do desolata rudera Swoie, Fortun Naszych Godnych niewidzieny, y iuż niespodziewany się per rationes Status, od Datchiey od Nas poteney, Konsolacyi; tylko sami do Lobie myslec musiemy, doświadczaiąc iawnie, że Salvare Nos sine Nobis nie zrozeny,

Dyspozycya

Dyspozycya zas Pana Boga znać że flagellatos Nos conservare ieszcze non perdere usiłuie, kiedy podaie sposoby publiczney y prętkiego uspokoienia Oyczyzny, per accessum do N. Krola Jmci Augusta III. ktory Nas Mansvetudine et gratijs allicitur do siebie, traktuiąc Paterne przez godnych Posłow swoich, Securitatem et manutentionem Jurium, Sacrae Romanae Ecclesiae, Wolnosci y swobod Naszych, tudziesz Correctionem Praw zdeptanych deklaruiąc, y Ewakuacyą Woysk Rossijskich przyrzekaiąc. His tedy motivis permotus JmP. Woiewoda Kijowski z Woyskiem Koron. juz agnovit libere et adoravit Augustam JKM. PNMo Majestatem, et solenni plausu armorum ogłosił palam Gentibus tę swoię rezolucyą. Woiewodztwa przy Rekonfederacyach przez Posłow swoich do Krola JKmci delegowanych, tosz uczyniły, y Ja idąc za wolą Pana Boga y za instynktem, ktory mi indigitat salwowanie per hunc passum Oyczyzny iuncto cum Concivibus Corde, Krola Jmci Augusta III. przyznałem za Pana Naszego, salvis Libertatibus et Juribus antiquis, bo na to solenne mamy od Tego Dobrotliwego Pana Deklaracye y Assekuracye, y persvasissimus będąc, że Krol JmćP. N. Mtt. idąc torem wielkiego Oyca swego, uspokoi w prętce teraznieysze zamięszania, y Nam Partam gloriosis conatibus Patris przywroci szczęśliwie Tranquillitatem, à Rzpltą przez Oycowskie swoie starania y wspaniałosc serca uczyni metuendam hostibus, venerandam vicinis. Mam Relacyą że Krol Jmć o eliberacyą WX Mci Dd. dignas Regias suas interponit sollicitudines, przez Pańskie y Dobrotliwe Instancye swoie do Dworu Rossyiskiego, ktorego rozumiem, że coronabunt Vota Nostra ad satisfactionem WX Mci Dobrodz, byle byś WX Mć Recognitione Tego Pana, dopomogł sam sobie. A my wszyscy sercem prawdziwym, staramy się, y starać się o to nieprzestaniemy. Ja przyznam się WX Mci Dobrodz że miałkim dowcipem moim niewidzę racyi y Fundamentu trahere dłużey calamitates ~~Kocha~~ stroskaney Oyczyzny, kiedy P. Bog per Quem Reges Regnant, y skutecznie bez alternaty szczęscie Interess swięży za tym Panem utrzymuiąc in solio bez naymnieyszey ab aemula Potencya przeszkody, y tak długi czas Regalia Exercentem, adorationi Nostrae wystawia, oczywiscie to pokazuiąc, że sam tylko ten Pan, przywrocić Nam Pacis decora, et Bellorum amovere

periculá może przez przyiazń oFrakstaty Z Sąsiedzkimi Potencyami
Nieszczęść się z dłuższą wtym caprezyą, wiedząc dobrze, że WX Mć D.
Który divinas gens homano in corpore dotes, wyprobowaną we wszystkich
Konjunkturach mądrością y przezornością, przeniknął doskonałey prosecutia
et fatura, niż ja wyrazić umiem. Niemoszę tedy WXMć więcey
nigdy oyczyznie wyświadczyć dobrodzieystwa, iako kiedy rowne
Z Nami contribuere Zechce do uspokoienia publicznego, per recessum
do N. Krola Jmci Augusta III. Który Z niesłomparowanej Dobroci swoiey,
wszystko to, quod Civis prætendunt, Caritate Paterna et benevolentia,
indulgere appromittit. My wkrotce wyjeżdżamy Z Xięciem Kasztel-
lanem Krakowskim, pracuiący ecemplari amore et studio, circa Pacificatio-
nem Rzpltey, et finem nitatem Jurium Cardinalium, oraz Z Jm P.
Woiewodą Kijowskim, y Innymi Jchmć Przyiaciołmi, do Warszawy
wy, Życząc sobie Zrachuie się w Drodze Blisko Warszawy, z WXMć
D. y witać go in plena Libertate, oraz służyć mu, y assystować ad-
Regiam iako Primati, nietylko Rzpltey, ale y Sercu naszych adnip Lendo
Numerum, Duchownego y Swieckiego Stanu, actualnie przy K. K. Mci
P. N. M. Znayduiącego się, byle bym y o rezolucyi WXMci Dobrod
informowani byli. Cui realitate Cordis wyraźniey, niecodziennej Mci
WX Mci D. oddaię Łaskę, Zapisuiąc się cultu et Obsequio infinito.

Odpis Respektu na List Jm Pana Marszałka AKoron D. datto cal-

Dostrzymnieszę mi WMci Pan Życzliwych affektow, Swiech, in adversis,
iakoż ie świadczyć był Zwykł in prosperis, gdy tandem w tey nieszczę-
śliwey moiey Sytuacyi, w ktorey dla wszystkich położony iestem
ad despectum, raczysz Mię WMci Pan rapto silentio, Łaskawą
Conveniré Korespondencyą, a wnięy non mutati ku mnie ani
mi, na ktorego dobre officia Zawsze sobie Zarabiał, wzaiemnie
kochaiąc WMci Pana, y wielbie Jmie Jego, wielbiąc reprezenta-
cyą, Za co uniżenie dziękuię.
Nad Oyczyzną Naszą lub Interregno szczęśliwą, aż ad hunc actu
ktory WMci Pan pro Munere suo Mareschalcali ogłoszeniem
authorizowałes, y onego Legitimitatem Zaszczycałes, zowsze tak
skołatana nad Wolnościami y Prawami Polskimi, tak ex Cardi-
nibus poruszonymi, y ku upadkowi ostatniemu naktorionemi,
nad ustawiczną Ruiną Kraju, kto by nieżałował, niemasz podo-
bno tego inter Fratres et amicos nostros. Boleię y Ja nietylko
słuchaiąc ze wszech genitus planetus, Populi, na Oppressye

Zmuszaye

Emunkye, Rabunki, y inne gravaminum genera, a też Sam na Sobie
crudelitatem Fati praktykuiąc, w dobrach Zmuszowany, Zrabowany y
Zniszczony, w Osobie Zas własney Zelżony, y ad opprobrium Sąsiadom
podany, przez uięzienie Mię, mimo Konsyderacyą Ze-
szlachcic Wolny, mimo obserwancyą Ze-m Xiądz y Biskup, y
Ze-m Prymas Wolnego Narodu. Boleię Zas nad tym przez
dziesięc Miesięcy, a kto by mię w tym bolu ratował y ucieszył,
y przez Zmitowanie-ść nade Mną, kto by nad Oyczyzną ść Zmi-
łował, non erat ille, ile że Stragnąłem dawno bydź wolny, dla
tego iedynie, abym Sepsyę y Egzicrasyę, ktore Oyczyzny wiscera
rodunt Zledroczył y Łagodził lu uspokojeniu, y uszłość Stanieniu
onej. Nieuwodzę Ja-ść Żadnymi nadzieiami, nie Zasadzam-ść
na niczym, bo też nieuiem oniczym, Żadnych tu w Niewoli nie-
odbieraiąc wiadomości, y nic niemaiąc, czego by wprzod nieuie-
dzieli, y nieczytali, aby nie inwestygowali Gastodes mei, unico tylko
fervens Voto, azeby kiedyś Kochanek obaczyć, ciałam & reden-
ptam, z tych nieszczęśliwości, y Zley Woyny, Patriam przed
Smiercią mierć, do ktorey mię Starość, Turbacya, nad Sobą
Zal Serca, corporis Symptomata, to eśt chyragra, Podagra, y-
Labar ciężki nachyla, nakłania y Zbliża. Polki Zas ducha-
y Ciało wcielić stawać będzie, poty Życzyć y czynić dobrze
Zey Oyczyznie; pro posse nieprzestane. Oto y teraz radbym
z Duszy dzielące ść ieszcze, Serca y Sentymenta iednoczyć,
radbym Im Dulcedinem & pretium uspokoienia przekładać,
radbym uszystkich ad unionem prowadzić, y Zimi razem
przystępował, ad osculum pacis, ale cóż, gdym Niewolnikiem
uszystkich alnye mowi, reputarentur Laprzymus pone, y nigdzie
niemiały by y kredytu, y konsyderacyi. Pisze Wam
Pan, iż mamy procurari wolności, ale procedente Rezygni-
tione, a Dla Boga! co by ktey rozumiano Wolności, gdy bym
Ją Sobie wyrabiał y kupował illo actu, do ktorego przystę-
powai nikt niepowinien y niemoże, dopiero ja Prymas,
aż Wolny, aż przeyrzawszy y obaczywszy co ść dzieie w Oy-
czyznie, teraz nic niemiedząc, y tylko słuchaiąc, ubi fletur
et giemulatur, y ieżeli by bardziey nieuyszła ad Ludibrium,
aniżeli ad exemplum utyd, ktoryby niebyli ieszcze Ze Mną

unius sensus, aniè przypadło było z samym Krola JMci honorem,
aby go uyznawał ten, ktory à proprio nie dependuie arbitrio, y będąc
in captivitate niema nic zá swa potestate, niezaprzeczone to było Oyczyzny,
gdybym zarzuciwszy y porzuciwszy tyle w Polszcze y w Litwie,
ktorym ieszcze restat in manu Libertas, przeciwnych nie ułagodzi-
wszy ich, y niezprowadziwszy ad unum Sensum & actum, nieb
bez nich co czynie, y zostawiaiąc ich à tergo, przeciwko sobie samo-
mu, ad illusionem & vindictam tego, co bym uczynił, ile że
iako Magno ministro WMci Panu przekładać niepotrzeba, nie-
wątpliwie możemy się ubezpieczać y ubezpieczyć, poki uszłych nie
zostaniemy od nayuiętszego, in unione et charitate non ficta, bo-
pod pretestem Jednego wolnego Szlachcica, pod pretextem nie-
uspokoionej kontradykcyi Jego, za iaką konspiracyą, fortu-
ny odmiana, mogą się znowu formować woyny, et similis iak
teraz funestus status. Prymacyalney zas powadze ziemia obej-
dzie, y przy tym Prymasom proiudaret, gdyby ieszcze ve-
(sic)
mnie vulnera nieugoione, y nieuleczone pozostawił, iakąż
moią rezolucyą. Zatym upraszam WMci Pana, chcący mi
w tym efficaciter dopomoc, abym był ante omnia wolny, a-
by dopiero ziadę do Zwiczca, do Sessyi memej Prymas
cyalney, y tam słuchał samego WMci Pana ieżeli Rady
będę, iak bym miał convolare et cooperari do uszczęśliwienia
Oyczyzny. Przytoczę starania szczerego ad reunionem cir-
cum, ad congregationem wszystkich, ut videant et deindant
o tym co im in praesenti Statu sumendum, et arripiendum, y
dopiero że wszystkimi wzorem y przykładem zá Jmci Kar-
dynała Radziejowskiego, Antecessora mego, ktorego niezapo-
mniony wiekami S.P. Krol Jmć August wzory, ani uię-
zł, ani przymuszał do relacyi, przed wszystkimi, bo
wiedział iako Rozumny PAN, iż ieden Prymas non solida-
bit Panowania Jego, alieno sensu suo. Wtedy zas może
ad solidandum pociągnąć libera representatione dulcedi-
nis Polskiey. Poydę ad oscula et adorationem Woli Pana
Boga, przez co dopiero ubezpieczyć się możemy, y wierzyć
że nie uspokoienia naszego niewzruszy, gdy uszłych na

nie go

Nieg pinctum et Liberter. Zezwoleny, nic Dzieła Naszego nieztrwa-
nie, gdy go czynic y stanowic communiter, uniformiter będzie-
my. Że Las na tym Mieyscu siedząc, concta pro Patria tak
ex dictamine Conscientiæ, iakoż też za charitate ku Nie-
mu, ostrzystkie u Mnie konsyderacye proluperante iako nic-
bron Boże prowincyey non moliar, możesz W.M. Pan
Za Mnie ręczyc. Czekam tedy pożądanego uwolnienia,
y na to abym był capax prodesse Ojczyźnie, y Zniszczonym
Jey Prawom, y na to abym mógł oglądać W.M. Pana,
quo u Mnie carior et charior vltus. Oraz Jego Dobrym Day Bo-
że cieszyc się Zdrowiem. Q. constummatissimo W.M. Pana
oddawszy Judicio Zostawam
Kopia Listu Jm Pana Wojewody Kijowskiego d. 6 VI. Mar-
tij 1793 r. w Zakliczynie pisanego.

Przed tym korrespondencya z W.X.M. Moią Dobrodziejem trudniey sza
była, bo kilka Posłańcow moich, przez ktorych miesrimam et-
devastatam Ojczyzny situationem donieść chciałem, wrocili się
niedoiechawszy, ponieważ na ow czas diversa Belligeratium
ratio, strictissimam w Zabraniu adinvicem kommunikacyi-
miała diligentiam: Ten Mię tylko List od W.X.M. Dozedł,
w ktorym kommutacya za Jeyo W. Marszałkowską Radą Roz
proponebatur, na ktory miałem honor odpisać, gwarium
interesat ex re tamtego czasu, nadziejami jeszcze sulicursow
y posiłkow Francuskich karmiącego. Teraz versâ Fortu-
na Rotâ, z przeznaczonego de Super ayskierowania y na-
kierowania, gdy obranego y danego ipsa indigitatione et dispo-
sitione Divina, Pana to iest W. Krola Augusta III. reco-
gnosci, y z Wami pod władzą moią Jeneralną będącym.
Gdy tego W. Pana urodzona Dobroć y wspaniała Laska-
wość non attenta Superioritate Armorum Suorum, ale ca-
tenâ Clementiâ nad tak ciężką Ojczyzny Naszey dezola
cyą, sistendâ lachrymas Populi raczyła disponere Drogę
gratyi et Benevolentyi Suis Regijs ustaną, bo remotis-
spinosis invitamentis przez Delegowanego á Latere cum Speciali
ad Tractandum ze Mną y Wami, pod Jeneralną Władzą

moią będącym, Plenipotentia, wprzodz Jmć. Podzkiego Kuchmistrza Koron, teraz Jmć. Małachowskiego Stolnika Koron, omnem immunitatem et conservationem Jurium Cardinalium, Patricą Libertatis Nostrą, Zachowai dobrotliwie przyszła, y raczy. Dyxisuper /: co było non in postrema inita conventionis Puncta :/ Przymuszalney Powadze y Zodności W X M. D. Fato adversante przez wprowadzoną niewolą nachyloney, obłata plena authoritatis et Libertatis restitutio, bo to ma w mocy Swiey pełnomocny Poset N. Monarchini Rossyjskiey, Jmć. Heyzerlink w Warszawie, ad Latus Principis będący. Stawiam y daię W X Mci Dni w tych bilku Liniach, Sprawiedliwą y rzetelną remonstrauią moią: że iako przy Dobroci Panskiey N. Krola Jmci Augusta III. Pana Młć. affulget prozima Spes Szczęśliwego od wszystkich dwuletnią blisko Rewolucyą Zruinowanych, zdezolowanych, Zniszczonych, nawet modum vivendi wielu niemaiących, pożądanego Polioju tak ażeby W X Mć D. relictô Zelô Lapsa et iam incerta expectationis, raczył accedere do tego Szczęścia, y uspokoienia publicznego, które z Woli y Wyroku Samego P. Boga, ad abstergendas Lachrymas Populi monstratur et datur. Nikt więcey niemoże mieć miłości, y żadney więcey przed tym y teraz niemoże ponieść ofiarow życia y Fortuny, na de Mnie, dla Najaśnieyszego, Nayiaśnieyszey Krolowey Jmći Francuskiey Oyca, może powiedzieć że non habeo ubi reclinem Caput. Ale trudno miałem progredi Zaślepionym, in aperta publica Fata Inspectem; Trudno miałem bez Słuchu obiecanych Subsursow, desperato aligvo Zelô, trahere post me cunctos proceps. Powinienem był, /: y tak Ię stało :/ respicere finem penetratione profundiori: ile gdy wspaniałe y Dobrotliwe Serce N. Krola Jmci Augusta III. P.N.M. occupato Tronu od Samego P. Boga disposito et per solennitatem expedyowaney in Loco Solito w Krakowie Koronacyi; firmato admittit Zasługuie corrigere corrigenda, retinere retinenda, co tylko należy do wcalenia Staropolskiey Wolności Naszey. Niemożesz tego auszłościey uiedzieć y widzieć W X M. D. quanta patiebamur, et quanta patiebantur Ojcowie et Confratres Nostri; Flos Lachrimarum

Maxtium Super ipsa Astra eveheba. A iakże in tali casu nie-
należy admittere media, & compassionis et expectationis Pu-
blicæ. Nicoż y tedy hone optatam Votis communibus Reces-
sitatem, Lub Manum Prymacyalney, y Arcy Pasterskiey-
W.X. Mci Pa Benedyktyi, Suppliknię z Supplikacią,
ażeby cum pena do Woli Boskiey resignatione, raczył ac-
cedere ad unionem, et Recognitionem Mtis N. Augusta III.
Pana już Naszego. Wybieramy się in adorationem, et ad
Latus Principis JO. Xcia Jmci Kasztellan Krakowski, y Jmć
Pan Marszałek Wkoron, y Ja z Woyskiem, a rożni także
Jchć Senatorowie z Pany, Urzędnicy. y Szlachta poiadą.
My Zas in triade wobligaiąc się y usługuiąc dla W.X Mci P.
perfecta Życzylibyśmy gdzie o mil kilka od Warszawy
Zaiechać z W.X Mcią P, y dla dystyngwowanego Ce-
remoniału, primo w Oyczyznie Dignitatis, authoritatis,
et Prærogativæ W.X Mci P. Honoru Jego, associari, et
assistere Mu ad Regiam Zbliżaiącemu się: Ażeby my
wraz z Nim, te Dare, Ze auspicii, primo z Principe Kró-
N. Pana debitum Fidelitatis oddali y złożyli Homagi-
um. Uważaiąc Zatym że z niecierpliwością kategory-
czney y daj Boże pomyślney Rezolucyi, od W.X Mci P,
oraz determinacyi Czasu y miejsca, kiedy y gdzie, Zia-
chać się mamy, do służenia Jemu. Jn religio Zsm się
oświadczam, Ze poki Życie, Zostawam z urodzoną obliga-
cyą, y Zpowinną adoracyą.

Copia Responsu na List Jmć Pana Morcinowy Xięstwiego de eadem.

Jo pewna że nie niemiałem od Wm mi Pana dotąd po responsie na
List moy z Elbląga in materia memorabili pisany, teraz już od-
bieram mutatum Statum, et mutatam o teraźniejszey Kondycyi mo-
iey Niewolniczey opinionem, iż co bym wnijey uczynił, to magis
reverenter, quam Libenter uczynił bym, y bez estymacyi uczynił,
a tych, którym ieszcze non adempta Libertas; Dy mię Wm mi Pan
Zachęcasz y wołasz, quem admodum scisti, ita et Ego facio, że iest
abym rekognoskował Krolą Jmć, a nieść Jemu ieszcze Niewolnikę.
Rozumiałem y spodziewałem się Zawsze iż Wm mi Pan Zachowu-
ie mnie, tu imieniowi y Krwi Swoiey we Mnie, ut Symnię

Chwalebna

chwalebną zdrowi w Domu, maiąc wzgląd na to ziem trymas, nie przede Mną,
y bez Mnie niezrobisz, wiedząc że ja nic robić niemogłem in Captivitate
et Custodia, aliszci niebyło wziąłes przed siebie rezolucyą, wprzod do
Traktatu, lecz ieszcze moie uwolnienie, które było powinno być à Capite
Libri, położyłes inter posteriora Punkta propozycyi Twoiey do Nas.
Nieszczęśliwey Oyczyzny zamięszania, ktoby niedoznawał na sobie, nie-
maß podobno w Polszcze Tey, doznaię y ja uszczęść w Dobrach moich
Zruinowany, Z Juftrat, Z Sprzętow y wszelkiey gospodarstwa wyzuty,
nawet z ruchomości po Kościołach schronionych porabowany, z głodu
za pieniądze tu żyiąc wyiednany, ale aby zatamować te animad-
ieszcze z Mowy Osoby, niewidzę podobieństwa, gdy niecieszem Zdania
y woli mojey Panem, siedząc pod Zlotami. Donosisz mi WM.
Mci Pan, iż in conventione Znim, cest dla Mnie Stipulata Libertas,
ja zaś co innego mam od Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego, Mm.
Pana, iż uwolnić Mnie, nieciesz in arbitrio Króla Jmci, y in po-
testate aus Lystkich, co czym coniudicat y Jmć P. Marszałek WK.
Mci Pan, pisząc, iż dopiero maią mi procurare Liberationem,
gdy uczynię recognitionem. Patrzay że Mci Pan, ieżeli ad hunc
clementer trahor actum, y ieżeli go uymierzię y uymuszę niechcą
na Mnie, mortificatione mea w Niewoli, a dalej czy mogę bydź
pewien Wolności y po recognicyi, gdy dopiero starać się maią
o nią. Patrzay WMci Pan Vigili y na to oczkiem, co by zprawiła nie-
wolnicza Relegnicya moią, dla Oyczyzny y ieżeli by Jey Straw y
Wolności, niepoprawiła ad ultimum interitum, gdy by miała pro-
videre correctionem & conciliationem Onym. Co by był za ho-
nor Jaśnego Króla Jmci, gdy by go Niewolnik uyznawał, et Man-
cipium daverat. O Zaszkoda na Prymacyalną Powagę y consehuen-
cya Straszna byłaby na Prymasow, gdy by in contumelia et oppresio-
ne Jmci nieułaskawiona y od równego tak Strasznego Przykładu
niepreservata, była ode Mnie oddana in Obsequium. Alboż
to ja Jeden Zostaię, który powinienem complere decessum &
concordiam, ieszcze numerosum tak w Koronie, iako y w Litt, po-
kazuie się presentowym agmen, od WMci Pana Regimentarskiey
władzy odstrychniony, co podobno by było się niestało, gdy by był
WMci wprzod mi uwolnienie Jednał, y Zuwolnionym czynił
Zatrzymał się. Kto iż to iednostkę, kto reflektował, y kto uła-
godzić potrafi, ieżeli nie ten, kto niebędzie nec de coactione,
nec de partiali Sensu Suspectus, Zatym gdy WMci Pan Za-
z affektu Swego Zostawiłes dla Mnie przyznanie, że iadąc

do.

do Warszawy, chcesz Ie Mną widzieć, a wprzód uwolnienie, y ab Observatoribus Dania y Alay moich odalenie, a dopiero ziadź do Lowicka, tam za Residentia Primatiali oziadę, y Wmci Pana, pierwszy wolny we wszystkim Rady y Perswazyi słuchać będę. Do Tak Mu deklaruię, szczerze y Wmć Pan możesz mię wszystkim Parolem Lwim sekundować, że iako nic przeciwnego Bron Boże non molior, tak wszystkich Lit y Exorbitantiarum Cassatio Zażyię, aby wszyscy, z których ciężkie przestrogi animositas reunire, coadunare ku dobru Narodu Polskiego, którego we mnie miłość prosperat wszelkie charitates, y aluin non Lubominy: strat Rebus, tylko ut bene Lit Patria. Wiesz Wmć Pan dobrze iako dawny Senator et Heros, iż ścisłe wszelkie, w tey Rzpltey practykowane, zawsze przez Prymasa jednaią Ię y spaiaią, iako dwie nostrô za S. P. Majora Krola Jmci Augusta II. Ten Pan iako sollennitet uchwalony, iak mocny, y z Domowych, y z hollizaiskich Lit, a przecię niezapamiętywał Ię wszystkim Lwom, nieutrat Possessyi Tronu swego przy, poki cała Europie non amplexa Respublica, na co Prymasa trzymał Liberum & indifferentem, choć go mogł y captivare, y za Rokosz condemnare et in adorationem Jmci gwałtownie trahere, co iako Ię stało y zakończyło, iest za Violamine Legum. Ja Exempel tak wszystko czynić, iak moy Antecessor, Exempel każdego do Jedności prowadzić, z każdym czynić, gdy ad Respublicam pertinent, byłem miał Ustności ante omnia, y mogł każdego zgromadzić, iż tym skuteczniey o Zdeptane y popsowane Swobody Nasze Polskie dozmowię, im do tego będę Liberior et activior za Libertate. A tak y Dominium weźmie swoy Fundament, które za Laska Konjunktura y odmiana Fortuny iest disputabile, albo ztąd, że nieus Zyscy uiednani, y Ziednani demeanter, albo ztąd, że do alterius tractu violenter, y nasze uspokoienie będzie na Exempel Trwałe, a teraz przecie bo poki wszyscy non concurrerimus za unum, będzie ratio et causa, zatrzymać że Woyska, na które wszyscy płacemy, y poty płacić będziemy, poki nos evacuabuntur. Gdy tedy tak Interesa Mymi mieć, ad bonum et fundamentalem prawdziwie finem Wmci Pana, nieważcie że mię przy nich utrzyma, Samego Jego Amor Ojczyzny, et confederatio Całiego Polski, którego abym mysię wszyscy, reunire excepto trzymali, y onego

unita

unitâ virtute bronili. A teraz na Same obaczenie Zdrowia WM-
NiPana całego, Ktorego mu Życzę ad multos Annos pragnąc
Wolności millenis desiderijs Zostawam.

Deklaracya Consilij Statuum Confoederatorum Reipublicae & Magni Ducatus Lithvaniae Data Ministro & Plenipotentiario ad Tractatum Futurum inter Partes Belligerantes proponendum et Concludendum.

Ponieważ dochodzą Nas wiadomosci że Potentia intermedia insistunt super Suspensionem armorum maiąc to za Sposob naypewnieyszy ustanowienia pokoiu w Europie, y uważaiąc że za Suspensio Armorum bez nas mogła by bydź praejudiciosa Rzeplitey

Więc Rezolwowaliśmy się zlecić Jmci Panu Ozarowskiemu Posłowi et Ministro Plenipotentiario naszemu, aby reprezentował Dworowi Francuskiemu, y Skolligowanych Potencyi Ministrom, że gdyby bez Stanow Rzplitey Skonfederowaney ktore, na Fundamencie deklaracyi Nayiasnieyszego Krola Jmci Francuskiego y Kolligatow; Statecznie rite et legitime, obranego Krola Jmci Stanisława, "na Tronie Polskim" utrzymuią, Życia y Fortuny, "swoie przytym" Sakryfikacye, tedy na ten Czas, kiedy by Potencye belligerantes mieli Czas reparować Siły swoie naybardziey Rzeczpospolita przyciśniona oppressyą y Potencyą Woysk Moskiewskich y Saskich nie tylko do ostatniey przywiedziona by była ruiny, ale po większey Części przymuszona by była gwałtownemi, Jako dotąd się dzieie sposobami do niesprawiedliwey Elektora Saskiego Rekognicyi, ktory vi armorum opanowawszy Cały Kray y przymusiwszy szukać asyllum za Granicą nie tylko Krola Jmci Stanisława, ale et Primorum Rplitey Skonfederowaney pewnie by niedopuścił przez ten Czas ani ad quaerenda media Subsidiorum w Polszcze, ani ad Consilia żadnego Czasu ani mieysca

do ratowania się z tak ciężkiey ruiny y oppressyi.
A zatym obliguiemy Jmci Pana Ozarowskiego Posła et Plenipotentiarium naszego a żeby upraszał Nayiaśnieyszego Krola Jmci Francuskiego y Kolligatow Jego a żeby nie powazlali na to Armistitium, ale Victricibus Armis żeby raczył progredi et penetrare do Saxonij, Coby naypewnieysze remedium było do uspokoienia Publicznego Całey Europy. A iako przez tak wiele deklaracyi oswiadczył się Nayiaśnieyszy Krol Jmć Francuski nie tylko Rzpltey, ale przed Całym Swiatem ze wolną Elekcyą w osobie Krola Jmci Stanisława Prawa y Wolnosci Polskie wszytkiemi Siłami od Boga Sobie powierzonemi utrzymywać deklarował, tak na tym Fundamencie przed zaczęciem Armistitij, aby upewnione y assekurowane było spokoyne Panowanie Krola Jmci Stanisława, żeby Elektor Jmć z woyskami Moskiewskiemi y Saskiemi z Polski y Wo Xięstwa Litto iako tesz z Kurlandyi y Semigalij ktora tak oppressa że y teraz z Stanu po dwuch ludzi do Piechoty wybieraią z Actu, tudziesz ex Annexis Provincyis ustąpili Xiąże Jmć Primas y Inni wszyscy in Capacitate zostaiący, aby plena Libertati restituatur iako nayusilniey starać się będzie Jmć Pan Poseł Nasz
A ieżeliby w tym punkcie zachodziły iakowe trudnosci tedy żeby tak Krol Jmć Stanisław iako y Elektor Jmć Saski, czekali Conclusionem Generalnego Traktatu za Granicą interim zas żeby Woyska Moskiewskie y Saskie z Polski ustąpiły w Polszcze zas między Samemi Polakami, żeby także exacte armisti

tium

tium, et securitas abutrinq Osob Honorow Fortun, ad ulteriorem Generalnego Traktatu decisionem zachowane było

Inquantum by zas ani pierwszy ani drugi sposób nie mogł subsistere y nie mogł bydź utrzymany tedy ad extremum to ieszcze medium mogł by podać, zeby przynaymniey z Połowy Polski y Litwy uczyniona była Evacuatio Woysk Moskiewskich y Saskich y Ich Partyzantow, połowa zas na Woyska przy Rzpltey skonfederowane y dla tych ktorzy pro Rege Indigena poprzysięgli y skonfederowali się przy Krolu Jmci Stanisławie

Tak iednak zeby tak Woyska Moskiewskie y Saskie w naznaczonych sobie mieyscach za swoie pieniądze bez naymnieyszey aggrawacyi, iakoteż y wzaiemnie skonfederowaney Rzpltey a zeby ab hostilitate abstineantur et in eo casu extreme iuż iezeliby Elektor Jmc Saski w Polszcze rezydował, zeby Krolowi Jmci Stanisławowi omnis securitas rezydencyi takze praecustodita y assekurowana była w Polszcze

Libertas aby zostawiona była przy ktorey Partyi kto się chciał trzymać, Stipendia Woysku Polskiemu aby nie były tamowane, Proventus zas Mensae Regiae aby zatrzymane były in sequestro do dalszey decizyi Generalnego Traktatu, ktore to Armistitium pod Gwarancyą Intermediarum Potenciarum zachowane sacrosancte abutrinque aby było omnem securitatem providere starać się ma Jmc Pan Poseł Plenipotentiarius

Nos Status et Ordines Regni Poloniæ & M.D. Litt. vigore Confœderationum Generalium Dzikoviæ & Vilnæ — constitutarum sacrô unionis Vinculô pro Tuitione Majestatis Sermi Stanislai Primi Regis & D. N. Clem. ac simul manutentione avitæ Libertatis Nostræ colligati, Literis Innotescentialibus Illmorum ac Excellm. Gnalium Utriusq. Gentis Mareschallorum, in Virtute concreditæ Illis, per Sancita Earundem Confœderationum Gnalium Facultatis, legitime convocati, & in hunc Locum, in Confinijs Regni Poloniæ situm, congregati; Notum testatumq. facimus.

Quod prout in Nostris Utriusq. Gentis Gnalium Confœderationum Consilijs, Dzikoviæ & Vilnæ nuper celebratis, mutuâ correspondentiâ, & indissolubili animorum harmoniâ constitutum esset, ut ad visionem Majestatis Sermi Regis Stanislai I. D. N. Clem. Patriæ suæ Nati; Eidemq. Servandæ Singulari DEI præsidiô conservati, Nos conferremus.

Ita ineffabili animorum lætitiâ, scopum desideriorum Nostrorum attigimus, cum et ad Adorationem Suæ Majestatis clementer admissi, & exoptatô Paternæ Dexteræ osculô, solati sumus; hinc præprimis debitas Supremo Numini pro Salute Principis, â Qua Reipublicæ dependet salus, Litavimus Grates; deinde Ea, quæ modernum afflictæ Reipublicæ Statum concernunt, omnimodè præcustodiendo, in hunc Locum condescendimus. Ubi unanimi Sensu & Assensu, faciendum esse duximus, ut omnes Reipublicæ Provincias, Palatinatus, Terras, & Districtus, ac omnes cujusvis Status, Dignitatis et Conditionis Confratres & Concives Nostros, tum Exercitus Utriusq. Gentis et Authoramenti, ac particulares quosvis Officiô aut Servitiô bellicô accinctos, Qui aut Fatis tantisper concedere & meliorem Fortunam expectare coguntur, aut Qui turpi seducti lucrô, malevolorum secuti Partes, de Causis et rationibus, quæ nos extra Patriam Nostram in Ditionibus Borussicis collocarunt, tum & de inconcusso Nostro ad Tuendam Patriam, Jura, & Libertates, animô et Zelô, certiores reddamus, ac simul universas et Singulas Europæ Potentias, tam viciniores, quàm remotas, ac præprimis Summum in Terris Christi Vicarium, Reges, Respublicas, Duces & Principes, præsertim autem Amicos et Fœderatos Nostros de Statu Reipublicæ Nostræ, semper alias Gloriosæ, nunc denium per Usurpatorem Throni suis proprijs ac moschicis armis tumidi oppressæ informemus.

Palam est, nec Explicatione indiget Confœderatos Regni Poloniæ et M.D.L. Status et Ordines, non cæcô impetu, non Exoticæ Factionis Stimulô, non privatorum commodorum Studiô, sed fundamentali Rerum Consideratione, excutiendæ Externæ Impositionis ratione, Boni Publici Zelô, et juratæ Fidei pietate, omnes actus suos direxisse, et prout illibata Fide et Jurejurandô in virtute Sancitorum Gnalis Confœderationis liberrimè, et ad Vota omnium Instructionum, Nuntijs Terrestribus datarum, conclusæ et definitæ /: et Cujus authoritate etiam Pseudo-Electio Pragensis seu Kamiennensis, suas nititur fundare actiones:/ Regem natione Polonum, Utrisq. Parentibus Catholicis progenitum, Dominia aut Exercitus extra Regnum non habentem, Nos Electuros spopondimus; Eidemq. Sponsioni liberrimâ Sermi Stanislai I. Regis et D. N. Clemi Electione, tempore et Locô per Eandem Convocationem assignatis, satisfecimus: Ac tandem eandem Satisfactionem, sacrô Confœderationis

Vinculô

Vinculo manutenendam assumpsimus. Ita neminem dubitare volumus, imo ve omnes et singulos certificamus, Nos in eadem obligatione nostra infracta, erga Srmum Regem Stanislaum I. D. N. Clem. Fide constanti, pro tuenda Libertate, unico tantum Domino Dominantium subiectæ Zelô, ad ultimum vitæ momentum perseveraturos. Non deterrebunt Nos, ab hoc Sancto proposito nostro, ultima facultatum et Fortunarum Nostrarum, jam alias per Moschos et Saxones funditus desolatarum dispendia, non Cædes, et immanes Concivium, Fratrum et Liberorum Nostrorum Laniena, non ergastula Vincula, Exilia, non Stratagemmata et Insidiæ, tam intra Patriam Nostram, quam in Dominijs, neutralitatem observantibus, Terrâ mariq positæ, non captivitas, quam tanto temporis tractu Celsissimus Regni Primas, tantorum Meritorum Antistes, Lumen et Decus Reipublicæ, alijq complures optimi Cives pro Patria perpeti dulce ducunt. Non declinabunt Nos à tramite recti, usurpata per Pseudo-Electum Regni Gubernacula, Perjurijs, scandalis, violentijs et oppressionibus scatentia, non præsumptiva Comitiola, Comitia Tribunalitia et quævis iniqua Subsellia, non propositæ proscriptiones, et Bonorum Confiscationes: scimus equidem necessarium esse, ut sint quandoq scandala, sed credimus eadem nequaquam impunita relinqui.

Nec ignorat Terrarum Orbis, Liberrimum Poloniæ Regnum, Ejusq immunitatem Universæ Europæ, tam caram, quam utilem non posse conferri a Cæsare, non optineri à Prætendente, non extorqueri à putativa Guarrantia. Scit Europa peroptimè præsumptæ Exclusionis rationes, nudas esse, scit aliud munus Guarrantis, aliud Mediatoris esse. Patet Tractatum Anni 1717. inter Srmum Augustum II. Regem Poloniæ ab una, et Rempublicam pro tunc Confœderatam, parte ab altera, circa mediationem Srmi Petri Moschorum Monarchæ conclusum esse, nullam tamen Guarrantiæ mentionem in eodem reperiri.

Videt ad oculum Pseudo-Electionem, et subsequentem Pseudo-Coronationem, Electoris Saxoniæ, in probrosa paucitate, et quod maximum Perjurorum Partisantium, sub moschorum armis expeditas, nec micam quidem solitorum ac de Lege necessariorum rituum ac solennitatum habuisse.

Patet quasvis Partes adversæ, ab ipsa incipiendo Pseudo-Electione, practicatas insolenti ausu actiones, Sancita, Resultata, Manifestationes, Literas Universales, et alia Ejusmodi scripta, circumventionem et dementationem, Populi malevolô ausu et falsis repræsentationibus intendere.

Trutinat hæc justè quivis prudens, et justus arbiter, perpendit et novissimum Domini Zawisza ad Aulam Moschoviticam Pseudo-Legæ sub data 7. Janyarij Anno currente 1735. promulgatum, et ad Acta Pseudo-Tribunalis Vilnensis de dto 12 Maij anni Ejusdem per oblatam porrectum, specie Literarum Universalium scriptum, crassissimis mendacijs et calumnijs refertum, et facile tanquam infamem Partum spernit et abijcit, sciens Christianissimi Regis mensuras, altioris Considerationis esse, quam ut caninô dente corrodi queant. Novit Orbis

Universus

Universus Gloriosos Istius Monarchæ progressus, Qui alieni Regni avulsis nec possunt velle, nec volunt posse hostium mercari amicitiam.
Patet cuiq; omnia perperam contra DEUM, Libertatem et Patriam, summâ violentiâ, malignitate et injuria agi: et facile sibi Unusquisquam inferre potest. Illos omnes. /: paucissimis Pragensis factionis Motoribus Exceptis:/ Quicunque Partes Electoris Saxoniæ sequuntur, strepitu armorum, et longa Suppetiarum Expectatione ad Illius Recognitionem coactos et necessitatos esse, nec dubitare potest, quemquam verum Polonæ Aquilæ Pullum, ad Libertatem anhelare, et primam Excutiendi laquei occasionem, arrepturum esse. Nec desunt viva avitæ Generositatis Polonæ argumenta, præsenti Calamitate intemeratam fidem et constantiam deducentia: Vidit Orbis Universus Palatinatuum, Terrarum et Districtuum, inter innumeros Hostium Exercitus resolutionem, nec eosdem excubantes Hostium Phalanges, ab ultima salvandæ Libertatis medella, cohibere poterant, imò verò expeditis particularibus in Locis consvetis Confœderationibus, tam Dzikoviam, quàm Vilnam relictis Laribus proprijs, Uxoribus, Liberis, et quidquid pretiosius habebatur, tanquam ad commune incendium restinguendum, undequaq; concurrebatur.
Convolabat pariter heroico Zelo, ad Bonum commune utriusq; Gentis Exercitus, Qui licet sibi et Reipublicæ quondam sufficere, et Inimicis formidabilis esse consvevit; Tractatu tamen præallegato anni 1717. inter Regem et Rempublicam, circa Evacuationem Saxoniæ Militiæ factô ad paucas Copias reductionem pati debuit. Nec augmentationem tempore Interregni propositam, obstantibus Exoticis factionibus mereri valuit, deinde proximè præterito Gnali Regimentario Regni subiacens, hostem persequi prohibebatur, ac tandem majori ex Parte hosti traditus, sortem iniquam sequi debuit.
Nihilominus tamen illa Pars Exercitus Regni, quæ moderni Gnalis Regimentarij Dispositioni parebat, unâ cum Illis, qui dolô tempestivè cognitô ex Commenda præteriti Regimentarij ad Officium Regi et Patriæ debitum sunt reversi, Tum M.D. Litt. Exercitus, eandem Copiarum Regni dismembrationem, et planè roboris belli, ex aliquot Legionibus Sclopetariorum regulati avulsionem minimè apprehendendo, nullatenus de rigore demisit, Quin imò tenax recti, vera Virtutis Specimina, aliquoties confligendo, gloriosè exhibuit, nec quidquam in se fidei, probitatis et Generositatis desiderare permisit, neq; deinceps cum Supremi Numinis Ope, permittet.
Cum tamen totô ferè biennio, sine hybernis, sine Stativis sine respiriô pondus diei et æstus tolleraret, iam verò solitô stipendiorum fundô, per hostiles Copias, in dies accrescentes pænitus exhaustô frustraretur, nec quo famem solaretur, nec ubi caput reclinaret, grassantibus undequaq; hostium catervis inveniret; hinc præstolata Fœderatarum Potentiarum auxilia, omnino expectare necessitatur, tantisper verò relictis nonnullis, circa Illm ac Excellmos Utriusq; Gentis Gnales Regimentarios, utriusq; Authoramenti Turmis, plerisq; Legionum, Cohortum ac Vexillorum Præfectis, reliquis alijs Commilitonibus /: qui tamen ad primum classicum sese reversuros

spoponderunt, ex mente Gnalis tam Regni, quam MD Litt Confœderati Consilij ad propria reverti permissum est.

Hoc itaq calamitosô rerum tractu Confœderati Utriusq Gentis Status et Ordines, nihil consultiùs esse judicarunt, quam ut unius Corporis membra Supremo Capiti jungerentur, et ad Latus Srmi Stanislai 1. Poloniarum Regis Domini Sui Clementis permanerent, et Patriam Suam, etiam extra Patriam, cum plena Confœderatæ Reipublicæ Authoritate, donec Supremus Rerum arbiter meliora provideat, repræsentent et tutentur; DEO Justitiæ Supremo Vindici, oppressionumq rigoroso Ultori confidentes, nec quidquam de promissis Fœderatarum Potentiarum, præcipuè Regis Christianissimi, Suppetijs desperantes, Nos brevi tempore Srmum Regem et D. N. Clem in sinum Patriæ et Thronum Regni, Illi Soli Debitam pronô subiectionis respectu comitaturos.

Ut verò hæc nostra immutabilis circa Tuitionem Majestatis et Manutentionem Libertatis intentio, et Constantissimus ad quævis extrema Zelus et resolutio, tam Patriæ Nostræ, quam Universis Europæ Potentijs innotescat; Proinde hanc publicam Manifestationem Manibus Nostris subscriptam, et Sigillis Gnalium Regni et MD Litt Confœderationum munitam, ad Acta authentica porrigi et ingrossari demandamus

Manifest.

Nie rerar dopiero, Nieprzyiaciele Rzpltey naszey, podarą Nas na nieną rzecz, przez pisma fałszywe, na zniesienie tak wiele Sądzi pocciwych, ktory Samym, do sprawiedliwosci przyięciem, nam sprzyiaią. Jakby nie dosyć było, chcieć nas sobie otwarcie wypowiedzieć Woyną podłą, ale ieszcze nad to extendunt Swoie Gubernium, kiedy insziym skrytym sposobem, nie mniey niesprawiedliwą Woyną, chcą pervertere ideam, Nayuroszey części rectę sententiuny przytłumić w pich, hanc generositatem, ktora Ich do Nasyck nieszczęśliwosci interesuie.

Ten iednak modus agendi, iest tak przeciwny cnocie y pocciwosci, że tym Samym znosi opera, ktore nam calumniose attribuunt, fałsz wydaie Authorow, y utrudza Im daley, tym bardziey wszystkich pocciwosc kochaiących, do politowania nad Nasza Oyczyzną, osobliwie gdy uważą, że dotąd przeciwko tym nowym Szturmom non opponimus, tylko prudens et modestum Silentium, y że pewni pomocy Bożkiey, Obrony Swiętego, zgwałconey niewinnosci; czekaliśmy spokoynie z cierpliwością pomsty, nad Nieprzyiaciołami Naszemi, a bardziey żeby Ich te serce odmienił, niż karzgc Ich złosci.

Zostalibyś my ieszcze w tey nieczułey obojętnosci, gdyby Nieprzyiaciele Nasi, per veverando wstydliwemi sposobami Nas prosequi, nie dali nam poznać, żeby to było Authorizare Ich te Intencye, y uczynić się complices Ich niesprawiedliwosci, ktorą exercent nad Nami; Cały Swiat świadkiem, żesmy nic nie rzekli nad Listami Recognitionis, ktore przypisuią Prymasowi, y gdzie pełno terminow, y expressyi niegodnych, a fałszywych, iako się to potym pokazało, per immobilem constantiam, rey Zawsze Stoiącey Rzpltey naszey. I tak przeciwnych Jego naturalney cnocie, iako przyrzeczonych genio tych ktorzy go sądzili bydź Ich capacem. Odrzuciliśmy także cum contemptu inne Skrypta, pod zacnemi Imionami fabrykowane, Nie zdało Nam się nawet demitere Zrzey wspaniałosci, ktorą zdobi niewinnosc; aby zatamować Cursum Skryptow pełnych Jadu, pod własnym Imieniem Nayiaśnieyszego Pana Naszego Stanisława Pierwszego; ale tandem czas wyjawni Kalumnią, nieprzyiaciół Naszych, coram Publico, exacto et scrupuloso, ktorego omamić chcą openibus tenebrarum, że te ktore nam przypisuią, całe się do nich nie znamy, y nie są nasze, a osobliwie co wydrukowano w Gazecie Amsterdamskiey de data 7. Juny' sub titulo Manifestu Krola Jmci Pana Naszego, Kopiey Listu wydanego, do Woyska Koronnego, y Chorągwi wyprawnych, po woiewodztwach.

Za własnym tedy rozkazem Krola Jmci P. N. M. całemu Swiatu obiawiam, że ten Manifest, iest fałszywy, y że nigdy w myśli Jego nie postało, takowe wydać ordynanse, do swiernych poddanych swoich. Niechay zas przy tym Zrzey obdarzy; y Złych ktore mogą Lubiegni, kardy sądzi, y winna, co iest za Charakter Nieprzyiaciół naszych, ponieważ w Intencyi szkodzić Krolowi Jmci y Rzpltey nie wzdrygaią się, wydać y przysiąc iako crymen tym Lub fałszywym Skryptem, Milose y przysięganie, ktore całe Krolestwo zwiadomy, immediate Throno Vacante

zgodę iednostayną, ktorą krol JMć zastał inter Status, y obowiązki Solenniter ktore Mu są poczynione, inviolabilis fidelitatis; ktoby wierzył, że te Słowa Studio pioro Nieprzyiacioł wyraża, ale że samą prawdą, chcą swe kłamstwa popierać, y nie wstydzą się wyznać, choc Im nie są favorabiles, byle fałszowi dać mieysce, w ktorym Interes y pożytek swoy zakładaią.

Ten skutek, ktorego się ex Suppositione tego Manifestu spodziewaią iest, aby Braci Naszych zwodzić, ktorzy, dotąd przy Wolności obstawali, aby ią tym Wzięcie y pod iarzmo poddali, ~~tym~~, ktorzy ią przełamać usiłuią, aby zdradzić Krola y Oyczyznę, sub pretextu słuchania Iego Ordynansow, y aby naywiernieysi rozumieli że tym samym contribuunt ad ejus prosperitatem.

Drugie motivum, aby dać poznać całemu Swiatu, że Nasze Woyska, na ruinę kraju nie na odpor dania nieprzyiacielowi, służyły, y że ta ruina, do ktorey Oyczyzna przywiedziona, nie pochodzi z oppressyi Sasow y Moskwy, ktorzy ią od dwoch lat pustoszą, tylko od Nas samych, Nie dziw że w tym zmyslonym Manifescie, maią się za Prawodawcow, ale według Ich opinij, iako mogą dawać Prawa, pod Imieniem Tego krola, ktorego non recognoscunt władzy. ktoby wierzył gdyby nie wiedział, że wpoysrzod Europy, w naszym wieku, tak wypolerowanym w obyczaiach, znayduią się takie gnibe Subiekta, ktore mogą imputare, taki Skrypt Naszemu Monarsze, ktory sami wymyslili, aby uszczerbić sławę y reputacyą, ktorey nabył u Całego Swiata.

Zostawuię publico, Iusto Censori aby sądził, de alijs motivis, ktore były do tego zmyslonego Manifestu, Sufficiat mi go tu proscribere, iako fałszywy, y nie godny Nayasnieyszego Pana Naszego, y w ktorym nie mogłby się poznać, tylko przez tę dobroć, ktorą Mu przypisuią, ~~do~~ y ktorą umie szafować w Okkazyach ktore są Convenientes y opportuniores Sławie Iego, et prosperitati Całego Narodu.

Nos Status et Ordines Regni Poloniæ et M.D.Litt vigore Confœderationum Generalium
Dzikoviæ et constitutarum sacro Unionis Vinculo pro tuitione Maie
statis Serenissimi Stanislai Primi Regis et D.N.Cti, ac simul manutentione avitæ li-
bertatis Nostræ colligati. Literis introrescentialibus, Illmorum ac Excellmorum Generalium
utriusque Gentis Marschalcorum, in virtute concreditæ illis per Sancita eiusdem
Confœderationum Generalium facultatis legitime convocati, et in hunc Locum
in Confinijs Regni Poloniæ situm congregati notum testatumq; facimus.
Quod prout in nostris utriusque Gentis Generalium Confœderationum Consilijs
Dzikoviæ et, suoet celebratis mutua Correspondentia et indissolubili
animorum harmonia constitutum esset, ut ad visionem Maiestatis Serenissi-
mi Regis Stanislai Imi D.N.Cti Patriæ suæ Nati, eidemq; Servandæ Singulari
Dei præsidio conservati nos conferremus.
Ita ineffabili animorum lætitia, scopum desideriorum nostrorum attigimus
cum et ad adorationem Sui Mtis clementer admissi, et exoptato Paternæ Dex-
teræ osculo, solati sumus; hinc præprimis debitas Supremo Numini, pro Salu-
te Principis àqua Reipublicæ dependet Salus, silavimus grates, deinde Ea, quæ
modernum afflictæ Reipublicæ Statum concernunt, omnimodè præcustodiendo
in hunc Locum condescendimus. Ubi unanimi Sensu et assensu faciendum
esse duximus, ut omnes Reipublicæ Provincias, Palatinatus Terras, et distri-
ctus, ac omnes cujusvis Status, Dignitatis, et conditionis, Confratres et Con-
cives Nostros, tum exercitus utriusq; Gentis et authoramenti, ac particula-
res quosvis, Officio aut Servitio bellico accinctos, qui aut fatis tantisper conce-
dere, et meliorem Fortunam expectare cogunturi, aut qui turpi seducti lu-
cro Malevolorum secuti Partes, de causis et rationibus, quæ Nos extra Patri-
am Nostram, in ditionibus Borussicis collocarunt, tum et de inoccupo No-
stro ad tuendam Patriam, Jura et Libertates, animo et Zelo certatores revocamus
ac simul universas et singulas Europæ Potentias, tam viciniores quam
remotas, ac præprimis Summum in Terris Vicarium Christi, Reges, Respubli-
cas, Duces, et Principes, præsertim autem amicos et Fœderatos Nostros, de
statu Reipublicæ Nostræ, semper alias gloriosæ, nunc demum per Usurpato-
rem Throni Suis propriis, ac Moschicis armis tumidi oppressæ informemus.
Palam est nec explicatione indiget, Confœderatos Regni Poloniæ et M.D.Lithuaniæ
Status et Ordines, non ullo impetu, non exotici factionis Stimulo, non
privatorum commodorum Studio, sed fundamentali Rerum Considerationi
ne, exactiendæ externæ impositionis ratione, boni publici Zelo, et juratæ Fidei pietate
omnes actus suos direxisse, et prout illibata Fide et Jurejurando, in virtute Sancitorum
Generalis Confœderationis, liberrime et ad vota omnium Instructionum, Nuntijs ter-
restribus datarum, conclusa et definita, (: et cujus Authoritate etiam Pseudo Exercitus
Pragensis, seu Camienscis suas nititur fundare actiones:) Regem natione Polonum
utrisq; Parentibus Catholicis progenitum, Dominia aut Exercitus, extra Regnum
non habentem, Nos Electuros spopondimus, eidemq; Sponsioni liberrimæ Se-
renissimi Stanislai Imi Regis et Dni Nri Imi Executione, tempore et Loco per
eandem Convocationem assignatis, satisfecimus: ac tandem eandem Satisfactio-
nem sacro Confœderationis vinculo manutenendam assumpsimus, Ita Ne-
minem dubitare volumus, imo vero Omnes et Singulos Certificamus, nos in

eadem

Non Marschalcus Generalis Patriæ Palatinatus Plocensis Generalis Provinciæ Masoviæ Cancellarius Regni Poloniæ

eadem obligatione, nostra infracta erga Primum Regem Stanislaum Primum
D.N. Clm. fide, constanti pro tuenda Libertate unico tantum Domino Domen
tium subiecta Zelo, ad ultimum Vitæ momentum perseveraturos,.
Non deterrebunt nos ab hoc sancto proposito Nostro ultima facultatum et
Fortunarum Nostrarum, iam alias per Moschos et Sadones funditus deso
rum dispendia, non Cades, non immanes Concivium Fratrum et Liberor
nostrorum Laniena, non ergastula Vincula, Exilia, non Stratagemmata
et insidiæ, tam intra Patriam Nostram, quam in Dominijs Neutralitate
observantibus, Terra Mariq posita, non captivitas, quam tanto tempor
Tractu, Celsissimus Regni Primas, tantorum meritorum Antistes, Lumen
et Decus Reipublicæ, alijq complures Optimi Cives, pro Patria perpeti
ce ducunt; Non dutinebunt nos a tramite recti usurpata per Pseudo El
ctum Regni Gubernacula, Leviorijq, Scandalis, violentijs et oppressionibus
scatentia, non presumptiva comitiola, Comitia Tribunalitia, et quævis in
qua Subsellia, non proscriptiones, et Bonorum Confiscationes; Cu
equidem necessarium esse, ut sint quandoq Scandala, sed credimus eadem,
quaquam impunita relinqui.
Nec ignorat terrarum Orbis Liberrimum Poloniæ Regnum, cuiusq imm
nitatem Universa Europa, tam caram, quam utilem, non posse conferri
Cæsare, non optineri a protendente, non extorqueri, a putativa Guarrantia, Sc
Europa peroptimè presumpta Exclusoriæ rationis nudis esse, sed alium
munus Guarrantiæ, aliud mediatoris esse,. Patet Tractatum Anno 17
inter Primum Augustum II. Regem Poloniæ ab una, et Rempublicam
protunc Confœderatam parte ab altera, circa mediationem Primi Pacis No
schorum Monarchæ ||conclusum esse, nullam tamen Guarrantiæ men
tionem, in eadem reperiri, ~~ut videtur~~ Eadem reperiri.
II non tam, Libenter quia reverenter
Videt ad oculum Pseudo Electionem, et subsequentem Pseudo Coronatio
nem Electoris Saxoniæ, in probrosa paucitate, et quod maximum perv
rorum Partisantium, sub Moschorum armis expeditas, nec micam
quidem solitorum, ac de Lege necessariorum rituum ac Solennitat
habuisse,.
Patet quasvis Partis adversæ, ab ipsa incipiendo Pseudo Electione, practi
catas insolenti ausu actiones, Sancita, Resultata, Manifestationes, Litera
Universales, et alia Ejusmodi Scripta circumventionem et dementat
nem populi, malevolo ausu, et falsis representationibus ||intendisse et
Prutinet hæc juste quivis prudens et justus arbiter, perpendat et nov
simum Domini Zabiłła, ad Aulam Moschoviticam Pseudo Legati sub da
ta 4 7ma January Anno Currenti 1733to promulgatum, et ad Acta Pseu
do Tribunalis Vilnensis de 4 12ma Maij Anni Eiusdem, per oblatam
porrectum, Specie Literarum Universalium, scriptum, crassissimis men
dacijs et calumnijs refertum; Et facile tanquam infamem Partum spernet et
abijcit Sicens Christianissimi Regis mensuras, et Dispositiones, altioris
Considerationis esse, quam ut canino dente corrodi queant. Novit Orbis
Universus gloriosos Justius Monarchæ progressus, qui alienis Regni a vellis
nec possunt velle, nec volunt posse, hostium mereari amicitiam. ##

Universalem pro Bono publico Zelum, et Sollicitudinem; cum inchoatâ Feliciter, et ad Mentem Sancitorum Generalis Convocationis procedente Electione, jam vero hostili potentiâ undiq irrumpente, et Rempublicam impediendæ vel subvertendæ liberæ Electionis gratiâ invadente, Urbis Cracoviæ Regni Metropoleos, Thesauriq ibidem asservari consueti, prima et maxima habebatur consideratio. et quoniam Cracovia proxime imminenti furori hostili impar pro tunc resistendo videbatur, hinc provida Celsissimi Primatis gloriosè Vice Regia sub id tempus Dignitate fungentis, eorumq ex Senatu Patrum, Statûs Belliq Ministrorum, et ex Equestri ordine Civium, quibus Jura Immunitates et Libertates Patriæ Cordi esse maximè videbantur, circumspectione et Salutifero Consilio futura damna prospiciente, eiusdem Thesauri, Supellectilis semper Reipublicæ Sacræ, nimirum Diadematum et Insigniorum Regni, Solennibus nec alias Validis Regum Coronationibus consecratorum, Cura, et ad Securius Depositorium transportatio Illmo Supremo Regni Thesaurario, et Perillustri Coronarum Regni Custodi ad id de Lege assignatis est præcommissa.

Quid de Palatinatuum Terrarum et Districtuum, inter innumeros Hostium Exercitus resolutione dicendum? Non illos excubantes eorundem Hostium Phalanges, ab ultima salvandæ Libertatis &c.

~~Patet cuiq omnia perperam, contra Deum, Libertatem et Patriam, summa violentia, malignitate, et iniuria agi, et~~ "Unde" facile sibi unusquisquam inferre potest illos omnes, /: paucissimis Pragensis Factionis Motoribus exceptis :/ Quicunq Partes Electoris Saxoniæ sequuntur, strepitu armorum, et Longa suppetiarum expectatione ~~ad Illius recognitionem~~ Coactos, et necessitatos esse, nec dubitare potest quemquam, verum Polonæ aquilæ Pullum, ad Libertatem anhelare, et primam excutiendi laqui occasionem, arrepturum esse, Nec desunt viva ~~avitæ~~ Generositatis Polonæ argumenta, præsenti calamitate intemeratam Fidem, et constantiam deducentia. Vidit orbis universus ~~Palatinatuum, Terrarum et Districtuum inter innumeros hostium Exercitus resolutionem, nec eosdem exculantes hostium Phalanges, ab ultima salvandæ Libertatis~~ medella, cohibere poterant, imo vero expeditis particularibus, in locis consvetis Confœderationibus, tam Dzikoviam quam. relictis Laribus proprijs, Uxoribus, Liberis et quidquid pretiosius habebatur tanquam ad commune incendium restinguendum undequaq concurrebatur. Convolabat pariter heroicô Zelô ad bonum Commune, utriusq Gentis Exercitus qui Licet sibi, et Reipublicæ quondam sufficere, et inimicis formidabilis esse consvevit, Tractatu tamen præallegato Anni 1717mi inter Regem et Rempublicam, circa Evacuationem Saxonicæ Militiæ factô, ad paucas Copias reductionem pati debuit. Nec augmentationem tempore Interregni propositam obstantibus Exoticis Factionibus, mereri valuit, deinde proxime, Præterito Gnali Regimentario Regni subiacens, hostem persequi prohibebat, ac tandem maiori ex parte hosti traditus, sortem iniquam sequi debuit. Nihilominus tamen illa Pars Exercitus Regni, quæ moderni Generalis Regimentarij Dispositioni parebat, una cum illis qui dolô tempestivè cognito, ex Commenda præteriti Regimentarij, ad Officium Regi et Patriæ debitum, sunt reversi Tum MDLitt Exercitus, eandem Copiarum Regni dismembrationem, et planè roboris belli, ex aliquot Legionibus Sclopetariorum regulati, avulsionem minime apprehendendo, nullatenus de rigore demisit. Quin imo tenax recti, vera virtutis Specimina aliquoties confligendo, gloriose exhibuit, nec quidquam in se Fidei, probitatis, et Generositatis desiderare permisit, neq deinceps cum Supremi Numinis ope, permittet,

Cum tamen toto fere biennio, sine Hybernis, sine Stativis, sine respirio pondus diei, et æstus tolleraret, iam vero solito stipendiorum fundo, per hostiles Copias, in dies accrescentes, penitus exhausto frustraretur, nec quo famem solaretur, nec ubi caput reclinaret, grassantibus undequaq hostium Catervis inveniret. Hinc præstolata Fœderatarum Potentiarum Auxilia, omnino expectare necessitatur. Tantisper vero relictis nonnullis circa Illmos ac Excellmos utriusq Gentis Generales Regimentarios, utriusq Authoramenti Turmis, plerisq Legionum, Cohortum ac Vexillorum Præfectis, reliquis alijs Commilitonibus /: qui tamen ad Primum Classicum sese reversuros spoponderunt :/ ex mente Generalis tam Regni, quam MDLitt Confœderati Consilij ad propria reverti, permissum est.

Hoc itaq calamitoso rerum tractu, Confœderati utriusq Gentis Status et Ordines, nihil consultius esse iudicarunt, quam ut unius Corporis Membra, Supremo

premo capiti iungerentur, et ad Latus Srmi Stanislai Primi Poloniarum Regis D. X. Ctti permanerent et Patriam Suam, etiam extra Patriam, cum plena Confœderatæ Reipublicæ authoritate, donec supremus Rerum Arbiter, meliora provideat, representent et tutentur. DEO Justitiæ Supremo Vindici, oppressionumq rigoroso ultori confidentes, nec quidquam, de promissis, Fœderatarum Potentiarum, præcipue Regis Christianissimi Suppetijs desperantes. Nos brevi tempore Srmum Regem et Dm Nm Ctm in Sinum Patriæ et Thronum Regni, illi soli debitum, pronô Subiectionis respectu commitaturos,

Ut vero hæc nostra immutabilis, circa tuitionem Maiestatis, et manutentionem Libertatis intentio et constantissimus ad quævis extrema Zelus, et resolutio, tam Patriæ nostræ, quam et universis Europæ Potentijs innotescat. Proinde hanc publicam Manifestationem Manibus nostris Subscriptam, et Sigillis Generalium Regni et MDLit Confœderationum munitam. Ad Acta Authentica porrigi et ingrossari demandamus.

111a

1116

Trakt Ktorędy Włoszy idą in Secreto w Gory Krakowskie nazwane Tatry.

Naprzod trzeba iechać do Miasta Białey ktora iest nad Granicą Węgierską, z tamtąd idz do kupersadow ktorędy dobrze isc, tylko się trzymay tey wody ktora na białą ciecze potym gdy przyidziesz na wierzchy, zostanie woda w dolinie po lewey ręce, a na prawey ręce Szałas wyrzysz na strzelenie do zachodnika, a tu idz zachodnikiem łąkami a przyidziesz między dwa wierzchy do doliny, a tu będą trzy wierzchy, turnie wysokie, idz tą doliną, z ktorey woda ciecze na Białą y Mesmark, a to iest do zielonego Plesza, a gdy przyidziesz łąkami między dwa wierzchy ku iednemu korytu, albo wałowi; z tąd idz chodnikiem, asz przyidziesz do Czarnego lasu, w tym lesie ieden Potok na krzysz ktory ciecze około owego Plesza. Idz że tedy Chodnikiem na dwoie strzelenia z Chałownice wychodząc z Lasa wyidziesz na drugi Szałas, podle samego Chodnika a ten zowią pod Upłazem nad Jaworowemi sady, gdy potym wychodząc z Lassa y nie dochodząc Szałasu ciecze drugi potoczek krzyżem od lewey ręki z doliny małey obroc się do tego Szałasu na lewą rękę potoczkiem do gory od doliny, a tak zostawisz Szałas na prawey ręce, przyidziesz chodnikiem, asz przyidziesz do kassan drzewiny pod wierzch. a tak maiąc w chodzie do kassadrzewiny, wyrzesz na lewey ręce iedną Pleszę na dwoie strzelenia to zowią kołowe Plesze, idz przecie do kassadrzewiny, tam iest wyrąbany Chodnik asz przyidziesz na sam rygiel w kassadrzewinie, w tym wyrzysz przed sobą ieden Salasz opodal przed doliną na drugiey stronie, patrz daley wyrzysz przed sobą blisko iedną łączkę, poty idz przez kassadrzewinę asz przyidziesz między rygiel, a tak zostanie łączka na lewey ręce, a na prawey ręce wyżey ciebie są spady wysokie z ktorych woda ciecze do Plesza trzeciego od Polskiego Plesza, ten Spad daley w lewą będzie ktory iest fałszywy, tym się wiele uwodzi, ktorzy nie maią prawdziwego spisania, na tym Spadzie są znaki tych się masz trzymać, to iest głowa, ręka, krzysz, sześć gwiazd wyciesanych na gładkiey skale wyzrzysz, dobrze nie chybisz, na drugim Spadzie te znaki trzy głowy, trzy ręki, trzy krzyże, y gwiazd dwanascie, y Słońce y te litery T. M. W. P. Z. Z. Z. G. N. T. W. ale się tego warcy wyiawić każdemu, bo by każdy znalazł to mieysce, potym się obroc na doł wodą y idz nad nią asz ci zostanie po lewey ręce lasek podle wody, opodal znaydziesz ognisko przyprawione kędy my legamy, kiedy niepogoda na nas przyidzie, idz w lewą się udaiąc na dwoie strzelenie, po prawey ręce wyzrzysz przy samym Schodniku ieden Swierk, na nim wyrąmbany taki znak. W.M. idz przecie daley asz na ieden rygiel będzie chodnik, wyzrzysz między dwiema ryglami iedną wymułę, ktorędy woda schodzi pod czas powodzi, Obroc się w prawą ryglem na gorę, idz iakoby na dwoie strzelenia z procy miarkuy a patrz pilnie na prawey ręce znaydziesz znowu chodnik w kassadrzewinie wyrąmbany idz nim poki go stawa, a gdzie się traci nie dbać nic, ale go szukay na zachod na cisnienie kamieniem, ku iedney

skale, ktora iest iako kopa siana, a ta Skala iest na cisnienie. Na tey Skale znaydziesz
Dziele znakow, miarkuy sobie gdy podziesz do domu abys trafił, nayacierey myrdzie
na dwoch mieyscach wiesc wzgore, y wyrzyss dziurie. malucrka Tgurka, na mey pogo-
rzek, co pidrozniemcy na nim siadaią, tam odpocznij a posil sie pokarmem, w lewa
Tgurki schodzi sie ryglow siedm a ty bedziesz na boku, a miedzy koncem tych ry-
glow iest Zabie ieziorko, te to rygle tam sie wiedno schodzą Pierwszy rygiel od Zielo-
nego Plesza, drugi od Polskiego Plesza, trzeci od Matego Kotbaszku, czwarty od Duel-
kiego kotbachu, piąty od Wołowego Plesza, szosty od czarnego plesza. siodmy od Ja-
worowych sadow, wyrzyss na zachod Słonca iedne wrota, albo forteczke, wyska
iako dwa Słupy, a tak spuscic sie morez, myslno sie widzi ale dobrze isc maią, bo
sie zda ze nie znidziesz dla tego z tysiąca ludzi ledwo sie ieden obierze tam isc
ale y stany czterech tam morze isc, iest tam wygrombany chodnik co my dali wygrombac.
to sobie miarkuy gdy wyrzniesz iedne wodę a to iest Zabie ieziorko, bedziesz nad
Nim patrzac, y stoy u niego, ale tedy wnisc do niego nie morez, ale mu sie oko-
to poyse, Miarkuy sobie iest tam blisko wysoka Turnia, na niey Mnich iako-
by go wyrosał bardzo Misternie, a koło gardła iakoby złota paszka, ato iest
nayuyższy znak od Pana Boga postanowiony, a gdy słonce wnidzie, nayprzed-
wey osusieca mnicha a potym blask od niego uderzy, Pod tą Turnią wysoką iest
Las druga Turnia wyższa, trzecia ieszcze wyższa, a iedna od drugiey oprodal, a
na iednym rzędzie stoią rzędem, a nie masz Skrytey doliny we wszystkich tur-
niach iak ta iest dolina Zabiego Jeziorka, a tak poyse chodnikiem prosto na
dol na iedno strzelenie, a przyidziesz ku iednej skale, a ta tobie bedzie po
lewey ręce, a gdy ku niey przyidziesz Stań sobie a patrz pilnie wyrzyss przed
Soby turnią, miarkuy sobie, iest ieden Szeroki kamien położony przy skale przez
rozpadlinę, a na nim głowa szłowiecza wyrobiona, a na drugiey stronie dołu
iest most wygrombany, po tym przeszedszy puscic sie na dol nie daleko rozpadliny
a ta rozpadlina bedzie tobie po prawey ręce, dobrze poznasz skądy tam ludzie
Chodzili; tam zas przyidziesz nizy kamienia na dworze strzelenia przez rozpa-
dlinę, a tam poznasz skądy ludzie przechodzili, przeszedszy wyrzyss kamien
ieden Szeroki czarny na którym sobie Cudrzemcy ognia zakładaią pod tym ka-
mieniem znaydziesz orzechy y grace, złoto iako groch y iako orzechy włoskie y
większe z wierzchu czarna Tuszenka a wewnątrz czyste, ieżli tego nie chcesz
brac, idz przeciwko temu Turniowi kędy mnich stoi, wyrzyss dobrze iuż ci tam
ucieczki nie trzeba, a tak idz prosto wyrzyss lepiey iako woda spada, a dzieli się
na dwie części, wyższy spad maty, nizszy zas większy a trzeci nayuiększy, które
spady tak wysokie, iako trzy albo cztery wieże kościelne. Nayuiększy y nay-
przedniejszy spad iest iakoby pod się zawieszony, a przez to zawieszenie idzie
woda, u samego spadku pod tym zawieszeniem, iest dziura albo rozpadlina, a

ta

ta woda wpada do tego ziembku albo zabiego Jeziora, to zabie Jeziorko iakoby koryto podobne Siennemu wozowi, mało większe, iakoby ie namyslnie ciesał, a około niego Skały dziwne iako piece, a widzi się iakoby miały upasc, między temi Skałami iest wiele dziur małych większych y wielkich, a gdy tam przyidziesz klęknij na kolana a podziękuy Panu Bogu Jż Ci tam dał doysc, a pros Pana Boga abyc dopomogł w zdrowiu wynisc y w zdrowiu używac y chwalic swoie Boskie Sprawy, y Ubogim dobrze czynic, a potym bardzo patrzay, uyzrzysz tam iedną dziurę iest na dwa łokcie od ziemie, do ktorey naycięzey wnisc, znaydziesz Ganek złoty iako Wina beczka, bronatny iako szkarłat, a gdy odetchniesz mieni się iako miedz nayczernieysza. W tym ganku siedzi drogie kamienie Carbunculus, a Ziarna są iako bob, groch, y iako laskowe orzechy, iako gołębie Jayca, y iako Kokosze y gęsie, a gdy siekierą odetniesz tak się wyłupi kamien iako orzechy ale day pokoy kamieniom, bobys musiał z nim chodzic do Wenecyi. Nabierz raczey Złota, coc Pan Bog dał, iam tam zostawił gotowego, na tym przestan, potym idz pod Spad do Ziembku skrzesz tam sobie ognia, potym kołac Czekanem, albo Siekierą, gdzie bedzie bembniło otworz, albowiem mocno bardzo zaprawiona dziura wles tam, naydziesz po lewey ręce ganek złoty iako piwna beczka nakrapiany drogiemi kamieniami, ktorego iedno noszenie za 200000, co w nim iako groch, temu day pokoy, potym patrz po prawey ręce, iest tam drugi ganek złoty iako winna beczka ten rąb a wynies co możesz, tam sobie miarkuy, uyzrzesz wyżey 12. Stopniow wyrąmbanych wles wzgorę tam słup złoty Stoy iako żywy y w posrodku tego Cmentarzyka od tego Słupa albo mnicha ciągna się promienie y odnogi złota na wszystkie strony przez te siedm rygle, iako od lasu odrastaią młodniki y zas wychodzą tam iest słup srebrny rosły iako y złoty bardzo wielki ku mierze nie porownany, iest tez tam Słup albo Matka drogiego kamienia karbunkułu, tam siedzi Krol Gregorius, bedzie Swiecie koroną swoią ktora iest ze złota srebra karbunkułu, Szapradyamentu, Rubinu, tu ze drogiego kamienia masz dosyc, nabierz a Panu Bogu day chwałę za to, zec dał takowe dary. Widziec dalszy w tey rozpadlinie Cmętarz alem Ja ku niemu nie dochodził, tam drugi mnich złoty wielki, a koło niego znaydziesz nakształt kury, gęsi kaczki, Orły iastrzębie wszystkie ze złota szczerego ptastwa, przyrodzenie siedzących na iaycach Złotych reprezentuiące a to iest Matka, między temi iaycy znaydziesz y wiele iaiec z drogiego kamienia, to wiedziec masz ieżeli doydziesz Cmentarza, nie bydz łakomym, abys znac matki ktorey z iaiec nie chciał zwiąc nie czyn tego bobys zgrzeszył, maiąc dosyc co innego brac, a ułakomiłbys się na wielkie dziwy Boskie, ktore Bog sobie ku Czci y chwale zostawił y stwo-

rzył, albobyś z tego mieysca nie wyszedł, albo znowu nigdybyś nie przyszedł albobyś wpadł w wielkie nieszczęście, ale możesz wziąć z pod Matki iaiec co, a zostawić nie wszystkie zabrać, a gdy przyidziesz znowu w Rok to wszystkie zastaniesz, bo ten tani skarb nigdy nie przebrany, a to pisanie nazad do Zabiego Jeziorka przyszedłszy spal, albo ie mocno zachoway, ażeby do ręku złych ludzi nie przychodziło.

Tres Saint Pere.

Entre tous les evenements funestes qui se passent dans ce Royaume, j'expose au jugement de Vôtre Saintetè celuy, qui, je suis persuadè, touchera le plus sensiblement Son coeur Paternel. c'est la captivitè du Primat du Royaume, par mes Ennemis, et ceux de nôtre Sainte Religion, qui ne se contentant pas de degats des Eglises, de l'oppression des Ecclesiastiques, de la profanation de ce qu'il ya de plus sacrè, l'insulte dans une Personne dont le caractere est si respectable, et ce qui s'est fait encore depuis la prise de la Ville de Dantzig, ne pourra que mouvoir Vôtre Saintetè; plusieurs Senateurs et gens de condition y ont êtè arretès, et forcès au prix de leurs Vies et de leurs Libertè a preter un serment, ou plutôt un parjure execrable et manifeste, ayant êtè engagè par l'abjuration du precedent, qui a êtè fait par toute la Republique en pleine Libertè, a des Clauses qui sont entierement contraires à celles, aux quelles on les a contraints, par tout ce qu'il ya de ce qu'il ya de plus menaçant. je Sçais même qu'on a obligè par force tous ces Seigneurs de signer une Lettre par la quelle ils anoncent à Vôtre Saintetè Leur recognition de l'Electeur de Saxe, tres contraire à Leur veritables Sentiments, à la quelle je Supplie Vôtre Saintetè de ne faire aucune attention. et quoique je croye qu'un pareil Serment n'est d'aucune Validitè devant Dieu, cependant je Supplie Vôtre Saintetè de lever par Son Supreme pouvoir ce Scandale, et d'arreter celuy qui s'en pourroit Suivre sur le même Sujet, en donnant une dispense du Serment à tous ceux, qui ont êtès ou seront forcès de le faire, au prejudice du premier, qu'ils ont fait Contrairement et en pleine libertè. cette nouvelle grace de Vôtre Saintetè accordèe au Soulagement de ceux qui sont de vrais Martirs pour le maintien de leur Patrie, prouvera à tout le Royaume les Soins Paternels qu'Elle prend de Sa conservation, et les bontès qu'Elle a pour celuy, qui en Lui baisant tres humblement les pieds, et Lui demandant Sa Sainte Benediction proteste d'être toute sa vie avec un tendre attachement

De Vôtre Saintetè

Le tres humble et tres Obeissant Fils.

Stanislas Premier par la grace de Dieu Roy de Pologne
et Grand Duc de Lithuanie, de Russie, Prusse, Mazovie, Samogitie,
Kiovie, Volhinie, Podolie, Podlachie, Livonie, Smolensk,
Sieverie, et Zerniechoire.

Nous sommes persvadés, que la Scene tragique qui se joue aujourd'huy en Pologne, donne assés de Spectacle à toutte l'Europe pour frapper la Veue du plus indifferent, elle est trop vivement representée pour ne pas faire comprendre au plus ignorant, le Sujet de la piece et elle trop interessante pour manquer de Juges.
Et quoique la justice n'ait pas besoin d'Apologie, la Verité de deffense, et la raison, de preuve, nous nous croirions cependant Coupable envers Dieu, si nous n'exposions au monde Chretien, sa propre cause; envers nôtre Patrie, si par nôtre Silence nous paroissions insensibles, à ses maux; et envers le Public, si nous ne Luy donnions connoissance entiere, de ce qui fait aujourd'huy Son attention afin d'en juger Sans prevention.
Ainsi il est de nôtre devoir, dans le tems que nôtre Situation nous met à couvert, de repandre nôtre voix, non pour arreter Les torrens d'iniquité, qui ont pris leur Cours Violent, non pour demender quelque assistance, et crier au Secours contre les persecutions les plus inouïs; car nous ne l'attendons que du Ciel; mais pour interesser au malheureux Sort de la Pologne, et au nôtre qui conque n'a pas renoncé aux Sentiments d'une bonne Conscience, d'honneur et de probité.
On Sçait qu'à la mort, du Roy Auguste, Nous ne nous Sommes point prevalus de nos anciens droits a la Couronne de Pologne; Soumis toujours pendant le tems de nôtre exil, au pouvoir de la Liberté de nôtre Nation, n'ayant pas été en état de la deffendre, et de vivre Sous Ses loix, nous ne les avons pas moins respectées. Nous avons attendu, que la Republique retablie dans touttes Ses prerogatives, Se fut assemblée, pour paroittre en Personne, et pour entendre prononcer Ses Oracles, Sur nôtre Sort. A peine avions nous mis pied à terre, que nous nous Vimes replacé Sur le Throne., L'air Natal que nous commencions de respirer, ne retentissoit que des Proclamations; Nous ne Vimes dans toute l'Illustre Nation reunie, qu'un Coeur pour nous desirer, et nous n'entendimes qu'une Seule voix pour nous declarer Son Roy.

Mais comme ceci, n'est pas un journal de tout ce, qui s'est passé à Nôtre Election, nous ne repetons pas tout ce qui a eté deja dit La dessus. Celui qui veut être instruit, ~~a Cent mille Temoins~~ de la Verité de toutes les Circonstances, pourra se rapporter, a Cent mille Temoins, pour être persuadé, de la Legitimité de cet Acte Solemnel, par l'autorité de Celui qui l'a indiqué, par le tems au quel il a été fixé, par le lieu ou il a eté tenu, par la liberté des Opinions, et par la Reunion de Suffrages. Si donc, quelque Vestige de la forme de Nôtre libre Gouvernement, subsiste encore, que la plus hardie imposture ose soutenir le Contraire, et par ses faussetés, imposer à la face du Ciel et de la Terre, que ce qui constitue la Validité de l'Election d'Un Roy de Pologne, n'a pas été observé dans cellecy, quant a nous, que la Violence la plus dechainée, nous dispute la Couronne, nous preferons la seule facon glorieuse, dont nous l'avons acquise par l'Amour de Nôtre Nation, a toutes Celles de l'Univers, pouvant Nous glorifier, qu'on ne nous l'otera point, a moins que d'Arracher le Coeur, de ma Nation qui fait tout l'Appuy de Nôtre Throne, L'etendue de notre Empire, et l'Asseurance de Nôtre Regne; Outre que si toutes les Puissances, ne peuvent jamais en Combattant la justice, Luy donner aucune Atteinte, ny le dementir, a la Verité mes droits sont toujours au dessus, de toutes les forces, Car ils sont tres à Couvert des Loix du Royaume, pour que les Raisons de coup de Canon, y fassent jamais quelque breche.

Nous ne devrions point, faire Attention à l'objection que Nous font les Patriotes, detachez du Corps de la Republique, nous rendant inhabile de monter sur le Throne, en Vertu de la Constitution de 1717. Cependant pour desabuser tout homme de bon sens de cette Calomnie nous le renvoyons à la lecture de cette Constitution, ou On pretend Nous comprendre, parmy les adherans de la Suede, contre lesquels on etend la Rigueur de la Loix. Nous ne nous reconnoissons point sous ce titre Nous avons pris les armes, contre le Roy Auguste independemment de la Suede en bon Citoyen, et a Lors, en qualité de Senateur, dont le Serment oblige de s'Opposer au Violateurs des Loix. Depuis, c'est la Suede qui a adheré a la Republique Confederée, qui soutenant Ses Loix et sa Liberté, a faite une alliance avec Elle, en Vertu de la quelle, Nous êtions a la Verite son allié, mais adherant au seul interet de nôtre Patrie.

La Pa

La Paix que le Roy Auguste a faite, avec Nous marque assés expressement la difference qu'il ya de L'un, a l'autre, et Si par un Traitte avec la Svede on devient Son adherant, le feu Roy Auguste l'est donc aussi devenu par celuy D'Alt Ranstadt; outre que c'est une question qui n'a jamais été decidée, que par la Violence, qui de deux meritoit d'être declaré Selon nos Loix ennemy de la Patrie, ou celuy qui adheroit alors à la Svede, ou au Roy Auguste, et en quoy consistoit le Crime d'état, ou d'avoir été bon Svedois pour s'opposer à une guerre commencée Sans participation de la Republique, ou bon Saxon pour Souffrir la Transgression de la Loix Cardinale du Royaume. Mais Supposons que cette Sentence ait été portée contre Nous; a t'elle été precedée de quelque jugement, n'ayant jamais pu être formée d'un Roy qui a abdiqué, dont l'abdication a été l'autorisée d'une Proclamation d'Interregne par le Primat, alors de Son Party, d'un Roy qui n'a jamais été rehabilité par aucun Acte Sur le Throne, mais Seulement toleré par l'indulgence de la Republique, d'un Roy enfin qui n'avoit reconnu pour un Roy legitime de Pologne, D'ailleurs les membres de la Republique, la plus part complices de notre Crime, pretendu, pouvoient ils former un Tribunal de Juges Competens.

Mais ce n'est pas icy L'occasion de rendre compte de nos Actions passées, il nous Seroit aisé de les produire, dans tout leur jour, et de prouver nôtre Zele, notre Sacrifice, et notre devoir envers notre chere Patrie, Si Elle n'en étoit bien pervadée, et Si Elle ne l'avoit marquée assez authentiquement, par la justice que nous a rendüe, depuis qu'Elle s'est vüe en pleine Liberté, en reconnoissant ce que nous avons Souffert pour Elle, pendant qu'Elle étoit obligée de Supporter Elle même Son joug avec patience.

Il n'est donc question icy, que d'examiner deux Articles essentiels. Le premier, Si ceux qui Se sont detachez du Corps de la Republique Sont en droit de faire quelque objection, n'ayant pas paru Sur le Champ Electoral, Seul endroit Susceptible, de quelque Opposition, étant d'ailleurs declarez proscrits non Seulement par le jugement universel d'une libre et independante Republique, mais par eux mêmes; ayant prononcé leur propre Sentence par un manifeste qu'ils ont Signé, par quel acte Si ils Se Sont privé de toute Activité pour S'opposer à notre Election, à plus fort raison pour en faire un autre a Leur facon.

Le second Article est sur la difference de Nôtre proscription, supposée qu'
soit, et de Celle de M.r l'Electeur de Saxe, La Republique Maitresse abso
de ses Loix, par le Choix qu'Elle fait de nôtre Personne, nous recevant
dans Son Sein, et nous placant à sa Tête, rend nôtre Crime bien mo
toire, et nôtre punition bien douce et glorieuse; qu'au lieu Elle abjur
M.r l'Electeur de Saxe, en excluant du Throne tout etranger par une
velle Constitution, qu'on ne sauroit transgresser Sans Violer la lo
Divine et humaine. Cependant a la Veüe de tout l'Univers une
Vingtaines de Personnes, s'arrogeant le Nom de la Republique, usur
Son Autorité, mepise ses Statuts introduit des Troupes etrangeres, so
leurs faveurs, abolit la forme du gouvernement pour jamais, et
tant degradez du Privilege, des Electeurs des Roys, comme membres
retranchez de la Republique, ils procedent a une nouvelle election.
S'on demande quand. apres que les Etats ont reconnu un Roy legi
timement elu. S'on demande ou. c'est dans le Camp pour ainsi
dire des Ennemis. S'on demande de qui. c'est d'un Prince que
la Republique, et conjointement avec Elle eux mêmes qui l'ont elu,
juré de ne pas elire; Nous renvoyons au reste, tous ceux que Nos
faisons juges de Nôtre Cause aux actes publics qui Sont assez notoi
pour nous dispenser d'en faire un plus ample detail. Ce n'est pas
non plus, ce qui doit faire l'admiration du public, que dans le Corps
illustre, mais si nombreux de la Noblesse, il s'en trouvent, qui trans
mant la liberté circonscripte, par des Sages Loix, en licences desor
et s'y donnent au gré de leurs passions, qui preferent leur interêts
Sordides, au Salut public; et qui par un execrable parjure, ayant
foy a Dieu, ne peuvent la garder a leur Patrie.
Mais ce qui est Sans exemple, et digne d'etonnement, c'est le proced
de Puissances Voisines de la Pologne. a t'elle fait quelque infraction
à la Paix pour s'attirer une guerre. est elle tributaire, pour recevoir
la Loix d'autruy. est ce un païs conquis, pour obeir aux arrets et
ordonnances du Conquerant. Cependant ont disposé de la Couronne
au gre de ses Interêts, et on renverse de fond en comble la forme de son
Gouvernement, On prescrit le pouvoir de la liberté de Suffrages, on
envahit le Royaume de tout coté, on force les Provinces d'autoriser
les attentats; nul respett aux Eglises, nul egard pour le Sexe, nulle
Jeunesse

Seureté pour les habitans, tout est en combustion, et ravage. On ne se contente pas de la desolation de tout le Royaume, il falloit que la Ville de Dantzig, qui en fut le plus bel ornement se ressentit, de tout ce que la guerre a de plus cruel et de plus affreux. On la traitte comme rebelle, a cause qu'elle est fidelle a un Roy qu'elle a reconnu pour son maitre, dans le tems qu'elle n'a entendu parler ny pu s'immaginer en avoir un autre. On la chatie pour s'etre deffendüe apres qu'on l'a attaquée sans aucun menagement, on la creuse des Bombes et de boulets, on brule un partie de son territoire, on la taxe de sommes Immenses, dont une partie est pour nôtre evasion comme si on nous avoit donnez en Garde a la Ville, et comme si une Ville assiegée, etoit responsable de celuy qui y commande, procede inouy, et une Nouvelle regle, de guerre jamais pratquée.

La conduite qu'on a tenue avec le Primat du Royaume ne fait elle pas voir le peu de consideration, qu'on a pour la Republique, qui est insultée d'outrages, et traittée avec mepris dans la Personne, un homme illustre par la naissance, Venerable par son age, estimable par son merite, Respectable par son Sacré Caractere, honorable par la Dignité Primatiale, et Innocent par ses actions, devenu glorieuse Victime, immolée a la fureur pour l'integrité de sa Patrie, soutenant ses droits avec une fermeté sans exemple et supportant avec patience ses chaines pour maintien de la Liberté.

Ce qui s'est pas encore a l'egard de l'Ambassadeur de France, est une suite des Violences qu'on exerce, que le Droit des Gens observé religieusement, par tout pays ne permet pas, et si son caractere ne le peut garantir d'une pareille dureté, en telle qualité, que ce Soit, sa Personne merite un tout autre traitement, que celuy d'une rude captivité, dont il devoit être exempt, puis il meme arreté comme Prisonier de guerre.

Que dirons nous de l'injustice, qu'on fait a tous les Senateurs et autres Gens de condition de la nation, ils sont obligez de reconnoitre pour Roy, celuy qu'ils n'ont point elu, et qu'ils ont juré de ne point elire. Ils sont traittés comme Rebelles sans avoir été Sujets, comme Criminels d'état sans avoir commis aucun crime et comme esclaves sans être assujettis.

Qu'on se prevale tant qu'on veut du Droit de la guerre, on ne verra p
un exemple, dans l'histoire qui s'etende jusqu'a forcer les Consciences
d'une Nation libre.
C'est ce que nous voyons cependant par un des plus horribles Serme
au quel on les oblige les Armes a la main.
Je laisse aux Casuistes, a juger du Cas, et a faire la difference e
un Serment Volontaire, et fait en pleine liberté, et un qu'on oblig
le Couteau Sous la gorge; Si le dernier, est fait avec une intentio
droite, c'est un parjure evident par l'Infraction du premier; e
parjure peut il asseurer, une fidelité qu'on n'a pas même gard
a Dieu. Si au contraire la force du premier, subsistant rend n
et invalide, le second fait Sans intention, de le tenir pour quoi fai
profaner le St Nom de Dieu en le faisant invoquer en Vain.
On peut esperer que Dieu par sa misericorde, qui ne considere que
pureté et la Sincerité de nos Coeurs, aura egard a l'état Violent
l'on peut etre reduit par les affreuses menaces et la terreur.
Mais on doit craindre la justice redoutable, qui peut faire retom
ce Sacrilege au quel ~~ont~~ on est contraint, Sur ceux qui l'ont fait
commettre, et qui, immolent a leur ambition, jusqu'aux Salut des
Enfin on ne se contente pas d'emprisonner les plus distingués et
entrainer leurs Sentiments avec violence, mais on met le joug in
portable Sur leurs Consciences, pour ne point laisser de Vestige
d'aucune espece de Liberté.
Voicy l'Etat de la Pologne, qui montre a tous les Roys et Puissance
de la Terre, jalouses du droit legitime des Couronnes, comme on en
dispose, Selon les vües d'une fausse Politique. Aux Peuples et au
Nations reliées, pour la Conservation de Leur loix, qu'il y en a po
a l'abry de l'injustice, et a tout le monde Chretien, qu'aucune
fidelité des Traittés, aucune Regle de Religion, aucun motif de con
Science, ne garantit plus la Societé civile. Exemple inouy dans
les Siecles passés et juste monument pour la postenité.
Je Sçais, que les Souverains n'ont de compte a rendre qu'a Dieu,
tout ce qu'ils font. C'est aussi devant Son Tribunal terrible, qu
j'en appelle, et je proteste contre toutes les Violences, qui sont exer
avec confiance, que la toute Puissance confondra le fort et
Superbe

Superbe, que sa Sainteté punira l'impie, et que la justice infinie
protegera l'innocent. 13me de Juillet 1734

Synopsis Generalney Konfederacyi Stanow y Rad Duchownych y Swieckich Senatorow Marszałkow Zkonfederowa wszystkich Przeswietnych Woiewodztw Konsiliarzow Dignitarzow Vrzędnikow y Rezydentow ad Latus Regium na Electionis Seymie naznaczonych Rycerstwa Szlachty y Obywatelow Całego Krolestwa Korony Polskiey z Woiewodztw Ziem y Powiatow delegowanych, a per delegatos wraz Zkonfederowanych Stanow W X Litt° Za Vniwersałem J° K: Mci P: N: Mtt° y za umową JWWJmPP Marszałkow y Konsyliarzow w Miescie Dzikowie pod Sendomierzem d 5ta 9bris Anno Dni 1734 postanowioney Compendiose Zebrana.

Stany pomienione Rzpltey Skłoniwszy się Sub potenti dextera Pana grzechy nasze słusznie karzącego maią w Miłosierdziu Jego y przyczynie Przenayswiętszey Krolowy Polskiey y Swiętych Patronow Swoich nadzieię że Skarawszy po Oycowsku pocieszyc nas raczy y niepoda na Ohydę nieprzyiaciołom naszym

Funduią tę nadzieię na Samey Sprawiedliwosci wszelkich od początku Interregni Akcyi Swoich aż do tego Czasu Bogu y Oyczyznie poswięconych.

Oswiadczaią przed niebem y Swiatem proceder Spraw Swoich na ktory lubo Zawziętosc Nieprzyiacielska qua arte qua Marte Oburzyła się przytłumic iednak onego niepotrafi.

Wiadomo Całemu Swiatu że na Konwokacyi Generalney cała Rzeczplta vnanimi voto Krola Vrodzeniem Polaka tak iako onego Opisała Krolem Obrac postanowiła, Toż Samo postanowienie Solennym Iuramentem częscią na Konwokacyi częscią na Seymikach Relationum częscią na Seymie Electionis ztwierdziła, y podług tego religiosissime Stawiła się.

Sprawiedliwe to y chwalebne dzieło niebez gruntownych przyczyn Rzeczplta wykonała, iest to Ozdoba Panstwa miec u siebie Głowę Zdolną y godną do Korony, ktora Incrementa non detrimenta prawom y Swobodom naszym przynosic Zwykła, Jest przeciwnym Sposobem Rzecz niebezpieczna pod Exotycznym a ieszcze Niemieckim Wolnemu Narodowi Zostawac panowaniem

Potrzeba była aby Rzeczpta przez Elekcyą Piasta uniknęła
pretendowaney Sukcessyi Elektora Xcia Saskiego do Ko
rony, ktory lubo widział exclusionem tak Siebie iako y
wszelkich innych Cudzoziemcow. Lubo wiedział ze ią ca
Rzeczpta na Obranie Króla Vrodzonego Polaka pro Liber
tatet et prali Sprzysięgła, przecię Oney, przez Zdeptane wo
łarki Synow Oyczyzny stopić usiłuie.
Obrany unanimi plausu Królem y Panem Polskim Zaszcz
y Ozdoba Narodu Swego Przyiaśnieyszy Stanisław Pierwszy
w czasie przez Konwokacyą determinowanym, na mieys
podobnym Aktom poswięconym, y prawem Authoryzowan
przez całą Rzeczpltą, przez Sto Dwadzieścy Elektorow na pole
Regionalnym, prezentuiącą się.
Pytał po trzykroć przez długie intervalla Xiąże Imć Prymas
Żeli była Zgoda na nominacyą tegoż Pana. Nieodezwał się n
in contra; Lubo na ten czas każdemu to wolno pro Libertate
było. Stanęła Szczęśliwie Nominacya czego niestylko Sto tr
dziesty Electoris populi, ale całum et Cydera testes.
Jako też wszystkie Sejmy ostatniego dnia per trinam int
rogationem et trinū Consensum terminantur, tak y Sejm
Elekcyi, ktory iest nayuyższa Libertatis Conditio, na tym s
Szczęśliwie kończy.
Niepodobało się to bardziey Bardzie niżeli Luxzkie Dzieło, Ku
ktorym teyże Oyczyzny Synom, ale tylko tym Samym
ktorzy albo Sami Sobie Życzyli Korony, albo Obietnicam
pierwszych w Rzpltey Vsadzonow, iako Buław Hetmanskich
Pieczęci Kanclerskich, od Cudzoziemskich Korony Ambien
uwiedzeni byli, Albo w Radzie Moskiewskie Edyktem Rz
Surowie opisane wchodzili, Dla czego Obawiaiąc się rigoru
rzeczonego edyktu in Campo Electorali choć byli invitati con
parere Niechcieli, przez co się Sami Electivo privarunt Su
fragio.
Niepodobało się y postronnym Potencyom, ktorzy przez Sw
exclusye in Jura Rzpltey Zadney do nikogo dependencyi n
maiącey, involare chciały. A tym Samym Elektora Xcia
Saskiego przy Traktatach Wiedeńskim y Petersburskim ułoż
nego do Korony Polskiey Sukcessora, na Stronie Zadzic p
stanowiły.
Jakoż co ślicznie pod czas Samey Elekcyi Woyska Moskiewskie
w Państwa

w Panstwa Rzpltey wprowadzone.
Publiczne Ogłosy że choćby tylko Xiąże Jmć Dekzor Saski dlatego nastu Polaków Intencyom Swoim miał przychylnych tedy przy Assistencyi Woyskowey na Tronie utrzymać się puszczone.
Spisek Saski w Osob Szlacheckiey Kondycyi niezupełnie Sto a w dwa dzieła tysięcy Moskiewskiego Woyska fabrykowany, Pseudo Dekcya przez Osobę in Jus Primatiale involantem, ipso facto, Vinculo excommunicationis podlegaiącą, proklamowana.
Ladowaz potym pod Muszkietami Saskiemi y Moskiewskiemi sacrilega Hastępita Koronacya.
Za czym gwałtowne nastąpiły hostilitates, kraju ruiny, Swiątnie Panskich proskrypcye, Kapłanow więzienia bicia y Zabijania Szlachty z Domow wywłoczenia et ad perjuria przymuszania, Zabijania.
Nastąpiły Ob. Xięzcia Jmci Prymasa Senatorow Ministrow et Equestris Ordinis w Gdansku poimanych detencye et areszty y do niegodziwych Juramentow przymusy Zruinowane Miasto Gdansk Spalone przedmiescia y Wsi do niego należące subditus Zruinowane.
Pozabierane z Fortec Artylerye y amunicye wyciśnione Ubogich Ludzi zdwie nieostatnia Kropla potu.
Na te wszystkie których wyrazic trudno Oppressye Stany Rzpltey miały aż dotąd tylko defensive.
Utrzymuiąc iednak Jura Cardinalia Wolney Polszcy krotko po Szczęśliwey Nayiaśnieyszego Krola Jmci Stanisława Pierwszego Polszcy, partykularnie po Całey Koronie Polskiey w każdym Woiewodztwie Ziemi y Powiatach circa tuitionem Majestatis tegoż Pana, Floci, et Libertatis Confederat: y też same konfederacye nowemi Juramentami potwierdzone.
Teraz Zas widzą Stany Rzeczypltey widzą że coraz dalcy Zaciąta bezbożność Nieprzyiaciel ska bynamniey niezaczepiona, Justitia Nie insultat, że Nayiaśnieyszy Dom Austryacki z Nayiaśnieyszym Domem Francuskim ma Swoie Arcana, y nie należące bynamniey do Polskich Interessow iako daleckie od Nas differencye, dla których prawa y Wolności nasze per Alligatas acies z fundamentu wzruszą.
Zaczym manifestuią się Stany Rzpltey przed Bogiem y Światem że iako raz Solenni Jurejurando ad mentem Panuszow Generalney Konwokacyi roku 1733 dnia 6 Sprawionej

Obrac Krola Vrodzonego Polaka Sacrosancte Sobie przyrz
kliśmy, y Szczęśliwie Deo indigitante et tota Republica ap
plaudente Nayiaśnieyszego Krola Imci Stanisława Pierwsz
go P. N. Mtte Obraliśmy, Tak tegoz Nayiaśnieyszego Pana Bo
tun Krwie Zycia Osob Naszych Azardu nieodstąpiemy
Praską Zas Pseudo Elekcyą y takowąz Pseudo Koronacyą bez pr
wnie y krzywoprzysięską odprawione Za nieznośne y gwał
wne attentata bydz Rzeczplta poczyta y kondemnuie, Xi
zęcia Elektora Saskiego Exkludowanego per prius a Repli
Vsurpatorem et invasorem Throni, Oppressorem Libertati
Capitalem Reipublicæ Hostem deklaruie, Onego y z całym
Domem Jego Saskim inhabilem in perpetuum do Korony
Polskiey wyrzeka się,
Partyzanci Elektora Xiążęcia pro Perduellibus et hostibus Pa
triæ deklarowani Zostaią.
Potencye ktore Spisek ich Swemi fakcyami causarunt et h
usq Sustentant, adhærendo Manifestationi in Comitijs Elec
onis factæ Za Nieprzyiaciol Zawisnych Oyczyzny naszey d
klaruią się
Przeciwko ktorym, kiedy Zadne insze dotąd tentowane Sposob
niepomagaią, idą Stany Rzpltey do generalney przy Wien
Swiętey y dostoienstwie Nayiaśnieyszego Krola Imci Stan
sława Pierwszego P. N. Mtto konfederacyi y przy tey konfe
racyi Sacrosancte paty trwac, poki J. K. Mci dispozycya n
rozwiązanie Oney niezaydzie.
Pro fundamento tey Konfederacyi Zakładaią Stany Rzplt
Kardynalne Prawo Anni 1593, Kazdego gwałtownego Fr
Oyczystego Vsurpatora, choćby tymze gwałtem do Koronacy
przyszedł, Hostem Patriæ, Asseclas Jego ktorzy nam do teg
pomagaią Perduelles deklaruiące.
Item Prawo generalney Konfederacyi Warszawskiey z
Anno Dni 1733. pro eligendo Rege Indigena postanowion
Item Solenne ad mentem tegoz Prawa wykonane Jurame
Item wszystkie publicos Actus Seymu Electionis. Item M
nifest Rzpltey przeciwko Adherentom Moskiewskim cum
omnibus ibidem præscriptis rigoribus.
Tudziesz Manifesty J. K. Mci P. N. Mtto J. O. Xiążęcia Imci
Prymasa Senatorow Vrzędnikow in Obsidione w Gdansku
gloriose circa justam Causam Obstawaiących
Item partykularne wszystkich Woiewodztw Ziem y Powiat
Krakowskiego

Krakowskiego Oswiecimskiey y Zatorskiey Ziemi Wielkopolskich y Kaliskich Wdztw Sendomierskiego Ruskiego Ziemi Halickiey Chełmskiey Woiewodztwa Wołhynskiego Lubelskiego Sieradzkiego Ziemi Wielunskiey Wdztwa Brzeskiego Łęczyckiego Rawskiego Inowłocławskiego Generału Pruskiego Wdztw Chełminskiego Malborskiego y Pomorskiego Xięstwa Mazowieckiego Woiewodztw Bracławskiego Podlaskiego Kijowskiego Czerniechowskiego Konfederacye, Przytymże Nayiasnieyszym Panu uczynione ktore partykularne Konfederacye do iedney generalney Omnium Ordinum et Statuum Konfederacyi accedente quoq Gnali M D Litt Confaederatione, uniuntur.

Tak Ziednoczona całey Korony Polskiey Konfederacya z Konfederacyą generalną W X Litt per accessionem złączona, w tym naywiększe Swoie Zakłada Szczęscie że Onę Nayiasnieyszy Majestat J. K. Mci P. N. Mtty do teyże Konfederacyi ad mentem Diplomatis Sui d 20 Augusti Anno Dni 1734 datuati należący, chcący, powagą Swoią Panską Zaszczycać raczy.

Oddaią Nieskończone Dzięki Stany Zkonfederowaney Rzpltey Naywyższemu Bogu że z niedosciągłych Sądow Swoich Niechiąc Ludzkim Siłom Zostawić gloriam defensae Salutis publicae et Personae Regiae, Sama Wszechmocnosc Jego tę Sobie Zachowała chwałę maiąc niepłonną Nadzieię, że nam Bog niedarmo Nayiasnieyszego Pana z rąk nieprzyiacielskich windykować raczył, aże na konsoluiący Oyczyznę wyniesie koniec.

Ktora Takowym Sposobem ex Majestate Nayiasnieyszego Krola Imci P. N. Mtto Tudziesz ex Senatu et Equestri Ordine Generalna excrescens Confaederatio, aby tak Szczęsliwe iak wszystkie inne do tych czas Oyczyznie naszey Za błogosławienstwem Boskim przyniosła Skutki, Supremum numen imploratur.

Poniewasz to Dzieło bez Direktora bydz niemoże Więc Obrany Tey Generalney Korony Polskiey Konfederacyi Marszałkiem JWJmc Pan Adam Tarło Starosta Jasielski ktorego Stany Rzpltey ullatenus nieodstąpią, y owszem chwalebne Jego dzieła JKMci reprezentować et distributivae Justitiae rekomendować będą.

Postanowione potym Consilia belli et Pacis tudziesz Sądy Generalne na ktorych Consiliarij et Judices tak iako ad praesens generalna Opisała Konfederacya Sprawować się będą.

Oddane Archivum Generalis Confœderationis wręce Imci
Pisarza Grodzkiego Rzecinskiego y Imci Pana Komornika Gra-
nicznego Cenaomienskiego. Postanowiony in Locum Per-
duellis Instigator, y na mieysce Imci Pana Vicesinstigatora
Koronnego Salvis Juribus Jego, pro Vindicandis Criminibus
Perduellionis, iezeli Za Sześc Niedziel Zdrayey Oyczyzny
non resipiscent, bez amnestyi irroganclis, Naznaczony Subsi-
tut.
Tandem wzrelkie Praskiego Spisku contra illicite practi-
cata Conventicula Pseudo Elekcyą, Pseudo Koronacyą Kon-
federacyą na Pradze Vchwaloną a Warszawską nazwa-
Seymiki uforpative mianowane, y wszystkie ich fałszy-
napełnione Manifesty, Vniwersały, Zdania przywileie
Pacta Conventa, Edukata, y tym podobne Instrumenta or-
publicum wyszłe albo wychodzące Stany Rzpltey Zkonfe-
rowane pro irritis eliminatis et eliminandis iezeli hostil-
metu ad Acta przyięte, uznaią, y one condemnuią.
Oświadczaią się y o tym, Swiatu Że iakiegos o dzonym vaga-
fama Obmurmurat abusive mianowanego pacificationis
Seymu, czyli onze Sobie quovis alio titulo Praski Zechce no-
minować Spisek, Nie Za Zaden debita Authoritate Złoż-
ony Seym, ale pro Infami et Legibus Vetito Rebellium Co-
venticulo, jezeli aliquo fato Subsequetur, mieć będą. A te
wszystkich Zdrzyby perduelli temeritate Poselskich Lub
sadich fundacyi podpis ważyli się, pro Incapacibus na Za-
wsze wszelkich Elekcyi declaruią, y iadących zdaie Jego
Mości Marszałkowi y Woyskiemu Panu Regimentarzowi J
neralnym et Subalternis pilnie Zlecaią
Deputacyie Rebacye pod Mszczętami Moskiewskiemi wy-
konane. Dystrybucyę przez Pseudo Rekta Vacantow tem-
re et illicite Acceptowanych, kassuią.
Nieznosną Juris Gentium Rzeczą w Osobie Jowmci Pana
Monti Posła Francuskiego in Captivitatem w Gdańsku Z-
branego, pro Summa Rzpltey Injuria uznaią et detesto
Barbarum Poninskiego, Spisku Praskiego Principała, atten-
tum, który ważył się Gwałtownie na Pałacu tegoż Jowmci
Posła vrzłare arma Najaśnieyszego Króla Francuskiego
ranta Traktatu Oliwskiego, y Osobliwego Volnaui Pań-
Assertora, Sprawiedliwie execrantur Poninskiego Same-
tanti

tanti Sceleris Patratorem pro Infami et invindicabili Capite deklaruią.
Kontynuacyą Sądow Kapturowych ktore do czasu continuari et Securitate Legibus praescripta gaudere powinne nakazuią.
Tez Same Stany Rzpltey konfederowaney tak JWJmci Pana Marszałka Ninieyszey konfederacyi iako JWJmci Pana Woiewodę Kijowskiego Regimentarza Generalnego Woysk Koronnych amore Patriae obliguią aby unitis animis et viribus Sobie y Rzpltey abinvicem dopomagali y w Iurisdykcyach Sobie powierzonych ieden drugiemu Zadney nieczynił prepedycyi.
Deklarowały takze tez Stany konfederacyi generalney Ze chorągwie wyprawne Woiewodztw Ziem y Powiatow poniewasz się Cała Rzplta w iedną Obrociła Konfederacyą generalney Kommendzie JWJmci Pana Marszałka Generalnego Zachowuiąc disciplinam Militarem chodzić powinny.
Contra renitentes, Desertores Castrorum, vel Seditiones excitantes, et alios Excessivos, Prawa y Artykuły de disciplina militari, y Konstitucyą na Związek Baranowskiego postanowioną reassumowano.
Iezeliby potrzeba była Rzpltey pospolitego ruszenia iako iuz Z Osobliwey ku Dobru publicznemu miłości J. K. Mci P. N. Mci iedne wici Za dwoie wydac raczył a iezeliby praesentia J. K. Mci justae rationes Zatrzymały, tedy wydanie Wici trzeciech, JWJmci Panu Marszałkowi Generalnemu Stany Rzpltey konfederowaney pozwoliły.
Zabranie J. O. Xiązęcia Jmci Prymasa cum magna parte Senatus et Equestris Ordinis Stany konfederowane Za naywiększą Rzpltey poczytaią krzywdę ktorych iako Eliberatio primae Curae Rzpltey incumbit Tak oraz J. O. Xcu Jmci Prymasowi tak innym Ich Mciom utriusq Ordinis Captivis, distinctam pro bene gesta Provincia, przyrzekaią wdzięcznosc
Tych Zas ktorzy w niewoli do przeciwnych Iuramentow przymuszeni byli, tez Stany Rzpltey aby redeant et cum Rzplca Sentiant inwituią. In Casu renitentiae pro hostibus Patriae, Fautores partis iniquae, deklaruiąc.
Tez Same Stany Rzpltey instabunt aby Miasta Gdanska dotrzymana Panu Wiernosc waleczne męstwo y tak wielkie Szkody y Straty przy uspokoieniu da P. Bog J. K. Mci y Rzpltey Fide

litatis præmio koronowane były.
Poniewasz JWJmć P. Podskarbi Wielki Koronny od Strony n
przyiacielskiey Zabrany y Officium Jego impeditum, więc n
żeli Sibi et Reipublicæ reddetur plenius Interessa Skarbowe p
dług dyspozycyi J.K.Mci fideliter, non præjudicando min
sterio Podskarbstwa, administrabuntur. Dla czego nikt absolu
te, authoritate propria, bez wyrazney J.K.Mci woli Ekono
mij, Dobr, Komor, Zupp, Cel, J.K.Mci y Rzpltey Sub pœnis a
grawowac niepowinien
Prowenta Dobr Manifestorum Perduellium Dziedzicznych
Duchownych y Krolewczyzn na publiczne Expensa obroco
ne bydz maią, Salva, ad administratione tychże Dobr per
Reales Perduellium Creditores. Ito præcavetur aby poddanstw
nad zwyczayne powinnosci swoie ucisnieni niebyli.
Continuatio Kommissyi Xięstwa Kurlandskiego in manib
J.K.Mci P.N. Mtto Salvis juribus et prærogativis viventi
Principis, Zostawiona. Post Fata vero Ejusd. Celsissimi Duc
J.K.Mci y przyszli Krolowie Polscy przy inszych tytułach ty
tułu Xcia Kurlandskiego Zazywac będzie.
Jako Zas Swiat Cały widzi że Nayiasnieyszy Dwor Wiedens
iest Nostrorum Fons et Origo Malorum, a do tego nakłonic si
niechce aby Rzeczpltą Polską y Swiat Cały Chrzescianski be
dalszego krwi rozlania uspokoił, tak oswiadcza się Konfeder
wana Rzplta, że ieżeli Cesarz Jmc tey Jesienney Kampanij n
kłoniony będzie, ad Conditiones Pacis y te ktore wprowadził in Visiera
Reipltiæ Kolligatow swoich wyprowadzi Woyska, tedy wzaie
mnie Rzplta obwarowawszy sobie przyiaznych Potencyi
Gwarancye, żeby się na potym podobne wolnosciom naszym
od Dworu tegoz niedziały præjudicia, od repressaliow super
sedowac będzie, Sin Secus, tedy protestuiemy się przed Całym
Swiatem że ad quærendos naturalis defensionis modos et
actus hostiles przymuszeni będziemy.
Zostawuią Stany Konfederowane Rzpltey Judicio publico Eu
ropy Całey, iakie motiva determinowały Cesarza Jmci do pr
ponowania imperiose Narodowi Wolnemu Nayiasnieyszego
Krola Jmci Stanisława exkluzyi niepraktykowaney nigdy
in Libero Regno, y wszystkie Wolnosci a Cardinalibus fundi
tus wzruszaiącey, non evulgant Status Reipltæ tey Wiedenskie

Dworu Oppozycyi vera arcana, y rzetelne przyczyny dosyc wia=
domne y Swiatu iawne, nie reprezentuią nawet krzywdy nie=
sprawiedliwosci y gwałtu ktory Cesarz Imć czyni liberrimae
ab aevo Genti, widzi to kazdy że ta nigdy niepraktykowana
teraz dopiero nullo jure wznowiona Krolow Polskich exkluzya,
nieztąd tylko pochodzi że Cesarz Imć umyslił Nayiasnieyszy
Dom Francuski w osobie Nayiasnieyszego, Nayiasnieyszey Kro
lowey Francuskiey Oyca, petere, ktora to Kolligacya Oyczyznę
naszę y zdobi y szczyci. Nie ztąd tylko że Dwor Wiedenski
promocyą do Tronu Polskiego, Saskiego Domu do Austryac
kich Dziedzictw kontętowac zamyslił pretensye. Ale gwał=
towna ta Electorali Populo Cesarza Imći uczyniona Oppositio
ztąd principaliter wynika, żeby aspiruiąca zawsze ad Univer=
sale Imperium Austryacka Potencya, mogła w naszych pułno=
cnych Panstwach altas radices figere, żeby Rzplta pod nie=
mieckiemi Rządami, czyli in libero transitu przez Polskę
do Węgier y do Imperium zkolligowanych Woysk Moskiewskich
czyli w Granicznych y inszych Interessach hołdowała Wi
dynskim rozkazom, żeby Saskiemu Domowi ile pro jure
cesso w Polszcze y Litwie ugruntowac Sukcessyą, żeby po
wydartey Węgrom y Czechom wolnosci Austryacka ręka=
y nasze wolnosci zatłumiła
Kolorzyzowane wprawdzie Wolnosci Polskiey przez Nayiasnieyszego
Cesarza Imći Oppozycye titulo defendendorum Jurium Reipl.
Ale kto to prosi, Jest Rzplta Pani absolutna, wolno iey conde=
re et antiquare leges, ani nikomu się z Akcyi swoich spra
wiac niepowinna, nie takie dawali Cesarzowi Imći przyia=
zni Dowody Polacy, ktore insze minąwszy ten niech się
wspomniey godzi, że po wybawionym od Tureckiey potencyi
w Wiedniu, Salvatores nazywani byli.
Że zas Oyciec Swięty Supremus Dei in Terris Vicarius y
Oraz Oeconomicus Regum et Regnorum Pater, JW Imći X. Nun
cyuszowi wyraznym listem swoim injungere raczył aby zna
lezytą Majestatis rekognicyą et cum Benedictionibus Aposto
lica authoritate copiose collatis, iachał nieodwłocznie do Nay=
iasnieyszego Krola Imći Stanisława Pierwszego P. N. Mtto więc

Stany Rzpltey konfederowane circa Filialia Oscula Pedum
Jego Swiątobliwosci nayniższe Oddaią dzięki, a o nieustan
Oycowskie nad Nayiaśnieyszym Krolem y Panem naszym
tudziesz generalną ninieyszą konfederacyą błogosławien-
stwa upraszaią.
Iten Punkt immediate Opisany a w Originalney konfedera-
cyi fusius wyrazony, y oraz punk drugi w ktorym Rplta
plenam potestatem rozdawania Wakansow J. K. Mci Odda-
ie, JWJmP Marszałek Generalny y JWJmci Pan Wda Lu-
belski iako a Rplca ad tractandum cum Romana Curia
naznaczony, Sanctae Sedi Aplcae doniesc maią. I oraz
humillimis votis upraszac będą, aby naprzod Scandalosa
temeritati niektorych ludzi ktorzy się in resolutiones Leg.
Divinae Contrarias circa Nrum Juramentum publicum, z wie-
lkim zgorszeniem nieprzyiaciol wiary Swiętey wdawac
smieli, Authoritate Aplca occurrere raczył, aby (ponie-
wasz Rzplta plenum Juris Regalis Exercitium Oddaie
J. K. Mci) Jego Swiątobliwosc, Nominationes Regias na
Biskupstwa Opactwa y inne beneficia paterne Akcept-
wac, aby Protektora Nationis Polonae ad vota Serenissim
Regis et Reipublicae odmienic, aby pełne fałszu reprezen-
tacye ktore Partyzanci fakcyi Woysk Moskiewskich y
Saskich, nieprzyiaznych relligij naszey, tudziesz Concives
Nri w Gdansku ad perjuria przymuszeni czynią, Assi-
strice Aplcae Sedis Sapientia discernere et respuere aby
Biskupow Krakowskiego y Poznanskiego incendiarios Ca-
łey tey w naszey Oyczyznie et in Christianitate Woyny
y za to ze involarunt in Jus Primatiale Excommunica-
tioni Papali Sixti V ipso facto podpadaiących, skutecznie
Compescere, aby pro principali o eliberacyą z niewoli Xcia
Jmci Prymasa Arcybiskupa Gnieznienskiego Sedis Aplcae
Legati Nati, Optime de Ecclesia et Rplca meriti, Autho-
ritatem Pontificiam interponere raczył.
Kiedykolwiek zas nathnie Bog Serca Panow Chrzescianskich
ze do zgody generalney między Rpltą wraz z Kolligata-
mi swemi y między nieprzyiacioły powszechnemi przy-
dzie

dzie, tuże ktorykolwiek Czas y mieysce na Generalny Traktat concertowany będzie. Naznácza co fine Confœderata Respublica Legio Senatorio et Equestri inne Pełnomocnego Posła ad tractanda et Concludenda inne Expilia negotia, Salva ratihabitione Exercitus JWMPa Jerzego na Ozarowie Ozarowskiego Obozney JO Koronnego Marszałka Przewietrznego Woiewodztwa Krakowskiego Nowomieyskiego Drohinskiego y Starosty Generała Majora Woysk JKMci y Rzpltey ktory JWm Pan Poseł in Casum Niedoyscia lub odwłoki Generalnego Traktatu de Subsidio et diversione armorum hostilium, de Concludendo fœdere actu defensivi y Offensivi, między Nayiaśnieyszą Koroną Francuską y Nayiaśnieyszemi Kollegowanemi potencyami a między Rzpltą Naszą przeciwko powszechnym nieprzyiacielom Naszym przez przyiaznych nam Kraiow tractowac będzie, ktoremu na to potrzebne instrumenta y Instrukcye od JKMci y Rzpltey dodane będą.

JWmPa Jana na Sabłonowie Sabłonowskiego Kommissarza Plenipotencyaryusza od JKMci do generalney Konfederacyi destinowanego, Buskiego Kamsenc Starostę, Stany Rzpltey Konfederowane do Nayiaśniey: Krola Jmci Francuskiey naznaczaią Ablegata,

Do Nayiaśnieyszey Porty Otomańskiey JWmci Pana Franciszka Potockiego Starostę Bełzkiego Marszałka Woiewodztwa Bełzkiego Pełnomocnego Posła. A do Nayiaśnieyszych Szwedzkiego y Duńskiego Krolow JWmPa Kapiehę Podskarbiego W. Litt. Posła Plenipotentiarza Stany Rzpltey Legio Senatorio et Equestri nomine naznaczaią. A JKMci PN Mtey et Status Confœderati Pymxe JWmPP Posłom requisita Omnia in tempore provvidebunt.

Posłanemu od JKMci do Nayiaśniey: Hana Jmci Tatarskiey Ablegatowi JWmPu Sabłonowskiemu Staroście Czerkaskiemu Stany Rzpltey konfederowane tadą władzę Agendi et Concludendi daią tadą JKMci przez Swoią a Stany Rzpltey przez osobną instrukcyą tegoż Jmci informowali

Inszych Zas JmPP Posłow Ablegatow Rezydentow do inszych po-

tencyi naznaczenie w ręce J. K. Mci et Consilij Confoederati Stany Rzpltey powierzyły.
Jus Distributivae justitiae wszelkich Duchownych Swieckich y Woyskowych Wakansow Nayiasnieyszemu Krolowi Jmci P. N. Miłosciwemu Rzplta Konfederowana exnunc oddaie ktoremi J. K. Mc Za Szczęsliwym w Granice Polskie przybyciem reassumendo wszystkie o rozdawaniu Wakansow Prawa pro Supremo Jure Suo disponowac będzie. Co in futurum Legi Consvetudinariae ani przyszłemu da P. Bog Coronationis Seymowi derogare niepowinno.
Poniewasz na przeszłym Convocationis Seymie praecautum est aby Ministeria belli et pacis na naypierwszym Seymie lub Zaraz po niedoszłym quocunq Casu pierwszym Seymie oddawane były, więc Status Reiplcae Confoederati Signanter oddanie pieczęci J. K. Mci plenam potestatem Zlecaią
Sanitum Electionis Singulariter o w prowadzeniu przez J. K. Mci Woysk Auxyliarnych na teraznieyszą praecise Patriae periclitantis Obronę Stany Rzpltey reassumuią
Ad ratificationem authoritate J. K. Mci ninieyszey konfederacyi Jmc PP. Posłowie a Statibus Reipubl: deputantur ktorzy insuper vota Konfederowanych Stanow Rzpltey J. K. Mci Pana N. Mtto reprezentowac będą.
Stanom konfederacyi generalney Wo X. Litto pod Waleczną dyrekcyą JW. JmPa Ogińskiego Wdy Witepskiego Zgromadzonym, Za kommunikacyą praeclare Gestorum Suorum, y testifikacyą nierozerwanego przy Nayiasnieyszym Krolu Jmci Stanisławie Pierwszym, z koronną Konfederacyą Ziednoczenia, Stany Koronne Solennie dziękuiąc naznaczaią ad relationem Actorum Suorum Jmci Posłow Swoich.
Wielkie merita JmPana Generała Szteinflinka Generała J. K. Mci Stany Rzpltey wdzięcznie przyimuiąc ad Indigenatum Korony Polskiey y należytey rekompensy rekommendowac będą A Same in nexu Confoederationis Sacro Sancte persistere obowięzuią się. Datto w Dzikowie ut Supra

Instructio Statuum Reipublicæ Confœderatorum Illustri et Magfco Josepho Comiti in Jablonow et Lachowice Jablonowski Buscensi, Korsunen Zagoiscensi Gubernatori, Commissario Plenipotentiario Scræ Regiæ Mtis ad Confœderationem Ordinum Regni Generalem, nunc ad Christianissimum Potentmum, Invictissimum Galliæ & Navariæ Regem Ablegato Regio et Reipblcæ Confœderatæ, data in Cancellaria Ordinum Regni Confederatorum. Dzikoviæ propè Sandomiriam Die Nona Mensis Novembris. Anno Dni 1734.

Primo. - - Illustris ac Mãsus Ablegatus recepta hac ex Cancellaria Confœderatorum Ordinum Regni expeditione, quam primum se accinget itineri recta ad Srmum Regem Dnum Nrum Clementissimum, et ex Suæ Mtis Cancellaria, receptâ expeditione necessariâ sine mora perget ad Aulam Christianissimi Regis.

Secundo. Nomine Confœderatorum Statuum Christianissimo Regi, Amico, Vindici, et Defensori Libertatis Nræ Divinitus destinato. Christianissimæ item Reginæ Galliæ, per Quam Deus Summum decus et Ornamentum Patriæ Nostræ, et præsentissimam Reipblicæ Opem contulit, Sinceras referet gratias. Srmæ quoq Reginæ Poloniæ Dnæ Nræ Clementissimæ deferet humillima Officia et vota fidelium Suæ Mtti Populorum

Tertio. Cum Srmi Regis Stanislai Primi Dni Nri Clementissimi tam Electio Liberis et concordibus totius Reipblcæ Suffragijs facta, quam Stabilimentum Ejusd Srmi Regis Nri in Pacifica Possessione Regalis Throni, spectet quam maxime ad Dignitatem honoremque et Christianissimi Regis et Nræ Liberæ Reipblcæ propterea Eidem Christianissimo Regi deferet præsentem Statum rerum in Regno Poloniæ et Magno Ducatu Lithvaniæ, præsertim Acta Confœderationis Nræ Grlis, ope Divinâ pro tuenda Mtte Srmi Regis Dni Nri Clementissimi feliciter initæ, uti et Confœderationis Grlis Magni Ducatus Lithvaniæ, ad eandem Accessum, et cum eadem Conjunctionem, Tum Constantissimum Zelum et Fidem juratam totius Reipublicæ, erga Eundem Srmum Stanislaum Primum, Regem & Dnum Nrum Clementissimum.

Quarto. Exponet Saxonici et Moschovitici Exercituum violentias et Damn
ab Ijsdem Regno Nostro Illata.

Quinto. Cum Rempublicam tot praecedentes Reges et praecipue Immortalis memo
riae Joannes Tertius, florentissimam et potentem reliquerit, deinde
Opes Exercitus viresque illius sub diuturno Principis extranei Imperio
insigniter diminutae sunt, ita enim sub Popularibus praetextibus res
omnes disponebantur, ut veteri Militia in minorem quam unquam
extiterit numerum per extraneam factionem deducta, facilior ad oc:
cupandum Regnum Saxonicae Domui aperiretur via. Neque sub
tempus Interregni Germana et Moschovitica Factione impediente ad
Augendum exercitum perveniri potuit. Exposito itaq qualis nunc
est Status Militiae, tractabit de necessarijs ad Solvendum Exercitum
Nostrum Subsidijs, et pro expensis Reipblicae, quibus non Sufficit,
ob tantam tot Provinciarum ruinam per Moschos Saxones, Cosacos,
et Kalmucos illatam.

Sexto. Ea fuit Reipblcae Nrae Spes maxima et firmissima, quod Contra
Viennenses et Russiae Aularum violentas Srmo Stanislao Primo
Regi et Dno Nro Clmo Oppositiones et contra vim Germanorum &
Moschorum Exercituum Vicini Nri et Foederati Galliae a Christia:
nissimo Rege ad ferendam Nobis opem et ad diversionem armo
rum hostilium perducerentur, quae per Vicinos Nros Armorum diver
sio et Suppetiae, cum hucusque effectum suum n obtinuerint, aget
Nomine Nro apud Christianissimum Regem ut hoc fere unicum ad
erigendas res nostras remedium maturare dignetur, Ut Turcae vel
Tartari Provincias Moschoviae invadendo hostis vires a Nobis di:
vertant. Sveci vero nobiscum vires suas ut jungant. Hoc quoque
ad Coercendum Electorem Saxoniae fortissimum esse frenum, ut
Saxonia omnibus modis in eo saltim metu Continuo teneretur,
quod Exercitus Gallici tandem ad illam pervenire eamque occupare
intendant. Quare cum expergentia constiterit Augustum Secundum
ut diuturnum in Polonia cum Svecis bellum finiret, coactum
fuisse, Sola incursione Svecorum in Saxoniam, ita si eandem Gal
liae aut viciniores aliquae invadant copiae, Bellum procul dubio
in Polonia cessaret et Elector Saxoniae a Throno Poloniae efficacissi
me arceretur.

Septimo. Aget tandem ut cum ad Tractatum Grlem inter Belligerantes Ptes
(: quem Confoederati Ordines Summopere exoptant) Christianissimus
Rex inclinabitur, ut de ea re Confoederatam Rempblcam, certiorem red
dere

dere velit, quatenus Nostri Confœderati Ordines in eo Deo dante Generali tractatu Libertates Suas, amica Potentiæ Christianissimi Regis ut præcipui Liberæ Nræ Nationis Assertoris, contra vicinorum molimina in perpetuum possint communire.

Octavo. Quatenus item Christianissimus Rex negotia Sri Stanislai Primi, Regis et Dni Nri Clementissimi, ac Reipblicæ apud Sanctam Sedem Authoritate sua, manutenere omnibus Legatis Suis ad Aulas Principum mandare velit, præcipuam circa Reipblicæ Confœderatæ Negotia curam, atq; ut cum Nostris ubi aderunt Legatis initis consiliis agant.

Nono. Proponet denique præcipuum Reipblicæ Confœderatæ votum in eundi fœderis Belli Offensivi et Defensivi cum Christianissimo Rege, contra communes hostes, in quem finem Legatum Nrum Plenipotentiarium Illrem et Magcum Georgium in Ozarow Ozarowski Castrorum Regni Supremum Metatorem, Neocorczynensem, Drugnensem Gubernatorem Marschalcum Confœderationis Palatinatus Cracoviensis ad Christianissimum Regem cum potestate concludendi dicti fœderis Belli Offensivi et Defensivi, Confœderati Ordines Regni destinarunt.

Decimo. Civitas Regia et Reipblica Gedanensis tanta erga Srmum Stanislaum Regem Dnum Nrum Clementissimum, et erga Rempblicam Conspicua fide, quæ etiam tam Sincera erga Christianum Regem propensionis, illustre documentum dedit, quanta damna perpessa sit, multis vix Annis reparabiles restantur ruinæ.

Postremo. Ea Omnia quæ durante sua Ablegatione Aget, omnesq; ejus successus Illmo Confœderatorum Ordinum Marschalco Generali, quam potenti sæpissime denuntiare et præmissa exequi, juxta præsentem Instructionem, modo in Gli Confœderatione sibi præscripto recordabitur.

Adamus Tarło Marschalcus Generalis Confœderatorum Reipublicæ Ordinum

(L. S.)

Joannes Wolski Notarius Castrensis Chenciner Judex Capitalis Palatinatus Sandomiriensis Secretarius Scræ Regiæ Mtis & Reipblicæ Confœderatæ mp.

Confœderatæ Reipblicæ Polonæ Ordines.

Omnibus et Singulis quor Interest aut quomodolibet interesse poterit Notum Testatumque facimus. Quod pro incomparabili Srmi Potentmi Invictissimi Christianissimi Galliæ & Navariæ Regis erga Rempublicam Nram benevolentia et Amicitia, gratum volentes exhibere Animum Illrem Mcum Josephum Comitem in Jablonow & Lachowce Jablonowski Buscensem, Corsunensem Zagoiscensem Gubernatorem Commissarium Plenipotentiarium Scræ Regiæ Mtis ad Confœderationem Grlem Ordinum Regni Ablegatum vero Nrum ad Eundem Christmum Regem cum debita Omnium Nrum Ejdem præcipue Libertatis Nræ Vindici & Assertori pro tantis Amicitiæ Suæ erga Rempl testimonijs recognitione, et ad tractanda (modo in Grli Confœderatione præscripto) præsentem Reipblicæ Confœderatæ Statum concernentia negotia destinavimus. In cujus Rei fidem Psentes Lras Nræ Confœderatorum Ordinum Regni, manu et Sigillo meo Communivi. Datum Dzikoviæ prope Sandomiriam Die 9. Mensis 9bris Anno 1734.

Adamus Tarło Mareschalcus Grlis Confœderatorum Reipublicæ Ordinum.

(L. S.)

Joannes Wolski Nrus Castren Chencinen Judex Capturalis Paltus Sandom Secretarius Scræ Ræ Mtis & Reipblicæ Confœderatæ

Reponse à la lettre Latine à un ami, où l'on examine, si Mr. le Comte de Munich General feld-Marechal de l'Imperatrice de Russie, a pû, sans violer le droit des gens, faire arrêter Mr. le Marquis de Monti.

Monsieur

Vous perdez en vain vôtre Latin, et une foule de savantes citations étrangeres à la question, à vouloir établir la justice de la detention de Mr. le Marquis de Monti Ambassadeur de france en Pologne; il suffit de ne point s'obstiner contre le sens commun, pour se persuader pleinement.

1°. Que son caractere d'Ambassadeur du Roi de france n'a point cessé depuis quelque temps.

2°. Qu'il n'a jamais passé les bornes de sa commission.

3°. Que ce caractere doit lui être utile auprés de la Czarine, ce qui est précisément le contraire des trois principes sur les quels vous fondez vôtre opinion.

Personne ne niera, qu'un Ministre public ne peut jouïr de ses droits, et privileges sans se faire reconnoître pour tel par le Prince, ou l'Etat auprés duquel il doit exercer cette fonction. Mais vous êtes le seul dans le monde, qui doutiez que l'Ambassadeur de france ne se fut point fait reconnoître en cette qualité auprés de la Republique de Pologne, aussi bien qu'auprés du defunt Roy.

Si vous êtes à portée de voir les actes de la Chancelerie de Pologne, vous y trouverez les lettres de créance de cet Ambassadeur adressées en bonne forme, tant à la Republique, qu'au Roy, et delivrées et reçues de la maniere ordinaire de ce pays là.

Mais sans aller chercher les archives de Pologne, vous ne pouvez douter que

l'Ambassadeur n'a legitimé sa qualité, à moins de vous figurer le deffunt Roy, et la Republique assez simples pour être entrés en negociation avec cet Ambassadeur, sans lui demander ses pouvoirs.

Dés son arrivée en 1728. à Varsovie, ne s'employa-t-il point conjointement avec les autres Ministres Etrangers, pour obtenir le retablissement de toutes choses par rapport aux dissidens, conformement aux Traitez d'Oliva? Et en differentes occasions n'a-t-on point nommé des Deputez de la Republique, pour entrer en conference avec l'Ambassadeur de france, de même qu'avec les autres Ministres Etrangers?

La commission de l'Ambassadeur, autant qu'elle regardoit le deffunt Roi a cessé il est vrai dés sa mort: mais à l'égard de la Republique qui ne meurt point, et qui l'a agrée conjointement avec le Roy pour Ambassadeur, sa commission ne peut expirer que par son rappel, ou que la Republique convaincuë qu'il eût agi contre elle, ne l'eût fait arrêter, ou partir de son autorité comme perturbateur du repos public, conformément aux droits des gens et de la nature en pareilles occasions.

Ni l'un, ni l'autre n'étant point arrivé, Mr. le Marquis de Monti n'a pas seulement continué aprés la vacance du Trône auprés de la Republique les fonctions d'Ambassadeur, mais il a même été reconnû comme tel par l'Empereur (A) par la Reine (B) par la Cour de Saxe (C) et par le parti retiré à Grodno (D) En sorte qu'il n'y a que vous, et Mr. le Comte de Munich qui, pour colorer la violation du droit des gens dans la personne d'un Ministre public, affectiez de soûtenir qu'il n'a plus depuis quelque temps le caractere d'Ambassadeur du Roy de france.

Bien loin d'avoir passé les bornes de sa commission, et d'avoir merité de perdre la liberté et la sureté de Ministre Etranger, l'Ambassadeur de france a executé avec dans de sagesse, et de diligence les ordres de sa Cour, tendant à éteindre l'incendie, à

étouffer l'esprit de faction dans quelques particuliers, et à soutenir la liberté et les Loix, qu'il s'en rendu si agreable à la Republique, qu'elle a eu plus de confiance en lui qu'en aucun autre Ministre Etrangers.

Cela est si vrai que ce n'est qu'au grand conseil entre elle et ses Ambassadeurs, que certaines Puissances attribuent l'élection d'un Roy, qui ne leur déplaît, que parce qu'elles appréhendent de ne pouvoir achever sous son regne, comme elles ont commencé sous les précédents, de fouler la liberté Polonoise et d'y dominer à leur gré.

Mais n'est-il pas étonnant de faire un crime à l'Ambassadeur de France de sa bonne intelligence avec la Republique, et de l'accuser en même temps d'avoir machiné contr'elle, et d'être déchû par là des immunités de ce Ministre Etranger ?

Pour sauver une contradiction si sensible, vous vous efforcez en vain de faire passer la Republique pour une faction, et une faction pour la Republique : n'a-t-elle pas son caractere distinctif qui empêche de s'y méprendre ? Le gros de la Nation ayant à sa tête les Primat et le Senat établis par les constitutions du Royaume pour les gouverner dans son interregne, peut-il être confondu avec une poignée de rebelles et de parjures soulevés par ceux, qui avant l'éclat de leur revolte, l'avoient eux mêmes declarés ennemis de la patrie ?

Le choix à prendre dans de tels troubles ne sauroit embarasser : un Ministre Etranger dans fort peu éclairé sur l'obligation indispensable d'adherer constamment à ceux qui representent l'Etat auquel il est envoyé sans se liguer avec les seditieux, sous peine de perdre ses droits et privileges.

Aussi de tous les Ministres qui étoient en Pologne, aucun n'alla joindre le parti retiré à Dzialdowo : ceux même qui avoient fomenté la division eurent honte de se faire, ce

qui prouve bien clairement qu'ils connoissoient tous que le Gouvernement legitime du Royaume au un Ministre Etranger doit toujours s'unir, étoit à Varsovie, et que Bragge n'étoit qu'une retraite de factieux.

Au lieu donc de blâmer l'Ambassadeur de France, il faut le loüer de s'être attaché au parti que tous les Ministres à Varsovie regardoient comme representant la veritable Republique, et que l'Empereur, la Czarine, et l'Electeur de Saxe eux-mêmes adressant les leurs, ont reconnû pour telle jusqu'au jour de l'élection, à moins que ces Princes n'ayent le pouvoir d'ôter à la Republique son nom, et son existence quand il leur plaît, et que les autres Souverains ne soient obligez de souscrire aveuglement à une telle Metamorphose aussi subite qu'extraordinaire.

En attendant que vous prouviez ces deux points, vous me permettrez d'appliquer aux Ministres Imperiaux, Russiens et Saxons tous vos raisonnemens sur un Ministre qui sort de sa Sphere, et se rend chef d'un parti soulevé contre l'Etat.

Je vais plus loin, plaçez à vôtre fantaisie, j'y consens pour un moment, la Republique parmi les Dragons; leur Separation du reste de la Nation les dispense-t-elle des égards dûs à un Ministre Etranger reconnû pour tel pendant leur union? Quand les membres d'un Etat se divisent, cela oblige-t-il les Puissances Etrangeres d'accréditer leurs Ministres auprés de chaque faction? Cela s'est-il jamais pratiqué en aucun endroit du monde? Un Diminutif d'une Republique, pour ainsi dire, est-il en droit d'informer l'usage constant de toutes les Nations policées, ou la Czarine simplement alliée et Puissance auxilliaire, peut-elle plus que cette prétenduë Republique à qui elle prête son secours? Celle-cy étant obligée de reconnoître quelqu'un pour Ambassadeur, ce caractere ne doit-il pas lui être utile auprés de ceux qui agissent en son nom?

Le procedé contraire de la Cour de Russie en d'autant plus inoüi, que

quand même l'Ambassadeur de france auroit passé sa commission, il n'appartiendroit qu'à la faction qu'elle qualifie de Republique, ou au Prince qu'elle lui a donné pour Roy, de declarer l'Ambassadeur criminel et déchû de son caractere: cependant ces parties principales prétenduës offensées, ne croyent apparemment point l'être, puisque jamais la faction de Dragge ne s'est plainte de cet Ambassadeur ni à sa Cour, ni dans aucun de ses Ecrits, et que le Duc de Saxe Weissenfels autorisé à menager les interets de l'Electeur dans la capitulation de Dantzich, n'a point demandé l'extradition de l'Ambassadeur de la part de son maitre, qui decoré du titre de Roy de la nouvelle Republique, pouvoit seul l'exiger.

C'est le Comte de Munich General des Troupes auxiliaires d'une Puissance qui s'est avisé d'en faire la demande, et j'ignore à qui en cela il a fait plus d'insulte, ou à l'Ambassadeur, ou au Prince que la Russie dit Roy de Pologne, parler ou agir pour lui dans son Royaume, et en presence de son Ministre; n'est ce pas s'ériger comme son Souverain, ou son Tuteur!

C'est sans doute parce que vous sentez l'irregularité de cette demarche, que vous vous bornez à la fin à dire, que quand même Mr. le Marquis de Monti auroit le caractere d'Ambassadeur de france, il ne sauroit lui être utile auprés de l'Imperatrice de Russie:

Vous prenez bien inutilement la peine d'établir qu'un Ministre Etranger ne sauroit prétendre aux prerogatives de son caractere, si ce n'est à la Cour où il est envoyé, et de la quelle il a été reconnu en cette qualité. Qui vous le dispute? Mais Mr. le Marquis de Monti est il allé en Russie prétendre d'y joüir des prerogatives de

son caractere d'Ambassadeur de france en Pologne ? Il est vrai qu'il se trouve entre les mains du General Russien : mais il a été arrêté sur le territoire de la Republique à la quelle il a été envoyé, de la quelle il a été reconnû, et qui non plus que le Roy son maitre, n'ont point fait la guerre à la Russie.

La Pologne envahie par les troupes Russiennes, ne cherche uniquement qu'à les repousser, et si la france lui a envoyé quelques troupes, ou qu'elle en ait fait lever à Dantzich pour aider son allié à se defendre, ce ne sont que des troupes auxiliaires, que les Souverains en vertu de leur alliance peuvent s'entre fournir, sans entrer en guerre directe avec celui contre qui on les employe.

La Czarine en donnant la premiere des troupes auxiliaires à celui de son parti en Pologne, n'a pas cru par là faire la guerre à la france.

Les Rois de Dannemarck & de Prusse restent aujourd'hui toujours amis de S. M. T. C. non obstant les troupes auxiliaires qu'ils ont envoyés à l'Empereur.

La france n'ayant rien fait de plus en faveur de la Pologne, la Russie a d'autant plus de tort d'avoir ôté la liberté à son Ambassadeur, que le Roy son maitre n'est point engagé en guerre avec elle, et qu'elle n'a point declaré ennemie la Republique à laquelle il a été depêché, et où il a été arrêté.

Bien loin de là, avant et après l'entrée des troupes Russiennes en Pologne, la Czarine a constamment declaré qu'elles ne serviroient que comme des troupes amies et auxiliaires, pour s'opposer en vertu de je ne sçai quel traité et garantie, à l'élection d'un Prince qu'elle croyoit ennemi declaré de la Republique.

Or la Republique rendüe à elle même a élu ce prétendu Prince ennemi pour maitre et Roy ; n'etoit elle pas en droit de faire ce qui s'etoit fait autrefois par forme à son égard, du moins autant que les Russiens de rejetter l'ordre de soumettion, que le Czar Pierre I. et la Czarine Catherine leur avoit fait jurer.

Est ce par ce que la Czarine regnante en montée sur le Trône par ce changement, que les Etats de Russie obligez à se conformer aveuglement aux volontés absolües de leur maitresse ont plus de pouvoir de rectifier leurs loix, et de disposer de leur Couronne, qu'une Nation qui depuis longtems en en possession d'une pleine liberté de ne se gouverner que par ses propres lumieres ?

Si la Czarine avoit été sincere dans sa declaration de n'être ennemie du Roy Stanislas, que par ce que la Pologne le regardoit comme le sien, ne devoit elle pas acquiescer à sa decision, de même qu'un avocat ne peut continuer à plaider contre une partie, quand son client s'en accommodé avec elle.

Mais la Russie ne se renfermant pas dans les bornes de sa declaration, et obligeant par là la france à soutenir l'ouvrage de la Republique, il n'est point étonnant que son Ambassadeur se soit appliqué à lui rendre utile autant qu'il étoit possible, l'assistance du Roy son maitre.

C'est cette obligation qui a determiné l'Ambassadeur de france à suivre à Dantzich le Roy élu et les Deputez du Senat qui formoient la veritable Cour de Pologne ; l'Envoyé de Suede a fait la même chose, et les Suedois ont sûrement fait plus de mal aux Troupes Russiennes à Dantzich, que celles de france. Cependant Mr. de Munich s'en bien donné de garde d'arrêter ce Ministre.

L'Ambassadeur de france a t il merité d'etre moins respecté ? oüi, me direz vous, il a lui même formé un Regiment sous son nom, et les troupes françoises qui ont attaqué les retranchemens des Russiens, recevoient de lui leurs ordres. L'un et l'autre est absolument faux. Une impossibilité phisique prouve que l'Ambassadeur de france qui étoit à Dantzick, ne pouvoit point commander des troupes postées à Weixelmunde dont toute communication étoit coupée avec la Ville, et quant au Regiment, il a été formé en Suede aux depens de la france, et envoyé par son Ambassadeur dans cette Cour à Dantzick. Je ne crois pas non plus que l'on ait donné le nom de Monti à ce Regiment. Mais quand cela seroit, celui du Marquis de la Chetardie Envoyé de france à la Cour de Prusse, est sur le Rhin, où se trouvent les troupes Prussiennes. S'imagineroit on pour cela qu'il porte les armes contre sa Majesté Prussienne ?

Il se peut que l'Ambassadeur a animé la Ville de Dantzick à ne point se laisser opprimer : n'est il pas naturel d'encourager un Etat, à qui on est obligé de fournir des troupes auxiliaires ? Il y a pourtant une grande difference entre exciter quelqu'un à se bien defendre dans son pays, ou à porter le feu de la guerre dans celui d'un autre : en faisant l'un l'ambassadeur a rempli les devoirs d'un Ministre zélé, d'un Allié fidele ; et n'ayant jamais conseillé l'autre aux Polonois, de quoy se plaint la Russie ? A moins qu'elle ne prétende que cela seroit un acte d'hostilité contr'elle, de determiner le Sophi de Perse à faire prendre le rebelle Kouli-can, que la Russie protege, et met en état de continuer sa revolte.

Je ne nie pas non plus que l'Ambassadeur de france, selon son propre aveu, à ce que vous dites, n'ait été Plenipotentiaire du Roy Stanislas : sans savoir

si cet aveu est veritable, je le croi volontiers tel, parce qu'il aneantit entierement vôtre
système, que étoit renversé la constitution de Pologne, que de travailler à mettre le
Roy Stanislas sur le Trône.

La Republique auroit elle reçu un Ministre de la part d'un Prince aspirant
à la Couronne, qu'elle eût regardé comme son ennemi et exclus par ses Loix
fondamentales? Non certainement: reconnoissant l'Ambassadeur de France pour
Plenipotentiaire du Roy Stanislas, étoit avoüer publiquement ce Prince ami
de la Republique, et habile à monter sur le Trône. Aveu d'autant plus concluant
que son Plenipotentiaire a été agréé avant que les opposants se fussent retranchez
du corps de la Nation, et lorsque le pretexte de la division n'existoit point encore.

Vous ne pouvez point supposer non plus que les Russiens regardoient le Roi
Stanislas comme leur ennemi personnel depuis longtems, la Czarine ayant declaré
bien positivement, que l'on ne doit point s'imaginer qu'elle donne l'exclusion à
ce Prince par rapport à lui personnellement, et quand cela seroit, le caractere
de Plenipotentiaire de ce Monarque, avoit fini à son élection, en sorte que Mr.
le Marquis de Monti n'a pû être arrêté en cette qualité.

Il ne pouvoit pas l'être davantage pour n'être point accredité auprés d'un Roy et
d'une Republique, que la Russie veut former à sa guise.

Les Ministres d'Angleterre et de Hollande le sont ils auprés d'eux? Et neanmoins
ils joüissent des privileges de leurs caracteres; le nonce du Pape en fait de même,
quoiqu'au nom du St. Siege il ait reconnû le Roy Stanislas pour legitime Roy
de Pologne. Aprés l'élection du Roi de Pologne, at on arrêté les Ministres de

l'Empereur et de la Czarine, que l'on voyoit visiblement occupés à mettre en oeuvre leurs desseins pernicieux contre S. M. et la Republique, et agir contr'elle en ennemis declarez. Enfin dans toutes les sessions qu'il y a eu en Pologne, trouve-t-on un seul exemple qu'on ait arrêté un Ministre Etranger pour avoir tenté de faire élever ou d'affermir son Candidat sur le Trône? Le droit des gens ne doit il pas être observé également à l'egard de tous les Ministres Etrangers?

Enfin en reunissant tout ce que je viens de dire, il s'ensuit 1°. que l'Ambassadeur de france, ayant une fois été reconnû pour tel en Pologne, conserve cette dignité jusqu'a ce qu'il soit rappellé et renvoyé avec ses lettres de creance.

2°. Qu'il est impossible de l'accuser d'avoir passé sa commission à un des partis en Pologne ne s'emploignent point.

3°. Que la Russie qui assiste l'un de ces partis, doit en n'agissant qu'en son nom respecter un Ministre publié reconnû pour tel par le parti qu'elle favorise.

Que le public decide à present, M.rs, qui de vous, ou de moy se trompe le plus, ou cherche à en imposer.

Allegations à la page 2e

A. Reponse de l'Empereur aux motifs &c pag. 15. Cependant le respect de fortune ne diminuoit en rien l'emportement du Salabin de Kiovie. Il le poussa jusqu'à un point, dont l'histoire ne connoit aucun exemple, et qu'on n'a eu garde d'imiter sur le Palais de l'Ambassadeur de france. Pour se soustraire aux violences et insultes dont, contre le droit des gens, les

Ministres de Russie & de Saxe étoient menacez, ils ont été obligez de se retirer chez l'Ambassadeur de l'Empereur. Ils y trouvoient un azile, qu'on n'auroit pû ni voulu refuser au Marquis de Monti, s'il avoit été dans le même cas. Recueil des commissions Imperiales à la Diette de Ratisbonne pag. 7. de concert avec le Ministre de France à Varsovie.

B. Expositions des motifs legitimes de la resolution de S. M. I. de tenter les Russes de faire entrer en Pologne ses troupes assemblées sur les frontieres &c pag. 7. Une certaine Couronne éloignée, ainsi qu'il est notoire, a fait connoitre par ses Ministres, non seulement en Pologne, mais encore ailleurs, qu'elle &c plairoit Stanislas sur le Trône.

C. fausseté de l'écrit repandu dans le public sous le titre, exposé sincere de l'élection à la Couronne de Pologne &c page 10. Le Primat &c fut merveilleusement appuyé par l'Ambassadeur de France.

D. Relation du parti retiré à Sirage &c alleguée dans la reponse de l'Empereur aux motifs. Page 22. Le soir du 9. M.r l'ambassadeur de France se rendit chez le grand Marechal de la Couronne &c.

Jozef z Potoka na Stanisławowie, Brodach, Kijstwie Zbara-
skim y Niemierowie Potocki, Wda y Grat Ziemskijowskich, Re-
gimentarz Generalny Woysk Koronnych, Warszawski, Le-
zajski, Sniatynski &c. Starosta.

Jasnie Oswieconym, Jasnie Wielmoznym W. Jmciom PP. Senatorom
Dygnitarzom, Urzędnikom, Koronnym Ziemskim, Tudzież Jmciom PP.
Pułkownikom, Rotmistrzom, Porucznikom, & cæteris Conditionis Offi-
cyalistom, Woysk J. K. M. y Rzpltey, po zaleceniu powolnych usług do
wiadomości donoszę. Wtak nieszczęśliwym Rzpltey stanie, gdzie
Armis non verbis opus est, nie chciał bym z nikim subtile vana cer-
tamina pisma, kiedy zadnak wyprobowana tot Laudis veritatis,
& integritatis w ustudze Rzpltey fidem meam, kiedy szczere in
Publicum Intuitus rectosgdie conatus źle utemperowane Pompeiano
(które w tey Rzpltey parem ferre negavit) dictaturæ pióro nie sprawuje;
dlatze w Uniwersale d. 25. Jan: 1735. w krakowie drukowanym o nie
wyskuiąną przed Jmcią Panem Stą Jaroslskim przysięgę, o utrzyma-
nie sub privilegiata jurisdictione mea Onego Rycerstwa; przed
Sądem oskarża, y zaraz temerè na exactoratuję władzy moiey
panuje się, żeby milczenia mego nie wzięto, pro confictione, ma-
ią vel invitus nieiawności moiey dać obronę, et rupta ratiturnitate
żeby honor moy in opinione vulgi, nie zdał się succumbere, injuriosam
iedney osoby Dostoieństwa Rzpltey, abym ią pro generali calumniatrice
Swiat sądził, na złe zażywaiącey sine applicatione, iednak in praesen-
ptorum do drugich venerandorum Nominum et progressuum Jmciow
Mnych PPw, ktorym Corpus illius Consilij, godnie conficiunt, musze
pustrzykować accusationem. Przyznaię naprzod, że nie tylko ymor
powszechny y Uniwersalna wszech Stanow. Opinią, pożytecznych in
Rububticum ex Electione Indigena Regis Sukcessow, ale też y prze
partykularne moie relacye, deprytem rowno z drugiemi do inaugu-
racyi na Thron Polski Krola Jmci Stanisława, ani się od tego sen-
tymentu tak prozbą z obiecanemi awantażami, iako y groźbą Zde-
klarowanym szczyrzeniem fortuny moiey, odciągnąć nie dałem, spo-
dziewaiąc się: że hoc veri cultamenta malorum, albo ad obtrectan re-
cta intentionis nostra dispolui, et evanescere, albo iżeliby non eava-
no w skutkach samych ziścić się potent subsidio deklarowanych
in Armis Subkursow, iterumdi & retorqueri miały; prytey rezolucyi
y zapewnieniu zdrowia y Życia moiego, zgarzczą zebranych ludzi,
ponieważ obiguszy Regimentarską Władzą post liberam Legem prze-

Jmć

JW. Jmci P. Wdy Mazowieckiego resignationem, Woysko koronne tak
prędko ściągnąć się nie mogło, niożten żaraz na Kanie niebezpieczeństwa
arcendo contra Parthyą ad executionę przedsięwziętych Zamysłow, for-
malnym Woyskiem zmocniona, et continuis, patym tego Rycerstwa
y woyska utrudzaj authoramenti conatibus, non sine dispendio bruć
nieoszacowanej Godnych et in Omnia pericula rezolwowanych Lyno
koronnych, prosequebar, w rożnych okkazyach interesye publiczne, a
Zas na niespodziewane Kleią Jmci Prymasa, rant: w Cyrkule Sideń,
& Principio Domu mego, y Familyi Braci moich Sekwestracyą, na
Straty moie y Braci moich Milliony przewyższaiące, na Szkodliwe
wykorzenienie fortuny Swieżo nad Kresekroć sto tysięcy Intraty czy-
nszowey, a teraz o ostatnią derelacyą przypiedzioney, na expugnacyą
ieden ych, na niegodziwą dedycyą drugich Zamkow, patrzyłem nie Emru-
Zonym okiem et immoto animo, do tych Skutkow, które ad Salutem &
Vindicatorem Publicznego Interesu, tak z obiecanych ponitkow, y dy-
wersyi Zagranicznej, iako z konfidencyi ad operationes bellicas po Zy-
danej; á per emulationem pernitiosam wyrugowanej, sperabantur, cier-
pliwie do Zyskow, & nervum rerum gerendarum tak Regimentow Pod-
Zielskiego zaciągu, iako y zmocnieniu utrzymania Kamieńca, Lup-
pedirando ostatek fortuny mojej hazardowałem, y znacznemi długami
obciąiyłem, zgoła bez żadnego recessu, in rei publico et Officio meo la-
borykowałem się. kiedy zas postronne z Krytą zkolligowane Potencye, cy-
li per reales status sui rationes, czyli per solas mortalibus Sortes emula-
tiones, tak wyrey namiętną inauguracyą, iako y nasze przy niey cona-
tus wziąwszy na własny et diametro sobie precipuy Interes, nie tyl-
ko Sojuszow, Traktatow, Gwarancyi, y wspolnych między nami obbur-
ków, confectas Tabulas, ale zaraz disputando premissa, ordinatas Ca-
strorum Acies, zpowadziwszy ab Austro et Aquilone gęste chustce, y zbroy-
ne Orszaki zewsząd nam opposuerunt, a zaszczyciwszy powtorną Elek-
cyą, nie tylko minutiores munitiones: ale też Stawne a Locatis Gdan-
skie Emporium, et in tuitionę recurrentium memorandum exemplum
skotatali; et ad dedizionem przymusili; y nie coby im było insuperabile in-
tactum, a dla nas securum nie zostawili; Woysko zas koronne, lubo
ex innata generositate, lirando krew swoią, ku Obronie Rzpltey y Mase-
statu ochocie, y posłuszeństwie expryzelowanej posłuszney, fato iednak
nostro, vel effato Deorum do. skrupulego komputu przez Leyn Anni 1717.
redukowane, et per impeditum cursum punktualney płacy, dla zasłu-
pionych exotico Militi repartycyi, nie płatnie, dwuletnie mi sine inter-
missione pracami znużone, pod znakami dosc nie licznie, dla nie-
godziwego niektorych Jmiesnow w Domach zaterenia, trachowane, et or-
dinario Ambitionis fine, taciturnitatis ad Sessionem Animorum fomentatione

rozer..

rozerwane, y tym samym praeter comparationem regularnosci, y mocnych in adversę Acie Piechot mnogosci, do odparcia przeciwney siły nie rowne, a ztąd w imprezach swoich, na ktore się zawsze ochoczo ofiarowa: to, ieden na dziesiątki trafiaiąc, albo maty certaminis rudi Tyrk, albo nieregularnie znurzenie siebie u Woysk opponuiących się za propt odnoszącej ad Summam angustiam przyrodzy. A Contrario Las kiedy Subsidiorum tam oretenus quam scriptotenus ab Occidente obiecanych deklaracye, kiedy in vim subsidiorum expectata dwiersionis Armorum extendowane ab Origente nadzieie, nic więcey nam oprocz fatalnego nie przyniosły. Zawodu, y Rzpltą o krwawą Woyne y o nie porownane z niey szkody derelacye et gravamina popubi przyrodzy. Na ostatku modum agendi intensa dictatura nie exaggeruiąc, owszem propter bonum pacis, poki per propositam attentationem famosi libelli non resolvat, tak iako należy spernere convicia forten, wszystkie do czasu opportune vel importune dyssymulując, do przedsięwziętey tylko Materyi znowu, kiedy adunato obiektey przemocy nad Woyskiem koronnym władzy, zawar wszystkie do tego obrocone studia, iakoby Summa rei tak w Woysku iako y w Rzpltey, nieregulnie do tych unius Pompeyi deveniret, et privatis illius nutibus obtemperaret, y w tym umysle, nie tylko tacitis cunicułis, ale też codziennemi do wprzykrzenia expostulacyami, y kontestacyami rozdrażnienie na Partkye Woyska wymierzone, pod pretextem dania Gdańskiey Subsidium do swoiey kommendy posciągano, posciągaiąc, mnie circa exiguam partem armorum, insufficientem ad fortiores actiones restauruiąc, nie chcąc czas iakiś immoderatos fervores perpendere statum swego, y nieprzyiacielskiego Woyska, albo co innego w recessie maiąc pokazano, iżeby dosc iest pugnare non vincere ducem, zgoła strangurzy tym sposobem in una dictatura, iak Tarwo in alteram Rzpltey permitiosam, mnie zas injuriosam evolatum, kiedy w Dzikowie na niedawnym Jhmchci Pri Marszałkow Zkonfederowanych Ziemie, nikogo innego z między tak wielu wererantow. Orate et longo expergentiu usu Zaleconych, tylko Jmci Pana Stę Lasickiego, kawalera wprawdzie godnego, ale ex relatione Krwie absolute a nutu suo dependuiącego, tacitis, y w obieraniu ejusmodi Marszałkow impracticatis Suffragijs, do Orlens hujus mobis directorem cryptomonarcha, a tym samym Absolutam et independentam z nim, y z nim, sobie poreztatem wyciorowano, y na tych mrasz, Secretki nie umorzoney nigdy zazrzętości, in acta tego zia zdu inserowawszy fomitem Malorum y dłuższego zamieszania Rzpltey, semina ac fundamenta ruinosa

no.

w niczym godney godnych kollegow respektuy; oppozycyi y moderaminu nie słuchano, Laurę iego wszystkiego weryfikacyi doyść, kto w pomienioney Akt zayrzawszy przeczyta iako paragrapho trzecimo Zelo prerogativas et jura Władzey Regimentarskiey Deklarowano tuen; y do prowidowania bezpieczeństwa publicznego, do utrzymania fortec obligowano; A iako c. diametro ustug, y służbawych Woyska koronnego zasług, cynayminiey nie wspomniawszy, ani w naymnieyszym nie ukazawszy, Prowenta wszystkie z Partykularskich Dobr na zapłatę nowozaciężnych y wyprawnych chorągwiow, paragrapho 4to. Applikowano. O zasługach zaś, y zasługach Woyska koronnego, maiorowie na mieyscach reparticyach exotico militę zaciągnionych, osychaiących całe zapomniawszy, contra prescripta trzeciego paragrafu, resp. same chorągwie wyprawne pod władzą morą naznaczone, contra expressum tenorem Laudorum et mentem Vidzew, od Jurysdykcyi morey oderwano, do władzy swoiey applikowano, et contra prima principia Regiminis Rzpltey, w raz Zaciężne Woysko, w raz y pospolite ruszenie, w mocy expisq Dictatorze zostawione, iako nieostrożnie w nagrodzenie czyli Delli offerowi Sgmo siedzkim Państwom wypowiedzianie wdano się, iako non admittendo Coronationis Actu, Distributivas Wakansow, iakby dla przyszłego podniecenia pluris Delli zerostwowano, iako Poselstwa sine circumspectione determinowano, et non attenta ratione Statuś, mnieysze y większe materye, sine ulla discretione Konkludowano pozwolono, iako in circumscriptione coronationis Capitulum f. ming. iszy Osoby do ktorych nazwisko iest) arroganter stanu Ostrych ad Injuriam Kay: Familyi zażywano, a na powagę Rzpltey, aby przez pasquillo y nieprzystoyne nieiednej Osoby calumniatica, titulum non impingat, nie dbano na kondycye y dawne ruyerati confederationum, ktore vindicandarum et conservandarum tylko, non de novo cudendarum legium iuxta Constitutionem Coronationis Batorego Anni 1576. facultatem mieiący, nie uważano, owszem absolutâ potestate in Materias statuś wdawszy się, iednemu ktoregoż ledwo honor mamy. znac contra Constitutionem 1607. Indygenat przyznano; a zaś Jubilatu Prince Mierow; ktory à juventute sua, tyle razy piersiami swemi wolność zasłużyłaby y rycerskie Inscriptiaq, na to cnotliwie pracował, et de congruo meritorum suorum y w Woysku y za Pana distinctorum, ac de consensu Omnium Rzpltey ordinum, mediante constitutione, czego sam Woiewoda Lubelski, iako do Constytucyi ex Senatu deputowany, widzieć może testimonium, otrzymał, dyputował, y przez samą pasquillo

pory:

porywczosc, contra Dignitatem, gravitatem, Senatoy stony nie pos:
nien bydz proxus in aras) charakteryz, naganiai pretendowano,
ad extremum nie reflektowawszy oy, nad tysiq y takiemi huius actus
defektami, nad protestacyami tak memi, iako y niektorych Ihnspor,
e gremio consilij reclamando, tantos defectus zamiesionemi, in vim gra:
ti approbacyi krolewskiey, ktora gdo ad illum actum cale nie wiedzia,
ta co w nim ukowaw y przemowaw miano, gdo vero ad hunc casum
cale nie sturyta, bo ki ne demento, sine cerkitatione, et conviccione,
owszem przeciwko warnosci Przyiacioi mego, do rozdania Bulaw,
na ty skarze mnie sturaiacego, tabolby in fundamento Constytucyi
albo Dekretu Seymowego, sola libidine imperandi w sitku Kobiek
porwano sie na exauktoracyq Wtadzy morey, y Chemu Rycerstwu,
rezeli by przykladem niektorych z przedniey straty Chorqgwiow, de
sperationem non ratione Dekorzowanych, Zdradzic upzyiacioi wat
neyptadzy nie chciaty. privatione officiorum, et stipendiorum nagro:
zono, zgota ad tantam congeriem malorum mitq Cyrypne skarze
set haliter perimentium, nie reflektowany Imper. nowsze simptomata
et velut in vulnere vulnus, w sercu Rzpltey na wiekssze iey zamie:
szanie, et in majorem publicam devastationem przyczynione.
Jednym Stowem, kiedy do przetorania rationum Status postron:
nych Potencyi, ani proporcyonalnych ad presens Woysku Domowego
sit, ani zagranicznych Sukkursow, y diversyi Armorum nie znay:
dnie soni, innis zas, kiedy ustawiczne calamitati Zawiiosci Ara
dyssensye, y co zar nowsze do oderwania Woyska non sine dissoluto
ne disciplinae Militaris mobimina, pro oblice potykam, y kiedy go:
dnych e speculo przerornosci, zwazaiqc ludzi przestrogi, zeie wszystkie
Sacrificia, gwattownym ogniem podniecone, catopalenia, nie Doinsze
ciggnq konca, tylko zeby na siebie universalis Regiminis Endure
forman, y typ Tatwey cuncta ex privato voto vno tieran, ustawiczne
remonstracye odbieram, pytam iako hanc insupportabilem Dictaturam
poprzyq zemien y zastanawiaiqcym presenti consilij miatem Authorya
wac, iako ad reddendam strapionej Oyczyznie malatiam Zatamowa:
nia, funestq belli z tych tak ustawiczuych kontestacyi, miatem obre:
czywac, iako raczey, nad nie wymowng krajv derolacyq przez sub:
systencyq tak licznych Woysk szerzqca sie, nie mam sie reflektowac,
y zbawiennych remonstracyi, ktore w rzeczy y przerwsi o tey Oyczyznie
ludzie, universalnym kredytem y mitoscia popidi dystyngwowani,
y przezornym y mgdrym przestych rewolucyi uspokoieniu, wypro:
bowani, propinant, iako nie mam postuchac. Godzi sie tu y pytac nego
postuchac summienia, ktore recto judicio, possibile ab impossibilibus

dys:

dystyngwowac et sine obstinatione animi tatarskich do wyscia ex hoc
Reystragio radzi chcyc się srzodkow; z tey przyczyny non attentâ fulmi-
natorio pretensa Dictatura, owszem przemysło cnego Rycerstwa Consi-
lia admisistu propositam do Tatarskiego porozumnienia się suspensio-
nem armorum, y na ustanowienie huius armistitij przy powadze y kooperacyi
I.O.Xcia Jmci Kasztelana Krak. przez Jmciow P.P. Comissarzow, Z
Woyska delegowanych, actualiter desudo, chcąc mieć abysmy wszystcy
przez czas huius armistitij, provisâ naprzod, dla kazdego stanu per-
fectâ Securitate, Suspensâ hostili animositate, et remotâ omni passione
rozpatrzyć się mogli; w teraznieyszey coniunkturze, iak in Speculo verita-
tis, y rzeczywistey toni, morzemy się dobyć, y utraconey pokoy mi-
tey Cyzyzny przywrocić, iako Cardinalissimâ Jura, maiorzystwie de li-
bera Electione Regum Sanata vberpiecznie, iako do ewakuacyi Woysk
Moskiewskich y Saskich przyść Salvâ providendâ Securitate nie wpro-
wadzania Ich in posterum, iako se kwestracyą Xcia Jmci Prymasa, rela-
xowac, coteraqoc desidena Publica vdontentowac, nie trzeba nar-
zekac ani się suspicyą vwodzic ostracony ten krotki interstycyi
Czas, abysmy w nim velut in Lidio lapide securitatem promissorum
et utilitatem prosequendarum in ulteriùs resolutionum, wypro bowali,
Co raczemy z Drauą Domu mego, caty brew na bredyt Rpltey y
utrzymanie Praw y wolnosci pracowali, et cum competenti ma-
nu, wedle proporcyi fortun, do takiey ustugi stawili się, tak yże
raz upewniam czyli znaydą obiecanych ad pacificationem Rpltey, et
reddingretationem pokoiu srzodkow realitatem, czyli nie znaydą, pra-
cipitanter, iednak nic czynic nie chcę, ale iunctis cnego Rycerstwa
Sensibus, we wszystkim communikowac się będę, Arbitrio et prudentia
zacnych, y nie pozbawionych, in fideli Obsequio Rpltey ludzi; y Pre-
wrotnych vodzow Mowiących y Drauy: aby sortes Publica, iakiekolwiek
Fas manebunt, non à privatis meis rationibus, ale à prudenti La-
trum Patrie Consilio pendere, et ad commune Ich Moderamen re-
ferre mogli. Mnie zas y Cnemu Rycerstwu, pod władzą moią cno-
stnie dotrzymuiącemu, krwią własną Ojczyznę zaszczycaiącemu,
aby sola Obsequendi gloria z Rpltey manear. Manifestuię się
Zatym przed Bogiem, Swiatem, Rpltą Polską, y Sąsiedzkiemi Potencya-
mi; de rectitudine Sensuum meorum, że inaczey, iako czynię, czynić
nie mogę, a cokolwiek czynię, to recta intentione, ad bonum Salutis
Publica finem, sine minimâ praventione czynię. Manifestuię się
o rzeczywistą, nieprawdziwą, motu Zawziętości cyrkumskrypcyą mo-
ią, o ustawiczne przeciwko władzy y bezpieczeństwu zdrowia, Zumnie-
ją się:

szeniem Dobra Pospolitego, Woyska fomentacye, y odrywania. Manifestuię się o niegodziwą disciplinæ Militaris Sacrosancte do tąd sub jurisdictione mea observatæ dyssolucyą, y o wszelkie zdzierstwa, grawamina, przez oderwane z pod władzy moiey Chorągwie, innocuo Colono, a Osobliwie Dworom, Rezydentyum, Szlacheckim, aby te non accusent cnego Rycerstwa pod władzą moią statecznie zostaiącego; Manifestuię się de defectibus et inconvenientys, aktu w Dzikowie spisanego, zostawuiąc cætera Iudicio Publico, et vindictæ superum, aby tot tantaque obstacula, ad reddendam tranquillitatem Publicam, penitus da Bog cognosci et moderari mogli: Interea Jchmściom PPm Woyskowym cuiuscunque Status Officij & Authoramenti, mniey przezornie do oderwania się z pod władzy Moiey uwiedzionym, ninieyszym listem Walor Ordynansow Maiącym, rekommenduię, aby się nad swoim postępkiem reflektowawszy, coprędzey starali się czynić, co ad reparationem erroris et ad pacificationem universalem należy, in Spacio Dwoch Niedziel, y powracali nazad pod władzą moię, nie sciągaiąc na siebie malorum et bonorum proporcyonalney, y według Opisanych Praw rekompensy; ktory to uniwersał aby wszystkich Jchmściow ad notitiam devenire mogł, po Grodach y Parafiach Publikować zalecam. Dan w Iaśle d. 31. Miesiąca Stycznia Roku 1735.

J. Potocki W. K. R. G. W. K.

[signature]

CENSURA

Reflexionum Amici ad Amicum

super

Monito Fraterno

ad instantiam Lælij

â Catone Polono

sub tempus Interregni

ANNO

1733

PROLATA

PLATO.

Lælius ad Catonem.

Non dubito Optime Cato habere Te prè manibus et versare tàm Monitum Fraternum, quàm Reflexiones Amici ad Amicum super Eodem Monito. Dubito autem innotuisse Tibi encomia et Laudes Authoris Moniti, paritèrquè Authoris Reflexionum. Alii adeò deprædicant Authorem Moniti, ut Centoculum Argum dictis et Scriptis appellare non vereantur: Alii quasi è diametro pugnantes Authorem Reflexionum in tantum extollunt, ut Tercentoculum Argum dicitent, asserantquè ità Monitum Fraternum refutâsse, ut totaliter corruerit; eoquè magis suam firmant sententiam, quod hucusquè Nemo sit repertus, qui aut Authori Reflexionum respondisset, aut Reflexiones ipsas confutâsset, quasi omnibus ora unus obstruxisset. Tu verò mi Cato, cum et perspicaciâ Ingenij, et peritiâ rerum polleas, totiusquè Revolutionis in deplorando Regnô hôc ab Electione Regis Augusti Secundi usquè ad ipsum felicem Ejus obitum Testis Oculatus fueris, quid de his Reflexionibus, quid de Authoribus ipsis sentias, cui præcellentiam tribuas, per amicitiæ Nostræ fœdera rogo Te enixè Judicium tuum et Sensum Tuum mihi depromas; Censuramquè proferas. Quod dum curiosus præstolor, cupio ut optimè valeas.

Cato ad Lælium.

Multum præsumis de me Chariſſime Læli, multa tribuis, quæ in me reperiri non agnosco; sed quia asvevi pridem, semper Tuis et promptè parere mandatis, etiam hanc Provinciam, quam nunc imponis mihi non detrecto, dum modò tuis satisfaciam desideriis. Ubi autem in Statera cujuscunquè melioris ingenii Judiciiquè appensus fuero, si inveniar minùs habens, Tibi imputabis, quod plus nimis supponens de me, facilè erraveris in me. Quid quid tamen de Authoribus sivè Fraterni Moniti, sivè Reflexionum Sentio, Tibi sincerè quoniam jubes, jam depromo. Utrumquè Authorem suis Laudibus dignum censeo, utrumq; enim et ingenium, et peritia rerum, Status, et grandis —

anteacta Revolutionis in Regno isto commendat. Meretur et indè Author Reflexionum adoream, quod modestiorem Cæteris, et maximè Authore famosi Libelli, /: quem adrogum damnatum Censor exussit flammâ :/ assumpserit calamum, rationibus cum Authore Moniti Fraterni certans, non cornibus, ut nonnullos in suis Scripturis fecisse, vidisse Te et legisse non ambigo. Nisi fortè ipsa necessitas futurorum prouida talem persvasit moderationem et modestiam, nec punctivum Authori calamum permisit acuere, qui licet forsan non optet Serenissimum Stanislaum Thronum Poloniæ conscendere, non desperet tamen, nec impossibile judicet.

Dum verò Authorem Reflexionum modestiorem judico cæteris, non per hoc ipsum Authorem Moniti immodestiæ damno; qui licet nonnullis acerbiòr in Regem Augustum, aut minùs discretior præcipuè Authori Reflexionum videatur dicenti: Omne virus explodit contrà piè defunctum Regem, crimina in DEUM exaggerat. &c. immodestiæ tamen condemnari non potest. Non enim malevolô animô prodicta enumerat, quasi velit cum Beatis quiescentis Augusti Regis famam velut caninô dente aut lacerare, aut saltem denigrare; sed animô probandi assumptum suum. Assumpserat enim probare, quod Rex Poloniæ, si Pacta Conventa non servet, dethronisari potest: et volens demonstrare Regem Augustum piè defunctum non servâsse, necessariò enumerare debuit, quæ in Monito Fraterno enumeravit. Per hoc tamen sivè impudentiæ, sivè immodestiæ nullam notam incurrit, aliis omnibus Historicis, qui securiùs post mortem Regum et Principum veritatem depromunt, et vitia ac nævos eorundem propalant, eadem immodestiæ sivè injustitiæ nota inuri posset: imò et Sacro Historico; qui ex instinctu Spiritûs Sancti Libros Regum conscripsit, et multorum crimina in DEUM ac proximum, quodquè magis mireris etiam Davidis Regis Sancti adulterium & homicidium, secuturæ posteritati ad notitiam, quasi vivis coloribus depinxit, sine ulla detractionis, aut injustitiæ nota.

His itaquè

His itaq; præmissis, et unicuique quod suum est, reddito: Crede et pro certo tene mi Lali, Authorem Moniti Fraterni, multò oculatiorem Argum extitisse, quàm Authorem Reflexionum, ex duplici Capite. 1mo Authprem Moniti nunquàm sibi contrarium deprehendes, sicut Authorem Reflexionum, qui non semel volens Authorem Moniti expugnare, se ipsum oppugnat et expugnat: uti in ipsa Reflexionum Censura videbis, ubi in margine ponetur. NB. 2do. Facilius est aliquam Structuram erectam labefactare, aut destruere, quàm novam erigere. Author Moniti Fraterni non vulgarem Ingenii fabricam extrusit, qui tanquàm Tractatum quendam instituit, Quæstiones proposuit, Conclusiones fecit, Consequentias legitimè intulit, et tanquam perfectissimus Philosophus, quod assumpsit probavit. Non ità Author Reflexionum; qui nihil novi condidit, sed circà rem ab alio jam constructam totus versabatur, ut quassaret, vel si posset etiam everteret. Utrum verò vel unum ex his præstitit, Tu ipse inferiùs judicabis.

Illis verò, qui Authorem Reflexionum Tercentoculum Argum dictitant, itaq; Monitum Fraternum refutâsse, ut ad nihilum redactum videatur, responde securè Amice Lali; dum grandis Revolutio post Electionem in scissa Republica Serenissimi Augusti exorta fuerit, aut maternis in Visceribus necdum eos conceptos fuisse, aut Mundo necdum editos; vel si jam præsentis usuram lucis acceperant, necdum infantilibus fascijs evolutos, vel ad extremùm, ob teneriorem ætatem non palpâsse nec sensisse deploranda Patriæ mala, ultimumquè Polonæ Libertatis periculum, quô majus, licet omnes Regni hujus Annales evolvas, nunquàm reperies. - Temporibus Joannis II. dum multa Gentium colluvies inundâsset Poloniam, Joannes ipse exulâsset, - grande non diffiteor Polonæ Libertatis periculum fuisse, nequè tamen Majus, nequè æquale. Nam JOANNES - Casimirus non habens aliud Regnum, aut Tetrarchiam ullam, extrà Poloniam, nedum Poloni, sed Ala

ipse etiam, salvam videre cupiebat Rempublicam, salvam et Libertatem. Non sic in posthuma Revolutione, cum et â Rege ex semet ipso Potente, et ex Colligata, Potentiore adhuc, jure merito tremula Libertas metuebat sibi, cui insidiabatur, et Ducatum Hæreditarium habente, ad quem se, amissô Regnô Poloniæ, reciperet. — Proindè Eventus ipse docuit, nec Cordi, nec curæ præterito Regi sic Poloniam, et Libertatem Polonam fuisse: ut — Joanni Casimiro; qui ut suo Hæreditario Principatui consuleret prospiceretquè, contrà juramentum Reipublicæ præstitum, abdicaverat, et intestinis dissidiis (: velut Trojam ardentem :) Patriam Nostram reliquerat. Ingentibus quidem ruinis et cladibus servata stetit invidiosa Exteris Libertas Nostra, audeo tamen dicere nec his stetisset, nisi ipsa Divina Sapientia salvam habere voluisset, quæ post flagella, propitia Polonidmodum inverlit, priùs Victorem Svecum objiciendo in Victimam Moscho, hunc verò postea Triumphatorem et insolentem Turcis in prædam, â quibus obsessus, et Tractatû ad Flumen Prut adactus, Poloniâ excessit. Quod igitur Patria Nostra spoliata, plagis affecta, et semiviva relicta non præstitit Sacerdos ullus, vel Levita, hoc Orientalis præstitit Samaritanus. Aliàs sivè Sveco fortuna perseverantèr favisset, sivè conversa ad Moschum non deseruisset, æquale ab utroquè periculum Libertati Polonæ imminebat; quis enim alterutrum ex his, Victorem et Potentem Poloniâ exturbâsset? Vicit Cæsar Pompeium, Libertas Romana periit, vicisset Pompeius Cæsarem, idem evenisset, ut certò à Romanis sperabatur, et timebatur. In pari et simili discrimine Libertas Polona versabatur, nisi DEUS ipse Svecum attrivisset per Moschum, Moschum per Turcam expulisset; quô pulsô ex Polonia, tunc primùm agonizans Libertas respirare, et liberæ vocis spem cæpit habere. Proindè qui viginti annis grandia Reipublicæ mala aut non viderunt, aut non senserunt, sed solam sexdecim annorum dulcedinem pacis degustârunt, sic de his rebus judicare possunt, prout cæci de colore judicant. Verum de ipsis jam Reflexionibus ferre judicium

accingo me.

accingo me, quibus an Monitum Fraternum ità sit retu=
sum, ut ampliùs non subsistat, Tu mi Læli, et quicunquè
alius, facilè judicare poteritis.

Censura Reflexionum Amici ad Amicum.

Antè omnia scire Te velim Amice Læli, Authorem Refle=
xionum confudisse tempora, Initium scilicet Domini=
Serenissimi Augusti, Progressum, et Finem, nullumquè
tempus â tempore distinxisse, quô aliquid factum fuerit,
vel non. Ideoquè quod Author Moniti, initiô Regiminis
Augusti Regis, aut spatiô priorum viginti annorum fa=
ctum asserit, hoc Author Reflexionum spatiô temporis sex=
decim posthumorum annorum, negat. Sicquè et falsita=
tem Authori Moniti industriosè imponit contradictamen
suæ rationis, et aliorum oculis, nè veritatem indipisci valeant,
obtendit velamen. qui si distinxisset tempora, non potuisset ni=
si impudentissimè negare omnia, ac si falsa, quæ in Monito
Fraterno reperiuntur, ut mox patebit.

Hôc præsuppositô. Asserit initiô ipsô Author Reflexionum:
Nequaquàm â Polono verò, et Libertatis Suæ amante moni=
tum Fraternum compilatum esse. Ego quidem absolutè non
dubito Authorem Moniti Polonum verum esse, multò ma=
gis non nego, nullusquè verus Polonus de hoc dubitat, nisi
Author Reflexionum, qui ut videtur mihi, ipse Polonus non
est, quod Author Familiarium Epistolarum pro comperto, et
certissimo habet. Proindè si Polonus non est, debet esse Exoti=
cus; si Exoticus est, nunquid ille magis potest esse amans
Libertatis nostræ Polonæ, quàm Author Moniti indubitatus
Polonus? Progreditur: Nisi fortè ab eo, qui aut ipse op=
Author Reflexi. pressit, aut oppressam vult in suis Cardinibus Gentis Polonæ
Prærogativam. Benè adverte Læli primam divisivam: aut
ipse oppressit. Quàm eximiè hallucinatur, oppressam Liber=
tatem Polonam somnians, cum faventibus Superis integra
Nobis maneat, et quidem talis, qualem â Majoribus Nostris
accepimus. Verum est Læli, quòd pretiosissimæ Libertatis
Nostræ cymba, ad scopulos exoticos allisa, naufragium
passa, in profundum demersa fuerit, sed propitiô Numine

redintegrata emersit. Praecipitata in ultimum sui exitium, sed et indè serenìori vultû respiciente, et arridente Nobis fortunâ, salva et illæsa evasit. Adverte 2do. Quantùm de viribus et potentia Authoris Monìti supponat, ut Libertatem Polonam, quam Exotica et quidem multiplicata Potentia opprimere non potuit, ipse opprimere posset, imò secundum illum jam oppressit. Ego verò Dilecte Lali certò credo Authorem Monìti non solùm pupillam Nostræ Libertatis non læsisse, non excæcâsse, non oppressisse, sed nec voluisse; quinimò nè læderetur aut opprimeretur, cum plurimis aliis veris ejus amatoribus strenuè obstitisse. Sed jam alteram divisam attende: aut oppressam vult in suis Cardinibus. Quis nesdum credere, sed vel somniare potest, ut quicunquè Polonus in æqualitate vivens, fortunâ, charissimis Pignoribus, sanguine, et ipsâ vitâ, nil carius Libertate habens, velit Libertatem in suis Cardinibus opprimere? et tunc adhuc, quando nullum opprimendæ periculum, nullaquè species adest. Prô Sancte Jupiter! Ubi tunc Zelatores iste Polonæ Libertatis fuit? Ubi affectati nunc ejus Assertores et Prosectores? cum ab una parte Reipublicæ Regi Augusto electo, altera potior et major reclamaret, Confœderationem seu Rokosz iniret, duobus annis Electioni consentire et accedere recusaret? et cum viribus Saxonicis, Exercitûsquè Polonici pro Augusto stantis, parem Potentiam opponere, nec haberet, nec posset, tunc nisi non tàm libentèr quàm reverentèr acessit invita. Ad præsens autem, si Neo electo unus, aut saltem decem contradicerent, tanquàm perditam jam, et nunquàm recuperabilem tueri, et propugnare volunt Libertatem et Contradicentes. Ubi fuerunt, dum Regii Principes Poloniæ sanguine ipsimet juncti, Episcopi, Senatores, Ministri raperentur, et in varias Orbis plagas, aut captivi ducerentur, aut dispergerentur? Quod â condita Polonia Europæus Orbis, imò universus non spectavit? ubi fuerunt, dum proximus fumaret, et arderet Vicalegon?

dum omne

dum omne Polonia ornamentum, omnisq; lapis pretiosus diriperetur sine ullo discrimine, â Sveco, Moscho, et quod magis stupeas; post cladem Sveci, post recessum Moschi, etiam â Saxone pretiosum metallum? quod tamen aliter emi pi non potuit, nisi priùs mixtô cruore Polonicô et Saxonicô tabuit. Ubi verò faustis avibus Phœnix Orbis, (Libertas Nostra) de Patriæ cineribus et bustis redivivus surrexit, sui juris factus est, nec tutelâ indigens, tunc intempestivi Tutores nec grati, nec rogati ultrò se se ingerunt.

Ægrè fert Reflexionum Author, priores Moniti paginas repleri exaggeratione malorum, <u>quæ ut rectè meministi, inquit, concursû Nostrô coacervata sunt, non ambitû despoticô Regis Augusti.</u> Auth: Refl: Ægrè fert inquam, sentit enim aculeum, quem eidem pungens infligit veritas. Antequàm tamen sivè ad hoc, sivè ad cætera respondero, protestor priùs coram Te Optime Læli, et coram DEO, non intendere me Augustos Cineres piè defuncti Regis inquietare, aut luctari cum mortuo, illiquè exprobrare et insultare, quod Christianum non est, et cui opto, ut si necdum cælestem Coronam adeptus sit, quantocius adipiscatur. Sed quæcunq; scripturus sum, solius veritatis intuitû scribam. Licet enim sit Amicus Socrates, amicus Plato, magis tamen amica veritas. Et regula Juris Canonici ex Gregorio Magno deprompta dicit Cap: <u>Qui Scandalizaverit.* Utilius Scandalum nasci permittitur, quàm veritas relinquatur.</u>

Quæro igitur ex Authore Reflexionum, quod motivum habuimus Poloni coacervare Nobis mala, cum nemo intendens malum, ut malum operetur, sed ut bonum? Adeòne desipuisse Nos putat, ut cum nemo nisi stultus fortè malum sibi concupiscat, Nos et concupivisse et coacervâsse Nobis, asserit? si ad mala Nostra concurrisse Nos judicat, jam Augustum 11. non negat copisse Nobis coacervare mala, tunc enim aliquis concurrit ad malum, quando alteri operanti malum, cooperatur. Sed nunquam Poloni operabamur malum ut malum? sed ut bonum. Maluimus videre fumantem Trojam, diruta Pergama, Sacrorum

et prophanorum rapinam, exilia, fortunarum dispendia, profusiones sanguinum, multoties et vitæ pati, quàm permittere pupillam erui Polonæ Aquilæ, Libertatem nobis vitâ cariorem eripi. At quæ prima malorum nostrorum origo? quis primus illorum Author? Fateor, primariò tangitàm Primam causam, iratum Nobis Divinum Numen, quòd tàm dirè Poloniam castigare voluerit. Secundariò autem, quasi primam Causam — et Authorem malorum nostrorum primum, jam quæramus.

Author Reflexionum judicandum Nobis relinquit: Vi: trum Primatis Radziejovii nimia et scandalosa Partibus Gallicis adhæsio? An ℣. Subsiste Amice Lali, et cogita: Jam nullus me injurium piè Defuncto Regi reputabit, si actiones illius sivè Libertati Nostræ offensivas, sivè Legibus contrarias, necessitate adactus tetigero, quamvis non ignoro: de mortuis aut benè, aut nihil; cum Author iste priùs de mortuo, et cum Sanctis quiescenti Cardinali Primati injuriosum se necipse reputat, nec quispiam illum, licet adeò defunctum carpat, et nimiam ei ac scandalosæ Partibus Gallicis adhæsionem objiciat. In rei tamen veritate injuriosus est illi. Si cuipiam vel minimo Nobili, licet sentire quæ velit, et dicere quæ sentit, Senatûs Principi non licuit? Solusnè Cardinalis Primas adhæsit Gallicis Partibus? nonnè potior et longè major Pars Reipublicæ? quæ ut minueretur, Saxonicum æs avidam Lucri manum sensim retrahebat. Sed undè hic Author nimiam et scandalosam adhæsionem Primatis Radziejovii cognovit? quia Gallicis, non Germanicis, non Saxonicis adhæsit partibus. O si adhæsisset Germanicis! certo certius scandalosam non reputâssent. Eventus clarè docuit, quòd rectè sibi consulebat, rectè prospiciebat Patriæ. Nam si Princeps de Conti conscendisset Thronum, nunquàm Poloniam in Polonia, velut Trojam in Troja quæreremus, ut nunc quærimus. Nonnè idem vesana mens exoticô afflata spiritû, Exotismumquè sapiens (: quæ dum sibi privata Bona cupit, Patriæ mala vovet, et Libertati propinat toxicum :) etiàm moderno Celsissimo Primati, vero

Patriæ

Patriæ Patri, vero Polonæ Libertatis Assertori, Invictis-
simo Hectori, (: cujus adeò inexpugnabile fortitudinis pecto,
tùm armis, tùm terroribus, tùm scommatibus, Externæ -
Potentiæ mirantur; mirantur admirandum Interregem, qui
placidô amore omnibus imperat, omnium affectus possidet,
et quem unum tota Respublica velut Ideam, aut faciendo-
rum regulam contemplatur et sequitur:/ imponit et im-
properat in famoso Libello, quem in loco multiplici Car-
nificis manû plexuit Vulcanus? Objicit Factionem Gallicâ,
quasi illa grande piaculum, execrandum probrum sit, ni-
si fuerit Germanica. Nunquàm Patriæ Nostræ, nun-
quàm Libertati Polonæ Gallica Potentia suspecta, aut
formidabilis extitit. de Germania autem antiquum
Proverbium: Cave tibi â Germania vicina Polonia. Post
Electionem in scissa Republica Sigismundi III.; ab
altera verò Parte exigua Maximiliani Archiducis
Austriæ, quem Joannes Zamoyscius profligavit, capti-
vumque duxit in triumphum; quid dicat Piasseccius,
audi: quòd hâc Libertate gaudeat Polonia, quam huc-
usquè retinet, Magno debet Zamoyscio; Ego dicere -
audeo sine assentatione: Quòd tutelam Germanicam
excutiat Polonia, quòd Exclusivum Votum nullius
Monarchæ, et hôc ipsô sædè liberam infringi electiò-
nem, non sustineat, quòd integrâ et illæsâ in poste-
rum gavisura sit Libertate, Magno verè Potoccio de-
bebit Primati. Sed dolô cæpisse omnes, torta querula-
tur invidia: datô non concessô, sit ità. Nullum tamen
crimen reperies dolô cæpisse in publicam Patriæ, in
communem omnium salutem. Coactos expressis in fa-
moso Libello modis, in verba Magistri jurâsse expro-
brat. O cæca malitia quid dicis! Cur in aprico Solem
veritatis non intueris? Hiccinè Integerrimus Primas -
et Interrex omnes Palatinatus, Terras, et Districtus aut
dolô cæpit, aut vi adegit, ut in Comitiolis Ante-Convo-
cationalibus unô ore excluderent alienigenam, con-
cluderent Piastum? At in Comitiis Convocationis id

fecisse asseris? Res admiranda sanè! ubi unicus Nuntius omnium activitatem sistere potest, et Comitia dissolvere, Primas omnibus adeò vim intulit, ut nec mussitare quisquam, aut os in liberum veto aperire potuerit. Potentiorne Interrex iste Augusto Rege, sub quo tot Comitia dissoluta, sub Interrege verò nec vnica Convocationis poterant? Illene in Comitiis Relationis ubique praesens est? ubique vim infert, ut Palatinatus, Terra, Districtus in Rotham Iuramenti, in quam juravit uterque Ordo in Comitiis Convocationis, jurent Polonum se electuros, non Exterum? Illos verò, quos vel sola suspicio promotionis Extranei damnat, male tractent? appone, appone malitia vel invidia ori tuo digitum, nè apud versatos et Statistas ut Idiota, ne dicam stulte, vapules. Haec ex occasione Emmi Radziejovii Primatis dicta sunto, nunc redeamus ad rem.

Scandalosa adhasioni Primatis Gallicis Partibus originem malorum imputat Author Reflexionum, sed falsò: Ego verò scissionem Reipublicæ in Electione Regis Augusti primum malorum semen, primumque Reipublicæ vulnus non diffiteor, quod in legitimum et verissimum protextum intenti sui Carolus XII. Rex Sveciæ assumpserat in Universali suo ad Palatinatus 1702. 8. maji dato: Serenissimus Fridericus Augustus Dux Saxoniæ, uti in Regem Poloniæ per scissionem Reipublicæ electus, hocce Indytum Regnum Poloniæ, per violatum Jus ejus Libertatis Cardinale, in unius nobilis contradicentis voce consistens, coactione et oppressione plurium non tàm liberè electus, adeptus est, sed venius cum exercitu suo invasit, et violenter occupavit. etc: Quod licet ità sit, jam tamen vulnus hoc sanatum, et Cicatrix obducta per accessionem quamvis invitam alterius Partis videbatur, quod nec ipse Author diffitetur, cum dicat: Regem piè defunctum, in scissione fuisse electum non nego, sed non ignoras, quod idem Primas cum parte sibi adhærente accesserat ad Regem Augustum,

Rex Sveciæ.

Auth: Refl.

atque

atquè solenni hôc accessû coadunavit Electionis divisa-
modum etc: Si ita est, prout defactò est, quod jam coa:
dunata Respublica fuerit, quis illam divisit iterum? quis
primus Author, tanquam secundariò Causa prima ma:
lorum omnium, radicem plantavit, utquè pullularet, riga:
vit? absit injuria, absit invidia verbo, nonnè Rex Augu:
stus per hoc ipsum, quòd Ravæ versùs Leopolim 1698.
cum Magno Duce Moschoviæ Arcanum fœdus et illicitum,
quia â Legibus prohibitum, sine scitu et consensu Reipu:
blicæ pepigit? De quo Magnus Cancellarius Zatuski
Tomô 2. fol: 602. sic inquit: Fraternitas inter illos Prin: Zatuski.
cipes conclusa est, Donaria mutua intercesserunt, Con:
ferentiæ Longiores habitæ, quid portendant? nemo scit:
et foliô 920. Annô 1700. Sed quod nuper celabatur
in gramine, nunc aperitur in fructu. Congressus scilicet
Regis Nostri cum Magno Moschoviæ Duce in Bierze, non
amplius dubio relinquit locum, nec jam Fraternitas isto:
rum Principum ex ancipiti temporum mutatione pen:
debit, dum ultrà particulares affectuum etiam per mutua
Regalia inter se data, Contestationes et expressiones, conclu:
sum fuisse inviolabilem Tractatum passim nuntiatur. Ecce
mi Lali habes primam Originem, Authorem primum, et
tanquàm secundariò Causam primam coacervantem mala
deplorandæ Patriæ Nostræ! Trepidavit exnunc ad primum
Regis cum Caro Congressum Rava pavida oppressionis suæ
Libertas Nostra. Trepidavimus Liberi Poloni adeò, ut nonnul:
li ex Nobis ad Legatum Karlovicii de pace cum Porta
Othomanica tractantem Literas dederint: qualitercunquè
concludas Tractatum Pacis, nam bellum domesticum immi:
net. Sed undè hoc pessimum augurium? ex Fraternitate
inita, et occulto fœdere icto, cum Magno Duce moschoviæ.
Quod tamen præsagiebant, malo Nostro evenit. Dicat
nunc Author Reflexionum si potest, an nostrô concursû
radix hæc omnium malorum nostrorum implantata fuit,
et non potiùs ambitû despoticô Regis Augusti? præbue:
ramus nè concursum protunc ad talem Fraternitatem
et Alliancìam, non cum Republica factam, sed cum solo Re:
ge Augusto? nonnè omnia mala coacervata Nobis Â

Rege Augusto velut prima causa perpessi sumus? ut
hanc radicem evelleremus? Si negat Author hic, ambitû
despoticô Augusti originata mala nostra fuisse, velim
doceri ab ipso, quô fine, quâ necessitate adactus contrà ju-
rata â se pacta Conventa, talem iniverit Colligationem?
non contrà Portham Othomanicam, contrà quam, jam an-
tè Ioanne III. clavum Imperii tenente, Moschovia Colli-
gationem inierat, et insuper eôdem annô 1698. jam Pax
cum Turca tractabatur. Dicat igitur quæso contrà quem?
licet contrà neminem sine scitu et consensu Reipublicæ licu-
it aut debuit. Dicet fortè contrà Sveciam pro recuperandis
avulsis, uti futurum tempus declaravit. Ego quidem te-
merariè Augustum Regem judicare non præsumo, cui
nec Ecclesia judicet de internis. Verùm cum arcana il-
lius pectoris nullus Polonorum perspexisset, nonnè jure me-
ritò licuit Nobis suspicari et conjecturare contrà Nos
conspirâsse ad opprimendam Libertatem, despotismum &
absolutum Dominium inducendum? et si in rei veritate
non hoc fuit? præsertim si bellum Livonicum successisset,
solus scit Jupiter, qui in-defesso lumine arcana hominu
omnia intuetur. Scio tamen Carolum XII. in præ-
dicto Universali hoc illi exprobrâsse: Cum Caro Mosco-
Rex Svecia. rum Reipublica satis injurioso privatim contrà Liber-
tates Polonas conspirâsse, ut quò potentior esset, eò vali-
diùs, eò facilius mutationem Reipublicæ in absolutum Do-
minium perficeret. Dare fidem æmulo Regis Augusti,
facilitas in credendo, vel etiam nefas reputabitur, è con-
trà tàm Magnanimo Regi, talia per Orbem Polonum spar-
genti vitia comite Augusto, mendacium invidere non præ-
sumo, maximè cum ex Sancito fœdere cum Moscho talia
intulerit, idem etiam Civibus Nostris inferentibus. Suffi-
cit si non hoc intendebat, cur insciis Nobis, et eò ipsò
non consentientibus, cur in arcano pactum fœdus, et non
palàm? Cur non cum Republica, si non contrà illam? sed
cum solo Rege? cum ipse Car non ignoraret, nil in hac
Republica firmum, nil stabile fieri, quidquid fit, nisi
assensû trium Ordinum, si tres protunc dantur. Juravit

Augustus.

AUGUSTUS avulsa repetere, non negamus; sed quis Polo: nia Regum ità obligabatur, aut obligabitur avulsa repetere, ut clandestinè cum Exteris Fœdera sanciat? Exoticum mili: tem invitâ Republicâ in visceribus Gus illi suspectum & onerosum teneat? bellum Vicinis etiàm non indicendo, sed ex abrupto inferat? Nullus. Et quia hoc totum factum ab Au: gusto Rege, certissimum est, fuisse Libertatis Nostræ læsivæ, Pactorum etiàm Conventorum; initiumquè Despotismi ac Ab: soluti Dominii.

Nunc videamus ex hac Radice plantata, grandem pul: lulare arborem, amarissima Nobis mala parituram. Cum diuturnô Polonia bellô Turcicô defatigata pacem suspi: raret, prolixum illi ac perniciosum intrà Viscera Regni bellum gignit Augustus, Saxonicas Copiàs, quas sine con: sensu Reipublicæ intrà Limites Nostros nec inducere de: buit, multò magis gravissimàs populo, ubiquè sub importa: bili Contributionum onere gementi, ac cadentibus lachry: mis vindictam provocanti, conservare, totiès ab Ordinibus Regni rogatus Rex, ut educeret extrà Poloniam; educit nè educat, non in Saxoniam, sed in Livoniam, in qua si fortuna conatui Regis prosperâsset, domicilium Saxones fixissent, ut tanquàm ex Equo Trojano, quoties Regi vi: sum fuisset, prodirent in Polonos prout peritiores Patres sentiebant. Postea Rex ipse properat, sed audi Zatuscium Tomô eôdem fol: 918. Adverti in multis, quòd hæc Expe: ditio non placuerit, cum præsertim Magnum Ducem Slo: schovia appropinquare audiant ad Conferentiam cum No: stro Rege ineundam, quæ populo suspicaci movent timorem, et Regis Dominationem invisam aliquatenùs reddunt. Zatuski.

Sveco tàm inopinato, quàm imparato (: Saxones enim præ: miserat velut Polonge portum extruere cogitaret, et Pala: tinum Inovladislaviensem etiàm cum assecuratione A: micitiæ ad Regem Sveciæ expedierat, ut incautum facili: ùs adoriretur:) bellum intulit. Ex quo tempore non jam alveô plenô, sed plenô mari Balthicô ingentium malo: rum tempestates Poloniam inundare cœperunt; quæ in particulari non enumero, nè recoquam cramben. Ast quô

Authore, an Rege AUGUSTO? an nostrô concursû? dicat Au-
thor Reflexionum. audacter dicit Nostro: Consiliô et assensû
Auth: Refl. Primatis ac Senatorum, Bello Livonico se accinxit, verùm
posteà ab eodem Primate, suisquè Adharentibus scanda-
losè non minùs, ac dolosè destitutus fuit, imò etiam insi-
mulatus, velle hôcce bellô parare Libertatibus nostris pe-
riculum etc: Dii immortales! Vos judicate. Consiliô-nè?
et assensû Primatis, sivè Senatorum, arcanam Fraternitatem
et fœdus cum Caro Moschovitico Ravæ pepigit, ubi Primas
nec fuit. Senatores si qui aderant, assensum vel consilium
minimè dederunt, cum clàm res perageretur, et celaretur
in gramine, ut dicit Zatuscius, et tamen eô jam tempore hoc
bellum præconceperat AUGUSTUS, sibi soli fine notô: In
Comitiis etiam Varsaviensibus 1701. 24. Decembris. dum
de Authore Belli Svetici incepti Conclave Nuntiorum-
Zatuskis Tom. 3. f. 138. diligentiùs quæreret, unus ex Siradiensi Palatinatu-
Nuncius, non diu quærendum dicebat, cum ipse Rex illud
motû propriô absquè ullo Reipublicæ consensu inceperit.
Tandem, nunquid Primas et aliqui Senatores totæ sint-
Respublica? Nunquid ignoravit Augustus Rempubli-
cam Nostram tribus constare Ordinibus, quod Exteri Monar-
cha non ignorant? Svaserunt nonnulli, non nego, sed
facilè fuit persuadere, jam à semet ipso satis persvaso.
Svaserunt non rectâ intentione pro AUGUSTO, rectâ for-
tè pro Patria; cum enim et miles Saxonicus in Visce-
ribus Poloniæ degens, et Arcanum Fœdus cum Caro ictum,
et suspicionem libero Populo et terrorem incuteret, volue-
runt ut haberet æmulum potentem, qui staret pro Polonia,
qui conatibus illius non rectis obicem poneret, quamvis
hoc carô stetit Patriæ. Sed ubi veri amici Regis fuerunt,
qui etiam post pia fata ejus numerantur plurimi? Cur
non dissvaserunt hoc bellum? dicam: quia se dissvasuros
non sperabant, obfirmatô in hunc finem AUGUSTI A-
nimô displicere timebant. Quamvis inventi nonnulli,
qui dissvadebant, inventi qui et opponebat se se, ac impu-
gnabant, quorum ingrata fuit dissvasio, et sensus, in-
grati et ipsi Oratores. Rex enim tanquàm corrupti gustûs,

amara.

amara diligere videbatur, dicebatquè: malle se non vivere, quàm vivere sine gloria. de his omnibus vide Jusiùs Zatusciùm Tom: 2. f. 916. 922. et Tom: 3. fol. 44. Quare igitur horum pervasiones et sensus salubria consulentiùm non fuit secutus? quia præconcepto fini ejus fuerunt contrarii. Nec fuit necesse Cardinali Primati, sivè cuicunquè alteri insimulare Regem Augustum, Livonicô bellô Libertatibus Nostris parare periculum, cum id omnes ferè sentirent et trepidarent, quamvis apertum Libertatis Nostræ fuerit præjudicium, et Legum violatio, talis methodus procedendi. Judica ergo mi Læli, judicet quicunquè alius, quem inordinata passio non excæcavit, aut qui Caniculæ radiô in cerebro percussus non est, an nostrô concursû ingentia mala coacervavimus Nobis? an more absoluti Domini regnando Augustus Rex?

Volens probare idem Author assumptum suum, et Authorem Sponiti expugnare, addit: quem satis longa series, et Mors ipsa justificavit, minimè fuisse in fide suspectum, multô magis in Regimine imperiosum, aut Libertatibus Polonicis infensum, vel legibus indocilem. quatuor puncta posuit; ad probandum 1mum, congerit puritatem Religionis, quòd nullibi exercitium Religionis alieno Acatholicis permisit, aut Sectas adinventitias protexit, quinimò sub hoc Rege vidimus Dissidentes amotos ab activitate in Comitiis, et Tribunalibus, coarctatos in militaribus, secùs factum sub Stanislao, ubi favore Regis Sveciæ non modò publicum Exercitium Lutheranorum passim spectavimus, sed nova erecta templa Sectatorum patimur. Punctum hoc â posteriori, et velut causam ab effectu probat Author, quòd Serenissimus Rex Augustus catholicè vixerit, catholicusquè mortuus sit, quod nullus Polonorum, nec Author Sponiti negat. sed dum ad Regale sceptrum manum extendebat, non nè in fide suspectus fuit, quod verissimè Author Sponiti asseruit? Quoniam nec certitudo de Revocatione Errorw

A. R.

infallibilis fuit, nec intentio sciri potuit, an motivô salutis aeternæ? an pretiô Coronæ, id fuerit. Quærebant ex Primate præsenti Palatinatus Posnaniensis et Calissiensis, an Elector Saxonia Catholicus sit? nolentes turpiter contrà præcipuam Legem Patriam impingere: Rex Catholicus esto. Respondit: Flemingius Ablegatus Ejus firmiter asserit Catholicum esse. Non contenti miserunt ad Nuncium Davia cum eodem quæsito, qui Testimonium produxit Episcopi Javariensis, in quo excepisse se professionem Fidei, fide Episcopali testabatur. Quod testimonium petentibus Deputatis subscripsit Nuntius attestando, non quòd Electorem sciat esse Catholicum, sed quòd subscriptis in Testimonio recepta Professionis Fidei, et manus, sit vera Episcopi Javariensis. Nec hoc tamen sufficiebat, multi enim prudenter stricto examine in materia tam delicata procedendum consulebant. Et cum Decontiani â parte altera mitti Deputatos peterent ad conveniendum de uno Candidato, parati â suo recedere, modò altera pars â suo recederet: Cujus dubitam timebamus Religionem. inquit Zatuscius; Præcipuè quòd testimonia non convenirent. Ablegatus asserebat â duobus annis Augustum Principem Roma suscepisse fidem Catholicam: Testimonium autem Javarien: sis Episcopi indicabat, quòd 2. Julii ejusdem Anni 1697. Badana in Austria ejuravit Hæresim. Litera ipsius Electoris Principis de 4. Junii Badenâ ad Cardinalem Primatem data continebant, quòd profiteri fidem Catholicam citius requiret, quàm certus fieret de Corona. Nonne ex his Documentis cuilibet ad oculum patet veritas ab Authore Moriti asserta, quòd Serenissimus Augustus ad Thronum assumptus fuerit in Fide suspectus.

A. R. Quòd addit Author sub Serenissimo Rege Stanislao publicum exercitium Lutheranum favore Regis Svecia Nos spectâsse etc: injuriosè, et malitiosè certè contrà Serenissimus Regem Stanislaum procedit, quasi hæc fieri Serenissimo

Princeps:

Princeps Stanislaus ob favorem Regis Svecia de=
mandaverit, aut aliquod Privilegium, ut hoc fieret, de=
derit, et non potiùs Potentia Svetica id per se ipsam cau=
saverit, cui parem Potentiam, nè hoc permitteret, non ha=
buit. Sed si hoc in Sereniſſimo Stanislao arguere voluit,
potiùs debuit arguere in Augustiſſimo Imperatore Jose=
pho, qui condescendendo Potentiæ Svetica, multa templa
Catholica in Silesia permisit eripi Catholicis â Diſſidenti=
bus, quod tamen in Polonia sub Principe Stanislao nõ
contigit, nullam enim Ecclesiam Catholicis Diſſidentes
eripuerunt, nè ipse quidem Svecus. Sed cur Exoticus
hic Author non verit ad resistendum Potentiæ Svetica,
et ad impediendum, nè hoc fieret, cui ipse Augustus
Rex resistere non potuit etiam cum auxiliaribus Copiis.
Sed ubi de novo Princeps Stanislaus Thronum Polo=
niæ conscenderit, ut speratur in Domino, videbit si pa=
tietur aut publicum Exercitium Diſſidentium, aut nova
templa erecta ab illis.

Ad probandum verò tria simul reliqua Puncta, quòd sa= A. R.
licet non fuerit in Regimine Imperiosus, Libertatibus in=
sensus, Legibus indocilis, allegat: nil unquàm â Rege hoc
actum aut constitutum fuisse Statum Reipublicæ concer=
nens, quod non ex sensu et assensu Senatûs, Ministrorum
utriusquè Gentis factum fuisset, quod non per Comitia, aut
Consilia Senatûs. etc: attenta semper uniuscujusquè oppo=
sitione, majori certè observantiâ, quàm in Electione Sta=
nislai: allegat Comitia Grodnensia, Varsaviensia, et quòd
maluerit Rex bonus de propria detrahere authoritate, qm
pupillo huic præjudicare. Et quòd habuerit Rex occasio=
nem offendi Libertatibus Nostris, fieriquè Legibus indo=
cilis, ubi de proscriptione Comitij Mauritii agebatur. etc.
allegat et Tractatum Anni 1717. et quæ per illum con=
clusa, solâ, inquit, optimâ Regis moderatione, nam si
imperiosè regnare voluisset, Copias utiquè Saxonicas reti=
nuisset, auxiliares non repulisset, sed Libertatibus favens
Legibus docilis prætulit. etc: Concedimus ab aõ 1726.

et paulò citiùs ità Libera Genti Nostra imperâsse Augustum Regem ac si Polonus in Polonia natus, Legibusq Nostris â Juventute imbutus fuisset, sic ad amussim eas observâsse, excepto, quòd clanculò moliretur per potentiam Filium ad Thronum elevare. Quod si abesset hoc, si taliter â primordiis Regiminis Sui, et totô tractû vita sua regnâsset, facilem, planam ac tritam viam Successori suo Regio Principi et Electori ad Thronum Poloniæ, Coronamquè aperuisset. Sed quoniam Principium & medium, non correspondebat fini, terrent nunc Vestigia Patris. Aberrat autem et multùm â veritate aberrat Author, asseverans nil â Rege actum, aut constitutum sine sensu & assensu Senatûs, et Comitiorum. Nunquid amice Læli per Comitia, aut Consilia Senatûs assenseramus, ut Augustus Fœdus cum Caro in Arcano sanciret, exoticum militem in oppressionem Nostram intrà Poloniam conservaret, Bellum Svecis inferret? Nunquid assensum prabueramus, ut Regii Principes, Episcopi, Senatores, et Ministri raperentur, extrà Poloniam relegarentur, Captivique tenerentur? Fuerunt nè actiones ista Regis Liberi populi et Libertatibus Nostris non infensi? et non potiùs absoluti Domini? Fuitnè legibus docilis, inter quas hanc juraverant: Neminem captivabimus, nisi jure victum.

N. R. Ast dicit Author: quòd criminis lasæ Majestatis compertì etiamsi pòst Libertati restituti etc: fuerunt. Si tales comperti fuerunt, ipsenè Solus ut absolutus judicare eos, captivare, et plectere debuit, an cum Republica? nonnè cum Republica? Sed quis ex his vel unus jure victus fuit, ut captivari deberet? quod Judicium institutum erat? ubi? quando? in quibus Comitiis? Proscripserunt Antecessores Augusti nonnullos, sed in Comitiis, et cum Comitiis. Tandem omnesne Captivati criminis lasæ Majestatis rei fuerunt? an Regii Principes Poloniæ? an Magnus Cancellarius Zatuscius, qui ex sola suspicione vim passus, ut ex Brevi Apostolico Clementis XI. patet: Non potuit sine multa molestia â Nobis audiri, quòd Venerabilis Frater Episcopus Varmiens: gravem atquè vehementem

Clemens XI.

in animo.

in Animo Majestatis Vestræ excitaverit suspicionem cir: cà suam fidei sinceritatem erga Te. Sola autem Suspi: cio ad convincendum Reum non sufficit, sed clara docu: menta, et evidenter probantia requiruntur. Demus, quòd fuerit gravis et vehemens suspicio, sed et hæc probanda fue: rat priùs coram Summo Pontifice, non aserenda tantùm: verum quia non fuit talis, quem Augustus ligaverat, — Clemens XI. absolvit. Prabuimusne assensum, ut Patri: tii Poloni, alii ex Ecclesiis violenter extraherentur, alii cum Regimentario occiderentur â Saxonibus, alii sub ipsum tem: pus Tractatûs 1716. suspendiô necarentur. Hoccine fu: it legibus Nostris esse docilem, et Libertatibus non infensum? quando consensimus? in quibus Comitiis? vel in quo Senatûs consiliò? ut Saxonicus miles libero Populo importabilia — Contributionum onera imponeret? Et quidem omissis ali: is annis: 1713. 1714. 1715. post Svecum profligatum, post Moschum exactum, Augusti ad Thronum reditum, post direptam, spoliatam, et ad incitas redactam Poloniam, ut magis redigeretur unô pensô tributô, aliud atque aliud, velut ad Servitutem nata, et non libera Genti tribus continu: is annis solvendum injungebatur? Gemens Libertas magnô presta jugô, sua jura plangebat, et deplorandam calamita: tem Scenam producebat. Commoti his malis veri Patriæ Filii, omnes in unam Confœderationem coalucrunt, cunctisq' vi: ribus cum Oppressoribus Suis luctabantur, donec servile ju: gum, liberis jam cervicibus impositum excuterent. Judica mi Lali, an hic procedendi modus fuerit Legitimi Regis? an Usurpatoris? Ast quô fine fiebant hæc? nisi ut exhausti, nervô bellandi destituti Poloni, facilius sub jugum mittere: mur, et vel inviti absoluto serviremus Domino. Nonne convincitur Libertatibus Nostris fuisse infensus, et Legibus in: docilis? nonne despoticô ambitû Regis Augusti hæc — mala coacervata patiebamur? Sed audi adhuc in Regi: mine imperiosum, Legibus indocilem, et Libertatibus — infensum.

In Expeditione Bellica pro expugnando Cameneco Podo: lia, in satisfactionem unius Poloni culpæ, totum Exercitum Polonicum delere statuerat, quô fine instructis Ordinibus

progrediebantur Saxones contrà Polonos, et nisi Stanislaus Szczuka Referendarius protunc Regni, Magnanimô ac Generosô Dictô: Non facias hoc o Rex, quia et nos, et te ipsum perdes, non sic Poloni DEUM colimus, non sic vivimus, ut Exercitus Tuus nos vincere debeat, obstinatam Regis iram, impetum, et perfractam Contumaciam retudisset, procul dubio cruentum bellum extitisset. Laudavit adeò resolutum animum Referendarii Princeps Virtembergius, ut eundem osculans gratias ageret, quòd Regem à tam nefario intento revocâsset, cujus primordia Regiminis violenta idem Princeps reprobans, militare renuit.

Annô 1703. in Comitiis Lublinensibus assecuraverat Augustus Rex novô Diplomate Statibus et Ordinibus Regni datô, ac juramentô firmatô, se insciâ et inconsultâ Republicâ nulla unquàm fœdera initurum, et si quæ inita fuerunt, (cum Caro Moschovitico fœdus Ravæ initum notabatur, unde vidit omnem exortam diffidentiam et suspiciones, sed jam quasi pœnitens corrigebat:) pro nullis et invalidis declarabat. Nihilominus non obstantibus his, Viazdoviæ Stante pede â quinquè Personis Colligationes iterum cum Moscho, Principibus Externis conclusæ, Viales Expensæ nimiùm extensæ, et determinatæ priùs, tùm demùm Javoroviæ Consilium Magnum ad speciem convocatum; ubi in primo puncto, invocata authoritas Consilii Magni ad compellendum Thesaurarium Regni, ut destinatam Vjazdoviæ summam Legatis ad Moschum, Brandeburgum per 50. millia Imperialium, et ad Danum 10000. Singulis enumeraret. Obstupuerunt Proceres, et primùm mirari super tales artes, dein stomachari cœperunt, illudi tàm fœdè sibi indignantes, quòd non tàm ad Consilium, quàm ad executionem Vjazdoviæ Sancitorum convocati essent, nec in Consilii inchoationem, nisi restitutâ priùs ejus materiâ, et dato Campo deliberationi de Colligationibus ineundis nec ne consensuros se declaraverunt. Cum verò jam altera Septimana expiraret, obfirmatis untrinquè animis, inclinabant omnes Consilium illud limitari, ità tamen quodsi facienda esset limitatio, voces sibi

Deputati.

Deputati præcustodierunt, volentes illam circumscribere. Rex sine his limitavit, nullô die Reassumptionis præfixô. Admirabunda exnunc erumpebant voces, præsertim â Ieruzalscio et Skrzenscio: Quid est hoc? jam-ne hoc est Dominium Absolutum? Jam-ne hoc Gallicô, vel Anglicô more? et ubi jam nostra voces? jam actum de Nobis! Audiens Rex substitit, et vertens atrocem vultum, oculosquè Flammivomos, elationi voce dicit: Quid hoc Vos vultis? quid est, quod vociferamini? an hoc Vestrum est limitare Consilia? et percussô aliquoties pectore suô dexterâ ingeminans: ad me ad me hoc pertinet, non ad Vos. Ecce tibi non imperiosum in Regimine, docilem Legibus, nec Libertatibus Nostris infensum! Observârunt tamen quidam, ut testatur Zatuscius: <u>resuscitatam in hoc Consiliô Libertatem dicendi pro Sensu Suo, quæ vel jam Sepulta erat, vel in turpem assentationem, vel in speciem Servitutis degeneraverat.</u> Sed quare Libertas jam Sepulta erat; quare in Servitutem degeneraverat? Si imperiosus Rex non fuit, si Legibus docilis, si Libertatibus Nostris non infensus? His non Obstantibus, non obstantibus protestationibus Procerum, Senatorum, et Ducũ Exercitûs per Convulsionem Legum, et ad Cârum Moschovia Legatum expediverat, Augustus, et ipsum Moschum in Poloniam induxerant. Et tamen audet dicere Author: nil unquàm â Rege hoc actum sine sensu et assensu Reipublicæ, cum multa invitâ Republicâ perageret, ut ex præmissis patet; et quæ â Moscho perpessi sumus mala, ille Nobis coacervavit, non Nos concursû Nostrô.

Dicet me hîc Author omne virus contrà Regem piè defunctum explodere. Non virus evomo, sed veritatem depromo, et contrà Authorem, qui calamum provocavit, non contrà Augustum vires exero, nè blandiatur sibi; quòd illi tacebunt omnes, et nullus reperiatur, qui calamum ejus retundere possit: quòd ità omnes infascinavit, ut non videant, nec lepram â lepra discernere valeant. A. R.

Nec hoc præterire possum, quod dicit: Augustum Regem tractâsse res attentâ semper cujuscunque oppositione, majori observantiâ, quàm in Electione Stanislai. An hoc cum veritate congruat? vides mi Lali ex Consiliò Javoroviensi, ubi multi Senatores, multi Deputati opponebant se, contradicebant, et protestabantur, nihilominùs oppositio illorum attenta non erat. Audet tamen dicere Author: semper attentâ et quidem majori observantiâ, quàm in Electione Stanislai. Vide non tàm Philosophum Bonum, quàm Sophistam malevolum, qui et Regem Stanislaum carpit, et Nos vult decipere. Procedebat Augustus attentâ oppositione Cujusquàm. sed quando? ultimis aut penultimis annis, vel ad summum ab anno 1717. Et ubi? in Comitiis sub se habitis. Si itaquè non malitiosò dente Serenissimum Stanislaum mordere voluit, debuit ostendere Comitia sub Rege Stanislao (: quæ nulla fuerunt :) in quibus ad oppositionem Civium non attenderet, nec illius observantiam haberet. Verum ut quid Electionem Serenissimi Stanislai commemoravit? in qua, dum peragebatur, nec dum Rex fuit. Sed si à paritate argumentari voluit, tenebatur non Comitia allegare, quæ sub Augusto Rege celebrabantur, sed Electionem Regis Augusti, in qua magis Oppositiones Civium attentæ non erant, nec observantia, quàm in Electione Stanislai: ibi enim majoris Partis Reipublicæ Oppositiones, et protestationes non attendebantur, hìc verò duorum tantùm Nuntiorum, qui brevi consenserunt. Gratis allegat et Tractatum Anni 1717. quò minimè suum intentum evincit. Nam quis occasionem dedit Confœderationi Tarnogrodiensi et Tractatui? nonne despotica per Saxones oppressio, quibus tanquàm Servi et non Liberi, servile tributum seu Haracz pendere jubebamur? Si prætulit Rex dormire securè in sinu Polonorum, quàm stipari exoticis custodiis, ut ait

Author.

Author, cur non priùs Saxones eduxit, quàm Confœdera-
tio omnium Ordinum et Statuum coaluit, cur non pri-
ùs quàm tot cruentæ dimicationes processerunt? Cur jam
post exauthoratum magna ex parte militem Polonicum
potestas Ducibus Exercitus adempta fuit, et Flemingio data,
nullis permissa legibus Nostris, quibus docilis erat? Quoties
tota Respublica instabat, ut restitueretur Ducibus, et tamen
inani eventû? Quot Comitia priùs evanuerunt hac de-
causa cum magno Fortunarum dispendio, antequàm re-
stitueretur? ob hanc igitur rationem superiùs dixi, quòd
Rex Augustus non ab Anno 1717. Leges Nostras ad
amussim servaverit, sed ab Anno 1726. et paulò ci-
tiùs.
Gratis etiam hoc addit: <u>si imperiosè regnare voluisset, et Co-</u> A.R.
<u>pias Saxonicas retinuisset, et auxiliares non repulisset.</u>
Nam si docilis Legibus fuit, nec inducere debuit, in Poloniam,
vel inductas saltim educere, nec Bello intestino et Tracta-
tui Occasionem dare. Quod si non eduxisset, non impe-
riosè, sed solô nomine regnâsset, authoritas enim Reipu-
blicæ penes Mareschalcum illius fuisset, ut priùs fuit. Au-
xiliares quoquè Copiæ, licet præviâ Chocimi protestatio-
ne facta (: quòd Tractatum ad Flumen Pruth conclusum
cum Portha non violet Cæs, sed ut mediator inducit Copias,
ut Partes renitentes Paci, cogat:) si contrà Polonos vene-
runt solos, ergo non liberè Tractatus 1717. anô factus,
sed per potentiam â Republica oppressa extortus, ut in rei ve-
ritate fuit. Extorserat et hoc Rex Augustus Legibus do-
cilis nec imperiosus, quod nulli Regum Poloniæ â Repu-
blica concessum fuit, ut quôlibet annô sine consensu Comi-
tiorum pro unaquaquè vice (: prout in antecessum sacro-
sanctè observabatur:) extrà Poloniam discederet, quod
certè Respublica pro futuris Augusti Successoribus
Privilegium hoc extortum abrogare debebit, quamvis cum
Augusto mortuo et hic Tractatus jam mortuus sit.
Comitia etiam Grodnensia parùm ad rem allegata. non e-
nim habuit justam rationem Augustus Libertatibus
nostris offendi in proscriptione Mauritii Comitis, nam pro-

pter Carnem quoquè Suam Legibus et Privilegiis suis, vel etiam Provinciâ spoliare Rempublicam non debuit, eò magis, quòd taliter procreati nec jure Nobilitatis in Polonia gaudeant, multò magis ut Principatum in Provincia Reipublica, et adhuc invitâ illâ gerat. Quia tamen pertinaciter Rex pro Mauritio Comite non steterit, pro hoc bono opere illum non lapidamus, sed Laude dignissimum censemus: Sic enim Regem Libera Genti dominantem decuit.

A.R. Audiamus jam nova dicentem Authorem Reflexionum: Concitata Authore Primate, et congregata pauca manus Polonorum, insuper ferrô et igne Gothicô coacta, obedientiam Regi Augusto renunciavit. Credesne his mi Lali, pauca manus fuit Confœderatio Generalis Varsaviensis, nec minor, nec ignobilior Confœderatione Sandomiriensi, sivè spectes numerum, sivè personas! Initium hujus Confœderationis duobus constabat Palatinatibus, Lomaniensi et Calisiensi, duo autem Palatinatus non sunt pauca manus, nisi per Respectum ad integrum Regnum et Provincias, quantò magis tota Major Polonia cum Russia, Podlachia, aliisq; Terris et Districtibus. Augebatq; in dies hæc Confœderatio, Cui etiam Exercitus in majori Polonia consistens sese junxerat. Adhæserunt Clarissima et Potentissima Familia ex minori Polonia Lithuania, & Russia; Aut media pars Reipublicæ, aut major fuit, quæ Augusto Obedientiam renunciavit, non pauca manus, ut Author hallucinatq. Sed quia dicit: ferrô et igne Gothicô coacta id fecit, non spontaneâ voluntate, fallitur certè, nè dicam mentitur. Peragravit Rex Sveciæ omnes Provincias Regni, et hos Palatinatus, qui Confœderationem Sandomiriensem confiaverant. Cur igitur ferrô et igne non adegit eos, ut hi quoquè Augusto obedientiam renuntiâssent? non alia ratio, nisi quia noluerunt. Cur verò majorem Poloniam? aliosquè Palatinatus coegit? quia ipsi voluerunt. Nec â ferrô vel igne Gothico Confœderatio majoris -

Polonia

Poloniæ Broniszoviana initium sumpsit, sed ab indebita Nuntiorum Posnaniensium et Calissiensium in Comitiis Lublinensibus exclusione, quo postea in Generalem crevit. Fuitque pro Majestate, grata in primordiis ipsimet Augusto Regi. De quo vide Zatuscium; voluit enim mediare inter Regem Augustum, Regemque Sveciæ, jamque certa spes pacis affulgebat. Sed postquàm invitis Proceribus et Republicâ Legatio ad Moschum ab Augusto expedita, Moschique in Poloniam adscitus, tunc omnis spes exnunc evanuit. Optabant multi Colligationem istam cum Caro, sed ut perfidiversionem ageret, non per ingressum Copiarum in Patriam. Ubi verò innotuit prædictæ Confœderationi velle Augustum pretiô Poloniæ divisæ pacem redimere, nonne legitimas causas habuit tanquàm hosti Patriæ, pro quali et declaratus erat, et non Regi obedientiam renuntiare, ad Dethronizationem procedere, et ad Novi Regis Electionem?

Negat quidem hoc Author, et calumniam meram asserit: utinam sic esset: / <u>quæ, inquit, nullô documentô probari possit, præter aliquas fœminæ Königsmarckianæ literas, quibus audientiam apud Regem Sveciæ sollicitabat, sc. aliquid ipsi deferendum offerebat. sed si Oblatio Regni fuit, ut quid non audita ad solam Regis Augusti convictionè? si non est audita, undè constat divisionem Regni oblatam?</u> A.R.

Si hoc Author celare potuisset, nec hoc fateretur, undè grandis suspicio oritur, licet Rex Sveciæ non patefecisset. Aut non sola fuit Königsmarck Fœmina, fuit et Fixtom intimus Regis Aulicus, et quidem secretè tunc expediti, quando Legati Poloni destinati fuerant ad Regem Sveciæ. Si pacem Augustus concludere voluit sine divisione Poloniæ, cur non per Polonos? (: quibus magis cordi erat Pax suæ Patriæ:) tractabat? sed per Exoticas, eò ipsò suspectas personas, et adhuc clandestinè, et tunc, quando Legati Poloni erant expediti? quid illa fœmina deferendum habuit in favorem Poloniæ, quod ipsi Legati Poloni deferre nè possent? certè Divisionem Regni nullus Polonus detulisset, nisi crudelior Nerone fuisset in Matrem Patriam, et seipsum;

Exotici possent, et libentèr. Sed si non audita dicta fœmina undè Rex Sveciæ scivit, et tamen scivit. Audì mi Lali in suo Universali ad Palatinatus Tenesini dato, sic perorantem ipsum Regem Sveciæ: ut Serenissima Respublica â metu
Carol: XII. gravissimi Regis personæ - - - libera esse, et inhærendo
Rex Svec: legibus de non præstanda obedientia sancitis consulere, et ex documentis moliminum Regis, quæ ad evertendum Reipublicæ Statum, idem Rex per fœminam Königsmarck nuncupatam, et Fixton intimum suum aulicum, ut potè personas exoticas tacitè expeditas, cum præjudicio Legationd ad Nos â Republica expeditorum, in discrimen Reipublicæ attentaverat, quæ per Nos Reipublica demonstrata patefient, fidem ejusdem sui Regis cognoscere, et in judicium justum cum illo, et cum sequacibus ejus intrare valeat. En vides quia scivit, et postea patefecit. Non fuit Respublica præcipitanter Universali huic publicato 1702. credula, expectavit duobus annis, usqvè dum Rex Sveciæ per Hornium et Vachlagerum authenticè ista produxit et monstravit, tunc ad renuntiandam obedientiam Augusto, Dethronizationem ejus, et Electionem Serenissimi Stanislai processit.

A. R. Sed dicit Author, quòd Pars ista: Novum Sibi Caput Stanislaum non tàm elegit, qvàm impositum Mandatô Hornii suscepit, sine ullis de Lege Solennitatibus absqvè unanimi consensu, nam et in hoc parvo numero, (alibi dicit: Pars illa pusilla, quanta eligendo Succamerario, vel Judici Terrestri vix sufficit. alibi: quòd Primas cum trecentis circitèr Electoris Populi suffragiis Electionem hanc perfecerit:) Jenuzalski cum Collega suo in faciem obstitit, nè quid dicam de Confœderatione Sandomiriensi, penes qvam authoritas Reipublicæ residebat, prorsùs reclamante & se se opponente. — Res mira! adeò unam partem Rèipublicæ asseverat obtemperatîssimam mandato Hornii fuisse, quæ nec ipsius Regis Sveciæ mandatis paruisset, nisi ipsa sponte et liberè idem voluisset. Sicut pars altera, nec ipsius Regis Caroli persvasionibus parebat, qvamvis Mandata Regis Sveciæ, ut

Augusty

AUGUSTUS deponeretur, et novus Rex eligeretur, nullibi leguntur, sola fuerunt Svasiones, et rationes variæ, quòd id fieri expediebat allegatæ. Et sicut alteri parti nolenti Serenissimum Stanislaum non imposuit, sic nec isti imposuisset, nisi ipsamet sibi illam elegisset. Quas autem solennitates requirat hic Author, nescio: cùm et Interregnum fuerit promulgatum, et Primas omnes ad novam Electionem convocabat. Illud verò quod dicit: Pusilla pars sivè manus, sivè trecenti Electores. Respondeo: Dato non concesso, quòd plures Electores non adstitisset, nisi quòd asserit Author, adhuc Electio cujuscunquè Regis valida esse potest, si Palatinatus et Terræ viritim ad Electoralem campum non congregarentur, sed per Proceres et solos Terrestres Nuntios vellent Regem eligere, quod est in Libero Reipublicæ arbitrio. In tali casu licet ex tota Republica non scissa convenirent Proceres omnes & Nuntii, ultrà quingentos circitèr Electores non numerares. Electio Regis Stanislai non nego in scissa Republica fuit, sicut et Augusti, sed quia ubiquè hostilitas grassabatur, et Gradivus furebat, non omnes Palatinatus et Terræ, Confœderati Confœderatione Varsaviensi viritim ad hanc Electionem congregari poterant, sed alii per se aderant, præcipuè majoris Poloniæ, alii per Nuntios, Suos Palatinatus et Terras repræsentantes, uti Palatinatus Podlachiæ, ex quo duo soli Nuntii aderant. Adfuerant varii Proceres, liberum erat adesse et aliis, qui voluerunt et potuerunt, prout defacto aderant plurimi; adeòquè totô Cælô falsum é, trecentos duntaxat Electores adstitisse? cum ex uno Palatinatu plures invenirì potuerint. Sed absquè unanimi assensu hæc electio peracta: Nam Ieruzalski cum Collega suo obstitit ñ assentiendo illi: Verum est, sed hôc ipsô evidenter Electio libera Regis Stanislai, licet sub armis, comprobatur. Nam si Ieruzalski cum Collega poterat contrà illam protestari, potuerunt utiquè et alii Electores, quod non fecerunt. Et Confœderatio Sandomiriensis, penes quam Authoritas Reipublicæ residebat, se se opponebat. A.R.

Verum est. sed etiam Electioni Augusti Regis, primò, in triplo major pars Reipublicæ, dein licet ære Saxonico diminuta, major tamen pars opponebat se, nihilominus Augustus per potentiam Thronum suum stabilivit. Sic et Serenissimus Stanislaus, si Carolus XII. ad Pultaviam non succubuisset, de facto Stabilivisset et hucusquè regnâsset. Nam sicut Primas cum parte Reipublicæ, magis invitus, quàm benevolè accessit postea, sic et Confœderatio accessisset Sandomiriens. Tandem sicut per accessum alterius Reipublicæ Partis coadunatam Electionem Augusti consolidârunt, ut dicit Author:/ Comitia Lublinensia, sic postea per accessum Confœderationis Sandomiriensis coadunatam Electionem Stanislai prima quæcunquè Comitia consolidâssent.

Nullâ verò ratione probat, nec unquàm probare potest, et ideò falsum dicit, quòd Authoritas Reipublicæ penes Confœderationem Sandomiriensem residebat. Quis enim hanc Authoritatem Confœderationi Majoris Poloniæ, utpriùs conflatæ, scilicet initiativè 9. Julii. 1703. quæ in dies augebatur, ademit? et Sandomiriensi, quæ postea 20. Maji 1704. coaluit Authore Rege Augusto, ut altare contrà Altare erigeret, seu Confœderationem contrà Confœderationem, tribuit? Quod autem Authoritas hæc fuerit penes Confœderationem Majoris Poloniæ, quæ in Generalem Varsaviensem postea crevit, à pari ostendo: Confœderatio Tarnogrodiensis ex sex Palatinatibus minoris Poloniæ coaluerat, /: ad quam successû temporis aliæ Provinciæ accesserant :/ et quamvis directè et clarè fuerit contrà Oppressores Libertatis, tacitè tamen fuit et contrà Augustum Regem /: Saxones enim non opprimebant Libertatem, nisi ex nutu Augusti, Libertatibus nostris infensi :/ fuitq; Regi et invisa & ingrata, et tamen nec ipse Author negare potest, penes dictam Confœderationem fuisse Authoritatem Reipublicæ, sic etiam et multò magis penes Confœderationem Majoris Poloniæ /: et post Universalem

Varsaviens:

Varsaviensem :) quæ fuit pro Majestate, et ut dixi à primordiis ipsi Regi Augusto grata /: Confœderatio enim Sandomiriensis seu Denhoffiana necdum in rerum natura erat :) eadem Authoritas residebat.

Ex occasione quæstionis: Utrum necessaria sit futuri Regnantis electio, cum vivat electus jam et Coronatus Stanislaus, dicit: quòd Author Monitii in immensum exaggeret Copiarum Saxonicarum gravamina, et Svetis, qui, tanquàm Amicis Suis parcit, et si fumus tot combustarum Terrarum etc: lachrymas hucusquè extorquent oculis. Licet non omninò taceat, sed mentionem faciat, quia mala perpessi sumus et â Svecis, post Monita 7. data, in obiectione 2da. Si tamen absolutè tacuisset, jure merito id fecisset, Nam quæ â Svecis passi sumus, Rex Augustus tanquàm prima causa et occasio omnium horum erat, per initam Fraternitatem cũ Caro, per bellum illatum Sveco sine consensu Reipublicæ, quod si exagerâsset tàm Svetica, quàm Moschovitica mala, certè causam Augusti Regis magis aggravâsset. Deindè dixi superiùs; malluimus videre fumantẽ Trojam, diruta Pergama etc: etc: quàm Libertate spoliari, adeòquè Svecus, fuit quidem malum, sed malum omninò necessarium ad salvandam Libertatem. Auth. Moniti.

Tacet, inquit, de his malis, quæ breve et grave Regimen Stanislai produxit, quot, et quanti honoribus, Ministeriis, Tenutis, ac Bonis Patronymicis fuerunt exspoliati. Vera sunt quidem hæc, quando à principiò sui dominii cœperat nonnullis adimere honores, Bona Regalia, sivè Capitaneatus (vulgò Starostias) ab Augusto collatos jam post Coronationem suam, juxtà Tractatum. Sed ipse Author tacet, quod tacere non debuerat: Tractatum scilicet inter Regem Augustum et Regem Sveciæ conclusum, qui per expressum continebat in se hoc: ut â Coronatione Serenissimi Stanislai distributæ Vacantiæ â Rege Augusto nullitatis essent, ad annum 1706. quò Tractatus coaluit, tanquam non â Rege jam Poloniæ collatæ. Sed postea idem Rex Stanislaus — A. R.

declaraverat, quòd Officia et Dignitates â Rege Augusto
etiam post suam Coronationem collatæ, penes antiquos Pos-
sessores relinquerentur. de quo Magnus Cancellarius Regni
Zaluscius testatur Tom: 3. fol. 848. ex quo patet Cle-
mentia et benignitas Regis Stanislai, ac modestia, qui
cum posset aliis, honores ab Augusto collatos, conferre
juxtâ Tractatum, supersedit tamen. Author verò per in-
dustriam totum, tacuit sicut et hoc, quòd Augustus quoquè
sed impari jure, nonnullos et Ducali Clavâ, et Thesaura-
riatû Lithuaniæ spoliaverat, nec judicatos â Republica, -
nec proscriptos. Patronymicis autem Bonis, cum idem so-
nent, ac Hæreditariis, neminem spoliavit justissimus Princeps.

A. R. Tacet, inquit, et de iis, quos Svecia captivos, aut extorres fecit.
Tacet etiam, quos Moschovia captivavit, quasi. Augusto Re-
gi non imputando hoc, licet ipse origo malorum omnium
fuerit. Sed præter Moschos Auxiliares, Augustus ipse
multos Captivos duxit, et extorres fecit. Rex verò Sta-
slaus nullum, Et si quid evincere voluit, monstrare tene-
batur, quòd Rex Stanislaus aliqvem captivaverit, sicut
Augustus.

A. R. Exaggerat Ligas cum Externis, suas tamen cum Gallia, Sve-
cia, et Portka Otthomanica, quæ typis etiam prostant etc:
silentiô contegit. Non negat Author, Regem Augustum
Ligas cum Exteris fecisse, quia non potest negare; sed so-
lum indirectè respondet; etiam Stanislaum Regem i-
dem fecisse; quod si verum esset, piaculô Regis Stanislai,
vult piaculum Regis Augusti expiare. Si tamen Philo-
sophus est, scit quòd non sequitur: Quia Rex Stanislaus
idem fecit, quod priùs Augustus fecerat, ergo Augustus
innocens! negatur. nam si hoc Rex Stanislaus quoquè
fecisset, ambo culpabiles essent, sed prior culpabilior, quia
priùs fecit licet nullum æmulum habuerit, sicut Sta-
nislaus Augustum habuerat, et grandia mala causavit.
Dixi si verum esset, nam Regi Stanislao non erat neces-
se Ligas cum Gallo, sive Turca facere, cum eò ipsò, quòd -

cum -

cum Rege Sveciæ Colligatus fuerit (: cum quo non clande=
stinè, sed in facie Reipublicæ, et cum illa Tractatum Var:
saviæ in Cænobio PP. Carmelitarum Discalceatorum
fecit :) et hic cum Gallo, Gallus cum Turca, jam et ipse Sta:
nislaus cum his Colligatus esset, sicut et modo, ubi Thro:
num conscenderit, de facto erit. Quod si Typis prostent tales
Ligæ, cur vel unam non inseruit, ut Author Moniti fecit, —
Diploma Augusti inserendo. Prostat in typo unicus Tra:
ctatus cum Rege Sveciæ conclusus, ut innui, sed non cum aliis.
Quod verò præjudiciosæ essent Reipublicæ prædictæ Ligæ, vel
ex hoc falsitatis arguitur, quòd Rex Stanislaus nec Gal:
los, nec Turcas in Poloniam induxerit, â quibus desolationē
Patria Nostra videret, sicut Rex Augustus et Saxones, et Mo:
schos introduxerat, imò si Ligas habuit cum Gallo et Turca,
cur illi post cladem Svecorum ad Pultaviam, maximè verò -
post obitum in Dania Regis Sveciæ, suppetias non tulerunt?
sicut Moschus Augusto? nec Svecos ille induxit, qui nec
venissent, nisi lacessiti ab Augusto.

Exaggerat Saxonici Ministerii usurpativam Authorita= A. R.
tem, cum probare nequeat quidquàm ab eo factum esse, quòd
Ministerii Stanislaici brevem adæquet despotismum. Et
hîc non negat, sed idem fecisse, et magis Ministerium Stani:
slaicum. Debuit expressisse, in quo hic despotismus fuit
Regis Stanislai, et haberem materiam ad respondendū.

Exaggerat crimina in DEum, in his, quis sine macula? A. R.
quis sine culpa? Res mira, et satis injusta! omnes Polonos,
Proceres et Quirites, publicos adulteros et scandalosos autu=
mat, quod totô Cælô falsum. Invenirentur multi hone:
stissimi, invenirenturquè multi et tales, sed tamen non-
publici adulteri; exceptis quibusdam, qui tamen errorem
correxerunt, et scandalum sustulerunt. Habeo ego quidem
hac ex parte excusatum Regem Augustum, quòd soci:
am vitæ non potuerit habere ob diversam Religionem,
etiam Sociam Throni, utinam habeat illum excusatum et
Deus, qui etiam Principum peccata, qualia lubrica pas:
sim dicuntur, solet punire; prout Casimirum Magnum
punivit olim, in quo masculina Piasti linea defecit. Sed
quoniam postquàm dixerit, quòd sub Stanislao Rege,

favore Regis Svecia, publicum Lutheranorum exercitium spectavimus, et Sectatorum templa de nõ erecta patimur. Subjungit: Certè majora mihi videntur crimina, quæ proximi damnationem provocant, quàm quæ proximi afficiunt conscientiam. Quasi Serenissimus Stanislaus talia crimina commiserit, quæ damnationem proximi provocant. ille liberum exercitium Lutheranorum fieri mandaverit, ille templa Sectatoribus erexerit? Hic iterum contrà piè defunctum Regem calamum meum provocat; Testis es Lali; testis tota Polonia, licet prædicta fierent, dum existeret in Polonia Svecus, cujus proximi dicta crimina damnationem provocârunt? quis ex Polonis vel unus ad illam Sectam transierit? Adeò sumus Boni Catholici, quòd nullus; et tamen tenebatur ostendere vel unum ad illam Sectam transiisse, ut Assumptum probaret. Ego verò ostendo, quòd crimina in DEUM, quæ Author Sponiti exaggerat, provocabant etiam damnationem proximi, nam secluso Scandalo publico, cum Regis ad exemplum totus componatur Orbis, adeò Polonus compositus fuit Orbis, ut ferè totus mollitie sit corruptus, quasi jam lubrica delicta, nec peccata sint sed polities. A Casimiro Magno similem Augusto Regem Polonia non vidit. Non nego tamen habuisse Augustum Regias verè et multas virtutes, habuisse merita, respectu quorum piè credo propitium Factum illi Ter O: M. DEUM.

A.R. Ad extremum exaggerat Pacta Conventa in nullo puncto â Rege Augusto fuisse observata. Volensquè probare contrarium, multa congerit ad probandum, ut: indubitatum fuisse Catholicum, quæ non negamus: gratis tamen fatigavit calamum, cum fides Catholica non pertineat ad pacta, sed præsupponatur, imò et ipsi Electioni, nequè enim eligi in Regem potest, qui antecedanec non sit Catholicus. Lege sic præcipiente: Rex. Catholicus esto. 2do. quòd avulsa repetierit, vindicato scilicet Camenecô Podoliæ, et Vkrainâ â Turcis.

Si vindi=

Si vindicâsset armis, magnam meruisset adoream, sed per Tractatum facilè erat repetere, cum Turca diuturni pertæsus Belli cum multis, contrà Se Colligatis, fuerit. Si fata non præripuissent vitam Ioanni III. etiam ille hæc recuperâsset cum Moldavia, sed quia prævenerunt, quæ ille ab Annô 1683. seruit, hæc iste 1699. messuit. Quæ autem de Bello Livonico tangit, potiùs fuit Pacta violare, quàm adimplere sine consensu Reipublicæ inferendo. Silet tamen captivationem dignissimorum Virorum, silet oppressiones Saxonicas, Fraternitatem cum Caro, et conventam divisionem Poloniæ, Eversionem Familiarum, quæ omnia ante Inaugurationem Serenissimi Stanislai fuerunt.

Utrum Electio sit necessaria? persvadere, inqvit, vult Author Regem Augustum legitimâ formâ Dethronizatum, et præcessisse admonitiones tàm Primatis, quàm Senatorum & Equestris Ordinis, ut aut secundùm Leges regnet, aut regnare desinat. Negat Author in ulteriori textu has admonitiones præcessisse. Non finxit tamen hæc Author Moniti, et si Author Reflexionum non vidit, ut fatetur, legat Manifestum Cardinalis Primatis et Confœderationem Varsaviensem, et videbit. Quod si mediæ parti Reipublicæ fidem non adstruit, nec ipse meretur illam â potiori, quia unus. A.R.

Nisi fortè dicit in Conventiculis, quæ Sociæ Primatialis factio ciebat, et quæ de factò â potiori et saniori Reipublicæ parte condemnata fuerunt. Non fuit potior et sanior pars Reipublicæ Confœderatio Sandomiriensis posteriùs nata, ex minori Polonia non integra, paucioribus consistens Palatinatibus. Insuper licet constaret et tot, sicut Varsaviensis, cum æqualis suprà æqualem non habeat Potestatem, nec judicare illum nec condemnare potest. Ideoquè et si damnabat Confœderatio Sandomiriensis Varsaviensem, vel Congressus ejus, hæc damnatio nullitatis erat et est; cum eodem modô Varsaviensis potuerit damnare Sandomiriensem,

et Congressus illius, appellare Conventicula à Legibus pro-
hibita.

A.R. Pars illa, inquit, pusilla (sat magna et Confœderatione Sandomiriensi major, et initiativè prior.) nec Authori-
tatem Reipublicæ habuit, et rationem dat, qui â primo Statu segregata. Licet à nonnullis ut dicis Lali tercento-
culus Argus hîc Author censeatur, ~~censeatur~~ mihi verò in multis cæcus, aut Monoculus saltem videatur, ut hîc etiam; dicit enim tolli Authoritatem Reipublicæ, si à primo statu, id est â Rege segregetur. Sed quandocunquè Rex Pacta Conventa non servat, et Respublica post trinam monitionem intendat illum deponere, nonnè debet necessariò ab illo se-
gregari, contrà quem agit? Sic cum Rege Augusto factum. Nec monendi potestatem usurpare. Mira cæcitas! Solis primas, si Rex â Legibus deviat, potestatem monendi ha-
bet, et cum cc media Republica non habuit? Multo minus Re-
gem Suum deponere potuit, aliis Provinciis à parte Regis stantibus. Potuit Rex Augustus in scissa Republica ab una parte minori eligi, licet major Pars contrà illum sta-
ret, et non potuit ab una parte Reipublicæ ex rationi-
bus justis deponi, licet alia pars pro illo staret? Vellem responderet mihi hîc Author, aut det disparitatem: qua-
liter fuit Electus, taliter dethronizatus.

Putas ne, dicit, amice hunc modum agendi (id est de-
positionem Augusti, et Electionem Stanislai) posse etiamnum placere, quæ Nobis displicuit sub hostico? Uni parti displicuit, sed alteri placuit. Displicuerat majori parti Electio Augusti, sed quia minori placuit, Rex fuit, ergo quia uni parti placuit, Electio Regis Stanislai, Rex etiam sit. Putas ne liberis in posterum Electioni-
bus non præjudicare, dum exempla magis quàm leges sectamur. Si Electio Augusti Regis, liberis Electioni-
bus in posterum non præjudicavit, nam Electio Regis Sta-
nislai præjudicabit, nam sicut illam, dicit, Comitia Lubli-
nensia consolidârunt, sic et istam quæcunquè possunt.

Putasne

Putas-nè sufficere eam ad invitandum Stanislaum, ut-
simpliciter veniat ad capessendum Regnum, jam sib. â Ca:
rolo XII. Svecie Rege delatum. Sufficiebat procul dubio
si Cives Regni istius, sensum in unum convenissent, sivè -
in Comitiis Generalibus, sivè in Confœderatione Generali,
eo ipso namquè Electionem illam approbâssent non minùs
legitimè, quàm juxtà Authorem Comitia Lublinensia hoc
fecerunt sextô annô. Et forte melius fuit sic convenisse
et Regem Stanislaum invitâsse sine indictione novæ
Electionis, sic enim præclusissent viam tàm factionibus,
quàm conatibus Externorum Principum volentium se ad
Electionem Nostram interessare, et exclusivum Suffragium
habere, quod fieri salvâ Libertate nostrâ nullatenus potest.
Nec Carolus Regnum Serenissimo Stanislao detulit,
licet promovit, sed Electores Polonі. Nam si Rex Svecie -
contulisset illud, nulla Electio Polonorum procedere debu:
it, qua processit.

Sed jam Author accedit ad Diploma Abdicationis Re=
gis Augusti, accedamus et Nos, ac fundamentum hoc,
quasi totius ædificii, quod imponere vult, subruamus. Cir:
cumventum asserit Augustum, â suis Commissariis, Di:
plomaquè ac Tractatum ultrà Instructionem Ministris
datam confectum fuisse, qui postà in detentione culpam
expiârunt?: Nec modus, inquit, erat revocandi, quousquè Sve: A.R.
tica Caroli Potentia Electoratum Saxoniæ premeret.

Scio Flemof et Fingkst Commissarios ad Tractatum dest:
natos in Fortalitio Königstein sub Aresto carceratos fuisse
â Rege Augusto: Sed cum contrà Mentem Ejus et In:
structionem Tractatum conclusissent, cur illum Rex Augu:
stus ratificavit, præcipuè ad Calissium sub ipsum tempus -
Tractatûs concludendi, gloriosus Victor? non ratificandus
erat. Non erat, dicit, modus revocandi, quia Potentia Sveti:
ca premebat Saxoniam. Utiquè habuit Auxiliares Moscos?
scivit illos introducere in Poloniam, cur nescivit in Saxoniam?
sed tàm Saxo fortè quàm Moschus non restitissent Potentiæ

Svetica, et magis plures vastarent. Premebant 8. annis
Poloniam Saxo, Svecus Sex dein Moschus, et tamen —
Rex Augustus non abdicabat propter illam, licet jam
ad incitas redacta fuisset. Saxoniam vix Unus Svecus
premere caperat, et satiùs deserendam Poloniam censuit
et Thronum. Sed postquàm Rex Svecia, inquit,
A.R. Electoratû secessit, Rex Augustus facere quod coactus
fuerat, reprobavit, et ad Regnum suum rediit. Quando quo:
so id fecit? Abdicavit annô 1706. et redivit 1709.
cur non citiùs reprobavit et rediit? quia non citiùs Ca:
rolus XII. ad Pultaviam succubuit, qui si non succubu:
isset, Augustus Rex ad terminum vitæ suæ non repro:
bâsset, nec rediisset. Nec debuit redire, si Sacra fœde:
ra vel qualiacunquè Conclusa fideliter custodisset; Nec
valet, quòd coactus fecerit: semper enim Victor dat Legem,
et pars victa pacem exposcit, quibuscunquè Conditionibus
Tractatus steterit, validus esse censetur, aliàs nunquàm
valeret, nec Victor credere deberet. Sed cum dicat ad Re:
gnum suum. Nescio quô jure suum: post dethronizati:
onem et abdicationem, quomodo Regnum illius erat?
cùm una pars Reipublicæ, scilicet Confœderatio Genera:
lis Varsaviensis eum dethronizâsset, et pro Rege non agno:
sceret, ipse abdicavit, et omni Jure se exuit, etiam post
fata Regis Stanislai, si ipsi supervixisset; Altera pars sci:
licet Confœderatio Sandomiriensis, licet Serenissimum
Stanislaum pro Rege nec dum voluit agnoscere. Regem
tamen Augustum pro Rege Poloniæ jam non habuit,
quô fine vigore Universalium Primatis Regni, Stanislai
Szembek, congregata Lublini, Interregnum promulgaverat in
hæc verba: Perpendentes insolentem et jure vetitum Re:
gis Augusti processum, qui secundùm Pacta Conventa,
juncta propria et Serenissimorum Antecessorum Suorum, no:
minatim contrà Articulum in pactis Conventis pia memoriæ
Regis Michaëlis in volumine Legum 1669. fol: 10. expressum,

item

item contrà tenorem in propriis Pactis. fol. 6. et 7. expressè cautum nullô modô, quocunquè titulô et protextû, seu propri: :â sponte, sive coactâ voluntate, abdicare Regnum, aut de abdicando cum aliquo transigere, vel componere potuit. infe: riùs: Vigore præsentis Congressûs Nostri, ex unanimi omnium assensu, orbatam faciem Reipublicæ recognoscentes, Interregnum declaramus. etc. Actum Lublini. 11. Julii. Aº 1707. in Præsentia Celsissimi Primatis, ex Equestri Ordine coram Illustrissimo Mareschalco Denhoff. Interregnum autem non promulgatur, nisi Thronô vacante et Rege non existente. Cum itaquè utraquè pars Reipublicæ non agnoscebat Regem Augustum pro Rege Poloniæ, ipse – quoquè omni jure se ad illud exuerat, quomodo redire potuit tanquàm ad Regnum suum? et tanquàm Legitimus Rex, non usurpator sine nova Electione? nullatenus. Ideoquè Amice Lali, nullus mihi persvadebit post dethronizationem, abdicationem, et ab altera parte post promulgatum Interregnum, sine nova Electione qualicunquè, quæ non præcessit, legitimum Regem Poloniæ fuisse Augustum, et non Usurpatorem. Dicit Author: nullum divortium Respublica cum ipso fecerat, quia privatim et extrà Regnum abdicavit; tùm quia Constitutio Anni 1699. vetabat abdicare; Tùm quia Respublica ipsum n̄ dispensaverat à tali Lege. Eò pejùs, eò magis causa Augusti Regis aggravatur, quòd licet Respublica divortium cum illo nonfecerat, ille tamen divortiavit illam; – quamvis non dispensatus in Lege ab illa, ipse tamen transgressus eam, et suam juratam Reipublicæ fidem fregit. Dicam veriùs: jam illum una pars Reipublicæ divortiaverat et Detronizaverat, sed "ab altera, quæ stabat pro illo, ipse se divortiaverat: quæ pars tamen repudiaverat illum, ejusq̃ divortium acceptaverat, de novo Sponso eligendo sollicita erat. Ast dicit Author: Quòd Respublica divortium hoc, et abdicationem retraxit, per actus Jaroslaviæ, Lublini, Grodnæ, et alibi. Gratis hoc dixit, cùm tales actus nunquàm nova A.R. A.R.

electio fuerit, qui legitimum Regem Poloniæ Augu:
stum constituerent, nec Electionem qualemcunquè rati:
ficârunt, cum nulla præcesserit post reditum. Et juxtà re:
gulam Juris Canonici in 6. non firmatur tractû tempo:
ris, quòd de jure ab initio non subsistit. Commemorat et
Confœderationem Tarnogrodiensem, quòd fuerit pro Majesta:
te. quid indè? an illum dè novo elegerat? non. Fuit ergo
pro Maiestate Usurpatoris, non Legitimi Regis, cum circum:
stantiæ temporis sic cogerent. Commemoret et Consilium -
Varsaviense, in quo Confœderatio Varsaviensis, et Interregnum
promulgatum, fuerunt rescissa et quæcunquè alia, evincet ni:
hil: hæc enim omnia subsecuta nunquàm fuissent, si Rex
Stanislaus contrà Potentiam, potentiâ destitutus non fuis:
set, partim per cladem ad Pultaviam Svecorum, partim p
obitum in Dania Regis Svecia, et nisi Respublica jam:
pertæsa malorum, desolationemquè ulteriorem charæ Patriæ
detestaretur, et Augustus tùm Saxones, tùm Auxiliares
Moschos habens, prapotens fuisset. Insuper hæc omnia
post reditum contigerunt, et antè, nihil horum processit, ne:
què nova Electio ut requirebatur, nec Thronum legitimè
occupare potuit in dictis congressibus, sine præmissis illis -
requisitis.

Allegat tamen Constitutiones Magni Consilii 1710. Anno,
et quòd Respublica, nova Augusto Regi per Jusjurandum
obedientiæ præstiterit vincula. sit sanè ità, non nego, sed
nihilominùs sine nova qualicunquè Electione, quod negare
non potest: ergo licet illi Obedientiam de novo invita jura:
verit, destituta brachiò Potentiæ Svetica, etiam illa Pars, qua
in Confœderatione fuit Varsaviensi, et Cui ingratus certè Au:
gusti erat reditus, per hoc tamen illum Regem Legitimum
non constituit. vel si contendat sine nova electione per pro:
missam de novo juratam obedientiam Regi Augusto, Regem
illum constitutum, ut quid prætendit iteratam Electionem -
Serenissimi Stanislai? cum illius licet in scissa Republica
(: ut fuit Augusti :) tamen præcessit Electio, non dethroni:
zatus, non abdicavit: Nonne et illi potiore Jure potest -

Respublica

Respublica integra de novo jurare obedientiam? et Rex sine nova electione legitimior, quàm Augustus post abdicatiò: nem etc: et tamen insultat Authori Moniti dicens; nè sit turbida Electio, ergo sit nulla, cùm tamen post reditum Augusti nulla præcesserit, Imò si sufficit jurare obedienti: am alicui sine Electione, ut Rex sit, nunquàm Electio re: quiretur ad constituendum legitimum Regem. A.R.

Sed videamus ultrà. inquit Author Reflexionum; quàm ca ptiosa et periculosa sint Authoris argumenta. Videamq certè et hunc Sophistam, qui Nos tanquàm insensatos Ga: latas vult infascinare et decipere, sed non poterit. Infert dicit ille: Stanislaum omninò esse verum & Legitimum Regem, Augustum verò Usurpatorem, adeòquè nullam Electionis esse necessitatem. Legitimè infert, quod et ille in suo Monito Fraterno meliùs probavit, quàm ipse suum In: tentum. et ego, quòd Augustus Rex Usurpator fuerit, imò adhuc ulteriora argumenta Authoris hujus refellens, probabo, et quòd Serenissimus Stanislaus legitimus sit Rex, qualis fuit Augustus in Scissione electus, nec ul: lam necessitatem Electionis esse. Quod si fiat, magnum probrum Polonia non evitabit. Opprobrium erat in præ: terita Electione exclusisse Piastum, quod omnes Exteri re: probabant, et ipse Author inferiùs improperat. Oppro: brium certè erit iterum Poloniæ etiam ab Exteris reproban: dum, magis fuisse Poloniam propitiam exotico Principi, quàm Suo Ossi de Ossibus suis, verò et genuino Polonæ a: quilæ pullo, Serenissimo Principi Stanislao. Illum enim post dethronizationem ab una parte, post promulgatum In: terregnum ab altera, tunc ubi jam tota licèt Respublica i: psum pro Rege non habuerit, et ipse met per abdicationem Suam omni se jure exuerit, sine nova Electione qualicunq ad Thronum Poloniæ admisit, hunc post præviam Electio: nem non dethronizatum non abdicatorem, si absquè nova & iterata Electione non admittet. A.R. A.M.

Probare tamen conatur Author Principem Stanislaum legiti: mum Regem non esse authoritate Celsissimi Primatis, quia A.R.

Interregnum promulgavit, deprædicatq; illum patriarum Le-
gum Observantissimum, quod absquè dubio verum est. O!
præclarum Demosthenem, ut præclarum Custodem Civium
ajunt lupum! Ubi se obtinuisse ratus, quod desiderabat,
Germanumquè Regem iterum, per novam Electionem in-
stitutam, eligi posse speravit, encomiis dignissimum Primatē
celebrat, et ad sidera tollit; ubi verò advertit Exteros exclu-
sos esse, nec Germanico Factioni studere Interregem, tunc
cum aliis cavillat Eundem, famosis libellis, impetit, et car-
pit. Promulgavit Celsissimus Primas Interregnum, non
quòd Stanislaum Regem legitimum non censeret, sed
ut Civium Votis discordantibus hæc dēre in Sententia, quos
ad Secretum Conclave, et Consilium post fata Regis Au-
gusti invitaverat, satisfaceret. Et si promulgatō Interregnō
adeò injuriosè et malitiosè impetitur; quid si hoc non fecisset?

Ut verò Principem AUGUSTUM non Usurpatorem
sed legitimum Regem probet, congerit multa. Quòd: ab-
A.R. rogandum foret, quidquid sub nomine Gius autum, Repo-
nenda Dignitates, defendo omnes Constitutiones, quæ Pa-
cificationem, Regulamen militiæ. etc. quæ Curlandiam
Firmârunt. Revocandi in dubium forent initi cum Vi-
cinis Potentiis Tractatûs Pacis, annihilandæ Commissiones
cum Turcis, Valachis. &c. Ultimatè allegat, quòd illum Ex-
teri Principes, ipsēq; Galliarum Rex, in cujus tutelæ
Rex Authoris degit, Regem agnoscebant, et in Throno Po-
loniæ, ut Regem salutârunt. Omnia hæc tanquàm
pro Achilleïo et nunquàm dissolubili argumento conges-
sit Author, sed patet Philosophum non esse, cum non in-
telligat argumentum hoc, ab extrinseco tantùm probans,
non ab intrinseco, et ideò non evinuit, quòd voluit. Tamen
proh! dolor! Conives Nostro rationibus istis suppono con-
victos esse, quòd Interregnum sit proclamatum, et Electio
definita: non quòd ab Authore Reflexionum didicerint,
cum omnibus quibuscunq; obvia satis sunt, et antè par-
tum Authoris hujus, passim divulgabantur, sed quia-

forte.

forte omnia hûc allegata in dubium revocari posse crede=
bant. Quòd tamen argumenta hoc nec Principem Augu
stum, Vurpatorem non fuisse, nec legitimum Regem post
abdicationem et alia, fuisse evincunt, videas mi Lali: inci=
pio ab ultimo. Externi - Principes etiam Rex Gallia Au=
gustum pro Rege Polonia recognoscebant, ideò legitimus
Rex et non Vurpator fuit. Nonne Serenissimum Stani=
slaum omnes Exteri Principes, ipse idemquè etiam Rex
Gallia, pro vero Rege Polonia recognoverunt? imò ipse Rex
Augustus? Quid ergo illi deest, ut ab Authore hoc, â qui=
buscunquè aliis, et maximè â Nobis Polonis pro Legitimo
Rege Polonia non recognoscatur sine nova electione? Nam
si juxtà Authorem sufficiat recognitio sola Externorum
Principum, nec aliud quidpiam requiratur ad hoc, ut
Rex Polonia censeatur legitimus, cum hanc Serenissimo
Rex Stanislaus habuerit, omninò sequitur, quòd Rex sit
legitimus absq; nova electione. Dices forte, Electionem le=
gitimam Stanislao defuisse, quia illa in scissa Republi=
ca fuit, vel quia sub armis, vel quidquid aliud. ergo non
sufficit extrinseca illa Principum recognitio, sed requiritur
omninò Electio, et quidem legitima? Sed quòd fuerit qualis=
cunquè (: ut ità dicam pronunc :) Electio Principis Sta=
nislai, tàm Author, quàm Tu, et quicunquè alius non
negabit, fuit et Recognitio Principum, et tamen dicis
deesse aliquid, idest, legitimitatem electionis. Jam verò
Regis Augusti (:omittendo electionem Gis etiam in
scissa Republica factam ante abdicationem, et alia:)
post dethronizationem post Secessionem illius, post pro=
mulgatum Interregnum, non solùm legitima non pre=
cessit, sed nulla nova Electio etiam qualiscunquè; quo=
modo igitur legitimus Rex, et non Vurpator potuit
esse, licet recognitio Principum et Regum accesserit? quid
defuit? ut legitimus Rex censeretur? Nova electio. undè
si Author voluit probare ab intrinseco, legitimum Regem

Augustum fuisse, et non Vsurpatorem Throni, de-
buit probare, quòd qualiscunquè Electio saltim, praces-
serit, sed quia non processit, Rex ideò legitimus non
erat. Deindè aut Author hic Magnus Idiota, aut Idio-
tas omnes reputat, quòs nesciamus, quòd sit Curia Romana
quando duos competitores de uno Regno colliduntur secum,
illum pro Rege agnoscit, qui Regnum possidet, quia domi-
natur, ita et totius orbis Monarcha. Quod patuit benè
cum Rex Stanislaus Regnum possideret, illum pro
Rege omnes recognoscebant, exceptâ tantisper Curiâ Roma-
nâ, quæ expectabat, ut omnes accederent ad illum Proceres
et Quirites Poloni, et quia Augusto favebant; cum iterùm
Augustus dominaretur in Polonia, iterum illum iidem-
met Principes pro Rege Polonia habebant. Sed clariùs
adhuc ex exemplis patebit.

Carolus Dux Sudermaniæ, postquàm Sigismun-
dum Tertium Regnô Sveciæ exuerit, nonne venus V-
surpator Regni Sveciæ et Throni fuit cum suis Succesio-
nibus, quamdiu Sigismundus III. Vladislaus IV. Jo-
annes II. Reges Poloniæ, Domini ac Hæredes Legitimi Sve-
ciæ vixerint? et tamen, tàm ipsum Carolum, quàm Suc-
cessores Ejus etiam illô tempore, quô supervixerant dicti Sigi-
smundus, Vladislaus, et Joannes Casiminus, omnes Mo-
narcho pro Rege Sveciæ agnoscebant.
Vilhelmus III. Britanniæ Rex, et modernus Georgius
Successor Ejus, nonne veri et indubitati Vsurpatores sunt Re-
gni Britanniæ et Throni, cum legitimus Hæres Regni illius
et Dominus vivat Serenissimus Prætendens Angliæ. Nihi-
lominùs exceptâ Curia Romana, omnes Reges et Principes pro
Rege Britanniæ recognoscebant utrumquè et recognoscunt,
non ob aliam rationem, nisi quia Regnum Britanniæ hic
possidet, ille possidebat.
Quæro nunc: Si Vladislaus IV. aut posteriùs adhuc Jo-
annes II. per potentiam Regnum Sveciæ recuperâsset, aut

Præten-

Prætendens Anglia Regnum; an, quæ Vsurpatores constituerint Regnis utilia salubriaquè, sivè pacis fœdera, sive Commissiones cum aliis Potentiis, sivè Decreta in causis justa, hæc infirmare vellent? præsertim si etiam sibimet ipsis nociva non essent? nunquam; nisi lumine rationis orbati essent, quàmvis in rigore omni, invalida hæc omnia essent, quia ab Vsurpatoribus acta, et quamvis absoluti Domini forent. Plùs dico: si Rex Stanislaus per potentiam, stante vitâ Augusti, vindicâsset Thronum et Regnum, an quæ duo-ordines cum Vsurpatore concluserunt sivè pacis fœdera, sivè Commissiones, sivè Decreta Tribunalitia, sivè quocunquè utilia et salubria Regno, sivè Dignitates collatas ab Augusto (: licet ex uno capite invalida, quia ab Vsurpatore peracta, vel cum illo :) an dico solus posset hæc abrogare et invalidare non consentientibus duobus Ordinibus Reipublicæ, (:cum qua potiùs, quàm cum Rege omnia fœdera, et alia sanciuntur;- aliàs defunctô Rege, omnia prædicta morerentur cum illo et expirarent, quod non est sic:) licet vellet, certè non posset, imò nec Dignitates recipere, tùm propter Tranquillitatem publicam, tùm quia alia ab Vsurpatore collata pendebant, aut pendent in sua confirmatione â Sede Apostolica ut Episcopatus, alio collato amicis Regis Stanislai, quibus nollet injuriam facere recipiendo, et propter hos deberet dissimulare et aliis, alii in Dignitatibus constituti-defuncti sunt, defunctis successerunt alii, et alii. Sic aliis recipere nollet, aliis nec posset. Eadem ratio si nunc post fata Regis Augusti redient ad Thronum etiam absq; nova Electione, sed per solam et Vniversalem Reipublicæ recognitionem, per quam & defectus, si qui in electione Ejus irrepserunt, supplerentur, et Electio prætenita, liberè-corroboraretur. Deinde: post receptum Augusti, quamvis juntà Tractatum cum illo conclusum omnes Vacantias ferè duobus annis â Coronatione Regis Stanislai distributas, tanquàm ab illegitimo Rege, liberum fuerit Regi Stanislao adimere, et aliis conferre, supersederat ta-

mon et declaraverat, omnes antiquos Possessores penes illas relinquere, quantò magis nunc post 24. annos ista facere non intenderet, sed omnia sub Usurpatore facta, aut cum Republica approbaret, aut per solam dissimulationem, quo honoris sui lesiva non sunt, stabilia et firma manerent. Sicut Carolus Magnus licet non â legitimo Papa, sed ab Usurpatore canonizatus, quia tamen legitimi Papæ dissimulârunt, hucusquè colitur in Gallia, ut Sanctus.

Dices: si â Rege non legitimo, sed Usurpatore fuerunt Dignitates collatæ, tunc constituti in illis, ut Episcopi, Senatores, et Officiales non fuerunt legitimè tales, et non sunt pro nunc? negatur: Sunt legitimi; in aliis enim supplevit legitimitatem saltem quò ad jura Regni, ut in Episcopatibus Sedes Apostolica, in aliis Respublica consentiens. multa etiam prohibentur fieri, quæ facta tenent.

A.R. Quid ad hoc dicis amice? (: quærit Author:) Nonne multa permissa sunt huic prætenso Usurpatori nostro? etc.

Hoc dico: omnia illi uti potenti permissa, quamvis ab anno 1717. regnaverit pacificè et clementèr, nam expertus benè, quanta sit molis Libertatem Polonam tollere! Sed hæc omnia permissa fuerunt Usurpatoribus Regni Sueciæ, permittuntur, et Regni Britanniæ, licet pacificè et clementèr regnaverint, aut regnent. Dico 2do: Callidè Author multùm desudâsti, et tamen non evicisti Regem Augustum legitimum fuisse Regem Poloniæ post abdicationem et alia, sine nova electione.

A.R. Non vult Author intactum quidquàm relinquere, nisi quod (ait:) per se corruit. Nec ego relinquam, nisi quòd refutatione non egeat. Dicit itaquè quòd in Comitiis Lublinensibus Primas Cardinalis despectui habitus fuerit, eò ipsò probari, quòd Reipublicæ ordines indignati Partialitati Primatiali, et ideò indignè tractabatur, usq; dum præstitent juramentum Fidelitatis Regi, â quo tamen brevi

se

se dispensavit, et Confœderationem ex Palatinatibus Posna:
niensi et Calissiensi confecit, sumptô prætextû injuriæ —
quasi facto Nuntiis eorundem, quos tamen non Rex, sed Nun:
tii ex Conclavi suo amoverant.
Jam secundâ vice hoc juramentum illi exprobrat: Cardina:
lem Primatem malè tractârunt, quia ità opinabantur, sicut
et Author: verùm an justè? Deus scit. Sic opinati fuere in
prima Confœderatione Sandomiriensi Annô 1702. de Pa: Lipski.
latino Calissiensi, quem dilamiârunt, et tamen innocentem
ipsis Sveis post mortem Ejus attestantibus, et prout Orbi Polo:
no innotuit. Non rarò Phrenetici in ipsos medicos suos insi:
liunt. Modernus celsissimus Primas integer vitæ, scelerisq;
purus, verè Patriæ Pater, cui parem vix secula dabunt, quo
non consulit? quo non agit, ut benè sit Patriæ? quo non pro:
spicit in obvia fata? et tamen invenit livor, invenit mali:
tia, quo morderet in illo. Quò ad Juramentum: quo:
niam oppressus, despectus, ac violenter coactus præstitit,
non stringebatur illô, si prævidebat ruinam Patriæ, per-
observationem Ejus. Insuper ligabatur priori ut Senator,
imò Princeps Senatorum. Si quid nocivi scivero, avertam.
Adeòque secundum juramentum, contrarium priori, imple:
re non tenebatur. Nuntii autem injustissimè exclusi e:
rant, nam licet in prioribus Comitiolis ob Protestationes
intervenientes solutis, electi non fuerant, sed in iteratis
sine ulla contradictione steterant; nec priùs illos alii
Nuntii excluserant, quàm assensus Regis accesserat. Au:
di Zatuscium Tom: 3. fol. 502. More enim adulandi Zatusky:
ex libidine servitii, securi de facilitate credentis perva:
serunt quidem Regi Serenissimo, maximum momentum
inesse publicis negotiis, ut hi Nuntii abjudicarentur acti:
vâ voce. sed quod tale maximum momentum inerat?
quia bello Regi Svecia nomine Reipublicæ indicendo,
sperantes ultimam desolationem, contrarii erant, nec —

assensuri. Nota et hoc Lali: ex libidine servitii. ad hoc jam deveneramus, ut libido fuerit servire, non liberos esse. Prosequitur Author dicens: Allegat demùm Author, quòd Confœderatio Posnaniensis stitit Regis Sveciæ furorem ex conditione, ut quicunquè daret Confœderationi huic Nomen suum, amicus Sveciæ foret, secus, qui id recusaret. subdit:
A.R. celare debuerat Author si Polonus est, tàm injuriosam Nomini Polono notam, quòd prætulerit fidefragâ ad hostem Patriæ defectione~~m~~ salvari, quàm priscâ virtute defendi in communi. Antè omnia, malè vertit idioma Polonicum in Latinum. Non est enim in Polonico idiomate, quòd: qui nomen daret Confœderationi dictæ, amicus Sveciæ foret, sed qui nè daret, talem ut hostem insequeretur. 2dò. Author Nomini Polono Nomini non inussit notam, quia verè Polonus est, non enim hoc scripsit, quòd fidefragâ ad hostem Patriæ defectione prætulerit salvari, sed Author quia non Polonus, aut Nomini Polonico inimicus hoc exaravit, et quia falsè et malitiosè, nunc videamus. Confœderatio Posnaniensis fuit pro Majestate, salvô vinculô Pactorum Conventorum, et pro libertate. fuitq; à primordiis grata Augusto, quia pacificare illum cum Rege Sveciæ sollicita erat, sed postquàm innotuit ei, convenire voluisse Augustum de Divisione Poloniæ, jam pro tunc non ut à Rege defecit salvari volens, sed tanquàm ab hoste Patriæ, pro quali ipsum postea Confœderatio Varsaviensis Generalis declaraverat, contrà quem erexit se, ut Electrix Regum, et Dethronizatrix Tyrannorum. Tandem Confœderatio Varsaviensis non habuit Regem Sveciæ pro hoste Patriæ, sed pro Assertore suæ Libertatis contrà oppressorem Augustum, ad quem igitur hostem defectione, et fidefraga salvari voluit? cum potiùs Augustum pro hoste habuit, non Carolum XII. ultimatè dato non concesso, quod Augusto fidem fregisset; at

quotiès.

quoties Augustus fidem fregit et Sveco, et Polonis? illi-
bellum inferendo contrà Pacta Olivensia sine consensu Re-
ipublicæ: Tractatum in Saxonia conclusum violando: Huic
omissis aliis, nè eadem repetam, abdicando, licet jurave-
rat etiam coactè non se abdicaturum; Tractatum etiam
Anni 1717. per annum quoquè in Saxonia morando, -
quamvis hæc postea contigerint, nam quæ ante; satis supe-
riùs expressi: et tamen Author probro illi non vertit, i-
mò quasi nesciret, quòd frangenti fidem, frangitur eidem,
silet.

Hic jam nota primâ vice mi Lali Authorem sibi contra- NB.
rium, dixerat antè: Nec modus revocandi (: Tractatum scili-
cet conclusum cum Rege Sveciæ :) quousquè Svetica Caroli
Potentia Electoratum Saxoniæ premeret. Habuit Rex Au-
gustus Saxonicas Copias, habuit auxiliares Moschoviticas,
habuit et Polonicas, quamvis in Republica scissa, et tamen in
potuit se contrà Potentiam Sveticam defendere in commun,
nec viam præcludere in Saxoniam: deseruit Polonos, deseru-
it et Moschum exclusum â Tractatu, et nunc audeta expro-
brare duobus Palatinatibus, quòd noluerint priscâ virtute
defendi in commun. Cur illos et se Augustus cum tot co-
piis non defendit? vel si non potuit Poloniam, cur saltem
suam Saxoniam? Potuerunt quidem in commun se defen-
dere, sed noluerunt, non quòd aliter salvari non possent,
sed quia ratio Statûs et Libertatis sic exigebat.

Tandem insultat Authori Monniti, quasi ille in suo Monito
posuerit Regem Sveciæ misisse cum declaratione, Authorita-
tem Reipublicæ residere penes illos duos Palatinatus Confœ-
deratos, et quasi hanc Authoritatem Reipublicæ, dederit
illis Rex Sveciæ. Habes mi Lali Monitum Fraternum, ibi
videre poteris Detractorem istum malitiosum, et Authorem
Monniti nequaquàm talia posuisse, sed tantùm posuit, qd
Rex Sveciæ declaraverat se nullam aliam agnoscere Rempu-
blicam, nisi independentem â Rege Augusto, (: quocunq;
illa sit:) et quæ noluerit Authorisare adeò magnum sui -
Regis crimen contrà Statum. Aliùd autem est, quòd Rex -

Svecio nolucrit agnoscere Rempublicam nisi independentem ab Augusto, aliud dare Authoritatem Reipublico duobus Palatinatibus, quos licet ille pro Republica agnovisset, tamen in rei veritate, ex tali agnitione non fuisset, nec authoritatem Reipublico habuisset, quamdiu fuit particularis Confœderatio. Sed postquàm crevit in Generalem Varsaviensem, licet sub eodem Mareschalco Petro Bronisz, non per accessionem nonnullarum Terrarum, ut Author falsè dicit, sed per omnium Palatinatuum Majoris Poloniæ, Prussiæ, et aliorum, tunc Authoritatem Reipublico non â Rege Svecio, sed â semet ipsa habuit (: ut Confœderatio Tarnogrodiensis :) non usurpavit; Et hoc obedientiam Regi Augusto renunciavit, Serenissimum Stanislaum Regem elegit, nec ipsa altare contrà altare extruxit, sed Augustus Confœderationem Sandomirensem, uti potiorem, contrà priorem erigendo: misi per altare contrà altare, intelligat Regem Electum contrà Regem. In hoc autem video mi Lali tercentoculum argum hunc, acutire valdè, quod asseruit: Accedentibus Ministris ac Ducibus, quos Stanislaus jam sibi creaverat, Regi legitimo obedientiam renunciavit. A.R. Confœderatio enim Varsaviensis, priùs Augusto renunciavit obedientiam, quàm Stanislaum elegit; quomodo igitur ante Electionem suam, cum necdum Rex esset, potuit Ministros et Duces sibi creare, et cum fuerint protunc Duces Lubominius et Sieniavius â Rege Augusto creati.

Accedenti Authori Moniti ad Laudes Serenissimi Stanislai, non detrahit, dicit Author hìc, qualitatibus Ejus personalibus, imò adderet Laudibus encomia (: quem tamen nec semel Regem aut Principem appellet, licet verè sit :) Si non per calcatas libera electionis immunitates, viâ legitimâ non violenta ad Coronam perveniisset. A.R. Dum bonum, quasi Rex Augustus non per calcatas libera electionis immunitates ad Coronam perveniisset! â minori parte electus, majori parte reclamante, sine Diplomate Mareschalci Comitiorum Electionis (: si vis est in legibus :) nec Coronam attingere licuit, et tamen attigit. Quasi et ille non violentâ

Viâ

viâ, sed legitimâ pervenit, quando â Potentia illius alii captivabantur, Episcopus etiam Plocensis tunc Zaluscius captivatus fuisset, nisi Generalis Brant licet Dissidens respectum Characteris Episcopalis habuisset, prout ipse Tom: 2. ingenuè fatetur, aliorum Bona desolabantur ni accederent. Quid putas Amice Læli, nonne violentia et violenta ad Coronam via fuit? nonne convulsa jura liberæ Electionis? Unum dicere poterit Author, quòd sub Armis Electio Serenissimi Stanislai fuerit, et non Augusti: Et quia Author Moniti hæc fatetur, exultat nimium, quasi captâ Trojâ triumphum agens, cùm tamen justam causam exultandi non habeat. Arma enim Svetica non necessitantia Electorem Populum fuerant, sed securitatis ergo ob grassantem hostilitatem. Fuit æmulus Augusti, irritatus Dethronizatione, fuerunt Copiæ Polonæ, Saxonicæ, et Moschoviticæ (: quæ sub tempus Electionis Augusti non aderant :) nè itaq' immisissent in Electores, & dissipâssent, assistentiâ amicorum armorum Sveci necessariam fuisse, quis dubitat? quamvis verò in Electione Augusti æmulus dethronizatus non fuerit, non defuere tamen arma, quæ vim liberæ Electioni inferebant, cum à parte Saxonica aliquot vexilla Palatinatuum et Terrarum ad Partem Decontianam in facie totius Reipublicæ recederent, Pars Saxonica explosionibus Bombardarum, et non modica confusione affecit illa. Deindè cum Chalecki et Grajewski contrà Pacta à parte Saxonica conscripta, et contrà Juramentum Dissidentis Oratoris Flemmingii protestarentur, magnô impetû vibratis frameis et Verbis Scommaticis omnes, in Ecclesia S. Joannis coram Venerabili Sacramento contrà Protestantes insurrexerunt. An defuerunt arma? an defuit violentia? judica mi Læli. Quia verò et Augustus et Stanislaus in scissa Republica Electi fuerunt, aut uterquè regnare non debuit, aut si regnavit Augustus ad Dethronizationem & abdicationem ut Rex Regitimus, post hæc verò et post promulgatum In-

-terregn:

:terregnum usurpativè, etiam Serenissimus Stanislaus non dethronizatus, non abdicator, ut legitimus Rex regnare debet. Cur enim deterioris Conditionis esse debeat? licuit Themistocli, liceat Epaminundæ; licuit exotico, cur non liceat Nostrati, quem omnes demùm Palatinatus, qui electioni non aderant, recognoverunt.

Accedit tandem Author ad solvendas objectiones Authoris Monitis, accedo et ego ad refellendas ejus solutiones. Fatetur, inquit, Stanislaum non fuisse electum â tota Republica. Subjungit tamen: Authoritatem Reipublicæ protunc fuisse penes Primatem, Confœderationis hujus Caput, adeoq; potuisse cum uti potestate suâ in eligendo Rege. Fallax Author. posuit, quæ Author Monitis nec somniavit: solùm posuit: Quæro ubi tunc fuit? (id est Respublica:) scissæ partes in Confœderationes Varsaviensem et Sandomiriensem, quo ex illis servavit integritatem Reipublicæ? an hoc? quo jura et libertates ejus tuebatur? an hoc, quo illa deprimebat, stando circà mutentionem adeò manifesti illorum Oppressoris? Nunquid Universalia Primatis non convocabant ad unionem? si quis se absentavit, nullus præsens contradixit, nisi. etc. adeoq; in falso supposito alia subjungit, quæ per præterita dicta jam corruunt. subjungit: Tanta igitur fuit illius Reipublicæ Authoritas, ut nisi hunc et non alium elegisset, præsentaneis Hormii comminationibus, Regisque Svecia furori obnoxia fuisset. Sicut Ceruzalscius cum Collega suo non timuit obnoxius esse sive Hormii, sivè Regis furori, ut dicit; Sic Respublica illa hoc non apprehendisset, nisi liberè et sponte Serenissimum Stanislaum Regem habere voluisset.

A. M.

A. R.

A. R. Addit tamen: quanta fuit Libertas patet vel ex eo, quòd sine Competitore Regem acceptârunt. Nec hîc veritas est: Fuerunt competitores Lubomirius et Sapieha, sed Princeps Stanislaus palmam præripuit, ut pote ætate florens 27. annorum, et talis expediebat eligi propter æmulum et Opi=

et Opinionem diuturni belli, nam alii Competitores dicti pri-
dem fatis succubuerunt, Rex Stanislaus vivit, et vivat
Rex. 2do. Si etiam nunc Serenissimus Stanislaus de
novo eligatur sine ullo competitore. Nonne libera electio
erit? libera utiquè, quia in id liberè Respublica consenti-
et, quo Jurium suorum Domina est. 3tio. Vladisla-
us IV. sine ullo competitore electus. Omittere, inquit, A.R.
tamen non potuit Author fuisse oppositionem Nuntiorum,
inter quos erant Seruzálski, qui tantâ virtute obstiterat,
ut in victimam ire Hornii se præsentâsset, nec gladiô
transfodi in medio Congressûs pertimesceret. Non potuit
omittere, quia veritatis amator, falsa tamen non potuit
ut Author Reflexionum, qui non semel jam mendacii â
me arguitur. Sed si cæcus non est tercentoculus iste pu-
tativus Argus, videat quanta libera vocis observantia fue-
rit in Electione Serenissimi Stanislai, non solùm ab Ele-
ctoribus Polonis, sed etiam Extraneis assistentibus securita-
tis gratiâ, quòd licet contradixerit, nec consenserit electioni,
nisi post Electionem spatiô unius horæ, et tamen nec
ab Electoribus, nec ab Hornio, ut dicit, confossus ~~non~~ est.
Verum objcit duo, et quærit: Quare non intrà Sphæram
Activitatis Suæ; nam et si dicimus resiliisse eos â Contra-
dictione finitô Charactere, rem neutiquam restituemus.
Nam libertas vetandi, nisi intrà Sphæram Activitatis suæ
restituatur, nusquam actum priorem redintegrare posse.
2do. quòd de hac revocatione nullum extat vestigium.
Vide mi Leli Tercentoculum Argum hunc, absolutè cæcum 173.
et oblitum, quod â principio dixerit: Cardinalem Pri-
matem post accessum suum cum parte sibi adhærente,
coadunasse divisæ Electionis modum. Vide duo, et hîc con-
trarium sibi, et dum vult Authorem Sponiti expugnare,
seipsum expugnat. Pars Reipublicæ, quæ adhærebat Pri-
mati major fuit in campo electorali, quia Electioni All-
gusti contradicebat. Postea Rokosz fecit, et nisi post du-
os Annos Electioni consensit et accessit. Quare igitur

ex Authore hoc, fuit nè illa pars post duos annos intrà Sphæ-
ram suæ activitatis, quam habuit in Comitiis Electionis?
Non potest dicere, quòd fuerit, nam Nuntios Podlachiæ
dicit horâ una post Electionem non fuisse in activitate.
Quomodo itaquè per accessum Partis cum Primate post duos
Annos potuit actus Electionis redintegrari? Si non potuit, ut
asserit, in Electione Seremissimi Stanislai non potuisse, jam
ergo ~~Rex~~ Augustus ~~non solùm~~ legitimus Rex non fuit, sed
Invasor. Quòd ad hoc, quòd nullum assensûs et â Protesta-
tione recessûs dicit extare vestigium, ergo producat ex a-
liquo Castro Protestationem factam, et porrectam illorum
Nuntiorum. 2do. Dato non concesso, quod prædicant,
quid dicam? O quantam libertatem fuisse in Electione
Regis Stanislai! quando Nuntii duo contradixerunt,
nec assenserunt absolutè etiam post Electionem, et tamen
nullam vim, nullam injuriam passi, licet sub armis Sve-
ticis, et quamvis dicat Author ex Mandatis Hormii, Nos
Regem acceptâsse. Ego puto ideò contradixisse, ut liberam
Electionem comprobarent.

Secundâ Objectione dicit: non negat Author sub armis
Sveticis fuisse Electionem, Primatemquè libertate suâ uten-
tem, â Campo electorali abstinuisse donec electum jam Sta-
nislaum cognovent, ac ità per accessum suum benevolum
Electionis actum ratificâsse, nihilominus eligentibus et
Primati fuisse libertatem. Erat sine dubio.

Omissis aliis, quæ jam refutata sunt, quoad de hac liber-
tate Primatis, â Congressu, cui præsidere debuerat, se se ab-
sentantis, quid dicis Amice? et respondet sibi: mihi pro-
A. R. sùs videtur utrumq' despoticum, et absentia Ejus et Acces-
sus. malè Respondet sibi, respondebo ego illi meliùs. Non despo-
tismus fuit, sed obedientia. Præsedisset certè illi Congressui,
ni Roma impedimentum posuisset, sat Sapientibus, qui po-
test capere, capiat.

Tertiam Objectionem: quòd non in solito loco Coronatio pera-

:cta Reg:

=ta Regis Stanislai, cum Author. Reflex: non impu=
gnet, nihil ad respondendum superest.
Quartò objicit sibi (inquit) Author: Confœderationem San= A.M.
dominiensem firmiter quidem perstitisse contrà hanc Ele=
ctionem, et resolvit eandem, tamen annihilatam esse p
Abdicationem Regis Augusti. Subinfert: eò ipsò displicu= A.R.
isse illi Confœderationi actum illum Pseudo-electionis, ut e=
tiam. &. â Rege suo pro tempore deserta non annihilata,
hostilibus armis undiquè pressa, nequaquam acceptare &
approbare eam voluerit. &. Quòd verò non fuerit annihi=
lata patet ex actibus subsequentibus, quibus Consilia Lu=
blinensia, alia ante et post Regis Augusti reditum sub=
nexu Eiusdem habuimus continuata. Dubium non est, an=
nihilatam fuisse ex Parte Regis Augusti, qui abdicaverat,
nec de reditu amplius cogitaverat, quamvis ex parte Con=
federationis ipsius Sandomiriensis continuabatur, sed Re=
gem Augustum minimè juvabat, quia post promulga=
tum Interregnum, de alio Rege eligendo consilia agitabat.
Quod autem infert: displicuisse dictæ Confœderationi illum
Pseudo-Electionis actum: Nonne displicuerat majori Parti
Reipublicæ Electio Augusti; Ergo ideò Electio Seremis=
simi Stanislai â Confœderatione Varsaviensi peracta,
in qua absq; dubio major Pars Reipublicæ erat, non Electio,
sed Pseudo-Electio videtur Authori, utiq; concedere tenet
à potiori; etiam Electionem Regis Augusti â minori par=
te Reipublicæ factam, quia majori parti displicuerat, non
electionem fuisse sed pseudo electionem, et tamen inter
Annos sui Dominii sivè legitimi, sivè Usurpativi 35. et=
menses semiquinquè numerabat illos duos, ante quos al=
tera pars non accesserat. Nec pro tempore deserta fuit â
Rege Confœderatio Sandomiriensis, sed pro semper, quan=
tum fuit ex parte Regis ipsius, qui scire non potuit, an
Carolus XII. succubiturus esset ad Pultaviam? qui
si vicisset, nunquàm Augustus ad dictam Confœdera=
tionem rediisset. Ad id autem, quod dicit: dictam Con=
federationem etiam armis pressam, noluisse approbare

Electionem Regis Stanislai, dico; appâret quod non legerit Zatuscium omnium Rerum oculatum testem, qui scribit in suis Tomis missum fuisse à parte illa D. Selec cum persuasionibus ad Regem Stanislaum, et cum consuleretur idem M. Cancellarius à D. Selec, an acceptandus esset Rex Stanislaus, ~~qui~~ suasit acceptandum. In sola Potentia Moschovitica Confœderatio illa spem posuerat, et eventum Belli Svetici cum Moscho expectavit. Si victor fuisset Svecus, Electionem Regis Stanislai exnunc acceptâsset et approbâsset; Sed quia Moschus vicit, hic legem dabat cum Augusto Usurpatore, sub quo diEta continuabant. Nihilominus hæc Confœderatio passim ab omnibus, sepulchrum Libertatis Polono, vocabat et â Confœderatione Tarnogrodiensi per Tractatum anni 1717. Sublata est.

A.Ss. Quintò dicit: Quòd non omnes Palatinatus Electioni adfuerant, sed cum defectum reparatum fuisse accessione expost omnium Palatinatuum per Delegationes suas ad = Electum Regem Stanislaum, quem exteri Principes, et ipse Rex Augustus suis literis recognovit. Hoc

A.R. omnia non diffitetur Author; sed dicit: Vi armorum, quinimò et æstû incendiorum adactos, Stanislaum adorâsse, sed vidimus quoquè cessante metû ad reducem Regem suum Legitimum illico rediisse, partes quoq; Sveticas ejurâsse. etc: Ubique ferè falsus Author invenitur. Testatur id Vniversale Regis Svecia ad Magnum Ducatum Russia missum, denuntians Electionem Regis Stanislai, et invitans ad assensum (: quem et prestitit:) Sed non arma minitans. Nec ullum incendium ostendet post Electionem & Coronationem Regis Stanislai; quô adacti Palatinatus accederent ad illum. Quod autem dicit, cessante metû illicò ad Regem legitimum rediisse; Sed adinveniente aliô metû Saxonum, et Moschorum redierunt, non ad Legitimum sed Usurpatorem prout probavi. ejurâsse Partes

Sveticas.

Sveticas, sed cogentibus Saxonibus et Moschis, Cum-
Mediator Car, et Sveci hostis, et Augusti fautor fuerit,
Jam autem quod subdit ulterius: Principes Externos Ca- A.R.
rolum in Stanislao adorâsse. Nec puduit illum ta-
lia depromere! quasi omnes Principes Extranei aut for-
midârent unum Carolum, aut ab illo subjugati fue-
rint, ut prestare hoc cogerentur. Et cur Car Mosco-
viticus Carolum in Stanislao non adoravit? quia
noluit. Alii adorabant, pro Rege agnoscebant, quia
voluerunt? In Augusto verò quem adorârunt? Ma-
gnum Ducem Moschovie utiquè? ad literas verò Au-
gusti, quibus Stanislaum pro Rege Polonie reco-
gnovit. Respondendum (: ait:) venit, quòd de Fran- A.R.
cisci 1. Gallie Regis Madriti detenti sponsionibus.
Valdè fallitur Author, non id respondendum venit,
quia Franciscus Captivus in Hispania tenebatur,
Augustus liber fuit in suo Dominio. Sed dicet: Sve-
tica Potentia premebat Saxoniam. Verùm est, sed li-
ber fuit in Polonia, et ad Calissium Victor, quando
Tractatui concluso consensit. Supposito verò, quòd
Regnum abdicaverat per dictum Tractatum in per-
sonam Serenissimi Stanislai, utiquè legitimè seque-
batur, quòd illum pro Rege Polonie debuerit per li-
teras recognovisse. Insuper Francisci 1. licet jura-
ta fuerint sponsiones, sic tamen elusit Carolum V.
Imperatorem, sicut Cardinalis Primas Augustum, qd
scilicet non ligaretur juramentô posteriori in avellendis
Regni Gallie provinciis Carolo V. tribuendis, cum-
priùs in sua Inauguratione jurâsset conservaturum se
illas.
Venit jam Author ad 2dam Quæstionem Authoris Spo- A.M.
riti: Utrum novus Candidatus quærendus sit per ele-
ctionem, an electus jam Stanislaus ad Thronum
revocandus? Nam si amovendus esset Stanislaus

â Corona, ad quam plenum Ius habet, deberet priùs ju=
dicari, ac tandem dethronizari; sed crimen Ejus, est
crimen omnium, qui eum elegerunt et agnoverunt; I=
gitur Judices et Rei esse non possumus. Concludit: cum
itaq' judicari et dethronizari nullâ ratione possit, se=
quitur nullam esse necessitatem novæ electionis, sed
tantummodo Revocationis Stanislai ad Thronum.
Optimè argumentatus est Author Moniti, nec potuit
quisquam melius. Sed tu mi Author ubiquè fallax es,
aut mutas verba Authoris Moniti, aut mutilas. sic Hæ=
retici utuntur Sacrâ Scripturâ ad suos errores stabilien=
dos. Dixisti crimen Regis Stanislai, esse crimen o
mnium, ac si Author Moniti crimen in Serenissimo
Stanislao agnoscat, cum ille conditionatè non abso=
A.M. lutè loquatur inquiens: Si Respublica reperient in
illo aliquod crimen contrà Statum, necesse erit illum
priùs judicare et dethronizare. Vides quia conditio=
natè loquitur, si reperierit, non concedens, quòd jam
reperiat; Conditio autem [: si Philosophus es :] nil po=
nit in re. Infert ulteriùs: decernit Author deben=
omnino Stanislao coronam non per suffragia, sed p
debitam ipsius ad Thronum receptionem, ad quem
nunquàm Ius perdere potest. Ita sine dubiò deberi
illi absq' suffragiis, ut mox videbis, nam quod dicis in=
feriùs, non evincis, nequè Ius perdere posse. At tibi n
de hoc agitur, ut salva sit per omnia libera electio, sed
ut Tuus Candidatus Electus Saxoniæ, Tuusq' Dominus,
in nova electione qualitercunq', etiam per oppressio=
nem eligi possit.

A.R. Quæris: Quid tibi videtur amice? Hoc, quòd malè argu=
mentaris. Coronam Nostram semper antè expetitam nunc
deberi? antè electionem semper expetitam et expetendam,
post electionem per suffragia deberi, et Serenissimus Stan=
slaus electus jam est et Coronatus, ac recognitus. Quid ad

hoc.

hæc Tu dicis? et quare ab Augusto non fuit expetita — post dethronizationem, abdicationem, Interregnum promulgatum ab altera parte (: penes quam dicis fuisse authoritatem Reipublicæ, et pro Republica agnoscis:) sed juxtà Te debebatur? quô Jure? Serenissimo Stanislao electo, Coronato, non abdicanti in antecessum, nonne meliori jure debetur, quàm Augusto sine ulla electione secundùm Te debebatur, quam per Potentiam rapuit? Hæccine est illa delicatissima quondam Libertatis pupilla, quam Electror Populus multo sanguine comparavit? Hæc sanè qm Serenissimus Stanislaus non lædit, sed Augustus enormiter læsit, et ferè excæcavit: tum à minori parte Reipublicæ electus, tum et adhuc magis, cum omni jure se exuisset, postea usurpativè sine ulla electione, armis Germanicis & Moschoviticis possedit, qualiter nullus Regum Poloniæ possederat. Recipi Regem, quem hostilis manus imposuerat, demum alterius Principis Externi potentiâ reinduci conatur. Ad primum jam olim respondi. Ad secundum respondeo nunc. Nulla necessitas est, ut aliquâ Potentiâ reinducatur Rex Stanislaus, cum ipsô jure debitô ad Thronum reinduci debeat. Quodsi alter Externus Princeps vult illum reinducere, utiq' non ferreis armis intendit hoc, qualia Vicina Potentia minantur et stringunt jam, sed forte Aureis, quibus Augustus pugnavit, nec tamen misimorem Partem Reipublicæ expugnavit. Garrit ultrà: Planè sequeretur, ut admisso nunc absq' Electione ad Thronum Stanislao, (: jam electus ille, adeòq non sine electione, ut falsò supponit Author:) brevi alter Biceps coadunatô sibi Nobilitatis cœtû, iisdemq (: uti ipse:) gradibus conclamans opprimi Libertatem, in Regem se eligi ~~non~~ aut eligi curaret: demùm acceptâ Externi alicujus Principis protectione mortem Stanislai oppeteret, quâ intervenientè Coronam sibi jam deberi omnino diceret, imò armatis precibus requireret. Ubiquè Author hic (: ut jam

A.R.

A.R.

A.R.

rudiori terminô dicam? mendax est, insuper et injuriosus — Regi Stanislao, aut quia Exoticus, non omnium rerum Polonicarum gnarus. Quasi Rex Stanislaus conclamâs-set opprimi Libertatem, et non tota Republica id spectâs-set et conclamâsset. Et quasi ille eligi se aut enigi cura-verit, cum duo Serenissimi Poloniæ Principes violentiam â Rege Augusto paterentur, Tertio Alexandro nimi-rùm cum persuadere non possent, ut Rex fieri vellet Prin-ceps Stanislaus Palatinus protunc ad genua procum-bens dicti Principis, exorabat, ut amore Boni publici — hanc Regiam Dignitatem dum eligeret, acceptaret, uti ab illo, qui præsens his rebus aderat, certum habeo. Vi-des mi Pali, an se eligi et enigi in Regem, an alium ac-rabat? quæ autem dicit brevi alterum Bicipitem coadu-nato sibi Nobilitatis catû velle Regem fieri, et coronam sibi deberi, putat se hôc argumentô convicturos Nos Au-thor, cum in rei veritate casum Metaphisicum po-nat, qui sicut â condita Polonia non fuit, usq modò, sic fortè nunquàm dabitq amplius. Neque enim suf-ficiunt ista, quæ allegat, sed requirerentur alia plura. 1mo ut Rex eligeret in scipa Republica. 2do. Quòd Fœdera arcana et libertati suspecta cum Exteris sancîret inscià Republicâ. 3tio. Quòd bellum vicino Regi sine consensu Reipublicæ inferret, qui lacessitus veniret in Poloniam. quartò. Quòd per suas Exoticas Copias opprimeret Cives et libertatem Polonam. quintò. Quòd Rex pacem vellet redimere divisione Poloniæ. 6to. Quòd dethronizaretur, et novus eligeretur. 7mo. Ut abdicaret et omni se jure exueret. 8vo. Ut abdicator iterùm rediret, neo Electus verò Abdicatorem super-viveret. 9no. Ut neo Electi Regis extrà Patriam exu-lantis Rex præpotens, et Reipublicæ amicus Filiam in Sociam vitæ assumeret, â quo promoveretur. 10. Ut Respublica anhelanter illum concupisceret ut nunc Se-renissimum Stanislaum concupiscit; Quæ omnia

collectivè.

collectivè sumpta, aut nunquàm dabuntur, aut si quando dabuntur, tunc similem casum eventurum speret, aliàs nunquàm. Hoc autem falsum est, quòd Rex Stanislaus armatis precibus â Protectore Subministratis Coronam requirat; imò Authoris hujus complicum audimus non preces, sed minas armatas, fortè et videbimus, qui suum Regem habere, et ab invita Republica extorquere concupiscunt contrà Universalem fermè Reipublicæ sensum. Quid putas Loli, liberè ne Rex ille eligeretur? valeret ne aliquid liberum nostrum volo aut veto, si pusilla manus exoticâ potentiâ freta ingenti multitudini obtruderet Regem invitè ac imponeret. Ultimatè indicit: Si Imperator Moscho- A.R.
via et Brandeburgus, qui communem Causam agere videntur, rationes opponunt, quibus Exclusionem Stanislai à Throno perurgent: num minorem Ansam habebunt turbandi in posterum, ac permiscendi Statûs Nostri sub tali Rege, in quo defectum liberæ Electionis non incusarent modò, sed pro pretextu & motivo semper habebunt. Ut uideo mi Author, non tu Polonus es, qualem Te fingis, sed Germanus aut Moschus, qui Poloniæ quasi prospiciens, Germano, Moscho, & Brandeburgo prospicis. Causam dicis communem agere videntur, sed suam non Nostram. Nequè ~~olim~~ enim Germanus, Moschus, aut Brandeburgus Electores sunt Regum Poloniæ: ideoq' nec rationes opponendi Jus habebunt, nec Exclusionem Serenissimi Regis Stanislai jam electi, â Republica Recogniti, et ab ipso Imperatore Josepho, et Brandeburgo, prætendendi. Si tamen illegitimè opponunt; suum Interesse quærunt; non Nostrum, sibi consulunt, sibi prospiciunt, non Nobis. Nequè ullam Ansam, aut prætextum habebunt turbandi Rempublicam, etiamsi defectus liberæ Electionis intervenirет, quia nullum Jus habebunt ad Poloniam absolutam et independentem â quocunq' Externo Monarcha, nullum etiam ad Electionem Nostram. Nobis Scrimus, Nobis et metemus: si errores aut defectus committi-

mus, nullum Monarcham Externum ad corrigendum invitamus, cum ipsi corrigere sufficiamus. Tandem ubi fuit Germanus, Moschus, Brandeburgus ubi fuit, quando defectus liberæ electionis erat Regis Augusti, cui se major Pars Reipublicæ firmiter duobus annis opponebant? Ubi fuerunt, dum post Dethronizationem ab una, post abdicationem, post-Interregnum promulgatum ab altera Parte, Thronum usurpativè et nullô jure invaserat? Quare tunc non habuerunt prætextum turbandi Rempublicam? quare communem causam non reputabant sibi? quia Germanus Rex fuit. Nollent certè nec minarentur turbare, et nunc si vel centesima Reipublicæ pars, etiam mulliter Germanum eligeret.

Nunc jam diligenter cave dilecte Læli, quia Enceladus iste contra Jovem Nostrum Serenissimum Stanislaum fulmina Legum vibrat; sed qualiter retorta in ipsum cadet, et Tonantem ferient, mox videbis.

A.R. Quod de Judicio Stanislai attinet, frustrà (:ait:) de eo sollicitus est Author, quod jam accidit. Jam judicatus & Condemnatus (:inquit:) ab integra Republica Stanislaj, quià ab omnibus tribus statibus; Videat (:dicit:) Constitutiones Confœderationis Sandomiriensis: Consilii Magni Varsaviensis an: 1710. Comitiorum Varsaviens 1717. Grodnensium 1718. Subsistamus hic amice Læli, et Condemnatum Serenissimum Stanislaum absolvamus, liberum & innocentem pronunciantes. Modestior longè hic Author, qui ex Confœderationè Sandomiriensi punctum illud Excerptum non inseruit, Authore famosi Libelli effronte, qui exaraverat hæc formalia: Hunc ipsum Candidatum sivè electum pro hoste Patriæ in omne evum inhabilè ad Coronam Poloniæ, unà pariter pro Invasore, Tyranno, Intrusore declaramus. Si hoc posuit, non Statista, sed Detractor Idiota, cur non posuit Augustum Regem pro hoste Patriæ similiter à Confœdera-

Confœde: Sendom.

:tione Ge-

:tione Generali Varsaviensi (: in qua sine dubio major Pars Reipublica fuit :) declaratum, et eo ipso in omne evum inhabili ad Coronam Nostram, nisi talis Declaratio abro: garet? Quâ non abrogatâ, non rehabilitatus, sine nulla Electione de novo, rediit qualitercunq; ad Coronam? Cum non obstante quoq; tali Declaratione Confœderationis Sen: dominiensis, quæ per Tractatum anni 1717. finem acce: pit, Serenissimus Stanislaus meliori jure redire non debeat, cujus electio præcesserat, nec post illam abdicave: rat Coronam, ut Augustus, nec omni jure se exuerat ad Regnum Poloniæ, ut Augustus fecerat. 2do. In scissa Republica (: ut defactò erat in Confœderatione Varsaviensem et Sandominiensem :) quid quid una Pars constituit in alteram, non est Constitutio sivé Lex in: violabilis præcisâ Authoritate Comitiorum totius Rei: publicæ adunatæ, sivé præcisâ approbatione illius, cum æqualis supra æqualem potestatem non habeat. Jam verò Confœderatio Denoffiana ante Abdicationē Augusti, post electionem et Coronationem Regis Stanislai, nullis Regni Comitiis totius indivisæ Rei: publicæ fuit approbata, adeoq; Lex inviolabilis non fu: it, aut Legitima. Et quamvis Consilium Varsaviense an°: 1710. (: non Comitia, tale enim nomen, ipsum assu: mere sibi non ausum :) sub nexu Ejusdem Confœdera: tionis Sandominiensis fuerit, quia Moschus victor erat, et Saxones redierant, Moschiq; Poloniam intraverant, i: dem tamen certé fuisset sub nexu Confœderationis Varsa: viensis, si Svecus vicisset, ut intendebat Serenissimus Stanislaus sub nexu Ejusdem Confœderationis, pri: ma Comitia celebrare. de quo vide Zatuscium. ar: ma enim victoris tunc dabant Leges et extorquebant. Jam pridem nonnulli sivé ad Confœderationem Sandomi: niensem, sivé ad Consilium Magnum Varsaviense, si: vè ad Comitia Varsaviensia anni 1717. sivé Gro:

=drensia 1718, responderunt, sed quasi Capita, has Leges objicientibus inclinantes, et quasi precariò excu=santes Serenissimum Stanislaum variis rationibus, cum tamen brevius et solidiùs respondere potuerint, ut in rei veritate est. Omnia prædicta sub æmulo potente Serenissimi Stanislai Regis, et Usurpatore Throni Cig ne dicam Invasore, nec Legitimo Rege, ut satis pro=bari Constituta, adeoq ex hoc uno Capite invalida et irrita, sicut cætera omnia in rigore pleno, ità et hæc, quæ Ledunt honorem innocui Regis Stanislai. Nec opus è Reipublicæ per novam Constitutionem abrogare ista, quæ per se sunt insubsistentia, sed tantùm expungere, et vo=lumini Legum non inserere; cum hac tamen diffe=rentia dixi omnia irrita esse, ut de facto sunt, imò nec tollerabilia, sicut cætera, quia sub Usurpatore Rege — condita; quod, quæ sunt utilia & salubria Reipublicæ, hoc quicunque Regnans abrogare, seu tollere, aut im=mutare non posset, quia Respublica non consenti=ret, bene autem illa, quæ sunt læsiva honoris Serenis=simi Stanislai, ut pote ab æmulo Jus Potente ar=mis extorta, cum ad nullam utilitatem Reipublicæ va=leant, imò obsint, et quæ varios motus nunc causant: ideoq rata et grata, sive valida esse nequeunt, quod omnes fateri debent; sed ne irrita censeantur, Augu=stum Regem post reditum satiùs Legitimum cense=re volunt, cum nullatenus legitimus fuerit sine nova Electione: nàm Sublato Fundamento, totum ruit æ=dificium?

A.R. Quærit tandem Author, an hæc sufficiant? Ego non sufficere ut clarè vides. si non? remittit ad Legem — anni 1593. quam in calce sui Operis posuit repe=titam fusiùs 1607. (: quamvis Author perperam longè posteriori annô allegat:) sive confirmatam, — et Decretum in Serenissimum Stanislaum, ejusq

electo:

Electores et recognitores latum irrevocabiliter censet. sed adhuc non sufficit mihi etiam Lex ista, quid ultrà addet? cum ultimum jam et maximum hunc arietem ad expugnandum Authorem Moniti, et condemnandum Serenissimum Stanislaum (: quô potiùs Augustum Regem condemnat, non Stanislaum:) adhibuerit? Salvet priùs Regem Augustum, pro quo militat, non impegisse et non contravenisse huic Legi dicenti: Non possumus, nec debemus nominare aut procurare Successorem, multo minus per Cessionem quempiam ad Regnum elevare. per hoc: quòd abdicaverit, et cesserit Serenissimo Stanislao Regnum, eundemq́ elevaverit, aut potiùs elevatum jam, firmaverit. Si dixerit invitum sivè coactum hoc fecisse, sed nec coactus debuit juxtà Pacta Conventa â se jurata, et specialiter: supra hoc Punctum, ne ullô modô, titulô vel prætextû, propriâ sivè coactâ voluntate abdicaret, aut de abdicando cum aliquo transigeret vel componeret. Constit: 1593. fol. 636.

Quōd autem Serenissimum Stanislaum, Electores ejus & Recognitores, Constitutiones istæ binæ, sivè una diversô tempore lata, non condemnet, Vide mi Læli, cum Ter-Centoculus hic Argus non videat. Quæro ex Te, quæro ex Authore, et quocunq́ Polono, an hæc duplicata Constitutio sustulerit aliam Legem de non præstanda obedientia Regi, quantumvis legitimè Electo, si non servet Pacta Conventa, si ut absolutus velit regnare, Libertatem opprimere aut tollere? an non? Elige quod vis et dic: Si sustulit, jam Respublica libera non est, obedientiam renuntiare, Regem deponere, et alium eligere vivente tali Rege nullatenus potest, quantumvis despoticè et Tyrannicè dominari voluerit. si non sustulit? ut de factò non sustulit, tunc hæc omnia vivente Rege potest ità, ut nullus Constit: 1609.

hostis Patriæ aut Perduellis. vigore istius constitutionis cen-
seatz, quamvis pro parte Regis stent alii, nunquam enim
contingere potest, ut quantumvis absolutè et despoticè
regnet, Pacta Conventa Rex non servet, amicos Clientes
et Asseclas non habeat, qui Buccellam Panis de manu
Ejus receperunt, aut se recepturos sperant. Sic in Nostro
casu contigit, cum Rex Augustus ut absolutus fœde-
ra cum Exteris solus, et clanculò sanciret in præjudi-
cium Libertatis, per Saxones Libertatem et liberum po-
pulum premeret, Bella sine consensu Reipublicæ, imò
dissvadentibus Civibus inferret, Poloniam dividere vel-
let p. Quid putas Lali, an Electores Serenissimi Sta-
nislai, Recognitores Ejus, et ipse Rex Stanislaus, vi-
vente Rege Dethronizatô, electus, sine ulla amnestia
hostes Patriæ et Perduelles reputari debeant, aut debue-
rint ſ: insuper Rex Stanislaus in avum inhabilis
ad Coronam :ſ qui pro Libertate et Patriis Legibus ze-
labant. Præterea: Quicunq; elegerunt Serenissimum
Stanislaum, qui recognoverunt, habuit ne illos a-
liquando Respublica pro hostibus Patriæ et Perduellis-
bus, et non potiùs pro Defensoribus Ejus, etiam ante
Tractatum anni 1717. et antè omnem Amnestiâ?
alios etiàm post talem Tractatum jàm evanescente –
dictâ Amnestiâ, quo absolutè in hoc casu non fuit
necessaria? Utiquè Neminem. Cur igitur solum Sere-
nissimum Stanislaum habere debeat pro talis? qua-
si ille Rex deterioris Conditionis suis Electoribus &
Recognitoribus debeat esse. Sed jam veniamus ad
exempla, quæ magis docent, quàm Præcepta.
Cum Sigismundus III. cum Domo Austriaca mo-
limina contrà Rempublicam cieret, et Magnus ille
Joannes Zamoyscius Literas Ejus intercepisset; In-
dicta fuêre Comitia Inquisitionis contrà Regem: ha-
buit ille totam aulam pro se stantem, semper enim Pla-
centini adsciscunt, habuit alios multos; nihilominùs

Nisi:

nisi Literas et Characterem suum recognovisset, nos vôq; Privilegiô et juramentô Jura Reipublica maximè libera Electionis firmâsset, Gentemq; liberam metû et suspicione liberâsset, infallibiliter Sigismundo Deposito alium Regem elegissent Poloni. De quo vide Piasecium. an in hoc casu mi Læli, hostes Patriæ et Perduelles fuissent illi novi Regis, vivente aliô Rege Electores? an amnestia egaissent? Dices: quòd Constitutio dicta non processerit, sed ex occasione â me nunc commemorata originem sumpserit. Verum est. Sed quoad Regem Sigismundum III. jam fuit Constitutio in Electione Henrici facta, quòd stante vitâ suâ ille et Successores sui, non deberent nominare, neque eligere, neq; Electionem aliquam indicere ullo modô - nec excogitatâ arte Regem Regno Successorem imponere, quam vide fol. 253. Quoad Dethronizatores et novi Regis Electores vivente aliô, dico: sive processerit prædicta Constitutio, sivè non, nunquàm illos ligat aut Condemnat, si Rex quo promisit, ter monitus non observet. Videamus tamen post dictam Constitutionem recentiora exempla. Nonne contrà illam, et aliam in Electione Henrici conditam immediatè commemoratam Joannes II. stante vitâ suâ cum Consorte Sua Regina Ludovica voluerit Successorem habere. Cordaum, seu Principem de Conti? multi Proceres & Quintes sacrum nexum: sic appellatum:) Subscripserant, Regemq; Novum eligere vivente Joanne II. conabantur? Cui molienti Archi-Mareschalcus & Dux Campestris Georgius Lubominius, Magnus Civis Patriæ, immortali gloriâ dignus, Libertatis Polonæ verus amator, murum se ahæneum opposuit impediendo. Quid putas mi Læli, quis illorum pro hoste Patriæ reputatus, aut proscriptus aut Perduellis, an hi qui Contrà Constitutiones dictas agebant, an ille qui pro ea? Proh dolor! Lubominius, qui se pro Legibus et Libertate opponebat proscriptus injustè, illegitimè et nulliter, nam Contradicentibus Nuntiis Terrestribus, et Comitia Judiciorum rumpentibus et dissolventibus ità, ut Protestationes suas per Extractum acceptas ex Castro, in facie Comitiorum projecerint,

denũtiantes jam dissoluta Comitia, nec activitatem judican=
di habentia. Cui post abdicationem Joannis II. ac post fa=
ta ipsius Lubomirii, sub tempus Comitiorum Electionis,
Respublica uti Civi Magno, et de Patria benè merito famam
restituit, Decretum injustissimum cassavit, et nè in posterũ
in talibus judiciis Rex præsideret, Legem statuit, imò ut
Mandata in Causis criminis Læsæ Majestatis et Perduelli=
onis, ex Senatûs Consilio tantùm, non verò â Rege prodi=
rent, de quo fusiùs vide volumen Legum Annº 1669. fol:
7. Quid ad hæc dicent illi, qui aut somniant, aut Idio=
tas decipere volunt, dicentes: quòd Respublica in duob9
Ordinibus consistens, aut Leges condere, aut conditas abroga=
re nequeant? cum dictô annô, Decretum, ac si â tribus
Ordinibus latum, in duobus consistens antiquaverit.
Dum hæc scriberem actũ, contigit mihi videre amice Lali
partum alicujus Cerebelli in eversionem Patriæ, de quo non
Minerva prodit, sed anguicoma Acherontis Megæra, sub
Titulo: Remonstratio justarum rationum, ob quas Exercitus
Cæsareus, Moschoviticus, et Brandeburgicus venturus sit in
Poloniam mense Augustô. Quasi ad salvandum libe=
rum veto, â Proceribus & Quiritibus Polonis nonnullis roga=
ti & invitati. O Cives, Cives! quo Vos dementia capit?
Si Cives dici mereamini, et non potiùs hostes Patriæ. ~~Quis~~
Quis Sapientum potentiorem se auxiliatorem accersit?
Vos tamen adeò Magnas Potentias binas, cum adminicu=
lo Tertiæ in Viscera Patriæ degeneres Filii invitatis, non
liberum veto salvaturi, sed Liberum veto, Libertatem, Vos
et Patriam caram perdituri. Vtinam Vos ipsa cum Radice
extirpet Deus priùs, quàm hoc ad effectum deducere va=
leatis! Si numerô plures estis potentissimorũ Monarcha=
rum auxiliis ut quid egetis? Si pauciores, cur Vestrum
liberum velle, aut potiùs damnabilem pertinaciam sic sal=
vare intenditis, ut se multo pluribus et velle liberũ et sen=
tire eripiatis? Vel exemplô Magni Civis Patriæ Lubomirii
melius et salubriùs sapite. Proscriptus ille, adeog' in fa=
ma gravissimè Læsus, honoribus, ut pote archi Mare=

schalcali

schalcali Scipione, Clavâ Ducali, Capitaneatû vulgò Sta:
rostiâ Cracoviensi spoliatus, extrà Patriam exul innoxius,
cum Cæsareas Copias Leopoldi Imperatoris (: ut semper
æmulæ Domûs Austriacæ cum Gallo:) tùm etiam Bran:
deburgi (: qui proclamaverat, si de novo Rege eligendo cu:
ra Polonis, nullum ego aptiorem et digniorem Lubominiô
judicarem:) habere potuerit, ad tàm grandem injuriam
propulsandam, amore tamen dilectæ Patriæ, cujus non ficta
Amator fuit, nedum ambire illas, sed nec acceptare obla:
tas voluerit. Si quid egit pro se et pro Patria, cum Conci:
vibus suis agebat, non cum Exteris Auxilianibus Copiis,
ut orbi Polono notum. Nunquid Vos proscripti injustè?
Nunquid honoribus Vestris spoliati? Nunquid extrà Pa =
triam exulatis pro Patria, ut talia nedum ad effectum de:
ducere, sed etiam intendere tantùm, pudori et probro Ve:
stro futurum non provideatis? redeat in mentem Hie:
ronymus Radziejovius, qui licet injuriam peroppressiò:
nem passus, exoticos in Patriam invitavit, quale conse:
cutus præmium? Nonne simile Vos quoquè expectat?
Si quid gravius non contingat uti ad Gliniany, quòd li:
cet multi fabulam autument, tamen ne sit in Vobis ve:
ra posteritati Historia, Deus avertat, et meliorem vobis
indat mentem. Jactabatur sæpè numerò ingentibus +
Procellis Nostra Patria, fluctuabat invido aliis Libertatis
Nostra navicula, operiebatur fluctibus, et mergi videbat,
semper eluctata emersit. Fluctuabit et nunc Reipublicæ
Navis, si vos tempestates in Placido Poloniæ mari excita:
veritis, sed ubi ad portum quietum aliquando appulerit, quæ
præmia expectabitis? Pudebit Serenissimam Matrem Rem:
publicam, abortivos se edidisse Filios, pœnitebit Agrippinâ
et Nostram crudeles in se genuisse Nerones Matricidas.
Consulite Patres vestros, Avos, Proavos, Abavos. etc. Si quan:
do â Condita Polonia ad Liberam Regum Electionem E:
xoticas conduxerint Potentias? et narrabunt Vobis. Dis:
turbium facere quilibet potest, sed imperare fluctibus Ma:
ris et Ventis, Solus Deus, aut Magnus quispiam cum

illo. An incendiô totius Europæ nomina Vestra illustra-
re animus est? At credite mihi, plus hic ardor fumi
habebit, quàm lucis. Reddetis Nomina Vestra non famo-
sa, sed fumosa, ut Herostratus suum Dianæ templi-
combustor. Parcite zelo meo, indulgete non mihi sed
veritati, quam depromere cogor. Non vobis de libero Ve-
to, non de communi bono Patriæ cura est, sed privata
lucra & commoda, pertinaxque Sensus ad hoc Vos im-
pellit. Placuit Vobis præterito Regi gratialistas fuisse, pla-
cuerunt annua Pensiones gratuitæ, placuit Regem ha-
bere ad Libitum Suum et velle? placuit non dubito. Quid
ergo nunc intenditis? ut iterum talem Regem indipi-
scamini, apud quem dictaturam agatis, palmam in
omnibus, Fratribus Vestris præripiatis. Unô Verbô: ut-
Rex futurus licet Patriæ proficuus non sit, dummodo
sit Vobis, hoc satagitis, hoc prospicitis. Si tamen vel mi-
nimùm in Vobis adest rectitudinis, saltem alternatâ
servate, et quod habuistis sub præterito Rege, concedite Fra-
tribus Vestris sub novo: nam præoccupabunt sic omnia,
ut Vos expertes gratiarum illius faciant.

Dicetis: etiam ex altera Parte nonnulli privata sua-
commoda venantur. Sit ita, facilè credo. ità tamen pri-
vatis lucris intriant, ut simul communi bono Patriæ, Li-
bertatis integritati, et exemptioni â tutela Germanica Po-
loniæ prospiciant. Vos autem et Libertatem, et Patriam,
et Fratres omnes innumerabiles, et Vosmet ipsos, privati
interesse Vestri gratiâ, sub jugum mittere vultis, ac Servitu-
ti mancipare. Ultimatè: si gloriosum est et meritoriu
coram Deo, hominibusq; injuriam condonare, amore Pacis
publicæ, si veri Filii Patriæ estis, si veri ejus amatores, li-
cet Vobis aliqua injuria fieri videret, amore Pacis, amore
dilectæ Patriæ concedatis aliquid pluribus Fratribus, et â
nefario ausu abstineatis. hac ex occasione Remonstrationis
facta, et Lubomirii in omne ævum gloriosi: quem sicut in-
vita nec Pollicitationes Reginales, nec Pecunia, nec præmia,

nec.

nec honores restituendi, nec gratia Regum, nec dulcedo
proprii Soli corrumpere poterant, ità post mortem etiâ
incorruptus quiescit Cismicii:) dicta sunto.
Michael quoque I. non tàm persvadebat, quàm ab:
dicationem cogebat, non obstante, quòd in Pactis Conven:
tis positum fuerit, ut non abdicaret. Jam et Leopol:
dus I. consenserat, scribens ad Lazmovium Primatè
et Divortium inter Sororem Suam Eleonoram, et Michae:
lem Regem, procuraturum se spondens, hâc solâ ad:
jectâ conditione, ut Neo-Electus Sororem Suam dictam
in Sociam Vitæ, et Throni assumeret, quod tandem ad
effectum non venit; Nihilominus si verisset, contrà di:
ctas Leges, et juramentum Michaelis Regis contigisset,
nullum tamen pro hoste Patria reputatum, aut pro
perduelli inveniò, sic enim, etiam tunc circumstantiæ
temporis videbantur requirere.
Volens solvere motiva et Utilitates ab Authore assumti-
propositas, facit Nobis reflexiones Author, quas ab illo
non petimus. An tam leve Nobis erit momentum ex: AR.
cludere Externos Candidatos, sicut Piastum? Jam Exclu:
sos tàm facilè videt, quàm Exclusum vidimus olim Piastum?
Sed tanta Nos uti debere circumspectione, nè bellum pro:
vocemus, nè ansam ultioni præbeamus. Vide mi Loli
Tercentoculum hunc Argum, quàm insipienter argumen:
tatur! Nè bellum provocemus liberam Electionem, aut li:
bertatem agendi amittamus, nec hunc ad Thronum as:
sumamus, quem Vicino Potentiæ prohibent. Nonne imitiò
Servitutis Nobis Svadet! ultio locum non habet, ubi non
est injuria: Sivè Externos excludimus, sivè Seremissimus
Stanislaum reassumamus in Dominum, nostrô Jure
utimur, nemini injuriam facimus, cum Corona Poloniæ
Nemini sit debita, nec Regem Nobis prescribere ulla Po:
tentia Divina Jus habet. Insuper bellô Nos terret, qua:
si Novalia sint Nobis Polonis et Bella gerere & propul:
sare. Nos non inferimus illud Vicinis Potentiis, illa si

intulerint injustè, aderit justa causa DEUS, qui dissipa-
bit Gentes, quo bella volunt, et quidem injusta: aderunt
Amico Potentia, nam sapè premente Deo, fert Deus al-
A. R. ter opem. Pari: dicit: / conatû exclusionem Stanislai ur-
gebunt. Num et Author iste inter Prophetas? inter Pse-
udo-prophetas? nam exclusus non est, nec debuit Rex
Legitimus.
Quod vero Author Monitii de moderno Electore Saxoniæ
A.R. protulit, dicit omnia in odium ejus scripsisse. Nequaquâ
in odium, â quo nullam injuriam accepit, sed in Caute-
lam Patriæ, amore Ejus, ne casû quô in similia mala et
pericula incideret. Quia tamen dicit Authorem Monitii,
culpam & crimen Patris retorquere in Filium, ideò debere
A.R. se Falsitates Authoris brevibus retundere. Vel invitus fa-
tetur, tandem culpam et crimen Augusti Regis Patris
quod hucusq non agnoscebat. Nec Author Monitii, impu-
tat culpam aut crimen Patriæ dignissimo Filio, sed pro-
vidè in futurum dicit, nè si Rex esset, câdem viâ, quâ
Pater processit 20. annis, Filius vellet procedere. Sed
retusiones si quid valeburit, videamus.
A.M. Debere Nos cavere ab hoc Principe, ne perennare faciam
calamitates Reipublicæ. Ex hoc sequit inquit: Infelicissimâ
A.R. fore Rempublicam, ni Stanislaum revocet, Omnis alter
Candidatq sivè Polonus, sivè Externus Patriæ perniciosus, Se-
pra Cæteris Elector Saxoniæ calamitates perennaret.
Optimè dicit, debere Nos cavere. Phryx plagis melior, & Nos
post tot pericula, oppressiones & ruinas incompensabiles, debe-
mus meliùs sapere, neq Nos periculo exponere, nam qui pe-
riculum amat, peribit in illo, Scriptura S. dicente. Primâ
vice Germanum Regem habuimus, et Ecce! quo non facit
Germanica Potentiâ, quo non minatq cum suis fodera-
tis! nè tutelam ejus Excutiamus, imò talem omnibus ar-
tibus vult excludere, ne sit Rex, qui jam pridem est, sub
Cujus auspiciis importuna tutela excutere jugum valea-

mus.

mus. Quid si secundâ uicè Germanus Rex esset, nec talem possemus eligere, in cuius favorem aliæ Potentiæ pro Nobis starent, non ne hæreditarium Regnum Poloniæ foret? 2do. Si Seremissimus Elector Saxoniæ vellet ita procedere, ut Parens Eius multis annis processit, cum ex se potens sit, Potens ex Colligatione cum Cæsare, Moscho, Brandeburgo, putasne Poli quòd veniret in adjutorium Nobis modernus Rex Sveciæ, ut venerat Carolus XII. qui ex hac occasione aliquot Provincias amisit, et Regnum Sveciæ debilitatum in suis viribus remansit, maximè si Seremissimus Stanislaus aut non reassumeretur aut de novo non eligeretur, et Rex Gallia cum suis Fœderatis offenderetur â Nobis? nunquàm hoc sperandum foret. Quòd autem debeamus cavere Electorem Saxoniæ, ut dicit Author Moniti, hoc alter Reflexionum intulit, quod ille non dixit. Dixit enim in supposito: si Elector Saxoniæ taliter vellet regnare, ut Parens Eius ferè 20. annis, tunc vellemus perennare calamitates Patriæ illas, quæ propè 20. annis perennabant, non autem illas, quæ sexdecim annis jam non erant, sed cessaverat. Revocando autem Seremissimum Stanislaum dicit: quòd tàm periculosæ (ut defactò est:) concurrentiæ obviabimus. Si tamen contendit, concedo consequentiam, quod si non infelicissima saltim infelix foret Respublica, ni Stanislaum revocaret. Nam si Elector Saxoniæ Rex eligeretur, ultrà ea, quæ superiùs dixi, & quis Spondor? quòd non evenirent, infallibiliter et extraneum et domesticum bellum perstreperet! Quod si alius Polonus (ut sunt multi capaces Coronæ, et digni videnz:) sic etiam Respublica misera & infelix esset; tùm quia nullus alius Terrigena, præter Seremissimum Stanislaum, Factioni Germanicæ, libertati Nostræ inhianti, posset resistere, Tum quia liberam Electionem amitteret, quæ

consistit in hoc, ut quem vult eligat ità, ut nulla Potentia valeat illi præscribere Legem, quatenus hunc non eligant, licet alios eligere sit liberum, aut hunc Electum jam, non revocet. 2do. Si semel vicinis Potentiis succederet, ut Respublica ostentatis illarum Armis, auditis commina-tionibus &c. sivè pertenuita, sivè cupida Pacis cum amissione aut saltem diminutione libertatis suæ, pareret, non assumendo ad Thronum hunc, quem illa vult et optat, et Potentia vicina prohibent, jam ad omnes Electiones Nostras vellent se intromittere, legemq; Nobis ponere, ut hunc eligamus, quem dictæ Potentiæ concederent, aut imperarent, hunc non eligamus, quem prohiberent, præsertim si illis aut non favens, aut inutilis videretur. 3tiò. Si modo alius Polonus non Princeps Stanislaus, eligeretur in Regem, utiquè ex tutela Germanica eligeretur Rex et pieret: hanc ergo nunquàm excuteremus.

A.R. Sed assecurare non dubitaret Author, modernum Electorem Saxoniæ, Principem justum, pium, prudentem, pacificum non egentem, quidquid sponderet, manuteneret. Cum Author hic sit ignotus, et ut supponit Exoticus, quis tam grande Reipublicæ negotium, quale est, habere Regem liberè electum, Cius assecurationi committeret? præsertim cum non possit esse tanta potentia, ut, si Elector Saxoniæ quæ sponderet, non manuteneret, armis suam assecurationem vindicare possit. Epitheta Serenissimo Principi Regio, et Electori attributa non negamus, imò addimus Unum, quòd ille consultò omisit; quia ad rem illius non serviebat; scilicet esse et Potentem, (: ut supeniùs innui :) et ob hoc præcipuè formidabilem. Insuper liberè non eligeret, licet formidabilis non esset: quia vicina Potentia Stanislaum assumere prohibet, hunc autem imperare censerent. Dicit non esse egenum, quia opulentum; optimè scimus, sed quid ad hoc opponemus? non aliud, nisi quòd Tenczynius in Electione

Stephani.

Stephani Bathorei, Parti promoventi in Re=
gem Polonia Maximilianum Cæsarem opposuit
Testamentum scilicet: Samotulii Palatini quondam -
Posnaniensis, quô præcepisse liberis fertur suis, si qui ex
illis in Senatu aliquando futuri essent: ne nimiis Princeps
abundaret, Sed subjectorum potiùs Ope egeret, quàm Sub=
jecti omnia ab illo expectarent, pro se quisquam operam
daret. Etenim ritè secundumq; Leges imperanti, satis in Repu=
blica; Civiumq; concordia, et amore Præsidii erit. Alium si se -
præstiterit, in Reipublica tamen potestate ut sit, volo: ex ea,
ne nimiis se opibus eximat, gravisq; mihi sit, aut omni:
nò opprimat, nolo. Nolo externa præsidia adducat, no=
lo affinium Principum auxilia in caput meum, Liberta=
temq; invocet. Reinhold, Hedenstei nig lib. 2. pag. 81.

Cavendam esse Ejusdem Principis Augusti ad Thronum A.M.
Polonia Elevationem, supposito eventualis Successionis ad So=
lium Imperiale, deficiente Prole masculinâ in Domo Austria=
ca, propter simile periculum, quale affecit Regnum Hun=
gariæ.

Scit benè Author, sed callidè occultat, qualiter idem Prin= A.R.
ceps per solennes abrenunciationes, quas tàm ipse et Prin=
ceps Conjunx circa sponsalia, quàm & Rex Noster Pater
Suus præstiterunt, exuendo se omni eventuali Successione
in favorem Prolis Carolinæ, habet vero Imperator Filias. &
Omissis aliis, tàm Saxoniæ, quàm Bavariæ Electores, qui
Josephinas Conjuges habent, spe omni Successionis, tàm
ad Bona Austriaca, quàm ad Solium Imperiale ex=
cluduntur, idq; âb ipsamet Domo Austriaca. Scit be=
nè Author Moniti de talibus abrenuntiationibus, sed mi=
hil callidè occultat. Tu fallax scis, et non tàm occultas
quàm falsum narras, ut decipias. Potuit ne? aut potest
Domus Austriaca, sivè Saxoniæ, sivè Bavariæ Electores
â Solio Imperiali excludere? quod licet aliquot seculis
per iteratas continuò Electiones teneat, hæreditarium ta=
men (: sicut cætera Ejus Regna & Dominia :) non est, et

quòd Domus Saxonica, et Bavarica priùs possidebant Imperiale Solium â libera Principum Electorum pendet Electione. Si tamen hôc non obstante, potuit Austriaca Domus Electorem Saxoniæ excludere ab Imperiali Solio, poterit etiam â Regali Poloniæ Throno, cum hic quoq; â libera Polonorum Electorum pendeat Electione. Adeoq; eligere illum non possumus, cum Domus Austriaca excludere cum possit. Undè fidem apud me non mereris, ut tali Principum Electorum Electioni abrenunciaverint, sivè Princeps Elector Saxoniæ, sivè Bavariæ, consequenter & Imperiali Solio, ad quod Jus nullum habent, nisi in Imperatorem eligant; et si eligerentur, licet exclusio Domus Austriacæ procederet, nil valeret, sed in Throno Imperiali, legitimè sederent. Quò ad Successionem in Bona Hæreditaria Caroli Imperatoris, credo facilè quòd abrenunciaverint in Spem prolis Masculinæ Carolinæ, quæ hæreditaret dicta Dominia, quæ cum desit hucusq; ideò contrà Sanctionem Pragmaticam Successionem Filiæ Majori natû Caroli Imperatoris disponentem reclamaverat, tàm parens Jus Augustus, quàm Elector Bavariæ. Quamvis verè Guarantii Regum assecuratam dicis Successionem Filiæ Imperatoris, vel si hujus linea deficeret, et Minori natû postea, Scio tamen non omnium Regum, nisi Regis Britanniæ Statuum Hollandiæ, et Magnæ Ducissæ Moschoviæ; aliorum quia non, ideò hæc Sanctio sicut in Polonia excitat, et excitaturum minaz disturbium, sic fortè excitabit magnum in tota Europa. Concludo. Cum â libera Electione in Imperatorem non potuit excludere Electorem Saxoniæ Imperator, Nam hoc non ab ipso pendet, sed â Principibus Electoribus, non repugnat Electorem Saxoniæ postfata Cæsaris in Imperatorem eligi, quod ei cordicitus opto. In tali itaq; Eventu Author Mobili dicit, quòd Nobis formidabilis foret, si prius Rex Poloniæ fieret, nè idem contingeret ei, quod Hungariæ.

Allegat secundùm Motivum recipiendi Seremissimi Stanislai absq; Electione, quòd Elections semper sint novorum A.M. motuum

motuum, et Scissionum occasio. Quærit Author Reflexion?: Amice quid putas? Essetne minus perniciosum Reipublicæ Electione Regis sponte privari? etc. Negatur suppositum, quòd in Receptione Serenissimi Stanislai absq; Electione, privaret se Respublica Electione Regis. Nam Serenissimus Stanislaus pridem est Electus, et â Republica recognitus. In reditu Regis Augusti post dethronizationem, Abdicationem Ejus. etc. certum est, quòd se privavit Electione, sine qua Rex legitimus esse nequivit, et tamen sollicitus hic Author non erat, ne perniciosum fuisset sponte privari Electione. A.R.

Motivo Tertio ab Authore Moniti posito non it inficias, imò approbat, quia se Polonum fingit.

Quartum motivum, quòd sit Stanislaus sine prole, adeoq; gravis hac ex parte non esset Reipublicæ. Approbat: Si modò loco prolis non esset propinquorũ copia, et Clientum turba, qui omnia sibi arrogarent cæteris exclusis. Prout (: dicit :) à Principio Dominii Ejus, Ministeria, Multæq; Bonorum Regalium facultates Viris Emeritis fuerunt ademptæ, et asseclis datæ, ne id ipsum etiam fiat, accedente Authoris interpretatione, quòd ab Usurpatore fuerunt concessæ. A.R. Sequeretur ex Sententia hujus Authoris, quòd Piastus sivè Polonus, nullus unquam Rex Poloniæ fieri posset, sed tantùm Electores Saxoniæ, aut alii Exteri, cum nulla Familia potens in Polonia sit, quæ non habeat copiam propinquorum, et Clientum Turbam. Semperq; verendum esset, ne hi omnia sibi arrogarent cæteris Exclusis. Et tamen tot fuerunt Piasti, Fuit et Michael I. et Joannes III. Piastus; Nunquid non habuerunt propinquos et Clientes? et tamen hi non arrogârunt sibi omnia, cæteris exclusis; adeoq; nec Serenissimi Stanislai arrogabunt, nisi Te exclusô, qui Polonus non es. Quò ad Ministeria, aut Bona Regalia adempta, jam superiùs respondi; nec superest ut quid Novum dicam. Licet autem accederet interpretatio Authoris, quòd ab Anno 1709. ab Usurpatore, (: ut in-

rei veritate est:/ sint honores, et alia distributa, tamen non faciet cum Serenissimo Stanislao talem Tra: ctatum Respublica, qualem fecerat Augustus cum Rege Svecia, ut omnes Vacantia â Coronatione Sta: nislai Regis distributa, nullitatis essent, et adimibiles.

A M. Ad V. Motivum. Quòd libertates et Immunitates Nostra essent in securo sub tali Rege, qui nullum relinqueret

A R. ad Coronam Successorem. Reponit: Carere illum quidem Filiis, sed non carere Nepotibus ex Regina Gallia, qui aliquando majori conatu, quàm olim Con: dous & Conti ambire Regnum poterunt, aut tempesti: vè sibi parare sub avo. Adverti puto mi Lali, quàm frivola sit hac solutio, quia aliam dare non potuit:

W. Et hic quoquè nota sibi contrarium. Recommendabat Superiùs Electorem Saxoniæ, qui non Nepotes, sed Pro: prios Filios habet, quòd plus est. Si itaq Serenissimus Stanislaus ideo non deberet Rex esse, quia Nepotes habet, multomagis non debet Elector Saxoniæ, qui ha: bet Filios. Adeoq dum vult expugnare Authorem Sponti, se ipsum expugnat. Accedit: quòd Nepotes tribuat Principi Stanislao, qui Regnum ambire possent, et ta: les in rerum natura non inveniunt, nisi in spatiis ima: ginariis, aut Iddis Divinis. Est Unus Delphinus, sed hic Regnum Nostrum non ambiet, qui hæres est Re: gni Gallia, Dux Andegavensis fatis succubuit, alij in Iddis adhuc Platonicis. Quòd si nascatq postea, — cum Rex Stanislaus in hoc anno 1733. quinqua: gesimus Sextus ætatis Suæ annus 23. Octob. finiturq sit, nisi ad 80. superviveret, tunc nepos Ejus nasciturus, s: si Deus voluerit:/ posset capax Regni Nostri fieri. Condeum et Conti distinguit Author quasi duas Fa: milias, cum etiam Condeus fuerit Conti, et Pater illij De Conti, qui cum Augusto Electus Rex Poloniæ fuit. Sed majori certe conatu Augustus ambiebat Regnum Nostrum, quàm illi duo, nullus enim Exoticos

induxit.

induxit milites, sicut Augustus. Primum Ludo-
vica Regina Poloniæ promovebat non ipse se, alterum
Major Pars Reipublicæ elegerat, et quamvis electus,
potiùs recessit, quàm aliquam vim Nobis fecit.
Ad VI. Motivum. Quod si Universalia suffragia in
Stanislaum non convenirent, sequeret iterum A.M.
Nova scissio, iterum duo Reges. Repomit: ne hoc A.R.
fiat, modum meliorem non suppeditat, nisi ne fi-
at electio turbulenta nullam eè debere. Ulteriùs:
et prout Author Motivis suis vult Nos permovere,
vellem audiat etiam meum: amore Boni publici. &
pro quibus zelare dicit Stanislaum, deponat in
manus Electoris Populi sortem suã, et expectet suffra-
gia. Ne fiat Electio turbulenta, nullam esse
debere; ità sanè, ut quid enim debet esse sivè tur-
bulenta, sivè aliqua, cum Electio præcesserit Regis
Stanislai. Iam Regis Augusti post abdicatiò-
nem ℣. nec turbulenta, nec ulla fuit, et tamen hic
sibuit, nec suadebat Regi Augusto, ut sortem suã
deposuisset in manu Electoris Populi, ut de facto te-
nebat, sivè Rex Legitimus censeri voluit, et non U-
surpator. Iam verò talis necessitas respectû Sta-
nislai Regis non est, cum Electus sit, et electio
præcesserit, nisi, ut dicit Author Motivi, propter-
scrupulosiores, ut roboretur.
Ad VII. & Ultimum motivum: Quod si alter, qm A.M.
Stanislaus eligeretur Rex, nulla foret Gus se-
curitas: nam Stanislaus externâ semper
Potentiâ adjuvaret ad vindicandum Jus, quod I-
psi semel Respublica dedit, aut carò redimendus
foret. dicit: quòd precautio hæc non est con- A.R.
temnenda. Sed Consilium dat: Si Stanislaus
Rex non assumeret, talem Ipsi Elector populus

opponat, qui sit in Vicinorũ amicitia potens, nam si Vicini illi fauebunt, Potentia, quam Author minatr, longum habebit ad Vindictam iter.

Ecce Consilium non petitum! sed consulat adhuc. Quem putat in amicitia Vicinorũ Potentem? indigitet illum. Non aliũm certè, quàm Electorem Saxoniæ; sed cur inter Epitheta â se data, verebatr addere hoc, quòd sit Potens? ne eo ipso abterreret Populum Electorem? modò tacitè tribuit, sed probè hoc capimus, et ideò formidamus eum. Posset absq; dubio Vindictæ præcludere iter, nè citò veniret, sed posset & Nos opprimere per Vicinorum Potentium amicitiam, Experti sumus Potentem Patrem, nolumus experiri Filiũ, neq; pro Electione Ejus, vindictam in Regnũ Nostrum exercen, etiam longô itinere venturam: melius est enim, quòd nullô itinere veniat, et nunquàm quàm aliquo licet serò. Si Stanislaus Rex Legitimus non supereffet. Si Elector Saxoniæ potens non esset: Si pater Ejus itò omnibus annis regnâsset, ut ab Anno saltem 1717. facilè conveniremus in illum fortè cum Authore Reflexionum, his verò Stantibus impossibile. Si præsignavit Illum DEUS Regem Poloniæ post fata Seremissimi Stanislai, ut pote multò Juniorem, erit. Modo Crede mi Læli, et firmiter tene, quòd non erit, etiamsi nescio quos disturbia et Bella subsequi debeant, nec Author illum speret. Nam Prophetia Rescii Abbatis Andrzejoviensis de omnibus Regibus Poloniæ incipiendo ab Henrico Valesio verificata, etiam de futuro Regnante verificari debet, est autem talis: Solus Biceps. Hoc Electori Saxoniæ adaptari non potest, solus est, Vnicus Parentibus suis Filius; Biceps non est; quia duo Capita stemmate non gerit, sed duos gladios. Benè verò Seremissimo Stanislao quadrat: solus est Vnicus Parentum Suorũ Filius, et Biceps est, quia duo Capita Stemmate complectr; Vnũ in medio, Vri, 2dum Leonis

desuperũ

desuper in Vitta, seu Galea, cum gladio Stantis evagi=
nato. Nec ex Polonis Proceribus quispiam speret, qui=
simile Stemma non gerit, ut brevi docebit Eventus.

Adhuc duo Argumenta Authoris Sponiti, quibus re=
assumendum Stanislaum Regem insinuat; induit
Author Reflexionid. 1mum: Quòd Potentia Svetica, A.M.
cum qua Colligatus est Stanislaus, nullum Scrupulu
Reipublicæ inducere debet, ea quo Svecia sit Respubli=
ca ad presens libera, adeoq; Sveci; suo ac Nostro Liber=
tati, tanquàm communi causæ studebunt. Reponit il=
le: Romani liberi fuerant, et tamen crimen erat tunc A R.
esse liberum, nisi Romanid. sic de Svecis Argumen=
tatq. sed dispar ratio: ab Orbe Condito nulla Res=
publica similis Romanæ fuit, nullaq; Imperium su=
um in orbem vix non Universum provexit, ut Roma=
na; sic DEO disponente, ut Prophetia implerentur;
quo nascente DEO secundùm Carnem, totum Or=
bem in pace componendum prædicabant. Nec erit
Secunda Respublica talis ad finem mundi. Videmq;
autem, quòd nulla deinceps Respublica libera, devo=
raverit alteram liberam, prout absoluti Sponarcho
nonnullos.

Tandem Scrupulum sibi resolvi petit Authord: Sve= A.R.
ci cum sint Regi Galliæ et Stanislao Colligati,
et deinceps Suspecti Moscho & Brandeburgo (: uterq;
enim avulsa ipsorum occupat:) utrum Nos Bello
Suo non involverent? et bellum hoc nullibi commo=
diùs, quàm in Solo Nostro continuari posset. Re=
spondeo. 1mo. Necdum Stanislaus Rex Solium
occupat, et tamen tàm Cæsar, quàm Moschus bel=
lum minantes, jam bello Nos implicare volunt, &
Si implicaverint, in Adjutorium erit Svecus & Gal=
lus sine dubio, cum quibus jungemus dextras, et
fortiores erimus. Poterit & Turca diversionem fa=
cere, et pro certo faciet compositâ Pace cum Persa.
Rp. 2do. Svecus Colligatq; est Galliæ â Francisco

1mo. Rege illius, si Potentiam habuerit, semper illi Avulsa repetere licebit; et si junctus Nobis repetierit, nil justius dari potest, ut qui ex Occasione Polonorum amisit multa, ex Occasione Eorundem repetat. Nos tamen sivè Svecus, sivè Stanislaus Rex sine Consensu Reipublicæ non implicabit bello, Edoctꝰ exemplô Augusti, qui sine tali consensu implicaverat, non benè illi, et Patriæ Nostræ successit. 3tio. Utinam hunc scrupulum Regi Augusto ingessisset Author, ne nos implicâsset, nunquàm tot mala subjissemus.

A.M. Ad Secundum, in quo dicitꝫ: Regem Galliæ, amicitiamq̃ Ejus semper Nobis salutarem fuisse, multò magis modò, cum Regem Sangvine junctum habebit, nullum Libertati discrimen à Vicinis fieri patietur, communem Causam contrà hostes Nostros ac Suos ageret. /: quod verissimum & indubitale est: / Reponit duo Exempla. Unum: quòd

A.R. Regius Princeps Poloniæ Ioannes Casimirus in Gallia sequestratus fuerit / duobus Annis, qd non expressit. Secundum: quòd rudera testentꝫ de illis Subsidiis Consiliorum & Nummorũ, quibus Rex Galliæ juvabat fortiter Carolum Sveciæ in continuando bello, quô Polonia Nostra ad incitas & Favillam redacta. - Non siluit, quòd Ioannes Casimirus in Gallia Sisteronæ fuerit Sequestratus innocens; siluit tamen causam Offensi Regis Galliæ â Parente Ejus Sigismundo III. ob dispersos Hungaros, qui pro Electione sibi Novi Regis convenerant per immissos Lissowcios, de quo vide Piaseccium fusiùs, et hoc in gratiam Cæsaris Ferdinandi II. sine consensu Reipublicæ factum, Cui Ferdinando II. satis molesti erant Hungari, qua ex occasione horrendum bellum Chocimense Soli Sustinuimus, nullo ab Imperatore

receptô.

receptô auxiliô. Tum præcipuè: quia dictus Ioannes Casimirus Fortalitium perlustrans, delineationem Ej procuravit habere; et quia ex Austriča natus, Austri: aco Domui favens, in suspicionem incidit, et velut Speculator retentus. Et si ideo amicitia Regis Gallia respecta nobis esse debeat, aut spernenda, quia â Ludovico XIII. ante Seculum Princeps Regius sequestratus fuerat, quantò magis amicitia moderni Electoris Saxonia repudianda, et ipse spernendus est, â Cujus Parente duo Principes Regni Jacobus et Constantin diutur mori interuallô temporis ante annú 27. Sequestrati in Saxonia detinebantur, nec priùs Suo Libertati redditi, quàm â Rege Svecia adactus Regno abdicaverit, jam à majori parte Reipublica - priùs dethronizatus.

Quòd autem rudera testentur Consiliô & nervô adjutum fuisse Carolum XII. Regem Svecia â Rege Gallia non miretz, cum ipsi Poloni cum juvaremus tanquàm Protectorem Libertatis Nostra, qui et si multa mala fecerit, tamen hoc malum necessarium erat, ut dixi superiùs ad salvandam Libertatê Nostram. Ideoq Si nos juvabamus Svecum et Rep Gallia, etiam in hoc amicitia Regis Gallia comprobatur: Non enim contrà Polonos juvabat illud, sed contrà Augustum, (: qui occasionem his nidèribus dedit, et tamen in illud culpam non retorquet, ac si nesciret:) contrà Saxones, et Moschos. Finit: Si Polori partes Gallicas contrà Cæsarem sustinebimus sine vinculo Stanislai, Gallia nobis amica erit. Non dubito, quòd esset; sed - nego, quòd possemus Gallicas partes sustinere, si spretô Serenissimô Stanislao, Regi Gallia sanguine nexô Elector Saxonia assumeretur ad Thro:

num Polonia, quem Author promovet, et in Cujus gratiam Unicè has Reflexiones edidit. Deindè licet nunquàm contrà Cæsarem Partes Gallicas sustinuerimus, imò contrà Colligatos Regis Galliæ pro Cæsare egerimus, sivè Lissowsciis immissis, sivè ad Chocimum, sivè ad Viennam, semper Gallia / ex: ceptâ Joannis Casimiri sequestratione: / amica Nobis fuit; quantò magis non dubitandum, erit, cum adeò strictô nexû Sanguinis, junctа Nobis sit modò.

Jam puto Curiositati Tuæ Charissime Lali satisfeci: habes exoptam Censuram, quam voluisti; ergo tàm tu, quàm quicunq; alius, facilè judicare et decernere potestis, quisnam his duobus Authoribus oculatior sit Argus; et utrum ità monitum Fraternum sit refutatum, ut annihilatum videatur, an verò persistat in suo robore, et Reflexiones potiùs Amici ad Amicum tanquàm Inutiles, sint reprobatæ & retusæ? Vale quàm optimè, et Me tuô, ut soles, affectû prosequere.

179a

Specificatio Injuriarum Personis Ecclesiasticis, Ecclesijs et Bonis eis annexis, in Diœcesi Samogitiensi, per Militiam Moschoviticam illatarum. An. Dni 1734. —

Ecclesia Parochialis Grinkiscensis, anno immediate elapso 1734. Mense Martio, effractis Januis à Dno Oziembłowski, Tribuno Kiriserorum Moschoviticorum, cum Moschis et Kozacis invadente, penitus ea omni argento, monilijs et suppellectili Ecclesiastica, sat copiosa, spoliata. De quo argento Idem Oziembłowski, Apostata a Fide Catholica, in Civitate Tilzensi in Prussia, Prædicanti Lutherano, calicem cum Patena; jam vero RR PP. Soc: JESU, Missionarijs prope Tilzam manentibus, coronam deauratam obtulit. Cætera Sacra Vasa et Vestes, ad Usus profanos idem Convertit. Parochialem Domum, et Colonorum Domos, igne funditus devastavit. Parochum Rndum Gedmin, incarceratum detinuit et omnibus Bonis et rebus spoliatum, tandem dimisit. Illrem Admd. Rndum Urwik Decanum Janiscensem, Major Petryssow in Strictissimo Carcere detinuit, tandem notabili Summa, mille et ultra BaMa redemptum, dimisit.

Rndum Joannem Maczerna Ecclesiæ Siadensis Vicarium, Idem incarceratum diu detinuit, et 80 circiter Imperialibus, fere æquivalentibus Scudis Romanis acceptis, dimisit.

Idem Rndum Mathiam Narwoysz Vicarium Layzoviensis Ecclesiæ, diu detinuit incarceratum, et non nisi pari pretio accepto, dimisit. Qui Præsbyter se transferre debuit, in alium Locum, et iam fere decumbens erat, et est mortuus, Ætatis 30 circiter annorum erat.

Dnus Rop, Major Kiriserorum Adm. Rndum Joannem Szemiott, Commendarium Salatensem, per hebdomadam in Carcere detinuit, et non prius, quam acceptis per Manus Illris Mci D. Plater, Palatinidæ Livoniæ, Colonelli Sæ RaMttis, centum Imperialibus dimisit.

Dnus Bekler Major Rndum Dnum Bohdanowicz, Parochum Villiscensem, in Stricto Carcere detinuit, et ultra mille Tinphonibus, redimi coegit.

Idem Rndum D. Lukowicz Commendarium Jurborscensem, diu detinuit, donec decem aureis hungaricis, et alijs Muneribus, se redemit.

Dnus

Dnus prædictus oszenbłowski Monialibus in Conventu Krocensi, degentibus, summam Mille Sinphonum, exsolvi sibi impinsit, Et Andr Dnus Mortowtt, Capellanum Ecclesiæ Crocensis, incarceratum habuit, et Sex virgines abducere comminatus nisi exolutionem faceret, hanc Summa pro datis impignus Rebus Ecclesiæ, et Monasterij comparatarum, extorsit, Idem RR. PP. Ordinis S. Francisci Seraphici Minorum de Observantia, tam diu quisere in Carceribus torsit: donec omnia Deposita Verill DD. Nobilium Ducatus Samogitiæ, extradere debuerant. Idem duos Carmelitanos Linovienz hucusq in Stricto carcere detinet. Idem tres Vicarios Ecclesiæ Szydoviensz sub custodia Kozacorum detinuit, Unum Andr Pacewicz pugnis percussit. Alium Andr Petrum Abartowicz diu vexatum, et digitis premere in torcular Sclopetorum, attentavit. Parochum et Rdum Dnum Joannem Jurcwicz, castigationibusq comminatis, ãbobus tandem alegio iniustitiæ ab hoc scelere detentus, paulo ulterius tentator, injuriosissimis verbis dimisit.

D. Kiliimbusk Guturio Ministerorum, Rdum Juanowicz Parochum Czekoviensz sub tyrannicã manu detentum, vexatum, et pari prætio redemptum vix dimisit.

D. Kornet Jazylow, Rdum Szymkiewicz Commendarium Popiwensem, tam diu sub gravi Custodia vexatum habuit, donec 40. Imperialibus, se redemerit. Ea Quidem occasione Kiliimbusk Ecclesia PP. Carmelitanum Kiejdanis, Semi mutata nova, in favillam redacta. Rdus Woyciechowski, Commendarius Retowiensis passus, à Dño Arierowskin Capitaneo. Idem Arierowskin et alter Chilinski Capitanei, invaserunt Illmus Dominus Episcopum Samogitiæ, et Lunnensem Suffraganeum, in Bonis Tauragi Sae Mtis Borussiæ, in Limitibus Dyœcesis residentes, qui vix effugere manus eorum potuerunt, et in Finibus Russiæ, ipsos hucusq insequentibus. Jam vero Ecclesiasticam, et pro ipsorum honesto ornatu necessariam Suppellectilem, rapuerunt ad 20 civitates florenorũ constantem; reqvirebant per Literas à Sae Authoritate Rossiensi, sed nullum Responsum, et Satisfactionem nullam, assequi potuerunt. Et ad Illmus D. Generalem per Literas recursum non intermiserunt, in aggravationibus Dyœcesis, et propriis injuriis, etiam nihil effecerunt. Ad DD Commendantes, et Officiales. Illvis Dnis Gnalis Bismark Bekler, aliisvé per varias interpositiones. etiam Illvis Mtis Officialium Brandenburgicorum, præsertim per Verill. Mtis Bronikowski, Majoren Cavallerá Sae Mtis Borussiæ, Rezestrum ablatarum Rerum, quarum non integrum producentes, nullam Satisfactionem, etiam in minima obtinuerunt. Idem Arierowskin Vsiadis, in Bonis Episcopalibus, per aliqvot dies cum Monachis et Kozacis civitates 150. multa damna fecit. Capitaneus Czekoviensis

cæpit

Czow, Olziadis cũ bo militibus, aliquot dies maneas, multa damna fecit, et Gubernatorem Residentis Epp̃alis, Dnũ Lileyko, baccellis et Teutonis persecutũ. et 80 Imperiales, parata pecunia extorsit. Similia et in alijs Bonis ejus et alij fecerunt, multoties Dniaż Mieczerski, Seniõ. Andr. Dnũ Wołowicz Canonicũ Smolenz dicũ vexavit, et 30 Imperiales accepit. Aut preter hac expressa, in particulari Damna, et exorbitantias, longe majora patitur Dyocesis Samogitiæ, nam gravissima Taripha Fumorũ, Equestris Ordinis institutione aucta, ad 8bo Computum, ex suggesto Imperiorum Manus exactrices potenciã delata, vigore cujus omnino exolvendam Summam primo per 6. Imperiales, aquilibet Fumo, ex predictis 8bo demandarunt, postea insuper Imperialem auxerunt et cum fortiori executione, adeo rigorosa, extendunt, ut pro dilationis die, aliquot Imperiales augendo, plus quam per decem Imperiales /: excepto Salario notabili; pro quietatione per 15. civiter à 100. computando :/ solvere debuissent. ad ultimam reducti ruinam, ex ich pretio pro colligenda pecunia, Equos et pecora divendendo, miseri Presbyteri, et eorum Coloni exstiterunt. Insuper quolibet mense frumenta, Straminа, Fenum Boves comportare coguntur, et quando ob paupertatem, et difficultatem viarum, ad remotas Consistentias, in Termino assignatas, devenire non valent, multis contributionibus, pœnis cruciantur. Labores prestare coguntur, Scilicet vias explanare, Montes fodere, ex Tabernis contributionem, Czopowe dictam in duplo, uti solebat solvi ad 1000 Imperiales extorserant. cum pari ut supra Salario, Sed ad interitũ redigere volentes, in Quietationibus defraudant, aut non subscribendo, nam Illorum Scripturã inperiti sunt nostri, et postea revisionem Quietationum instituentes, et vicia in quietationibus, aut non deplano Datas asserunt diuntiq; suo Idiomatę niczyste Kwit, et sic multetas grandes pecunias, extrahunt, Equos Pecora abducunt, et variis pretextibus assurgunt, substantiam et vitam miserorũ hominum. si in Spem quodlibet damnum, describere satagerem, Domos grandes mittere deberem, in Villis aliquibus, commeatus deponunt, ubi munitiora sunt Cemeteria, uti in Jurbocensi Nowomiasto, Szawle, et alijs in Bonis Mensæ Epp̃alis principalioribus, Poszevitym dictis, cum alter currit annus, continuo centum Kiriseri manent, Domos in Aula et Colonorũ pro suo usu reedificant, frumenta, pecora devorant, Labores Rusticorum sibi adscribunt, Administratorem non admittunt et duplicem solutionem ex Colonis Contributionum ad Districtum Upitensem, in Ducatu Samogitiæ ex ijdẽ exigunt. Bona alia Mensæ Epp̃alis, sæpius invadunt. et suos adsi-

ciosos, insolentes, Nomine Gentis homines mittunt, rapiunt, administratores concu-
tiunt. Illrem Rndum Dom. Wilimowicz Instigatorem Dyœcesis Samogitiæ,
percusserunt. Subditis obedientiam Dno præstandam prohibent; impossibile est
præ dolore exprimere, cum per Postam transmitti, nequeant tanti Thomi, pauci
sinuo, vera expressa, si oportuerit dignis Testimonijs et Jurejurando probanda.
Superest etiam de rapto Virginis Mcæ Dnæ Gutakowska, ex Familia Illri, Matre
Oginska progenita, quæ ex Aula Triscensi abucta mittaviam in Curlandiam, et
cum detrimento suæ Virginitatis, à Dno Kalmowski, Adhærente Moschorum. Et
Mcâ Palatina Mscislaviensis per aliquot dies inter Illos saltantes et noctes, et ebri-
etate ac vicijs indulgentes, pariter detenta, insimul pari ignominia reple-
ta; In Domoquoq Mci Dni Drowdzik Venatoris Ducatus Samogitiæ, congreg-
ti, aliquot Officiales Moschovitici, assistentia Militum cum Musica, co-
gerunt alacrem esse Patrem Familias, tandem uxorem conspurcere volentes,
quæ dum singulari Providentia Dei repleta evasit, Virum tam diu torque-
bant, donec Ebrijs, loco suæ Uxoris, mulierem subordinatam statuere de-
buit, quæ illorum Libidini satisfecerit. Sed quis mala hæc enarrabit, cum
in dies accrescant, uno verbo dicam, si misericordia Dni non respexerit nos,
actum est de Nobis et Religione Sa Catholica. Conscripta hæc d. 24. Jan. 17..

(L. S.)

A. N. E. N. V. Gn. N. Notarius mpp.

Kayasnieyszy Miłoscivy Krolu Panie a Panie Moy Miłoscivy

...

Nimsię rezolwowałem tę moią do WKMci P. MoMo pisać expedycyą długomsię z myślamipo-
rował nadtym hesitando ieżelisię odważyć ona inquietować plurbus intentum WKMci
nabonieie iednak wszytkie konsyderacye y ostrożne Deliberacye tuż ciężyła y nadzieniewie
ta gurę nieważelna moia z prawdziwą Wiernoscią ku WKMci miłości Oyczyzny, za którey
instynktem nastronę uchylewszy quidsitum verborum splendorem całe w prostocie Serca
nieuwiiaiąc prawdy iak mocna w bawetnę, zaczynam te prawdziwe przestrogi subti-
tuło Anonimi Authoris niedla tego iednak, żebym się miał zanię wstydzić, ale z wielu
wielkich przyczyn, a niemniey dla tego ze ob Reverentiam Maiestatu WKMci P. MoMo
a osobliwie dla ułożonej z Natury Modestyi obawiaiąc się żebym niebył poczytany za Impor
tuna niemogłbym tak śmiało y tak rzetelnie wszystkiego ustrzec remonstrował. Jak to iest łat
demu wiadomo że y pomyślney przeciwne Rzeczypospolitey Sukcessa dependuią od Sukces-
sow WKMci a ieżeli Sukcessa tak indispolubili vinculo z sobą zpoione trzeba tey spolney
kooperacyi, żeby wszystkie zawady do pożądanego Raspolitey Szczęśliwosci celu tamuiące tem-
pestivis remedijs oddalić. Te zawady uniwersalną Szczęśliwość ustrzymuiące są dwoiakie
Publiczne y Partykularne. Publiczne Sam WKMci z urodzoney przełomosci Swoiey y wymo
bowanej longa Rerum vicissitudine experiencyi łatwo spenetrować y one uprzątnąć może
oparty kularnych zaś wszytkich zawad wiedzieć WKMci dla zabawy y trudnosci niepotrzeba
nata są Ich MM Panowie Senatorowie y Ministrowie Status, osobliwie Ich M którym maią
piersze ad missyią do WKMci, Ich M ci tobie est Muneris inwestygowac y szczerze WKMci
reprezentowac zastan w teraźnieyszey Koniunkturze tyczące Oyczyzny Synow,
Ich M ci tobie est Muneris ex adytu Ich wewnątrz mocnosci podźwignąć zruinowanych y zewszytkiego
wyrwatych ratować et afflictos consolari, Ale zważywszy że pomienieni Ich M Panowie Senatorowie
y Ministrowie znaczną magnitudine negotiorum będąc oneratiwych iuż rzeczy wyrażonych affecy-
ach pewnosciach do tak żadney nieuchylić attencyi Anistarania a zważyć się pur Boni
Publici zelo niektore do wiadomosci WKMci potrzebne spisać punkta y cokolwiek przy tym z
wielu żadnych aber przyczyn Pana y Oyczyznę Swoią kochaiących y żeśtymowanych Ich M
tego wyczerpnąć Sentymentow te moie in praecautionem WKMci życzliwe zdania Bogu
dzi prywata nieinteresowane do kogo żadnym respektem niepowiązane do Panskiey
uwagi podaię Konsyderacye.

1mo. Lubo żadne Państwo y Gubernium być niemoże bez malkontentow, a osobliwie sam, gdzie Pa-
nuiący w Walnym Narodzie ma w rzeczy distributivam iustitiam, ieżeli nie bardzo i ile możnosci powo
li może zawsze Rządni Monarchowie z pilnoscią postrzegaią tego żeby panowali z Universal
nym wszytkich ukontentowaniem exacyuiąc y przezornie Dystyngwuiąc sprawiedliwych za stąp
nemi przyczynami od niesprawiedliwych malkontentow, Abdrzuty niestosowny Importunow
których całe aprehendować nienależy. Skąd wiemy wszyscy o tym Dobrze że WKMci z urodz
nego y przychylnego do Dobrey Serca Swego nieskłonnego dyrobligował y niemoże z Natury
Swoiey cierpieć ut tristes Abeant a facie Domini, tak nie wątpię o tym żebędąc obrutab solici
tudine curarum y sam tylko ieden przez Swoią Osobę et permanente nanie tatem Wspaniałego
Serca Swego całą tę tak wielką machynę sustinendo wiele zaszytkim niemoże, osobli
wie o tym dla wiekszych zabaw y Respektow nosci niiest WKMci wiadomo iako wielu ex optimo
Sentientibus de Republica starych y zatem natoże poczciwych y życzliwych Stanu WKMci y oney
Oyczyznie Swoiey aniektorych aranżowawszy nieraz życia w wielu okazyach Cnotym Sensperkse
ta Invidorum WKMci niedoneroi y cautelem y przytłumia) Druzy odrzekszy się Żon y Dzieci
własnych, porzuciwszy in praedam Ferentum y zostawiwszy pustymi Domy Swoie teraz
niektore są w Respekcie Rzadkiem exystymowani a nieraz turbowani, Ale na dekwiekszy żal bywa
ią rzadnich zreferowani do Konsyderacyi y Admissyi Rządzkiey przez Instynkt złośliwych do Serca
WKMci Imprezy Ich M którzy iepsze bardzo nieznaczne krokiwzyli dla Dobra pospolitego, iedni
co znaczne Fortuny in victimam upadaiący Wolnosci Salutyfikowawszy teraz prawie Omen dica
tis suffragy

D

Emendicatis Suffragijs na Granicach y porozneych Mieyscach w Prusiech ledwo wyżywić się mogą
a drudzy maiąc co zapono y nie dla Oyczyzny niestrawiwszy nierownie wtym na Szczodliwsz, a wszyt
go tego za obarzyć Solita Aularum pestes inbodi Senatorowie upotrzebuią tym bardziey zatoż nie
zprawiedliwiey im żywiey y szczyrzey Oyczyznie służyli, Z Duszniewaią się na nie affekt ku Oyc
Nagrodnabiston niektorych Ichmościow ze Sanii usque ad fastum wewszytko opatrywaiąc Cudze
biedy y mizerye znac niedaią nie maiąc względu y respektu in his extremitatibus Oyczyzny na
drzenia przez Niepryiaciela y zewszytkiego wyżuta Bracią ktorzy będąc opuszczeni in loco deter
Statu smutne sobie Imaginuią Formuła, rzekli teraz przy wolnościey niby od zabaw pozre przy
szczupłey Szlachow Trzodę has zapominaią, acoż nie maią potym przepomnieć y mniey amplec
wać penes Copiosam farraginem rerum, przy naiścu zewsząd Importunow obawiaiąc się tego
znam się WK Mci żeby zaprzomocyiami Magnatow niebarzey korzystali w respekcie Pana
ich Importunowie drudzy szczęśliwi, inc Clientelis vel cognato Stanowisko do nich należą
zastrzeni, osobliwie ci nie spodziewaiąc się mieć względu Chasiebie Ubodzy cierpiąc
nieradzi popisywaiąc się z Nayepszemi Pokoiami Swemi, tabuli prospolicie penes summa
litates przy nayd doskonalszych Cnotach upośledzeni bywaią. Cui ceban Fato rozmemi zy
remonstracyiami y rozmemi Impressyiami ze niebędą cierpieć kane inuirian, iakoż nie wątpię
zawiodą się w tey maią mocney opinij ze WK M penes consumata prinan prudentian prz
rożne szczęścia y nieszczęścia Alternat stan y kondycyą życia Ludzkiego z tembolea relig
ią penetruią by Sam temu zabieżyć maiąc pilne oko y Attencyą natą ut non prodipiant p
mam przed zastrzonemi niezastrzeni, bo to była nie tylko teraz ale y wprzyszłym czasie u
ką zawada Felicitatem Publican, gdyż przez to samo tempus by musiała odpadać do
Oyczyzny, y naygorętszy Fervor Civium ad Cultus Publicos pewnie gasnąć by musiał. Dla
tego WK M Ci Warzeby in subsidium et levamen prac Ich mciow Panow Senatorow y Mini
Ktorych Ja przez to Authoritati derogare non intendo wybrać raczy niektorych ex Equestri Ord
przezornością y experiencią in rebus agendis a osobliwie Miłością ku Oyczyznie wiernością
WK Mci doświadczonych ktorym zebys WK Mci subsenia et rigia Corona Animadversione prikazał by
nacq inszego bardziey mieć pilne oko ieno nato zeby aprehendowali, y iakąg szaliwarzyć dystyn
wali Koszego meritum y proporcyią zastug y obym fideliter WK Mci bezradną przywarą
amissione Pasti Dan Stuley dongsid, trzeba iure merito mieć attencyią nad stanem Szlach
ktory w teraźnieyszey tak lichutkiey zwłaszcza nayw ięcey prawie y nayzdrowszey Contrybucyi
acyi ad manutentionem Majestatis et Dignitatis Reipublicæ, bo inaczej nie zdołamy
Senat nasz rozbrzękniony i Dziznich osobliwie valentiores opibus et prerogatiuis Mos
y Sasop itpraeticato scelere przeciwko Oyczyznie stuża Drudzy wnierozmysłney Ambi
cyi y stroskaiącej się rozrzie subsistunt atylko liczenia ex bene sentientibus ktorzy według ich
Sumnienia wiernie WK Mci assistunt.

2do. Nietrzeba WK Mci remonstrować iako dostoną Temu y nigdy dosyć nie wyestymowanemu Panu zeb
marzie Sekretu iest piersze y naypotrzebnieysze Arcanum do wszytkich Intryg Interesow z Rzplt
nych Maxim A è converso niezachowanie Sekretu nieposledniа iest do wszytkiego zawady u
ki Impedyment dziwuie się tu niektorz, że onito quodam fato promulgantur Sekreta z czego ze
WK Mci edoctus exemplis Gdańskich Francuzkich gdzie owszytkim w Obozie Nieprzyiacielskim wi
no temu zabieżeć raczy y zalecić zupełną ostrożność w utrzymaniu powierzonych sobie od WK M
Sekretow.

3tio. Z instynktu wiernosci donoszę y obym WK Mci ze często bywa Dyskurs z politycznemi Ludźmi ratio
tali między naszą Bracią iakoteż Kawalerami Cudzoziemskiemi jeżeli bespieczne czy nie bę
dzie WK Mci ruszyć się do Polski z tym Tabursem ktorego się spodziewamy, y ktory podczas
zbawieniu iest tam wszytkim extreme potrzebny, rożni rożne zdania swoie dawaią, Magno re
dicie quisq[ue] tuetur. Cudzoziemcy per stinzendo z Censurą corruptor ad praesens mores Cywil
cyią Niepryiacielską Narodu naszego dla ktory do unoszącej się intempestivo affectu biją wten
dose poremnymi napoparcie prognostycyi swoich rayianiami zemieścić Secretum chcą przydzie
kurs żeby WK Mci esponował z Drobiu swoie in mille pericula et molimina ktore ubz nie
zgrozy niektorych zapamiętałych od rodnych Oyczyzny Synow. To prawda że pomimo a
zdarzaią się konwinkowacie rauze, ale obrocony ieno karte na drugą Stronę to Sam WK M

zenow

Sam WK. Mość konkludować będzie, że omnino Salus et indemnitas Publica utrzymania
Dostoieństwa WK. Mci Utrzymanie wolney Elekcyi nastorey cała wolność Naszey Maiętno
ści consistuie niemoże inaczey stabilizi cyiba tylko przez Assystencyą y przytomnym staraniu przez Samego
Siebie WK. Mci. Nanicbespieczeństwo od Nieprzyiaciół WK. Mci trzeba się odpowiadam, że przy tak
szeroko się do Oboru mocarstw WK. Mości obwarowanie w bespieczeństwie blisko boku Swego Gratia
Securitatis osadzisz Urodzonemi Nationalistami y doświadczonemi in actualibus Militiae
tutis Ludźmi, nie zaszkodzi ta mizerna hufka która iest zarazona ślepotą takiey niepry
iacielskiey, ani awersyą Sami bronić Oyczyzny Swoiey odradzaią detestando vipere[m] tubo[m]que
per cataclysmos leges Odporuią iednak nietrzeba tak apprehendować, bo niemaią doszłego zrowia
WK. Mci tantas vires quantum vires choroby nayodrętnieyszego y Dzielnego umysłu byli. Musza
Oni teraz zadzierać tak słabe iak Inwalidy nie tylko tak zresztą choroby chcieliby pisać
y tego odstąpić czego się permonstrosam ingratitudinem et malitiam ku Oyczyźnie swoie
odważyli: Sekretne myśli opatrzywać wszelkich Swoich nefanda flagitia tak z temboto m
onimina zabronowszy y bliskie zwyczaynemi Desperacyi narabiania skutkami fumorem eterun
et inmale cupitis contumacia, ale y Dyspatrować dłużey nietrzeba obym bo na obwarowa
nie bespieczeństwa osoby Panskiey powinna być ostrożność y zessexya iak gdzie kiedy y kogo się
strzedz dla czego wyżey wyrażony Cudzoziemców Scrupulus nastronę uchylić potrzebien.
Widzimy teraźszy znaczne Pana Boga Naszego nadnami kary, doczadziemy y tego że ieszcze
nieznupełnie sumpsit vindictam nad Polską sprawiedliwość Boska kiedy ieszcze dosyć do
ozas niezuboninistruie sposobow przez prowidencyią Swoią do bespieczney w Oyczyźnie
Kraiu WK. Mci przytomności, która ieżdym zamachem zmiastaby wszystkie teraźnieyszego
w Woyskach naszych nieporządku przyczyny, które zdadzą się całe dependować od tego że nie
ma dotąd nikogo przy Oyczyźnie WK. Mci. Przyszła pierwsza tey tak wielkiey z wielkami nieszcz
częściami Narodu naszego Ignominy iest złośliwa zawziętości y złączona Ambicyi ieżnego Kadru
dzonego Narodu naszego, gdy niemiły iest złośliwa zawziętości y złączona Ambicyi ieżnego Kadru
giemu zazdrości, Jacobitów przy przyszłej Panskiey nietak śmiało wszelkich panowania gu
rę wzięta iako teraz w niebytności Panskiey. Chociaż te wyżey wyrażone defekta przez zbyteczną
ząc Ludzkiey natury przybrane trudno zaprawić niepodobna zgruntu zwyciężał, ieżeli
nak przytomna Powaga y niestomparowana WK. Mci przezorność takowe one z mo
lisz kowszy y utemperował może. Druga niepostrzeżona tego w Woyskach naszych
nieporządku przyczyna zemieniać dla złych kary, dla dobrych nagrody, y taby przyczyna przy Re
zencyi WK. Mci ustompić musiała, bo teraz każdy etiam exconsuetudinibus traxit mesi Serce, kie
dy w nieprzytomności WK. Mci mieszka rowny zarazem wielkiey szacunek y Estymacyą bezdyszy
kcyi Ci, którzy z okazyi uciekaią, iak Owies w boiu z drewie Swoie zarabiaią. A przytym rozbaczę
y Siebie samych spytać, należy cosmy znaczney przez te wszystkie Awantury in Rembo inpublicizzo
bili bez przytomności w Obozach WK. Mci, odpowiedam ze magnum Nihil awszystkosię to dzie
ie z wyżey namienionych przyczyn w Nieobecności WK. Mci wolnieyszy iest pole do nieprzyiacielskich w Woyskach naszych fakcyi dla których zagęszczenia a osobliwie z wewnętrzney Komen
dantow kolizyi tak wielkie prace y koszta do tego erygowania Woyska i trzeba conatu ka
czgo się y maią podobieństwo do owey budowania Wieży circa primitiva Swiata ex or
dia zaczętey z której robi się pelles confusionem Linguarum iednostayskie prozgłęz
nie kczerwone Dzieło, to się stało y dzieie w Naszych Woyskach które lubo teraz zdaie
się pracowne, praca ta iednak iestanie znaczna ani skuteczna aby zaś pewnieyszą
ruina kraiu y nisko ubogiego Ludu in absentia WK. Mci. Nadomiot te obawie Mądrym
kara dla złych, nagroda dla dobrych, skutecznie przy przyszłej WK. Mci przy prowadzone
będą bo iak do wszczęcia występnych większa moc maią, tak do nagrodzenia sterowiez
nych Akcyi maią bez komparacyi więcey poratowania Krolowie niż Ich Wodzowie.
Dla czego przy przyszłej Krolowi unetrzeć dwie się wszelkich impulsu et mobilibus ipsi
us Honestatis iabowas o punkt Honoru Emulacyą, boiedni przez miłość Oyczyzny oraz
instytutu wspaniałego Serca studio otrzymania od Panow Swoich podziwaby y est
macyi daią dowody generositatis Sed druzy choć iuż nietak chwalebną, bo interesso
waną pobudką przy szłych nadzieli espektacyi y ambicyi do Honorow uwieńczania się
fortuna azere zwykli. Secto ta podniety które y nayboiaźliwszych Ludzi adanimo

zitatem pobudzaią

Czytaiąc antiquitatem Annalium y poźniejsze Kroniki każdy uzna iakosmia p
trzaśla wszystkich Państwach a osobliwie unas w Polszczę do ustawicznych rozow
przyiacielskich przytomna w Woysku Krolow Panow Rowiąz. Jemi tedy y innemi
cyiami może każdy być z konwinkowany, że posłi przytomney Osoby WKMci w Woysku nie
poty żaden z Polakow niebędzie mogł restaurował Publikam Fortunam, poki żaden
melius convertere fata niepotrafi. Życzę tedy pierwnia WKMci aby zaraz z tym iak
kolwiek Lubiersu pieszot które indispensabiliter za potrzebne rzeczpospolita in Perso
Scia do Polski y Pracy Powaze Ruscia do Woyst nasz. Leczesie z aschurowac może
niektore Woyska Cudzeney niepryiacielowi oddania reprezalia Dolne stanq, abey ob
na Cnota w pazerniach obroza Narodow Sereads resuscitabitur przy Brzegu WKMci pr
ktore upewniam że ieszcze emulowac będą do spotkania z Niepryiacielem, aco wnieby
rosci WKMci barzo byto trudno, Sam Bog pobłogosławi. Ten Pan pobarasz Cyczyz
y pozatuie, bo dwiekow bona causa triumphat.

4.to. Ana koniec y atym dgnosze że nas życzliwych Synow Cyczyzny barzo to martwi y
tyka że WKMose bywaiąc na Miescie pertritis toto samey Kazny nawiadania
liczny konkurs rożney kondycyi Ludzi barzo to iest niebespieczna czy niemaszcze nasze
Desperatow trzeba pamiętać tristia exempla y rożne fatalne przestrzeby wiekow przy pod
Niepryiaciele nasi Alteronta teraz rusza bo widzą że iuż indeterito idą harcie i nam
ce pumutorzone w Głowach Ich proiekta zawżym niebyto ad nihil ea propensi pizma g
feror du WKMci teneritudine abeImieniem wszystkich WKMci y Waśnoś koedacych z
obtestor zeby byta ostrożnieysza circumspekcia przy wyiadaniu do Karety bo Sama Osob
nosć niezawadzi tak z Tamtąd iadąc iako z nazad powracaiąc mamy Słuszne racye do tu
bacyi w tym punkcie gdyż od Osoby WKMci wszystkich Nas szczerze y nieszczescie dependu
Kgcze zatym te moie Reflexye z przeprozeniem zetak obszrnie WKMose inkomm
dzie niewątpiąc że WKMość widząc prawdziwe Serce moie gorliwey mojey Sa
y miłey Cyczyznie wiernośći ten excessus prolixitatis Sentymentow Moich przyp
będzie raczył.

Waszey Krolewskiey Mości Pana
Mego Miłosciwego.

Wierny Poddany
mp

Kopia Listu pewnego Plebana do x.a Jmci Biskupa Krako„ wskiego pisanego d. 7 Januarij 1735.

Dziwcie moi Panowie rozum, potrzebosc, sumnienie, podzieli; Co Was za złosc porwała niżeli Szatanska porwała, zapamiętali Niewdzięczniey Miley Oyczyzny Panowie, ba Szpetni Bezbożnicy, ktora Was wychowała, na wysokie wynio„sła honory, tuczy, ubogaca, a Wy ią ruinuiecie, z honorem reputacyi, Sławy, Powinności wyzuwaiąc. Co wam Pan Nasz, Kosc z kosci naszych zawinił Krol Jmć Stanisław, ze zgodnie od wszystkich obranego do Throniu pra„wdziwie stworzonego, przez Cudzoziemcow, na Zgubę Oyczystych Praw, Ozdob, spro„wadzonych, od tey Korony, ktora mu Bog przeyrzał, gwałtem odpychacie, y konie„cznie w wieczną Niewolą Rzeczpltą zaprzedać usiłuiecie. Mierział Was Spokoy, nie miło Wam było patrzeć po pierwszych ruinach na Oyczyznę z popiołow powstaiącą; tesknilisćie z wolną Elekcyą, za Tyranską dependencyą Sąsiedzkich Potencyi podaiecie. Wiary Bogu, Oyczyznie naturalney Miłości nie dotrzymuiecie. Omamiaiąc Ludzi, zwodzicie Braci, Reparatorami Wolności się nazywaiąc, wyszu„kuiecie pretextow niesprawiedliwych racyi fundamentu żadnego niemaiących. Spro„wadzacie nad wszystkie schizmy Kacerstwa Dogmatystowie, ktora Was Theologia albo Katolicka rzekłbym z tak oczywistego Krzywoprzysięstwa, Niarotomorcistą tum antiquum, formam Rządow Polskich wywracaiących. Z kąd tak wielkie„prodzicie szkody poczynione, sprofanowania Swiątnic Panskich, wiedzę do„bre, że non dimittit peccatum donec restituat ablatum. Nie lepiey że Wam było moi mili Nadroszkowie cum omnibus errare, quam tam pauci sapere, aby„koiu zażywać w Niewoli, że pod Slodkim Panowaniem z Dziadow y Nadzia„dow Polaka, krwią swego Ani życiem S. rozgrzeszyć Was może, ani Bog chce miłosierny, ale że oraz y Sprawiedliwy dopuscić nie zechce, cum tanta delibera„tione et summa, ex supina malitia plusquam Infernali, z popełnionego grze„chu wiele okoliczności w sobie zawieraiącego. Chociażby z Was Kilkunastu Zdrayców odszczepieńcow plugawych każdy mogł mieć po Millionie Dusz, żadna miarą żadney zbawić niemoże, za tak ciężko połamane Prawa Kardynal„ne, Depstanie Praw Oyczystych, wyzucie z Sławy, honoru impracticato exem„plo Actum Electionis Judice ferro na karki Braterskie sprowadzonego zrobi„wszy, duo iniquissimi delli, wam, stat pro ratione voluntas, ktorym nie tylko ludzi życia pozbawili, a day Boże by y nieprzyiacielskiego, na ofiarę Bożka swego; kto„rego Elekcyą z Koronacyą iakoscie per Potentiam exoticam utrzymywali, tak per eandem Potentiam obławą idąc z Woyskami tymi po Woiewodztwach, przymuszacie Braci Slachtę do rekognicyi y adoracyi tego. A to, w wielkiey Polszcze kto się niechce podpisać, to kilkadziesiąt ludzi do woi przyiedzie, po„ty w Dworach wyrzucaią, wszystko zabieraią, niszczą, pokiąd się nie podpisze. Na ostatek iako chłopow do Gromady, tak przez Palety zwoływaią Slachtę do Poznania, grożąc nietylko zruinowaniem, ale też y więzieniem w Saxonii

które

ktore iuz nie ieden cierpi, kto woli Waszey nieuczynił zadosyc. A nie do
ze Obcy Zołnierze ruinuią, tak wielkie Prowianty wybieraiąc, ale tez
ten Bezboznik Generał Wielkopolski 600 Dymow na osobę swoię zostaw
wszy, wydziera zboza, siana, et alia Necessaria (wszak to sasi sami po
daią) A kto temu okazyą, nikt bardziey, iako Wy para Biskupow,
rzyscie Fakcyą authoryzowali; Daiecie rezolucye, na wszystkie zbrod
potciwie mogących zyc ludzi, przyprowadzacie. Gorszyły nie iednego contr
Statum Spiritualem ineptissime czasem wprowadzone dyskursy, ale lub
y sam Duchownym iestem, baczę, y swiat widzi palpabiliter, ze przez Wa
dwoch na oko niby Duchownych, ale w rzeczy samey niesprawiedliw
Apostatow Biskupow; to złe zrobione tak straszną gorę bierze; Iakim
mnieniem, qua fronte do straszney Offiary Panskiey przystępowac
wazacie się, ipso facto excommunicati. Y owszem w zywych ciałach
sprosni Potempiency zwazcie quantam colluviem populi sprowadzacie
zniszczenie Oyczystey Ziemi, siła tez wycisniecie z Poddanstwa ubogie
go, ostatni zuchel chleba im odeymuiąc. Sami Wasze własne dochody
potracicie, w biedzie mizeryi zycia Waszego konczyc ah Uchoway Boze
by nie na wieki musicie. Obaczcie się, reflektuycie się na wiecznos
nieskonczoną, zdrowszego umysłu szukaycie. Przestrzegam Was
ko z dawna Wasz dobry Konfident obudwoch, pokiscie tez y Wy
tak mizernymi byli Plebanami, iako y Ia teraz; bo inaczey Bog
wie, co się z wami y doczesnie y wiecznie będzie działo. Wdzięcznym
sercem przyiąc proszę, do pokuty się wczesnie zabierac, naprawiwszy
to coscie zepsowali zyczę; iako prawdziwym affektem y respektem

W Xey Mci. Brat y Bogomodlca.

X. Kasper Pleban
mpp

Dla informacyi. Do czego po wzięciu przez Kapitulanyz Gdańska y obrutney Pnegoz. Ze wszystkiemi Zutawami, ogniem y rabunkiem dezolacyi przymuszony niewinny Senat y Stanem Rycerskiem, tamże, w Osobie Nayiasn.e Krola Jmci Stanisława wolny Elekcyi y honor Oyczyzny Swoiey utrzymuiący przez aresztа y niewolą aktualną także przez Publiczne odesłania do Peterburga y na Syberyą przegnaniu. A to zowiąc całego Narodu Swego hańbą, wolności y Senatu postpozycyą.

Numero Primo.

Przysięga in presentia Krola Jmci Augusta Trzeciego wymuszonym sposobem, bo przez pułpiętey godziny wydysputowana despotice[?]ssime wystraszona y wymierzona, na Jchmciach P.P. Senatorach, Ministrach, & in Agvestri Ordine, w Klasztorze Oliwskim, pode Gdańskiem, przez Jchmciow P.P. Ministrow Cudzoziemskich Graffa Wratislawa, y Graffa Lewolta. Y 26 July 1734.

Ja N.N. przysięgam Panu Bogu w Troycy Swiętey Jedynemu, iż żadnym przeciwnym y wymyślnym sposobem, niniejszey Przysięgi moiey, nietłumaczyć, uznawszy Nayiasn.e Krola Jmci Augusta Trzeciego, wolnemi głosami zgodnie obranego, y uz szczęśliwie koronowanego za Krola Polskiego y Pana moiego, Oremusz nienaruszoną wiernosć, y przyzwoite według Prawa posłuszeństwo, świadczyć y oddawać będę, attentowaney przeciwko wielu Konstytucyom, proklamacyi Stanisława, y Osoby Jego, ktorego Rzplta według Praw dawnych y Seymu Lubelskiego, przez Konfederacyą Sendomirską wyprzysięgła się, przez Radę walną Warszawską, y dwa Seymy 1717 & 1720 Kondemnowała & pro hoste Patriæ deklarowała raz na zawsze odstępuię, y wyprzysięgam się, wszelkie fawory Jego poczynione Actus Kassuię, Kondemnuię, y annihiluię. A dobrowolnie przystępuiąc do Generalney Panow Rzpltey Konfederacyi, przy Dostoiensstwie Jego Panskim, zaczętey y w Krakowie reassumowaney, chętnie na siebie przyimuię, y utrzymywać wspolnie Rzpltą będę, to wszystko, cokolwiek ad Tuitionem Wiary S. Katholickiey Rzymskiey Mittis Legum, & Libertatis należy, jezeli miałem to nieszczęście bydź odciągnionym od tych, ktorzy się przytożyli, ad excitandam in Republica animositatem, tedy dowiedzenia oneyże, szczerze y skutecznie, przez wszelkie sposoby, wedle sił y możności moiey, pomagać, y o iako nayprędzey Rzpltey uspokoienie starać się będę. Przeciwko J.K.Mci Augustowi Trzeciemu directe aut indirecte, nigdy moliri niemyślę, y nie a nie przeciwnego in recessu serca mego nie zostawuię, ale przy tymże Panu Swoim statecznie stawać będę, y poki Życia y Substancyi stanie, bronić y zaszczycać będę. Żadnych szkodliwych praktyk Kontelligencyi y korrespondencyi czynić niebędę, y owszem przeciwko każdemu, ktoby cokolwiek co przeciwnego tentare, iako przeciwko Nieprzyiacielowi Oyczyzny na skarg Jego powstanę, y w tym obowiązku statecznie tam in prospectu quam in adversis, niczego się przy pomocy Bożkiey nie lękaiąc, ani żadnym respektem, y prywatą nieuwodzić poty trwać będę, poki się Rzplta ab intra & ab extra nieuspokoi. Tak mi Panie Boże dopomoż y niewinna Męka Jego.

My.

#

My tedy nizey wyrazeni ten Jurament wyzey specyfikowany przed Nayiasnieyszym Krolem Jmcią Augustem P. N. M. wypełniwszy w Oliwskim Klasztorze pode Gdanskim Dnia 26 Miesiąca Lipca Roku Panskiego 1734 on ze rękami naszemi dla większey wagi, y wiary, podpisuiemy.

Andrzey Załuski Biskup Płocki.
Stanisław C. Poniatowski Wda Mazow.
P. J. Przependowski Wda Malborski
P. J. Czapski Wda Pomorski
Morsztyn Wda Jnflantski
Rozrazewski K. K.
Kazmiersz Włostowski K. K.
Woyciech Wessel K. z W.
Adam Rostkowski S. W.
S. Xiąze Czartoryiski
Jozef Dąbski Wdzic B. K.
F. M. B. Jełowicki mpp.
M. Hawiecki
Jan Trembecki
Jan Narzymski
Jozef Cywinski
Jan Wessel
J. S. Sikorski
S. Miastkowski
Albracht Pląskowski
P. Kczewski
A. Moszczynski
Jozef Strutynski
Samuel Szwykowski Kan. Krakow.
K. J. Łaszcz Kan. Gniezn.
Alexander Miaszkowski Kan. Pozn.
J. M. Strawinski
F. Jdzikowski
Stanisław Jwanski.

Numero Secundo.

Conclusum Nayiaśn. Krola Jmci Augusta III Pana N. M. Stanow Koronnych, y W. X. Litt. na Radzie przy Boku Panskim Generalnie tychże Stanow Konfederacyą, postanowione w Oliwie Dnia 30 Miesiąca Lipca R. P. 1734 pod Kontynuacyą pomienioney Konfederacyi expedyowane przy bytnosci ex Senatu Wielebnych w Bogu Jana Lipskiego Krakowskiego Xcia Siewierskiego, Andrzeia Załuskiego Płockiego, Biskupow. Wielmoznych Stanisława Ciołka Poniatowskiego Mazowieckiego, Ansyarego Czapskiego Chełminskiego, Piotra Przebendowskiego Malborskiego, Piotra Czapskiego Pomorskiego, Morsztyna Jnflandzkiego, Jozefa Potulickiego Czerniechowskiego Woiewodow. S. Karbka Łęczyckiego, Czapskiego Gdanskiego Urodzonych Rozdrazewskiego Rogozinskiego, Kazimierza Włostowskiego Krzywinskiego, Woyciecha Wessela Warszawskiego Kasztelanow. Wielmoznych Pawła Xiążęcia Sanguszka Marszałka W. X. Litt. Maxymiliana Ossolinskiego Podskarbiego W. Koron. Franciszka Bielinskiego Marszałka Nadwornego Koron. Ministrow Status Ex Equestri Ordine Urodzonych, Antoniego Dembowskiego Referendarza, Jerzego Towianskiego Podkumorzego, Jana Kantego Moszyńskiego Podskarbiego Nadwornego Koron. Jana Małachowskiego Stolnika, Michała Rzewuskiego Krayczego, Franciszka Szembeka Chorążego Nadwornych Koronnych. Ferd. Platera Wilkomirskiego Michała Nieborskiego Ciechanowskiego, Jakoba Narzymskiego Nurskiego, Podkumorzych. Alexandra Wołowicza Mscisławskiego Marszałka Trybunału W. X. Litt. Dąbskiego Jnowrocławskiego, Kostkowskiego Wiskiego, Bogusława Niezabitowskiego Propoyskiego Kazimierza Niesiełowskiego Cyrynskiego, Jana Wessela Ostrowskiego Zygmunta Linowskiego Zgirskiego Starostow. Poniatowskiego Łęczyckiego, Maciesa Grabowskiego Warszawskiego Chorążych. Jgnacego Vrbanskiego Sanockiego, Ludwika Sienickiego Durskiego, Kurdanowskiego Sochaczewskiego Podstolich. Alexandra Kickiego Podsędka Ciechanowskiego, Kazimierza Błeszynskiego Piotrkowskiego Kazimierza Cinkiewicza Mozerskiego Bernarda Nurskiego Czesnikow. Polanowskiego Bełzkiego, Michała Suskiego Łomzynskiego Łowczych Stefana Jastrzembowskiego Miecznika y Marszałka Konfederacyi Wdztwa Łęczyckiego, Stanisława Xiążęcia Czartoryiskiego Chorążyca W. X. Litt. Dąbskich Woiewodzicow Brzeskich Kuiawskich, Stanisława Poninskiego Podkoniuszyca Koronnego, Jgnacego Działynskiego, Jełowickiego, Trembeckiego Narzymskiego, Jozefa Cywinskiego, Jana Gurowskiego Sikorskiego, Miaskowskiego, Albrachta Pląskowskiego, Piotra Kolewskiego, Jozefa Strutynskiego, Franciszka Jdzikowskiego, Stanisława Jwanskiego, Marka Szembeka Rybinskiego, Rexyna Pułkownika Woysk Koronnych.

August III. Z Bozey Laski Krol Polski, Wielki Xiąże Litewski &c.

Oszem wobec y każdemu zosobna Komu o tym wiedzieć będzie należało Jz wswiezey maiąc pamięci obowiązki nasze, przez które my się ad invicem z Stanami Złotey wolności na szczęśliwey Koronacyi naszey, y na Assumpcyi Jeneralney Konfederacyi dla utrzymania y pomnożenia Wiary S. Katolickiey Rzymskiey. Dostoieństwa naszego, Praw y Swobod Szlacheckich Jednoczyli. Jakosmy na to tu mieysce w tym Czasie, w którym Bog Wszechmogący co raz bardziey y skuteczniey wezwania Osoby Naszey do Tronu Boskiego woły Swoie Sobięcy całemu obiaźnie światu, y przez te które nam użycza Sukcessa, utwierdza Panowanie Nasze pospieszyć nieomieszkali, mieiąc intencyą, tylko abyśmy teraźnieyszey Konjunktury Zażyli na uymierzenie satalis Obywatelow po niektorych Wezwach animositatis, na reparowanie potrzebney inter Status konfidencyi, Zgody y Jednosci, na odstalenie a Zdobia wszystkich mieszkaiących Swobody, y na ugruntowanie wszelkiego bespieczeństwa, tak in fundamento Assumpcyi Krakowskiey, która w Czasie naszych prozwolenie Personalis Consilij złożyła, tu w Stolicy radzie o sobie pozwoliliśmy, y to kolokwicie te Status rzeczy Złotey Konfederowane ex indispensabili necessitate postanowiły Powagę naszą zubierdzamy, y wraz Onemi do exekucyi promowuiąc deklarujemy. Nihil quidqm derogando auctoritate Seymow y konstytucyi Anni 1717 o składaniu Onych napisaney.

My naprzod oświadczamy się przed Panem Bogiem y całym Swiatem, Iż wszystko Szczęście y ukontentowanie Nasze, na powszechney Szczęśliwości, et in salute Populorum Zasadzaiąc, nuzego bardziey nie pragniemy, iako wewnętrznego, a gruntownego rozrzuconych Serc Jednoczenia y uspokoienia. Wiec po expiracyi pozwolonego Stronie przeciwney w Koronie y Warszawie przez Jeneralną Stanow Złotey Konfederacyą ad resipiscentiam Czasu tymczasem Stany zkonfederowane, do trzymawszy się extendowania rygoru, w Prawach opisanego, na tych którzy w Koronie, y W.X.L. coraz bardziey dotąd w Zapamiętałości Swoiey postępuiąc, Spiski Partykularne Prawu y Dobru Pospolitemu przeciwne rygorami nie Sądzkiemi napełnione poczynili, y czynią Nobilitatem na Zgubę Oyczyzny buntuią, lud niewinny bez wszelkiey dystynkcyi roznemi Podatkami, y wymyślnemi extorsyami uciążaią, domowcz obrabiaią, dworzy Szlacheckie koło Miasta należące, Szlachtę w Domach po drogach gwałtownie Zabieraią, wieżą, y niepokoią Sciansku trakcią. Sądy iakies Sub Nomine Kapturow Zakładaią. Jednaiąc przy Lasce y Pomocy Boskiey, przy teraźnieyszey oraz Konjunkturze, nietracąc nadziei ubłagania się Onych, nieśmiemy Attempować z nayuchwalebniey Szego Pragnienia Zgody, Zlecenia Zaszłości, zktorą każdemu Zabiegamy, aby im Czynić verecundiam petendi, y całą drogę do Zgody ścięcyey, Jeszcze tedy ad resipiscendum czasu Miedzy Sobą a Data praesenti pozwalamy, mitosciq oraz Boga Oyczyzny każdego obowiązuiemy aby

nie

zieprzedłużaiąc, y niepomnażaiąc Publicas calamitates, śpieszył do iednosci
a wiednosci do wspolnego Znami ratunku. Ktoby zas tego czasu y Pharowa
ney sobie Klemencyi, niechciał dobrze żażyć, ale trwaiąc dotychczasowym
uporze, ważył się interim tranquillitatem turbować Publicam felicitate
tamować, na takiego każdego jego wspoteżnikow y pomocnikow Rigor
Praw dawnych y teraźnieyszey Generalney Konfederacyi extendere po-
zwalamy. Dla czego, tudzież dla zabiezenia, tym lepszego y skuteczniey
szego ad omne Pacis Symboli Sądy Konfederackie według Konstytucyi
1717 y konfederacyi Generalney to krakowie reassumowanej przez Oz
one Uniwersały kasse intymowac deklarujemy. non derogando gwa
rancyi Trybunałowi, Grodowi, y Łoczkom, w których każdy może dochodzić
krzywdy swoiey. Ponieważ zas na terminie teraźnieyszey Obrady Wiel
ebny Andrzey Załuski Biskup Płocki, y Wielm. Stanisław Potocki Po-
dolski Małowiecki, Piotr Grzebendowski Malborski, Piotr Zaporski
Pomorski, Morsztyn Inflandzki Wojewodowie. Maximilian Ossoliński
Wkr Wielkor. Fran. Ziele. Bielinski M. Koron. Urodzeni Łozrazewski
Łogozinski, Wtorkowski Krzywinski, Wessel Warszawski Kasztellanowie
Adam Kostkowski Starosta Wiski, Xż Czartoryski Starosta Wkr Lit
Jerzy Lubomirski Starosta Wiślicki, Dobrzy Wojewodzicowie Przezdz
Rusiawscy, y inni wyłonawszy Juramentum według tey Formy się tu kładzie
Forma.

Ja N. N. Przysięgam Panu Bogu w Troycy S. Jedynemu, iż żadnym
wymyślnym y przeciwnym sposobem niniejszey Przysięgi mocy nie tu
mażę, Uznawszy Króla Jmci Augusta III wolnemi głosami zgodnie
obranego, y nas szczęśliwie panuiącego za Króla Polskiego y Pana
mojego, Onemuż nienaruszoney wierności, y przyzwoite według Prawa
posłuszeństwo, Kosztem y oddawać będę, attentowaney przeciwko wielu
Konstytucyom proklamacyi Stanisława y osoby jego, którego Króla we
dług Praw dawnych, y Seymu Lubelskiego, przez Konfederacyą Sędo-
mirską wyprzysiegła się przez Radę Walną Warszawską y dwa Seymy
Annorum 1717 & 1720 Kondemnowała, & pro hoste Patriæ deklarowała
raz na zawsze odrzucam y odprzysięgam się wszelkie in rem jego poczy-
nione, Actus kassuię, Kondemnuię, y annihiluię, y dobrowolnie przysto-
puię do Generalney Stanow Złotey Konfederacyi, przy Dostoieństwie
Jego Panskim zaczętey y w Krakowie reassumowanej chętnie na się
bie przyimuię, y utrzymywać wspolnie złożę będę, to wszystko co
kolwiek ad Tuitionem Wiary S. Katolickiey Rzymskiey, Majestatis,
Legum et Libertatis należy. A ieżeli miałem nieszczęście będź wcią-
gnionym od tych którzy się przytrafili, a excitandam in Republi-
ca animositatem, tedy do uśmierzenia oneyże szczerze, y skute-
cznie przez wszelkie sposoby według Art y możności mojey poma-
gać, y o zalecenie nayprędzey złotey uspokoienie starać się będę. Przeci-
wko Jkr Mci Augustowi III directe aut indirecte moliri niemysle
y nie a nic przeciwnego tentare, in recessu serca mego nie zostawuię,
ale przytym że Panu Swoim stawać bronić, y zaszczycać będę żadny

ph.

żadnych szkodliwych Praktyk Wontelligencyi, y Korrespondencyi czynić
niebędą, y owszem przeciwko każdemu, ktoby chciał co przeciwnego ten-
tare, iako przeciwko Nieprzyiacielowi Oyczyzny na skarę Jego powstanę
y w tym obowiązku Statecznie, tam in prosperis, quam in adversis, nie-
go się przy Pomocy Boskiey nie lękaiąc ani żadnym respektem y Py-
watą nieuwodzęc poty trwać y zostawać będę, ponii się Rzpltą ab in-
tra et ab extra Zupełnie nieuspokoi. Tak mi Panie Boże dopomoż y
niewinna Cyna Jego Męka.

Do niniejszey Stanow Rzpltey Konfederacyi Generalney przystąpiw-
szy, przyięwszy ich in numerum wdzięcznych Oyczyźnie Synow do
wspolnych Obrad Naszych przypuszczamy.

Że Zaś Regna sine justitia sunt magna latrocinia, przeto dla posko-
mienia wszelkich występkow vigore et auctoritate teraźnieyszey Rady
Sądy wszelkie po Woiewodztwach y Miastach, iuxta demonstrationem Sze-
ściey Koronacyi Naszey, Zadzymać y continuować roskazuiemy, kto-
rych tudzież y Regimina Securitatem Prawami y Konstytucyami ostrze-
gamy y bronimy.

A że Woysko Koron. Zostaie do tąd bez należytey zaiste Prawo mieć chce
Zwierzchności, dla czego ani Rzpltą gruntownie uspokoić się, ani Woysko
Koron. płacy Regularney według Konstytucyi Anni 1717 mieć niemoże.
Wszechmocny Bog dawszy Komendę nad tymże Woyskiem utriusq; authoramen-
ti Urodzonemu Michałowi Rzewuskiemu Krayczemu Koron. iako pier-
wszemu Rutkowniłowi naszemu, Ktorego ku Oyczyźnie Zarliwość, y ku Nam
Wierność dobrze iest wyprobowana onemuż Zalecamy, aby pomienione
Woysko do powinney Nam y Rzpltey posłuszeństwa sprowadzał, kupy Ly-
wolne Listy Zagrzaty aby według Konstytucyi, Roku przy Anni 1669
1655 1717 y innych wielu gwarantuiących Znosił, ktoremu to Woysku Koron.
oraz y W.X.Lit. gdy przyidzie do należytego nam y Rzpltey posłuszeństwa
publiczne płacę z Millionow per Pacta Conventa dellarowanych, nieodwło-
cznie Zapłacić roskazemy. Jako Zaś Skonfederowane przy Dostoieństwie
Naszym Stany Koronne, by W.X.Lit. Sakrato reassumpcyi Krakowskiey,
Reassumpcyą Stanisławową y Fawora Jego prywatne po Woiewodztwach y Zie-
miach Actus et Conventicula. Maiąc to sobie przestawaiąc, y Lauda poczynione
z skassowaty, y eliminować nakazuiemy to y my teraz approbuiemy y ro-
skazuiemy, tak pariter wszelkie skrypta, Osobie Naszey et Juribus Rzpltey
prejudicioса w Mieście naszym Gdańsku compilowane, y do Akt przy
Jurisdykcyi Magistratu Gdańskiego będących podane kassuiemy
annihilujemy nad to aby ex Actis nieodwłocznie eliminowane były,
reskrypt nasz ad eum finem wydamy.

Mostentując przeto Vota z Konfederowaney Rzpltey Stanow, Mine
Gdańskiey wiernej teraz iest praesidium nasze dla appellowania teyże
Sciany y Portu od wszelkich insultow sub eodem Presidio Nostro
do Zupełnego Rzpltey Uspokoienia trzymać będziemy.

Konieważ.

Ponieważ Wielmożny Podskarbi W. Koron ad Gremium Rzpltey z Konfederowaney przystąpił, a zatym y ad Exercitium Ministerij Sui według opisania Reassumpcyi Krakowskiey przychodzi, tedy co iest do wypłacenia pomienioną reassumpcyą naznaczonego, aby z Prowentow Rzpltey iako nayprędzey wypłacał onegoż obliguiemy.

Dyspozycyą zaś Skarbu W. X. Litt. przez zkonfederowane Stany Rzpltey uczynioną, na ten czas approbuiąc W. Wdzie Trockiemu, wypłacenie assygnacyi od Urodzonego Marszałka Generalney Konfederacyi wydanych zalecamy. To tedy czego tam tisper teraznieysze okoliczności, y Sprawy publiczne, potrzebowały expedyowawszy, nieodwłoczny nasz iuż ad Regiam Rzpltey pospiech. A zatym pozwolenie dalszey Rady y zaczęcie Sądow Konfederackich przy Boku naszym Stanom Rzpltey zkonfederowanym przyrzekamy.

Ktore to Conclusum, aby wszystkim czym prędzey innotescat, po Grodach rozesłać y publikować Urodzonemu Marszałkowi Generalney Konfederacyi zlecamy.

Antoni Łodzia Sarinski
Konfed. Generalny Marszałek
mpp

Numero Tertio.

Copia Literæ scriptæ ad Ssmum.

Post oscula Beatorum pedum S. V. nostrorum atq afflictæ Patriæ nostræ humillimam Comendationem. Dolenda potius qm̄ miranda Reipublicæ Polonæ conditio in Eligendis Regibus suis, raro quidem exemplo in populum unius Cordis ac Labij Coalescere potuit, non semel diversis jactata studijs, internis dissidijs Libertatisq abusa Privilegijs, ultimam Patriæ suæ causavit ruinam, sed in Desperatis jam pæne casibus experta est Polonia Divinam Providentiam per quam Reges regnant et cujus dispositione sunt omnium jura Regnorum, hæc enim ubi humanæ deficiebant rationes per manifestum Voluntatis suæ argumentum indigitabat semper, quem nam pro æquo et bono Populorum Constitui, et manuteneri desiderabat Regem. Hinc est quod nos licet diversa hucusq laboravimus opinione, perspectis tn̄ omnibus circumstantijs ad solennem recognitionem monstrati desuper accessimus, et quem divina Voluntas stabilivit, et triumphales decoronarunt Laurus, nempe Regium Principem Nostrum Electorem Saxoniæ Seren. ac Potentissimum Augustum III pro vero et Legitimo Domino Nostro et Rege agnoscimus, Ipsique debitæ obedientiæ et fidelitatis Nostræ explevimus juramentum. Provoluti itaq ad pedes S. V. enixè petimus, ut huic nr̄æ veræ sinceræ resolutioni benedicere, simulq Snum ac Potentissimum Augustum III. D. N. C. pro vero et Legitimo Rege Poloniæ et Magno Duce Lisvaniæ a nobis jam solenniter recognitum agnoscere, eidemq gratiose favere dignetur. Magni beneficij loco tota Respblica hanc S. V. recognitionem, habebit eo magis, quod Patria Nr̄a, tot dissensionibus agitata exinde Pacem et tranquillitatem probabiliter consequetur. Cæterum a S. V. humillime implorantes ut Seren. Principi D. Dn̄o Nr̄o Augusto III simulq nobis ac afflictæ Patriæ Nostræ Apliam Benedictionem impertiri benigne velit, Deum Ter Optimum Maximum rogamus, ut Beatitudinem Vr̄am Orbis Christiani Moderatorem diu Sospitem et incolumem servare velit. Simulq manemus

Numero Quarto. La Lettre pour L'Impe
ratrice de toutte la Russie

Comme Les Sentimens Damitié et debien Veillance de S. M. I. de Touttes Les Russies enuers Notre Republique de Pologne, S'est manifestée en Touttes rencontres, Nous en avons Receu une nouvelle Preuve Tres Convaincante, par Ce que Sa dite Mté Imp. a bien Voulu faire dans Cette Derniere Conjoncture, pour maintenir Le Repos et La Tranquilité de notre chere Patrie, Ce n'est que Trop Vray que Nous Laissant attirer par des mal intentionés Nous avons Suivis Le party de St: Les Zinsky, Malgré Tant de Declarations faittes par La Republique Contre Sa personne, Soit dans Les Diettes des années 1717 et 18, Comme aussi dans La Confederation de Sendomir, et dans une assemblée Generale de Varsovie La quelle d'un Commun Consentement, La Declareé et condamneé Comme ennemie de La Patrie. Revenus de Ces Preventions, nous Venons de Les quitter, et Nous Nous Joignons avec Joye, a Nos Confreres bien intentionnés, Nous Re-Connoissons pour Notre Tres gracieux Roy et Maitre Sa Maté aug: 3me et avec une Soubmission Volontaire Nous Luy prestons Commie a Notre Legitime Roy, L'homage et Le Serment d'une inviolable fidelitté et devotion.

Apres Ce Temoignage d'un Repentir Sincere La clemence Naturelle de S. M. I. de Touttes Les Russies Nous fait esperer un entier oubly, de Ce qui S'est passé, et Comme Maintenant, nous ne Sommes que Trop Convaincus que Ses intentions aussi des interressées, que Salutaires, N'ont Jamais Eu d'autre but que Le veritable bien et La Tranquillité de Nôtre Patrie; Le devoir d'un bon Patriote Nous engageant naturelement, a Concourrir en Touttes Manieres a un Tel but, et d'en faire Le Principal et Lunique objet de Nos Soins; Nous Ne Sçaurions regarder, que Comme tres utile a Nôtre Patrie et a La Republique de Pologne, et Nous Declarons et nous engageons en Vertüe de Cecy, que de Notre Costé Nous Tacherons fidelement d'entretenir, et d'affermir de plus en plus Cette bonne harmonie et parfaitte Intelligence, et que bien Loin d'y apporter Jamais La moindre altevation, Nous Regarderons plutost Comme perturbateurs publics du Repos interieur et exterieur Tous Ceux, qui Voudroient y prêter Les mains de quelle Maniere que Ce soit ny directement ny indirectement.

Cett aveu et Declaration de Nos intentions estant aussi Sincere que fidel, Nous promettons d'y persister inviolablement, et ne Souhaittant rien avec plus d'ardeur que de revoir au plutost Le repos interieurement retabli, dans notre chere patrie, Nous Nous engageons en mesme Temps, de Nous appliquer avec Tous Les Soins imaginables a Travailler a Ce prompt retablissement de La paix dans Toutte Letendüe de La Republique, et de Mettre pour Cela en usage Tous Les moyens qui pourroient y Contribuer, pour faire cesser au plutost Les Troubles et hostilités que La partie Contraire et ennemie, Continue

encore d'entretenir a La desolation de Leur propre Patrie, et nous 109
ne manquerons en rien de Tout Ceqvi depend de nous pour
Remmener ces Renitans avec mêmes Sentimens depaix et de devoir
dont nous faisons icy La declaration, la quelle nous ne cesserons Jamais
d'accomplir fidelement, et en gens d'honneur et de Conscience.

1896

Comme
les R
rencon
parce
Conjo
ce n
Nous a
ratio
Diette
Sende
Comm
la
Reue
Joign
pour
une
time
Apr
le
ubl
ue
Cuta
tran
gag
un
Soin
Patr
ga-g
men
et pa
alter
Repe
les
Cette
que

Comme les Sentiments d'amitié et de bienveillance de S. M. I. de touttes les Russies envers Notre Republique de Pologne, s'est manifestée en touttes rencontres, nous en avons receu une Nouvelle preuve tres convainquante, parceque Sa ditte Majesté Imp. a bien Voulu faire dans cette derniere Conjoncture pour maintenir le repos et la tranquillité de nôtre chere Patrie; ce n'est que trop vray, que Nous laissant attirer par des malintentionés Nous avons Suivis le parti du St. Leszczynski; malgré tant de declarations faittes par la Republique contre Sa Personne, Soit dans les Diettes des Années 1717 et 18, comme aussi dans la Confederation de Sendomir, et dans une assamblée generale de Varsovie; la quelle d'un Commun Consentement l'a declarée et condamnée comme Ennemi de la Patrie.

Revenus de ces Preventions nous venons de les quitter et nous Nous joignons avec joye a nos Confreres bienintentionés; nous reconnoissons pour nôtre tres gratieux Roy et Maitre Sa Mté Aug. Pme, et avec une Soumission Volontaire nous Lui prêtons comme a nôtre legitime Roy l'hommage et le serment d'une inviolable fidelité et devotion. Apres ce temoignage d'un repentir Sincere La clemence naturelle de S. M. I. de touttes les Russies Nous fait esperer un antier oubly de ce qui s'est passé, et comme maintenant nous ne sommes que trop convaincus, que ses intentions aussi desinteressées que salutaires n'ont jamais eu d'autre but que le Veritable bien et la tranquillité de nôtre Patrie, le devoir d'un bon Patriote nous engageant naturellement a concurrir en touttes manieres ~~en~~ a un tel but, et d'en faire le Principal et l'unique Objet de nos Soins; nous ne sçaurions regarder que comme tres utile a Nôtre Patrie et a la Republique de Pologne, et nous declarons et nous engageons en Vertu de cecy, que de nôtre côté nous tacherons fidelement d'entretenir et d'affermir de plus en plus cette bonne harmonie et parfaitte intelligence, et que bien loin d'y apporter jamais la moindre alteration, nous regarderons plûtôt comme perturbateurs publics du Repos interieur et exterieur touts ceux qui voudroient y prêter les mains de quelle maniere que ce soit, ni directement ni indirectement.

Cette aveu et declaration de nos intentions étant aussi sincere que fidel, nous permettons d'y persister inviolablement, et ne

Souhaittant rien avec plus d'ardeur que de revoir au plutôt le
pos interieurement retabli dans notre chere Patrie, nous nous eng
geons en même tems de nous appliquer avec tous les soins im
ginables a travailler a ce prompt retablissement de la paix d
toutte l'etendüe de la Republique, et de mettre pour cela en usag
tous les moyens qui pourroient y contribuer, pour faire cesser a
plutôt les troubles et hostilités que la Partie contraire et ennem
continüe encore d'entretenir a la desolation de leur propre Patri
et nous ne manquerons en rien de tout ce qui depend de nou
pour ramener les Revoltés aux mêmes sentiments de paix,
de devoir dont nous faisons ici la declaration, la quelle nous ne
cesserons jamais d'accomplir fidelement et en Gens d'honneu
et de conscience.

Finis Coronat Opus.

Xięszka Manuskryptow Lit: B. 2 do

Katkalog wszystkich papierow y Manuskryptow in hoc volumine Znayduiących Lit: ktoryśmy przez numera vkładali

w Luneville dn: 1 Marty 1748

1

Conclusum N.K. JMci Augusta na Radzie przy Boku Jego, sub titulo Generalney Konfederacyi postanowionney w Oliwie pode Gdanskiem, przy bytności Senatorow et Equestris Ordinis, ktorzy Lit: byli natenczas in perpetuum Rzpltey przywiązali adrudzy, per oppressionem Libertatis gwałtowną przyległą y niesłychaną Libera Gentis incarceracyą przymuszeni

3

Reskrypt na Instrukcyą Postom od woyska Ultrius Authoramenti ku ronnego do Stanow z konfederowanych Rzpltey przy Krolu JMci Stanisławie delegowanym w Jarostawiu dnia 7 Stycznia Roku 1735

5

Copia Manifestu powziętych Oyczyzny Synow uniekaiących Warszawskiey drogi, abytam popełnione y gwałtem na nich wycisnione w Oliwie per metum in contemptum wiary świętey y praw Oyczystych nie było przez nich potwierdzone ney dissimulatione neque spem voluntaryi Actus

7

Manifest N. Krola JMci Stanisława I donoszący całemu Swiatu gwałty prawa y wolności Polskiey per expulsam Usurpatorem Throni Augusta III Elektora Saskiego, wydany post factam Pseudo Electionem na Radze in favorem tegoż Elektora Saskiego przez Zapamiętałych Synow Oyczyzny y Zdraycow Rzpltey

9

Copia Listu Ministra Krola JMci Pruskiego, pisanego do Xia JMci Ossolenskiego natenczas Podskarbiego W.K. ratione Zprzedanych od niego win Starych Tokayskich Datowany we Gdansku 24 Xbris Ao 1734

10

Rewers tychże JchMciow PP. Ministrow Pruskich dany Xciu JMci Ossolenskiemu

11

Copia Listu Carowey JMci Anny pisanego do JMci Pana Poniatowskiego Wdy Mazowieckiego, pod fałszywym pretextem Ofiarowaney mu wdzięczności Za przystąpienie do Partkyi tamecznej

13

Copia Listu do tegoż JMci Pana Wdy Mazowieckiego pisana po francusku od pewnego Ministra perswaduiącego mu aby non desistat od pierwszych Intencyi Swoich Salvando Patrid et Libertatis pod krolem polskiem

rité et Legitime Obranym

14

Podobnasz Copia, wtey materyi, od pewnego Ministra do JmsciXa Załuskiego Biskupa Płockiego

15

Rekapitulacya punctatim pewnego Paskwilu, wydanego we Gdansku po reiterowaniu się ztamtąd Sekretnym do Krolewca JmsciPa Ossolinskiego Podskarbiego W. K.o na ten czas także JchMciow PP. Czapskiego Pomorskiego, y Morsztyna Inflandzkiego Wdow, cum expressis rationibus in oppositum fałszow y kłamstw, wtymże Paskwilu wyrażonych

25

Replika Sprawiedliwa na tenże Paskwil pod tytułem remanifestu wydany anonime przez Zdradzieckiego Przyiaciela y Syna Oyczyzny, na zatłumienie Sprawiedliwey y Chwalebney, Godnych Oyczyzny Synow z Niewoli Gdanskiey poprzymuszoney cięszkiey przysiędze ad Legitimum Principem powroconych rezolucyi

29

Copia proiektu Listu do JmsciXa Biskupa Płockiego wteyże Materyi

35

Proiekt reskryptu przyiacielskiego na tenże Paskwil od pisany w Krolewcu

43

Respons na List anonime pisany wteyże Materyi od dobrego Przyiaciela in defensionem XcaJmsci Ossolinskiego y kollegow Jego ktorzy się do Krolewca reiterowali

46

Copia Memoryału własną ręką pisanego JmsciPa Wdy Mazowieckiego iuż kiedy poszedł in partes Augusti rozrzuconego ad deceptionem bene sentientium

47

Copia Listow pewnych Officierow apres la prise de Dantzig do N. Krola JmsciAugusta pisanego

49

Copia Listu pewnego korrespondenta Warszawskiego do Gdanska pisanego donoszącego fałszywe Magnalia na przyiazd Krola Augusta, tamże w Warszawie uformowane.

51

Copia Listu XcaJKMci Wisniowieckiego Michała, Regimentarza y Kanclerza W.o Xtt.a Litt.o pisanego do XcaJmsciPrymasa d. 10 Januaryi z Warszawy 1735

52

Pewny rachunek y kalkulacya JKiPa Grafa Schliebena Grta Majora Woysk JKMci uczyniony ex mandato Principis, ale że ta była fałszywa akceptacyi y skutku żadnego nie miała

54

Copia prezentacyi Krolewskiey na Biskupstwo Wakuiące

55

Planta in praesenti extremitate Oy

Szyny ratowania Ie Supremo Regni Exce arbitrio podana

56

Projekt Listu N. Krola Jmci Francuskiego pisanego ad Senatorow y Ministrow ktorzy Ie zesterowali do Krolewa za N. Krolem pisią Stanislawem

58

Puncta pro Supplemento Tractatus cum Srma Corona Gallica, a Statibus Reipblicæ confœderata porrecta Regimonti 8bris 1735

60

Puncta quædam concertata a Provincia Magni Ducatus Litt.ae ad tractatum inter Regnum Gallie et Poloniæ Magnum Ducatus Litt.ae per designatos ab utring Ministros Plenipotentiarios Jnstituta, et quidem in Originali

62

Rezolucya Portowi Polskiemu Jmci Panu Ozarowskiemu na puncta Tractatus podane przez Stany z konfederowane Rzpltey

63

Copia tegoż Traktatu postanowionego Między tymże Jmcią Panem Ozarowskim et Ministerium Dworu Francuskiego

68

Item takoważ Copia Traktatu z francuskiego po Łacinie wytłumaczona

69

L'Etat du Roy Stanislas a la Nouvelle reçeue des Preliminaires Signées a Vienne

71

Takoważ Copia traktatu po Łacinie wytłumaczonego, taka Ie zna Minuta Sub Nro 68

72

Relacya o Orędzie ktora Ie wysłała wyszła w Osmdziesiąt tysiący wyborzeń po Zielonych Swiątkach y poszła Słobodami Moskiewskiemi po Nie przyiacielsku a st ku Kyowu. in Ao 1736

74

Copia Responsu do Xcia Jmci Kaszte Lana Krak. Elbląskiego Ktory ex tenerat Nocy Roku zwiesc dwsyt we Lwowie in Mense Jan.r Anni 1736 od Xcia Jmci Prymasa na ten czas in Sequestro w Moskwy będącego

75

Item Copia takiegoż Responsu od Xcia Jmci Prymasa na Lest Jmci Pana Mniszka Marszałka W Kor.

76

Epistola familiaris Amici ad Amicum Authorem Scripti cujus titulus talis est. Resolutio Theologica ad Objectiones Rndi Dni Comitis Zaluski Secretarij Kri Ie inquisitione et injustificatione inventa et promulgata

80

Desyderia, w Jnstrukcyach przyszłych na Seym Nadzwyczayny in rem Boni Publici tylko per essentiam inserenda

81

Copia Listu do Oyca S.to alias Nuncyatura daney in favorem Jmci Xcia

Latuskiego na Biskupstwo Chełmińskie

82.

Manifest Jmść Xá Marcina Latuskiego Suffragana Płockiego Sekretarza Koronn. w Krolewcu d. 18 Juny a° 1735

84

Przestroga pewnego Ministra drugiemu Ministrowi dana in cognitionem plenae confidentiae et amicitiae

86

Copia Listu Xcia Jmść Kasztelana Krak. do Xá Jmści Prymasa pisanego d. 26 Marty 1735

Sub eodem numero Copia Listu Jmść Pá Marszałka W Koron. z Dubliniszek pisanego et sub eaq. data.

Sub eod. nro Copia Listu Jmść Pana Woy Łęczyckiego d. 17 Marty 1735 ex Zakliczynie pisanego

88.

List przypowiedni N. Krola Jmść Stanisława na Podkomorstwo y Chorąstwo Pancerny, post desertionem Jmść Pana Dobrowolskiego in Originali in personam Jmść Pana Jana Zagrowskiego

90

Medaille presenté à Versailles le 4 d'Octobre 1733 Sur La Nouvelle proclamation de Stanislas 1er Roy de Pologne a Varsovie le 12 Fevrier. ces Medailles se trouvent en quatres feuilles MS. (mimo w księdze tyskiej.)

94

Universał Originalny Xcia Jmść Adolfa de Veydenfeld na odebranie Prowentow Skarbu Koronnego Stank. assistentia Jmść Pana Pod Skarbiego W. Koron. Natenczas Xcia Jmść Ostrolińskiego, P. Krolowi Jmść Stanisławowi tanquam Legitimo electo Principi, w Bireście factum contra Leges Regni ab Exortio Principe

95

Copia Listu z Rzymu pisanego d. 28 Maj od Jmść Xá Latuskiego Referendarza koronnego, do Xcia Jmść Ostrolińskiego, na ten czas Podskarbiego W. Kor.

97

Copie Listow roznych y responsow exdo do Xcia Kasztelana Krakowskiego, Jmść Pana Prymasa Marszałka W. Kor. Jmść Pana Potockiego Woy Kijowskiego, ale te wszystkie nie Sgwitey wyrzucone tylko per errorem tu Zintrologowane

105

Declaratio Consilij Statuum confederatorum Regnia et Magni Ducatus Lithuaniae data ad concludendum et proponendum Jmść Pu Ostrowskiemu cum Rege Gallias

107

Copia Statuum et ordinum Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae Vigore conferationum Gelirem w Drohowie y w Wilnie constitutar.

109

Manifest albo racky Copia Manifestu pozwanych Oyczyzny y pow

Przeciwko tym ktorzy accesserunt ad vicinos oppressores Reipl.ca

107

Item Copia Statuum Confederatorum eaque

112

Trakt ktorędy włoszy idą in secreto wgory Krakowskie nazwane Tatry szukaiąc soli y kruszczow

114

Copia Listu N. Krola JMci Stan. do Oyca Sw. Pisanego

115

Manifest Krola JMci Stanisława pierwszego Napisany ad vindicationem Oppressæ Gentis Polonæ per Usurpatores Thronu Sub data 13 July 1734 we Gdansku

119

Sinopsi generalney Confederacyi Stanow y rad Duchownych y Swieckich Na Seymie Electionis Krola JMci Stanisława naznaczonych przez Marszałkow konfederackich

125

Instructio Statuum Reipl.cæ Confederatorum data Illri et Mgfico Josepho Comiti Jabłonowski Capitaneo Buscensi ad Christianissimum et Potentissimum Regem Galliæ Dzikowie prope Sandomiriam d. 9 Mensis 9bris 1734

127

Reponce a la Lettre Latine a un Amy ou l'on examine si Mr Le Cte de Munnich Grl et Felt Marechal de L'Imperatrice de Russie a peut sans viole les drois de gens faire arreter par Mr le Marquis de Monty

133

Manifest JMci Pana Potockiego Wdy Kyowskiego Oswiadczaiący się circa fidelitatem N. Krolowi JMci Stanisławowi y Zwoyskiem Koronnym, accusando oraz disunionem niektorych JchMciow Sub prætextu Libertatis factam nadopełnienie Ambicyi Swoiey

137

Censura reflexionum Amici ad Amicum Super Monito fraterno ad Instantiam Leli a Cathone Polone Sub tempus interregni 1733

179

Specificatio Injuriarum Personis Ecclesiasticis, Ecclesijs et Bonis eis annexis in Diœcesi Samogitiensi per Militiam Moschoviticam Illatarum porrecta per Illrmum Episcopum Vilnensem

181

List Oryginalny JmPana Jozefowicza Starosty Orszanskiego pisany do N. Krola JMci Stanisława w Krolewcu Anno 1736

183

Copia Listu pewnego Plebana do Xcia JMci Biskupa Krakowskiego pisanego d. 7 Jan. 1735

184

Informacya do czego / po wzięciu przez kapitulacyą Gdanska y Okrutney Onegosz ze wszystkiemi Zuławami Ogniem y rabunkiem dezolacyi / przymuszony niewinny Senat y z Stanem Rycerskim tamże w Osobie N. Krola Jmci Stanisława wolną Elekcyą y honor Narodu swego utrzymuiącey przez areszta y niewolą aktualną takze przez publiczne przegroszki odesłania do Petersburga y na Syberyą a to z wielką całego Narodu Polskiego hańbo, Wolnosci y Senatu pospozycyą

185

Conclusum Senatus w Oliwie dnia 30 Miesiąca Lipca 1734 Zakonczone sub continuatione konfederacyi

186

Uniwersał Krola Jmci Augusta wydany przed Zaczęciem rady Oliwskiey z podpisem Jm Pana Ponenskiego Marszałka teyże konfederacyi

188

Copia Listu do Oyca S.o ze Gdanska pisanego abyśdę Statibus tamże w Oliwie congregatis Item sub eodem N.o Copia Listow do Carowey Jmci Pisanych ab-

accedentibus do krola Jmci Augusta przez przymuszenie y postrachy wymuszona

190

Item Podobnasz Copia in Simili przez nie Ostroznosc włozona

193a

Deklaratya Consilij Statuum Confœderatorum Reypltæ et Mgni Ducatus Lithuaniæ data ad concludendum et proponendum Jllmi Pi Orarowskiemu cum Rege Gallor. 105.

Copia Statuum et Ordinum Regni Poloniæ et Magni Ducatus Lithuaniæ vigore confederationum Gribiens et Drohoviæ y w Wilnei Constitutarum. Nr. 107.

Manifest albo racyey Copia Manifestu poselskich Cyrkularzy Synow przeciwko tym ktorzy accesserunt ad victrices oppressorek Reypltæ. 109.

Item Copia Statuum Confederatorum eadq; Sub Nr. 107. Nr. 110.

Trader krotky Wtory idq in Secreto w Gory krakowskie narwane Tatry. Sukkaigc Soli y kruszcow 112

Copia listu N. Krola Jlli Stan: do Papa Sw. pisanego. — — — 114.

Manifest Krola Jlli Stanislawa pierwszego. Napisany ad vindicandum Oppressa Statis Poloniæ per usurpatores Throni Sub data 13. July. 1734. w Gdansku — 115

Synopsis generalney Konfederacyi Starowy rad Duchownych y Swieckich Na Seymie Electionis Krola Jlli Stanislawa Narnaczonych przez Mar-

szatkow konfederackich — 119.

Instructio Statuum Reypltæ Confederatorum data Jllmi et Mgnfico Josepho Comiti Jablonowskii Capitaneo Gnesnensi ad Christianissimum et Potentissimum Regem Galliæ Drikovicè properando — mirian d 9 mensis 9bris 1734. 900. — — — 125.

Reponce a la lettre latine a un Amy ou l'on examine si Mr le Cte de Munnich Gl et Telt Marechal de l'Imperatrice de Russie a peut sans viole les droit de gens faire arreter par Mr le Marquis de Monty Nr. — — — — 127.

Manifest Jlli Pa Potockiego Cześnika Kijowskiego Oswiadczaiący się circa fidelitatem N. Krolowi Jlli Stanislawowi y z Woyskiem Koronnym, accusando crar disunione Niektorych Jchmosciow Sub praetextu Libertatis factam na dopetnienie Ambicyi Swoiey. — — — 131.

Censura reflexionu Amici ad Amicum Super monito fraterno ad Instantiam Jlli a Cathone Polonæ Sub tempus interregni 1733. prolata — — — — 137.

Specificatio Inquisitorum Personis Ecclesiasticis, Ecclesijs et Bonis

eis annexis in Diœcesi Samogitiensi per Militiam Moschovitican Illatarum, porrecta per Illrmum Episcopum Vilnensem 179

List Oryginalny JEli Pana Jozefowicza Starosty Orszanskiego pisany do N. Krola JEli Stanisława w Krolewcu anno 1736. — — 181

Copia listu pewnego Plebana do Xcia JEli Biskupa Krak. pisanego d. 7. Jan. 1735. — — — — 183.

Informacya do czego (po wzięciu przez Kapitulacyą Gdanska y Okrutney Onegosz ze wszystkiemi Zuławami ogniem y rabunkiem dezolacyi) przymuszony niewinny Senat y z Stanem Rycerskim tamże w Osobie N. K. JEli Sanisława. Wolną elekcyą y honor Narodu Swego utrzymuiącey. przez Aresztа y niewolą Aktualną także przez publiczne przegrozki odesłania do Petersburga y na Syberyą a to z wielką Całego narodu Polskiego hanbą, Wolnosci y Senatu pospozycyą. — — — 184.

Conclusum Senatus w Oliwie dnia 30. Miesiąca Lipca 1734. zakonczone Sub continuatione Konfederacyi: 185.

Uniwersał Krola JEli Augusta, wydany przed zaczęciem rady Oliwskiey. ~~186~~

Z podpisem JEli P.a Poninskiego Marszałka teyże Konfederacyi — 186.

Copia Listu do Oyca S.o Ze Gdanska pisanego abyśdz Statibus tamże w Oliwie congregatis — — 188.

Item Sub eodem N.o Copia listow do Carowey JEli Pisanych ab accedentibus do Krola JEli Augusta przez przymuszenie y postrachy wymuszona — — — — 188.

Jn. Podobnasz Copia in Simili przez nieostrożnosc włożona — 190.

194a

Xięgi Manuskryptow Sub No. 2do.

dublet

195

Kathalog wszystkich papierow y manuskryptow in hoc volumine znayduiących się ktory się przez numera układa w Lunewillu d. 1. Marty 1741.

1.

1. Conclusum N. K. JEsci Augusta na Radzie przy Boku Jego, sub titulo Generalney konfederacyi, postanowioney w Oliwie pode Gdanskiem, przy bytnosci Senatorow et Equestris Ordinis, ktorzy się byli na ten czas dniey in perniciem Rzpltey przywiązali a dnidzy per oppressionem libertatis gwałtowną przysięgą y nie słychaną in libera Gente inkarceracyą przymuszeni do teyże przymuszeni.

3.

Reskrypt na Instrukcyą Posłom od Woyska Utriusq. authoramenti koronnego do Stanow zkonfederowanych Rzpltey przy krolu JEsc Stanisławie delegowanym w Jarosławiu dnia 7. Stycznia Roku 1735.

5.

Copia Manifestu poczciwych Oyczyzny Synow unikaiących Warszawskiey drogi, aby tam popełnione y gwałtem na nich wyciśnione w Oliwie perjurium in contemptu wiary Swiętey y Praw Oyczystych nie było przez Nich potwierdzone neq. dissimulatione neque Specie voluntarij Alicujus Actus.

7.

Manifest N. krola JEsc Stanisława I. donoszący całemu swiatu gwałt prawu y wolnosci Polskiey per injustam Usurpationem Throni Augusta III. Elektora Saskiego, wydany post factam Pseudo Electionem na Pradze in favorem tegosz Elektora Saskiego przez Zapamiętałych Synow Oyczyzny y Zdraycow Rzpltey.

9.

Copia listu Ministra krola JEsc Pruskiego, pisanego do Xcia JEsc Ossolinskiego na ten czas Podskarbiego W. K. ratione Zprzedanych od niego Wzn Starych Tokayskich Datowany we Gdansku d. 17 Obris Ao. 1734.

10.

Rewers tychże Jchmsow P. P. Ministrow Pruskich dany Xciu JEsc Ossolinskiemu.

11.

Copia listu Carowey Jmsci Anny, pisanego do JEsc Pana Poniatowskiego Wdy Mazowieckiego, pod fałszywym pretextem Offiarowaney mu wdzięcznosci za przystąpienie do Parthyi tameczney.

13.

Copia listu do tegosz JEsc Pa Wdy Mazowieckiego pisana po francusku od pewnego Ministra perswa-

duiącego mu aby non desistat od pierwszych Intencyi swoich Salvandæ Patriæ et libertatis pod Krolem Polakiem rite et legitime obranym.

14.

Podobnaż Copia, w tey Materyi, od pewnego Ministra do JEsXa Załuskiego Biskupa Płockiego.

15.

Rekapitulacya punctatim pewnego Paskwilu wydanego we Gdansku po reyterowaniu się z tamtąd Sekretnym do Krolewca JEli Pa Ossolinskiego Podskarbiego W. K. Na ten czas, także JEliow P.P. Czapskiego Pomorskiego, y Morztyna Inflandzkiego Wdow, cum expressis rationibus in oppositum fałszow y kłamstw w tymże Paskwilu wyrażonych.

25.

Replika Sprawiedliwa na tenże Paskwil pod tytułem remanifestu wydany Anonime przez Zdradzieckiego Przyiaciela y Syna Oyczyzny, na zasłumienie Sprawiedliwey y chwalebney, Godnych Oyczyzny swoiey Synow z Niewoli Gdanskiey po przymuszoney cięszkiey przysiędze ad legitimum Principem powroconych rezolucyi.

29.

Copia proiektu listu do JEli Xa Biskupa Płockiego, w teyże Materyi.

35.

Proiekt reskryptu przyiacielskiego na tenże paskwil. odpisany w Krolewcu.

43.

Respons na list Anonime pisany w teyże materyi: od dobrego Przyiaciela in defensionem Xcia JEsi Ossolinskiego y kollegow Iego ktorzy się do Krolewca reyterowali.

46.

Copia memoryału własną ręką pisanego JEsi Pa Wdy Mazowieckiego, iuż kiedy poszedł in partes Augusti rozrzuconego ad deceptionem bene sentientium.

47.

Copia listu pewnych Officerow apres la prise de Dantzig do N. Krola JEli Augusta pisanego.

49.

Copia listu pewnego korrespondenta Warszawskiego do Gdanska pisanego, donoszącego fałszywe magnalia na przyiazd Krola Augusta, tamże w Warszawie uformowane.

51.

Copia listu Xcia JEli Wisniowieckiego Michała, Regimentarza y Kanclerza W. XXa Litt. pisanego do Xcia JEsi Prymasa d. 10. Jan. z Warszawy 1735.

52.

Pewny rachunek y kalkulacya JEli Pa Graffa Schliebena Grla Majora Woysk JKMli uczyniona ex man-

dato Principis, ale że ta Cyta jakby-
wa akceptacyi y skutku żadnego
nie miała.

54.

Copia Prezentacyi krolewskiey na
Biskupstwo Wakuiącè.

55.

Planta in presenti extremitate Cy-
cyzny ratowania się Supremo Re-
plicæ arbitrio podana.

56.

Projekt listu N. krola JMci Fran-
cuskiego pisanego od Senatorow
y Ministrow ktorzy się reyterowali
do krolewca za N. krolem JMcią
Stanislawem.

58.

Puncta pro Supplemento Tractatus
cum Prima Corona Gallica, a Stati-
bus Reipublicæ Confœderatæ porrecta
Legiononti d 2. Aprilis 1735.

60.

Puncta quodam concertata a Provincia
Magni Ducatus Litt.æ ad tractatum
intra Regnum Gallicæ et Poloniæ na-
gnumq Ducatus Lithuaniæ. per designa-
tos ab utriusq Ministros Plenipoten-
tiarios. Instituta, et quidem in Ori-
ginali.

62.

Rezolucya Posłow Polskiemu JMci
Panu Chrapowskiemu na puncta
Tractatus podane przez Stany Zkon-
federowane Rzpltey

65.

Copia tegoż Traktatu postanowio-
nego między tymże JMcią Panem
Chrapowskim et Ministerium
Dworu Francuskiego.

66.

Jeden takowy Copia Traktatu
z francuskiego po łacinie wy-
tłomaczona.

69.

L'Etat du Roy Stanislas a la
nouvelle reçeue des Preliminaires
Signees a Vienne.

71.

Takoważ copia traktatu po łaci-
nie wytłomaczonego, iaka się na-
mienia Sub N.o 66.

72

Relacya o Orzei ktora się Cyta
nastąpiła w Grudniu tymże cy-
tydniu po Zielonych Swiątkach
y poszła Słobodami Moskiewskie
przy potrzebie Polskiey ap. Lu Liburni
in Ao. 1736.

74.

Copia Responsu do JMci Lasta
lana Krakowskiego. Woiewodztwa
nyoteraznieyszym Roku vivere
desyt we Lwowie in Mense Jan
Anni 1734 od JMci Prymasa
na ten czas in Sequestro u Moskwy
będącego.

75.

Jeden Copia takiegoż Responsu
od JMci Prymasa na list
JMci Pana Woiewodzkiego Marszałka
Wo Kor.

76.

Epistola familiaris Amici ad
Amicum

Amicum Authorem Scripti; cujus titulus talis est. Resolutio Theologica ad Objectiones Rndi Dni Comitis Załuski Secretarij Rni &c. iniquissime et injustissime inventa et promulgata.

80.

Desideria, w Instrukcyach przyszłych na Seym Nastempuiący in rem Boni Publici tylko per essentiam inserenda.

81.

Copia listu do Oyca S.o alias nominacyi daney in favorem JEli Xa Załuskiego na Biskupstwo Chełminskie.

82.

Manifest JEli Xa Marcina Załuskiego, Suffragana Płockiego, Sekretarza Koron. w Krolewcu d. 18. Juny Ao. 1735.

84.

~~Opisanie~~ Przestroga pewnego Ministra drugiemu Ministrowi; dana in cognitionem plenae confidentiae et amicitiae.

86.

Copia listu Xcia JEli Kasztelana Krak. do Xa JEmci Prymasa, pisanego d. 26. Marty 1735. ~~Sub~~

Sub eodem nro Copia listu JEli Pa Marszałka W.o Koron. z Dukli pisanego et sub eadem data.

Sub eodem nro Copia listu JEli Pa Wdy Kijowskiego d. 17. Marty 1735. w Zakliczynie pisanego.

88.

List przypowiedni N. Krola JEli Stanisława na Pułkownikostwo y Chorągiew Pancerną, post desertionem JEli Pana Dobrowolskiego, in Originali in Persona JEmci Pa Jana Zagwoyskiego.

90.

Medaille presenté a Versailles le 4. d'Octobre ~~Sept~~ 1733. Sur la nouvelle proclamation de Stanislas 1.er Roy de Pologne. a Varsovie le 12 de 7bre Ces Medalles se trouvent en quatres feuilles.

94.

Uniwersał Oryginalny Xcia JEli Adolfa de Veysenfeld, na odebranie Prowentow Skarbu Koronnego Stante Assistentia JEmci Pa Podskarbiego W.K.o na ten czas, Xcia Ossolinskiego, N. Krolowi JEmci Stanisławowi tanquam legitime electo Principi, co directe factum contra Leges Regni ab Exotico Principe.

95

Copia Listu z Rzymu pisanego d. 28. May, od JEli Xa Załuskiego Referendarza Koronnego, do Xcia JEli Ossolinskiego, na ten czas Podskarbiego W.o K.o

97.

Copie listow roznych y responsow iako to Xcia Kasztelana Krakowskiego, JEli Pa Mniszka Marszałka W.o K.o JEli Pa Potockiego Wdy Kijowskiego, ale te wszystkie iuz są wyzey wyrażone tylko per errorem tu zintreligowane.

105.

INSTYTUT OSSOLINSKIEGO